

ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΠΟΥ ΕΛΗΞΕ ΤΗΝ
31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2022

Πίνακας Περιεχομένων των Ενοποιημένων Οικονομικών Καταστάσεων	Σελίδα
Ενοποιημένος Ισολογισμός	1
Ενοποιημένη Κατάσταση Αποτελεσμάτων.....	2
Ενοποιημένη Κατάσταση Συνολικού Αποτελέσματος.....	3
Ενοποιημένη Κατάσταση Μεταβολών Καθαρής Θέσης.....	4
Ενοποιημένη Κατάσταση Ταμειακών Ροών	5

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

1. Γενικές πληροφορίες	6
2. Πλαίσιο σύνταξης οικονομικών καταστάσεων και βασικές λογιστικές αρχές	6
2.1 Πλαίσιο σύνταξης οικονομικών καταστάσεων.....	6
2.2 Βασικές λογιστικές αρχές	12
3. Σημαντικές λογιστικές εκτιμήσεις και παραδοχές στην εφαρμογή των λογιστικών αρχών	47
4. Διαχείριση ιδίων κεφαλαίων	58
5. Διαχείριση χρηματοοικονομικών κινδύνων και εύλογη αξία χρηματοοικονομικών στοιχείων	61
5.2.1 Πιστωτικός Κίνδυνος	63
5.2.2 Κίνδυνος αγοράς.....	98
5.2.3 Κίνδυνος ρευστότητας.....	103
5.2.4 Μεταρρύθμιση επιτοκίων αναφοράς-«IBOR reform»	107
5.2.5 Κίνδυνος από κλιματικές αλλαγές.....	108
5.3 Εύλογη αξία χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων	109
6. Καθαρά έσοδα από τόκους	114
7. Καθαρά έσοδα από τραπεζικές αμοιβές και προμήθειες	115
8. Έσοδα από μη τραπεζικές υπηρεσίες.....	116
9. Αποτελέσματα χαρτοφυλακίου συναλλαγών και επενδυτικών τίτλων	116
10. Λοιπά έσοδα/(έξοδα)	117
11. Λειτουργικά έξοδα.....	117
12. Λοιπές ζημιές απομείωσης, έξοδα αναδιάρθρωσης και προβλέψεις.....	118
13. Φόρος εισοδήματος	118
14. Κέρδη ανά μετοχή	123
15. Ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες	123
16. Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα και λοιπές πληροφορίες για την κατάσταση ταμειακών ροών	124
17. Απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	125
18. Τίτλοι εμπορικού χαρτοφυλακίου	125
19. Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα και λογιστική αντιστάθμισης κινδύνων	126
20. Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	130
21. Προβλέψεις απομείωσης για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις πελατών	135
22. Χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων	137

23. Σύνθεση του Ομίλου.....	140
23.1. Συμμετοχές σε θυγατρικές εταιρείες	140
23.2. Θυγατρική εταιρεία του Ομίλου με σημαντικά δικαιώματα τρίτων	146
24. Επενδύσεις σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες.....	147
25. Οικονομικές οντότητες ειδικής διάρθρωσης.....	150
26. Ιδιοχρησιμοποιούμενα ενσώματα πάγια στοιχεία	153
27. Επενδύσεις σε ακίνητα	154
28. Άυλα πάγια στοιχεία.....	156
29. Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	157
30. Στοιχεία ενεργητικού προς πώληση και σχετιζόμενες υποχρεώσεις	157
31. Υποχρεώσεις προς κεντρικές τράπεζες.....	158
32. Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.....	159
33. Υποχρεώσεις προς πελάτες	159
34. Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους.....	159
35. Λοιπές υποχρεώσεις.....	161
36. Υποχρέωση αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία	162
37. Μετοχικό κεφάλαιο, διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο και ίδιες μετοχές	163
38. Αποθεματικά και αποτελέσματα εις νέον	165
39. Δικαιώματα προαίρεσης αγοράς μετοχών	166
40. Μεταβιβάσεις χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων.....	167
41. Μισθώσεις.....	168
42. Ενδεχόμενες υποχρεώσεις και λοιπές δεσμεύσεις	170
43. Πληροφόρηση ανά επιχειρηματικό τομέα.....	171
44. Γεγονότα μετά την ημερομηνία ισολογισμού	175
45. Συνδεδεμένα μέρη	175
46. Εξωτερικοί Ελεγκτές	177
47. Διοικητικό Συμβούλιο.....	178
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ – Γνωστοποιήσεις βάσει του Νόμου 4261/ 2014.....	179

Ενοποιημένος Ισολογισμός

	Σημείωση	31 Δεκεμβρίου	
		2022	2021
		€ εκατ.	€ εκατ.
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ			
Ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες	15	14.994	13.515
Απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	17	1.329	2.510
Τίτλοι εμπορικού χαρτοφυλακίου	18	134	119
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	19	1.185	1.949
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	20	41.677	38.967
Χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων	22	13.261	11.316
Επενδύσεις σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες	24	173	267
Ιδιοχρησιμοποιούμενα ενσώματα πάγια στοιχεία	26	775	815
Επενδύσεις σε ακίνητα	27	1.410	1.492
Άυλα πάγια στοιχεία	28	297	269
Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις	13	4.161	4.422
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	29	1.980	2.065
Στοιχεία ενεργητικού προς πώληση	30	84	146
Σύνολο ενεργητικού		81.460	77.852
ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ			
Υποχρεώσεις προς κεντρικές τράπεζες	31	8.774	11.663
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	32	1.814	973
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	19	1.661	2.394
Υποχρεώσεις προς πελάτες	33	57.239	53.168
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	34	3.552	2.552
Λοιπές υποχρεώσεις	35	1.701	1.358
Υποχρεώσεις σχετιζόμενες με στοιχεία ενεργητικού προς πώληση	30	1	109
Σύνολο υποχρεώσεων		74.742	72.217
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ			
Μετοχικό κεφάλαιο	37	816	816
Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο ⁽¹⁾	37	1.161	8.056
Αποθεματικά και αποτελέσματα εις νέον ⁽¹⁾	38	4.646	(3.333)
Ίδια κεφάλαια που αναλογούν στους μετόχους της Εταιρείας		6.623	5.539
Δικαιώματα τρίτων	23.2	95	96
Σύνολο ιδίων κεφαλαίων		6.718	5.635
Σύνολο ιδίων κεφαλαίων και υποχρεώσεων		81.460	77.852

⁽¹⁾ Τα συγκριτικά στοιχεία έχουν αναπροσαρμοστεί λόγω αλλαγής στην παρουσίαση των ιδίων μετοχών (σημ. 37). Συνεπώς, η «Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο» έχει αυξηθεί κατά € 1 εκατ. έναντι ισόποσης μείωσης στα «Αποθεματικά και αποτελέσματα εις νέον».

Οι σημειώσεις στις σελίδες 6 έως 178 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων.

Ενοποιημένη Κατάσταση Αποτελεσμάτων

	Σημείωση	Χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου	
		2022 € εκατ.	2021 € εκατ.
Τόκοι έσοδα		2.315	1.842
Τόκοι έξοδα		(765)	(521)
Καθαρά έσοδα από τόκους	6	1.550	1.321
Έσοδα από τραπεζικές αμοιβές και προμήθειες		584	495
Έξοδα από τραπεζικές αμοιβές και προμήθειες		(135)	(137)
Καθαρά έσοδα από τραπεζικές αμοιβές και προμήθειες	7	449	358
Έσοδα από μη τραπεζικές υπηρεσίες	8	94	98
Αποτελέσματα χαρτοφυλακίου συναλλαγών	9	727	(8)
Αποτελέσματα από επενδυτικούς τίτλους	9	(9)	101
Λοιπά έσοδα/(έξοδα)	10	324	30
Λειτουργικά έσοδα		3.135	1.900
Λειτουργικά έξοδα	11	(917)	(876)
Λειτουργικά κέρδη προ απομειώσεων, προβλέψεων και εξόδων αναδιάρθρωσης		2.218	1.024
Προβλέψεις για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις πελατών	21	(291)	(490)
Λοιπές ζημιές απομείωσης και προβλέψεις	12	(108)	(52)
Έξοδα αναδιάρθρωσης	12	(102)	(25)
Αναλογία κερδών από επενδύσεις σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες	24	18	26
Κέρδη προ φόρου		1.735	483
Φόρος εισοδήματος	13	(405)	(156)
Καθαρά κέρδη		1.330	327
Καθαρά κέρδη/(ζημιές) που αναλογούν σε τρίτους		0	(1)
Καθαρά κέρδη που αναλογούν στους μετόχους		1.330	328
		€	€
Κέρδη ανά μετοχή			
-Βασικά και προσαρμοσμένα κέρδη ανά μετοχή	14	0,36	0,09

Οι σημειώσεις στις σελίδες 6 έως 178 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων.

Ενοποιημένη Κατάσταση Συνολικού Αποτελέσματος

	Χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου	
	2022	2021
	€ εκατ.	€ εκατ.
Καθαρά κέρδη	1.330	327
Λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση:		
Ποσά που αναταξινομήθηκαν ή ενδέχεται να αναταξινομηθούν μεταγενέστερα στην κατάσταση αποτελεσμάτων:		
Αντιστάθμιση ταμειακών ροών		
- μεταβολή στην εύλογη αξία, μετά από φόρους	5	36
- μεταφορά στο λογαριασμό αποτελεσμάτων, μετά από φόρους	<u>(5)</u>	<u>1</u>
	(0)	37
Χρεωστικοί τίτλοι στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση		
- μεταβολή στην εύλογη αξία, μετά από φόρους (σημ. 22)	(547)	(97)
- μεταφορά στο λογαριασμό αποτελεσμάτων, μετά από φόρους (σημ. 22)	<u>222</u>	<u>6</u>
	(325)	(91)
Συναλλαγματικές διαφορές		
- συναλλαγματικές διαφορές δραστηριοτήτων εξωτερικού	1	(0)
- μεταφορά στο λογαριασμό αποτελεσμάτων, λόγω της ρευστοποίησης θυγατρικής εταιρείας εξωτερικού (σημ. 23.1)	<u>76</u>	<u>-</u>
	77	(0)
Συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες		
- μεταβολή αναλογίας λοιπών αποτελεσμάτων συγγενών εταιρειών και κοινοπραξιών, μετά από φόρους (σημ.24)	<u>(32)</u>	<u>(3)</u>
	(32)	(57)
Ποσά που δε θα αναταξινομηθούν στην κατάσταση αποτελεσμάτων:		
- Κέρδη/(ζημιές) από μετοχές που αποτιμώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση, μετά από φόρους	24	2
- Αναλογιστικά κέρδη/(ζημιές) υποχρέωσης αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία, μετά από φόρους	<u>4</u>	<u>1</u>
	28	3
Λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση	(252)	(54)
Συνολικό αποτέλεσμα μετά από φόρο που αναλογεί σε:		
-Μετόχους	1.079	274
-Δικαιώματα τρίτων	<u>(1)</u>	<u>(1)</u>
	1.078	273

Οι σημειώσεις στις σελίδες 6 έως 178 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων.

Ενοποιημένη Κατάσταση Μεταβολών Καθαρής Θέσης

	Αποθεματικά και				
	Μετοχικό κεφάλαιο € εκατ.	Υπέρ το άρτιο € εκατ.	αποτελέσματα εις νέον € εκατ.	Δικαιώματα τρίτων € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2021	815	8.055	(3.608)	0	5.262
Αναταξινόμηση των ιδίων μετοχών ⁽¹⁾	1	1	(2)	-	-
Καθαρά κέρδη/(ζημιές)	-	-	328	(1)	327
Λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση	-	-	(54)	(0)	(54)
Συνολικό αποτέλεσμα μετά από φόρο για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2021	-	-	274	(1)	273
Μεταβολές των ποσοστών συμμετοχής σε θυγατρικές εταιρείες	-	-	1	97	98
Πρόγραμμα διάθεσης δικαιωμάτων προαίρεσης αγοράς μετοχών	-	-	2	-	2
Αγορά/πώληση ιδίων μετοχών	-	-	1	-	1
Λοιπά	-	-	(1)	-	(1)
	-	-	3	97	100
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2021⁽¹⁾	816	8.056	(3.333)	96	5.635
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2022⁽¹⁾	816	8.056	(3.333)	96	5.635
Καθαρά κέρδη	-	-	1.330	0	1.330
Λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση	-	-	(251)	(1)	(252)
Συνολικό αποτέλεσμα μετά από φόρο για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2022	-	-	1.079	(1)	1.078
Συμψηφισμός λογαριασμών ιδίων κεφαλαίων (σημ. 38)	-	(6.895)	6.895	-	-
Πρόγραμμα διάθεσης δικαιωμάτων προαίρεσης αγοράς μετοχών (σημ. 39)	0	0	4	-	4
Αγορά/πώληση ιδίων μετοχών (σημ. 37 και 38)	-	-	1	-	1
	0	(6.895)	6.900	-	5
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2022	816	1.161	4.646	95	6.718
	Σημ. 37	Σημ. 37	Σημ. 38		

⁽¹⁾ Από τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2022, η λογιστική αξία των ιδίων μετοχών, η οποία είχε προηγουμένως αφαιρεθεί από το «Μετοχικό κεφάλαιο» και τη «Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο» και παρουσιάζεται στα «Αποθεματικά και αποτελέσματα εις νέον». Τα συγκριτικά στοιχεία έχουν αναπροσαρμοστεί αναλόγως (σημ. 37).

Οι σημειώσεις στις σελίδες 6 έως 178 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων.

Ενοποιημένη Κατάσταση Ταμειακών Ροών

	Σημείωση	Χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου	
		2022 € εκατ.	2021 € εκατ.
Ταμειακές ροές από λειτουργικές δραστηριότητες			
Κέρδη προ φόρου		1.735	483
Προσαρμογές για:			
Προβλέψεις για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις πελατών	21	291	490
Λοιπές ζημιές απομείωσης, προβλέψεις και έξοδα αναδιάρθρωσης	12	210	77
Αποσβέσεις ενσώματων και άυλων παγίων στοιχείων	11	124	114
Λοιπά αποτελέσματα από επενδυτικούς τίτλους	16	(14)	(76)
Αποτίμηση επενδυτικών ακινήτων	10	(34)	(30)
Λοιπές προσαρμογές	16	(244)	(12)
		2.068	1.046
Μεταβολές λογαριασμών που σχετίζονται με τις λειτουργικές δραστηριότητες			
Καθαρή (αύξηση)/μείωση σε ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες		(169)	(193)
Καθαρή (αύξηση)/μείωση σε τίτλους εμπορικού χαρτοφυλακίου		0	(32)
Καθαρή (αύξηση)/μείωση σε απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα		1.095	588
Καθαρή (αύξηση)/μείωση σε δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες		(3.226)	(1.636)
Καθαρή (αύξηση)/μείωση σε παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα		868	36
Καθαρή (αύξηση)/μείωση σε λοιπά στοιχεία ενεργητικού		116	(22)
Καθαρή αύξηση/(μείωση) σε υποχρεώσεις προς κεντρικές τράπεζες και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα		(2.048)	3.125
Καθαρή αύξηση/(μείωση) σε υποχρεώσεις προς πελάτες		4.068	5.338
Καθαρή αύξηση/(μείωση) σε λοιπές υποχρεώσεις		147	(4)
		851	7.200
Φόρος εισοδήματος που πληρώθηκε		(45)	(33)
Καθαρές ταμειακές ροές από/(σε) λειτουργικές δραστηριότητες		2.874	8.213
Ταμειακές ροές από επενδυτικές δραστηριότητες			
Απόκτηση ενσώματων και άυλων παγίων στοιχείων	26,27,28	(169)	(129)
Εισπράξεις από πώληση ενσώματων και άυλων παγίων στοιχείων	26,27	121	35
(Αγορές)/πωλήσεις και λήξεις επενδυτικών τίτλων		(2.937)	(2.752)
Απόκτηση θυγατρικών, μετά από αποκτηθέντα ταμειακά διαθέσιμα		-	121
Απόκτηση συμμετοχών σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες, συμμετοχές σε αυξήσεις κεφαλαίου		-	(8)
Πώληση θυγατρικών και της μονάδας υπηρεσιών αποδοχής και εκκαθάρισης συναλλαγών καρτών, μετά από πωληθέντα ταμειακά διαθέσιμα	23,30	281	1
Πώληση συμμετοχών σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες	24	26	13
Μερίσματα που εισπράχθηκαν από επενδυτικούς τίτλους, συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες	16,24	21	21
Καθαρές ταμειακές ροές από/(σε) επενδυτικές δραστηριότητες		(2.657)	(2.698)
Ταμειακές ροές από χρηματοδοτικές δραστηριότητες			
(Αποπληρωμές)/ εισπράξεις από πιστωτικούς τίτλους	16	1.059	986
Αποπληρωμή υποχρεώσεων από μισθώσεις	41	(39)	(34)
(Αγορά)/πώληση ιδίων μετοχών και άσκηση δικαιωμάτων προαίρεσης για αγορά μετοχών	37	1	1
Καθαρές ταμειακές ροές από/(σε) χρηματοδοτικές δραστηριότητες		1.021	953
Επίπτωση διακύμανσης συναλλαγματικών ισοτιμιών στα ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα		1	0
Καθαρή αύξηση στα ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα		1.239	6.468
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα έναρξης χρήσης	16	13.149	6.681
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα λήξης χρήσης	16	14.388	13.149

Οι σημειώσεις στις σελίδες 6 έως 178 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

1. Γενικές πληροφορίες

Η Eurobank Ergasias Υπηρεσιών και Συμμετοχών Ανώνυμη Εταιρεία («Εταιρεία» ή «Eurobank Holdings»), η οποία είναι η μητρική εταιρεία της εταιρείας «Τράπεζα Eurobank Ανώνυμη Εταιρεία» («Τράπεζα») και οι θυγατρικές της συνιστούν τον Όμιλο, ο οποίος περιλαμβάνει κυρίως τον Όμιλο της Τράπεζας. Ο Όμιλος δραστηριοποιείται στους τομείς τραπεζικής ιδιωτών πελατών και επιχειρήσεων, διαχείρισης περιουσίας και κεφαλαίων, treasury και κεφαλαιαγορών καθώς και στην παροχή άλλων υπηρεσιών και έχει παρουσία κυρίως στην Ελλάδα, την Κεντρική και Νοτιοανατολική Ευρώπη. Η Εταιρεία έχει συσταθεί στην Ελλάδα, με διεύθυνση της έδρας της την Όθωνος 8, Αθήνα 105 57, και οι μετοχές της είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αθηνών.

Οι εν λόγω ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις, οι οποίες περιλαμβάνουν και το Παράρτημα, εγκρίθηκαν από το Διοικητικό Συμβούλιο την 6 Απριλίου 2023. Η Έκθεση Ελέγχου του Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή περιλαμβάνεται στην ενότητα Β.1 της Ετήσιας Οικονομικής Έκθεσης.

Οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις των ενοποιούμενων, μη εισηγμένων στο Χρηματιστήριο θυγατρικών της Εταιρείας, συμπεριλαμβανομένων των εκθέσεων ελέγχου των Ανεξάρτητων Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών και των εκθέσεων διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου των εταιρειών αυτών, αναρτώνται στον ιστότοπο: eurobankholdings.gr.

2 Πλαίσιο σύνταξης οικονομικών καταστάσεων και βασικές λογιστικές αρχές

Οι ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου έχουν συνταχθεί στη βάση της συνέχισης της δραστηριότητας του Ομίλου και σύμφωνα με τις βασικές λογιστικές αρχές όπως αναφέρονται παρακάτω:

2.1 Πλαίσιο σύνταξης οικονομικών καταστάσεων

Οι ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου έχουν συνταχθεί σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (ΔΠΧΑ) που έχουν εγκριθεί από το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων και έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ), και ειδικότερα με τα πρότυπα και τις διερμηνείες που έχουν εκδοθεί και είναι σε ισχύ κατά την ημερομηνία σύνταξης των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων ή έχουν εφαρμοστεί, νωρίτερα από την ημερομηνία υποχρεωτικής εφαρμογής τους.

Οι ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις έχουν συνταχθεί με βάση την αρχή του ιστορικού κόστους, με εξαίρεση τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση (FVOCI), τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων (συμπεριλαμβανομένων των παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων), τα οποία επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων και των επενδυτικών ακινήτων τα οποία επιμετρώνται με την μέθοδο της εύλογης αξίας.

Οι λογιστικές αρχές βάσει των οποίων συντάχθηκαν οι ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου εφαρμόστηκαν με συνέπεια για τις χρήσεις 2022 και 2021 λαμβάνοντας υπόψη τις τροποποιήσεις των ΔΠΧΑ όπως αυτές περιγράφονται στην ενότητα 2.1.1 (α) «Νέα πρότυπα και τροποποιήσεις σε πρότυπα που υιοθετήθηκαν από τον Όμιλο την 1 Ιανουαρίου 2022». Επιπλέον, όπου είναι απαραίτητο, τα συγκριτικά στοιχεία έχουν αναπροσαρμοστεί για να συνάδουν με τις αλλαγές στην παρουσίαση κατά την τρέχουσα χρήση.

Η σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ απαιτεί την υιοθέτηση εκτιμήσεων και την άσκηση κρίσης, οι οποίες επηρεάζουν τα λογιστικά υπόλοιπα των στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων και τις γνωστοποιήσεις των ενδεχόμενων υποχρεώσεων κατά την ημερομηνία σύνταξης των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων, καθώς και τα υπόλοιπα των εσόδων και εξόδων της περιόδου αναφοράς. Παρά το γεγονός ότι οι εκτιμήσεις αυτές βασίζονται στη βέλτιστη γνώση της Διοίκησης σχετικά με τις τρέχουσες συνθήκες και γεγονότα, τα πραγματικά αποτελέσματα ενδέχεται να διαφέρουν.

Οι ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις παρουσιάζονται σε Ευρώ (€), που είναι το συναλλακτικό νόμισμα της μητρικής εταιρίας. Εκτός εάν αναφέρεται διαφορετικά, τα οικονομικά στοιχεία που παρουσιάζονται σε ευρώ έχουν στρογγυλοποιηθεί στο πλησιέστερο εκατομμύριο. Τα αθροίσματα των στοιχείων που παρατίθενται στις σημειώσεις μπορεί να μην συμφωνούν ακριβώς με τα σύνολα που παρουσιάζονται λόγω στρογγυλοποιήσεων.

Εκτιμήσεις για τη συνέχιση της δραστηριότητας του Ομίλου

Οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις έχουν συνταχθεί με βάση την αρχή της συνεχιζόμενης δραστηριότητας (going concern), η οποία κρίθηκε ως κατάλληλη από το Διοικητικό Συμβούλιο, αξιολογώντας τα ακόλουθα:

Το 2022 χαρακτηρίστηκε από τον πόλεμο στην Ουκρανία, ο οποίος οδήγησε σε μια παγκόσμια - αλλά κυρίως ευρωπαϊκή - ενεργειακή κρίση, εντείνοντας τις ήδη υπάρχουσες πληθωριστικές πιέσεις και αυξάνοντας την οικονομική αβεβαιότητα και τις διακυμάνσεις

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

στην παγκόσμια οικονομία και τις διεθνείς χρηματοοικονομικές αγορές. Εντούτοις, η ανάκαμψη μετά την πανδημία συνεχίστηκε για δεύτερο συνεχόμενο έτος στην Ελλάδα, με την αύξηση του ΑΕΠ της να υπεραποδίδει εκείνης των περισσότερων εταίρων της στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ). Σύμφωνα με τα προσωρινά στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛΣΤΑΤ), η ελληνική οικονομία μεγεθύνθηκε με ετήσιο ρυθμό 5,9% το 2022, με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (ΕΕπ), σύμφωνα με τις χειμερινές οικονομικές προβλέψεις της (Φεβρουάριος 2023), να εκτιμά τον πραγματικό ρυθμό μεγέθυνσης του 2022 στο 5,5% και του 2023 στο 1,2%. Ο πληθωρισμός, υπολογιζόμενος βάσει της μέσης ετήσιας μεταβολής 12 μηνών του Εναρμονισμένου Δείκτη Τιμών Καταναλωτή (ΕνΔΤΚ), αυξήθηκε στο 9,3% το 2022 σύμφωνα με την ΕΛΣΤΑΤ, κυρίως ως αποτέλεσμα των αναταράξεων στην προσφορά (επιπλέον λόγω της ανόδου των τιμών της ενέργειας, των τροφίμων και των πρώτων υλών, των συνεχών αναταράξεων στην εφοδιαστική αλυσίδα και των αυξήσεων των ονομαστικών μισθών) παράλληλα με την ραγδαία μεταπανδημική ανάκαμψη της εγχώριας και της εξωτερικής ζήτησης. Η ΕΕπ αναμένει πτώση του πληθωρισμού στο 4,5% το 2023 και περαιτέρω αποκλιμάκωση στο 2,4% το 2024. Επιπρόσθετα, σύμφωνα με τα προσωρινά στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, το μέσο μηνιαίο ποσοστό ανεργίας μειώθηκε στο 12,4% το 2022 από 14,8% το 2021, ενώ ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) στην πιο πρόσφατη μελέτη του (Ιανουάριος 2023) αναμένει συρρίκνωση του ποσοστού ανεργίας στο 11,5% το 2023. Στο δημοσιονομικό πεδίο, σύμφωνα με την Εισηγητική Έκθεση Προϋπολογισμού 2023, το πρωτογενές ισοζύγιο της γενικής κυβέρνησης αναμενόταν να παρουσιάσει έλλειμμα 1,6% του ΑΕΠ το 2022 (σύμφωνα με πιο πρόσφατες εκτιμήσεις, το έλλειμμα μπορεί να διαμορφωθεί περίπου στο 1% του ΑΕΠ ή και χαμηλότερα) και πλεόνασμα 0,7% του ΑΕΠ το 2023 (από έλλειμμα 5% του ΑΕΠ το 2021). Ο λόγος του δημοσίου χρέους ως προς το ΑΕΠ αναμένεται να μειωθεί στο 168,9% και στο 159,3% το 2022 και το 2023 αντίστοιχα (2021: 194,5%). Οι προαναφερθείσες προβλέψεις δύνανται να μεταβληθούν στην περίπτωση πιθανών δυσμενών διεθνών εξελίξεων οι οποίες μπορεί να έχουν επιπτώσεις στις τιμές της ενέργειας και άλλων αγαθών, στα επιτόκια, στην εξωτερική και την εσωτερική ζήτηση, δημιουργώντας την ανάγκη για τη λήψη πρόσθετων δημοσιονομικών μέτρων στήριξης.

Η βουλγαρική οικονομία αναπτύχθηκε κατά 3,4% το 2022 (2021: 7,6%), με βάση τα στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Βουλγαρίας, ενώ ο μέσος πληθωρισμός ήταν 15,3% το 2022 (2021: 3,3%). Σύμφωνα με τις χειμερινές οικονομικές προβλέψεις της ΕΕπ (Φεβρουάριος 2023), ο ρυθμός μεγέθυνσης του πραγματικού ΑΕΠ στη Βουλγαρία αναμένεται στο 1,4% το 2023, ενώ κατά το ίδιο έτος ο ΕνΔΤΚ αναμένεται στο 7,8%. Αντίστοιχα, ο ρυθμός μεγέθυνσης του πραγματικού ΑΕΠ στην Κύπρο προβλέπεται στο 5,8% το 2022 και 1,6% το 2023 (2021: 6,6%), ενώ ο ΔΤΚ εκτιμάται σε 8,1% το 2022 και 4% το 2023 (2021: 2,3%).

Σημαντική ώθηση στην ανάπτυξη στην Ελλάδα και στις άλλες χώρες που έχει παρουσία ο Όμιλος αναμένεται να δοθεί από τη χρηματοδότηση της ΕΕ, κατά κύριο λόγο μέσω του Προγράμματος “Next Generation EU” (NGEU) και του Πολυετούς Δημοσιονομικού Πλαισίου (ΠΔΠ) 2021–2027, δηλαδή του μακροχρόνιου Προϋπολογισμού της ΕΕ. Η Ελλάδα θα λάβει από την ΕΕ πόρους πλέον των € 30,5 δις (€ 17,8 δις σε επιδοτήσεις και € 12,7 δις σε δάνεια) έως το 2026 από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (TAA, Recovery and Resilience Facility – RRF) για να χρηματοδοτήσει έργα και δράσεις που περιγράφονται στο Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΕΣΑΑ), με τίτλο «Ελλάδα 2.0». Προκαταβολή ύψους € 4 δις εκταμιεύτηκε τον Αύγουστο 2021, και οι δύο πρώτες τακτικές δόσεις ύψους € 3,6 δις έκαστη τον Απρίλιο 2022 και τον Ιανουάριο 2023 αντίστοιχα. Στην Ελλάδα αντιστοιχούν επίσης περίπου € 40 δις από τον ΠΔΠ 2021–2027. Στο πεδίο της νομισματικής πολιτικής, παρότι οι καθαρές αγορές ομολόγων στο πλαίσιο του εκτάκτου Προγράμματος Αγοράς Στοιχείων Ενεργητικού λόγω Πανδημίας (Pandemic Emergency Purchase Program – PEPP) τερματίστηκαν στο τέλος του Μαρτίου 2022, όπως είχε προγραμματιστεί, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) θα συνεχίσει να επανεπενδύει τα κεφάλαια από τίτλους που λήγουν τουλάχιστον μέχρι το τέλος του 2024, συμπεριλαμβανομένων αγορών Ομολόγων Ελληνικού Δημοσίου (ΟΕΔ) επιπλέον της αξίας αυτών που λήγουν. Επιπρόσθετα, το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ, σύμφωνα με τη σταθερή προσηλωσή του στο ρόλο του για την εξασφάλιση της σταθερότητας των τιμών, έχει προχωρήσει σε έξι γύρους αυξήσεων των επιτοκίων (τον Ιούλιο, τον Σεπτέμβριο, τον Οκτώβριο και τον Δεκέμβριο του 2022, τον Φεβρουάριο και τον Μάρτιο του 2023), αυξάνοντας τα τρία βασικά επιτόκια της ΕΚΤ κατά 350 μονάδες βάσης συνολικά, ενώ ενέκρινε και ένα νέο εργαλείο νομισματικής πολιτικής (το «Transmission Protection Instrument – TPI») με σκοπό την αποτροπή του κατακερματισμού της αγοράς κρατικών ομολόγων. Τέλος, μετά τη λήξη των ειδικών όρων και προϋποθέσεων που ίσχυαν για το πρόγραμμα TLTRO III (Targeted Longer-Term Refinancing Operations) την 23 Ιουνίου 2022, η ΕΚΤ θα συνεχίσει να αξιολογεί πως οι στοχευμένες δανειοδοτικές πράξεις συνεισφέρουν στη νομισματική πολιτική της.

Το 2022, το Ελληνικό Δημόσιο, μέσω του Οργανισμού Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους (ΟΔΔΗΧ), προχώρησε στην έκδοση εννέα ομολόγων διαφόρων λήξεων (5ετών, 10ετών, 15ετών και 20ετών) αντλώντας συνολικά € 8,3 δις από τις διεθνείς χρηματαγορές. Την 17 Ιανουαρίου 2023, ο ΟΔΔΗΧ εξέδωσε ένα 10ετές ομόλογο ύψους € 3,5 δις με απόδοση 4,279% και πιο πρόσφατα, την 29 Μαρτίου 2023, ο ΟΔΔΗΧ εξέδωσε ένα 5ετές ομόλογο ύψους € 2,5 δις με απόδοση 3,919%. Στο τέλος του 2022, τα ταμειακά διαθέσιμα του Ελληνικού Δημοσίου ξεπερνούσαν τα € 30 δις και μέχρι τον Φεβρουάριο 2023 η αξιολόγηση της πιστοληπτικής του ικανότητας βρισκόταν μία βαθμίδα κάτω της επενδυτικής σύμφωνα με τρεις από τους τέσσερις μεγάλους οίκους που είναι αναγνωρισμένοι από την ΕΚΤ (DBRS Morningstar: BB (high), S&P Ratings, Fitch Ratings: BB+).

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Σχετικά με τις οικονομικές προοπτικές για τους επόμενους 12 μήνες, οι κυριότεροι μακροοικονομικοί κίνδυνοι και αβεβαιότητες στην Ελλάδα και στην περιοχή της Νοτιοανατολικής Ευρώπης έχουν ως ακολούθως: (α) ο συνεχιζόμενος πόλεμος Ρωσίας-Ουκρανίας και οι επιπτώσεις του στην περιφερειακή και παγκόσμια σταθερότητα και ασφάλεια, καθώς επίσης και στην ευρωπαϊκή και ελληνική οικονομία, (β) μια συνέχιση του τρέχοντος κύματος πληθωριστικών πιέσεων με επιπτώσεις στην οικονομική μεγέθυνση, την απασχόληση, τα δημόσια οικονομικά, τον προϋπολογισμό των νοικοκυριών, το κόστος παραγωγής των επιχειρήσεων, το εξωτερικό εμπόριο και την ποιότητα ενεργητικού των τραπεζών, καθώς και τυχόν κοινωνικές και πολιτικές επιπτώσεις που μπορεί αυτά να επιφέρουν, (γ) οι τρέχουσες καθώς και οι διαφαινόμενες μελλοντικές αυξήσεις επιτοκίων διεθνώς και ιδιαίτερα στην ευρωζώνη, οι οποίες ενδέχεται να ασκήσουν ανοδικές πιέσεις στο κόστος δανεισμού του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα, ιδίως των υπερχρεωμένων δανειοληπτών, να αποθαρρύνουν τις επενδύσεις, να αυξήσουν τη μεταβλητότητα στις χρηματοπιστωτικές αγορές και να οδηγήσουν τις οικονομίες σε επιβράδυνση ή ακόμα και προσωρινή ύφεση, (δ) η συνέχιση και επέκταση στην ευρωζώνη της πρόσφατης αναταραχής στον χρηματοπιστωτικό τομέα, επηρεάζοντας την εμπιστοσύνη των καταναλωτών και με ενδεχόμενο αντίκτυπο στο ύψος των υπό διαχείριση στοιχείων ενεργητικού και στην ρευστότητα, (ε) οι συνέπειες από την πιθανή περικοπή ή διακοπή των μέτρων στήριξης της κυβέρνησης κατά της ενεργειακής κρίσης στην ανάπτυξη, στην απασχόληση και στην εξυπηρέτηση του χρέους των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων, (στ) τα διαρκώς υψηλά ελλείμματα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών και η προοπτική να εξελιχθούν ξανά σε δομικό χαρακτηριστικό του μοντέλου οικονομικής ανάπτυξης της χώρας, (ζ) η ικανότητα αξιοποίησης των πόρων του NGEU και του ΠΔΠ και η προσέλκυση νέων επενδύσεων στη χώρα, (η) η αποτελεσματική και έγκαιρη εφαρμογή των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων και ιδιωτικοποιήσεων ώστε να επιτευχθούν οι στόχοι και τα ορόσημα του ΤΑΑ και να ενισχυθούν η παραγωγικότητα, η ανταγωνιστικότητα και η ανθεκτικότητα, (θ) η καθυστέρηση στην υλοποίηση των προγραμματισμένων μεταρρυθμίσεων, των έργων και των δημοσιονομικών στόχων του Προϋπολογισμού στην Ελλάδα λόγω του ενδεχόμενου το αποτέλεσμα των βουλευτικών εκλογών του 2023 να οδηγήσει σε αδυναμία ή καθυστέρηση σχηματισμού κυβέρνησης με ισχυρή κοινοβουλευτική πλειοψηφία, (ι) οι γεωπολιτικές εξελίξεις στην εγγύς περιοχή, (ια) η εξέλιξη της πανδημίας Covid-19 και η πιθανότητα εμφάνισης νέων μεταλλάξεων της Covid-19, που θα είχαν περαιτέρω επιπτώσεις στην οικονομική ανάκαμψη, το δημοσιονομικό ισοζύγιο και το διεθνές εμπόριο με την παράταση των δυσλειτουργιών στην παγκόσμια αλυσίδα εφοδιασμού, και (ιβ) η επιδείνωση των φυσικών καταστροφών λόγω της κλιματικής αλλαγής και οι επιπτώσεις τους στο ΑΕΠ, την απασχόληση, το δημοσιονομικό ισοζύγιο και τη βιώσιμη ανάπτυξη μακροπρόθεσμα.

Η επέλευση των ανωτέρω κινδύνων θα μπορούσε να έχει αρνητικές συνέπειες στο δημοσιονομικό σχεδιασμό του Ελληνικού Δημοσίου, καθώς θα μπορούσε να επιβραδύνει τον αναμενόμενο ρυθμό οικονομικής μεγέθυνσης, στη ρευστότητα, στην ποιότητα του ενεργητικού, στην κεφαλαιακή επάρκεια και στην κερδοφορία των ελληνικών τραπεζών. Η Διοίκηση και το Διοικητικό Συμβούλιο του Ομίλου, λαμβάνοντας υπόψη την πρόσφατη τραπεζική αναταραχή σε ορισμένες αγορές, πραγματοποίησε μια προληπτική εσωτερική επανεξέταση του επιχειρηματικού μοντέλου της Eurobank για να επιβεβαιώσει τη διατήρηση της ανθεκτικότητάς του σε τέτοιες πιθανές εξωτερικές αναταράξεις και διαπιστώνει με ικανοποίηση ότι το εν λόγω μοντέλο υποστηρίζεται επαρκώς από ορθές επιχειρηματικές πρακτικές, διαφοροποιημένες δραστηριότητες και συνετές μεθόδους διαχείρισης κινδύνου. Η εδραίωση της σταθερότητας του επιχειρηματικού μοντέλου λειτουργίας του Ομίλου αντικατοπτρίζεται επίσης περαιτέρω, μεταξύ άλλων, από τη χρηματοοικονομική του θέση και τις επιδόσεις του όπως αναλύονται παρακάτω. Σε αυτό το πλαίσιο, ο Όμιλος παρακολουθεί συνεχώς τις εξελίξεις στο μακροοικονομικό, χρηματοοικονομικό και γεωπολιτικό πεδίο καθώς και την πορεία των βασικών δεικτών αξιολόγησης της ποιότητας του ενεργητικού του (Key Performance Indicators - KPIs). Επίσης, έχει αυξήσει το επίπεδο ετοιμότητάς του ως προς τη λήψη αποφάσεων, πρωτοβουλιών και διαμόρφωση πολιτικών για την προστασία του κεφαλαίου και της ρευστότητας του καθώς και την εκπλήρωση στο μέγιστο δυνατό βαθμό, των στρατηγικών και επιχειρηματικών του στόχων σύμφωνα με το επιχειρηματικό σχέδιο για την περίοδο 2023-2025.

Για το έτος που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2022, τα καθαρά κέρδη που αναλογούν στους μετόχους ανήλθαν σε € 1.330 εκατ. (2021: € 328 εκατ.), εκ των οποίων € 212 εκατ. (2021: € 143 εκατ.) αφορούν στις διεθνείς δραστηριότητες. Τα προσαρμοσμένα καθαρά κέρδη, εξαιρουμένου του κέρδους από την πώληση της μονάδας υπηρεσιών αποδοχής και εκκαθάρισης συναλλαγών καρτών της Eurobank ποσού € 230,5 εκατ. (μετά φόρου) και των εξόδων αναδιάρθρωσης ποσού € 75 εκατ. (μετά φόρου), ανήλθαν σε € 1.174 εκατ. (2021: € 424 εκατ.). Την 31 Δεκεμβρίου 2022, οι δείκτες συνολικής κεφαλαιακής επάρκειας (CAD) και κεφαλαίου κοινών μετοχών της κατηγορίας 1 (CET1) του Ομίλου διαμορφώθηκαν σε 19,2% (31 Δεκεμβρίου 2021: 16,1%) και 16% (31 Δεκεμβρίου 2021: 13,7%) αντίστοιχα (σημ. 4). Τον Ιανουάριο 2023, η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών (EAT) ξεκίνησε την άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων (stress test) για το 2023 η οποία θα παρέχει πολύτιμη πληροφορία για την ανθεκτικότητα του Ευρωπαϊκού τραπεζικού κλάδου, συμπεριλαμβανομένων των 4 Ελληνικών συστημικών τραπεζών, στο τρέχον αβέβαιο και μεταβαλλόμενο μακροοικονομικό περιβάλλον, καλύπτοντας την περίοδο 2023-2025. Η EAT αναμένεται να δημοσιεύσει τα αποτελέσματα της άσκησης στο τέλος Ιουλίου του 2023 (σημ. 4).

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Όσον αφορά την ποιότητα του ενεργητικού, ο σχηματισμός των νέων μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων (NPE formation) του Ομίλου κατά την διάρκεια του έτους ήταν θετικός κατά € 46 εκατ. (τέταρτο τρίμηνο 2022: € 35 εκατ. θετικός) (31 Δεκεμβρίου 2021: € 44 εκατ. θετικός). Την 31 Δεκεμβρίου 2022, το υπόλοιπο των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων (NPE) του Ομίλου, μετά την ταξινόμηση του υποκείμενου χαρτοφυλακίου δανείων του project “Solar” ως κατεχόμενο προς πώληση και λοιπών ενεργειών, διαμορφώθηκε σε € 2,3 δις (31 Δεκεμβρίου 2021: € 2,8 δις), οδηγώντας το δείκτη των NPE στο 5,2% (31 Δεκεμβρίου 2021: 6,8%), ενώ ο δείκτης κάλυψης των NPE διαμορφώθηκε στο 74,6% (31 Δεκεμβρίου 2021: 69,2%). Το χαρτοφυλάκιο χρεωστικών τίτλων, το οποίο είναι σε μεγάλο βαθμό αντισταθμισμένο από τον κίνδυνο επιτοκίου, αντιπροσωπεύει το 16% του συνόλου του ενεργητικού και περιλαμβάνει κυρίως επενδύσεις σε κρατικά ομόλογα των χωρών της ΕΕ και σε τίτλους επενδυτικής βαθμίδας. Ο Όμιλος έχει μη σημαντική έκθεση σε ρωσικά ή ουκρανικά περιουσιακά στοιχεία και σε τράπεζες που επηρεάστηκαν από την πρόσφατη τραπεζική αναταραχή.

Όσον αφορά τη ρευστότητα, την 31 Δεκεμβρίου 2022, οι καταθέσεις του Ομίλου αυξήθηκαν σε € 57,2 δις (31 Δεκεμβρίου 2021: € 53,2 δις) οδηγώντας το δείκτη δανείων (μετά από προβλέψεις) προς καταθέσεις (L/D) του Ομίλου σε 73,1% (31 Δεκεμβρίου 2021: 73,2%), ενώ η χρηματοδότηση από τις στοχευμένες πράξεις μακροπρόθεσμης αναχρηματοδότησης της ΕΚΤ (targeted longer-term refinancing operations - TLTRO III) μειώθηκε κατά €2,9 δις και διαμορφώθηκε σε € 8,8 δις (31 Δεκεμβρίου 2021: € 11,7 δις) (σημ.31). Κατά τη διάρκεια του έτους, η Τράπεζα προχώρησε στην έκδοση ομολόγου (MREL-επιλέξιμου) υψηλής εξοφλητικής προτεραιότητας (senior preferred) ονομαστικής αξίας € 500 εκατ. και η Εταιρεία ολοκλήρωσε την έκδοση ενός ομολόγου μειωμένης εξασφάλισης κατηγορίας 2 (Tier 2) ποσού € 300 εκατ. Πιο πρόσφατα, τον Ιανουάριο 2023, η Τράπεζα ολοκλήρωσε επιτυχώς την έκδοση ομολόγου υψηλής εξοφλητικής προτεραιότητας (senior preferred) ονομαστικής αξίας € 500 εκατ. (σημ. 34). Την 31 Δεκεμβρίου 2022, ο δείκτης MREL της Τράπεζας σε ενοποιημένη βάση ανέρχεται σε 23,07% του σταθμισμένου ενεργητικού, υψηλότερα από τον ενδιάμεσο δεσμευτικό στόχο MREL 18,21% για το 2022 αλλά και από τον ενδιάμεσο μη δεσμευτικό στόχο MREL 20,48% από την 1 Ιανουαρίου 2023. Η αύξηση των υψηλής ποιότητας άμεσα ρευστοποιήσιμων στοιχείων ενεργητικού του Ομίλου οδήγησε τον αντίστοιχο δείκτη κάλυψης ρευστότητας (LCR) σε 173% (31 Δεκεμβρίου 2021: 152%). Στο πλαίσιο της Εσωτερικής Διαδικασίας Αξιολόγησης της Επάρκειας Ρευστότητας (Internal Liquidity Adequacy Assessment Process -ILAAP) για το 2022, τα αποτελέσματα των ασκήσεων προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων ρευστότητας (stress test) κατέδειξαν ότι η Τράπεζα διαθέτει επαρκές απόθεμα ρευστότητας για να αντιμετωπίσει τις πιθανές εκροές που θα μπορούσαν να συμβούν σε όλα τα σενάρια σε βραχυπρόθεσμη (σε ορίζοντα 1 μηνός) και μεσοπρόθεσμη βάση (σε ορίζοντα 1 έτους). Πληροφορίες σχετικά με την έκθεση του Ομίλου στον επιτοκιακό κίνδυνο και στον κίνδυνο ρευστότητας περιλαμβάνονται στις σημειώσεις 5.2.2 και 5.2.3.

Εκτίμηση για τη συνέχιση της δραστηριότητας

Το Διοικητικό Συμβούλιο, αναγνωρίζοντας τους γεωπολιτικούς, μακροοικονομικούς και χρηματοοικονομικούς κινδύνους στην οικονομία και το τραπεζικό σύστημα και λαμβάνοντας υπόψη τους ανωτέρω παράγοντες σχετικά με (α) τις προοπτικές ανάπτυξης στην Ελλάδα και στην περιοχή της Νοτιοανατολικής Ευρώπης βάσει των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών τους για το τρέχον και τα επόμενα έτη, που υποστηρίζονται επίσης από την αξιοποίηση της ήδη εγκεκριμένης χρηματοδότησης της ΕΕ κυρίως μέσω του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΤΑΑ), και (β) την ικανότητα του Ομίλου για δημιουργία κερδών προ προβλέψεων, την ποιότητα ενεργητικού, την επάρκεια κεφαλαίων, και τη θέση ρευστότητάς του, έκρινε ότι οι οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου μπορούν να συνταχθούν με βάση την αρχή της συνεχιζόμενης δραστηριότητας (going concern).

2.1.1 Νέα πρότυπα, τροποποιήσεις προτύπων και διερμηνείες**(α) Νέα πρότυπα και τροποποιήσεις σε πρότυπα που υιοθετήθηκαν από τον Όμιλο την 1 Ιανουαρίου 2022**

Οι ακόλουθες τροποποιήσεις σε πρότυπα, όπως εκδόθηκαν από το ΣΔΛΠ και υιοθετήθηκαν από την ΕΕ, είναι σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2022:

ΔΠΧΑ 3, Τροποποιήσεις, Παραπομπή στο Εννοιολογικό Πλαίσιο

Οι τροποποιήσεις του ΔΠΧΑ 3 «Συνενώσεις Επιχειρήσεων» επικαιροποίησαν μία παραπομπή στην έκδοση του Εννοιολογικού Πλαισίου που είναι σε ισχύ, ενώ προστέθηκε μία απαίτηση σχετικά με τις υποχρεώσεις που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής του ΔΛΠ 37 «Προβλέψεις, Ενδεχόμενες Υποχρεώσεις και Ενδεχόμενα Περιουσιακά Στοιχεία», όπου ο αποκτών εφαρμόζει το ΔΛΠ 37 για να καθορίσει εάν κατά την ημερομηνία απόκτησης υφίσταται παρούσα υποχρέωση ως αποτέλεσμα παρελθοντικών γεγονότων. Επιπροσθέτως, εάν μία εισφορά εμπίπτει στην Διερμηνεία ΕΔΔΠΧΑ 21 'Εισφορές', ο αποκτών, εφαρμόζει την ΕΔΔΠΧΑ 21 ώστε να καθορίσει εάν το γεγονός που δημιουργεί την υποχρέωση να πληρωθεί αυτή η εισφορά υφίσταται κατά την ημερομηνία της απόκτησης.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Επιπλέον, οι εκδοθείσες τροποποιήσεις προσέθεσαν μία νέα παράγραφο στο ΔΠΧΑ 3 ώστε να διευκρινιστεί ότι τα ενδεχόμενα περιουσιακά στοιχεία δεν πληρούν τις προϋποθέσεις για αναγνώριση στην περίπτωση συνένωσης επιχειρήσεων, κατά την ημερομηνία απόκτησης.

Η υιοθέτηση των τροποποιήσεων δεν είχε επίπτωση στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου.

Ετήσιες βελτιώσεις των ΔΠΧΑ 2018-2020 : ΔΠΧΑ 1, ΔΠΧΑ 9 και ΔΠΧΑ 16

Οι βελτιώσεις εισάγουν σημαντικές αλλαγές σε αρκετά πρότυπα. Οι τροποποιήσεις που είναι σχετικές με τις δραστηριότητες του Ομίλου παρουσιάζονται παρακάτω:

Η τροποποίηση του ΔΠΧΑ 1 «Πρώτη υιοθέτηση των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς» παρέχει επιπλέον απαλλαγή σε μία θυγατρική εταιρία που υιοθέτησε τα πρότυπα μετά την μητρική σε σχέση με το σωρευτικό υπόλοιπο των συναλλαγματικών διαφορών. Ως αποτέλεσμα, η τροποποίηση επιτρέπει στις οικονομικές οντότητες που έχουν επιλέξει να επιμετρήσουν τα στοιχεία ενεργητικού και παθητικού στη λογιστική αξία σύμφωνα με τα βιβλία της μητρικής να επιμετρήσουν και οποιεσδήποτε συναλλαγματικές διαφορές που προέκυψαν χρησιμοποιώντας τα ποσά που έχουν δημοσιευθεί στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις της μητρικής. Αυτή η τροποποίηση εφαρμόζεται επίσης στις συγγενείς εταιρίες και τις κοινοπραξίες που έχουν λάβει την ίδια εξαίρεση του ΔΠΧΑ 1.

Η τροποποίηση του ΔΠΧΑ 9 «Χρηματοοικονομικά Μέσα» διευκρινίζει τις αμοιβές που θα πρέπει να συμπεριληφθούν στο τεστ του 10% σχετικά με την αξιολόγηση αποαναγνώρισης των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων. Οι αμοιβές που περιλαμβάνονται στην αξιολόγηση είναι μόνο αυτές που πληρώθηκαν ή εισπράχθηκαν μεταξύ του δανειολήπτη (οικονομική οντότητα) και του δανειστή, συμπεριλαμβανομένων αμοιβών που πληρώθηκαν ή εισπράχθηκαν είτε από τον δανειολήπτη είτε από τον δανειστή για λογαριασμό του άλλου. Η τροποποίηση έχει μελλοντική εφαρμογή σε ρυθμίσεις και ανταλλαγές που λαμβάνουν χώρα κατά την ημερομηνία ή μεταγενέστερα αυτής που η εταιρία εφαρμόζει για πρώτη φορά την τροποποίηση.

Η τροποποίηση του ΔΠΧΑ 16 'Μισθώσεις' αφαιρεί από το πρότυπο την εξήγηση σχετικά με την αποζημίωση για τις βελτιώσεις μισθίου, για να αποτρέψει πιθανή σύγχυση σχετικά με το χειρισμό των κινήτρων για μισθώσεις.

Η υιοθέτηση των τροποποιήσεων δεν είχε επίπτωση στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου.

ΔΛΠ 37, Τροποποιήσεις, Επαχθείς Συμβάσεις - Κόστη Εκπλήρωσης Σύμβασης

Οι τροποποιήσεις του ΔΛΠ 37 «Προβλέψεις, Ενδεχόμενες Υποχρεώσεις και Ενδεχόμενα Περιουσιακά Στοιχεία» διευκρινίζουν ποια κόστη απαιτείται να συμπεριλαμβάνονται στον προσδιορισμό του κόστους εκπλήρωσης μιας σύμβασης, όταν αξιολογείται εάν η σύμβαση είναι επαχθής. Συγκεκριμένα, τα άμεσα κόστη που σχετίζονται με την εκπλήρωση μίας σύμβασης, περιλαμβάνουν τα πρόσθετα κόστη καθώς και μια κατανομή από τα υπόλοιπα κόστη που σχετίζονται άμεσα με την εκπλήρωση της σύμβασης. Τα γενικά και διοικητικά κόστη δεν σχετίζονται άμεσα με τις συμβάσεις και εξαιρούνται, εκτός εάν χρεώνονται ρητά στον αντισυμβαλλόμενο βάσει της σύμβασης.

Η υιοθέτηση των τροποποιήσεων δεν είχε επίπτωση στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου.

(β) Νέα πρότυπα και τροποποιήσεις προτύπων που δεν έχουν υιοθετηθεί ακόμη από τον Όμιλο

Ένα πλήθος νέων προτύπων και τροποποιήσεων σε υπάρχοντα πρότυπα θα τεθούν σε ισχύ μετά το 2022, δεδομένου ότι δεν έχουν ακόμη υιοθετηθεί από την ΕΕ, ή ο Όμιλος δεν τα έχει υιοθετήσει νωρίτερα από την ημερομηνία υποχρεωτικής εφαρμογής τους. Αυτά που ενδέχεται να είναι σχετικά με τον Όμιλο έχουν ως ακολούθως:

ΔΠΧΑ 17, Ασφαλιστήρια Συμβόλαια (σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2023)

Το ΔΠΧΑ 17, το οποίο αντικαθιστά το ΔΠΧΑ 4 «Ασφαλιστήρια Συμβόλαια», παρέχει ένα συνολικό και συνεκτικό λογιστικό μοντέλο για τα ασφαλιστήρια συμβόλαια. Έχει εφαρμογή σε όλους του τύπους ασφαλιστήριων συμβολαίων καθώς και σε συγκεκριμένους τύπους εγγυήσεων και χρηματοοικονομικών ασφαλίσεων με χαρακτηριστικά προαιρετικής συμμετοχής. Τα συμβόλαια χρηματοοικονομικών εγγυήσεων επιτρέπεται να ενταχθούν στο πεδίο εφαρμογής του ΔΠΧΑ 17, εφόσον η οικονομική οντότητα έχει προηγουμένως διαβεβαιώσει ότι τα θεωρεί ως ασφαλιστήρια συμβόλαια.

Σύμφωνα με το βασικό γενικό μοντέλο του ΔΠΧΑ 17, ομάδες από ασφαλιστήρια συμβόλαια που τελούν υπό κοινή διαχείριση και υπόκεινται σε παρόμοιους κινδύνους, επιμετρώνται με βάση προεξοφλημένες, σταθμισμένες βάσει πιθανοτήτων μελλοντικές ταμειακές ροές, μιας αναπροσαρμογής λόγω κινδύνου και ενός περιθωρίου συμβατικών υπηρεσιών (contractual service margin) το οποίο αντιπροσωπεύει το μη δεδουλευμένο κέρδος των συμβολαίων. Σύμφωνα με το μοντέλο, οι εκτιμήσεις επαναμετρώνται σε

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

κάθε περίοδο αναφοράς. Μια απλοποιημένη μέθοδος επιμέτρησης μπορεί να χρησιμοποιηθεί αν αναμένεται ότι από αυτή θα παραχθεί μια λογική προσέγγιση του γενικού μοντέλου ή αν τα συμβόλαια είναι μικρής διάρκειας.

Το έσοδο κατανέμεται στις περιόδους αναλογικά με την αξία της αναμενόμενης κάλυψης και των λοιπών υπηρεσιών που ένας ασφαλιστής παρέχει κατά τη διάρκεια της περιόδου, οι διεκδικήσεις για αποζημίωση παρουσιάζονται όταν αναγγελθούν και οποιαδήποτε επενδυτικά στοιχεία, όπως τα ποσά που καταβάλλονται σε ασφαλισμένους ακόμα και αν το ασφαλιστικό γεγονός δεν έχει συντελεστεί, δεν περιλαμβάνονται στα έσοδα και στις διεκδικήσεις για αποζημίωση. Τα αποτελέσματα από ασφαλιστικές υπηρεσίες παρουσιάζονται ξεχωριστά από το χρηματοοικονομικό έσοδο ή έξοδο των ασφαλίσεων.

Τον Ιούνιο 2020, το ΣΔΛΠ εξέδωσε το σχέδιο προτύπου «Τροποποιήσεις του ΔΠΧΑ 17», ώστε να βοηθήσει τις οικονομικές οντότητες στην εφαρμογή του προτύπου. Οι τροποποιήσεις στοχεύουν να βοηθήσουν τις εταιρείες κατά την μετάβαση έτσι ώστε να είναι ευκολότερη η εφαρμογή του προτύπου, ενώ προσθέτουν την αναβολή της ημερομηνίας έναρξης ισχύος του προτύπου, ώστε να είναι υποχρεωτική η εφαρμογή του για τις ετήσιες περιόδους που ξεκινούν από την 1 Ιανουαρίου 2023.

Τον Δεκέμβριο 2021, το ΣΔΛΠ εξέδωσε μία τροποποίηση περιορισμένου πεδίου εφαρμογής των απαιτήσεων που καλύπτουν την μετάβαση στο ΔΠΧΑ 17 για τις οικονομικές οντότητες που εφαρμόζουν για πρώτη φορά το συγκεκριμένο πρότυπο ταυτόχρονα με το ΔΠΧΑ 9.

Ο Όμιλος δεν έχει εκδώσει συμβόλαια που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ΔΠΧΑ 17. Συνεπώς το πρότυπο δεν αναμένεται να επηρεάσει τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις, παρά μόνο μέσω του μεριδίου συμμετοχής του Ομίλου στα αποτελέσματα της συγγενούς εταιρείας Eurolife FFH Insurance Group Ανώνυμος Εταιρεία Συμμετοχών (“Eurolife”).

Συγκεκριμένα, την 31 Δεκεμβρίου 2022, το μερίδιο του Ομίλου στην αναμενόμενη επίπτωση από την μετάβαση της Eurolife στο ΔΠΧΑ 17 εκτιμάται σε μία αύξηση των ιδίων κεφαλαίων 15 εκ. ευρώ περίπου, μετά φόρων.

ΔΛΠ 8, Τροποποιήσεις, Ορισμός των Λογιστικών Εκτιμήσεων (σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2023)

Οι τροποποιήσεις του ΔΛΠ 8 'Λογιστικές πολιτικές, Μεταβολές των Λογιστικών Εκτιμήσεων και Λάθη' εισήγαγαν τον ορισμό των λογιστικών εκτιμήσεων ενώ περιλαμβάνουν και άλλες τροποποιήσεις στο ΔΛΠ 8 οι οποίες πρόκειται να βοηθήσουν τις επιχειρήσεις να διαχωρίσουν τις αλλαγές στις λογιστικές εκτιμήσεις από τις αλλαγές στις λογιστικές πολιτικές.

Οι τροποποιήσεις διευκρινίζουν (α) πώς οι λογιστικές πολιτικές σχετίζονται με τις λογιστικές εκτιμήσεις: i) εξηγώντας ότι οι λογιστικές εκτιμήσεις χρησιμοποιούνται για την εφαρμογή των λογιστικών πολιτικών και ii) καθιστώντας τον ορισμό των λογιστικών πολιτικών πιο σαφή και περιεκτικό, (β) ότι η επιλογή μίας τεχνικής εκτίμησης ή αποτίμησης και ο καθορισμός των παραμέτρων που θα χρησιμοποιηθούν, αποτελούν λογιστική εκτίμηση.

Η υιοθέτηση των τροποποιήσεων δεν αναμένεται να επηρεάσει τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις.

Τροποποιήσεις του ΔΛΠ 1 «Παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων» και ΔΠΧΑ Δήλωση Πρακτικής Νο.2: Γνωστοποιήσεις Λογιστικών Πολιτικών (σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2023)

Το ΣΔΛΠ εξέδωσε τροποποιήσεις στο ΔΛΠ 1 «Παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων» ώστε να απαιτήσει από τις οικονομικές οντότητες να γνωστοποιούν τις ουσιώδεις λογιστικές πολιτικές τους αντί για τις σημαντικές λογιστικές πολιτικές τους.

Σύμφωνα με το ΣΔΛΠ, η πληροφόρηση για τις λογιστικές πολιτικές κρίνεται ουσιώδης εάν όταν ληφθεί υπόψη σε συνδυασμό με τις λοιπές πληροφορίες που περιλαμβάνονται στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις μια οικονομικής οντότητας, μπορεί εύλογα να επηρεάσει τις αποφάσεις των βασικών χρηστών των οικονομικών καταστάσεων γενικής χρήσης, που ελήφθησαν με βάση τις καταστάσεις αυτές.

Επιπρόσθετα, οι τροποποιήσεις διευκρινίζουν, πώς μια οικονομική οντότητα μπορεί να εντοπίσει ουσιώδης πληροφόρηση στις λογιστικές πολιτικές, ενώ παρατίθενται παραδείγματα πιθανών περιπτώσεων ουσιώδους πληροφόρησης για τις λογιστικές πολιτικές. Επίσης, οι τροποποιήσεις στο ΔΛΠ 1, διευκρινίζουν ότι η μη ουσιώδης πληροφόρηση σχετικά με την λογιστική πολιτική μπορεί να μην γνωστοποιηθεί. Ωστόσο, εάν γνωστοποιηθεί, δεν θα πρέπει να επισκιάζει την ουσιώδη πληροφόρηση για την λογιστική πολιτική. Προκειμένου να υποστηρίξει αυτές τις τροποποιήσεις το Συμβούλιο, ανέπτυξε σχέδιο καθοδήγησης και παραδείγματα ώστε να εξηγήσει και να υποδείξει την εφαρμογή της «διαδικασία αξιολόγησης των τεσσάρων βημάτων της ουσιώδους πληροφόρησης» όπως περιγράφεται στην Δήλωση Πρακτικής Νο.2 των ΔΠΧΑ «Κρίσεις Ουσιώδους Πληροφόρησης» στις γνωστοποιήσεις των λογιστικών πολιτικών, για την υποστήριξη των τροποποιήσεων του ΔΛΠ 1.

Η υιοθέτηση των τροποποιήσεων δεν αναμένεται να επηρεάσει τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις**ΔΛΠ 1, Τροποποιήσεις, Ταξινόμηση Υποχρεώσεων σε Βραχυπρόθεσμες ή Μακροπρόθεσμες (σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2024, δεν έχουν υιοθετηθεί από την ΕΕ)**

Οι τροποποιήσεις, οι οποίες δημοσιεύτηκαν τον Ιανουάριο 2020, επηρεάζουν μόνο την παρουσίαση των υποχρεώσεων στον ισολογισμό και παρέχουν διευκρινίσεις ως προς τον ορισμό του δικαιώματος αναβολής διακανονισμού μίας υποχρέωσης, ενώ ταυτόχρονα αποσαφηνίζουν ότι η ταξινόμηση των υποχρεώσεων σε βραχυπρόθεσμες ή μακροπρόθεσμες, θα πρέπει να βασίζεται σε δικαιώματα που υπάρχουν στο τέλος της περιόδου αναφοράς. Επιπλέον, διευκρινίζεται ότι η αξιολόγηση που διενεργείται στη λήξη της περιόδου αναφοράς σχετικά με την ταξινόμηση των υποχρεώσεων, δεν επηρεάζεται από τις προσδοκίες που δημιουργούνται ως προς το εάν η οικονομική οντότητα θα εξασκήσει το δικαίωμα της να αναβάλλει τον διακανονισμό μίας υποχρέωσης. Διευκρινίστηκε επίσης από το ΣΔΛΠ ότι η ταξινόμηση των υποχρεώσεων σε βραχυπρόθεσμες ή μακροπρόθεσμες, από μία οικονομική οντότητα, δεν θα πρέπει να λαμβάνει υπόψιν εκείνα τα δικαιώματα μετατροπής που αναγνωρίζονται στα ίδια κεφάλαια.

Τον Οκτώβριο 2022, το ΣΔΛΠ εξέδωσε τις «Μακροπρόθεσμες Υποχρεώσεις με Συμφωνίες (Τροποποιήσεις στο ΔΛΠ 1)» που περιλαμβάνει οδηγίες όσον αφορά τις έννοιες της ταξινόμησης (Βραχυπρόθεσμες ή Μακροπρόθεσμες), παρουσίασης και γνωστοποίησης σχετικά με τις υποχρεώσεις μίας οικονομικής οντότητας, για τις οποίες το δικαίωμα για αναβολή του διακανονισμού για τουλάχιστον 12 μήνες υπόκειται στην τήρηση συγκεκριμένων συνθηκών μετά την περίοδο αναφοράς. Οι συγκεκριμένες τροποποιήσεις ορίζουν πως οι σχετικές συμφωνίες που απαιτείται να τηρούνται μετά την ημερομηνία αναφοράς δεν επηρεάζουν την ταξινόμηση του χρέους κατά την ημερομηνία αναφοράς ως Βραχυπρόθεσμο ή Μακροπρόθεσμο. Αντί αυτού, οι τροποποιήσεις ορίζουν πως απαιτείται η γνωστοποίηση πληροφοριών σχετικά με αυτές τις συμφωνίες στις σημειώσεις των οικονομικών καταστάσεων.

Η υιοθέτηση των τροποποιήσεων δεν αναμένεται να έχει επίπτωση στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις.

ΔΛΠ 12, Τροποποιήσεις, Αναβαλλόμενη Φορολογία σχετιζόμενη με Απαιτήσεις και Υποχρεώσεις που προκύπτουν από μία ενιαία συναλλαγή (σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2023)

Οι τροποποιήσεις διευκρινίζουν ότι η εξαίρεση αρχικής αναγνώρισης όπως ορίζεται από το ΔΛΠ 12 «Φόροι Εισοδήματος», δεν ισχύει για συναλλαγές όπως οι μισθώσεις και οι υποχρεώσεις παροπλισμού που, κατά την αρχική αναγνώριση τους, δημιουργούν ισόποσες φορολογήσιμες και εκπιπτόμενες προσωρινές διαφορές. Συνεπώς, για τέτοιου είδους συναλλαγές, μία εταιρεία απαιτείται να αναγνωρίσει την σχετική αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση και υποχρέωση, με την αναγνώριση της αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης να υπόκειται στα κριτήρια ανακτησιμότητας του ΔΛΠ 12. Οι τροποποιήσεις ισχύουν για τις συναλλαγές που πραγματοποιούνται την ή μετά την έναρξη της πρώτης συγκριτικής περιόδου.

Η υιοθέτηση των τροποποιήσεων δεν αναμένεται να έχει επίπτωση στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις.

ΔΠΧΑ 16, Τροποποίηση, Υποχρεώσεις από Μισθώσεις από συναλλαγή Πώλησης και Επαναμίσθωσης (σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2024, δεν έχει υιοθετηθεί από την ΕΕ)

Η τροποποίηση ορίζει πως σε μία συναλλαγή πώλησης και επαναμίσθωσης, ο πωλητής-μισθωτής απαιτείται να πραγματοποιήσει την μεταγενέστερη επιμέτρηση των υποχρεώσεων από μισθώσεις με τέτοιο τρόπο ώστε να μην αναγνωριστεί κέρδος ή ζημιά σχετιζόμενο με το δικαίωμα χρήσης που διατηρεί. Οποιοδήποτε κέρδος ή ζημιά σχετικό με τον τερματισμό (εξ ολοκλήρου ή μερικώς) της μίσθωσης, συνεχίζει να αναγνωρίζεται την στιγμή που πραγματοποιείται. Η τροποποίηση δεν αλλάζει τον λογιστικό χειρισμό για τις μισθώσεις που δεν σχετίζονται με συναλλαγές πώλησης και επαναμίσθωσης.

Η υιοθέτηση της τροποποίησης δεν αναμένεται να έχει επίπτωση στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις.

2.2 Βασικές λογιστικές αρχές**2.2.1 Ενοποίηση****(i) Θυγατρικές εταιρείες**

Θυγατρικές είναι όλες οι εταιρείες που ελέγχονται από τον Όμιλο. Ο Όμιλος ελέγχει μια εταιρεία όταν έχει έκθεση, ή δικαιώματα, σε μεταβλητές αποδόσεις από την ανάμιξη του με την εταιρεία και έχει τη δυνατότητα να επηρεάσει αυτές τις αποδόσεις μέσω της εξουσίας του πάνω στην εταιρεία. Ο Όμιλος ενοποιεί μια εταιρεία μόνο όταν συνυπάρχουν και τα τρία παραπάνω στοιχεία που συνιστούν έλεγχο.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Η εξουσία θεωρείται ότι υπάρχει όταν τα υφιστάμενα δικαιώματα του Ομίλου, του παρέχουν την τρέχουσα δυνατότητα να διευθύνει τις συναφείς δραστηριότητες της εταιρείας, δηλαδή τις δραστηριότητες εκείνες που επηρεάζουν σημαντικά τις αποδόσεις της εταιρείας, και ο Όμιλος έχει στην πράξη την δυνατότητα να ασκήσει αυτά τα δικαιώματα. Η εξουσία πάνω σε μια εταιρεία μπορεί να προκύψει μέσω δικαιωμάτων ψήφου από συμμετοχικούς τίτλους όπως οι μετοχές, ή σε άλλες περιπτώσεις, μπορεί να προέρχεται από συμβατικές συμφωνίες.

Όταν τα δικαιώματα ψήφου είναι σχετικά, ο Όμιλος θεωρείται ότι έχει έλεγχο όταν κατέχει, άμεσα ή έμμεσα, περισσότερα από τα μισά δικαιώματα ψήφου μιας εταιρείας, εκτός αν υπάρχουν ενδείξεις ότι κάποιος άλλος επενδυτής έχει στην πράξη την δυνατότητα να διευθύνει μονομερώς τις συναφείς δραστηριότητες.

Ο Όμιλος μπορεί να έχει εξουσία ακόμα και όταν κατέχει λιγότερα από την πλειοψηφία των δικαιωμάτων ψήφου της εταιρείας μέσω συμβατικής συμφωνίας με άλλους κατόχους δικαιωμάτων ψήφου, δικαιωμάτων που προκύπτουν από άλλες συμβατικές συμφωνίες, ουσιαστών δυνητικών δικαιωμάτων ψήφου, κατοχής του μεγαλύτερου ποσοστού των δικαιωμάτων ψήφου σε μια κατάσταση όπου τα υπόλοιπα δικαιώματα είναι ευρέως διασκορπισμένα («εκ των πραγμάτων εξουσία»), ή μέσω συνδυασμού των παραπάνω. Κατά την αξιολόγηση του κατά πόσον ο Όμιλος διαθέτει εκ των πραγμάτων εξουσία, λαμβάνονται υπόψη όλα τα σχετικά γεγονότα και συνθήκες, περιλαμβανομένου του σχετικού μεγέθους των δικαιωμάτων ψήφου που κατέχει ο Όμιλος και της διασποράς των δικαιωμάτων που κατέχονται από άλλους κατόχους δικαιωμάτων ψήφου, προκειμένου να καθοριστεί αν ο Όμιλος έχει στην πράξη την δυνατότητα να διευθύνει τις συναφείς δραστηριότητες.

Ο Όμιλος έχει έκθεση ή δικαιώματα σε μεταβλητές αποδόσεις από την ανάμειξη του με μια εταιρεία όταν οι αποδόσεις αυτές δύνανται να μεταβάλλονται ως συνέπεια της επίδοσης της εταιρείας.

Για να αξιολογηθεί το κατά πόσον ο Όμιλος έχει την δυνατότητα να επηρεάζει το ύψος των αποδόσεων από την ανάμειξη του με την εταιρεία, ο Όμιλος καθορίζει αν κατά την άσκηση των δικαιωμάτων λήψης αποφάσεων ενεργεί ως εντολοδόχος ή ως εντολέας. Ο Όμιλος ενεργεί ως εντολοδόχος όταν ενεργεί για λογαριασμό και προς όφελος ενός άλλου μέρους και ως εκ τούτου δεν ελέγχει την εταιρεία. Συνεπώς, σε αυτές τις περιπτώσεις, ο Όμιλος δεν ενοποιεί την εταιρεία. Για την παραπάνω αξιολόγηση, ο Όμιλος λαμβάνει υπόψη το εύρος της εξουσίας λήψης αποφάσεων επί της εταιρείας, τα δικαιώματα που κατέχονται από άλλα μέρη, την αμοιβή που δικαιούται ο Όμιλος από την ανάμειξη του, και την έκθεση του στη μεταβλητότητα των αποδόσεων από άλλες συμμετοχές του σε αυτή την εταιρεία.

Ο Όμιλος έχει συμμετοχές σε εταιρείες που έχουν δομηθεί κατά τέτοιο τρόπο ώστε τα δικαιώματα ψήφου δεν αποτελούν τον κύριο παράγοντα στην απόφαση ποιος ελέγχει την εταιρεία, όπως όταν τα δικαιώματα ψήφου σχετίζονται μόνο με θέματα διοικητικής φύσεως και οι συναφείς δραστηριότητες διευθύνονται μέσω συμβατικών δικαιωμάτων. Για να αξιολογηθεί το κατά πόσον ο Όμιλος έχει έλεγχο πάνω σε τέτοιου είδους οικονομικές οντότητες ειδικής διάρθρωσης, λαμβάνονται υπόψη οι ακόλουθοι παράγοντες:

- Ο σκοπός και ο σχεδιασμός της εταιρείας,
- Αν ο Όμιλος κατέχει συγκεκριμένα δικαιώματα που του παρέχουν την δυνατότητα να διευθύνει μονομερώς τις σχετικές δραστηριότητες της εταιρείας, ως επακόλουθο των υφιστάμενων συμβατικών συμφωνιών από τις οποίες απορρέει η εξουσία να ορίζει την διακυβέρνηση της οντότητας και να διευθύνει τις δραστηριότητές της.
- Σε περίπτωση που χορηγούνται δικαιώματα λήψης αποφάσεων σε κάποια άλλη οντότητα, ο Όμιλος αξιολογεί το κατά ποσό αυτή ενεργεί ως εκπρόσωπος (agent) του Ομίλου ή ως άλλος επενδυτής.
- Η ύπαρξη ειδικής σχέσης με την εταιρεία, και
- Ο βαθμός έκθεσης του Ομίλου στην μεταβλητότητα των αποδόσεων από την ανάμειξή του με την εταιρεία και εάν ο Όμιλος έχει την δυνατότητα να επηρεάζει αυτήν τη μεταβλητότητα, περιλαμβανομένης και της έκθεσης στην μεταβλητότητα από τις εκδόσεις ομολόγων μειωμένης εξασφάλισης για σκοπούς τιτλοποίησης καθώς και αυτής των δανείων μειωμένης εξασφάλισης ή και άλλων μέτρων πιστωτικής ενίσχυσης που παρέχονται στην εταιρεία.

Πληροφορίες σχετικά με τις οικονομικές οντότητες ειδικής διάρθρωσης του Ομίλου παρατίθενται στην σημ. 25.

Ο Όμιλος επαναξιολογεί το κατά πόσον ελέγχει μια εταιρεία αν τα γεγονότα και οι συνθήκες υποδεικνύουν ότι υπάρχουν μεταβολές σε ένα ή περισσότερα από τα στοιχεία που συνιστούν έλεγχο. Περιλαμβάνονται και οι περιπτώσεις εκείνες στις οποίες τα δικαιώματα που κατέχονταν από τον Όμιλο, και τα οποία επρόκειτο να είναι προστατευτικής φύσεως, μετατρέπονται σε ουσιαστικά δικαιώματα λόγω της παραβίασης ρητρών ή της αθέτησης πληρωμών σε μια δανειακή σύμβαση και έχουν ως αποτέλεσμα ο Όμιλος να έχει εξουσία πάνω στην εταιρεία.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Οι θυγατρικές εταιρείες ενοποιούνται πλήρως από την ημέρα κατά την οποία ο Όμιλος αποκτά δικαίωμα ελέγχου, και παύουν να ενοποιούνται την ημέρα κατά την οποία ο Όμιλος παύει να έχει δικαίωμα ελέγχου. Το σύνολο των συνολικών εσόδων λογίζεται κατά αναλογία στους ιδιοκτήτες της μητρικής και στα δικαιώματα τρίτων, ακόμη και αν το υπόλοιπο που αναλογεί στα δικαιώματα τρίτων είναι χρεωστικό. Προκειμένου να καθορίσει την αναλογία των αποτελεσμάτων και των μεταβολών στην καθαρή θέση που αντιστοιχούν στον Όμιλο και στα δικαιώματα τρίτων, ο Όμιλος λαμβάνει υπόψη τα υφιστάμενα ποσοστά συμμετοχής, περιλαμβανομένων και των κατ'ουσίαν υφιστάμενων ποσοστών συμμετοχής, αφού αξιολογήσει και την τελική εξάσκηση τυχόν δυνητικών δικαιωμάτων ψήφου και λοιπών παραγώγων, τα οποία επί του παρόντος στον Όμιλο πρόσβαση στις αποδόσεις που σχετίζονται με ένα ποσοστό συμμετοχής.

Μεταβολές των ποσοστών συμμετοχής του Ομίλου που δεν επιφέρουν απώλεια ελέγχου στις θυγατρικές εταιρείες αναγνωρίζονται ως συναλλαγές στην καθαρή θέση και η διαφορά μεταξύ του τιμήματος και της συμμετοχής στη νέα καθαρή θέση της θυγατρικής που αποκτήθηκε αναγνωρίζεται απευθείας στην καθαρή θέση του Ομίλου. Κέρδη ή ζημιές από πωλήσεις ποσοστού συμμετοχής που δεν επιφέρουν απώλεια ελέγχου της θυγατρικής αναγνωρίζονται επίσης απευθείας στην καθαρή θέση του Ομίλου. Για πωλήσεις του ποσοστού συμμετοχής που επιφέρουν απώλεια ελέγχου, ο Όμιλος αποαναγνωρίζει τα στοιχεία ενεργητικού και τις υποχρεώσεις της θυγατρικής και τυχόν δικαιώματα τρίτων και λοιπών στοιχείων ιδίων κεφαλαίων και αναγνωρίζει κέρδη και ζημιές στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Όταν ο Όμιλος παύσει να έχει τον έλεγχο μιας θυγατρικής, τυχόν συμμετοχικά δικαιώματα που απομένουν επιμετρώνται εκ νέου στην εύλογη αξία τους με όλες τις μεταβολές να αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Ο Όμιλος λαμβάνει υπόψη την τελική εξάσκηση τυχόν δυνητικών δικαιωμάτων ψήφου και λοιπών παραγώγων και εάν παρέχουν επί του παρόντος στον Όμιλο πρόσβαση στις αποδόσεις που σχετίζονται με το ποσοστό συμμετοχής που απομένει, προκειμένου να καθορίσει αν αυτό το ποσοστό συμμετοχής θα πρέπει να αποαναγνωριστεί ή όχι.

Ενδοεταιρικές συναλλαγές, ενδοεταιρικά υπόλοιπα και ενδοομιλικά κέρδη που προκύπτουν από συναλλαγές μεταξύ εταιρειών του Ομίλου απαλείφονται, όπως επίσης απαλείφονται και οι ενδοομιλικές ζημιές, εκτός αν η εν λόγω συναλλαγή παρέχει ενδείξεις απομείωσης του μεταβιβασθέντος περιουσιακού στοιχείου.

(ii) Συνενώσεις εταιρειών

Η απόκτηση θυγατρικών εταιρειών λογιστικοποιείται με τη μέθοδο της εξαγοράς. Το μεταβιβασθέν ανταλλάγμα της απόκτησης ελέγχου υπολογίζεται βάσει της εύλογης αξίας των στοιχείων του ενεργητικού που μεταφέρονται, τους συμμετοχικούς τίτλους που εκδίδονται ή ανταλλάσσονται ή των υποχρεώσεων που αναλαμβάνονται κατά την ημερομηνία εξαγοράς, συμπεριλαμβανοντας την εύλογη αξία των στοιχείων ενεργητικού και των υποχρεώσεων που απορρέουν από μία ρύθμιση ενδεχόμενου ανταλλάγματος. Το σχετιζόμενο με τις αποκτήσεις κόστος θα λογιστικοποιείται ως έξοδο εντός των περιόδων κατά τη διάρκεια των οποίων ο αποκτών ανέλαβε το κόστος. Τα αναγνωρίσιμα στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων και οι ενδεχόμενες υποχρεώσεις που αποκτώνται σε μια επιχειρηματική συνένωση, επιμετρώνται αρχικά κατά την ημερομηνία απόκτησης στην εύλογη αξία τους, ανεξαρτήτως του ποσοστού συμμετοχής των δικαιωμάτων τρίτων. Εάν υπήρχαν ήδη συμμετοχικά δικαιώματα στον αποκτώμενο, αυτά επιμετρώνται εκ νέου στην εύλογη αξία κατά την ημερομηνία απόκτησης και ενδεχόμενο κέρδος ή ζημιά αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Ο Όμιλος αναγνωρίζει κατά περίπτωση, την απόκτηση δικαιωμάτων τρίτων στον αποκτώμενο είτε στην εύλογη αξία τους είτε στο αναλογικό ποσοστό τους επί των καθαρών αναγνωρίσιμων περιουσιακών στοιχείων του αποκτώμενου.

Το υπερβάλλον του συνόλου του μεταφερθέντος ανταλλάγματος, των δικαιωμάτων τρίτων και της εύλογης αξίας προηγούμενων συμμετοχικών δικαιωμάτων στον αποκτώμενο κατά την ημερομηνία απόκτησης, επί της εύλογης αξίας των καθαρών αναγνωρίσιμων περιουσιακών στοιχείων της θυγατρικής που αποκτήθηκε, λογιστικοποιείται ως υπεραξία. Αν το σύνολο των παραπάνω είναι μικρότερο από την εύλογη αξία των καθαρών αναγνωρίσιμων περιουσιακών στοιχείων της θυγατρικής, η διαφορά αναγνωρίζεται άμεσα στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Εάν η αρχική λογιστικοποίηση μιας συνένωσης εταιρειών δεν έχει ολοκληρωθεί έως την ημερομηνία των οικονομικών καταστάσεων της περιόδου στην οποία αυτή πραγματοποιήθηκε, ο Όμιλος γνωστοποιεί τις προσωρινές αξίες. Οι ανωτέρω προσωρινές αξίες, κατά την διάρκεια της περιόδου επιμέτρησης, αναπροσαρμόζονται αναδρομικά ώστε τα στοιχεία εκείνα για τα οποία η λογιστικοποίηση δεν έχει ολοκληρωθεί να αντικατοπτρίζουν τις νέες πληροφορίες που λήφθηκαν για τα γεγονότα και τις συνθήκες που υπήρχαν κατά την ημερομηνία εξαγοράς και οι οποίες, εάν ήταν γνωστές κατά την ανωτέρω ημερομηνία, θα είχαν επηρεάσει αντίστοιχα τις αξίες που αναγνωρίστηκαν. Οι αναπροσαρμογές της περιόδου επιμέτρησης, όπως αναφέρεται ανωτέρω, επηρεάζουν αντίστοιχα το ποσό της υπεραξίας που υπολογίστηκε αρχικά ενώ η περίοδος επιμέτρησης δεν μπορεί να υπερβαίνει το ένα έτος από την ημερομηνία εξαγοράς.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Δεσμεύσεις για αγορά δικαιωμάτων τρίτων, μέσω παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων, στα πλαίσια μιας συνένωσης εταιρειών λογιστικοποιούνται ως χρηματοοικονομική υποχρέωση, χωρίς να αναγνωρίζονται δικαιώματα τρίτων. Η χρηματοοικονομική υποχρέωση επιμετράται στην εύλογη αξία της, χρησιμοποιώντας τεχνικές αποτίμησης που βασίζονται στις πιο κατάλληλες εκτιμήσεις, διαθέσιμες στη διοίκηση. Κάθε διαφορά μεταξύ της εύλογης αξίας της χρηματοοικονομικής υποχρέωσης κατά την αρχική της αναγνώριση και της ονομαστικής αξίας του μεριδίου των δικαιωμάτων τρίτων στα καθαρά περιουσιακά στοιχεία αναγνωρίζεται ως μέρος της υπεραξίας. Μεταγενέστερες αναθεωρήσεις στην αποτίμηση των παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Για αποκτήσεις θυγατρικών εταιρειών που δεν ικανοποιούν τον ορισμό της «επιχείρησης», ο Όμιλος κατανέμει το τίμημα στα μεμονωμένα αναγνωρίσιμα περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις βάσει των σχετικών εύλογων αξιών τους την ημερομηνία εξαγοράς. Τέτοιου τύπου συναλλαγές ή γεγονότα δεν δημιουργούν υπεραξία.

Όπου ήταν απαραίτητο, οι λογιστικές αρχές των θυγατρικών εταιρειών έχουν αναπροσαρμοστεί ώστε να συνάδουν με τις αρχές που υιοθετήθηκαν από τον Όμιλο.

Οι θυγατρικές εταιρείες της Τράπεζας παρουσιάζονται στη σημ. 23.

(iii) Συνενώσεις εταιρειών που τελούν υπό κοινό έλεγχο

Σύμφωνα με το ΔΛΠ 8 «Λογιστικές πολιτικές, μεταβολές των λογιστικών εκτιμήσεων και λάθη» και δεδομένου ότι οι συνενώσεις εταιρειών που τελούν υπό κοινό έλεγχο εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του ΔΠΧΑ 3 «Συνενώσεις εταιρειών», οι εν λόγω συναλλαγές λογιστικοποιούνται στις οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου με τη μέθοδο της συνένωσης συμφερόντων, λαμβάνοντας υπόψη τις πιο πρόσφατες εκδόσεις άλλων φορέων θέσπισης λογιστικών προτύπων, οι οποίοι χρησιμοποιούν παρόμοιο εννοιολογικό πλαίσιο και συμμορφώνονται με τις γενικές αρχές που διέπουν τα ΔΠΧΑ, καθώς και τις αποδεκτές πρακτικές του κλάδου.

Στο πλαίσιο της μεθόδου συνένωσης συμφερόντων, ο Όμιλος αναγνωρίζει το ενεργητικό και τις υποχρεώσεις της αποκτώμενης εταιρείας στις λογιστικές αξίες προ συνένωσης προερχόμενες από το υψηλότερο επίπεδο κοινού ελέγχου, χωρίς οποιαδήποτε προσαρμογή στην εύλογη αξία. Ενδεχόμενη διαφορά μεταξύ του κόστους της συναλλαγής και της λογιστική αξίας των καθαρών περιουσιακών στοιχείων που αποκτώνται λογιστικοποιείται στα ίδια κεφάλαια του Ομίλου.

Το κόστος συμμετοχής των συνενώσεων αυτών, όπως αναγνωρίζεται από τον Όμιλο, είναι η εύλογη αξία του τιμήματος που δόθηκε, δηλαδή το ποσό των μετρητών που καταβλήθηκαν ή των μετοχών που εκδόθηκαν, ή αν αυτό δεν μπορεί να επιμετρηθεί αξιόπιστα, η εύλογη αξία των καθαρών περιουσιακών στοιχείων της αποκτώμενης εταιρείας.

Ίδρυση νέας εταιρείας του Ομίλου για τη πραγματοποίηση μιας συνένωσης εταιρειών

Οι συναλλαγές μεταξύ εταιρειών που τελούν υπό κοινό έλεγχο και οι οποίες περιλαμβάνουν την ίδρυση μιας νέας εταιρείας του Ομίλου με σκοπό την πραγματοποίηση μιας επιχειρηματικής συνένωσης, συνενώνοντας δύο ή περισσότερες εταιρείες κάτω από την νέα εταιρεία του Ομίλου, λογιστικοποιούνται επίσης με τη μέθοδο της συνένωσης συμφερόντων.

Άλλες συναλλαγές μεταξύ επιχειρήσεων που τελούν υπό κοινό έλεγχο και περιλαμβάνουν την απόκτηση μιας υφιστάμενης εταιρείας του Ομίλου ή ενός ομίλου επιχειρήσεων από μια νέα εταιρεία που δημιουργήθηκε για αυτό τον σκοπό λογιστικοποιούνται ως κεφαλαιακές αναδιοργανώσεις, καθώς δεν υφίσταται κάποια συνένωση επιχειρήσεων ή κάποια ουσιαστική οικονομική μεταβολή στον Όμιλο. Σε μια κεφαλαιακή αναδιοργάνωση, ο αποκτών ενσωματώνει το ενεργητικό και τις υποχρεώσεις της αποκτώμενης εταιρείας στις λογιστικές αξίες όπως παρουσιάζονται στα βιβλία της αποκτώμενης, αντί αυτών που προέρχονται από το υψηλότερο επίπεδο κοινού ελέγχου. Η διαφορά ανάμεσα στο κόστος της συναλλαγής και τη λογιστική αξία των καθαρών περιουσιακών στοιχείων που αποκτήθηκαν αναγνωρίζεται στα ίδια κεφάλαια της νέας εταιρείας. Οι κεφαλαιακές αναδιοργανώσεις δεν έχουν κάποια επίδραση στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου.

(iv) Συγγενείς εταιρείες

Οι συμμετοχές σε συγγενείς εταιρείες λογίζονται στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις με τη μέθοδο της καθαρής θέσης. Συγγενείς είναι οι εταιρείες στις οποίες ο Όμιλος ασκεί ουσιαστική επιρροή, αλλά δεν έχει έλεγχο.

Σύμφωνα με τη μέθοδο της καθαρής θέσης, το μερίδιο του Ομίλου επί των ετήσιων κερδών ή ζημιών των συγγενών εταιρειών, αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Στον ισολογισμό παρουσιάζεται το μερίδιο συμμετοχής του Ομίλου στη συγγενή επιχείρηση ως το μερίδιό του στην καθαρή θέση της συγγενούς επιχείρησης πλέον οποιαδήποτε υπεραξία που προκύπτει κατά την εξαγορά μετά την αφαίρεση τυχόν συσσωρευμένων ζημιών απομείωσης. Εάν το μερίδιο συμμετοχής του Ομίλου επί των ζημιών

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

μιας συγγενούς επιχείρησης είναι ίσο ή μεγαλύτερο από το μερίδιο συμμετοχής του σε αυτή, τότε παύει να αναγνωρίζει το μερίδιό του επί των επιπλέον ζημιών, εκτός εάν έχει υφιστάμενες υποχρεώσεις ή έχει πραγματοποιήσει πληρωμές για λογαριασμό της συγγενούς επιχείρησης. Όπου ήταν απαραίτητο, οι λογιστικές αρχές των συγγενών εταιρειών έχουν αναπροσαρμοστεί, ώστε να συνάδουν με τις αρχές που υιοθετήθηκαν από τον Όμιλο.

Εάν ο Όμιλος αποκτήσει ή παύσει να έχει ουσιώδη επιρροή σε μια επιχείρηση, τυχόν συμμετοχικά δικαιώματα που προϋπήρχαν ή απέμειναν επιμετρώνται εκ νέου στην εύλογη αξία τους και όλες οι μεταβολές αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων, εκτός από τις περιπτώσεις εκείνες όπου μια συμμετοχή σε συγγενή επιχείρηση μετατρέπεται σε συμμετοχή σε κοινοπραξία, οπότε και το συμμετοχικό δικαίωμα που απομένει δεν επιμετρώνται εκ νέου και συνεχίζει η χρήση της μεθόδου της καθαρής θέσης.

(ν) Από κοινού συμφωνίες

Μια από κοινού συμφωνία είναι μια συμφωνία βάσει της οποίας ο Όμιλος έχει από κοινού έλεγχο μαζί με ένα ή περισσότερα άλλα μέρη. Από κοινού έλεγχος είναι η συμβατικός συμφωνηθείσα κοινή άσκηση ελέγχου και υφίσταται μόνο όταν οι αποφάσεις σχετικά με τις σημαντικές δραστηριότητες απαιτούν την ομόφωνη συναίνεση των μερών που ασκούν από κοινού τον έλεγχο. Οι συμμετοχές σε από κοινού συμφωνίες κατηγοριοποιούνται είτε ως κοινοπραξίες όταν τα μέρη που ασκούν από κοινού τον έλεγχο έχουν δικαιώματα επί των καθαρών περιουσιακών στοιχείων του σχήματος είτε ως από κοινού δραστηριότητες όταν δύο ή περισσότερα μέρη έχουν δικαιώματα επί των περιουσιακών στοιχείων και ευθύνες για τις υποχρεώσεις του σχήματος.

Ο Όμιλος εξετάζει τους συμβατικούς όρους των από κοινού συμφωνιών για να καθορίσει αν μια από κοινού συμφωνία αποτελεί κοινοπραξία ή από κοινού δραστηριότητα. Όλες οι από κοινού συμφωνίες στις οποίες συμμετέχει ο Όμιλος αποτελούν κοινοπραξίες.

Όπως και οι συμμετοχές σε συγγενείς εταιρείες, οι συμμετοχές του Ομίλου σε κοινοπραξίες λογιστικοποιούνται με τη μέθοδο της καθαρής θέσης. Συνεπώς, η λογιστική αρχή που περιγράφεται στη σημ. 2.2.1(iv) ισχύει και για τις κοινοπραξίες. Όπου ήταν απαραίτητο, οι λογιστικές αρχές των κοινοπραξιών έχουν αναπροσαρμοστεί, ώστε να συνάδουν με τις αρχές που υιοθετήθηκαν από τον Όμιλο.

Όταν ο Όμιλος παύει να έχει από κοινού έλεγχο σε μια οικονομική οντότητα, παύει τη χρήση της μεθόδου της καθαρής θέσης. Κάθε τυχόν συμμετοχικό δικαίωμα που απομένει στην οικονομική οντότητα επιμετρώνται εκ νέου στη εύλογη αξία του και κάθε μεταβολή στη λογιστική αξία αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων, εκτός από τις περιπτώσεις εκείνες όπου μια συμμετοχή σε κοινοπραξία μετατρέπεται σε συμμετοχή σε συγγενή επιχείρηση, οπότε και το συμμετοχικό δικαίωμα που απομένει δεν επιμετρώνται εκ νέου και συνεχίζει η χρήση της μεθόδου της καθαρής θέσης.

Οι συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες του Ομίλου παρουσιάζονται στη σημ. 24.

2.2.2 Ξένο νόμισμα

(i) Μετατροπή οικονομικών καταστάσεων θυγατρικών εξωτερικού

Τα στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων των θυγατρικών εταιρειών εξωτερικού μετατρέπονται στο συναλλακτικό νόμισμα του Ομίλου με βάση την τιμή συναλλάγματος που ισχύει σε κάθε ημερομηνία αναφοράς, ενώ τα έσοδα και έξοδα μετατρέπονται με βάση τη μέση τιμή συναλλάγματος για την περίοδο αναφοράς. Συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν από τη μετατροπή της καθαρής επένδυσης σε μια θυγατρική του εξωτερικού, συμπεριλαμβανομένων των νομισματικών απαιτήσεων ή υποχρεώσεων από θυγατρικές, οι οποίες δε σχεδιάζεται ή δεν αναμένεται να τακτοποιηθούν και αποτελούν μέρος της καθαρής επένδυσης σε θυγατρικές εξωτερικού, αναγνωρίζονται στην «Κατάσταση συνολικών εσόδων».

Οι συναλλαγματικές διαφορές από τις θυγατρικές του Ομίλου στο εξωτερικό μεταφέρονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων κατά την πώληση της θυγατρικής. Όσον αφορά τις συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν από τα νομισματικά στοιχεία που αποτελούν μέρος της καθαρής επένδυσης στη θυγατρική, αυτές μεταφέρονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων κατά την αποπληρωμή τους ή όταν αναμένεται να τακτοποιηθούν.

(ii) Συναλλαγές σε ξένο νόμισμα

Οι συναλλαγές σε ξένο νόμισμα καταχωρούνται με βάση τις τιμές συναλλάγματος που ισχύουν κατά την ημερομηνία της συναλλαγής. Οι συναλλαγματικές διαφορές (κέρδη/ζημιές) που προκύπτουν κατά το διακανονισμό των συναλλαγών σε ξένο νόμισμα, αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Τα χρηματικά στοιχεία του ενεργητικού και των υποχρεώσεων που είναι σε ξένο νόμισμα μετατρέπονται στο λειτουργικό νόμισμα με βάση την τιμή συναλλάγματος που ισχύει σε κάθε περίοδο αναφοράς και οι συναλλαγματικές διαφορές αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων, εκτός από εκείνες που προκύπτουν από τη μετατροπή υποχρεώσεων σε ξένο νόμισμα που

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

αντισταθμίζουν την καθαρή επένδυση σε θυγατρικές εξωτερικού ή τις ταμειακές ροές σε ξένο νόμισμα, οι οποίες μεταφέρονται στα ίδια κεφάλαια.

Τα μη χρηματικά στοιχεία του ενεργητικού και των υποχρεώσεων μετατρέπονται με βάση την τιμή συναλλάγματος που ίσχυε κατά την ημερομηνία της αρχικής αναγνώρισης, εκτός από τα μη χρηματικά στοιχεία σε ξένο νόμισμα που αποτιμώνται σε εύλογη αξία και τα οποία μετατρέπονται με βάση την τιμή συναλλάγματος που ίσχυε κατά την ημερομηνία που προσδιορίστηκε η εύλογη αξία. Στην περίπτωση αυτή οι συναλλαγματικές διαφορές αποτελούν μέρος του κέρδους ή της ζημιάς από τη μεταβολή της εύλογης αξίας και αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων ή απευθείας σε αποθεματικό στα ίδια κεφάλαια, βάσει της κατηγοριοποίησης του μη χρηματικού στοιχείου.

2.2.3 Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα και λογιστική αντιστάθμισης κινδύνων

Τα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα περιλαμβάνουν κυρίως συμβάσεις ξένου συναλλάγματος (foreign exchange contracts), προθεσμιακές νομισματικές συμβάσεις ("forward currency agreements") και συμβόλαια δικαιωμάτων προαίρεσης επιτοκίων και αγοράς και πώλησης συναλλάγματος - που πωλήθηκαν και αγοράστηκαν ("interest rate & currency options - written and purchased"), καθώς και ανταλλαγές συναλλάγματος και επιτοκίων ("currency and interest rate swaps"). Τα παράγωγα, αναγνωρίζονται αρχικά στον ισολογισμό στην εύλογη αξία κατά την ημερομηνία σύναψης των συμβολαίων, και ακολούθως επαναμετρώνται στην εύλογη αξία τους. Όταν η εύλογη αξία είναι θετική, τα παράγωγα περιλαμβάνονται στο ενεργητικό, ενώ όταν η εύλογη αξία είναι αρνητική περιλαμβάνονται στις υποχρεώσεις.

Η εύλογη αξία των παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων προσδιορίζεται με βάση τις χρηματιστηριακές τιμές, λαμβάνοντας υπόψη πρόσφατες συναλλαγές στην αγορά, ή χρησιμοποιώντας κατάλληλες άλλες τεχνικές επιμέτρησης. Οι αρχές επιμέτρησης της εύλογης αξίας των χρηματοοικονομικών μέσων, συμπεριλαμβανομένων των παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων, περιγράφονται στις σημ. 3.2 και 5.3.

Ενσωματωμένα παράγωγα

Τα ενσωματωμένα παράγωγα είναι στοιχεία υβριδικών συμβολαίων τα οποία ακόμη περιλαμβάνουν κύρια συμβόλαια που έχουν ως αποτέλεσμα μερικές από τις ταμειακές ροές αυτών των συνδυασμένων μέσων να μεταβάλλονται παρόμοια με απλά παράγωγα.

Χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού που εμπεριέχουν ενσωματωμένα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα αναγνωρίζονται στον Ισολογισμό στην ολότητα τους στην κατάλληλη κατηγορία ταξινόμησης, ακολουθώντας την αξιολόγηση των συμβατικών ταμειακών ροών και επιχειρηματικού μοντέλου των χρηματοοικονομικών μέσων, όπως περιγράφεται στη σημ. 2.2.9.

Αντιθέτως, ορισμένα παράγωγα που είναι ενσωματωμένα σε άλλα χρηματοοικονομικά στοιχεία του παθητικού, αναγνωρίζονται ως διακριτά παράγωγα όταν οι κίνδυνοι και τα χαρακτηριστικά τους δεν είναι στενά συνδεδεμένα με αυτά του κύριου συμβολαίου, και το κύριο συμβόλαιο δε λογίζεται στην εύλογη αξία μέσω της κατάστασης αποτελεσμάτων. Τα ενσωματωμένα αυτά παράγωγα, επιμετρώνται στην εύλογη αξία, και οι μεταβολές στην εύλογη αξία αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Η χρήση παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων είναι ενσωματωμένη στις δραστηριότητες του Ομίλου και στοχεύει πρωτίστως στην αποτελεσματική διαχείριση των κινδύνων του.

Συνεπώς, ο Όμιλος, στα πλαίσια της στρατηγικής διαχείρισης κινδύνων του, δύναται να πραγματοποιήσει συναλλαγές με εξωτερικούς αντισυμβαλλόμενους ώστε να αντισταθμίσει μερικώς ή πλήρως την επιτοκιακή, συναλλαγματική, μετοχική ή άλλη έκθεση του που δημιουργείται από τις δραστηριότητες του.

Οι στόχοι της αντιστάθμισης με την χρήση παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων περιλαμβάνουν:

- Την μείωση της επιτοκιακής έκθεσης που υπερβαίνει τα επιτοκιακά όρια που έχει θέσει ο Όμιλος
- Την αποτελεσματική διαχείριση του επιτοκιακού κινδύνου μέσω της αντιστάθμισης των μεταβολών των επιτοκίων αναφοράς με βάση τα εκάστοτε επιτόκια αναφοράς
- Την μείωση της μεταβλητότητας που προκύπτει από τις μεταβολές της εύλογης αξίας των παραγώγων που εμπεριέχονται στα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού
- Την διαχείριση μελλοντικών μεταβλητών ταμειακών ροών
- Την μείωση του συναλλαγματικού ή πληθωριστικού κινδύνου

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

- Την μείωση της μεταβλητότητας στα ίδια κεφάλαια του Ομίλου που προκύπτει από την μετατροπή μίας καθαρής επένδυσης σε θυγατρική εξωτερικού σε διαφορετικές συναλλαγματικές ισοτιμίες.

Λογιστική αντιστάθμιση

Ο Όμιλος επέλεξε, ως πολιτική που επιτρέπεται από το ΔΠΧΑ 9, να συνεχίσει να εφαρμόζει λογιστική αντιστάθμιση σύμφωνα με το ΔΛΠ 39, έως ότου το έργο που εκπονείται από το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων σχετικά με την λογιστική της αντιστάθμισης σε επίπεδο χαρτοφυλακίου (macro-hedging) ολοκληρωθεί.

Για σκοπούς λογιστικής αντιστάθμισης, ο Όμιλος σχηματίζει μια σχέση αντιστάθμισης μεταξύ ενός μέσου αντιστάθμισης ή ενός συνόλου μέσων αντιστάθμισης και ενός σχετικού στοιχείου ή ομάδας στοιχείων που πρόκειται να αντισταθμιστούν. Το μέσο αντιστάθμισης αποτελεί ένα προσδιορισμένο παράγωγο ή σύνολο παραγώγων είτε κάποιο άλλο προσδιορισμένο μη-παράγωγο χρηματοοικονομικό μέσο του ενεργητικού ή χρηματοοικονομική υποχρέωση, του οποίου η εύλογη αξία ή οι ταμειακές ροές εκτιμάται πως συμψηφίζουν τις αλλαγές στην εύλογη αξία ή στις ταμειακές ροές των στοιχείων που αντισταθμίζονται.

Συγκεκριμένα ο Όμιλος προσδιορίζει ορισμένα παράγωγα ως: (α) μέσα αντιστάθμισης του κινδύνου των μεταβολών εύλογης αξίας αναγνωρισθέντων περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων, μεμονωμένα ή σε επίπεδο χαρτοφυλακίου ή των μη αναγνωρισθέντων βέβαιων δεσμεύσεων (αντιστάθμιση εύλογης αξίας), (β) μέσα αντιστάθμισης του κινδύνου μεταβολής των ταμειακών ροών από αναγνωρισθέντα στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων ή από πολύ πιθανές προβλεπόμενες συναλλαγές (αντιστάθμιση ταμειακών ροών) ή (γ) μέσα αντιστάθμισης του κινδύνου μεταβολής της αξίας καθαρής επένδυσης σε θυγατρική εξωτερικού που σχετίζεται με τη μετάφραση των καθαρών αναγνωρίσιμων περιουσιακών στοιχείων της επένδυσης στο νόμισμα βάσης του Ομίλου (αντιστάθμιση καθαρής επένδυσης).

Για την εφαρμογή λογιστικής αντιστάθμισης κινδύνων συγκεκριμένα κριτήρια πρέπει να πληρούνται. Συνεπώς, κατά την έναρξη της σχέσης αντιστάθμισης, ο Όμιλος τεκμηριώνει τη σχέση μεταξύ των μέσων αντιστάθμισης και των στοιχείων που αντισταθμίζονται, καθώς και το σκοπό και τη στρατηγική διαχείρισης κινδύνου που εξυπηρετείται μέσω της σύναψης διαφόρων συναλλαγών αντιστάθμισης και την μέθοδο που θα χρησιμοποιηθεί για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της σχέσης αντιστάθμισης. Επίσης, ο Όμιλος στοιχειοθετεί την εκτίμησή του, κατά τη σύναψη της αντιστάθμισης και σε συνεχή βάση, για την αποτελεσματικότητα των παραγώγων - που χρησιμοποιούνται σε συναλλαγές αντιστάθμισης - στο να συμψηφίζουν μεταβολές στις εύλογες αξίες ή στις ταμειακές ροές των στοιχείων που αντισταθμίζονται και εάν τα πραγματικά αποτελέσματα της κάθε αντιστάθμισης κυμαίνονται μεταξύ 80-125%. Εάν μία σχέση αντιστάθμισης δεν πληροί τα ανωτέρω κριτήρια αποτελεσματικότητας, ο Όμιλος διακόπτει την λογιστική αντιστάθμιση με μελλοντική ισχύ. Ομοίως, όταν το παράγωγο αντιστάθμισης εκπνέει ή πωλείται, διακόπτεται ή εξασκείται, ή όταν ο αντισταθμιστικός προσδιορισμός ανακαλείται, τότε η λογιστική αντιστάθμιση διακόπτεται με μελλοντική ισχύ. Επιπρόσθετα, ο Όμιλος χρησιμοποιεί άλλα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα τα οποία δεν έχουν οριστεί ως μέσα αντιστάθμισης, για να διαχειριστεί την έκθεσή του κατά κύριο λόγο σε επιτοκιακό και συναλλαγματικό κίνδυνο. Τα παράγωγα αυτά που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις λογιστικής αντιστάθμισης, χρησιμοποιούνται για σκοπούς οικονομικής αντιστάθμισης στοιχείων ενεργητικού και παθητικού. Τα προαναφερθέντα παράγωγα έχουν κατηγοριοποιηθεί μαζί με εκείνα που κατέχονται για εμπορικούς σκοπούς.

Η μέθοδος αναγνώρισης κέρδους ή ζημιάς από μεταβολές στην εύλογη αξία, εξαρτάται από το αν το παράγωγο καταχωρείται και πληροί τις προϋποθέσεις ώστε να χαρακτηριστεί ως μέσο αντιστάθμισης και αν ναι, από τη φύση του στοιχείου που αντισταθμίζεται.

Επίσης, ο Όμιλος δύναται να καταχωρήσει ομάδες στοιχείων ως στοιχεία αντιστάθμισης, αθροίζοντας αναγνωρισμένα στοιχεία του ενεργητικού ή υποχρεώσεων ή μη αναγνωρισμένες αλλά εξαιρετικά πιθανές συναλλαγές με όμοια χαρακτηριστικά κινδύνου τα οποία μοιράζονται έναν κίνδυνο ο οποίος αντισταθμίζεται. Παρόλο που η συνολική έκθεση μπορεί να διαφέρει για τα μεμονωμένα στοιχεία της ομάδας, ο συγκεκριμένος κίνδυνος που αντισταθμίζεται, είναι εγγενής σε κάθε ένα από τα στοιχεία της ομάδας.

Ο Όμιλος έχει εφαρμόσει τις τροποποιήσεις της πρώτης και δεύτερης Φάσης στα ΔΠΧΑ 9, ΔΛΠ 39 και ΔΠΧΑ 7 λόγω της μεταρρύθμισης IBOR, οι οποίες παρέχουν προσωρινές απαλλαγές στις σχέσεις αντιστάθμισης κατά την περίοδο μέχρι την αντικατάσταση του υπάρχοντος επιτοκίου αναφοράς με ένα εναλλακτικό επιτόκιο μηδενικού κινδύνου. Βάσει των ανωτέρω απαλλαγών, προκειμένου να προσδιοριστεί εάν μια προβλεπόμενη συναλλαγή είναι πολύ πιθανή ή μια σχέση αντιστάθμισης αναμένεται να είναι πολύ αποτελεσματική, ο Όμιλος θεωρεί ότι το επιτόκιο αναφοράς δε θα μεταβάλλεται ως αποτέλεσμα της μεταρρύθμισης IBOR. Επιπλέον, ο Όμιλος δεν απαιτείται να διακόψει τη λογιστική αντιστάθμιση εάν η αντιστάθμιση καταλήξει εκτός του εύρους του 80-125% κατά την περίοδο της αβεβαιότητας που προκύπτει λόγω της μεταρρύθμισης. Επίσης, σε περιπτώσεις αντιστάθμισης όπου το αντισταθμισμένο στοιχείο ή ο αντισταθμισμένος κίνδυνος είναι ένα μη συμβατικά καθορισμένο τμήμα του

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

επιτοκιακού κινδύνου, σύμφωνα με τις απαλλαγές της μεταρρύθμισης IBOR, θεωρείται ότι το προσδιορισμένο τμήμα του κινδύνου πρέπει να αναγνωρίζεται ξεχωριστά μόνο κατά την έναρξη της σχέσης αντιστάθμισης και όχι σε συνεχή βάση.

Οι απαλλαγές παύουν να έχουν εφαρμογή όταν ικανοποιούνται συγκεκριμένες προϋποθέσεις δηλαδή κατά το νωρίτερο από α) όταν οι αβεβαιότητες που προκύπτουν από τη μεταρρύθμιση IBOR δεν υφίστανται πια σε σχέση με τη χρόνο και το ποσό των ταμειακών ροών βάσει του επιτοκίου αναφοράς των αντισταθμιζόμενων στοιχείων ή των μέσων αντιστάθμισης, και β) όταν οι σχέσεις αντιστάθμισης στις οποίες εφαρμόζονται οι απαλλαγές διακοπούν.

Τέλος, οι τροποποιήσεις εισαγάγουν μία εξαίρεση στις υπάρχουσες απαιτήσεις του προτύπου ώστε οποιεσδήποτε αλλαγές στον καθορισμό και στην επίσημη τεκμηρίωση μίας σχέσης λογιστικής αντιστάθμισης ή της μεθόδου που χρησιμοποιείται για την αξιολόγηση αποτελεσματικότητας της αντιστάθμισης, λόγω των τροποποιήσεων που επιφέρει η μεταρρύθμιση IBOR, δεν θα οδηγήσει στην παύση της λογιστικής αντιστάθμισης ή στον καθορισμό μιας νέας σχέσης λογιστικής αντιστάθμισης.

(i) Αντιστάθμιση εύλογης αξίας

Ο Όμιλος εφαρμόζει αντιστάθμιση εύλογης αξίας για να αντισταθμίσει τις εκθέσεις του κυρίως έναντι των μεταβολών της εύλογης αξίας που οφείλονται στον επιτοκιακό, σχετικό με το εφαρμοστέο επιτόκιο αναφοράς καθώς και στον συναλλαγματικό κίνδυνο.

Στοιχεία που αντισταθμίζονται

Τα στοιχεία που πληρούν τις προϋποθέσεις για λογιστική αντιστάθμισης της εύλογης αξίας περιλαμβάνουν χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και παθητικού που επιμετρώνται στο αποσβέσιμο κόστος, όπως:

- στοιχεία σταθερού επιτοκίου όπως επενδυτικοί τίτλοι, προθεσμιακές καταθέσεις και υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους,
- χαρτοφυλάκια δανείων κυμαινόμενου επιτοκίου και επενδυτικοί τίτλοι που ενσωματώνουν συμβόλαια δικαιωμάτων προαίρεσης επιτοκίων (όπως τίτλοι παραγώγων κατώτατου επιτρεπόμενου επιτοκίου),
- χαρτοφυλάκια τοκοχρεωλυτικών δανείων σταθερού επιτοκίου (αντιστάθμιση σε επίπεδο χαρτοφυλακίου) συμπεριλαμβανομένων ομολόγων για σκοπούς τιτλοποίησης που εκδόθηκαν και διακρατούνται από τον Όμιλο,

καθώς και υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους σταθερού επιτοκίου που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση (FVOCI)

Αξιολόγηση αποτελεσματικότητας της αντιστάθμισης

Ο Όμιλος χρησιμοποιεί την μέθοδο «dollar-offset» ώστε να αξιολογήσει την αποτελεσματικότητα της αντιστάθμισης της εύλογης αξίας ανά χαρτοφυλάκιο ή ανά σχέση αντιστάθμισης, στην έναρξη της (αξιολόγηση των προοπτικών αντιστάθμισης) και σε συνεχή βάση (αναδρομική αξιολόγηση). Η παραπάνω αποτελεί μια ποσοτική μέθοδο που περιλαμβάνει την σύγκριση της αλλαγής στην εύλογη αξία του μέσου αντιστάθμισης με την αλλαγή στην εύλογη αξία του στοιχείου αντιστάθμισης που οφείλεται στον κίνδυνο που αντισταθμίζεται. Η προαναφερθείσα σύγκριση αντιπροσωπεύει τον δείκτη «dollar-offset» ο οποίος απαιτείται να βρίσκεται εντός του εύρους 80-125% ώστε η αντιστάθμιση να θεωρείται «εξαιρετικά αποτελεσματική». Ακόμη και εάν η αντιστάθμιση δεν αναμένεται να είναι εξαιρετικά αποτελεσματική σε μία συγκεκριμένη περίοδο, η λογιστική αντιστάθμισης δεν αποκλείεται εάν η αποτελεσματικότητα αναμένεται να παραμείνει επαρκώς υψηλή για όλη την διάρκεια ζωής της αντιστάθμισης

Ο Όμιλος μπορεί να χρησιμοποιήσει επίσης την «μέθοδο υποθετικού παραγώγου», μία προσέγγιση της μεθόδου «dollar-offset», η οποία εφαρμόζεται κυρίως σε αντισταθμίσεις χαρτοφυλακίων που περιέχουν ενσωματωμένα παράγωγα, όπου ο αντισταθμιζόμενος κίνδυνος σχηματίζεται από υποθετικά παράγωγα, τα οποία αναπαράγουν το εν λόγω ενσωματωμένο παράγωγο. Η εύλογη αξία του υποθετικού παραγώγου χρησιμοποιείται ως ένδειξη της καθαρής παρούσας αξίας των αντισταθμισμένων μελλοντικών ταμειακών ροών με τις οποίες πραγματοποιείται σύγκριση της μεταβολής της αξίας του πραγματικού μέσου αντιστάθμισης, ώστε να αξιολογηθεί η αποτελεσματικότητα και να επιμετρηθεί η επακόλουθη αναποτελεσματικότητα αντιστάθμισης. Αναποτελεσματικότητα της αντιστάθμισης δύναται να προκύψει σε περίπτωση πιθανών διαφορών στους κρίσιμους όρους μεταξύ του στοιχείου που αντισταθμίζεται και του μέσου αντιστάθμισης, όπως η ληκτότητα, η συχνότητα που μηδενίζεται το επιτόκιο και οι καμπύλες προεξόφλησης, καθώς και διαφορών μεταξύ των αναμενόμενων και των πραγματικών ταμειακών ροών.

Επιπροσθέτως, στις σχέσεις αντιστάθμισης όπου οι κρίσιμοι όροι του στοιχείου που αντισταθμίζεται, όπως το επιτόκιο, η ληκτότητα και η συχνότητα αποπληρωμής, συμπίπτουν με τους αντίστοιχους του μέσου αντιστάθμισης, τεκμαίρεται ότι εκ κατασκευής της σχέσης αντιστάθμισης η αποτελεσματικότητά της αναμένεται ότι βρίσκεται εντός του εύρους 80-125%.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Αναπροσαρμογές της αντιστάθμισης εύλογης αξίας και παύση της λογιστικής αντιστάθμισης

Μεταβολές στην εύλογη αξία παραγώγων που προσδιορίζονται ως μέσα αντιστάθμισης εύλογης αξίας, αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων, στα αποτελέσματα χαρτοφυλακίου συναλλαγών, όπως και οι μεταβολές της εύλογης αξίας των στοιχείων που αντισταθμίζονται, οι οποίες οφείλονται στον κίνδυνο που αντισταθμίζεται (αναπροσαρμογές αντιστάθμισης εύλογης αξίας). Οι προαναφερθείσες αναπροσαρμογές στα στοιχεία που αντισταθμίζονται επιμετρώνται στο αποσβέσιμο κόστος και αναγνωρίζονται ως μέρος της λογιστικής αξίας στον ισολογισμό, με εξαίρεση τις αναπροσαρμογές στα χαρτοφυλάκια στοιχείων σταθερού επιτοκίου στα πλαίσια αντιστάθμισης σε επίπεδο χαρτοφυλακίου (macro-hedging) (βλ. παρακάτω).

Ο Όμιλος παύει τη λογιστική αντιστάθμισης κινδύνων με μελλοντική εφαρμογή σε περίπτωση που το μέσο αντιστάθμισης λήξει ή πωληθεί, διακοπεί ή ασκηθεί, η σχέση αντιστάθμισης δεν πληροί εφεξής τα κριτήρια εφαρμογής της λογιστικής αντιστάθμισης κινδύνων, ή όταν ανακαλείται η αντισταθμιστική σχέση. Σε αυτές τις περιπτώσεις, κάθε αναπροσαρμογή της λογιστικής αξίας του στοιχείου που αντισταθμίζεται για το οποίο χρησιμοποιείται η μέθοδος του πραγματικού επιτοκίου, αποσβένεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων κατά τη διάρκεια της περιόδου μέχρι τη λήξη του. Η απόσβεση ξεκινάει όχι αργότερα από την στιγμή που το στοιχείο που αντισταθμίζεται σταματήσει να αναπροσαρμόζεται λόγω των αλλαγών στην εύλογη αξία του που οφείλονται στον αντισταθμισμένο κίνδυνο. Εάν το στοιχείο που αντισταθμίζεται αποαναγνωριστεί, το αναπόσβεστο ποσό της αναπροσαρμογής της εύλογης αξίας αναγνωρίζεται άμεσα στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Αντιστάθμιση επιτοκιακού κινδύνου σε επίπεδο χαρτοφυλακίου (macro-hedging)

Σχετικά με την αντιστάθμιση επιτοκιακού κινδύνου σε επίπεδο χαρτοφυλακίου, ακολουθείται μία δυναμική στρατηγική αντιστάθμισης σύμφωνα με την οποία ο Όμιλος εκουσίως ορίζει και αποπροσδιορίζει την σχέση αντιστάθμισης σε μηνιαία βάση. Ο Όμιλος καθορίζει το ποσό που πρέπει να αντισταθμιστεί μέσω της εύρεσης χαρτοφυλακίων ομοειδών στοιχείων ενεργητικού σταθερού επιτοκίου βασιζόμενος στα συμβατικά επιτόκια, στην λήξη και άλλα χαρακτηριστικά κινδύνου. Τα περιουσιακά στοιχεία που περιλαμβάνονται στα χαρτοφυλάκια κατανέμονται σε περιόδους επανατιμολόγησης με βάση τις ημερομηνίες επανατιμολόγησης/λήξης ή πληρωμής τόκου και με τις αντίστοιχες παραδοχές όσον αφορά τις αναμενόμενες σχετικές προπληρωμές/αποπληρωμές κεφαλαίου. Τα μέσα αντιστάθμισης αφορούν ομάδες συμβάσεων ανταλλαγής επιτοκίων που προσομοιάζουν στο σύνολο τους τον τρόπο απόσβεσης των στοιχείων του ενεργητικού και ορίζονται σύμφωνα με την εκάστοτε ενδεδειγμένη περίοδο επανατιμολόγησης. Σε συνέχεια του επιμερισμού σε «χρονικές κατηγορίες», προσδιορίζεται το καθοριζόμενο ονομαστικό ποσό και το επακόλουθο ποσοστό του χαρτοφυλακίου που αντισταθμίζεται (δείκτης αντιστάθμισης) για κάθε χρονική κατηγορία.

Η μέθοδος «dollar-offset» εφαρμόζεται επίσης στην αντιστάθμιση σε επίπεδο χαρτοφυλακίου έναντι του επιτοκιακού κινδύνου και η αποτελεσματικότητα της αντιστάθμισης επιμετρείται σε μηνιαία βάση. Στην επιμέτρηση της αποτελεσματικότητας των προοπτικών αντιστάθμισης (prospective effectiveness), η παραπάνω μέθοδος αφορά την σύγκριση της ευαισθησίας της εύλογης αξίας σε αλλαγή κατά 1 μονάδας βάσης (bp) στα επιτόκια (Point Value - PV01), μεταξύ των στοιχείων που αντισταθμίζονται και των μέσων αντιστάθμισης. Ένας συμψηφισμός του PV01, ανάμεσα στο εύρος 80% -125% αποδεικνύει πως η σχέση αναμένεται να είναι εξαιρετικά αποτελεσματική. Η επιμέτρηση της αναδρομικής αποτελεσματικότητας (retrospective effectiveness) επιμετρείται μέσω της σύγκρισης των αλλαγών της εύλογης αξίας στο καθορισμένο μέρος του χαρτοφυλακίου των στοιχείων σταθερού επιτοκίου, οι οποίες οφείλονται στον αντισταθμισμένο κίνδυνο, έναντι των αλλαγών της εύλογης αξίας των παραγώγων, ώστε να βεβαιωθεί ότι το αποτέλεσμα της σύγκρισης αυτής είναι ανάμεσα στο εύρος 80% -125%.

Οι αναπροσαρμογές που σχετίζονται με την αντιστάθμιση της εύλογης αξίας δεν επηρεάζουν την λογιστική αξία των στοιχείων που αντισταθμίζονται, αλλά αποτελούν μέρος της γραμμής ισολογισμού «Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες». Λαμβάνοντας υπόψιν πως η διαδικασία ορισμού/αποπροσδιορισμού για την αντιστάθμιση έναντι του επιτοκιακού κινδύνου σε επίπεδο χαρτοφυλακίου πραγματοποιείται σε μηνιαία βάση, η απόσβεση των σχετικών αναπροσαρμογών ξεκινάει τον μήνα που πραγματοποιήθηκαν με την μέθοδο της σταθερής απόσβεσης βάσει της λήξης της χρονικής περιόδου που έχει οριστεί.

Επιπροσθέτως, η διαχείριση της ομάδας των μέσων αντιστάθμισης πραγματοποιείται με δυναμικό τρόπο και συνεπώς όταν προστίθενται νέα παράγωγα στην ομάδα των μέσων αντιστάθμισης, συμπεριλαμβάνονται στην αξιολόγηση αποτελεσματικότητας της αμέσως επόμενης περιόδου. Επομένως, η αλλαγή της εύλογης αξίας του νέου παραγώγου τον μήνα που ξεκίνησε η αντιστάθμιση, επηρεάζει τα αποτελέσματα. Αντίστοιχα, όταν αποπροσδιορίζονται υπάρχουσες συμβάσεις παραγώγων ανταλλαγής, ώστε να βελτιωθεί η σχετική αποτελεσματικότητα αντιστάθμισης, είτε λόγω ρευστοποίησης του μέσου, οι αντίστοιχες μεταβολές στην εύλογη αξία τους από την ημερομηνία του αποπροσδιορισμού ή της ρευστοποίησης τους μέχρι την επόμενη ημερομηνία επαναπροσδιορισμού αντιστάθμισης κινδύνου, επηρεάζουν τα αποτελέσματα.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις**(ii) Αντιστάθμιση ταμειακών ροών**

Ο Όμιλος εφαρμόζει αντιστάθμιση ταμειακών ροών ώστε να αντισταθμίσει την έκθεση στην μεταβλητότητα των ταμειακών ροών που οφείλεται κυρίως στον επιτοκιακό και συναλλαγματικό κίνδυνο που συνδέεται με ένα αναγνωρισμένο στοιχείο του ενεργητικού ή υποχρεώσεων ή με μια πολύ πιθανή προσδοκώμενη συναλλαγή.

Τα στοιχεία που πληρούν τις προϋποθέσεις για αντιστάθμιση ταμειακών ροών περιλαμβάνουν αναγνωρισμένα στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων όπως καταθέσεις κυμαινόμενου επιτοκίου ή δάνεια που επιμετρώνται σε αποσβέσιμο κόστος, υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους κυμαινόμενου επιτοκίου και δάνεια κυμαινόμενου επιτοκίου σε ξένο νόμισμα. Ο κίνδυνος επιτοκίου αναφορικά με το κατάλληλο επιτόκιο αναφοράς μπορεί να αντισταθμιστεί χρησιμοποιώντας συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων και συμβάσεις ανταλλαγής συναλλάγματος και επιτοκίων. Ο συναλλαγματικός κίνδυνος μπορεί να αντισταθμιστεί χρησιμοποιώντας προθεσμιακές συμβάσεις συναλλάγματος και συμβάσεις ανταλλαγής συναλλάγματος.

Επιπροσθέτως, η αντιστάθμιση ταμειακών ροών χρησιμοποιείται για πολύ πιθανές προβλεπόμενες συναλλαγές, όπως οι προσδοκώμενες μελλοντικές ανανεώσεις των βραχυπρόθεσμων καταθέσεων ή συμφωνιών επαναγοράς χρεογράφων που επιμετρώνται σε αποσβέσιμο κόστος. Συγκεκριμένα, οι μελλοντικές πληρωμές κυμαινόμενου τόκου μια σειράς από προσδοκώμενες ανανεώσεις αυτών των χρηματοοικονομικών στοιχείων υποχρεώσεων αντισταθμίζονται ως σύνολο όσον αφορά τις αλλαγές στα επιτόκια αναφοράς, εξαλείφοντας την μεταβλητότητα των ταμειακών ροών. Επιπλέον, η αντιστάθμιση ταμειακών ροών εφαρμόζεται για την αντιστάθμιση του συναλλαγματικού κινδύνου από πιθανές προβλεπόμενες πωλήσεις χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού ή τον διακανονισμό των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων σε ξένο νόμισμα.

Εάν το στοιχείο που αντισταθμίζεται έχει καταχωρηθεί ως μελλοντική συναλλαγή, ο Όμιλος αξιολογεί και επιβεβαιώνει ότι υπάρχει μεγάλη πιθανότητα αυτή η συναλλαγή να πραγματοποιηθεί.

Προκειμένου να αξιολογηθεί η αποτελεσματικότητα των αντισταθμίσεων ταμειακών ροών του επιτοκιακού κινδύνου, ο Όμιλος χρησιμοποιεί την τεχνική ανάλυσης παλινδρόμησης που επιδεικνύει εάν υπάρχει υψηλή συσχέτιση, ιστορικά και προσδοκώμενη μεταξύ του επιτοκιακού κινδύνου του στοιχείου που έχει προσδιοριστεί για αντιστάθμιση και του επιτοκιακού κινδύνου του μέσου αντιστάθμισης. Σε ό,τι αφορά την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των αντισταθμίσεων ταμειακών ροών του συναλλαγματικού κινδύνου, ο Όμιλος χρησιμοποιεί την μέθοδο «dollar-offset», όπως περιγράφεται στην ενότητα (i) παραπάνω.

Η αποτελεσματική αναλογία της μεταβολής της εύλογης αξίας των παραγώγων που προσδιορίζονται και πληρούν τις προϋποθέσεις ώστε να χαρακτηριστούν ως μέσα αντιστάθμισης ταμειακών ροών, αναγνωρίζεται στα λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση, ενώ η μη αποτελεσματική αναλογία, αναγνωρίζεται απευθείας στην κατάσταση αποτελεσμάτων, στα αποτελέσματα χαρτοφυλακίου συναλλαγών.

Ποσά που έχουν συσσωρευτεί στα ίδια κεφάλαια, μεταφέρονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων στις περιόδους κατά τις οποίες το αντισταθμισμένο στοιχείο επιδρά στο κέρδος ή τη ζημιά (π.χ. όταν πραγματοποιείται η προβλεπόμενη πώληση του στοιχείου που αντισταθμίζεται).

Όταν ένα μέσο αντιστάθμισης λήγει ή πωλείται, ή όταν η αντιστάθμιση δεν πληροί πλέον τα κριτήρια για λογιστική αντιστάθμιση, τα συσσωρευμένα κέρδη ή ζημιές που υπάρχουν στα ίδια κεφάλαια κατά τη στιγμή εκείνη παραμένουν στα ίδια κεφάλαια μέχρι η προβλεπόμενη συναλλαγή να επηρεάσει την κατάσταση αποτελεσμάτων.

Όταν μια προβλεπόμενη συναλλαγή δεν αναμένεται πλέον να πραγματοποιηθεί, το συσσωρευμένο κέρδος ή ζημιά που είχε καταχωρηθεί στα ίδια κεφάλαια, μεταφέρεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

(iii) Αντιστάθμιση καθαρής επένδυσης

Ο Όμιλος εφαρμόζει αντιστάθμιση καθαρής επένδυσης για να αντισταθμίσει τις εκθέσεις στη μεταβλητότητα της αξίας μιας καθαρής επένδυσης σε εταιρείες εξωτερικού ως επακόλουθο της μετατροπής της λογιστικής αξίας της επένδυσης στο νόμισμα παρουσίασης του Ομίλου.

Ο Όμιλος επενδύει σε ξένες θυγατρικές, συγγενείς εταιρείες και λοιπές επιχειρήσεις του εξωτερικού σε λειτουργικά νομίσματα διαφορετικά από το λειτουργικό και το νόμισμα παρουσίασης του Ομίλου, και στην ενοποίηση, η λογιστική αξία τους μετατρέπεται από το εκάστοτε λειτουργικό νόμισμα στο νόμισμα παρουσίασης του Ομίλου και οποιοσδήποτε συναλλαγματικές διαφορές παραμένουν στα λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση έως ότου η καθαρή επένδυση πωληθεί ή ρευστοποιηθεί οπότε και αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Το στοιχείο που πληροί τις προϋποθέσεις της λογιστικής αντιστάθμισης καθαρής επένδυσης είναι η λογιστική αξία καθαρής επένδυσης σε εταιρεία εξωτερικού, συμπεριλαμβανομένων των χρηματικών στοιχείων που σχηματίζουν μέρος της καθαρής επένδυσης.

Η συναλλαγματική έκθεση σε ξένο νόμισμα που δημιουργείται από τις μεταβολές των τρεχουσών ισοτιμιών μεταξύ του λειτουργικού νομίσματος της καθαρής επένδυσης εταιρείας του εξωτερικού και του νομίσματος παρουσίασης του Ομίλου, μπορεί να αντισταθμιστεί χρησιμοποιώντας, προθεσμιακές συμβάσεις συναλλάγματος και ανταλλαγής συναλλάγματος και ισοδύναμων μέσων, όπως επίσης και μέσω χρηματικών διαθεσίμων.

Η αποτελεσματικότητα των αντισταθμίσεων καθαρής επένδυσης αξιολογείται με την μέθοδο «Dollar-Offset» όπως περιγράφεται παραπάνω για τις αντισταθμίσεις καθαρής αξίας.

Οι αντισταθμίσεις καθαρών επενδύσεων σε θυγατρικές εξωτερικού, λογίζεται με τρόπο παρόμοιο με τις αντισταθμίσεις ταμειακών ροών, δηλαδή, οποιοδήποτε κέρδος ή ζημιά στο μέσο αντιστάθμισης σχετικά με την αποτελεσματική αναλογία της αντιστάθμισης, αναγνωρίζεται στα λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση, ενώ το κέρδος ή η ζημιά σχετικά με τη μη αποτελεσματική αναλογία, αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Συσσωρευμένα κέρδη και ζημιές στα ίδια κεφάλαια, μεταφέρονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων κατά την πώληση της θυγατρικής εξωτερικού σαν μέρος του κέρδους ή της ζημιάς από την πώληση.

(iv) Παράγωγα τα οποία δεν έχουν καταχωρηθεί ως μέσα αντιστάθμισης για σκοπούς λογιστικής αντιστάθμισης

Οι μεταβολές στην εύλογη αξία των παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων τα οποία πραγματοποιούνται για εμπορικούς σκοπούς ή ως μέσα οικονομικής αντιστάθμισης περιουσιακών στοιχείων, υποχρεώσεων ή καθαρής θέσης, σύμφωνα με τους στόχους αντιστάθμισης του Ομίλου και τα οποία ενδέχεται να μην πληρούν τα κριτήρια για λογιστική αντιστάθμιση, αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Οι εύλογες αξίες παραγώγων μέσων που διακρατούνται για εμπορικούς σκοπούς, συμπεριλαμβανομένων αυτών που διακρατούνται για σκοπούς οικονομικής αντιστάθμισης, καθώς και αυτών που αφορούν λογιστική αντιστάθμιση, παρουσιάζονται στη σημ. 19.

2.2.4 Συμψηφισμός χρηματοοικονομικών μέσων

Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων συμψηφίζονται και το καθαρό ποσό παρουσιάζεται στον ισολογισμό, όταν και μόνον όταν, ο Όμιλος έχει επί του παρόντος νομικά ισχυρό δικαίωμα συμψηφισμού των αναγνωρισμένων ποσών, και παράλληλα προτίθεται είτε να προβεί σε διακανονισμό του καθαρού υπολοίπου, είτε να εισπράξει το ποσό της απαίτησης του περιουσιακού στοιχείου εξοφλώντας ταυτόχρονα την υποχρέωση.

2.2.5 Κατάσταση αποτελεσμάτων

(i) Έσοδα και έξοδα από τόκους

Τα έσοδα και έξοδα από τόκους αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων σε δεδουλευμένη βάση για όλα τα τοκοφόρα χρηματοοικονομικά μέσα χρησιμοποιώντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου. Πραγματικό είναι το επιτόκιο που προεξοφλεί ακριβώς τις εκτιμώμενες μελλοντικές ταμειακές εκροές ή εισροές κατά την αναμενόμενη διάρκεια του χρηματοοικονομικού μέσου ή, σε μικρότερη περίοδο όπου κρίνεται κατάλληλο, στην λογιστική αξία προ απομείωσης ή στη λογιστική αξία του χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού ή υποχρεώσεων αντίστοιχα. Για τον υπολογισμό του πραγματικού επιτοκίου, εκτός των αγορασμένων ή κατά την αρχική τους αναγνώριση πιστωτικά απομειωμένων χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού (POCI), ο Όμιλος υπολογίζει τις μελλοντικές ταμειακές ροές λαμβάνοντας υπόψη όλους τους συμβατικούς όρους του χρηματοοικονομικού μέσου εξαιρώντας τις αναμενόμενες ζημιές από πιστωτικό κίνδυνο. Για τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που έχουν χαρακτηριστεί ως POCI ο Όμιλος υπολογίζει εκείνο το προσαρμοσμένο στον πιστωτικό κίνδυνο πραγματικό επιτόκιο (credit-adjusted EIR) το οποίο κατά την αρχική αναγνώριση, προεξοφλεί ακριβώς τις εκτιμώμενες μελλοντικές ταμειακές εισροές ή εκροές (συμπεριλαμβανομένων αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών) στην εύλογη αξία του στοιχείου του ενεργητικού που έχει χαρακτηριστεί ως POCI.

Το αποσβέσιμο κόστος ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού ή υποχρεώσεων είναι το ποσό στο οποίο επιμετρώνται κατά την αρχική αναγνώριση, αφαιρώντας αποπληρωμές κεφαλαίου, προσθέτοντας ή αφαιρώντας σωρευμένες αποσβέσεις που έχουν υπολογιστεί με την μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου (όπως περιγράφεται παραπάνω) και για τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού αφαιρώντας τις προβλέψεις αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών. Η λογιστική αξία προ απομείωσης ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού ισούται με το αποσβέσιμο κόστος του προ απομείωσης για αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Ο υπολογισμός του πραγματικού επιτοκίου περιλαμβάνει τις αμοιβές και τις μονάδες βάσης που πληρώθηκαν ή εισπράχθηκαν και που αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του πραγματικού επιτοκίου, το κόστος συναλλαγών, και άλλες επαυξήσεις ή εκπτώσεις. Το κόστος συναλλαγών περιλαμβάνει επιπλέον έξοδα τα οποία συνδέονται άμεσα με την απόκτηση ή έκδοση ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού ή υποχρέωσης.

Ο Όμιλος υπολογίζει τα έσοδα και έξοδα από τόκους εφαρμόζοντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου στην προ απομείωσης λογιστική αξία των μη απομειωμένων χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού (ανοίγματα σε Στάδιο 1 και 2) και αντίστοιχα στο αποσβέσιμο κόστος των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων.

Για τα πιστωτικά απομειωμένα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού στο Στάδιο 3, ο Όμιλος υπολογίζει τα έσοδα από τόκους εφαρμόζοντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου (EIR) επί του αποσβέσιμου κόστους των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού προσαρμοσμένο με τις προβλέψεις των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών. Εάν το στοιχείο του ενεργητικού σταματήσει να θεωρείται πιστωτικά απομειωμένης αξίας, το EIR εφαρμόζεται εκ νέου στην προ προβλέψεων λογιστική αξία, με εξαίρεση τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που έχουν χαρακτηριστεί ως POCI, για τα οποία τα έσοδα από τόκους δεν υπολογίζονται εκ νέου με βάση την προ απομείωσης λογιστική αξία.

Για τα χρηματοοικονομικά μέσα που συνδέονται με δείκτη πληθωρισμού ο Όμιλος αναγνωρίζει έσοδα και έξοδα από τόκους αναπροσαρμόζοντας το πραγματικό επιτόκιο (effective interest rate - EIR), σε κάθε περίοδο αναφοράς, λόγω της αλλαγής των εκτιμώμενων μελλοντικών ταμειακών ροών με την ενσωμάτωση της μεταβολής των προσδοκιών αναφορικά με τον πληθωρισμό κατά τη διάρκεια αυτών των χρηματοοικονομικών μέσων. Το αναπροσαρμοσμένο πραγματικό επιτόκιο εφαρμόζεται ώστε να υπολογιστεί ή νέα προ απομείωσης λογιστική αξία σε κάθε περίοδο αναφοράς.

Οι αλλαγές της βάσης πάνω στην οποία υπολογίζονται οι χρηματοροές ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου, που επιφέρει η μεταρρύθμιση IBOR, λογιστικοποιούνται με τον ίδιο τρόπο όπως οι αλλαγές του πραγματικού επιτοκίου (EIR).

Τα έσοδα και έξοδα από τόκους παρουσιάζονται ξεχωριστά στη κατάσταση αποτελεσμάτων για όλα τα τοκοφόρα χρηματοοικονομικά μέσα στα καθαρά έσοδα από τόκους.

(ii) Αμοιβές και προμήθειες

Οι αμοιβές και προμήθειες που εισπράττονται ή καταβάλλονται και οι οποίες αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του πραγματικού επιτοκίου ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού ή μιας χρηματοοικονομικής υποχρέωσης περιλαμβάνονται στο πραγματικό επιτόκιο.

Τα λοιπά έσοδα από αμοιβές και προμήθειες, όπως η εξυπηρέτηση λογαριασμών και οι αμοιβές διαχείρισης χαρτοφυλακίων (περιλαμβανομένων και αμοιβών βάσει απόδοσης) αναγνωρίζονται στην πάροδο του χρόνου καθώς οι σχετικές υπηρεσίες παρέχονται στον πελάτη, στον βαθμό που θεωρείται πολύ πιθανό ότι δεν θα προκύψει σημαντικός αντιλογισμός του ποσού του εσόδου που αναγνωρίστηκε. Οι αμοιβές που προκύπτουν από συναλλαγές όπως αγοραπωλησίες συναλλάγματος, εισαγωγές/εξαγωγές, εμβάσματα, τραπεζικά έξοδα και χρηματιστηριακές δραστηριότητες, αναγνωρίζονται κατά τη δεδομένη χρονική στιγμή που διενεργούνται οι εν λόγω συναλλαγές. Τα λοιπά έξοδα από αμοιβές και προμήθειες αφορούν κυρίως αμοιβές από συναλλαγές και υπηρεσίες, οι οποίες αναγνωρίζονται ως έξοδα καθώς λαμβάνονται οι σχετικές υπηρεσίες.

Στην περίπτωση σύμβασης με πελάτη που έχει ως αποτέλεσμα την αναγνώριση ενός χρηματοοικονομικού μέσου στις οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου, το οποίο ενδέχεται να εμπίπτει μερικώς στο πεδίο εφαρμογής του ΔΠΧΑ 9 και μερικώς στο πεδίο εφαρμογής του ΔΠΧΑ 15, ο Όμιλος εφαρμόζει πρώτα το ΔΠΧΑ 9 για να διαχωρίσει και να επιμετρήσει το μέρος της σύμβασης που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του ΔΠΧΑ 9 και ακολούθως εφαρμόζει το ΔΠΧΑ 15 στο εναπομένον μέρος.

2.2.6 Ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία και επενδύσεις σε ακίνητα

(i) Ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία

Τα ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία παρουσιάζονται στο κόστος κτήσεως μετά την αφαίρεση των συσσωρευμένων αποσβέσεων και των συσσωρευμένων ζημιών απομείωσης. Το κόστος κτήσεως περιλαμβάνει έξοδα που σχετίζονται άμεσα με την απόκτηση του παγίου. Έξοδα μεταγενέστερα της ημερομηνίας κτήσεως ενσωματώνονται στο κόστος του παγίου, μόνο όταν ο Όμιλος είναι πιθανό να έχει οικονομικά οφέλη στο μέλλον και είναι δυνατή η αξιόπιστη μέτρηση της αξίας του παγίου. Όταν προκύπτουν έξοδα επισκευών και συντήρησης, αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Οι αποσβέσεις υπολογίζονται με τη μέθοδο της σταθερής απόσβεσης βάσει της προβλεπόμενης ωφέλιμης ζωής των παγίων, προκειμένου να μειωθεί το κόστος κτήσεως των παγίων στην τελική υπολειπόμενη αξία τους ως ακολούθως:

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

- Γήπεδα: μηδενική απόσβεση
- Κτίρια: 40-50 έτη και μέχρι 70 έτη (για συγκεκριμένα ακίνητα στρατηγικού χαρακτήρα, τα οποία κατασκευάστηκαν ή ανακαινίστηκαν σε μεγάλο βαθμό εφαρμόζοντας βέλτιστες πρακτικές των αειφόρων κατασκευών και ανακαινίσεων και με βάση σχεδιασμό και υλικά που παρέχουν ανθεκτικότητα.
- Βελτιώσεις σε ακίνητα τρίτων: κατά τη διάρκεια του συμβολαίου εκμίσθωσης ή της ωφέλιμης ζωής του παγίου εάν είναι μικρότερη
- Ηλεκτρονικοί υπολογιστές και τα σχετικά ενσωματωμένα λογισμικά προγράμματα: 4-10 έτη
- Λοιπά έπιπλα και εξοπλισμός: 4-20 έτη, και
- Οχήματα: 5-7 έτη

(ii) Επενδύσεις σε ακίνητα

Ακίνητα τα οποία διακρατούνται για μακροχρόνιες αποδόσεις ενοικίων ή/και για ανατίμηση κεφαλαίου και δε χρησιμοποιούνται από τον Όμιλο κατηγοριοποιούνται ως επενδύσεις σε ακίνητα.

Οι επενδύσεις σε ακίνητα αναγνωρίζονται αρχικά στο κόστος, συμπεριλαμβανομένων των σχετικών άμεσων εξόδων κτήσης. Σύμφωνα με το «ΔΛΠ 40 Επενδύσεις σε ακίνητα» μετά την αρχική αναγνώριση, οι επενδύσεις σε ακίνητα αναγνωρίζονται σε εύλογη αξία όπως προσδιορίζεται από ανεξάρτητους πιστοποιημένους εκτιμητές, με τις μεταβολές της εύλογης αξίας να καταχωρούνται στα αποτελέσματα χρήσης. Η μέθοδος της εύλογης αξίας στα υπό κατασκευή ακίνητα εφαρμόζεται μονάχα όταν αυτή μπορεί να επιμετρηθεί με αξιοπιστία.

Μεταγενέστερες δαπάνες προστίθενται στη λογιστική αξία του ακινήτου μόνο όταν είναι πιθανόν ότι μελλοντικά οικονομικά οφέλη, που σχετίζονται με το εν λόγω ακίνητο, θα εισρεύσουν στον Όμιλο και ότι τα σχετικά κόστη μπορούν να μετρηθούν αξιόπιστα. Τα έξοδα επισκευών και συντηρήσεων αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων της χρήσης κατά την οποία πραγματοποιούνται.

Οι επενδύσεις σε ακίνητα από-αναγνωρίζονται όταν πωλούνται ή όταν παύει οριστικά η χρήση ενός επενδυτικού ακινήτου και δεν αναμένεται οικονομικό όφελος από την πώληση του. Ενδεχόμενο κέρδος ή ζημιά (υπολογιζόμενο ως η διαφορά μεταξύ του καθαρού προϊόντος πώλησης και της λογιστικής αξίας του ακινήτου) αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Εάν μια επένδυση σε ακίνητο μεταβληθεί σε ιδιοχρησιμοποιούμενο πάγιο, τότε αναταξινομείται στα ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία και η εύλογη αξία του κατά την ημερομηνία της αναταξινόμησης ορίζεται ως το κόστος κτήσης του, για λογιστικούς σκοπούς. Εάν ένα πάγιο περιουσιακό στοιχείο αναταξινομηθεί από τα ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία στις επενδύσεις σε ακίνητα, λόγω αλλαγής στη χρήση του, όποια ζημιά από αποτίμηση προκύψει μεταξύ της λογιστικής αξίας και της εύλογης αξίας κατά την ημερομηνία της μεταφοράς του, αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων ενώ όποιο κέρδος από αποτίμηση προκύψει, τότε το κέρδος αυτό αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων στο βαθμό που αντιλογίζει μια προγενέστερη ζημία απομείωσης, ενώ τυχόν υπόλοιπο κέρδους αναγνωρίζεται στα Λοιπά Αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση αυξάνοντας το αποθεματικό αναπροσαρμογής στα Ίδια Κεφάλαια.

Αν ένα ανακτηθέν ακίνητο ταξινομηθεί στις επενδύσεις σε ακίνητα, τυχόν προκύπτουσα διαφορά μεταξύ της εύλογης αξίας του ακινήτου, κατά την ημερομηνία ταξινόμησης, και της λογιστικής του αξίας αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Μεταφορές μεταξύ των ενσώματων πάγιων περιουσιακών στοιχείων, των ανακτηθέντων ακινήτων και των επενδύσεων σε ακίνητα μπορεί να πραγματοποιηθούν όταν υπάρχει αλλαγή στο σκοπό της χρήσης των στοιχείων αυτών. Επιπρόσθετα, οι «επενδύσεις σε ακίνητα» μπορεί να μεταφερθούν στη κατηγορία «μη κυκλοφορούντα στοιχεία ενεργητικού που κατέχονται προς πώληση» στη περίπτωση κατά την οποία πληρούνται οι προϋποθέσεις που περιγράφονται στη σημ. 2.2.25.

2.2.7 Άυλα πάγια περιουσιακά στοιχεία**(i) Υπεραξία**

Η υπεραξία αντιπροσωπεύει το υπερβάλλον της εύλογης αξίας του συνόλου του μεταφερθέντος ανταλλάγματος, των δικαιωμάτων τρίτων και της εύλογης αξίας των προηγούμενων συμμετοχικών δικαιωμάτων στον αποκτώμενο κατά την ημερομηνία της εξαγοράς επί της εύλογης αξίας του μεριδίου του Ομίλου επί των καθαρών αναγνωρίσιμων περιουσιακών στοιχείων της και των ενδεχόμενων

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

υποχρεώσεων που αποκτήθηκαν. Η υπεραξία που προκύπτει από συνενώσεις εταιρειών, περιλαμβάνεται στα «άυλα πάγια στοιχεία» και λογίζεται στο κόστος μετά την αφαίρεση συσσωρευμένων ζημιών απομείωσης.

Η υπεραξία που προκύπτει κατά την εξαγορά συγγενών και από κοινού ελεγχόμενων επιχειρήσεων δεν γνωστοποιείται ούτε ελέγχεται ξεχωριστά για απομείωση, αλλά περιλαμβάνεται στις «συμμετοχές σε συγγενείς εταιρείες» και στις «συμμετοχές σε από κοινού ελεγχόμενες εταιρείες».

(ii) Λογισμικά προγράμματα

Το κόστος που σχετίζεται με τη συντήρηση υφιστάμενων λογισμικών προγραμμάτων, αναγνωρίζεται ως έξοδο όταν προκύπτει. Το κόστος που σχετίζεται με την ανάπτυξη αναγνωρίσιμων λογισμικών προγραμμάτων που ελέγχονται από τον Όμιλο αναγνωρίζεται ως άυλο πάγιο στοιχείο όταν αναμένεται ότι τα στοιχεία αυτά θα επιφέρουν οφέλη τα οποία μπορούν να επιμετρηθούν αξιόπιστα. Τα λογισμικά προγράμματα τα οποία έχουν δημιουργηθεί από τον Όμιλο αποσβένονται με τη σταθερή μέθοδο σε 4 έτη εκτός των κύριων λειτουργικών συστημάτων όπου η ωφέλιμη ζωή τους μπορεί να παραταθεί μέχρι τα 20 έτη.

(iii) Λοιπά άυλα πάγια περιουσιακά στοιχεία

Τα λοιπά άυλα πάγια περιουσιακά στοιχεία είναι πάγια στοιχεία που είναι διαχωρίσιμα ή προκύπτουν από συμβατικά ή άλλα νομικά δικαιώματα και αποσβένονται με τη σταθερή μέθοδο κατά τη διάρκεια της προβλεπόμενης ωφέλιμης ζωής τους. Η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει άυλα πάγια στοιχεία που αποκτώνται από εξαγορές και συγχωνεύσεις εταιρειών.

Τα άυλα περιουσιακά στοιχεία τα οποία έχουν ωφέλιμη ζωή αορίστου διάρκειας δεν αποσβένονται αλλά ελέγχονται ετησίως για απομείωση.

2.2.8 Απομείωση μη χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού

(i) Υπεραξία

Η υπεραξία που προκύπτει κατά τις συνενώσεις εταιριών δεν αποσβένεται, αλλά ελέγχεται για απομείωση σε ετήσια βάση ή συχνότερα, εφόσον υπάρχουν ενδείξεις ότι έχει προκύψει απομείωση. Ο έλεγχος απομείωσης διενεργείται από τον Όμιλο στο τέλος κάθε χρήσης. Ο Όμιλος λαμβάνει υπόψη εξωτερική πληροφόρηση, όπως δυσμενείς οικονομικές συνθήκες, συνεχή ύφεση στις χρηματοοικονομικές αγορές, αστάθεια στις αγορές και μεταβολές στα επίπεδα του κινδύνου αγοράς και του συναλλαγματικού κινδύνου, μια μη αναμενόμενη πτώση στην εμπορική αξία ενός περιουσιακού στοιχείου ή περιπτώσεις όπου η αγοραία αξία κεφαλαιοποίησης είναι μικρότερη της λογιστικής αξίας της καθαρής θέσης, μαζί με μια επιδείνωση σε εσωτερικούς δείκτες απόδοσης, προκειμένου να αξιολογήσει αν υπάρχει κάποια ένδειξη απομείωσης.

Για σκοπούς ελέγχου απομείωσης, η υπεραξία που αποκτήθηκε σε μια συνένωση επιχειρήσεων κατανέμεται σε εκείνες τις μονάδες δημιουργίας ταμειακών ροών ή ομάδες μονάδων δημιουργίας ταμειακών ροών, οι οποίες αναμένεται να έχουν οφέλη από τις συνέργειες της συνένωσης επιχειρήσεων. Κάθε μονάδα ή ομάδα μονάδων στις οποίες έχει κατανεμηθεί υπεραξία αντιπροσωπεύει το χαμηλότερο επίπεδο, εντός του Ομίλου, στο οποίο παρακολουθείται η υπεραξία για σκοπούς εσωτερικής πληροφόρησης της διοίκησης. Ο Όμιλος παρακολουθεί την υπεραξία είτε σε επίπεδο ξεχωριστής νομικής οντότητας είτε ομάδας νομικών οντοτήτων σύμφωνα με την εσωτερική παρακολούθηση των επιχειρηματικών τομέων.

Το μοντέλο ελέγχου απομείωσης που χρησιμοποιεί ο Όμιλος συγκρίνει τη λογιστική αξία μιας μονάδας δημιουργίας ταμειακών ροών ή ομάδας μονάδων δημιουργίας ταμειακών ροών με το ανακτήσιμο ποσό τους. Η λογιστική αξία μιας μονάδας δημιουργίας ταμειακών ροών βασίζεται στα στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων της μονάδας. Το ανακτήσιμο ποσό καθορίζεται με βάση την αξία λόγω χρήσης (value-in-use), η οποία είναι η παρούσα αξία των μελλοντικών ταμειακών ροών που αναμένεται να αντληθούν από μια μονάδα δημιουργίας ταμειακών ροών ή ομάδα μονάδων δημιουργίας ταμειακών ροών. Οι εκτιμώμενες μελλοντικές ταμειακές ροές προεξοφλούνται στην παρούσα αξία τους χρησιμοποιώντας ένα προεξοφλητικό επιτόκιο προ φόρων που αντιπροσωπεύει τις τρέχουσες εκτιμήσεις της αγοράς σχετικά με την διαχρονική αξία του χρήματος και τους κινδύνους που είναι συναφείς με το περιουσιακό στοιχείο ή τη μονάδα δημιουργίας ταμειακών ροών και τις χώρες όπου δραστηριοποιούνται οι μονάδες δημιουργίας ταμειακών ροών.

Ζημιά απομείωσης προκύπτει αν η λογιστική αξία ενός περιουσιακού στοιχείου ή μιας μονάδας δημιουργίας ταμειακών ροών υπερβαίνει το ανακτήσιμο ποσό του και αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Οι ζημιές απομείωσης δεν αντλιογίζονται μεταγενέστερα. Ο υπολογισμός των κερδών και των ζημιών από την πώληση μιας εταιρείας περιλαμβάνει και τη λογιστική αξία της υπεραξίας που αντιστοιχεί στην εταιρεία που πωλείται.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

(ii) Λοιπά μη χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού

Τα λοιπά μη χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού, περιλαμβανομένων των ενσώματων παγίων περιουσιακών στοιχείων και των λοιπών άυλων περιουσιακών στοιχείων, ελέγχονται για ενδείξεις απομείωσης σε κάθε ημερομηνία αναφοράς, λαμβάνοντας υπόψη τόσο εξωτερικές όσο και εσωτερικές πηγές πληροφοριών, όπως μία σημαντική μείωση της αξίας του περιουσιακού στοιχείου και στοιχεία ότι η οικονομική απόδοση του περιουσιακού στοιχείου είναι ή θα είναι χειρότερη από την αναμενόμενη. Όταν κάποια γεγονότα ή μεταβολές σε συνθήκες υποδεικνύουν ότι η λογιστική τους αξία ενδέχεται να μην είναι ανακτήσιμη, αναγνωρίζεται ζημιά απομείωσης για το ποσό κατά το οποίο η λογιστική αξία του περιουσιακού στοιχείου υπερβαίνει το ανακτήσιμο ποσό του. Το ανακτήσιμο ποσό είναι το μεγαλύτερο ανάμεσα στην εύλογη αξία ενός περιουσιακού στοιχείου μείον το κόστος πώλησης και της αξίας λόγω χρήσης του. Για σκοπούς εκτίμησης της απομείωσης, τα περιουσιακά στοιχεία ομαδοποιούνται στα χαμηλότερα επίπεδα όπου μπορούν να προσδιοριστούν ξεχωριστές ταμειακές ροές (μονάδες δημιουργίας ταμειακών ροών). Τα μη χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού, εκτός της υπεραξίας, για τα οποία έχει αναγνωρισθεί ζημιά απομείωσης σε προηγούμενες περιόδους, εξετάζονται για πιθανό αντιλογισμό της απομείωσης σε κάθε ημερομηνία αναφοράς.

Οι ζημιές απομείωσης που προκύπτουν από τις συγγενείς εταιρείες και τις κοινοπραξίες του Ομίλου υπολογίζονται σύμφωνα με την παρούσα λογιστική πολιτική.

2.2.9 Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού

Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού – Ταξινόμηση και επιμέτρηση

Ο Όμιλος ταξινομεί τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού βάσει του επιχειρηματικού μοντέλου διαχείρισης αυτών των στοιχείων και των χαρακτηριστικών των συμβατικών ταμειακών ροών τους. Κατά συνέπεια, τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού ταξινομούνται σε μία από τις ακόλουθες κατηγορίες επιμέτρησης: αποσβέσιμο κόστος, εύλογη αξία μέσω λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση ή εύλογης αξίας μέσω των αποτελεσμάτων.

Οι αγορές και πωλήσεις χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού καταχωρούνται κατά την ημερομηνία συναλλαγής, την ημερομηνία δηλαδή κατά την οποία ο Όμιλος δεσμεύεται να αγοράσει ή να πωλήσει το στοιχείο ενεργητικού. Τα δάνεια που προέρχονται από τον Όμιλο αναγνωρίζονται τη στιγμή της εκταμίευσης.

Χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού που επιμετρώνται στο αποσβέσιμο κόστος ("AC")

Ο Όμιλος κατατάσσει και επιμετρά ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού στο αποσβέσιμο κόστος μόνο εάν πληρούνται και οι δύο ακόλουθες προϋποθέσεις και επιπλέον δεν προσδιορίζεται ως επιμετρούμενο στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων:

(α) το χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού διατηρείται στο πλαίσιο ενός επιχειρηματικού μοντέλου, στόχος του οποίου είναι η διακράτηση χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού με σκοπό την είσπραξη συμβατικών ταμειακών ροών (επιχειρηματικό μοντέλο "hold-to-collect" - HTC) και

(β) βάσει των συμβατικών όρων που διέπουν το χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού, δημιουργούνται σε συγκεκριμένες ημερομηνίες ταμειακές ροές που συνίστανται αποκλειστικά σε αποπληρωμή κεφαλαίου και τόκων επί του ανεξόφλητου υπολοίπου κεφαλαίου (SPPI).

Τα χρηματοοικονομικά αυτά στοιχεία του ενεργητικού αναγνωρίζονται αρχικά στην εύλογη αξία πλέον/μείον των άμεσων και πρόσθετων εξόδων συναλλαγής και εισπραχθέντων προμηθειών που μπορούν να καταλογιστούν στην αγορά αυτών των χρηματοοικονομικών στοιχείων και μεταγενέστερα αποτιμώνται στο αποσβέσιμο κόστος χρησιμοποιώντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου (EIR), (όπως περιγράφεται στην σημείωση 2.2.5).

Τα έσοδα από τόκους, τα πραγματοποιηθέντα κέρδη και ζημιές από την παύση αναγνώρισης και οι μεταβολές στις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές από στοιχεία του ενεργητικού ταξινομημένα στο αποσβέσιμο κόστος, περιλαμβάνονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού που επιμετρώνται στη εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση ("FVOCI")

Ο Όμιλος ταξινομεί και αποτιμά ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση μόνο εάν πληρούνται και οι δύο ακόλουθες προϋποθέσεις και επιπλέον δεν προσδιορίζεται ως επιμετρούμενο στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων:

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

(α) Το χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού διακρατείται στο πλαίσιο ενός επιχειρηματικού μοντέλου του οποίου ο στόχος επιτυγχάνεται τόσο με την είσπραξη συμβατικών ταμειακών ροών όσο και με την πώληση χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού (επιχειρηματικό μοντέλο "hold-to-collect-and-sell" – HTC&S) και

(β) Βάσει των συμβατικών όρων που διέπουν το χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού, δημιουργούνται σε συγκεκριμένες ημερομηνίες ταμειακές ροές που συνίστανται αποκλειστικά σε αποπληρωμή κεφαλαίου και τόκων επί του ανεξόφλητου κεφαλαίου (SPPI).

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού που πληρούν αυτά τα κριτήρια είναι χρεωστικά μέσα και επιμετρώνται αρχικά στην εύλογη αξία τους, πλέον/μείον των άμεσων και πρόσθετων εξόδων συναλλαγής που μπορούν να καταλογιστούν στην αγορά αυτών των χρηματοοικονομικών στοιχείων.

Μετά την αρχική αναγνώριση, τα χρεωστικά μέσα εύλογης αξίας μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση επιμετρώνται εκ νέου στην εύλογη αξία τους μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση, εκτός από τα έσοδα από τόκους, τα συναφή κέρδη ή ζημιές από συναλλαγματικές διαφορές και τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές, τα οποία αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Τα συσσωρευμένα κέρδη και ζημιές που είχαν αναγνωριστεί προηγουμένως στα λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση μεταφέρονται από τα λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση στην κατάσταση αποτελεσμάτων, όταν το χρεωστικό μέσο παύει να αναγνωρίζεται.

Συμμετοχικοί τίτλοι που προσδιορίζονται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση

Ο Όμιλος μπορεί να επιλέξει να προσδιορίσει αμετάκλητα ένα συμμετοχικό τίτλο ως επιμετρούμενο στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση. Αυτός ο χαρακτηρισμός, εάν επιλεγεί, γίνεται κατά την αρχική αναγνώριση και ανά τίτλο. Τα κέρδη και οι ζημιές από αυτά τα μέσα, περιλαμβανομένων των στοιχείων του ενεργητικού που έχουν παύσει να αναγνωρίζονται, καταχωρούνται στα λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση και δεν επαναταξινομούνται στη συνέχεια στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Τα μερίσματα που εισπράττονται καταχωρούνται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων ("FVTPL")

Ο Όμιλος ταξινομεί και επιμετρά όλα τα λοιπά χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού που δεν ταξινομούνται σε αποσβέσιμο κόστος ή στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση, στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων. Κατά συνέπεια, αυτή η κατηγορία επιμέτρησης περιλαμβάνει δάνεια και άλλους χρεωστικούς τίτλους που κατέχονται βάσει των μοντέλων διακράτησης για είσπραξη (HTC) ή διακράτησης για είσπραξη και διάθεση (HTC&S), αλλά αποτυγχάνουν στην αξιολόγηση SPPI, συμμετοχικούς τίτλους που δεν προσδιορίζονται ως επιμετρούμενοι στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση και στοιχεία του ενεργητικού που κατέχονται για εμπορικούς σκοπούς. Τα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων με τις αλλαγές στην εύλογη αξία να αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων, εκτός εάν έχουν καταχωρηθεί ως μέσα αντιστάθμισης, όπου στην περίπτωση αυτή οι απαιτήσεις του ΔΛΠ 39 για την λογιστική αντιστάθμισης ισχύουν.

Επιπλέον, ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού που πληροί τους ανωτέρω όρους για να ταξινομηθεί σε αποσβέσιμο κόστος ή στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση, μπορεί να οριστεί από τον Όμιλο ως επιμετρούμενο στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων κατά την αρχική αναγνώριση, εάν με τον τρόπο αυτό εξαλείφεται ή μειώνεται σημαντικά μια λογιστική ανακολουθία που θα ανέκυπτε σε διαφορετική περίπτωση.

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού σε FVTPL αναγνωρίζονται αρχικά στην εύλογη αξία τους και τυχόν μη πραγματοποιηθέντα κέρδη ή ζημιές που προκύπτουν λόγω μεταβολών στην εύλογη αξία περιλαμβάνονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Αξιολόγηση επιχειρηματικού μοντέλου και συμβατικών χαρακτηριστικών

Η αξιολόγηση του επιχειρηματικού μοντέλου καθορίζει τον τρόπο με τον οποίο ο Όμιλος διαχειρίζεται μια ομάδα στοιχείων του ενεργητικού για να δημιουργήσει ταμειακές ροές. Δηλαδή, αν ο σκοπός του Ομίλου είναι μόνο να εισπράξει συμβατικές ταμειακές ροές από τα στοιχεία του ενεργητικού, να πραγματοποιήσει ταμειακές ροές από την πώληση στοιχείων του ενεργητικού ή να εισπράξει συμβατικές ταμειακές ροές καθώς και ταμειακές ροές από την πώληση στοιχείων του ενεργητικού. Επιπρόσθετα, το επιχειρηματικό μοντέλο καθορίζεται μετά την συγκέντρωση των στοιχείων του ενεργητικού σε ομάδες (επιχειρηματικές γραμμές), η διαχείριση των οποίων γίνεται με παρόμοιο τρόπο, αντί για τον καθορισμό σε επίπεδο μεμονωμένου χρηματοοικονομικού στοιχείου.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Ο καθορισμός του επιχειρηματικού μοντέλου πραγματοποιείται από τα βασικά μέλη της Διοίκησης σύμφωνα με το λειτουργικό μοντέλο του Ομίλου, λαμβάνοντας υπόψη τον τρόπο διαχείρισης των στοιχείων του ενεργητικού για τη δημιουργία ταμειακών ροών, τους στόχους και τον τρόπο παρακολούθησης και απεικόνισης της απόδοσης κάθε χαρτοφυλακίου και οποιαδήποτε διαθέσιμη πληροφορία σχετικά με το ιστορικό πωλήσεων και της στρατηγικής μελλοντικών πωλήσεων, όπου είναι εφαρμόσιμο.

Κατά συνέπεια, κατά την ανωτέρω αξιολόγηση, ο Όμιλος εξετάζει ορισμένους παράγοντες, συμπεριλαμβανομένων των κινδύνων που συνδέονται με την απόδοση του επιχειρηματικού μοντέλου και του τρόπου αξιολόγησης και διαχείρισης αυτών των κινδύνων, της σχετικής αποζημίωσης προσωπικού και της συχνότητας, του όγκου και των λόγων για τις πωλήσεις του παρελθόντος, καθώς και τις προσδοκίες για τις μελλοντικές πωλήσεις.

Τύποι επιχειρηματικών μοντέλων

Τα επιχειρηματικά μοντέλα του Ομίλου εμπίπτουν σε τρεις κατηγορίες, οι οποίες είναι ενδεικτικές των βασικών στρατηγικών που χρησιμοποιούνται για τη δημιουργία κερδών.

Το επιχειρηματικό μοντέλο διακράτησης για είσπραξη (HTC) έχει ως στόχο τη διακράτηση των χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού για την είσπραξη των συμβατικών ταμειακών ροών. Οι πωλήσεις σε αυτό το μοντέλο παρακολουθούνται και μπορούν να πραγματοποιηθούν για λόγους που δεν είναι συμβατοί με το εν λόγω επιχειρηματικό μοντέλο. Ειδικότερα, πωλήσεις χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού που σχετίζονται με την αύξηση του πιστωτικού κινδύνου καθώς και πωλήσεις που γίνονται κοντά στη λήξη του χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού θεωρούνται συμβατές με το σκοπό διακράτησης για είσπραξη συμβατικών ταμειακών ροών ανεξάρτητα από τη συχνότητα και την αξία τους. Πωλήσεις που πραγματοποιούνται για άλλους λόγους δύναται να θεωρηθούν συμβατές με το HTC επιχειρηματικό μοντέλο, όπως πωλήσεις για τις ανάγκες ρευστότητας σε οποιοδήποτε σενάριο ακραίων καταστάσεων ή πωλήσεις που πραγματοποιούνται για τη διαχείριση υψηλού επιπέδου συγκέντρωσης πιστωτικού κινδύνου. Αυτές οι πωλήσεις παρακολουθούνται και αξιολογούνται ανάλογα με τη συχνότητα και την αξία τους ώστε να καθοριστεί εάν είναι συμβατές με το HTC επιχειρηματικό μοντέλο. Τα χρεωστικά μέσα που ταξινομούνται σε αυτό το επιχειρηματικό μοντέλο περιλαμβάνουν ομόλογα, δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες, απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα συμπεριλαμβανομένων και εκδιδόμενων τίτλων ομολόγων για σκοπούς τιτλοποίησης από εταιρείες ειδικού σκοπού οι οποίες συστήθηκαν από τον Όμιλο και ενοποιούνται στον ισολογισμό του, επιμετρώνται στο αποσβέσιμο κόστος, με την προϋπόθεση ότι πληρούν τα κριτήρια αξιολόγησης του SPPI.

Το επιχειρηματικό μοντέλο διακράτησης για είσπραξη και διάθεση (HTC&S) έχει ως στόχο τόσο την είσπραξη συμβατικών ταμειακών ροών όσο και την πώληση στοιχείων του ενεργητικού. Δραστηριότητες όπως η διαχείριση της ρευστότητας, η απόδοση των τόκων και η διάρκεια είναι σύμφωνες με αυτό το επιχειρηματικό μοντέλο, ενώ οι πωλήσεις στοιχείων του ενεργητικού αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του επιχειρηματικού μοντέλου για την επίτευξη των στόχων του. Οι χρεωστικοί τίτλοι που ταξινομούνται σε αυτό το επιχειρηματικό μοντέλο επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση, με την προϋπόθεση ότι πληρούν τα κριτήρια αξιολόγησης του SPPI.

Τα λοιπά επιχειρηματικά μοντέλα περιλαμβάνουν χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού των οποίων η διαχείριση και επιμέτρηση γίνεται σε εύλογη αξία, καθώς και χαρτοφυλάκια που κατέχονται για εμπορικούς σκοπούς. Πρόκειται για μια υπολειμματική κατηγορία χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού που δεν πληρούν τα κριτήρια των επιχειρηματικών μοντέλων HTC ή HTC&S, ενώ η είσπραξη συμβατικών ταμειακών ροών έχει παρεπόμενο χαρακτήρα όσον αφορά την επίτευξη του στόχου του επιχειρηματικού μοντέλου.

Ο Όμιλος διενεργεί την επαναξιολόγηση των επιχειρηματικών του μοντέλων τουλάχιστον ετησίως, ή νωρίτερα εάν προκύψει η ανάγκη αξιολόγησης λόγω πωλήσεων ή εάν υπάρχουν αλλαγές στην στρατηγική της Τράπεζας ή στις κύριες δραστηριότητες της, όπως προκύπτει από το επιχειρηματικό σχέδιο και τον προϋπολογισμό της Τράπεζας καθώς και την στρατηγική της σχετικά με τα Μη Εξυπηρετούμενα Ανοίγματα.

Αξιολόγηση χαρακτηριστικών των ταμειακών ροών

Για να επιμετρηθεί ένα χρηματοπιστωτικό μέσο στο αποσβέσιμο κόστος ή στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση, οι συμβατικοί όροι του πρέπει να δημιουργούν σε συγκεκριμένες ημερομηνίες ταμειακές ροές που συνίστανται αποκλειστικά σε αποπληρωμή κεφαλαίου και τόκων επί του ανεξόφλητου κεφαλαίου.

Κατά την αξιολόγηση εάν οι συμβατικές ταμειακές ροές αφορούν αποκλειστικά σε πληρωμές κεφαλαίου και τόκων, ο Όμιλος εξετάζει κατά πόσο οι συμβατικοί όροι του χρηματοοικονομικού μέσου είναι συμβατοί με μια βασική δανειακή σύμβαση, δηλαδή ο τόκος περιλαμβάνει μόνο το αντάλλαγμα για την διαχρονική αξία του χρήματος, τον πιστωτικό κίνδυνο, λοιπούς βασικούς

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

κινδύνους δανεισμού και ένα περιθώριο κέρδους. Κατά την αρχική αναγνώριση ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού, αξιολογείται εάν αυτό περιέχει συμβατικούς όρους που θα μπορούσαν να μεταβάλλουν το ποσό ή το χρονοδιάγραμμα των συμβατικών ταμειακών ροών με τρόπο που να μην είναι συμβατός με την παραπάνω προϋπόθεση. Όταν οι συμβατικοί όροι εισάγουν έκθεση σε κίνδυνο ή μεταβλητότητα που είναι ασύμβατοι με μια βασική δανειακή σύμβαση, το σχετικό χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού θεωρείται ότι αποτυγχάνει στην αξιολόγηση του SPPI και ως εκ τούτου θα επιμετρηθεί στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων.

Προκειμένου να πραγματοποιηθεί η αξιολόγηση του SPPI, ο Όμιλος εξετάζει την ύπαρξη διαφόρων χαρακτηριστικών, συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, συμβατικά συνδεδεμένων όρων, όρων σε ό,τι αφορά πρόωρες αποπληρωμές, αναβαλλόμενες πληρωμές τόκων επί των οποίων δε λογίζεται πρόσθετος τόκος, δικαιωμάτων επέκτασης της διάρκειας του χρέους και μετατροπής του σε μετοχικό κεφάλαιο, όρων που εισάγουν μόχλευση, συμπεριλαμβανομένων πληρωμών συνδεδεμένων με την πορεία ενός δείκτη και χαρακτηριστικών που μεταβάλλουν τις συμβατικές χρηματοροές εάν ο δανειολήπτης επιτύχει συγκεκριμένους στόχους, περιβαλλοντολογικούς, κοινωνικούς και διακυβέρνησης (ESG) και οι οποίοι ορίζονται συμβατικά. Επιπλέον, όσον αφορά τους κατεχόμενους από τον Όμιλο χρεωστικούς τίτλους που έχουν εκδοθεί από εταιρείες ειδικού σκοπού για σκοπούς τιτλοποίησης, κατά την αξιολόγησή τους, εξετάζονται τόσο τα χαρακτηριστικά των συμβατικών ροών των τίτλων όσο και της ομάδας των τιτλοποιημένων στοιχείων καθώς και ο βαθμός έκθεσης πιστωτικού κινδύνου που εμπεριέχεται σε κάθε σειρά ομολόγων (tranche) έναντι του αντίστοιχου κινδύνου του συνόλου των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού που απαρτίζουν την υποκείμενη ομάδα (underlying pool).

Στην περίπτωση αξιολόγησης του κριτηρίου SPPI μιας δανειακής συμφωνίας ειδικού τύπου όπως οι δανειακές συμφωνίες χωρίς δικαίωμα αναγωγής, ο Όμιλος λαμβάνει υπόψη πολλούς παράγοντες όπως την φύση του δανειολήπτη και της δραστηριότητάς του, την τιμολόγηση των δανείων, εάν συμμετέχει στην απόδοση του υποκείμενου περιουσιακού στοιχείου και το κατά πόσο οι εξασφαλίσεις αντιπροσωπεύουν όλο ή σημαντικό μέρος του ενεργητικού του δανειολήπτη. Επιπλέον, για τα δάνεια χωρίς δικαίωμα αναγωγής, ο Όμιλος λαμβάνει υπόψη την κεφαλαιακή επάρκεια του δανειολήπτη για την απορρόφηση ζημιών αξιολογώντας από κοινού κριτήρια όπως την επάρκεια των ιδίων κεφαλαίων, τους δείκτες δανείου προς Αξία Εξασφάλισης (LTV (Loan-to-Value)) και κάλυψης της εξυπηρέτησης χρέους (ADSCR (Average Debt-Service-Coverage Ratio)) καθώς επίσης και την ύπαρξη εταιρικών και προσωπικών εγγυήσεων.

Σε συγκεκριμένες περιπτώσεις, όταν το στοιχείο της διαχρονικής αξίας του χρήματος έχει τροποποιηθεί (modified time value of money element) ώστε το επιτόκιο του χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού να αναπροσαρμόζεται κατά διαστήματα, αλλά η συχνότητα της εν λόγω αναπροσαρμογής να μην αντιστοιχεί στη διάρκεια του επιτοκίου ή όταν το επιτόκιο του χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού αναπροσαρμόζεται κατά διαστήματα σύμφωνα με το μέσο όρο συγκεκριμένων βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων επιτοκίων, πραγματοποιείται μία ποσοτική αξιολόγηση ("Benchmark Test") για να αποφασιστεί κατά πόσον οι συμβατικές ταμειακές ροές αντιπροσωπεύουν αποκλειστικά αποπληρωμή κεφαλαίου και τόκων επί του ανεξόφλητου κεφαλαίου.

Ειδικότερα, ο Όμιλος αξιολογεί τις συμβατικές ταμειακές ροές του «πραγματικού χρηματοοικονομικού μέσου» (real instrument), το επιτόκιο του οποίου αναπροσαρμόζεται με συχνότητα που δεν αντιστοιχεί στη διάρκεια του επιτοκιακού δείκτη αναφοράς, συγκρίνοντάς τις με τις ταμειακές ροές του «χρηματοοικονομικού μέσου αναφοράς» (benchmark instrument) οι οποίες είναι καθ' όλα όμοιες, με εξαίρεση τη χρονική διάρκεια του επιτοκίου αναφοράς η οποία εν προκειμένω ταυτίζεται με τη συχνότητα αναπροσαρμογής του επιτοκίου. Εάν οι μη προεξοφλημένες ταμειακές ροές του «πραγματικού χρηματοοικονομικού μέσου» διαφέρουν σημαντικά από τις (μη προεξοφλημένες) ταμειακές συμβατικές ροές του «χρηματοοικονομικού μέσου αναφοράς» λόγω της τροποποίησης του στοιχείου της διαχρονικής αξίας του χρήματος, τότε το χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού δεν ικανοποιεί το κριτήριο του SPPI. Κατά την αξιολόγηση, ο Όμιλος λαμβάνει υπόψη τόσο την επίδραση του τροποποιημένου στοιχείου της διαχρονικής αξίας του χρήματος σε κάθε περίοδο αναφοράς όσο και κατά τη διάρκεια του χρηματοοικονομικού μέσου σωρευτικά. Σε ότι αφορά τη διάρκεια του χρηματοοικονομικού μέσου, αυτό επιτυγχάνεται συγκρίνοντας τις σωρευτικές προβλεπόμενες μη προεξοφλημένες ταμειακές ροές του «πραγματικού χρηματοοικονομικού μέσου», με τις αντίστοιχες του «χρηματοοικονομικού μέσου αναφοράς». Σε κάθε τριμηνιαία περίοδο αναφοράς, οι προβλεπόμενες μη προεξοφλημένες ταμειακές ροές των δυο χρηματοοικονομικών μέσων συγκρίνονται βάσει προκαθορισμένων ορίων.

Επιπροσθέτως, για σκοπούς της αξιολόγησης SPPI, η κατάταξη ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού δεν επηρεάζεται αν ο αντίκτυπος κάποιου συμβατικού όρου στις ταμειακές ροές είναι ήσσονος σημασίας. Επιπλέον, ένα χαρακτηριστικό συμβατικών ταμειακών ροών θεωρείται από τον Όμιλο ότι δεν είναι «πραγματικό» (non-genuine) όταν επηρεάζει τις ταμειακές ροές μόνο στην περίπτωση που προκύψει κάποιο εξαιρετικά σπάνιο, ιδιαίτερα ασυνήθιστο και καθόλου πιθανό γεγονός. Σε αυτήν την περίπτωση, το χαρακτηριστικό αυτό των συμβατικών ταμειακών ροών δεν επηρεάζει την κατάταξη του χρηματοοικονομικού μέσου.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Ο Όμιλος πραγματοποιεί αξιολόγηση του SPPI ανά δανειακό προϊόν για το χαρτοφυλάκιο λιανικής και για ένα μέρος του επιχειρηματικού χαρτοφυλακίου, όπου οι συμβάσεις είναι τυποποιημένης μορφής, ενώ για το εναπομείναν επιχειρηματικό χαρτοφυλάκιο, των τίτλων ομολόγων που εκδοθήκαν για σκοπούς τιτλοποίησης από εταιρείες ειδικού σκοπού οι οποίες είτε συστήθηκαν από τον Όμιλο ή από τρίτους και τους διακατέχει ο Όμιλος, καθώς και για τους χρεωστικούς τίτλους, η αξιολόγηση πραγματοποιείται σε ατομική βάση.

Αποαναγνώριση χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού

Ο Όμιλος αποαναγνωρίζει ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού, όταν οι συμβατικές ταμειακές ροές του εκπνέουν ή τα δικαιώματα είσπραξης αυτών των ταμειακών ρών μεταβιβάζονται μέσω οριστικής πώλησης που ουσιαστικά έχει ως αποτέλεσμα την μεταβίβαση όλων των κινδύνων και των ωφελειών που απορρέουν από την κυριότητα του χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού. Επιπροσθέτως, ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού αποαναγνωρίζεται ακόμη και αν τα δικαιώματα λήψης ταμειακών ρών διακρατούνται αλλά ταυτοχρόνως ο Όμιλος αναλαμβάνει την υποχρέωση να καταβάλλει τις εισπραχθείσες ταμειακές ροές χωρίς ουσιαστική καθυστέρηση ('pass through agreement') ή εάν ουσιαστικά οι κίνδυνοι και οι ωφέλειες ούτε μεταβιβάζονται ούτε διατηρούνται αλλά ο Όμιλος έχει μεταφέρει τον έλεγχο του χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού. Ο έλεγχος έχει μεταφερθεί, εάν και μόνον αν, ο αποδέκτης έχει πρακτικώς την δυνατότητα να πωλήσει το χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού στο σύνολό του σε ένα τρίτο και είναι σε θέση να ασκήσει αυτή τη δυνατότητα μονομερώς και χωρίς να επιβάλλει πρόσθετους περιορισμούς στη μεταφορά.

Οι κύριες συναλλαγές που υπόκεινται στους παραπάνω κανόνες αποαναγνώρισης αφορούν σε συναλλαγές τιτλοποίησης, συμφωνίες επαναγοράς χρεογράφων καθώς και συναλλαγές δανεισμού τίτλων. Στην περίπτωση που η αξιολόγηση αφορά σε συναλλαγές τιτλοποίησης, ο Όμιλος εφαρμόζοντας τις προαναφερθείσες αρχές αποαναγνώρισης, λαμβάνει υπ' όψιν τη δομή της συναλλαγής περιλαμβανομένης της έκθεσής του στους μειωμένης εξασφάλισης εκδιδόμενους τίτλους των ομολόγων, την παροχή προς τα οχήματα ειδικού σκοπού των καλούμενων μέτρων πιστωτικής ενίσχυσης (credit enhancements), καθώς και τους συμβατικούς όρους της τιτλοποίησης, βάσει των οποίων ο Όμιλος θα μπορούσε να διατηρεί τον έλεγχο επί των τιτλοποιημένων απαιτήσεων. Σε ό,τι αφορά τις συμφωνίες επαναγοράς χρεογράφων και τις συναλλαγές δανεισμού τίτλων, οι τιτλοποιημένες απαιτήσεις δεν αποαναγνωρίζονται, διότι σύμφωνα με τους όρους που διέπουν τη συναλλαγή, ο Όμιλος διατηρεί τους κινδύνους και τα οφέλη που απορρέουν από αυτές.

Κατά την από-αναγνώριση ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού, η διαφορά μεταξύ της λογιστικής αξίας και του αθροίσματος (α) του εισπραχθέντος τιμήματος (περιλαμβανομένου κάθε νεοαποκτηθέντος στοιχείου του ενεργητικού μείον κάθε νέας αναληφθείσας υποχρέωσης) και (β) των σωρευτικών κερδών ή ζημιών τα οποία αναγνωρίστηκαν μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση, αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων σε ό,τι αφορά τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού τα οποία επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων (FVOCI), εκτός των σωρευτικών κερδών και ζημιών από μετοχικούς τίτλους που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση, τα οποία δεν επαναταξινομούνται από τα λοιπά αποτελέσματα στην κατάσταση αποτελεσμάτων κατά την ημερομηνία της αποαναγνώρισης.

Τροποποιήσεις που μπορούν να οδηγήσουν σε αποαναγνώριση

Επιπροσθέτως, από-αναγνώριση ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού προκύπτει όταν οι συμβατικές ταμειακές ροές τροποποιούνται και η τροποποίηση θεωρείται τόσο σημαντική ώστε το αρχικό χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού να από-αναγνωριστεί και να αναγνωριστεί ένα καινούργιο. Ο Όμιλος αναγνωρίζει το τροποποιημένο χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού ως «νέο χρηματοοικονομικό στοιχείο» σε εύλογη αξία, συμπεριλαμβάνοντας οποιαδήποτε επιλέξιμα κόστη της συναλλαγής και η διαφορά μεταξύ της λογιστικής αξίας του παλιού δανείου και της εύλογης αξίας του νέου αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων ως κέρδος ή ζημιά από από-αναγνώριση.

Ο Όμιλος δύναται να τροποποιήσει τις συμβατικές ροές ενός δανειακού ανοίγματος είτε ως παραχώρηση ευνοϊκότερων όρων σε πελάτη που αντιμετωπίζει ή πρόκειται να αντιμετωπίσει οικονομικές δυσχέρειες ή λόγω διαφόρων παραγόντων όπως μεταβολές στις συνθήκες της αγοράς, ανταγωνισμού ή διατήρησης του πελάτη.

Τροποποιήσεις που ενδέχεται να έχουν ως αποτέλεσμα την αποαναγνώριση του χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού περιλαμβάνουν:

- αλλαγή πιστούχου,
- αλλαγή νομίσματος αποτίμησης του δανείου

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

- ενοποίηση οφειλών, στις οποίες δυο ή περισσότερα μη εξασφαλισμένα καταναλωτικά δάνεια ενοποιούνται σε ένα ενιαίο εξασφαλισμένο δάνειο,
- αφαίρεση ή προσθήκη δικαιωμάτων μετατροπής και/ή μηχανισμών επιμερισμού κερδών ή παρόμοιων όρων που σχετίζονται με την αξιολόγηση του SPPI.

Επιπροσθέτως, ο Όμιλος μπορεί περιστασιακά να εισέλθει, στα πλαίσια των τροποποιήσεων των δανείων, σε συναλλαγή ανταλλαγής χρέους με απόκτηση μετοχικού κεφαλαίου. Οι συναλλαγές αυτές, στις οποίες οι όροι του δανείου επαναδιαπραγματεύονται, έχοντας ως αποτέλεσμα ο δανειολήπτης να εκδώσει μετοχές (με ή χωρίς δικαίωμα ψήφου) ώστε να διαγραφεί μέρος ή όλη η δανειακή του υποχρέωση στον Όμιλο. Αυτού του τύπου οι συναλλαγές, μπορεί να εμπεριέχουν δικαιώματα εξάσκησης μετατροπής σε μετατρέψιμα ή ανταλλάξιμα ομόλογα και όρους ενεργοποίησης ενεχύρου επί αυτών των μετοχών.

Στις συναλλαγές ανταλλαγής χρέους με μετοχές, το τροποποιημένο δάνειο αποαναγνωρίζεται, ενώ οι μετοχές που λαμβάνονται σε αντάλλαγμα αναγνωρίζονται στην εύλογη αξία τους, με τυχόν προκύπτον κέρδος ή ζημία να αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων του Ομίλου.

2.2.10 Αναταξινόμησης χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού

Ο Όμιλος αναταξινόμει ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού μόνο όταν αλλάζει το επιχειρηματικό του μοντέλο για τη διαχείριση χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού. Γενικά, μια αλλαγή στο επιχειρηματικό μοντέλο αναμένεται να είναι σπάνια και συμβαίνει όταν ο Όμιλος ξεκινά ή παύει να ασκεί μια δραστηριότητα που είναι σημαντική για τις λειτουργικές δραστηριότητές του, για παράδειγμα, όταν μια επιχειρηματική γραμμή αποκτάται, πωλείται ή τερματίζεται. Στο σπάνιο γεγονός όπου υπάρχει αλλαγή του υπάρχοντος επιχειρηματικού μοντέλου, η νέα αξιολόγηση εγκρίνεται από τις αρμόδιες επιτροπές του Ομίλου και η αλλαγή παρουσιάζεται κατάλληλα στο επιχειρηματικό και προϋπολογιστικό πλάνο του Ομίλου.

Οι αλλαγές στην πρόθεση του Ομίλου που σχετίζονται με συγκεκριμένα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού (ακόμη και υπό συνθήκες σημαντικών μεταβολών στις συνθήκες της αγοράς), η μη ύπαρξη προσωρινά μιας συγκεκριμένης αγοράς χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού ή η μεταβίβαση χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού μεταξύ εταιρειών/επιχειρηματικών τομέων του Ομίλου με διαφορετικά επιχειρηματικά μοντέλα, δε θεωρούνται από τον Όμιλο αλλαγές στο επιχειρηματικό μοντέλο.

Η αναταξινόμηση εφαρμόζεται με μελλοντική ισχύ, συνεπώς τα κέρδη ή ζημιές που έχουν αναγνωρισθεί προγενέστερα της ημερομηνίας αναταξινόμησης (συμπεριλαμβανομένων ζημιών απομείωσης) ή οι τόκοι δεν αναμορφώνονται.

2.2.11 Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις

Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις - Ταξινόμηση και Επιμέτρηση

Ο Όμιλος κατηγοριοποιεί τις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις στις ακόλουθες κατηγορίες: τις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που επιμετρώνται στο αποσβέσιμο κόστος, και τις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων (FVTPL).

Οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων περιλαμβάνουν δύο υποκατηγορίες: τις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που κατέχονται για εμπορικούς σκοπούς και τις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που προσδιορίζονται ότι επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων.

Οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που κατέχονται για εμπορικούς σκοπούς, οι οποίες περιλαμβάνουν θέσεις πώλησης (short positions) ομολόγων (που έχουν πωληθεί αλλά δεν κατέχονται ακόμη), είναι υποχρεώσεις τις οποίες ο Όμιλος πρωτίστως αναλαμβάνει με σκοπό την επαναγορά στο εγγύς μέλλον για βραχυπρόθεσμο κέρδος ή στα πλαίσια στρατηγικών οικονομικής αντιστάθμισης ομάδων περιουσιακών στοιχείων ή/και υποχρεώσεων ή καθαρών θέσεων, για τις οποίες δεν εφαρμόζεται λογιστική αντιστάθμισης.

Ο Όμιλος μπορεί, κατά την αρχική αναγνώριση, αμετάκλητα να προσδιορίσει χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις ως επιμετρήσιμες στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων όταν ένα από τα παρακάτω κριτήρια ισχύει:

- ο προσδιορισμός απαλείφει ή μειώνει αισθητά μια λογιστική αναντιστοιχία που διαφορετικά θα απέρριβε από την επιμέτρηση στοιχείων ενεργητικού ή υποχρεώσεων ή από την αναγνώριση των κερδών και ζημιών επί αυτών σε διαφορετικές βάσεις, ή

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

- γίνεται διαχείριση μιας ομάδας χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων ή χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων και η απόδοσή τους εκτιμάται βάσει της εύλογης αξίας, σύμφωνα με μία τεκμηριωμένη στρατηγική διαχείρισης κινδύνου ή επενδύσεων, ή
- η χρηματοοικονομική υποχρέωση περιλαμβάνει ένα ή περισσότερα ενσωματωμένα παράγωγα ως επί μέρους στοιχεία ενός υβριδικού συμβολαίου τα οποία τροποποιούν σημαντικά τις ταμειακές ροές που σε διαφορετική περίπτωση θα απαιτούνταν από το συμβόλαιο.

Οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που κατέχονται για εμπορικούς σκοπούς ή έχουν προσδιοριστεί ως FVTPL αναγνωρίζονται αρχικά στην εύλογη αξία τους. Οι μεταβολές στην εύλογη αξία αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων, με εξαίρεση τις μεταβολές στην εύλογη αξία που οφείλονται σε μεταβολές πιστωτικού κινδύνου του Ομίλου, οι οποίες αναγνωρίζονται στα λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση και δεν επαναταξινομούνται μεταγενέστερα στην κατάσταση αποτελεσμάτων κατά την αποαναγνώριση των υποχρεώσεων. Ωστόσο, αν αυτός ο χειρισμός δημιουργεί ή διευρύνει μια λογιστική ανακολουθία στην κατάσταση αποτελεσμάτων, όλα τα κέρδη ή οι ζημιές αυτής της χρηματοοικονομικής υποχρέωσης, συμπεριλαμβανομένων των επιδράσεων από τις μεταβολές στον πιστωτικό κίνδυνο, θα αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Αποαναγνώριση χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων

Μια χρηματοοικονομική υποχρέωση αποαναγνωρίζεται όταν η σχετική υποχρέωση εξοφλείται, ακυρώνεται ή λήγει. Όταν η υφιστάμενη χρηματοοικονομική υποχρέωση του Ομίλου αντικαθίσταται από μια άλλη από τον ίδιο αντισυμβαλλόμενο με ουσιωδώς διαφορετικούς όρους, ή οι όροι της υφιστάμενης υποχρέωσης τροποποιούνται ουσιωδώς, μια τέτοια ανταλλαγή ή τροποποίηση αντιμετωπίζεται ως εξόφληση της αρχικής υποχρέωσης και αναγνώριση μιας νέας υποχρέωσης και η όποια διαφορά προκύπτει αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Ο Όμιλος θεωρεί ότι οι όροι είναι ουσιωδώς διαφορετικοί, όταν η προεξοφλημένη παρούσα αξία των ταμειακών ροών σύμφωνα με τους νέους όρους, συμπεριλαμβανομένων οποιονδήποτε αμοιβών που πληρώθηκαν καθαρών από αμοιβές που ελήφθησαν προεξοφλημένες χρησιμοποιώντας το αρχικό πραγματικό επιτόκιο, διαφέρει κατά τουλάχιστον 10% από την προεξοφλημένη παρούσα αξία των ταμειακών ροών που απομένουν από την αρχική χρηματοοικονομική υποχρέωση.

Αν μια ανταλλαγή χρεωστικών τίτλων ή τροποποίηση όρων αντιμετωπιστεί λογιστικά ως εξόφληση, κάθε κόστος ή αμοιβή που πραγματοποιήθηκε αναγνωρίζεται ως μέρος του κέρδους ή της ζημίας επί της εξόφλησης. Αν η ανταλλαγή ή τροποποίηση δεν αντιμετωπίζεται λογιστικά ως εξόφληση, κάθε κόστος ή αμοιβή που πραγματοποιείται αναπροσαρμόζει τη λογιστική αξία της υποχρέωσης και αποσβένεται κατά την εναπομένουσα διάρκεια της τροποποιημένης υποχρέωσης.

Ομοίως, όταν ο Όμιλος επαναγοράζει οποιοδήποτε χρεωστικά μέσα που έχουν εκδοθεί από τον Όμιλο, λογιστικοποιεί αυτές τις συναλλαγές ως διαγραφή χρέους.

2.2.12 Επιμέτρηση της εύλογης αξίας χρηματοοικονομικών μέσων

Εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών μέσων είναι η τιμή που θα λαμβανόταν κατά την πώληση ενός στοιχείου ενεργητικού ή κατά τη μεταβίβαση μιας υποχρέωσης, σε μια κανονική συναλλαγή μεταξύ συμμετεχόντων, στην κύρια, ή, ελλείψει αυτής, στην πλέον συμφέρουσα αγορά όπου ο Όμιλος έχει πρόσβαση, κατά την ημερομηνία επιμέτρησης σύμφωνα με τις τρέχουσες συνθήκες της αγοράς. Η εύλογη αξία μιας υποχρέωσης αντανάκλα τον κίνδυνο μη εκπλήρωσης υποχρεώσεων.

Ο Όμιλος επιμετράει την εύλογη αξία ενός χρηματοοικονομικού μέσου, χρησιμοποιώντας την επίσημη χρηματιστηριακή τιμή σε μία ενεργό αγορά για το χρηματοοικονομικό αυτό μέσο, όταν αυτή είναι διαθέσιμη. Μία αγορά θεωρείται ενεργός εάν οι συναλλαγές για το στοιχείο ενεργητικού ή την υποχρέωση λαμβάνουν χώρα με επαρκή συχνότητα και όγκο ώστε να παρέχονται συνεχώς πληροφορίες τιμολόγησης. Όταν δεν υπάρχει διαθέσιμη επίσημη χρηματιστηριακή τιμή, σε μία ενεργό αγορά, τότε ο Όμιλος χρησιμοποιεί άλλες τεχνικές αποτίμησης που μεγιστοποιούν την χρήση συναφών παρατηρήσιμων δεδομένων και ελαχιστοποιούν τη χρήση μη παρατηρήσιμων δεδομένων. Η επιλεγμένη τεχνική αποτίμησης περιλαμβάνει όλους τους παράγοντες που οι συμμετέχοντες στην αγορά θα λάμβαναν υπόψη για την τιμολόγηση μία συναλλαγής.

Ο Όμιλος έχει επιλέξει να χρησιμοποιεί μέσες τιμές αγοράς ως ένα πρακτικό μέσο επιμέτρησης της εύλογης αξίας εντός του περιθωρίου ζήτησης-προσφοράς.

Η βέλτιστη απόδειξη της εύλογης αξίας ενός χρηματοοικονομικού μέσου κατά την αρχική αναγνώριση είναι συνήθως η τιμή συναλλαγής, δηλαδή η εύλογη αξία του τιμήματος που δόθηκε ή λήφθηκε, εκτός εάν ο Όμιλος θεωρεί ότι η εύλογη αξία κατά την αρχική αναγνώριση διαφέρει από την τιμή συναλλαγής. Σε αυτή την περίπτωση, εφόσον η εύλογη αξία αποδεικνύεται από

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

διαπραγματεύσιμη τιμή σε ενεργό αγορά για πανομοιότυπο στοιχείο ενεργητικού ή υποχρέωση (δηλ. τιμή Επιπέδου 1) ή βάσει τεχνικής αποτίμησης που χρησιμοποιεί μόνο παρατηρήσιμα δεδομένα της αγοράς, η διαφορά μεταξύ της εύλογης αξίας κατά την αρχική αναγνώριση και της τιμής συναλλαγής αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων ως κέρδος ή ζημιά. Στην περίπτωση κατά την οποία η εύλογη αξία αποδεικνύεται βάσει μίας τεχνικής αποτίμησης που χρησιμοποιεί μη παρατηρήσιμα δεδομένα, τότε το χρηματοοικονομικό μέσο αναγνωρίζεται αρχικά στην εύλογη αξία προσαρμοσμένη ώστε να αναβάλλει την αναγνώριση στην κατάσταση αποτελεσμάτων της διαφοράς ανάμεσα στην εύλογη αξία κατά την αρχική αναγνώριση και την τιμή συναλλαγής ('day one gain or loss'). Στη συνέχεια το αναβαλλόμενο κέρδος ή ζημιά αποσβένεται με κατάλληλο τρόπο κατά τη διάρκεια της ζωής του χρηματοοικονομικού μέσου ή αναγνωρίζεται νωρίτερα εφόσον υπάρξει διαθέσιμη διαπραγματεύσιμη τιμή σε ενεργό αγορά ή παρατηρήσιμα δεδομένα της αγοράς ή όταν το χρηματοοικονομικό μέσο πουληθεί.

Όλα τα στοιχεία ενεργητικού και οι υποχρεώσεις, των οποίων η εύλογη αξία επιμετράται ή γνωστοποιείται στις οικονομικές καταστάσεις, κατηγοριοποιούνται εντός της ιεραρχίας εύλογης αξίας, με βάση το κατώτερο επίπεδο δεδομένων που είναι σημαντικά για την συνολική επίτευξη της επιμέτρησης.

Για στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεις που επιμετρώνται στην εύλογη αξία σε επαναλαμβανόμενη βάση, ο Όμιλος αναγνωρίζει μεταφορές εντός και εκτός της ιεραρχίας εύλογης αξίας στην αρχή του τριμήνου εντός του οποίου η μεταφορά χρηματοοικονομικού μέσου πραγματοποιήθηκε.

2.2.13 Απομείωση χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού

Ο Όμιλος αναγνωρίζει αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές (ECL) που αντικατοπτρίζουν τις μεταβολές στην πιστωτική ποιότητα από την αρχική αναγνώριση των χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού που επιμετρώνται σε αποσβέσιμο κόστος και στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση, συμπεριλαμβανομένων δανείων και τίτλων ομολογιών που εκδοθήκαν για σκοπούς τιτλοποίησης από εταιρείες ειδικού σκοπού, οι οποίες συστήθηκαν από τον Όμιλο, απαιτήσεων από χρηματοδοτικές μισθώσεις, χρεωστικών τίτλων, συμβολαίων χρηματοοικονομικής εγγύησης και δανειακών δεσμεύσεων. Καμία αναμενόμενη πιστωτική ζημιά δεν αναγνωρίζεται για τους συμμετοχικούς τίτλους. Οι αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές αποτελούν μία σταθμισμένη, βάσει πιθανοτήτων, μέση εκτίμηση των πιστωτικών ζημιών που αντανάκλα τη διαχρονική αξία του χρήματος. Κατά την αρχική αναγνώριση των χρηματοοικονομικών μέσων που εμπíπτουν στην πολιτική απομείωσης, ο Όμιλος σχηματίζει πρόβλεψη απομείωσης ίση με τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές δώδεκα μηνών, που είναι οι αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές που προκύπτουν από γεγονότα αδυναμίας πληρωμής που είναι πιθανό να συμβούν μέσα στους επόμενους δώδεκα μήνες. Στη συνέχεια, για τα χρηματοοικονομικά μέσα για τα οποία ο πιστωτικός κίνδυνος έχει αυξηθεί σημαντικά (SICR) από την αρχική τους αναγνώριση, αναγνωρίζεται πρόβλεψη απομείωσης ίση με τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ' όλη τη διάρκεια τους, η οποία προκύπτει από γεγονότα αθέτησης που είναι πιθανά κατά την αναμενόμενη διάρκεια του μέσου. Εάν κατά την αρχική του αναγνώριση το χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού πληροί τον ορισμό του αγορασθέντος ή κατά την αρχική αναγνώριση πιστωτικά απομειωμένου χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού (POCI), η πρόβλεψη απομείωσης βασίζεται στις μεταβολές των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών καθ' όλη τη διάρκεια του στοιχείου ενεργητικού.

Οι προβλέψεις απομείωσης για τις εμπορικές απαιτήσεις από δραστηριότητες πλην χορηγήσεων επιμετρώνται πάντα στο ποσό που ισούται με τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής τους. Για όλα τα λοιπά χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού για τα οποία υπολογίζονται προβλέψεις απομείωσης, εφαρμόζεται η γενική προσέγγιση τριών σταδίων.

Κατά συνέπεια, οι αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές αναγνωρίζονται χρησιμοποιώντας μια προσέγγιση τριών σταδίων που βασίζεται στην έκταση της υποβάθμισης της πιστοληπτικής ικανότητας από την αρχική αναγνώριση του χρηματοοικονομικού μέσου:

- Στάδιο 1 – Όταν δεν έχει σημειωθεί σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου από την αρχική αναγνώριση ενός χρηματοοικονομικού μέσου, αναγνωρίζεται ένα ποσό ίσο με τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές δωδεκαμήνου. Οι αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές δωδεκαμήνου χρηματοοικονομικού μέσου ή ομάδας χρηματοοικονομικών μέσων αντιπροσωπεύουν ένα μέρος των ζημιών που θα αναγνωρίζονταν καθ' όλη τη διάρκεια τους, οι οποίες προκύπτουν από γεγονότα αθέτησης που είναι πιθανά εντός των επόμενων 12 μηνών μετά την ημερομηνία αναφοράς και είναι ίσες με τις αναμενόμενες υστερήσεις ταμειακών ροών καθ' όλη τη διάρκεια τους, λόγω πιθανών ζημιολογών γεγονότων εντός των επόμενων 12 μηνών. Μη πιστωτικά απομειωμένα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού, αγορασμένα ή κατά την αρχική τους αναγνώριση, καθώς και αναγνωρισμένα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού μετά από ουσιαστική τροποποίηση που έχει λογιστικοποιηθεί ως από-αναγνώριση, ταξινομούνται αρχικώς στο Στάδιο 1.
- Στάδιο 2 – Όταν σε ένα χρηματοοικονομικό μέσο επέλθει σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου μετά την αρχική του αναγνώριση, αλλά δε θεωρείται ότι βρίσκεται σε κατάσταση αθέτησης, περιλαμβάνεται στο Στάδιο 2. Οι αναμενόμενες

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

πιστωτικές ζημιές καθ' όλη τη διάρκεια του χρηματοοικονομικού μέσου αντιπροσωπεύουν τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές που προκύπτουν από όλα τα πιθανά συμβάντα αθέτησης κατά την αναμενόμενη διάρκεια του.

- Στάδιο 3 – Στο παρόν Στάδιο περιλαμβάνονται τα χρηματοοικονομικά μέσα που θεωρούνται ότι έχουν υποστεί γεγονός αθέτησης. Όπως και στο Στάδιο 2, η πρόβλεψη για τις πιστωτικές ζημιές αντικατοπτρίζει τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ' όλη τη διάρκεια του χρηματοοικονομικού μέσου.
- POCI – Τα αγορασμένα ή κατά την αρχική τους αναγνώριση πιστωτικά απομειωμένα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού είναι στοιχεία του ενεργητικού που κατά την αρχική τους αναγνώριση θεωρούνται πιστωτικά απομειωμένα. Δεν υπόκεινται σε κατάταξη ανά στάδιο και πάντοτε επιμετρούνται βάσει των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών καθ' όλη τη διάρκεια του χρηματοοικονομικού μέσου. Συνεπώς, οι αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές αναγνωρίζονται μόνο στο βαθμό που υπάρχει μεταγενέστερη μεταβολή στις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ' όλη τη διάρκεια του χρηματοοικονομικού μέσου. Οποιαδήποτε θετική αλλαγή στις αναμενόμενες ταμειακές ροές αναγνωρίζεται ως αντιλογισμός απομείωσης (κέρδος) στην κατάσταση αποτελεσμάτων ακόμη και εάν το ύψος των νέων αναμενόμενων ταμειακών ροών ξεπερνούν τις εκτιμώμενες ταμειακές ροές της αρχικής αναγνώρισης. Εκτός από τα αγορασμένα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού, μπορούν να συμπεριληφθούν και χρηματοοικονομικά μέσα που θεωρούνται ως νέα στοιχεία του ενεργητικού μετά από μία ουσιωδώς σημαντική τροποποίηση που έχει λογιστικοποιηθεί ως από-αναγνώριση (βλ. σημ. 2.2.9).

Ορισμός αθέτησης

Για τον προσδιορισμό του κινδύνου αθέτησης, ο Όμιλος εφαρμόζει έναν ορισμό αθέτησης για λογιστικούς σκοπούς, ο οποίος είναι σύμφωνος με τους ορισμούς της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών (EBA) για τα μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα και με τον ορισμό αθέτησης για εποπτικούς σκοπούς όπως εφαρμόστηκε από τον Όμιλο από 1 Ιανουαρίου 2021 (βλ. σημείωση 5.2.1.2 (α)). Ο ορισμός αθέτησης για λογιστικούς σκοπούς είναι σύμφωνος επίσης με τον ορισμό που χρησιμοποιείται εσωτερικά για σκοπούς διαχείρισης του πιστωτικού κινδύνου.

Ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού θεωρείται πιστωτικά απομειωμένο όταν έχουν συμβεί ένα ή περισσότερα γεγονότα που έχουν αρνητική επίπτωση στις εκτιμώμενες μελλοντικές ταμειακές ροές της εν λόγω έκθεσης:

- Ο δανειολήπτης αντιμετωπίζει σημαντική δυσκολία στην εκπλήρωση των οικονομικών του υποχρεώσεων.
- Υπήρξε παραβίαση της σύμβασης, όπως αθέτηση ή καθυστέρηση πληρωμών για διάστημα μεγαλύτερο των 90 συνεχόμενων ημερών, για ποσά που υπερβαίνουν τα καθοριζόμενα επίπεδα σημαντικότητας.
- Ο Όμιλος, για οικονομικούς ή συμβατικούς λόγους που σχετίζονται με την οικονομική δυσχέρεια του δανειολήπτη, έχει προχωρήσει σε διευκόλυνση ή διευκολύνσεις που ο Όμιλος δεν θα εξέταζε σε διαφορετική περίπτωση.
- Υπάρχει πιθανότητα ο δανειολήπτης να περιέλθει σε διαδικασία πτώχευσης ή άλλη χρηματοοικονομική αναδιοργάνωση.
- Για τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού που ανήκουν στην κατηγορία POCI, η αγορά ή αναγνώριση τους με μεγάλη έκπτωση η οποία αντανάκλα το βαθμό των πραγματοποιηθεισών πιστωτικών ζημιών θεωρείται επιζήμιο γεγονός. Ο Όμιλος αξιολογεί το κριτήριο που σχετίζεται με τη μεγάλη έκπτωση ακολουθώντας μια προσέγγιση βασισμένη σε συγκεκριμένες αρχές, με σκοπό να συμπεριλάβει όλη την πληροφορία που θεωρείται λογική και υποστηρικτική ώστε να αποδώσει τις συνθήκες της αγοράς που υπήρχαν τη στιγμή της αξιολόγησης αυτής.

Για τους χρεωστικούς τίτλους, ο Όμιλος καθορίζει τον κίνδυνο αδυναμίας πληρωμής χρησιμοποιώντας μια βαθμίδα εσωτερικής πιστοληπτικής διαβάθμισης. Ο Όμιλος, χαρακτηρίζει τους χρεωστικούς τίτλους ως πιστωτικά απομειωμένους εάν η εσωτερική διαβάθμιση του εκδότη/ αντισυμβαλλόμενου αντιστοιχεί στην διαβάθμιση «C» (βαθμίδα Moody's) ή η εξωτερική πιστοληπτική διαβάθμιση του εκδότη/ αντισυμβαλλόμενου την ημερομηνία αναφοράς αντιστοιχεί σε διαβάθμιση «C» (βαθμίδα Moody's) και η εσωτερική πιστοληπτική διαβάθμιση δεν είναι διαθέσιμη.

Σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου (SICR) και κατανομή σε στάδια

Ο προσδιορισμός του εάν μια πρόβλεψη απομείωσης θα πρέπει να βασίζεται σε αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές διάρκειας 12 μηνών ή σε αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ' όλη τη διάρκεια των χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού, των δανειακών δεσμεύσεων και των χρηματοοικονομικών εγγυήσεων, εξαρτάται από το αν έχει σημειωθεί σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου (SICR) από την αρχική τους αναγνώριση.

Σε κάθε ημερομηνία αναφοράς, ο Όμιλος αξιολογεί κατά πόσο ο κίνδυνος αθέτησης για την αναμενόμενη υπολειπόμενη διάρκεια του ανοίγματος έχει αυξηθεί σημαντικά έναντι του αναμενόμενου κινδύνου αθέτησης που υπολογίστηκε στο συγκεκριμένο χρονικό σημείο κατά την αρχική αναγνώριση.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Η αξιολόγηση για τη σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου πραγματοποιείται χρησιμοποιώντας τόσο ποιοτικά όσο και ποσοτικά κριτήρια που βασίζονται σε λογικές και βασίμες πληροφορίες που είναι διαθέσιμες χωρίς υπερβολικό κόστος ή προσπάθεια, συμπεριλαμβανομένης μελλοντικής πληροφόρησης, μακροοικονομικών σεναρίων καθώς και ιστορικών δεδομένων. Επιπλέον, ανεξάρτητα από το αποτέλεσμα της αξιολόγησης της αύξησης του πιστωτικού κινδύνου με βάση τις παραπάνω ενδείξεις, ο πιστωτικός κίνδυνος ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού θεωρείται ότι έχει αυξηθεί σημαντικά όταν οι συμβατικές πληρωμές υπερβαίνουν τις 30 ημέρες καθυστέρησης.

Ως κύριο κριτήριο για την αξιολόγηση της σημαντικής αύξησης του πιστωτικού κινδύνου, συγκρίνεται η πιθανότητα αθέτησης (PD) κατά την υπολειπόμενη διάρκεια του χρηματοοικονομικού μέσου σε κάθε ημερομηνία αναφοράς με την πιθανότητα αθέτησης (PD) που αναμενόταν για την υπολειπόμενη διάρκειά του στο συγκεκριμένο χρονικό σημείο κατά την αρχική του αναγνώριση.

Ο Όμιλος μπορεί επίσης να θεωρήσει ως ένδειξη αύξησης του πιστωτικού κινδύνου, όταν η πιθανότητα αθέτησης (PD) κατά την υπολειπόμενη διάρκεια σε κάθε ημερομηνία αναφοράς υπερβαίνει κάποιες προκαθορισμένες τιμές. Το κριτήριο αυτό μπορεί να εφαρμοστεί προκειμένου να ληφθούν υπόψη περιπτώσεις όπου η σύγκριση της σχετικής πιθανότητας αθέτησης δεν έχει ως αποτέλεσμα την αναγνώριση της αύξησης του πιστωτικού κινδύνου, ενώ η απόλυτη τιμή της πιθανότητας αθέτησης είναι σε επίπεδα που θεωρούνται υψηλά με βάση το αποδεκτό επίπεδο ανάληψης κινδύνου του Ομίλου.

Για τον πιστωτικό κίνδυνο ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού, μπορεί να εφαρμοστεί ένα όριο, το οποίο συνήθως αφορά στην προβλεπόμενη πιθανότητα αθέτησής του, κάτω από το οποίο θεωρείται ότι δεν έχει σημειωθεί σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου σε σχέση με την αναμενόμενη πιθανότητα αθέτησής του κατά την αρχική αναγνώριση. Σε μια τέτοια περίπτωση, το στοιχείο του ενεργητικού ταξινομείται στο Στάδιο 1 ανεξάρτητα από το αν άλλα κριτήρια θα οδηγούσαν στην ταξινόμησή του στο Στάδιο 2. Το κριτήριο αυτό ισχύει κυρίως για χρεωστικούς τίτλους.

Η εσωτερική πιστοληπτική διαβάθμιση (σε επίπεδο δανειολήπτη), η οποία ενσωματώνει συγκεκριμένες πληροφορίες για τον δανειολήπτη, χρησιμοποιείται επίσης ως βάση για τον προσδιορισμό της αύξησης του πιστωτικού κινδύνου όσον αφορά στα χρηματοδοτικά ανοίγματα του επιχειρηματικού χαρτοφυλακίου. Ειδικότερα, ο Όμιλος λαμβάνει υπόψη τις αλλαγές των εσωτερικών πιστοληπτικών διαβαθμίσεων βάσει συγκεκριμένων βαθμίδων. Επιπρόσθετα, η είσοδος στη λίστα παρακολούθησης (Watchlist) θεωρείται επίσης από τον Όμιλο ότι συνιστά αύξηση του πιστωτικού κινδύνου. Τα μοντέλα εσωτερικής πιστοληπτικής διαβάθμισης ενσωματώνουν συγκεκριμένες πληροφορίες για τον δανειολήπτη αλλά και πληροφόρηση για μελλοντικά στοιχεία σχετικά με τις προοπτικές του κλάδου στον οποίο ο δανειολήπτης δραστηριοποιείται.

Όσον αφορά τους χρεωστικούς τίτλους που έχουν εκδοθεί για σκοπούς τιτλοποίησης από εταιρείες ειδικού σκοπού οι οποίες συστήθηκαν από τον Όμιλο, η αξιολόγηση για τη σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου πραγματοποιείται λαμβάνοντας υπόψη την απόδοση των τιτλοποιημένων στοιχείων ενεργητικού (underlying pool), ενώ το επίπεδο των αναμενόμενων ταμειακών ροών αντιπαραβάλλεται με την λογιστική αξία των εκδοθέντων χρεωστικών τίτλων. Επιπροσθέτως, η αξιολόγηση της σημαντικής αύξησης του πιστωτικού κινδύνου για τους χρεωστικούς τίτλους πραγματοποιείται σε ατομική βάση και βασίζεται στον αριθμό των βαθμίδων της εσωτερικής πιστοληπτικής διαβάθμισης που έχει υποβαθμιστεί ο χρεωστικός τίτλος από την ημερομηνία αρχικής του αναγνώρισης.

Τα μέτρα ρύθμισης των χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού όπως παρακολουθούνται από τον Όμιλο θεωρούνται ένδειξη αύξησης του πιστωτικού κινδύνου και συνεπώς τα εν λόγω στοιχεία κατανέμονται στο Στάδιο 2 μετά τη ρύθμιση, εκτός εάν θεωρούνται ως πιστωτικά απομειωμένα ή η διαφορά της παρούσας αξίας των ταμειακών ροών πριν και μετά την ρύθμιση ξεπερνά το όριο του 1%, οπότε ταξινομούνται στο Στάδιο 3. Επιπλέον, ανεξάρτητα από το αποτέλεσμα της αξιολόγησης της αύξησης του πιστωτικού κινδύνου με βάση τις παραπάνω ενδείξεις, ο πιστωτικός κίνδυνος ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού θεωρείται ότι έχει αυξηθεί σημαντικά όταν οι συμβατικές πληρωμές υπερβαίνουν τις 30 ημέρες καθυστέρησης.

Επιπλέον, η Διοίκηση μπορεί να εφαρμόζει προσωρινές συνολικές προσαρμογές όταν καθορίζει εάν ο πιστωτικός κίνδυνος έχει αυξηθεί σημαντικά από την αρχική αναγνώριση σε ανοίγματα που έχουν τα ίδια χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου ώστε να αντικατοπτρίζουν μακροοικονομικούς ή άλλους παράγοντες που δεν αντιμετωπίζονται επαρκώς από τα τρέχοντα μοντέλα πιστωτικού κινδύνου. Αυτοί οι παράγοντες μπορεί να εξαρτώνται από πληροφορίες όπως ο τύπος του ανοίγματος, οι συγκεκριμένες πληροφορίες του αντισυμβαλλομένου και τα χαρακτηριστικά του χρηματοοικονομικού μέσου, ενώ παράλληλα η εφαρμογή τους απαιτεί σημαντική κρίση.

Μεταφορά από το Στάδιο 2 στο Στάδιο 1

Ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού, το οποίο κατατάσσεται στο Στάδιο 2 λόγω της σημαντικής αύξησης του πιστωτικού κινδύνου, θα επαναταξινομηθεί στο Στάδιο 1, εφόσον δεν πληροί πλέον κανένα από τα κριτήρια του Σταδίου 2.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Σε περίπτωση που έχουν εφαρμοστεί μέτρα ρύθμισης, ο Όμιλος χρησιμοποιεί μία δοκιμαστική περίοδο δύο ετών, προκειμένου να εκπληρωθούν οι προϋποθέσεις για να γίνει μεταφορά στο Στάδιο 1. Εάν στο τέλος της προαναφερθείσας δοκιμαστικής περιόδου, οι οφειλέτες έχουν πραγματοποιήσει συνολικές πληρωμές μεγαλύτερες ενός σημαντικού ποσού, δεν υπάρχουν ποσά σε καθυστέρηση μεγαλύτερη των 30 ημερών και τα δάνεια δεν είναι πιστωτικά απομειωμένα αλλά ούτε πληρείται κάποιο άλλο κριτήριο σημαντικής αύξησης του πιστωτικού κινδύνου, τα δάνεια ταξινομούνται στο Στάδιο 1.

Μεταφορά από το Στάδιο 3 στο Στάδιο 2

Ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού μεταφέρεται από το Στάδιο 3 στο Στάδιο 2, όταν τα κριτήρια βάσει των οποίων χαρακτηρίστηκε ως πιστωτικά απομειωμένο, δεν ισχύουν πλέον και η σχετική περίοδος επιτήρησης του για τον επαναχαρακτηρισμό του ως μη απομειωμένο χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού, που κυμαίνεται μεταξύ τριών και δώδεκα μηνών, έχει ολοκληρωθεί επιτυχώς.

Κριτήρια για την ομαδοποίηση των ανοιγμάτων με βάση τα κοινά χαρακτηριστικά του πιστωτικού κινδύνου

Η εκτίμηση της πρόβλεψης απομείωσης πραγματοποιείται είτε σε ατομική βάση είτε σε συλλογική για ομάδες παρόμοιων στοιχείων με ομοιογενή χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου. Ο Όμιλος εφαρμόζει τις ίδιες αρχές για την αξιολόγηση της σημαντικής αύξησης του πιστωτικού κινδύνου από την αρχική αναγνώριση κατά την εκτίμηση των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών σε συλλογική ή ατομική βάση.

Ο Όμιλος κατηγοριοποιεί τα δανειακά ανοίγματά του με βάση τα κοινά χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου, τόσο για την αξιολόγηση της σημαντικής αύξησης του πιστωτικού κινδύνου όσο και για τη μέτρηση της πρόβλεψης για ζημιές από δάνεια σε συλλογική βάση. Οι διαφορετικές κατηγορίες αποσκοπούν να αποτυπώσουν τις διαφορές στην πιθανότητα αθέτησης και τα ποσοστά ανάκτησης σε περίπτωση αθέτησης.

Τα κοινά χαρακτηριστικά του πιστωτικού κινδύνου που χρησιμοποιούνται για την κατάτμηση των ανοιγμάτων περιλαμβάνουν διάφορα στοιχεία όπως: ο τύπος χρηματοοικονομικού μέσου, ο τύπος χαρτοφυλακίου, η κατηγορία του περιουσιακού στοιχείου, ο τύπος προϊόντος, ο κλάδος, η αρχική οντότητα, η διαβάθμιση πιστοληπτικής αξιολόγησης, η υπολειπόμενη διάρκεια έως τη λήξη, η γεωγραφική θέση του δανειολήπτη, η αξία εξασφαλίσεων του χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού, το καθεστώς ρύθμισης και οι ημέρες καθυστέρησης.

Ο Όμιλος προσδιορίζει τα μεμονωμένα σημαντικά ανοίγματα και πραγματοποιεί τη μέτρηση αναμενόμενης πιστωτικής ζημιάς βάσει των συγκεκριμένων ιδιαίτερων πληροφοριών του κάθε δανειολήπτη τόσο για τα χαρτοφυλάκια λιανικής τραπεζικής όσο και για το επιχειρηματικό χαρτοφυλάκιο. Η εν λόγω μέτρηση διενεργείται σε επίπεδο δανειολήπτη, συνεπώς τα κριτήρια ορίζονται σε αυτό το επίπεδο, ενώ λαμβάνονται υπόψη τόσο οι ποιοτικοί όσο και οι ποσοτικοί παράγοντες, συμπεριλαμβανομένων των πληροφοριών σχετικά με τις μελλοντικές εξελίξεις.

Για τα υπόλοιπα ανοίγματα λιανικής τραπεζικής και δανείων σε επιχειρήσεις, η αναμενόμενη πιστωτική ζημιά επιμετράται σε συλλογική βάση. Με την προσέγγιση αυτή ενσωματώνονται συγκεκριμένες πληροφορίες για τον δανειολήπτη, και ιστορικά δεδομένα ζημιών σε συλλογική βάση και μελλοντική πληροφόρηση. Για τους χρεωστικούς τίτλους καθώς και τίτλους ομολόγων που εκδοθήκαν για σκοπούς τιτλοποίησης από εταιρείες ειδικού σκοπού οι οποίες συστήθηκαν από τον Όμιλο, η επιμέτρηση των ζημιών απομείωσης πραγματοποιείται σε ατομική βάση.

Επιμέτρηση αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών

Η επιμέτρηση των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών είναι μια αμερόληπτα καθορισμένη και σταθμισμένη βάσει πιθανοτήτων μέση εκτίμηση των πιστωτικών ζημιών που αντανακλά την διαχρονική αξία του χρήματος, η οποία καθορίζεται μέσω της αξιολόγησης μιας σειράς πιθανών εκβάσεων. Ως πιστωτική ζημιά ορίζεται η διαφορά μεταξύ των ταμειακών ροών που είναι απαιτητές από τον Όμιλο σύμφωνα με τους συμβατικούς όρους του χρηματοοικονομικού στοιχείου και των ταμειακών ροών που ο Όμιλος προσδοκά ότι θα εισπράξει προεξοφλημένες με το αρχικό πραγματικό επιτόκιο (EIR) του στοιχείου του ενεργητικού, ή με το προσαρμοσμένο στον πιστωτικό κίνδυνο πραγματικό επιτόκιο (credit-adjusted EIR) σε ό,τι αφορά τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού που χαρακτηρίστηκαν ως POCI. Για την επιμέτρηση των αναμενόμενων ζημιών από πιστωτικό κίνδυνο, ιστορικά δεδομένα, τρέχουσες συνθήκες καθώς και λογικές και βάσιμες προβλέψεις σχετικά με τις μελλοντικές συνθήκες θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη. Για τις μη εκταμιευμένες δανειακές δεσμεύσεις, ως αναμενόμενη πιστωτική ζημιά ορίζεται η παρούσα αξία της διαφοράς μεταξύ των συμβατικών ταμειακών ροών που οφείλονται εάν η δανειακή δέσμευση εκταμιευόταν και των ταμειακών ροών που ο Όμιλος αναμένει να εισπράξει, ενώ για τις χρηματοοικονομικές εγγυήσεις ως αναμενόμενη πιστωτική ζημιά ορίζεται η διαφορά

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

μεταξύ των αναμενόμενων πληρωμών αποζημίωσης του κάτοχου του συμβολαίου και τυχόν ποσά που ο Όμιλος αναμένει να εισπράξει.

Ο Όμιλος εκτιμά τις αναμενόμενες υστερήσεις ταμειακών ροών από όλες τις πιθανές πηγές λαμβάνοντας υπόψη τις εξασφαλίσεις, τις εγγυήσεις και άλλες πιστωτικές ενισχύσεις που εμπεριέχονται στους συμβατικούς όρους και τα οποία δεν αναγνωρίζονται διακριτά. Στην περίπτωση ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού με εξασφαλίσεις, η εκτίμηση των αναμενόμενων ταμειακών ροών που σχετίζονται με την εξασφάλιση αποτυπώνει το ποσό των ταμειακών ροών και τη χρονική στιγμή που αυτές αναμένεται να εισπραχθούν από την διαδικασία ρευστοποίησης μετά την αφαίρεση των προεξοφλημένων εξόδων απόκτησης και εκποίησης της εξασφάλισης, ανεξάρτητα από το εάν η ρευστοποίηση είναι πιθανή.

Οι αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές υπολογίζονται για τη διάρκεια της μέγιστης συμβατικής περιόδου κατά την οποία ο Όμιλος είναι εκτεθειμένος σε πιστωτικό κίνδυνο, ο οποίος προσδιορίζεται με βάση τους ουσιαστικούς όρους του χρηματοοικονομικού μέσου, ή σε περίπτωση ανακυκλούμενων πιστώσεων λαμβάνοντας υπόψη παράγοντες όπως η αναμενόμενη διαχείριση του πιστωτικού κινδύνου και τις προγενέστερες πρακτικές του Ομίλου.

Απαιτήσεις από πελάτες, οι οποίες προκύπτουν από τις μη χρηματοδοτικές δραστηριότητες του Ομίλου, περιλαμβάνονται στα Λοιπά Στοιχεία Ενεργητικού και είναι κυρίως βραχυπρόθεσμες. Ως εκ τούτου, λαμβάνοντας υπόψη ότι τέτοιου είδους χρηματοοικονομικά μέσα συνήθως δεν εμπεριέχουν σημαντικό σκέλος χρηματοδότησης, η πρόβλεψη για πιστωτική ζημιά επιμετράται σε ποσό ίσο με τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ' όλη τη διάρκεια τους, σύμφωνα με την απλοποιημένη προσέγγιση.

Βασικές παράμετροι προσδιορισμού των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών

Ο υπολογισμός των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών βασίζεται στις καμπύλες της πιθανότητας αθέτησης (probability of default - PD), της ζημιάς ως ποσοστό του χρηματοδοτικού ανοίγματος δεδομένης της αθέτησης (loss given default - LGD), της έκθεσης κατά την αθέτηση (exposure at default - EAD) και άλλων παραμέτρων όπως ο συντελεστής μετατροπής των εκτός ισολογισμού πιστωτικών ανοιγμάτων σε χρηματοδοτικά ανοίγματα (credit conversion factor - CCF) και το ποσοστό προπληρωμής (prepayment rate). Γενικά, ο Όμιλος αντλεί αυτές τις παραμέτρους από εσωτερικώς αναπτυγμένα στατιστικά μοντέλα, ιστορικά δεδομένα συγκεκριμένης χρονικής στιγμής (point-in-time) και παρατηρήσεις, αξιολογώντας τις υφιστάμενες υποδομές που έχει αναπτύξει σχετικά με το κανονιστικό πλαίσιο και τις πρακτικές διαχείρισης κινδύνου.

Οι πιθανότητες αθέτησης (probability of default - PD), η ζημιά δεδομένης της αθέτησης (loss given default - LGD) και η έκθεση κατά την αθέτηση (exposure at default - EAD), που χρησιμοποιούνται για λογιστικούς σκοπούς ενδέχεται να διαφέρουν από εκείνα τα οποία χρησιμοποιούνται για εποπτικούς σκοπούς. Για σκοπούς επιμέτρησης της απομείωσης, σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 9 το PD είναι μία point-in-time εκτίμηση σε αντίθεση με την εκτίμηση του PD για εποπτικούς σκοπούς όπου ακολουθείται η προσέγγιση «through-the-cycle». Επιπροσθέτως, για εποπτικούς σκοπούς, η ζημιά δεδομένης της αθέτησης (loss given default - LGD) και η έκθεση κατά την αθέτηση (exposure at default - EAD) βασίζονται στη σοβαρότητα της ζημιάς σε συνθήκες οικονομικής ύφεσης, ενώ για σκοπούς απομείωσης, αντανακλούν αμερόληπτα καθορισμένες και σταθμισμένες βάσει πιθανοτήτων εκτιμήσεις.

Το PD αντιπροσωπεύει την πιθανότητα αθέτησης της υποχρέωσης που εκτιμάται με βάση τις επικρατούσες οικονομικές συνθήκες κατά την ημερομηνία αναφοράς, προσαρμοσμένη ώστε να λαμβάνει υπόψη τις εκτιμήσεις των μελλοντικών οικονομικών συνθηκών που ενδέχεται να επηρεάσουν τον κίνδυνο αθέτησης, σε δεδομένο χρονικό ορίζοντα.

Ο Όμιλος χρησιμοποιεί Point in Time (PiT) PDs για να εξαλείψει οποιαδήποτε υποκειμενικότητα προς τα ιστορικά δεδομένα, με στόχο να αντικατοπτρίζει την άποψη της διοίκησης για το μέλλον κατά την ημερομηνία αναφοράς, ενσωματώνοντας σχετικές μελλοντικές πληροφορίες συμπεριλαμβανομένων των μακροοικονομικών σεναρίων.

Δυο τύποι πιθανοτήτων αθέτησης (probability of default - PD) χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό της αναμενόμενης πιστωτικής ζημιάς:

- PD 12 μηνών που είναι η εκτιμώμενη πιθανότητα αθέτησης που προκύπτει μέσα στους επόμενους 12 μήνες (ή για την υπολειπόμενη διάρκεια του χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού, εάν αυτή είναι μικρότερη από 12 μήνες). Χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών δωδεκαμήνου για το Στάδιο 1.
- PD καθ' όλη τη διάρκεια (lifetime PD) που είναι η εκτιμώμενη πιθανότητα αθέτησης που προκύπτει κατά την υπολειπόμενη διάρκεια του χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού. Χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών του Σταδίου 2, Σταδίου 3 και των αγορασθέντων ή κατά την αρχική αναγνώριση πιστωτικά απομειωμένων χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού (POCI).

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Για τους χρεωστικούς τίτλους, οι πιθανότητες αθέτησης (probability of default - PD), λαμβάνονται από διεθνείς οίκους αξιολόγησης που χρησιμοποιούν μεθοδολογίες αξιολόγησης κινδύνου, μεγιστοποιώντας τη χρήση αντικειμενικών μεταβλητών και δεδομένα αγοράς. Ο Όμιλος ορίζει εσωτερικά αναπτυγμένες πιστωτικές διαβαθμίσεις σε κάθε εκδότη/αντισυμβαλλόμενο βάσει αυτών των PDs. Στις περιπτώσεις αντισυμβαλλόμενων που δεν υπάρχει τέτοια διαθέσιμη πληροφορία, ο Όμιλος ορίζει PDs χρησιμοποιώντας εσωτερικά μοντέλα.

Η έκθεση κατά την αθέτηση υποχρέωσης (EAD) είναι μια εκτίμηση χρηματοδοτικού ανοίγματος σε μια μελλοντική ημερομηνία αθέτησης, λαμβάνοντας υπόψη τις αναμενόμενες μεταβολές του ανοίγματος μετά την ημερομηνία αναφοράς, συμπεριλαμβανομένων των αποπληρωμών κεφαλαίου και τόκων και των αναμενόμενων εκταμιεύσεων δανειακών δεσμεύσεων. Το EAD περιλαμβάνει τόσο τα ανοίγματα εντός όσο και εκτός ισολογισμού. Η εντός ισολογισμού έκθεση αντιστοιχεί στο συνολικό ποσό που έχει αναληφθεί και είναι απαιτητό προς πληρωμή, το οποίο περιλαμβάνει το οφειλόμενο κεφάλαιο, τους δεδουλευμένους τόκους και τα ληξιπρόθεσμα ποσά. Η εκτός ισολογισμού έκθεση αντιπροσωπεύει την πίστωση που είναι διαθέσιμη προς ανάληψη, επιπροσθέτως της έκθεσης εντός ισολογισμού.

Επιπλέον, ο συντελεστής μετατροπής (CCF) χρησιμοποιείται για την μετατροπή των πιστωτικών γραμμών και άλλων εκτός ισολογισμού ανοιγμάτων σε ποσά έκθεσης κατά την αθέτηση υποχρέωσης (EAD). Πρόκειται για μια παραδοχή η οποία προκύπτει μέσω μοντέλων και αντιπροσωπεύει το ποσοστό του μη αναληφθέντος ποσού που αναμένεται να ληφθεί πριν από την εκδήλωση ενός γεγονότος αθέτησης.

Επιπροσθέτως, το ποσοστό προπληρωμής (prepayment rate) είναι μια εκτίμηση πρόωρων αποπληρωμών ενός χρηματοδοτικού ανοίγματος οι οποίες υπερβαίνουν τις συμβατικές αποπληρωμές βάσει του χρονοδιαγράμματος εξόφλησης, εκφράζεται δε ως ποσοστό επί του EAD σε κάθε περίοδο αναφοράς έχοντας ως αποτέλεσμα την μείωση του EAD.

Η ζημιά δεδομένης της αθέτησης υποχρέωσης (LGD) εκφράζει την έκταση της ζημιάς που ο Όμιλος αναμένει για ανοίγματα τα οποία είναι σε κατάσταση αθέτησης και ορίζεται ως η διαφορά μεταξύ των συμβατικών ταμειακών ροών κι εκείνων που ο Όμιλος προσδοκεί να εισπράξει συμπεριλαμβανομένων των ποσών από τη ρευστοποίηση εξασφαλίσεων. Η ζημιά δεδομένης της αθέτησης υποχρέωσης (LGD), το οποίο εκφράζεται συνήθως ως ποσοστό του EAD, διαφέρει σύμφωνα με τον τύπο του αντισυμβαλλόμενου, τον τύπο και την προτεραιότητα της απαίτησης, την ύπαρξη εξασφαλίσεων και άλλων πιστωτικών ενισχύσεων. Ο Όμιλος διακρίνει τα δανειακά χαρτοφυλάκια του σε δύο μεγάλες κατηγορίες, δηλ. αυτά που καλύπτονται με εξασφαλίσεις και αυτά χωρίς εξασφαλίσεις. Ο Όμιλος εκτιμά τη ζημιά δεδομένης της αθέτησης υποχρέωσης (LGD) χρησιμοποιώντας ποσοστά αποκατάστασης (cure rate) που αντικατοπτρίζουν εισπράξεις μετρητών, εκτιμώμενες προσόδους από την ρευστοποίηση των εξασφαλίσεων, εκτιμήσεις για το χρόνο ρευστοποίησης, κόστος υλοποίησης, κλπ. Όπου οι συνιστώσες της ζημιάς δεδομένης της αθέτησης υποχρέωσης (LGD), εξαρτώνται από μακροοικονομικά δεδομένα, οι εξαρτήσεις αυτές αντανακλώνται ενσωματώνοντας πληροφορίες σχετικά με το μέλλον, όπως οι προβλεπόμενοι δείκτες τιμών στα αντίστοιχα μοντέλα. Η εκτίμηση των προαναφερθέντων συνιστωσών στο LGD αντικατοπτρίζει τα διαθέσιμα ιστορικά δεδομένα που καλύπτουν μια εύλογη περίοδο, δηλ. έναν πλήρη οικονομικό κύκλο.

Για τα ομόλογα εμπορικού και επενδυτικού χαρτοφυλακίου, η ζημιά δεδομένης της αθέτησης υποχρέωσης (LGD) βασίζεται κυρίως σε ιστορικά δεδομένα τα οποία προκύπτουν από έρευνες οίκων αξιολόγησης αλλά επίσης μπορεί να καθοριστεί λαμβάνοντας υπόψη τις υπάρχουσες αναμενόμενες υποχρεώσεις του οφειλέτη καθώς και το μακροοικονομικό περιβάλλον.

Επιπροσθέτως, στη ζημιά δεδομένης της αθέτησης υποχρέωσης (LGD) λαμβάνονται υπόψη η προτεραιότητα του χρεωστικού τίτλου, τυχόν εξασφαλίσεις του οφειλέτη ή οποιαδήποτε άλλης μορφής κάλυψη.

Πληροφόρηση για μελλοντικά στοιχεία (forward looking information)

Προκειμένου να γίνει η επιμέτρηση των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών για κάθε στάδιο και η εκτίμηση των σημαντικών αυξήσεων του πιστωτικού κινδύνου, λαμβάνονται υπόψη πληροφορίες σχετικά με λογικές και βάσιμες προβλέψεις μελλοντικών γεγονότων και μακροοικονομικών συνθηκών. Η εκτίμηση και η εφαρμογή πληροφοριών αναφορικά με το μέλλον απαιτεί σημαντική κρίση.

Ο Όμιλος χρησιμοποιεί τουλάχιστον τρία μακροοικονομικά σενάρια (δηλαδή βασικό, δυσμενές και αισιόδοξο) για να επιτύχει το στόχο της επιμέτρησης των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών κατά τρόπο που να αντικατοπτρίζει ένα αμερόληπτο και σταθμισμένο βάσει πιθανοτήτων αποτέλεσμα. Το βασικό σενάριο αντιπροσωπεύει το πιο πιθανό σενάριο και εναρμονίζεται με τις πληροφορίες που χρησιμοποιεί ο Όμιλος για σκοπούς στρατηγικού σχεδιασμού και προϋπολογισμού.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Τα σενάρια αντικατοπτρίζονται στις παραμέτρους ρίσκου, και συγκεκριμένα στο PD 12 μηνών, στο PD καθ' όλη τη διάρκεια και στη ζημιά δεδομένης της αθέτησης υποχρέωσης (LGD). Επομένως χρησιμοποιούνται 3 ζεύγη από κάθε μία από αυτές τις παραμέτρους, σύμφωνα με τα σενάρια που αναπτύσσονται.

Στη συνέχεια, ο Όμιλος προβαίνει στον υπολογισμό των σταθμίσεων για κάθε σενάριο, που αντιπροσωπεύουν την πιθανότητα πραγματοποίησης καθενός σεναρίου. Αυτές οι σταθμίσεις εφαρμόζονται στα 3 ζεύγη υπολογισμού των παραμέτρων προκειμένου να παραχθεί ένα μοναδικό σενάριο με σταθμισμένες παραμέτρους κινδύνου, το οποίο στη συνέχεια χρησιμοποιείται τόσο στην αξιολόγηση της σημαντικής αύξησης του πιστωτικού κινδύνου όσο και στην επιμέτρηση των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών. Ο υπολογισμός των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών ενσωματώνει μελλοντικές μακροοικονομικές μεταβλητές, συμπεριλαμβανομένων των ρυθμών αύξησης του ΑΕΠ, των δεικτών τιμών κατοικιών, των ποσοστών ανεργίας, των επιτοκίων, πληθωρισμού κλπ. Για να αντικατοπτριστούν οι σημαντικές μη γραμμικότητες στο μοντέλο των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών όσο αφορά τα σημαντικά χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που αξιολογούνται σε ατομική βάση, ο Όμιλος λαμβάνει υπόψη σχετική πληροφόρηση για μελλοντικά στοιχεία για συγκεκριμένες ομάδες δανειοληπτών κυρίως βάσει του επιχειρηματικού κλάδου όπου ανήκουν καθώς και άλλους παράγοντες πιστωτικού κινδύνου (εάν υπάρχουν). Έτσι ορίζονται σταθμίσεις για κάθε σενάριο ανά ομάδα δανειοληπτών με στόχο αμερόληπτου υπολογισμού του ποσού των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών που ενσωματώνει όλες τις λογικές και σχετικές πληροφορίες.

Τροποποιημένα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού

Στις περιπτώσεις που οι συμβατικές ταμειακές ροές ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού έχουν τροποποιηθεί (για τα κριτήρια αποαναγνώρισης, βλέπε «Αποαναγνώριση χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού στην ενότητα 2.2.9) και η τροποποίηση θεωρηθεί σημαντική, η ημερομηνία τροποποίησης θεωρείται ως η ημερομηνία της αρχικής αναγνώρισης για σκοπούς υπολογισμού απομείωσης, συμπεριλαμβανομένου και του προσδιορισμού του αν έχει σημειωθεί σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου. Το τροποποιημένο περιουσιακό στοιχείο ταξινομείται συνήθως σε Στάδιο 1 για σκοπούς επιμέτρησης των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών. Ωστόσο, σε ορισμένες περιπτώσεις, μετά από μια τροποποίηση που έχει ως αποτέλεσμα την αποαναγνώριση του αρχικού χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού, ενδέχεται να υπάρξουν ενδείξεις ότι το νέο χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού είναι πιστωτικά απομειωμένο κατά την αρχική του αναγνώριση και συνεπώς το χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού αναγνωρίζεται ως αγορασμένο ή κατά την αρχική αναγνώριση πιστωτικά απομειωμένο χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού (POCI).

Στις περιπτώσεις όπου οι συμβατικές ταμειακές ροές ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού έχουν τροποποιηθεί και η τροποποίηση δεν θεωρείται σημαντική, ο Όμιλος υπολογίζει εκ νέου την λογιστική αξία προ απομείωσης του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου και αναγνωρίζει τη διαφορά ως κέρδος ή ζημιά από τροποποίηση, η οποία περιλαμβάνεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης και καθορίζει εάν ο πιστωτικός κίνδυνος του χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού έχει αυξηθεί σημαντικά από την αρχική αναγνώριση, συγκρίνοντας τον κίνδυνο αθέτησης που υπήρχε κατά την αρχική αναγνώριση βάσει των αρχικών μη τροποποιημένων συμβατικών όρων και τον κίνδυνο αθέτησης που προέκυψε κατά την ημερομηνία αναφοράς, βάσει των τροποποιημένων συμβατικών όρων.

Παρουσίαση της πρόβλεψης απομείωσης

Για τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού που επιμετρούνται στο αποσβέσιμο κόστος, η πρόβλεψη απομείωσης μειώνει την λογιστική τους αξία στον ισολογισμό. Για τα χρεωστικά μέσα που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση, η πρόβλεψη απομείωσης αναγνωρίζεται στα λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση και δεν μειώνει τη λογιστική αξία των χρεωστικών τίτλων στον ισολογισμό. Για τα εκτός ισολογισμού χρηματοοικονομικά στοιχεία που προκύπτουν από δανειοδοτικές δραστηριότητες, η πρόβλεψη απομείωσης εμφανίζεται στις Λοιπές Υποχρεώσεις. Οι αντίστοιχες αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές των παραπάνω χρηματοοικονομικών στοιχείων αναγνωρίζονται στη γραμμή «Ζημιές από απομείωση».

Διαγραφές χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού

Όταν ο Όμιλος δεν έχει πια εύλογες προσδοκίες για ανάκτηση ενός χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου εξ ολοκλήρου ή μερικώς, μειώνει άμεσα την λογιστική του αξία προ πρόβλεψης εξ ολοκλήρου ή μερικώς έναντι της πρόβλεψης απομείωσης του. Τα ποσά που έχουν διαγραφεί θεωρούνται από-αναγνωρισμένα. Υπόλοιπα τα οποία είχαν διαγραφεί και ανακτήθηκαν σε μεταγενέστερο στάδιο μειώνουν το ύψος της ζημιάς απομείωσης στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Οι διαγραφές των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού εξακολουθούν να υπόκεινται σε διαδικασίες ανάκτησης σύμφωνα με τις διαδικασίες ανάκτησης οφειλών του Ομίλου.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

2.2.14 Συμφωνίες πώλησης, επαναγοράς και δανεισμού χρεογράφων

(i) Συμφωνίες πώλησης και επαναγοράς

Τα χρεόγραφα που πωλούνται με βάση συμφωνίες επαναγοράς («repos») συνεχίζουν να αναγνωρίζονται στον ενοποιημένο ισολογισμό του Ομίλου, δεδομένου ότι ο Όμιλος διατηρεί ουσιαστικά όλους τους κινδύνους και τα οφέλη από αυτά, ενώ η σχετική υποχρέωση ανάλογα με το αντισυμβαλλόμενο μέρος περιλαμβάνεται στα οφειλόμενα ποσά σε άλλες τράπεζες, ή σε πελάτες και επιμετρύται στο αποσβέσιμο κόστος. Χρεόγραφα που αγοράστηκαν βάσει συμφωνιών επαναπώλησης («reverse repos») αναγνωρίζονται ως δάνεια και προκαταβολές σε άλλες τράπεζες ή πελάτες αναλόγως και επιμετρώνται στο αποσβέσιμο κόστος. Η διαφορά μεταξύ της τιμής πώλησης και της τιμής επαναγοράς στην περίπτωση των repos και η διαφορά μεταξύ της τιμής αγοράς και της τιμής επαναπώλησης στην περίπτωση των reverse repos, αναγνωρίζεται ως τόκος κατά τη διάρκεια της περιόδου της συμφωνίας επαναγοράς ή επαναπώλησης, χρησιμοποιώντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου.

(ii) Δανεισμός και αγορά χρεογράφων

Χρεόγραφα που δανείζει ο Όμιλος σε τρίτους, έναντι προμήθειας, συνεχίζουν να αναγνωρίζονται στις οικονομικές καταστάσεις. Χρεόγραφα που δανείζεται ο Όμιλος αναγνωρίζονται ως εμπορικές υποχρεώσεις (trading liabilities) όταν πωληθούν σε τρίτους και επιμετρώνται στην εύλογη αξία και οποιοδήποτε κέρδος ή ζημιά αποτίμησης μεταφέρεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

2.2.15 Μισθώσεις

Ο Όμιλος συμμετέχει σε μισθώσεις είτε ως μισθωτής είτε ως εκμισθωτής. Κατά την έναρξη ισχύος μιας σύμβασης, ο Όμιλος αξιολογεί αν η σύμβαση αποτελεί, ή εμπεριέχει, μίσθωση. Μια σύμβαση αποτελεί, ή εμπεριέχει μίσθωση αν η σύμβαση μεταβιβάζει το δικαίωμα ελέγχου της χρήσης ενός αναγνωριζόμενου περιουσιακού στοιχείου για συγκεκριμένη χρονική περίοδο έναντι ανταλλάγματος.

(i) Λογιστική για μισθώσεις όταν ο Όμιλος είναι ο μισθωτής

Όταν ο Όμιλος καθίσταται ο μισθωτής σε μια μίσθωση, αναγνωρίζει μια υποχρέωση από μισθώσεις και ένα αντίστοιχο δικαίωμα χρήσης μισθωμένου στοιχείου ενεργητικού κατά την έναρξη της περιόδου της μίσθωσης, μόλις ο Όμιλος αποκτήσει τον έλεγχο της χρήσης του περιουσιακού στοιχείου.

Οι υποχρεώσεις από μισθώσεις παρουσιάζονται στις λοιπές υποχρεώσεις και τα δικαιώματα χρήσης μισθωμένων στοιχείων ενεργητικού στα ενσώματα πάγια στοιχεία και στις επενδύσεις σε ακίνητα. Οι υποχρεώσεις από μισθώσεις επιμετρώνται με βάση την παρούσα αξία των μελλοντικών πληρωτέων μισθωμάτων κατά τη διάρκεια της περιόδου μίσθωσης, τα οποία προεξοφλούνται χρησιμοποιώντας ένα διαφορικό επιτόκιο δανεισμού. Ο τόκος - έξοδο επί των υποχρεώσεων από μισθώσεις παρουσιάζεται στα καθαρά έσοδα από τόκους.

Η υποχρέωση από μισθώσεις επαναμετρύται όταν υπάρχει αλλαγή στις μελλοντικές πληρωμές μισθωμάτων που προκύπτουν από μία μεταβολή σε ένα δείκτη ή επιτόκιο, μία αλλαγή στις εκτιμήσεις του Ομίλου για το ποσό που αναμένεται να είναι πληρωτέο με βάση μία εγγύηση υπολειμματικής αξίας ή εάν ο Όμιλος αλλάξει την εκτίμηση του σχετικά με την πιθανότητα εξάσκησης ενός δικαιώματος αγοράς, επέκτασης ή λήξης. Όταν η υποχρέωση από μισθώσεις επαναμετρύται με αυτόν τον τρόπο, πραγματοποιείται μία αντίστοιχη προσαρμογή στη λογιστική αξία του δικαιώματος χρήσης του μισθωμένου στοιχείου ενεργητικού ή αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων εάν η λογιστική αξία του δικαιώματος χρήσης του μισθωμένου στοιχείου ενεργητικού έχει μηδενιστεί.

Το δικαίωμα χρήσης μισθωμένου στοιχείου ενεργητικού αναγνωρίζεται αρχικά σε ποσό ίσο με την υποχρέωση από μισθώσεις και προσαρμόζεται για προπληρωμές μισθωμάτων, αρχικές άμεσες δαπάνες ή κίνητρα που ελήφθησαν για τη σύναψη των μισθώσεων. Μεταγενέστερα, το δικαίωμα χρήσης μισθωμένου στοιχείου ενεργητικού αποσβένεται κατά τη διάρκεια του συμβολαίου μίσθωσης ή της ωφέλιμης ζωής του υποκείμενου περιουσιακού στοιχείου, εάν αυτή είναι μικρότερη, και οι αποσβέσεις παρουσιάζονται στα λειτουργικά έξοδα.

Όταν μια μίσθωση περιέχει δικαιώματα επέκτασης ή λήξης τα οποία ο Όμιλος θεωρεί κατ' ουσίαν βέβαιο ότι θα εξασκηθούν, τα αναμενόμενα μελλοντικά πληρωτέα μισθώματα ή το κόστος της πρόωρης λήξης περιλαμβάνονται στα πληρωτέα μισθώματα που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό της υποχρέωσης από μισθώσεις.

Ο Όμιλος έχει επιλέξει να μην αναγνωρίζει δικαιώματα χρήσης μισθωμένων στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεις για μισθώσεις στοιχείων ενεργητικού χαμηλής αξίας και βραχυπρόθεσμες μισθώσεις. Ο Όμιλος αναγνωρίζει τις πληρωμές μισθωμάτων που σχετίζονται με τέτοιες μισθώσεις ως έξοδο αναλογικά κατά τη διάρκεια της μισθωτικής περιόδου.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Σε σχέση με τις παραχωρήσεις μισθωμάτων που αποτελούσαν άμεση συνέπεια της πανδημίας COVID-19, ο Όμιλος έχει εφαρμόσει την Τροποποίηση του ΔΠΧΑ 16-Παραχωρήσεις μισθωμάτων λόγω Covid-19, η οποία παρείχε μια πρακτική αντιμετώπιση επιτρέποντας στον Όμιλο να μην αξιολογεί εάν μία παραχώρηση μισθώματος λόγω Covid-19 αποτελούσε τροποποίηση της μίσθωσης.

(ii) Λογιστική για μισθώσεις όταν ο Όμιλος είναι ο εκμισθωτής

Κατά την ημερομηνία έναρξης ισχύος μιας μίσθωσης, ο Όμιλος, ενεργώντας ως εκμισθωτής, ταξινομεί κάθε μίσθωσή του είτε ως λειτουργική μίσθωση είτε ως χρηματοδοτική μίσθωση με βάση το εάν η μίσθωση μεταβιβάζει ουσιαστικά όλους τους κινδύνους και τις ωφέλειες που συνεπάγεται η κυριότητα ενός υποκείμενου στοιχείου ενεργητικού. Σε αυτή την περίπτωση η μίσθωση αποτελεί χρηματοδοτική μίσθωση, ενώ εάν όχι τότε αποτελεί λειτουργική μίσθωση. Ως μέρος αυτής της αξιολόγησης, ο Όμιλος λαμβάνει υπόψη συγκεκριμένες ενδείξεις, όπως το εάν η μίσθωση καλύπτει το μεγαλύτερο μέρος της οικονομικής ζωής ενός στοιχείου ενεργητικού.

Χρηματοδοτικές μισθώσεις

Κατά την ημερομηνία έναρξης, ο Όμιλος αποαναγνωρίζει τη λογιστική αξία των υποκείμενων περιουσιακών στοιχείων που τελούν υπό χρηματοδοτική μίσθωση και αναγνωρίζει απαίτηση ποσού ίσου με την καθαρή επένδυση στη μίσθωση καθώς και κέρδος ή ζημιά στην κατάσταση αποτελεσμάτων από την αποαναγνώριση του περιουσιακού στοιχείου και την αναγνώριση της καθαρής επένδυσης στη μίσθωση. Η καθαρή επένδυση στη μίσθωση υπολογίζεται ως η παρούσα αξία των μελλοντικών μισθωμάτων με παρόμοιο τρόπο όπως και για τον μισθωτή.

Μετά την ημερομηνία έναρξης, ο Όμιλος αναγνωρίζει χρηματοοικονομικό έσοδο κατά τη διάρκεια της μισθωτικής περιόδου βάσει μεθόδου που αντικατοπτρίζει μια σταθερή περιοδική απόδοση πάνω στην καθαρή επένδυση του εκμισθωτή στη μίσθωση. Ο Όμιλος αναγνωρίζει επίσης έσοδο από μεταβλητές καταβολές που δεν περιλαμβάνονταν στην καθαρή επένδυση. Μετά την έναρξη, η καθαρή επένδυση στη μίσθωση δεν επαναμετράται, εκτός αν η μίσθωση τροποποιηθεί ή η μισθωτική περίοδος μεταβληθεί.

Λειτουργικές Μισθώσεις

Ο Όμιλος συνεχίζει να αναγνωρίζει το υποκείμενο περιουσιακό στοιχείο και δεν αναγνωρίζει καθαρή επένδυση στη μίσθωση στον ισολογισμό ή αρχικό κέρδος (αν υπάρχει) στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Ο Όμιλος αναγνωρίζει τα μισθώματα που καταβάλλονται από τους μισθωτές ως έσοδο αναλογικά κατά τη διάρκεια της μίσθωσης ή με οποιαδήποτε άλλη συστηματική βάση θεωρείται κατάλληλη. Επίσης, αναγνωρίζει ως έξοδα τις αρχικές δαπάνες που πραγματοποιούνται για την απόκτηση των εσόδων της μίσθωσης, συμπεριλαμβανομένων και των αποσβέσεων. Ο Όμιλος προσθέτει τις αρχικές άμεσες δαπάνες με τις οποίες επιβαρύνεται για τη σύναψη λειτουργικής μίσθωσης στη λογιστική αξία του υποκείμενου περιουσιακού στοιχείου και αναγνωρίζει τις εν λόγω δαπάνες ως έξοδα κατά τη διάρκεια της μίσθωσης στην ίδια βάση με τα έσοδα της μίσθωσης.

Υπομίσθώσεις

Ο Όμιλος, ενεργώντας ως μισθωτής, ενδέχεται να συνάψει συμφωνίες υπομίσθωσης ενός μισθωμένου περιουσιακού στοιχείου προς ένα τρίτο μέρος, ενώ η αρχική μίσθωση παραμένει εν ισχύ. Ο Όμιλος ενεργεί τόσο ως μισθωτής όσο και ως εκμισθωτής του ίδιου περιουσιακού στοιχείου. Η υπομίσθωση αποτελεί διακριτή σύμβαση μίσθωσης, στην οποία ο ενδιάμεσος εκμισθωτής ταξινομεί την υπομίσθωση ως χρηματοδοτική μίσθωση ή λειτουργική μίσθωση ως εξής:

- αν η κύρια μίσθωση αποτελεί βραχυπρόθεσμη μίσθωση, η υπομίσθωση ταξινομείται ως λειτουργική μίσθωση, ή
- σε διαφορετική περίπτωση, η υπομίσθωση ταξινομείται με βάση το δικαίωμα χρήσης μισθωμένου στοιχείου ενεργητικού το οποίο προκύπτει από την κύρια μίσθωση και όχι με βάση το υποκείμενο περιουσιακό στοιχείο.

2.2.16 Φόρος εισοδήματος

Ο φόρος εισοδήματος αποτελείται από τον τρέχοντα φόρο και τον αναβαλλόμενο φόρο.

(i) Τρέχουσα φορολογία

Ο φόρος εισοδήματος επί των κερδών υπολογίζεται με βάση την ισχύουσα φορολογική νομοθεσία και τον φορολογικό συντελεστή που ισχύει κατά την ημερομηνία αναφοράς και αναγνωρίζεται ως έξοδο την περίοδο κατά την οποία προκύπτουν τα κέρδη.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις**(ii) Αναβαλλόμενη φορολογία**

Ο αναβαλλόμενος φόρος υπολογίζεται στο σύνολό του, με τη μέθοδο της υποχρέωσης (liability method), επί των προσωρινών διαφορών που προκύπτουν μεταξύ της φορολογικής βάσης των στοιχείων του ενεργητικού και υποχρεώσεων και της λογιστικής τους αξίας στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις. Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις επιμετρώνται χρησιμοποιώντας τους φορολογικούς συντελεστές που αναμένεται να εφαρμοστούν στην περίοδο κατά την οποία θα τακτοποιηθεί η απαίτηση ή υποχρέωση, λαμβάνοντας υπόψη τους φορολογικούς συντελεστές (και φορολογικούς νόμους) που έχουν θεσπιστεί ή ουσιαστικά θεσπιστεί, μέχρι την ημερομηνία του ισολογισμού. Οι κυριότερες προσωρινές διαφορές προκύπτουν από την απομείωση/αποτίμηση και λογιστικές διαγραφές των δανείων, από τις φορολογικές ζημιές που σχετίζονται με το πρόγραμμα PSI+, από ζημιές πωλήσεων και οριστικών διαγραφών δανείων, από τις αποσβέσεις των πάγιων περιουσιακών στοιχείων, από τις αποτιμήσεις σε εύλογη αξία των επενδύσεων σε ακίνητα, από συντάξεις και λυπές παροχές αποχώρησης προς το προσωπικό, και από την αποτίμηση ορισμένων χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων, συμπεριλαμβανομένων των παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων.

Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις αναγνωρίζονται όταν αναμένεται ότι μελλοντικό φορολογητέο κέρδος θα είναι διαθέσιμο έναντι του οποίου οι προσωρινές διαφορές μπορούν να χρησιμοποιηθούν. Το λογιστικό υπόλοιπο των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων εξετάζεται σε κάθε ημερομηνία αναφοράς και μειώνεται στον βαθμό που δεν είναι πλέον πιθανό ότι επαρκή φορολογητέα κέρδη θα είναι διαθέσιμα ώστε να επιτρέψουν την ανάκτηση ολόκληρης ή μέρους της απαίτησης. Κάθε τέτοια μείωση αντλιογίζεται στο βαθμό που καθίσταται πιθανό ότι επαρκή φορολογητέα κέρδη θα είναι διαθέσιμα. Ο Όμιλος αναγνωρίζει τις μη λογιστικοποιημένες αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις στο βαθμό που είναι πιθανό ότι θα υπάρξουν επαρκή μελλοντικά φορολογητέα κέρδη τα οποία θα επιτρέψουν την ανάκτηση των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων.

Ο αναβαλλόμενος φόρος, που σχετίζεται με χρεωστικούς τίτλους που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση και των μέσων αντιστάθμισης ταμειακών ροών που αναγνωρίζονται στην κατάσταση συνολικών εσόδων, αναγνωρίζεται επίσης στην κατάσταση συνολικών εσόδων, και μεταφέρεται μεταγενέστερα στην κατάσταση αποτελεσμάτων μαζί με το αναβαλλόμενο κέρδος ή ζημιά.

Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις επί των μεταφερόμενων φορολογικών ζημιών αναγνωρίζονται ως στοιχείο ενεργητικού, όταν είναι πιθανό ότι θα υπάρξουν επαρκή μελλοντικά φορολογητέα κέρδη έναντι των οποίων μπορούν να χρησιμοποιηθούν αυτές οι ζημιές.

(iii) Αβέβαιες φορολογικές θέσεις

Ο Όμιλος προσδιορίζει κι αξιολογεί όλες τις σημαντικές φορολογικές του θέσεις, συμπεριλαμβανομένων κι αυτών που τυχόν ενέχουν υψηλό βαθμό αβεβαιότητας, για όλες τις φορολογικές χρήσεις που υπόκεινται σε αξιολόγηση (ή όταν η εκδίκαση της υπόθεσης βρίσκεται σε εξέλιξη) από τις αρμόδιες φορολογικές αρχές. Κατά την εκτίμηση των φορολογικών θέσεων, τόσο στην Ελλάδα όσο και σε άλλες χώρες, ο Όμιλος αξιολογεί όλα τα αποδεικτικά στοιχεία (εγκύκλιοι του υπουργείου οικονομικών, μεμονωμένες δικαστικές αποφάσεις, φορολογική νομοθεσία, παλαιότερες διοικητικές πρακτικές, γνωμοδοτήσεις που άπτονται φορολογικών και νομικών θεμάτων, κλπ.) στο βαθμό που αυτά είναι κατάλληλα για τα δεδομένα και τις συνθήκες της υπό εξέταση συναλλαγής/υπόθεσης του Ομίλου.

Επιπροσθέτως, οι εκτιμήσεις σε ό,τι αφορά την αναγνώριση πρόβλεψης έναντι πιθανής δυσμενούς εξέλιξης των φορολογικών θέσεων, εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από γνωμοδοτήσεις που λαμβάνονται από εσωτερικούς και εξωτερικούς νομικούς συμβούλους. Για φορολογικές υποθέσεις οι οποίες ενέχουν υψηλό βαθμό αβεβαιότητας, ο Όμιλος, για κάθε συναλλαγή ξεχωριστά, ή συνολικά ως ομάδα, ανάλογα με το ποια προσέγγιση εκτιμά καλύτερα το πιθανό αποτέλεσμα κάνοντας χρήση της μεθόδου της «αναμενόμενης αξίας» (σταθμισμένης βάσει πιθανοτήτων), σχηματίζει: (α) πρόβλεψη για εισπρακτέα φορολογική απαίτηση η οποία αφορά ποσό που έχει ήδη αναγνωριστεί και καταβληθεί ως φόρος εισοδήματος, αλλά η εκδίκαση του εκκρεμεί, ή (β) υποχρέωση για ποσά φόρων που αναμένεται να πληρωθούν στις φορολογικές αρχές. Ο Όμιλος παρουσιάζει στον ισολογισμό του όλα τα αβέβαια ποσά φόρου ως τρέχουσες ή αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις ή απαιτήσεις.

Ο Όμιλος, κατά γενικό κανόνα, έχει επιλέξει να αποκτά για τις ελληνικές εταιρείες του Ομίλου ένα «Ετήσιο Φορολογικό Πιστοποιητικό», το οποίο εκδίδεται αφού πραγματοποιηθεί ο φορολογικός έλεγχος από τον ίδιο τακτικό ελεγκτή ή την ελεγκτική εταιρεία που ελέγχει και τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις. Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το Ετήσιο Φορολογικό Πιστοποιητικό και τη σχετική φορολογική νομοθεσία, καθώς και για τις ανέλεγκτες φορολογικά χρήσεις για τις εταιρείες του Ομίλου, παρατίθενται στη σημείωση 13.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις**2.2.17 Παροχές στο προσωπικό****(i) Βραχυπρόθεσμες παροχές**

Βραχυπρόθεσμες παροχές στους εργαζόμενους είναι αυτές που αναμένεται να εκκαθαριστούν στο σύνολό τους εντός δώδεκα μηνών μετά το τέλος της ετήσιας περιόδου αναφοράς κατά την οποία οι εργαζόμενοι παρέχουν τις σχετικές υπηρεσίες και αναγνωρίζονται ως έξοδο κατά την διάρκεια που αυτές οι υπηρεσίες παρέχονται.

(ii) Συνταξιοδοτικές υποχρεώσεις

Ο Όμιλος παρέχει ορισμένα προγράμματα συνταξιοδότησης καθορισμένων εισφορών. Οι ετήσιες εισφορές που καταβάλλει ο Όμιλος επενδύονται και τοποθετούνται σε ειδικές κατηγορίες χρηματοοικονομικών προϊόντων. Οι υπάλληλοι, εφόσον πληρούν τις προϋποθέσεις του προγράμματος, συμμετέχουν στην απόδοση των ανωτέρω επενδύσεων. Οι εισφορές του Ομίλου αναγνωρίζονται ως έξοδο στη χρήση κατά την οποία καταβάλλονται.

(iii) Υποχρέωση αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία (SLSRI) και παροχές εξόδου από την υπηρεσία

Ο Όμιλος παρέχει μη χρηματοδοτούμενα προγράμματα καθορισμένων παροχών σε Ελλάδα, Βουλγαρία και Σερβία βάσει σχετικά παρεμφερών κανονιστικών πλαισίων. Σύμφωνα με την ισχύουσα εργατική νομοθεσία, ο Όμιλος σχηματίζει υποχρέωση αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία για υπαλλήλους που δικαιούνται εφάπαξ αποζημίωση, όταν αυτοί παραμένουν στην υπηρεσία μέχρι τη συνήθη ηλικία συνταξιοδότησης. Η αποζημίωση αυτή βασίζεται στα έτη υπηρεσίας, ξεκινώντας από την ημερομηνία από την οποία η υπηρεσία του εργαζόμενου αρχικά οδηγεί σε παροχές, σύμφωνα με το πρόγραμμα και μέχρι την ημερομηνία όπου η περαιτέρω υπηρεσία δεν οδηγεί σε σημαντικά ποσά επιπλέον παροχής και των απολαβών των υπαλλήλων κατά την ημερομηνία συνταξιοδότησης. Το ποσό της υποχρέωσης σχηματίζεται βάσει αναλογιστικής μελέτης, χρησιμοποιώντας τη μέθοδο της προβλεπόμενης πιστωτικής μονάδας. Σύμφωνα με τη μέθοδο αυτή, το κόστος για αποζημίωση εξόδου από την υπηρεσία αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων κατά τη διάρκεια των χρόνων υπηρεσίας των υπαλλήλων, σύμφωνα με αναλογιστικές αποτιμήσεις που πραγματοποιούνται κάθε χρόνο.

Η υποχρέωση της αποζημίωσης εξόδου από την υπηρεσία υπολογίζεται ως η παρούσα αξία των αναμενόμενων μελλοντικών ταμειακών εκροών, χρησιμοποιώντας επιτόκια ομολόγων υψηλής πιστωτικής διαβάθμισης. Σε χώρες όπου τα δεδομένα της αγοράς για τέτοια ομόλογα δεν είναι επαρκή, χρησιμοποιούνται οι αποδόσεις κυβερνητικών ομολόγων. Το νόμισμα και οι όροι λήξης των ομολόγων που χρησιμοποιούνται είναι σύμφωνα με το νόμισμα και την εκτιμώμενη διάρκεια της υποχρέωσης αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία.

Τα αναλογιστικά κέρδη ή ζημιές που προκύπτουν από τον υπολογισμό της αποζημίωσης αποχώρησης για τον Όμιλο αναγνωρίζονται απευθείας στα λοιπά αποτελέσματα χρήσης την περίοδο που προκύπτουν και δεν μεταφέρονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων σε μεταγενέστερες περιόδους.

Ο τόκος στην υποχρέωση αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία και το κόστος υπηρεσίας που αποτελείται από το τρέχων κόστος υπηρεσίας, το κόστος υπηρεσίας παρελθόντων ετών και τα κέρδη/ ζημιές διακανονισμού της υποχρέωσης, αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Για τον υπολογισμό της υποχρέωσης αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία, ο Όμιλος επιπλέον λαμβάνει υπόψη πιθανές αποχωρήσεις προσωπικού προ της κανονικής συνταξιοδότησης βάσει των όρων προηγούμενων προγραμμάτων εθελουσίας εξόδου.

Οι παροχές εξόδου από την υπηρεσία είναι πληρωτέες όταν η απασχόληση του εργαζομένου τερματίζεται από τον Όμιλο πριν από την κανονική ημερομηνία συνταξιοδότησης, όταν ένας εργαζόμενος δέχεται προσφορά παροχών σε αντάλλαγμα για τον οικειοθελή τερματισμό της απασχόλησής του (συμπεριλαμβανομένων και εκείνων που δίνονται στο πλαίσιο των προγραμμάτων εθελουσίας εξόδου του Ομίλου). Ο Όμιλος αναγνωρίζει παροχές εξόδου από την υπηρεσία το συντομότερο μεταξύ των παρακάτω ημερομηνιών: (α) όταν ο Όμιλος δεν έχει τη δυνατότητα να αποσύρει πλέον την προσφορά αυτών των παροχών και (β) όταν ο Όμιλος αναγνωρίζει το κόστος μίας αναδιάρθρωσης που περιλαμβάνει την πληρωμή των παροχών εξόδου από την υπηρεσία. Σε περίπτωση που μία προσφορά γίνεται για να ενθαρρύνει την οικειοθελή αποχώρηση, οι παροχές εξόδου από την υπηρεσία επιμετρώνται βάσει του αριθμού των εργαζομένων που αναμένεται να αποδεχτούν την προσφορά. Παροχές εξόδου από την υπηρεσία που καθίστανται καταβλητέες σε περισσότερο από 12 μήνες από το τέλος της περιόδου αναφοράς προεξοφλούνται σε παρούσα αξία.

(iv) Παροχές για συμμετοχή στα κέρδη (βασισμένες στην απόδοση των υπαλλήλων)

Η Διοίκηση του Ομίλου περιοδικά και κατά βούληση, ανταμείβει με μετρητά (bonus) τους υπαλλήλους με υψηλή απόδοση. Παροχές σε μετρητά (bonus), οι οποίες απαιτούν μόνο την έγκριση της Διοίκησης, αναγνωρίζονται ως δεδουλευμένα έξοδα προσωπικού. Η

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

διανομή κερδών στους υπαλλήλους, για την οποία απαιτείται έγκριση της Γενικής Συνέλευσης, αναγνωρίζεται ως έξοδο κατά τη χρήση που εγκρίνεται από τους μετόχους του Ομίλου.

(ν) Παροχές σε συμμετοχικούς τίτλους

Η Διοίκηση του Ομίλου ανταμείβει περιοδικά και κατά βούληση τους υπαλλήλους με δωρεάν μετοχές και δικαιώματα προαίρεσης αγοράς μετοχών, λαμβάνοντας υπόψη το υφιστάμενο νομικό πλαίσιο. Οι παροχές σε μετοχές που δε συνδέονται με την απόδοση των υπαλλήλων, κατοχυρώνονται κατά την περίοδο στην οποία χορηγούνται. Οι παροχές σε συμμετοχικούς τίτλους που συνδέονται με την επίτευξη ορισμένων στόχων και τη συμπλήρωση ορισμένου χρόνου υπηρεσίας, κατοχυρώνονται μόνο εάν πληρούνται και οι δύο ανωτέρω προϋποθέσεις.

Η εύλογη αξία των δικαιωμάτων προαίρεσης αγοράς μετοχών, αναγνωρίζεται ως έξοδο προσωπικού κατά την περίοδο κατοχύρωσης αυτών, με ισόποση πίστωση στα κεφάλαια, δηλαδή χωρίς επίπτωση στα ίδια κεφάλαια του Ομίλου. Το τελικό ποσό που αναγνωρίζεται ως έξοδο βασίζεται στον αριθμό των παροχών που ικανοποιούν τις σχετικές προϋποθέσεις υπηρεσίας και απόδοσης που δεν σχετίζονται με την αγορά, κατά την ημερομηνία κατοχύρωσης.

Η εύλογη αξία των δικαιωμάτων προαίρεσης για αγορά μετοχών κατά την ημερομηνία παραχώρησης προσδιορίζεται χρησιμοποιώντας ένα προσαρμοσμένο μοντέλο αποτίμησης δικαιωμάτων προαίρεσης, το οποίο λαμβάνει υπόψη την τιμή εξάσκησης, τις ημερομηνίες εξάσκησης, τους όρους των δικαιωμάτων προαίρεσης, την τιμή της μετοχής κατά την ημερομηνία παραχώρησης και την αναμενόμενη διακύμανση της τιμής της υποκείμενης μετοχής, την αναμενόμενη μερισματική απόδοση και το επιτόκιο μηδενικού κινδύνου για τη διάρκεια των δικαιωμάτων προαίρεσης. Η αναμενόμενη διακύμανση επιμετράται κατά την ημερομηνία παραχώρησης των δικαιωμάτων προαίρεσης και βασίζεται στην ιστορική διακύμανση της τιμής της μετοχής.

Για τις παροχές σε συμμετοχικούς τίτλους με προϋποθέσεις που δεν αφορούν την κατοχύρωση τους, η εύλογη αξία των παροχών σε συμμετοχικούς τίτλους κατά την ημερομηνία παραχώρησης αποτυπώνει και αυτές τις προϋποθέσεις και δεν υπάρχει προσαρμογή για τις διαφορές ανάμεσα στα αναμενόμενα και τα πραγματικά αποτελέσματα.

Κατά την άσκηση των δικαιωμάτων προαίρεσης και την έκδοση νέων μετοχών, οι εισπράξεις μετά την αφαίρεση σχετικών εξόδων συναλλαγής, πιστώνονται στο μετοχικό κεφάλαιο (ονομαστική αξία) και στη διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο.

2.2.18 Περιουσιακά στοιχεία από πλειστηριασμούς

Τα γήπεδα και κτίρια που αποκτούνται από πλειστηριασμούς για ανάκτηση απομειωμένων δανείων, περιλαμβάνονται στα «Λοιπά στοιχεία ενεργητικού», εκτός αν δηλώνεται διαφορετικά. Τα εν λόγω αποκτηθέντα πάγια στοιχεία κατέχονται προσωρινά για πώληση και αναγνωρίζονται στο χαμηλότερο ποσό μεταξύ του κόστους κτήσης και της καθαρής ρευστοποιήσιμης αξίας, η οποία είναι η εκτιμώμενη τιμή πώλησης, στα συνήθη πλαίσια των εργασιών, μειωμένη με τα απαραίτητα κόσθη για την πραγματοποίηση της πώλησης.

Στις περιπτώσεις κατά τις οποίες ο Όμιλος, στο πλαίσιο της λειτουργίας του, κάνει χρήση των περιουσιακών στοιχείων που αποκτώνται από πλειστηριασμούς, αυτά μπορεί να μεταφερθούν στα ιδιοχρησιμοποιούμενα πάγια ή στις επενδύσεις σε ακίνητα, ως ενδείκνυται.

Τα κέρδη ή ζημιές από την πώληση αυτών των στοιχείων περιλαμβάνονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

2.2.19 Συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη

Τα συνδεδεμένα μέρη του Ομίλου περιλαμβάνουν:

- (α) την οικονομική οντότητα που ασκεί έλεγχο πάνω στον Όμιλο και τις οικονομικές οντότητες που ελέγχονται, ελέγχονται από κοινού ή επηρεάζονται σημαντικά από αυτή την οικονομική οντότητα, καθώς και τα βασικά μέλη της Διοίκησης αυτής και τα στενά συγγενικά τους πρόσωπα,
- (β) την οικονομική οντότητα που ασκεί σημαντική επιρροή στον Όμιλο και τις οικονομικές οντότητες που ελέγχονται από αυτήν την οικονομική οντότητα,
- (γ) τα βασικά μέλη της Διοίκησης του Ομίλου, τα στενά συγγενικά τους πρόσωπα, και τις οικονομικές οντότητες που ελέγχονται ή ελέγχονται από κοινού από τα παραπάνω πρόσωπα,
- (δ) τις συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες του Ομίλου
- (ε) τις συνδεδεμένες εταιρείες, και

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

(ζ) προγράμματα παροχών μετά την έξοδο από την υπηρεσία που έχουν συσταθεί προς όφελος των εργαζομένων του Ομίλου.

Οι συναλλαγές παρόμοιας φύσης παρουσιάζονται σε συγκεντρωτική βάση. Όλες οι τραπεζικές συναλλαγές που διενεργούνται με συνδεδεμένα μέρη, είναι μέσα στα συνήθη πλαίσια των εργασιών και γίνονται με καθαρά εμπορικούς όρους.

2.2.20 Προβλέψεις

Οι προβλέψεις αναγνωρίζονται όταν ο Όμιλος έχει μια υπάρχουσα νομική ή τεκμηριωμένη υποχρέωση ως αποτέλεσμα γεγονότων του παρελθόντος, ο διακανονισμός της οποίας και το ποσό αυτής μπορούν να εκτιμηθούν με αξιοπιστία και απαιτεί την εκροή πόρων που ενσωματώνουν οικονομικό όφελος.

Το ποσό που αναγνωρίζεται ως πρόβλεψη αποτελεί την καλύτερη δυνατή εκτίμηση της δαπάνης που απαιτείται, για να διακανονιστεί η παρούσα δέσμευση σε κάθε ημερομηνία αναφοράς, λαμβάνοντας υπόψη τους κινδύνους και τις αβεβαιότητες που αφορούν το ποσό μιας τέτοιας δαπάνης.

Οι προβλέψεις επανεξετάζονται σε κάθε ημερομηνία αναφοράς και αναπροσαρμόζονται προκειμένου να αντιπροσωπεύουν την καλύτερη δυνατή εκτίμηση. Αν μεταγενέστερα δεν είναι πλέον πιθανό ότι για να διακανονιστεί η δέσμευση θα απαιτηθεί μια εκροή πόρων που ενσωματώνουν οικονομικά οφέλη, τότε η πρόβλεψη αντिलογίζεται.

2.2.21 Πληροφόρηση ανά επιχειρηματικό τομέα

Ο επιχειρηματικός τομέας είναι ένα ξεχωριστό τμήμα του Ομίλου που δραστηριοποιείται στην παροχή προϊόντων ή υπηρεσιών, οι οποίες μπορεί να αποφέρουν έσοδα και να δημιουργήσουν έξοδα, εντός ενός συγκεκριμένου οικονομικού περιβάλλοντος. Οι επιχειρηματικοί τομείς καθορίζονται βάσει των εσωτερικών αναφορών σχετικά με τα λειτουργικά αποτελέσματα των τμημάτων του Ομίλου, που επιβλέπει ο επικεφαλής λήψης επιχειρηματικών αποφάσεων και χρησιμοποιούνται για τη διάθεση των πόρων και την αξιολόγηση της απόδοσής τους. Επικεφαλής λήψης επιχειρηματικών αποφάσεων είναι η Επιτροπή Στρατηγικού Σχεδιασμού, η οποία είναι υπεύθυνη για την λήψη στρατηγικών αποφάσεων. Τα έσοδα, έξοδα και η απόδοση ανά τομέα περιλαμβάνουν και μεταφορές μεταξύ τομέων δραστηριοτήτων. Αυτές οι μεταφορές λογίζονται σε ανταγωνιστικές τιμές, οι οποίες είναι συναφείς με τις χρεώσεις σε μη συνδεδεμένους πελάτες για την παροχή παρόμοιων υπηρεσιών.

2.2.22 Μετοχικό κεφάλαιο

Οι κοινές και προνομιούχες μετοχές καταχωρούνται ως ίδια κεφάλαια. Τα έξοδα έκδοσης κοινών μετοχών ή δικαιωμάτων, μετά από φόρους, αναγνωρίζονται στα ίδια κεφάλαια αφαιρετικά του προϊόντος έκδοσης.

Η διανομή μερισμάτων αναγνωρίζεται αφαιρετικά στα ίδια κεφάλαια του Ομίλου, όταν εγκριθεί από τη Γενική Συνέλευση των μετόχων και ληφθούν οι απαραίτητες εποπτικές εγκρίσεις, όπου απαιτούνται. Τυχόν προμερίσματα αναγνωρίζονται αφαιρετικά στα ίδια κεφάλαια του Ομίλου όταν εγκριθούν από το Διοικητικό Συμβούλιο.

Οι ενδοεταιρικές μη-ταμειακές διανομές που αποτελούν συναλλαγές μεταξύ οικονομικών οντοτήτων υπό κοινό έλεγχο, καταχωρούνται στα ίδια κεφάλαια του Ομίλου με βάση τη λογιστική αξία των στοιχείων ενεργητικού που διανεμήθηκαν.

Όταν εταιρείες του Ομίλου αγοράζουν μετοχές της Εταιρείας (ίδιες μετοχές) το ποσό που καταβάλλεται, συμπεριλαμβανομένων και των άμεσα σχετιζόμενων εξόδων (μετά την αφαίρεση φόρου), αφαιρείται από τα ίδια κεφάλαια μέχρι την ακύρωση, επανέκδοση ή πώληση των μετοχών. Όταν οι ίδιες μετοχές πωλούνται ή επανεκδίδονται σε μεταγενέστερο στάδιο, οποιοδήποτε ποσό εισπραχθεί περιλαμβάνεται στα ίδια κεφάλαια.

2.2.23 Προνομιούχοι τίτλοι

Οι προνομιούχοι τίτλοι που εκδίδονται από τον Όμιλο καταχωρούνται στα ίδια κεφάλαια όταν δεν υπάρχει συμβατική υποχρέωση να κομιστούν στον κάτοχό τους ταμειακά διαθέσιμα ή κάποιο άλλο χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού.

Τα επιπρόσθετα έξοδα που προκύπτουν από την έκδοση νέων προνομιούχων τίτλων καταχωρούνται στην καθαρή θέση ως μείωση του προϊόντος της έκδοσης, μετά από φόρους.

Η διανομή μερίσματος στους κατόχους προνομιούχων τίτλων, αναγνωρίζεται ως μείωση της καθαρής θέσης, κατά την ημερομηνία που αναγνωρίζονται ως πληρωτέα.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Όταν ο Όμιλος αγοράζει προνομιούχους τίτλους που εκδίδει, το ποσό που καταβάλλεται, συμπεριλαμβανομένων και των άμεσα σχετιζόμενων εξόδων (μετά την αφαίρεση φόρου), αφαιρείται από τα ίδια κεφάλαια. Στην περίπτωση που πωλούνται ή ακυρώνονται σε μεταγενέστερο στάδιο, οποιοδήποτε ποσό εισπραχθεί περιλαμβάνεται στα ίδια κεφάλαια.

2.2.24 Χρηματοοικονομικές εγγυήσεις και δεσμεύσεις για την παροχή πίστωσης

Χρηματοοικονομικές εγγυήσεις

Οι χρηματοοικονομικές εγγυήσεις αποτελούν συμβόλαια, με τα οποία ο εκδότης δεσμεύεται να αποζημιώσει τον κάτοχο του συμβολαίου για τη ζημιά που αυτός υφίσταται, σε περίπτωση που κάποιος καθορισμένος οφειλέτης αδυνατεί να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του σύμφωνα με τους όρους ενός χρεωστικού χρηματοπιστωτικού μέσου. Οι χρηματοοικονομικές εγγυήσεις που δίδονται από τον Όμιλο σε τράπεζες, χρηματοοικονομικούς οργανισμούς και άλλους φορείς για λογαριασμό πελατών για τη εξασφάλιση δανείων, υπεραναλήψεων και άλλων τραπεζικών πιστοδοτήσεων αναγνωρίζονται αρχικά στην εύλογη αξία, που είναι το ποσό που εισπράχθηκε. Μεταγενέστερα της αρχικής αναγνώρισης, οι χρηματοοικονομικές εγγυήσεις επιμετρώνται στην υψηλότερη αξία μεταξύ του ποσού της πρόβλεψης απομείωσης λόγω αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών και της αξίας που αναγνωρίστηκε αρχικά, μείον τις συσσωρευμένες αποσβέσεις της προμήθειας που προέκυψε, οπου υφίσταται.

Οι αγορασθείσες από τον Όμιλο χρηματοοικονομικές εγγυήσεις που θεωρούνται αναπόσπαστο μέρος των συμβατικών όρων του εγγυώμενου χρηματοοικονομικού μέσου δεν λογιστικοποιούνται ξεχωριστά και οι ταμειακές ροές από την εγγύηση λαμβάνονται υπόψη κατά την επιμέτρηση των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών του εγγυώμενου χρηματοοικονομικού μέσου, ενώ τυχόν προμήθειες και κόστη συναλλαγής που προκύπτουν για την απόκτηση της χρηματοοικονομικής εγγύησης θεωρούνται μέρος του πραγματικού επιτοκίου του εγγυώμενου χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού.

Αντιθέτως, οι αγορασθείσες χρηματοοικονομικές εγγυήσεις που δεν θεωρούνται αναπόσπαστο μέρος των συμβατικών όρων των εγγυώμενων χρηματοοικονομικών μέσων λογιστικοποιούνται ξεχωριστά, όπου αναγνωρίζεται ένα δικαίωμα αποζημίωσης το οποίο περιλαμβάνεται στα Λοιπά Στοιχεία Ενεργητικού όταν θεωρείται κατ' ουσίαν βέβαιο ότι ο Όμιλος θα αποζημιωθεί για τις πραγματοποιηθείσες πιστωτικές ζημιές, σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις της εγγύησης. Οι μεταβολές στη λογιστική αξία του προαναφερθέντος δικαιώματος αποζημίωσης που προκύπτει από χρηματοοικονομικές εγγυήσεις, οι οποίες χρησιμοποιούνται για τη μείωση του πιστωτικού κινδύνου δανειακών ανοιγμάτων που επιμετρώνται στο αποσβέσιμο κόστος, αναγνωρίζονται στις «Προβλέψεις για πιστωτικούς κινδύνους» στην κατάσταση αποτελεσμάτων του Ομίλου.

Δεσμεύσεις για την παροχή πίστωσης

Οι δεσμεύσεις αποτελούν ανοίγματα εκτός ισολογισμού, με τα οποία ο Όμιλος δεσμεύεται, κατά τη διάρκεια της σύμβασης, να χορηγήσει ένα δάνειο με προκαθορισμένους όρους στον πελάτη. Τέτοιες συμβατικές δεσμεύσεις αντιπροσωπεύουν δεσμεύσεις για παροχή πίστωσης και πιστωτικών επιστολών και αποτελούν μέρος των συνήθων δανειακών δραστηριοτήτων του Ομίλου, για τις οποίες αναγνωρίζεται πρόβλεψη απομείωσης για αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 9.

Η πρόβλεψη απομείωσης για αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές για τα ανοίγματα εκτός ισολογισμού (χρηματοοικονομικές εγγυήσεις και δεσμεύσεις) περιλαμβάνεται στις Λοιπές Υποχρεώσεις.

2.2.25 Μη κυκλοφορούντα στοιχεία ενεργητικού που κατέχονται προς πώληση και μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες

Τα μη κυκλοφορούντα στοιχεία ενεργητικού ταξινομούνται ως κατεχόμενα προς πώληση όταν η λογιστική τους αξία θα ανακτηθεί μέσω μίας συναλλαγής πώλησης αντί μέσω συνεχούς χρήσης. Ένα μη κυκλοφορούν στοιχείο ενεργητικού ταξινομείται ως κατεχόμενο προς πώληση, όταν είναι διαθέσιμο προς άμεση πώληση στην παρούσα κατάστασή του, υπόκειται σε όρους συνήθεις για πωλήσεις τέτοιων στοιχείων ενεργητικού και η πώληση θεωρείται πολύ πιθανή. Σε αυτές τις περιπτώσεις, η διοίκηση έχει δεσμευτεί να πραγματοποιήσει την πώληση και ενεργώς προωθεί την πώληση του περιουσιακού στοιχείου σε μία τιμή που είναι λογική σε σχέση με την τρέχουσα εύλογη αξία. Η πώληση επιπλέον αναμένεται να πληροί τις προϋποθέσεις αναγνώρισης ως ολοκληρωμένη πώληση εντός ενός έτους από την ημερομηνία της ταξινόμησης. Πριν από την ταξινόμησή τους ως κατεχόμενα προς πώληση, τα στοιχεία ενεργητικού αποτιμώνται εκ νέου σύμφωνα με το σχετικό λογιστικό πρότυπο.

Τα στοιχεία ενεργητικού που κατέχονται προς πώληση κατόπιν αποτιμώνται στη χαμηλότερη αξία μεταξύ της λογιστικής τους αξίας και της εύλογης αξίας αφαιρουμένων των εξόδων πώλησής τους. Η ζημιά η οποία προκύπτει από την ανωτέρω επιμέτρηση αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα και μπορεί να αντιλογιστεί μελλοντικά. Όταν η ζημιά αφορά ομάδα στοιχείων που έχουν ταξινομηθεί ως κατεχόμενα προς πώληση, αυτή κατανέμεται στα επιμέρους στοιχεία της ομάδας.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Ο Όμιλος παρουσιάζει τις μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες σε ξεχωριστή γραμμή στην ενοποιημένη κατάσταση αποτελεσμάτων εάν μία εταιρεία του Ομίλου ή ένα τμήμα μίας εταιρείας του Ομίλου έχει πωληθεί ή έχει ταξινομηθεί ως κατεχόμενο προς πώληση και:

- (α) Αντιπροσωπεύει μία ξεχωριστή σημαντική δραστηριότητα ή γεωγραφική περιοχή λειτουργίας,
- (β) Είναι μέρος ενός μοναδικού σχεδίου πώλησης μίας ξεχωριστής σημαντικής δραστηριότητας ή γεωγραφικής περιοχής λειτουργίας, ή
- (γ) Αποτελεί μία θυγατρική η οποία αποκτήθηκε αποκλειστικά με σκοπό την μεταπώλησή της.

Τα κέρδη ή ζημιές από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες περιλαμβάνουν τα κέρδη ή ζημιές προ φόρων από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες, τα κέρδη ή ζημιές προ φόρων λόγω πώλησης των μη συνεχιζόμενων δραστηριοτήτων ή λόγω επιμέτρησης αυτών στην εύλογη αξία, αφαιρουμένων των εξόδων της πώλησης και το φόρο των μη συνεχιζόμενων δραστηριοτήτων. Οι ενδοεταιρικές συναλλαγές μεταξύ συνεχιζόμενων και μη συνεχιζόμενων δραστηριοτήτων παρουσιάζονται σε μικτή βάση στη κατάσταση αποτελεσμάτων. Κατά την ταξινόμηση, μιας εταιρείας του Ομίλου ως μη συνεχιζόμενη δραστηριότητα, ο Όμιλος αναμορφώνει τα στοιχεία των προηγούμενων περιόδων στην ενοποιημένη κατάσταση αποτελεσμάτων.

2.2.26 Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα

Τα ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα, περιλαμβάνουν στοιχεία που επιμετρώνται στο αποσβέσιμο κόστος όπως μετρητά στο ταμείο, καταθέσεις σε κεντρικές τράπεζες που δεν υπόκεινται σε περιορισμούς και απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και τίτλους εμπορικού χαρτοφυλακίου όπως άλλες βραχυπρόθεσμες επενδύσεις υψηλής ρευστοποίησης, με αρχικές ημερομηνίες λήξης τριών ή λιγότερων μηνών.

2.2.27 Κρατικές επιχορηγήσεις

Οι κρατικές επιχορηγήσεις είναι μεταβιβάσεις πόρων στον Όμιλο από μια κρατική οντότητα, όπως η κυβέρνηση, οι κυβερνητικοί φορείς και παρόμοιοι φορείς, τοπικοί, εθνικοί ή διεθνείς, με αντάλλαγμα τη συμμόρφωση με συγκεκριμένες προϋποθέσεις κατά το παρελθόν ή στο μέλλον, που σχετίζονται με τις λειτουργικές δραστηριότητες του Ομίλου.

Οι κρατικές επιχορηγήσεις αναγνωρίζονται όταν υπάρχει εύλογη διασφάλιση ότι η επιχορήγηση θα εισπραχθεί και ο Όμιλος θα συμμορφωθεί με τις προϋποθέσεις που απαιτούνται. Οι επιχορηγήσεις αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων σε συστηματική βάση ώστε να εναρμονίζονται με τη μέθοδο που ο Όμιλος αναγνωρίζει τα έξοδα τα οποία οι επιχορηγήσεις πρόκειται να αποζημιώσουν. Σε περίπτωση μεταγενέστερων αλλαγών στις προσδοκίες του Ομίλου για την εκπλήρωση των προϋποθέσεων των κρατικών επιχορηγήσεων, η επίπτωση αυτών των αλλαγών αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

2.2.28 Δραστηριότητες εμπιστευματοδόχου

Ο Όμιλος παρέχει υπηρεσίες θεματοφυλακής, εταιρικής διαχείρισης, διαχείρισης επενδύσεων, καθώς και παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών σε τρίτους, που έχουν ως αποτέλεσμα την διακράτηση ή την επένδυση στοιχείων ενεργητικού για λογαριασμό πελατών του. Αυτό προϋποθέτει από τον Όμιλο να λαμβάνει αποφάσεις για την κατανομή, αγορά και πώληση σχετικά με ένα ευρύ φάσμα χρηματοοικονομικών μέσων. Ο Όμιλος λαμβάνει έσοδο αμοιβών για την παροχή των υπηρεσιών αυτών. Τα περιουσιακά στοιχεία που κρατούνται υπό την ιδιότητα ως εμπιστευματοδόχου δεν αποτελούν περιουσιακά στοιχεία του Ομίλου και δεν αναγνωρίζονται στις οικονομικές καταστάσεις. Επιπλέον, ο Όμιλος δεν εγγυάται για τις επενδύσεις αυτές και συνεπώς δεν είναι εκτεθειμένος σε οποιονδήποτε πιστωτικό κίνδυνο σε σχέση με αυτές.

3. Σημαντικές λογιστικές εκτιμήσεις και παραδοχές στην εφαρμογή των λογιστικών αρχών

Κατά την εφαρμογή των λογιστικών αρχών του Ομίλου, η Διοίκηση προβαίνει σε εκτιμήσεις και παραδοχές που ενδέχεται να επηρεάσουν τα ποσά των στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων, των εσόδων και εξόδων στις οικονομικές καταστάσεις, κατά τη διάρκεια του επόμενου οικονομικού έτους και τις γνωστοποιήσεις που τις συνοδεύουν. Οι εκτιμήσεις και οι παραδοχές αξιολογούνται διαρκώς και βασίζονται στις παρούσες συνθήκες, σε ιστορικά στοιχεία και σε άλλους παράγοντες, συμπεριλαμβανομένων των εκτιμήσεων για μελλοντικά γεγονότα, οι οποίες, με βάση τις παρούσες συνθήκες, θεωρούνται λογικές. Κάθε αναθεώρηση των εκτιμήσεων, αναγνωρίζεται μελλοντικώς. Οι κυριότεροι τομείς για τους οποίους ο Όμιλος προβαίνει σε εκτιμήσεις και παραδοχές στην εφαρμογή των λογιστικών του αρχών αναλύονται παρακάτω:

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις**3.1 Ζημίες απομείωσης για δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες**

Το 2022, η γεωπολιτική και οικονομική αναταραχή που προκλήθηκε από τη Ρωσική εισβολή στην Ουκρανία, μαζί με τις συνεχιζόμενες - αν και επιβραδυνόμενες - πληθωριστικές πιέσεις, οι υψηλές τιμές ενέργειας και το αυξανόμενο κόστος δανεισμού επηρέασαν αρνητικά το παγκόσμιο οικονομικό περιβάλλον, επιδείνωσαν τις μακροοικονομικές προοπτικές των ευρωπαϊκών οικονομιών, οι οποίες πλέον αντιμετωπίζουν επιβράδυνση της ανάπτυξης και κατά συνέπεια αυξανόμενη οικονομική αβεβαιότητα στις χώρες στις οποίες δραστηριοποιείται ο Όμιλος. Σε αυτό το ασταθές περιβάλλον, η ελληνική οικονομία έχει επιδείξει αξιοσημείωτη ανθεκτικότητα, κυρίως λόγω της αύξησης της κατανάλωσης, των εξαγωγών υπηρεσιών, των ισχυρών επιδόσεων στον τουρισμό και της περαιτέρω επιτάχυνσης των νέων επενδύσεων που ενισχύονται από τα κεφαλαία του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, η οποία αναμένεται να συνεχιστεί, ωστόσο με βραδύτερο ρυθμό (σημ. 2).

Στο πλαίσιο της προαναφερθείσας γενικής οικονομικής αβεβαιότητας, ο Όμιλος συνέχισε την ισχυρή επίδοσή του, όπως αποδεικνύεται από τους δείκτες ποιότητας πιστοδοτήσεων στο τέλος της χρήσης του 2022, οι οποίοι ξεπέρασαν τα αναμενόμενα επίπεδα σε ότι αφορά τον δείκτη των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων (NPE) και την κάλυψη των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων (NPE), ενώ παρακολουθεί στενά τους κινδύνους που ενδεχομένως να επηρεάσουν τους δανειολήπτες από επιχειρηματικούς κλάδους που πλήττονται περισσότερο (όπως ο κλάδος των τροφίμων, της ενέργειας, της προμήθειας πρώτων υλών για τον κατασκευαστικό κλάδο κ.λπ.) και να συρρικνώσουν το διαθέσιμο εισόδημα και την ικανότητα εξυπηρέτησης χρέους των πελατών λιανικής τραπεζικής. Σε αυτό το πλαίσιο, στο τέταρτο τρίμηνο του 2022, ο Όμιλος αναθεώρησε τις σημαντικές μακροοικονομικές μεταβλητές που ενσωματώνονται στα μοντέλα υπολογισμού των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών βάσει του ΔΠΧΑ 9, προκειμένου να αντικατοπτρίσει, στο βαθμό που είναι εφικτό, τις αβεβαιότητες που σχετίζονται με το οικονομικό περιβάλλον. Επιπλέον, ο Όμιλος ενίσχυσε τη χρήση εξιδεικευμένων παραμέτρων ανά κλάδο του επιχειρηματικού χαρτοφυλακίου, καθώς και το πλαίσιο παρακολούθησης των δανειοληπτών από επιχειρηματικούς κλάδους που πλήττονται περισσότερο και ενσωμάτωσε τις μεταβολές του πληθωρισμού και των επιτοκίων στην αξιολόγηση της ικανότητας εξυπηρέτησης χρέους των δανειοληπτών λιανικής τραπεζικής, ώστε να αποτυπωθεί καλύτερα η επίδραση των μακροοικονομικών δεικτών στην απόδοση των δανειακών του χαρτοφυλακίων.

Επιμέτρηση αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών

Η επιμέτρηση των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών απαιτεί από τη Διοίκηση να ασκήσει σημαντική κρίση, και συγκεκριμένα την εκτίμηση του ποσού και του χρονοδιαγράμματος των μελλοντικών ταμειακών ροών καθώς και της αξίας των εξασφαλίσεων κατά τον προσδιορισμό των ζημιών απομείωσης και την εκτίμηση της σημαντικής αύξησης του πιστωτικού κινδύνου. Αυτές οι εκτιμήσεις προσδιορίζονται από πλήθος παραγόντων, μεταβολές στους οποίους μπορεί να οδηγήσουν σε σημαντικές αλλαγές στο χρονοδιάγραμμα και στο ποσό της πρόβλεψης απομείωσης για πιστωτικές ζημιές που πρέπει να αναγνωρισθεί.

Ο υπολογισμός των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών του Ομίλου είναι αποτέλεσμα σύνθετων μοντέλων με μια σειρά υποκείμενων υποθέσεων σχετικά με την επιλογή μεταβλητών δεδομένων και τις αλληλεξαρτήσεις τους. Επιπλέον, ενδέχεται να απαιτούνται προσαρμογές από τη Διοίκηση (management overlays) για να αποτυπώσουν νέες εξελίξεις και διαθέσιμες πληροφορίες, οι οποίες δεν αντικατοπτρίζονται ακόμη στον υπολογισμό της αναμενόμενης πιστωτικής ζημιάς μέσω των μοντέλων κινδύνου.

Τα στοιχεία των μοντέλων εκτίμησης αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών που αντιπροσωπεύουν σημαντικές λογιστικές παραδοχές και εκτιμήσεις, περιλαμβάνουν:

Καθορισμός σημαντικής αύξησης του πιστωτικού κινδύνου

Το ΔΠΧΑ 9 δεν περιλαμβάνει ορισμό του τι συνιστά σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου (SICR). Η αξιολόγηση του κατά πόσο ο πιστωτικός κίνδυνος έχει αυξηθεί σημαντικά από την αρχική αναγνώριση πραγματοποιείται σε κάθε περίοδο αναφοράς λαμβάνοντας υπόψη κατά κύριο λόγο τη μεταβολή του κινδύνου αθέτησης κατά την εναπομένουσα διάρκεια του χρηματοπιστωτικού μέσου. Ο Όμιλος αξιολογεί κατά πόσο έχει πραγματοποιηθεί μια σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου από την αρχική αναγνώριση βασιζόμενος σε ποιοτικές και ποσοτικές, εύλογες και βάσιμες πληροφορίες για τις μελλοντικές συνθήκες που απαιτούν την άσκηση σημαντικής κρίσης από τη Διοίκηση (Σημ. 2.2.13). Η εφαρμογή αυστηρότερων κριτηρίων θα μπορούσε να αυξήσει σημαντικά τον αριθμό των χρηματοοικονομικών μέσων που απαιτείται να μεταφερθούν στο Στάδιο 2.

Δάνεια λιανικής τραπεζικής

Σχετικά με τα ανοίγματα σε δάνεια λιανικής τραπεζικής, το βασικό κριτήριο είναι η αλλαγή της πιθανότητας αθέτησης (PD) κατά την συνολική υπολειπόμενη διάρκεια του δανείου πάνω από τα όρια που έχουν οριστεί. Ο καθορισμός των συγκεκριμένων ορίων διαφέρει ανά χαρτοφυλάκιο, κατάσταση τροποποίησης (τροποποιημένο ή μη δάνειο), τύπο προϊόντος καθώς και ύψος της πιθανότητας αθέτησης κατά την αρχική αναγνώριση του δανείου. Σε γενικές γραμμές, τα όρια για δάνεια με χαμηλή πιθανότητα

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

αθέτησης κατά την αρχική αναγνώριση είναι υψηλότερα σε σχέση με τα δάνεια που αξιολογήθηκαν με υψηλή πιθανότητα αθέτησης κατά την αρχική αναγνώριση.

Σύμφωνα με τον παραπάνω διαχωρισμό, την 31 Δεκεμβρίου 2022 και 2021, για τα δάνεια λιανικής τραπεζικής στην Ελλάδα, το εύρος των ορίων σχετικά με την πιθανότητα αθέτησης (PD) κατά την υπολειπόμενη διάρκεια των δανείων, η υπέρβαση των οποίων συνιστά και ταξινόμηση του δανείου σε Στάδιο 2, αναλύονται παρακάτω.

Δάνεια λιανικής τραπεζικής	Εύρος ορίων SICR
Στεγαστικά δάνεια	30%-50%
Ενοποιημένες δανειακών υποχρεώσεων	10%-80%
Δάνεια σε μικρές επιχειρήσεις	10%-65%
Καταναλωτικά δάνεια	60%-100%

Επιχειρηματικά δάνεια

Για ανοίγματα επιχειρηματικών δανείων, οι καμπύλες πιθανοτήτων αθέτησης (PD) κατά την αρχική αναγνώριση και την υπολειπόμενη διάρκεια των δανείων σε κάθε ημερομηνία αναφοράς αντιστοιχίζονται σε κατηγορίες πιστοληπτικής διαβάθμισης. Ακολούθως, τα σχετικά όρια SICR βασίζονται στην σύγκριση των πιστοληπτικών διαβαθμίσεων κατά την αρχική αναγνώριση και κατά την ημερομηνία αναφοράς, ενώ υποβαθμίσεις στην κατηγορία διαβάθμισης, αντιπροσωπεύουν αλλαγές στην πιθανότητα αθέτησης κατά την συνολική υπολειπόμενη διάρκεια του δανείου. Ο Όμιλος, όπως και στα ανοίγματα δανείων λιανικής τραπεζικής, κατηγοριοποιεί τα ανοίγματα των επιχειρηματικών δανείων με βάση την κατηγορία του περιουσιακού στοιχείου, τον τύπο δανείου και την πιστοληπτική διαβάθμιση κατά την αρχική αναγνώριση. Επιπλέον, για τιτλοποιημένα ομόλογα που εκδίδονται από οντότητες ειδικού σκοπού που έχουν συσταθεί από τον Όμιλο, η αξιολόγηση SICR πραγματοποιείται λαμβάνοντας υπόψη την απόδοση των υποκείμενων στοιχείων ενεργητικού.

Την 31 Δεκεμβρίου 2022 και 2021, για το χαρτοφυλάκιο επιχειρηματικών δανείων στην Ελλάδα, τα όρια επιδείνωσης της πιστοληπτικής διαβάθμισης, η υπέρβαση των οποίων συνιστά και ταξινόμηση του δανείου σε Στάδιο 2 ανά κατηγορία πιστοληπτικής διαβάθμισης, παρουσιάζονται παρακάτω. Ειδικότερα, σύμφωνα με την πολιτική σημαντικής αύξησης πιστωτικού κινδύνου (SICR) του Ομίλου, οποιαδήποτε υποβάθμιση σε κατηγορία πιστοληπτικής διαβάθμισης 6 ή υψηλότερου κινδύνου (7, 8 ή 9), θεωρείται ως γεγονός SICR σε όλα τα χαρτοφυλάκια των επιχειρηματικών δανείων.

Κατηγορίες εσωτερικής αξιολόγησης των επιχειρηματικών δανείων	Ελάχιστο εύρος ορίων SICR
1	Πέντε βαθμίδες
2	Τέσσερις βαθμίδες
3	Τρεις βαθμίδες
4	Δύο βαθμίδες
5-8	Μία βαθμίδα

Προσδιορισμός των σεναρίων, των σταθμίσεων κάθε σεναρίου και των μακροοικονομικών παραγόντων

Για να επιτευχθεί ο στόχος της επιμέτρησης των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών, ο Όμιλος αξιολογεί μια σειρά πιθανών αποτελεσμάτων σύμφωνα με τις απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 9, εφαρμόζοντας τουλάχιστον τρία μακροοικονομικά σενάρια, δηλαδή βασικό, δυσμενές και αισιόδοξο, με τρόπο που εξασφαλίζει ένα αμερόληπτο και σταθμισμένο βάσει πιθανοτήτων αποτέλεσμα. Κάθε ένα από τα σενάρια βασίζεται στις παραδοχές της Διοίκησης σχετικά με τις μελλοντικές οικονομικές συνθήκες υπό τη μορφή μακροοικονομικών παραγόντων, παραγόντων σχετικών με την αγορά και λοιπών παραγόντων. Την 31 Δεκεμβρίου 2022 και 31 Δεκεμβρίου 2021, οι σταθμίσεις βάσει πιθανοτήτων για τα σενάρια που αναφέρονται παραπάνω και που εφαρμόζονται από τον Όμιλο στην επιμέτρηση των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών είναι 50% για το βασικό σενάριο και 25% για το δυσμενές και για το αισιόδοξο σενάριο αντίστοιχα.

Οι βασικές παραδοχές που βασίζεται κάθε μακροοικονομικό σενάριο παραθέτονται παρακάτω:

- **Βασικό σενάριο**

Το βασικό σενάριο υποθέτει τη μη ύπαρξη κλιμάκωσης του πολέμου στην Ουκρανία, καμία αλλαγή στις κυρώσεις της ΕΕ κατά της Ρωσίας και στην τροχιά της νομισματικής πολιτικής καθώς και τη σταθερότητα που σχετίζεται με τον πολιτικό κύκλο. Ο βασικός πληθωρισμός για την Ελλάδα θεωρείται ότι θα αποκλιμακωθεί σταδιακά στο 1,8%, η αύξηση της απασχόλησης στη μετά Covid 19

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

περίοδο θεωρείται ότι θα συμβάλει στη μείωση της ανεργίας, οι τιμές των ακινήτων θα συνεχίσουν την ανοδική τους πορεία, ενώ οι βραχυπρόθεσμες προοπτικές θα υποστηριχθούν από: (α) την αναμενόμενη ισχυρή τουριστική περίοδο, (β) τα κεφάλαια από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, (γ) την πλεονάζουσα ρευστότητα (καταθέσεις και κρατικό απόθεμα μετρητών) και (δ) τα δημοσιονομικά μέτρα που υιοθετήθηκαν για τη μείωση του ενεργειακού κόστους. Στο μέτωπο της Ευρωζώνης, η ΕΚΤ αναμένεται να σταματήσει την περιοριστική νομισματική της πολιτικής το πρώτο τρίμηνο του 2023..

• *Αισιόδοξο σενάριο*

Το αισιόδοξο σενάριο υποθέτει ταχύτερη ανάκαμψη το 2022 και το 2023, σε σύγκριση με το βασικό σενάριο, ως αποτέλεσμα: (α) των υψηλότερων από τα αναμενόμενα τουριστικών εσόδων, (β) των μη αρνητικών εξελίξεων σε σχέση με την ενεργειακή κρίση (οι τιμές της ενέργειας παραμένουν αμετάβλητες σε σχέση με το βασικό σενάριο) και (γ) της μη κλιμάκωσης του πολέμου στην Ουκρανία. Επιπλέον, προϋποθέτει γρήγορη επίλυση της πολιτικής αβεβαιότητας, σχηματισμό σταθερής κυβέρνησης χωρίς ανάγκη τρίτου γύρου εκλογών και χωρίς αρνητικές εκπλήξεις από τη ροή των κονδυλίων της ΕΕ.

• *Δυσμενές σενάριο*

Το δυσμενές σενάριο προϋποθέτει παράταση και κλιμάκωση του πολέμου και των οικονομικών κυρώσεων, που οδηγεί σε μεγαλύτερη διακύμανση του εφοδιασμού, η οποία εκδηλώνεται μέσω των υψηλότερων τιμών πετρελαίου και σε αύξηση της εγχώριας αβεβαιότητας ως αποτέλεσμα του πολιτικού κύκλου/εκλογών. Ως εκ τούτου, αναμένονται υψηλότερος και πιο επίμονος πληθωρισμός (και επακόλουθη συρρίκνωση των εισοδημάτων), πιο παρατεταμένη αναβολή των επενδύσεων, χαμηλότερη εξωτερική ζήτηση αλλά και περισσότερα μέτρα δημοσιονομικής στήριξης, περιορισμένα από τον εγχώριο δημοσιονομικό χώρο. Επίσης, εικάζονται αρνητικές εξελίξεις στο μέτωπο του RRF και των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, ενώ η αβεβαιότητα γύρω από τις προοπτικές ανάπτυξης της Ευρωζώνης εντείνεται.

Πληροφόρηση για μελλοντικά στοιχεία (forward looking information)

Ο Όμιλος διασφαλίζει ότι οι εκτιμήσεις απομείωσης και οι μακροοικονομικές προβλέψεις, όπως παρέχονται από τον Τομέα Οικονομικής Ανάλυσης και Μελετών, που διενεργούνται για επιχειρηματικούς και εποπτικούς σκοπούς είναι απολύτως συνεπείς. Ως εκ τούτου, το βασικό σενάριο του ΔΠΧΑ 9 το οποίο εφαρμόζεται στον υπολογισμό των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών συμπίπτει με αυτό που χρησιμοποιείται στα πλαίσια της Διαδικασίας Αξιολόγησης της Επάρκειας Εσωτερικού Κεφαλαίου (ICAAP) και για σκοπούς επιχειρηματικού σχεδιασμού. Επιπλέον, στην ανάπτυξη των μακροοικονομικών σεναρίων έχει ληφθεί υπόψη η σχετική εμπειρία που αποκτήθηκε κατά τη διενέργεια των ασκήσεων προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων οι οποίες επιβλήθηκαν από τον επόπτη, ενώ οι προβλέψεις απομείωσης βασίστηκαν στην κατά ΔΠΧΑ 9 μεθοδολογία των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών.

Σε ό,τι αφορά τις μακροοικονομικές παραδοχές, ο Όμιλος αξιολογεί συγκεκριμένες ενδείξεις για την πρόβλεψη των παραμέτρων ρίσκου, και πιο συγκεκριμένα τους δείκτες τιμών οικιστικών και εμπορικών ακινήτων, αυτόν της ανεργίας και του Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος, το περιθώριο των ελληνικών κρατικών ομολόγων σε σχέση με το επιτόκιο αναφοράς EURIBOR και τον δείκτη πληθωρισμού, όπως επίσης επιτόκια και συναλλαγματικές ισοτιμίες.

Σχετικά με τους κύριους μακροοικονομικούς δείκτες που χρησιμοποιούνται στην επιμέτρηση των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών του δανειακού χαρτοφυλακίου στη Ελλάδα για την χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2022 και 31 Δεκεμβρίου 2021, ο αριθμητικός μέσος όρος των σταθμισμένων βάσει πιθανοτήτων ετήσιων προβλέψεων των σεναρίων για τα επόμενα τέσσερα χρόνια μετά την ημερομηνία αναφοράς, παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα:

Κύριοι μακροοικονομικοί δείκτες	31 Δεκεμβρίου 2022	31 Δεκεμβρίου 2021
	Μέσος όρος (2023-2026) των ετήσιων προβλέψεων	Μέσος όρος (2022-2025) των ετήσιων προβλέψεων
Ρυθμός ανάπτυξης Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος	2,10%	3.27%
Ποσοστό Ανεργίας	10,76%	12.60%
Δείκτης τιμών οικιστικών ακινήτων	3,71%	5.55%
Δείκτης τιμών εμπορικών ακινήτων	3,46%	5.75%
Δείκτης Πληθωρισμού	3,10%	1.57%

Τυχόν μεταβολές στα σενάρια και τις σταθμίσεις αυτών, στο αντίστοιχο σύνολο μακροοικονομικών μεταβλητών και στις παραδοχές που έγιναν σχετικά με αυτές τις μεταβλητές για τον χρονικό ορίζοντα της πρόβλεψης, θα είχαν σημαντική επίδραση στο ποσό της

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

αναμενόμενης πιστωτικής ζημιάς. Τα μοντέλα και οι βασικές μεθοδολογίες που χρησιμοποιούνται στη μέτρηση της αναμενόμενης πιστωτικής ζημιάς επικυρώνονται από τις αρμόδιες μονάδες του Ομίλου, οι οποίες είναι ανεξάρτητες από τη διαδικασία της ανάπτυξης των μοντέλων.

Ανάπτυξη μοντέλων αναμενόμενης πιστωτικής ζημιάς, συμπεριλαμβανομένων των διαφόρων υπολογιστικών τύπων, της επιλογής των δεδομένων και των αλληλεξαρτήσεων

Για σκοπούς επιμέτρησης των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών, ο Όμιλος πραγματοποιεί την απαραίτητη παραμετροποίηση του μοντέλου με βάση τα διάφορα δεδομένα που παρατηρούνται σε συγκεκριμένη χρονική στιγμή (point-in-time) χρησιμοποιώντας μηνιαία διαστήματα. Οι υπολογισμοί αναμενόμενης πιστωτικής ζημιάς βασίζονται σε παραμέτρους δεδομένων, δηλαδή έκθεση κατά την αθέτηση (EAD), πιθανότητα αθέτησης (PD), ζημιά ως ποσοστό του χρηματοδοτικού ανοίγματος δεδομένης της αθέτησης (LGD), συντελεστή μετατροπής των εκτός ισολογισμού πιστωτικών ανοιγμάτων σε χρηματοδοτικά ανοίγματα (CCF), κλπ., ενσωματώνοντας την άποψη της Διοίκησης για τις μελλοντικές συνθήκες. Ο Όμιλος καθορίζει επίσης τις συνδέσεις μεταξύ των μακροοικονομικών σεναρίων και των οικονομικών δεδομένων, όπως τα επίπεδα ανεργίας και τις αξίες των εξασφαλίσεων, καθώς και τις επιδράσεις αυτών στα PDs, EADs και LGDs.

Επιπλέον, ο καθορισμός των PDs δεν είναι συντηρητικός, αλλά αμερόληπτος και αντικειμενικός και ενσωματώνει σχετικές πληροφορίες για τις μελλοντικές συνθήκες, συμπεριλαμβανομένων των μακροοικονομικών σεναρίων. Τα παραμετρικά μοντέλα πρόβλεψης κινδύνου ενσωματώνουν έναν αριθμό μακροοικονομικών μεταβλητών, όπως το ΑΕΠ, την ανεργία κλπ. καθώς και μεταβλητές σχετικές με τα χαρτοφυλάκια όπως δείκτης εποχικότητας κλπ. που χρησιμοποιούνται ως ανεξάρτητες μεταβλητές για την επίτευξη της βέλτιστης πρόβλεψης. Το 2022, ο Όμιλος προχώρησε στην παραμετροποίηση των μοντέλων αθέτησης κινδύνου (PD), εισάγοντας για τους εταιρικούς δανειολήπτες μακροοικονομικές μεταβλητές ειδικών του κλάδου που δραστηριοποιούνται και εφαρμόζοντας κλίμακες επιτοκίου και πληθωρισμού στην εκτίμηση του δείκτη που προκύπτει από τον λόγο χρέους προς εισόδημα (debt to income ratio) των πελατών λιανικής τραπεζικής. Πιο συγκεκριμένα, στην τελευταία περίπτωση, οι δόσεις των δανειοληπτών εκτιμήθηκαν με τη χρήση των προβλεπόμενων επιτοκίων, ενώ το εισοδηματικό μοντέλο έλαβε υπόψη και τον προβλεπόμενο πληθωρισμό επιπλέον του προβλεπόμενου ΑΕΠ και δείκτη ανεργίας.

Τα μοντέλα των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών βασίζονται σε λογιστικές παλινδρομήσεις και λειτουργούν κάτω από τα διαφορετικά μακροοικονομικά σενάρια και τις σχετικές αλλαγές και κλυδωνισμούς στο μακροοικονομικό περιβάλλον οι οποίες αντικατοπτρίζονται αναλόγως με μη γραμμικό τρόπο.

Τμηματοποίηση χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού για τα οποία η αναμενόμενη πιστωτική ζημιά αξιολογείται σε συλλογική βάση

Ο Όμιλος κατατάσσει τα ανοίγματα του με βάση τα κοινά χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου κατά την αρχική αναγνώριση, τόσο για την εκτίμηση της σημαντικής αύξησης του πιστωτικού κινδύνου όσο και για την επιμέτρηση της πρόβλεψης απομείωσης των δανείων σε συλλογική βάση. Οι διαφορετικές κατηγορίες αποσκοπούν να καταγράψουν τις διαφορές στα PDs και στα ποσοστά ανάκτησης σε περίπτωση αθέτησης. Σε επόμενες περιόδους, ο Όμιλος επανεξετάζει την ομαδοποίηση των ανοιγμάτων του τουλάχιστον σε ετήσια βάση, προκειμένου να διασφαλίσει ότι οι εν λόγω ομαδοποιήσεις παραμένουν ομοιογενείς ως προς την ανταπόκρισή τους στα κοινά χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου που έχουν εντοπιστεί. Τυχόν αναδιάταξη αντικατοπτρίζει την αντίληψη της Διοίκησης σχετικά με την αλλαγή του πιστωτικού κινδύνου που σχετίζεται με τα συγκεκριμένα ανοίγματα σε σύγκριση με την αρχική αναγνώριση.

Ανάπτυξη μοντέλων και προσαρμογές από την Διοίκηση (management overlays)

Ένα πλήθος πολύπλοκων μοντέλων έχει αναπτυχθεί ή τροποποιηθεί για τον υπολογισμό της αναμενόμενης πιστωτικής ζημιάς, ενώ ενδέχεται να απαιτούνται προσωρινές προσαρμογές από τη Διοίκηση για να ληφθούν υπόψη νέες εξελίξεις και διαθέσιμες πληροφορίες, οι οποίες δεν αντικατοπτρίζονται ακόμη στον υπολογισμό της αναμενόμενης πιστωτικής ζημιάς μέσω των μοντέλων κινδύνου. Αντίστοιχα, λαμβάνοντας υπόψη τις μακροοικονομικές συνθήκες και το γεωπολιτικό υπόβαθρο που συνδέονται με τον πόλεμο στην Ουκρανία, η Διοίκηση έχει ενσωματώσει στους υπολογισμούς της αναμενόμενης πιστωτικής ζημιάς μια εκτίμηση σχετικά με δυνητικούς κινδύνους από τα χαρτοφυλάκια των επιχειρηματικών δανείων της, η οποία δεν προκύπτει από τα μοντέλα και αντιπροσωπεύει το 4% των συνολικών προβλέψεων απομείωσης για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις πελατών. Οι προσαρμογές από τη Διοίκηση στη παρούσα χρήση αντικατοπτρίζουν την ευαισθησία της μακροοικονομικής μεταβλητότητας στο προφίλ κινδύνου των οφειλετών. Οι αλλαγές της εσωτερικής διαβάθμισης του αντισυμβαλλομένου, νέα ή αναθεωρημένα μοντέλα και δεδομένα ενδέχεται να επηρεάσουν σημαντικά την αναμενόμενη πιστωτική ζημιά. Τα μοντέλα

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

διέπονται από το πλαίσιο επικύρωσης του Ομίλου, το οποίο αποσκοπεί στην εξασφάλιση ανεξάρτητης επαλήθευσης, και εγκρίνονται από την Επιτροπή Κινδύνων του Διοικητικού Συμβουλίου (Board Risk Committee – BRC).

Ανάλυση ευαισθησίας σε δανειακά χαρτοφυλάκια

Η ανάλυση ευαισθησίας, όταν διενεργείται επί συγκεκριμένων σημαντικών παραμέτρων, μπορεί να παράσχει ουσιώδη πληροφόρηση μόνο για χαρτοφυλάκια στα οποία οι παράμετροι κινδύνου έχουν σημαντική επίδραση στο συνολικό πιστωτικό κίνδυνο ενός δανειακού χαρτοφυλακίου, ειδικά όταν τέτοιες αναλύσεις ευαισθησίας χρησιμοποιούνται και για εσωτερικούς σκοπούς διαχείρισης πιστωτικού κινδύνου. Σε διαφορετική περίπτωση, η ανάλυση ευαισθησίας πάνω σε συγκεκριμένους συνδυασμούς κάποιων παραμέτρων κινδύνου δύναται να μην παράγει ουσιαστικά αποτελέσματα καθώς στην πραγματικότητα υπάρχουν αλληλεξαρτήσεις μεταξύ διαφόρων οικονομικών δεδομένων καθιστώντας οποιοσδήποτε αλλαγές στις παραμέτρους ως αλλαγές που συσχετίζονται με διαφόρους παράγοντες.

Η ανάλυση ευαισθησίας που παρουσιάζεται στους παρακάτω πίνακες υποθέτει μια ευνοϊκή και μια δυσμενή μετατόπιση στη στάθμιση του σεναρίου, σε σύγκριση με αυτήν που εφαρμόστηκε για τη μέτρηση των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών. Την 31 Δεκεμβρίου 2022, λαμβάνοντας υπόψη ότι οι επικρατούσες μακροοικονομικές συνθήκες, όπως αντικατοπτρίζονται στα τρία σενάρια που ενσωματώθηκαν στο σταθμισμένο σενάριο πιθανότητας του ΔΠΧΑ 9, είχαν ως αποτέλεσμα τη διεύρυνση των διαφορών των επιπέδων των μακροοικονομικών μεταβλητών μεταξύ των σεναρίων, ο Όμιλος καθόρισε εκ νέου τη στάθμιση των σεναρίων που χρησιμοποιούνται στην ανάλυση ευαισθησίας των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών προκειμένου να αντικατοπτρίζεται μια εύλογη πιθανή αλλαγή των βασικών μακροοικονομικών δεικτών. Αντίστοιχα, η ευνοϊκή μετατόπιση προϋποθέτει αύξηση της στάθμισης του αισιόδοξου σεναρίου στο 50% και σταθερή στάθμιση του βασικού σεναρίου στο 50%, ενώ η δυσμενής μετατόπιση προϋποθέτει αύξηση της στάθμισης του δυσμενούς σεναρίου στο 50% και σταθερή στάθμιση του βασικού σεναρίου στο 50%. Αντιστοίχως, στο τέλος του 2021, η ευνοϊκή μετατόπιση υπέθεσε αύξηση της στάθμισης του αισιόδοξου σεναρίου στο 75% και μείωση της στάθμισης του βασικού σεναρίου στο 25%, ενώ η αρνητική μετατόπιση υπέθεσε αύξηση της στάθμισης του δυσμενούς σεναρίου στο 75% και μείωση της στάθμισης του βασικού σεναρίου κατά 25% σε σύγκριση με τη στάθμιση του σεναρίου που εφαρμόζει ο Όμιλος στη μέτρηση των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών.

Στους παρακάτω πίνακες παρουσιάζεται η εκτιμώμενη επίπτωση στην επιμέτρηση των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών του Ομίλου, ανά στάδιο (συμπεριλαμβανομένων στοιχείων εκτός ισολογισμού), από πιθανές λογικές και συνδυασμένες αλλαγές στις προβλέψεις των κύριων μακροοικονομικών δεικτών για τα επόμενα 5 έτη (2023-2027 και 2022-2026, αντίστοιχα):

Την 31 Δεκεμβρίου 2022				Την 31 Δεκεμβρίου 2021			
Σενάριο ευαισθησίας				Σενάριο ευαισθησίας			
Κύριοι μακροοικονομικοί δείκτες	Συνδυαστική αλλαγή %			Κύριοι μακροοικονομικοί δείκτες	Συνδυαστική αλλαγή %		
	Θετική μεταβολή	Δυσμενής μεταβολή			Θετική μεταβολή	Δυσμενής μεταβολή	
Αύξηση ΑΕΠ	41%	-41%	αλλαγή στις ετήσιες προβλέψεις	Αύξηση ΑΕΠ	20%	-20%	αλλαγή στις ετήσιες προβλέψεις
Δείκτης ανεργίας	-11%	11%	αλλαγή στις ετήσιες προβλέψεις	Δείκτης ανεργίας	-11%	11%	αλλαγή στις ετήσιες προβλέψεις
Δείκτης πληθωρισμού	-2%	2%	αλλαγή στις ετήσιες προβλέψεις	Δείκτης πληθωρισμού	1%	-1%	αλλαγή στις ετήσιες προβλέψεις
Δείκτης τιμών ακινήτων (RRE/CRE)	4%	-4%	αλλαγή στις προσαρμοσμένες αγοραίες τιμές ακινήτων που κατέχονται ως εξασφάλιση	Δείκτης τιμών ακινήτων (RRE/CRE)	3%	-3%	αλλαγή στις προσαρμοσμένες αγοραίες τιμές ακινήτων που κατέχονται ως εξασφάλιση

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

	Εκτιμώμενη επίπτωση ανά στάδιο την 31 Δεκεμβρίου 2022							
	Θετική μεταβολή				Δυσμενής μεταβολή			
	ECL 12μήνου-Στάδιο 1	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων-Στάδιο 2	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων	31 Δεκεμβρίου 2022	ECL 12μήνου-Στάδιο 1	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων-Στάδιο 2	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων	31 Δεκεμβρίου 2022
Επίπτωση σε € εκατ.	(12)	(36)	(34)	(82)	10	43	35	88
Επίπτωση % πρόβλεψης	-7,08	-9,96	-2,93	-4,86	5,73	11,99	3,03	5,24

	Εκτιμώμενη επίπτωση ανά στάδιο την 31 Δεκεμβρίου 2021							
	Θετική μεταβολή				Δυσμενής μεταβολή			
	ECL 12μήνου-Στάδιο 1	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων-Στάδιο 2	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων	31 Δεκεμβρίου 2021	ECL 12μήνου-Στάδιο 1	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων-Στάδιο 2	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων	31 Δεκεμβρίου 2021
Επίπτωση σε € εκατ.	(9)	(24)	(28)	(61)	6	30	34	70
Επίπτωση % πρόβλεψης	-5,06	-7,57	-1,98	-3,20	3,47	9,39	2,37	3,64

Ο Όμιλος επικαιροποιεί και εξετάζει τη λογικότητα και εκτελεί εκ των υστέρων έλεγχο των βασικών παραδοχών που χρησιμοποιούνται στη μεθοδολογία αξιολόγησης του SICR και της επιμέτρησης του ECL, τουλάχιστον σε ετήσια βάση ή νωρίτερα, βάσει διαφόρων γεγονότων και συνθηκών. Σ' αυτό το πλαίσιο, εξειδικευμένο και με εμπειρία προσωπικό από τη Γενική Διεύθυνση Διαχείρισης Κινδύνων του Ομίλου παρακολουθεί τις παραμέτρους κινδύνου που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό της αναμενομένης πιστωτικής ζημιάς. Επιπροσθέτως, ως μέρος του σαφώς καθορισμένου πλαισίου διακυβέρνησης, τυχόν αναθεωρήσεις στη μεθοδολογία εγκρίνονται από τις αρμόδιες επιτροπές του Ομίλου και τελικά από την Επιτροπή Κινδύνων του Διοικητικού Συμβουλίου (BRC).

3.2 Εύλογη αξία χρηματοοικονομικών μέσων

Η εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών μέσων είναι η τιμή που μία οικονομική οντότητα θα λάμβανε κατά την πώληση ενός περιουσιακού στοιχείου ή θα κατέβαλε για τη μεταβίβαση μιας υποχρέωσης σε μια κανονική συναλλαγή μεταξύ συμμετεχόντων στην κύρια (ή πιο συμφέρουσα) αγορά, κατά την ημερομηνία της επιμέτρησης και υπό τις τρέχουσες συνθήκες της αγοράς (δηλ. τιμή εξόδου) ανεξαρτήτως εάν η τιμή αυτή είναι άμεσα παρατηρήσιμη ή προσδιορίζεται με τη χρήση άλλων κατάλληλων τεχνικών αποτίμησης.

Η εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών μέσων που δε διαπραγματεύονται σε ενεργή αγορά, προσδιορίζεται χρησιμοποιώντας άλλες τεχνικές αποτίμησης οι οποίες περιλαμβάνουν τη χρήση μοντέλων αποτίμησης. Επιπρόσθετα, η εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών μέσων που δεν έχουν συχνές συναλλαγές και η τιμολόγηση των οποίων χαρακτηρίζεται από μικρή διαφάνεια, είναι λιγότερο αντικειμενική και απαιτεί διαφόρων βαθμών κρίση, ανάλογα με την ρευστότητα, τη συγκέντρωση, την αβεβαιότητα των παραγόντων της αγοράς, τις παραδοχές για τις τιμές και τους λοιπούς κινδύνους που επηρεάζουν το εν λόγω χρηματοοικονομικό μέσο. Σε αυτές τις περιπτώσεις, οι εύλογες αξίες εκτιμώνται βάσει παρατηρήσιμων δεδομένων παρόμοιων χρηματοοικονομικών μέσων ή χρησιμοποιώντας άλλες τεχνικές αποτίμησης.

Τα μοντέλα αποτίμησης που χρησιμοποιούνται από τον Όμιλο περιλαμβάνουν μεθόδους παρούσας αξίας και άλλα μοντέλα που βασίζονται κυρίως σε παρατηρήσιμα δεδομένα, και σε μικρότερο βαθμό σε μη παρατηρήσιμα, προκειμένου ο προσδιορισμός της εύλογης αξίας να παραμένει αξιόπιστος.

Όπου χρησιμοποιούνται τεχνικές αποτίμησης για τον καθορισμό της εύλογης αξίας των χρηματοοικονομικών μέσων που δεν διαπραγματεύονται σε ενεργή αγορά, αυτές επικυρώνονται και εξετάζονται περιοδικά από αρμόδιο προσωπικό, τα οποία είναι ανεξάρτητα από το προσωπικό που τις ανέπτυξε. Όλα τα μοντέλα πιστοποιούνται πριν τη χρησιμοποίησή τους και προσαρμόζονται έτσι ώστε να διασφαλίζεται ότι τα παραγόμενα αποτελέσματα αντικατοπτρίζουν τα πραγματικά δεδομένα και τις συγκριτικές τιμές

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

αγοράς. Οι κύριες παραδοχές και εκτιμήσεις που λαμβάνονται υπόψη από την Διοίκηση όταν χρησιμοποιείται ένα μοντέλο αποτίμησης περιλαμβάνουν:

- την πιθανότητα και το χρόνο πραγματοποίησης των μελλοντικών ταμειακών ροών,
- την επιλογή του κατάλληλου προεξοφλητικού επιτοκίου, που βασίζεται στην εκτίμηση ως προς το ποιο θα ήταν το κατάλληλο περιθώριο επιτοκίου επί του επιτοκίου μηδενικού κινδύνου ενός συμμετέχοντος στην αγορά και
- την άσκηση κρίσης για τον καθορισμό του μοντέλου που θα χρησιμοποιηθεί για τον υπολογισμό της εύλογης αξίας.

Όπου είναι δυνατό, τα μοντέλα χρησιμοποιούν μόνο παρατηρήσιμα δεδομένα. Ωστόσο, σε παράγοντες όπως ο πιστωτικός κίνδυνος (τόσο του Ομίλου όσο και του αντισυμβαλλόμενου), οι μεταβλητότητες (volatilities) και οι συσχετίσεις (correlations), απαιτείται η εκτίμηση της Διοίκησης, προκειμένου οι προσδιοριζόμενες εύλογες αξίες να αντανακλούν την αβεβαιότητα που υπάρχει ως αποτέλεσμα της έλλειψης σχετικών δεδομένων της αγοράς. Τα στοιχεία που χρησιμοποιούνται στις αποτιμήσεις που βασίζονται σε μη παρατηρήσιμα δεδομένα είναι εγγενώς αβέβια, εξαιτίας της περιορισμένης πληροφόρησης ή της απουσίας τρεχόντων δεδομένων της αγοράς. Ωστόσο, στις περισσότερες περιπτώσεις θα υπάρχουν κάποια διαθέσιμα ιστορικά δεδομένα στα οποία μπορεί να βασιστεί η επιμέτρηση της εύλογης αξίας, και συνεπώς ακόμη και όταν χρησιμοποιούνται μέθοδοι αποτίμησης που βασίζονται σε μη παρατηρήσιμα δεδομένα, οι προσδιοριζόμενες εύλογες αξίες θα βασίζονται, κατά ένα περιορισμένο βαθμό σε παρατηρήσιμα δεδομένα.

Πληροφορίες σχετικά με την επιμέτρηση της εύλογης αξίας των χρηματοοικονομικών απαιτήσεων και υποχρεώσεων παρατίθενται στη σημ. 5.3.

3.3 Ταξινόμηση χρηματοοικονομικών μέσων

Ο Όμιλος προβαίνει σε σημαντικές εκτιμήσεις κατά την αξιολόγηση της ταξινόμησης των χρηματοοικονομικών μέσων και ειδικότερα στα ακόλουθα πεδία:

Αξιολόγηση επιχειρηματικού μοντέλου

Ο Όμιλος ασκεί κρίση για να καθορίσει το κατάλληλο επίπεδο στο οποίο το επιχειρηματικό μοντέλο θα αξιολογηθεί. Κατά την αξιολόγηση του επιχειρηματικού μοντέλου των χρηματοοικονομικών μέσων, αυτά ομαδοποιούνται (σε επιχειρηματικούς τομείς) σύμφωνα με τα χαρακτηριστικά και τον τρόπο διαχείρισής τους με σκοπό την επίτευξη των επιχειρηματικών στόχων του Ομίλου. Σε γενικές γραμμές, η αξιολόγηση πραγματοποιείται σε επίπεδο επιχειρηματικής μονάδας για τα δανειακά ανοίγματα, συμπεριλαμβανομένων και των τίτλων ομολόγων που εκδοθήκαν για σκοπούς τιτλοποίησης από εταιρείες ειδικού σκοπού οι οποίες συστήθηκαν από τον Όμιλο. Για τους χρεωστικούς τίτλους η αξιολόγηση βασίζεται στις κατηγορίες επιμέτρησης των στοιχείων του ενεργητικού. Ωστόσο, τα χρηματοοικονομικά μέσα είναι δυνατόν να ομαδοποιηθούν περαιτέρω με βάση την επιχειρηματική στρατηγική/περιφέρεια κ.ο.κ.

Κατά την αξιολόγηση του επιχειρηματικού μοντέλου των χρηματοοικονομικών μέσων, ο Όμιλος αξιολογεί τις πωλήσεις που πραγματοποιήθηκαν σε προγενέστερες περιόδους και εκτιμά τη μελλοντική τους εξέλιξη. Ανάλογα με το στόχο, το αποδεκτό επίπεδο και τη συχνότητα των πωλήσεων, ασκείται κρίση στο κατά πόσο αυτές επιδρούν στο επιχειρηματικό μοντέλο που αποσκοπεί στη διακράτηση χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού μέχρι τη λήξη.

Αξιολόγηση ελέγχου συμβατικών ταμειακών ροών που αφορούν αποκλειστικά σε πληρωμές κεφαλαίου και τόκων (SPPI test)

Ο Όμιλος διενεργεί την αξιολόγηση του SPPI τόσο για τα δανειακά ανοίγματα όσο και τους χρεωστικούς τίτλους, λαμβάνοντας υπόψη όλα τα χαρακτηριστικά που θα μπορούσαν δυνητικά να οδηγήσουν στην αποτυχία του ελέγχου. Οι αρμόδιες επιχειρηματικές μονάδες ασκούν κρίση κατά την αξιολόγηση ως προς το εάν συγκεκριμένοι συμβατικοί όροι επηρεάζουν σημαντικά τις μελλοντικές ταμειακές ροές. Ως εκ τούτου, για την αξιολόγηση των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού χωρίς το δικαίωμα αναγωγής, ο Όμιλος λαμβάνει υπόψη από κοινού κριτήρια όπως την επάρκεια των ιδίων κεφαλαίων, τους δείκτες δανείου προς Αξία Εξασφάλισης (LTV (Loan-to-Value)) και κάλυψης της εξυπηρέτησης χρέους (DSCR (Debt-Service-Coverage Ratio)) καθώς επίσης και την ύπαρξη εταιρικών και προσωπικών εγγυήσεων. Για τους χρεωστικούς τίτλους που έχουν εκδοθεί από εταιρείες ειδικού σκοπού για λόγους τιτλοποίησης, είτε συστήθηκαν από τον Όμιλο είτε από τρίτους και διακρατώνται από τον Όμιλο, αξιολογούνται τα χαρακτηριστικά των ταμειακών ροών των τίτλων και των υποκείμενων χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού, όπως επίσης και ο πιστωτικός κίνδυνος σε κάθε σειρά ομολόγων (tranche) έναντι του αντίστοιχου κινδύνου του συνόλου των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού που απαρτίζουν την υποκείμενη ομάδα (underlying pool). Επιπροσθέτως, για να αξιολογήσει εάν το τροποποιημένο στοιχείο της διαχρονικής αξίας του χρήματος (modified time value of money element) εισάγει μεταβλητότητα στις ταμειακές ροές, ο Όμιλος διενεργεί μια ποσοτική άσκηση (όπως περιγράφεται στη σημείωση 2.2.9).

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Επιπλέον, ο Όμιλος αξιολογεί συγκεκριμένες περιπτώσεις όπου η ύπαρξη όρων σχετικά με την απόδοση εκθέτουν τον Όμιλο στον κίνδυνο του υπό χρηματοδότηση περιουσιακού στοιχείου παρά στον πιστωτικό κίνδυνο του πιστούχου.

Ο Όμιλος έχει δημιουργήσει ένα ισχυρό πλαίσιο για τη διενέργεια των απαραίτητων αξιολογήσεων σύμφωνα με τις πολιτικές του Ομίλου με σκοπό να διασφαλίσει την ορθή ταξινόμηση των χρηματοοικονομικών μέσων, περιλαμβανομένων των αξιολογήσεων που διενεργούνται από πεπειραμένο προσωπικό τόσο για τα δανειακά ανοίγματα όσο και τους χρεωστικούς τίτλους.

3.4 Εκτιμήσεις για την άσκηση ελέγχου σε άλλες εταιρείες

Η Διοίκηση εξασκεί κρίση προκειμένου να αξιολογήσει εάν ο Όμιλος έχει τον έλεγχο μίας άλλης εταιρείας περιλαμβανομένων των οικονομικών οντοτήτων ειδικής διάρθρωσης, βάσει των στοιχείων που συνιστούν τον έλεγχο, όπως αυτά παρουσιάζονται στην σημείωση 2.2.1(i).

Συγκεκριμένα, ως μέρος των χρηματοδοτικών του δραστηριοτήτων και της στρατηγικής διαχείρισης των μη εξυπηρετούμενων δανείων, ο Όμιλος προβαίνει στην τιτλοποίηση περιουσιακών στοιχείων μέσω της σύστασης εταιριών ειδικού σκοπού, οι σχετικές δραστηριότητες των οποίων προκαθορίζονται από τον Όμιλο στα πλαίσια του αρχικού τους σχεδιασμού. Ο Όμιλος έχει έκθεση στη μεταβλητότητα των αποδόσεων των εταιριών αυτών μέσω της κατοχής χρεωστικών τίτλων που εκδίδουν ή μέσω των διαφόρων μορφών κάλυψης πιστωτικού κινδύνου που παρέχονται σε αυτές από τον Όμιλο βάσει των εκάστοτε συμβατικών όρων. Για να αξιολογήσει την ύπαρξη ελέγχου στις ανωτέρω εταιρείες ειδικού σκοπού, ο Όμιλος λαμβάνει υπόψη κατά πόσον μπορεί να επηρεάσει τις ουσιώδεις αποφάσεις που θα μπορούσαν να μεταβάλουν τις αποδόσεις τους. Συνεπώς, ο Όμιλος αξιολογεί ανά περίπτωση την σύνθεση των συναλλαγών τιτλοποίησης και τις αντίστοιχες συμβατικές συμφωνίες προκειμένου να αποφασίσει αν ασκεί έλεγχο σε αυτές τις εταιρείες ειδικού σκοπού.

Επιπροσθέτως, ο Όμιλος συμμετέχει στον αρχικό σχεδιασμό διαφόρων αμοιβαίων κεφαλαίων προκειμένου να παρέχει στους πελάτες του επενδυτικές ευκαιρίες. Ο Όμιλος λειτουργεί κυρίως ως διαχειριστής κεφαλαίων, λαμβάνοντας αποφάσεις εντός του προκαθορισμένου εποπτικού πλαισίου. Συνεπώς, ο Όμιλος έχει καταλήξει ότι δεν ελέγχει αυτά τα αμοιβαία κεφάλαια.

Περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με τις οικονομικές οντότητες ειδικής διάρθρωσης που συμμετέχει ο Όμιλος, είτε αυτές ενοποιούνται είτε όχι, παρατίθενται στη σημείωση 25.

3.5 Φόρος εισοδήματος

Ο Όμιλος υπόκειται σε φόρο εισοδήματος σε διάφορες χώρες και προβαίνει σε εκτιμήσεις για τον προσδιορισμό της υποχρέωσης αυτού. Επίσης, ο Όμιλος αναγνωρίζει υποχρεώσεις για θέματα που ενδεχομένως ανακύψουν από φορολογικούς ελέγχους, βάσει των εκτιμήσεων για το κατά πόσο αυτά θα επιφέρουν επιπρόσθετους φόρους ή για την έκβαση φορολογικών δικαστικών υποθέσεων. Εάν υπάρχει διαφορά μεταξύ του τελικού φόρου των ανωτέρω περιπτώσεων και των ποσών που αναγνωρίστηκαν αρχικά, τότε αυτή θα επηρεάσει τις φορολογικές και τις αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις του Ομίλου, κατά την περίοδο προσδιορισμού του τελικού φόρου. Περαιτέρω πληροφόρηση σχετικά με τα ανωτέρω παρέχεται στη σημ. 13.

Επιπρόσθετα, ο Όμιλος αναγνωρίζει αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις στο βαθμό που είναι πιθανό ότι θα υπάρξουν επαρκή φορολογητέα κέρδη έναντι των οποίων οι μη χρησιμοποιηθείσες φορολογικές ζημιές και οι εκπιπτόμενες προσωρινές διαφορές μπορούν να χρησιμοποιηθούν. Συνεπώς, η αναγνώριση των ανωτέρω αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων περιλαμβάνει την διενέργεια εκτιμήσεων σχετικά με τη μελλοντική χρηματοοικονομική επίδοση των εταιριών του Ομίλου στις οποίες, οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις, έχουν αναγνωρισθεί. Ειδικότερα, ο προσδιορισμός των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων που μπορούν να αναγνωριστούν, απαιτεί τη διενέργεια σημαντικών εκτιμήσεων για το χρόνο επίτευξης και το ύψος των μελλοντικών φορολογητέων κερδών. Κατά την διενέργεια αυτών των εκτιμήσεων, ο Όμιλος λαμβάνει υπόψη όλα τα διαθέσιμα στοιχεία, συμπεριλαμβανομένων της πρόβλεψης της Διοίκησης για τα μελλοντικά φορολογητέα έσοδα και της φορολογικής νομοθεσίας σε κάθε χώρα.

Η σημαντικότερη εκτίμηση που διενεργείται από την Διοίκηση αφορά την αναγνώριση των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων που σχετίζονται με τις πραγματοποιηθείσες ζημιές στην Ελλάδα. Σε περίπτωση που, ο Όμιλος εκτιμήσει ότι δεν θα είναι σε θέση να ανακτήσει στο μέλλον ένα μέρος των αναγνωριζόμενων αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων, το μη ανακτήσιμο ποσό θα επηρεάσει το υπόλοιπο των αναβαλλόμενων φόρων την χρονική στιγμή διενέργειας της ανωτέρω εκτίμησης.

Περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με τις αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις του Ομίλου και τις εκτιμήσεις για την ανακτησιμότητα αυτών την 31 Δεκεμβρίου 2022 παρατίθενται στη σημ. 13.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις**3.6 Παροχές στο προσωπικό λόγω συνταξιοδότησης**

Η παρούσα αξία των υποχρεώσεων λόγω συνταξιοδότησης του προσωπικού εξαρτάται από παράγοντες που καθορίζονται σε αναλογιστική βάση με την χρήση διαφόρων παραδοχών, όπως το επιτόκιο προεξόφλησης και οι μελλοντικές μισθολογικές αυξήσεις. Οποιαδήποτε αλλαγή σε αυτές τις παραδοχές επηρεάζει τη λογιστική αξία των υποχρεώσεων λόγω συνταξιοδότησης.

Ο Όμιλος καθορίζει το κατάλληλο επιτόκιο προεξόφλησης για τον υπολογισμό της παρούσας αξίας των εκτιμώμενων συνταξιοδοτικών υποχρεώσεων στο τέλος κάθε χρόνου βάση των επιτοκίων εταιρικών ομολόγων υψηλής πιστωτικής διαβάθμισης. Σε χώρες όπου το βάθος αγοράς για τέτοια ομόλογα είναι ανεπαρκές, χρησιμοποιούνται οι αποδόσεις κυβερνητικών ομολόγων. Το νόμισμα και η διάρκεια των ομολόγων που χρησιμοποιούνται συνάδουν με το νόμισμα και την εκτιμώμενη μέση διάρκεια των υποχρεώσεων λόγω συνταξιοδότησης. Το ποσοστό αύξησης των μισθών βασίζεται σε εκτιμήσεις σχετικά με μελλοντικό επίπεδο του πληθωρισμού και αντανακλά επίσης το σύστημα ανταμοιβών του Ομίλου και τις αναμενόμενες συνθήκες της αγοράς.

Οι υπόλοιπες παραδοχές για την υποχρέωση λόγω συνταξιοδότησης, όπως οι εκτιμήσεις για τις μελλοντικές μεταβολές του πληθωρισμού, βασίζονται εν μέρει στις εκάστοτε τρέχουσες και αναμενόμενες συνθήκες αγοράς.

Για πληροφορίες σχετικά με την ανάλυση ευαισθησίας των υποχρεώσεων λόγω εξόδου από την υπηρεσία, σε λογικά πιθανές, κατά τον χρόνο προετοιμασίας αυτών των οικονομικών καταστάσεων, αλλαγές στις προαναφερθείσες κύριες αναλογιστικές παραδοχές, βλέπε σημείωση 36.

3.7 Επενδύσεις σε ακίνητα

Οι Επενδύσεις σε ακίνητα επιμετρούνται στην εύλογη αξία, όπως προσδιορίζεται από εξωτερικούς, ανεξάρτητους και πιστοποιημένους εκτιμητές σε ετήσια βάση, ή και συχνότερα εφόσον κρίνεται απαραίτητο από την αξιολόγηση των σχετικών συνθηκών.

Οι κυριότεροι παράγοντες που λαμβάνονται υπόψη για τον προσδιορισμό της εύλογης αξίας σχετίζονται με τα έσοδα από ενοίκια υφιστάμενων μισθώσεων και παραδοχές σχετικά με τα έσοδα από ενοίκια από μελλοντικές μισθώσεις, λαμβανομένων υπόψιν των τρεχουσών συνθηκών που ισχύουν στην αγορά, περιλαμβανομένης της σύνδεσης με τον Δείκτη Τιμών Καταναλωτή (ΔΤΚ), τη χρονική διάρκεια της μίσθωσης και το ποσοστό κενών ακινήτων, τα επιτόκια προεξόφλησης ή τους συντελεστές απόδοσης, τις τελικές αξίες, καθώς επίσης και το επίπεδο των μελλοντικών εξόδων συντήρησης και λοιπών λειτουργικών εξόδων.

Επιπρόσθετα, όταν η εύλογη αξία, προσδιορίζεται βάσει των τιμών αγοράς συγκρίσιμων συναλλαγών, τότε αυτές υπόκεινται σε κατάλληλες προσαρμογές έτσι ώστε να αντανακλούν τις τρέχουσες οικονομικές συνθήκες και τις εκτιμήσεις της Διοίκησης, στον καλύτερο δυνατό βαθμό, βασιζόμενη στις συμβουλές ανεξάρτητων εξωτερικών εκτιμητών σχετικά με τις μελλοντικές τάσεις των τιμών της αγοράς ακινήτων.

Περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με τον προσδιορισμό της εύλογης αξίας των επενδύσεων σε ακίνητα του Ομίλου παρατίθενται στη σημείωση 27.

3.8 Προβλέψεις και ενδεχόμενες υποχρεώσεις

Ο Όμιλος αναγνωρίζει προβλέψεις όταν έχει μια υπάρχουσα νομική ή τεκμηριωμένη υποχρέωση, είναι πιθανό ότι για να γίνει ο διακανονισμός της υποχρέωσης θα απαιτηθεί μια εκροή πόρων που ενσωματώνουν οικονομικό όφελος και το ποσό του διακανονισμού μπορεί να εκτιμηθεί αξιόπιστα.

Δεν αναγνωρίζεται πρόβλεψη και γνωστοποιείται μια ενδεχόμενη υποχρέωση στις περιπτώσεις που δεν είναι πιθανό να απαιτηθεί μια εκροή πόρων ώστε να γίνει ο διακανονισμός της υποχρέωσης, όταν το ποσό της υποχρέωσης δεν μπορεί να μετρηθεί αξιόπιστα ή στις περιπτώσεις τις οποίες η υποχρέωση θεωρείται πιθανή και έγκειται στην εκδήλωση ή μη ενός ή περισσότερων αβέβαιων μελλοντικών γεγονότων.

Με βάση την υποκειμενικότητα και την εγγενή αβεβαιότητα που συνεπάγεται ο προσδιορισμός της πιθανότητας και του ποσού των προαναφερθέντων εκροών, ο Όμιλος λαμβάνει υπόψη του έναν αριθμό από παράγοντες, όπως την παροχή νομικών συμβουλών, το στάδιο στο οποίο βρίσκεται η υπόθεση και ιστορικά στοιχεία από παρόμοιες υποθέσεις. Στην περίπτωση μιας προσφοράς η οποία γίνεται μέσα στο πλαίσιο ενός προγράμματος εθελούσιας εξόδου του Ομίλου, ο αριθμός των υπαλλήλων οι οποίοι αναμένεται να αποδεχθούν την προαναφερθείσα προσφορά μαζί με την ηλικιακή τους ομάδα, αποτελούν σημαντικό παράγοντα που επηρεάζει την επιμέτρηση της εκροής για την παροχή εξόδου από την υπηρεσία.

Περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με τις προβλέψεις και τις ενδεχόμενες υποχρεώσεις που έχουν αναγνωριστεί από τον Όμιλο παρατίθενται στις σημ. 35 και 42.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

3.9 Παροχές σε συμμετοχικούς τίτλους

Ο Όμιλος χορηγεί στο προσωπικό του ως μέρος των απολαβών του δωρεάν μετοχές και δικαιώματα προαίρεσης αγοράς μετοχών. Σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 2, η εύλογη αξία αυτών των μετοχών και των δικαιωμάτων προαίρεσης αγοράς μετοχών κατά την ημερομηνία παραχώρησης τους αναγνωρίζεται ως έξοδο (προγράμματα διακανονισμού συμμετοχικών τίτλων - equity settled plans). Όσον αφορά τις μετοχές που παραχωρούνται στο προσωπικό, η εύλογη αξία επιμετράται απευθείας βάσει της τιμής της μετοχής προσαρμοσμένης ώστε να λαμβάνει υπόψη τους όρους και τις προϋποθέσεις σύμφωνα με τις οποίες χορηγήθηκαν οι μετοχές. Όσον αφορά τα δικαιώματα προαίρεσης αγοράς μετοχών που παραχωρούνται στο προσωπικό, σε πολλές περιπτώσεις δεν υπάρχουν διαθέσιμες τιμές αγοράς, καθώς υπόκεινται σε ειδικούς όρους και προϋποθέσεις που δεν απαντώνται σε δικαιώματα προαίρεσης που διαπραγματεύονται. Σε αυτή την περίπτωση, ο Όμιλος εκτιμά την εύλογη αξία των συμμετοχικών τίτλων που παραχωρούνται χρησιμοποιώντας μια μέθοδο αποτίμησης, η οποία είναι συνεπής με τις γενικά αποδεκτές μεθοδολογίες αποτίμησης.

Η μέθοδος αποτίμησης και τα δεδομένα που χρησιμοποιήθηκαν για την επιμέτρηση των δικαιωμάτων προαίρεσης για αγορά μετοχών που παραχωρήθηκαν στο προσωπικό του Ομίλου παρουσιάζονται στη σημείωση 39.

3.10 Μισθώσεις

Ο Όμιλος, ως μισθωτής, καθορίζει την διάρκεια της μίσθωσης ως τη μη ακυρώσιμη περίοδο της μίσθωσης, μαζί με τις περιόδους που καλύπτονται από δικαιώματα για παράταση της μίσθωσης, εφόσον θεωρείται κατ' ουσίαν βέβαιο ότι θα εξασκηθούν, ή τις περιόδους που καλύπτονται από δικαιώματα καταγγελίας της μίσθωσης, εφόσον θεωρείται κατ' ουσίαν βέβαιο ότι δεν θα εξασκηθούν.

Ο Όμιλος ασκεί κρίση προκειμένου να αξιολογήσει κατά πόσο είναι κατ' ουσίαν βέβαιη ή όχι η άσκηση ενός δικαιώματος ανανέωσης ή καταγγελίας της μίσθωσης, λαμβάνοντας υπόψη όλους τους σχετικούς παράγοντες και τις οικονομικές συνθήκες που δημιουργούν οικονομικά κίνητρα. Ο Όμιλος επαναξιολογεί την περίοδο μίσθωσης μόλις επέλθει ένα σημαντικό γεγονός ή μεταβολή των συνθηκών που εμπίπτει στον έλεγχό του και επηρεάζει την δυνατότητα του να ασκήσει ή να μην ασκήσει το δικαίωμα ανανέωσης ή καταγγελίας, όπως σημαντικές βελτιώσεις σε ακίνητα τρίτων ή σημαντικές προσαρμογές σε μισθωμένα περιουσιακά στοιχεία.

Κατά την επιμέτρηση των υποχρεώσεων από μισθώσεις, ο Όμιλος χρησιμοποιεί το διαφορικό επιτόκιο δανεισμού (IBR) όταν το επιτόκιο που εμπεριέχεται στις μισθώσεις δεν μπορεί να καθοριστεί εύκολα. Το IBR είναι το επιτόκιο με το οποίο θα επιβαρυνόταν ο Όμιλος εάν δανειζόταν για παρόμοια χρονική περίοδο και με παρόμοιες εξασφαλίσεις τα απαραίτητα κεφάλαια για την αγορά ενός στοιχείου ενεργητικού παρόμοιας αξίας με το δικαίωμα χρήσης του μισθωμένου στοιχείου ενεργητικού, σε παρόμοιο οικονομικό περιβάλλον.

Κατά συνέπεια, απαιτείται εκτίμηση όταν δεν υπάρχουν διαθέσιμα παρατηρήσιμα επιτόκια (όπως για θυγατρικές οι οποίες δεν εμπλέκονται σε χρηματοδοτικές συναλλαγές), ή όταν αυτά πρέπει να προσαρμοστούν ώστε να αποτυπώνουν τους όρους και τις συνθήκες της μίσθωσης. Ο Όμιλος εκτιμά το διαφορικό επιτόκιο δανεισμού χρησιμοποιώντας παρατηρήσιμα δεδομένα (όπως οι αποδόσεις των κρατικών ομολόγων) ως αφετηρία, όταν αυτά είναι διαθέσιμα, και πραγματοποιεί συγκεκριμένες πρόσθετες προσαρμογές ανά οικονομική οντότητα, όπως προσαρμογές στα περιθώρια φερεγγυότητας ή προσαρμογές προκειμένου να αποτυπωθούν οι όροι και οι συνθήκες της μίσθωσης. Για την Τράπεζα και τις Ελληνικές θυγατρικές, το διαφορικό επιτόκιο δανεισμού προκύπτει από την εκτιμώμενη καμπύλη αποδόσεων των καλυμμένων ομολόγων, η οποία δημιουργείται με βάση τις παρατηρήσιμες αποδόσεις των ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου, ενώ για τις θυγατρικές στο εξωτερικό το διαφορικό επιτόκιο δανεισμού καθορίζεται ανά χώρα, λαμβάνοντας υπόψη τις ειδικές τοπικές συνθήκες.

3.11 Λοιπές λογιστικές εκτιμήσεις και παραδοχές

Πληροφορίες σχετικά με τις λοιπές εκτιμήσεις και παραδοχές που διενεργούνται από τον Όμιλο παρατίθενται στις σημειώσεις 20 και 30.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις
4. Διαχείριση ιδίων κεφαλαίων

Η κεφαλαιακή θέση του Ομίλου παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα:

	2022	2021
	€ εκατ.	€ εκατ.
Ίδια κεφάλαια που αναλογούν στους μετόχους της Εταιρείας	6.623	5.539
Συν: Αναπροσαρμογές λόγω μεταβατικών διατάξεων εφαρμογής του ΔΠΧΑ 9	279	528
Συν: Εποπτικά δικαιώματα τρίτων	68	57
Μείον: Υπεραξία	(2)	(2)
Μείον: Λοιπές εποπτικές αναπροσαρμογές	(253)	(686)
Κεφάλαια κοινών μετοχών της κατηγορίας 1 (Common Equity Tier 1)	6.715	5.436
Κεφάλαια της κατηγορίας 1 (Tier 1)	6.715	5.436
Μέσα κεφαλαίου και δάνεια μειωμένης εξασφάλισης αποδεκτά ως μέσα κεφαλαίου της κατηγορίας 2	1.250	950
Συν: Λοιπές εποπτικές αναπροσαρμογές	61	-
Συνολικά Εποπτικά Κεφάλαια	8.026	6.386
Σύνολο Σταθμισμένου Ενεργητικού	41.899	39.789
Δείκτες:	%	%
Δείκτης κεφαλαίου κοινών μετοχών της κατηγορίας 1 (CET 1 Capital ratio)	16,0	13,7
Δείκτης κεφαλαίου της κατηγορίας 1 (Tier 1 ratio)	16,0	13,7
Συνολικός δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας (Total Capital Adequacy Ratio)	19,2	16,1

Σημειώσεις:

α) Το κέρδος ποσού € 1.330 εκατ. που αναλογεί στους μετόχους της Εταιρείας για την χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2022 (31 Δεκεμβρίου 2021: κέρδος ποσού € 328 εκατ.) έχει συμπεριληφθεί στον υπολογισμό των ανωτέρω κεφαλαιακών δεικτών.

β) Ο Όμιλος έχει επιλέξει να εφαρμόσει τις μεταβατικές ρυθμίσεις για να μετριάσει η επίπτωση στα εποπτικά κεφάλαια λόγω της υιοθέτησης του ΔΠΧΑ 9, σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΕ) 2017/2395 (παρέχεται πενταετής μεταβατική περίοδος για την αναγνώριση της επίπτωσης λόγω της υιοθέτησης του ΔΠΧΑ 9) και τον κανονισμό 2020/873 (CRR quick fix - βλ. παρακάτω). Η επίπτωση από τη μετάβαση λόγω της υιοθέτησης του ΔΠΧΑ 9 περιλαμβάνεται στα εποπτικά κεφάλαια από το πρώτο τρίμηνο κάθε έτους.

γ) Από την 31 Μαρτίου 2022, ο Όμιλος εφαρμόζει την προσωρινή μεταχείριση, όπως προσδιορίζεται στο Άρθρο 468 του Κανονισμού CRR, όπως τροποποιήθηκε από τον Κανονισμό (ΕΕ) 2020/873, κατά συνέπεια τα ίδια κεφάλαια και οι κεφαλαιακοί δείκτες του Ομίλου που προκύπτουν από την εφαρμογή των ανωτέρω μεταβατικών διατάξεων, περιλαμβάνουν το 60% του ποσού των μη πραγματοποιηθεισών ζημιών της περιόδου από την 1.1.2020 έως την 31.12.2022, το οποίο υπολογίζεται βάσει των μεταβολών της εύλογης αξίας των χρεωστικών μέσων που αποτιμώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση (FVOCI) και αφορά σε συγκεκριμένα ανοίγματα χρεωστικών τίτλων, κατά τα προβλεπόμενα στο εν λόγω άρθρο. Εάν η προσωρινή μεταχείριση των ανωτέρω μη πραγματοποιηθεισών ζημιών δεν είχε εφαρμοστεί, οι δείκτες CET 1 και Total Capital Adequacy του Ομίλου, θα ήταν 15,8% και 18,9%, αντίστοιχα.

δ) Την 31 Δεκεμβρίου 2022, ο δείκτης CET 1 του Ομίλου, με βάση την πλήρη εφαρμογή των κανόνων της Βασιλείας III το 2025 (fully loaded CET 1), που αφορά κυρίως στην ολοκλήρωση των προαναφερθεισών μεταβατικών ρυθμίσεων για το ΔΠΧΑ 9, θα ήταν 15,2% (31 Δεκεμβρίου 2021: 12,7%).

ε) Οι pro-forma δείκτες CET 1 και Total Capital Adequacy την 31 Δεκεμβρίου 2022, με την ολοκλήρωση του Project 'Solar' (σημ. 20) θα ήταν 16% και 19%, αντίστοιχα.

Ο Όμιλος επιδιώκει να διατηρήσει μια ενεργά διαχειρίσιμη κεφαλαιακή βάση, ώστε να καλύπτει τους κινδύνους που σχετίζονται με τις δραστηριότητές του. Η κεφαλαιακή επάρκεια του Ομίλου παρακολουθείται χρησιμοποιώντας, μεταξύ άλλων μεθόδων, τους κανόνες και τους δείκτες που θεσπίστηκαν από την Επιτροπή της Βασιλείας («Κανόνες/δείκτες της Τράπεζας Διεθνών Διακανονισμών») οι οποίοι ενσωματώθηκαν στη νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) με την Οδηγία 2013/36/ΕΕ (γνωστή ως CRD IV), μαζί με τον Κανονισμό 575/2013/ΕΕ (γνωστός ως CRR - κανονισμός περί κεφαλαιακών απαιτήσεων), όπως τα ανωτέρω είναι σε ισχύ. Η προαναφερθείσα Οδηγία ενσωματώθηκε στην Ελληνική νομοθεσία με το Νόμο 4261/2014, όπως είναι σε ισχύ. Επιπλέον, στο πλαίσιο της «Διαδικασίας Αξιολόγησης της Επάρκειας Εσωτερικού Κεφαλαίου (ΔΑΕΕΚ)» (Internal Capital Adequacy Assessment Process - ICAAP), ο Όμιλος λαμβάνει υπόψη του ένα ευρύτερο φάσμα κατηγοριών κινδύνου και τις δυνατότητές του σχετικά με τη

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

διαχείριση των κινδύνων αυτών. Η ΔΑΕΕΚ έχει ως απώτερο σκοπό να διασφαλίσει ότι ο Όμιλος διαθέτει επαρκή κεφάλαια για την κάλυψη όλων των σημαντικών κινδύνων στους οποίους εκτίθεται, σε ορίζοντα τριών ετών.

Σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΕ) 1024/2013 του Συμβουλίου, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) διενεργεί σε ετήσια βάση, τη Διαδικασία Εποπτικού Ελέγχου και Αξιολόγησης (Supervisory Review and Evaluation Process - (SREP)), ώστε να καθορίσει τις εποπτικές απαιτήσεις των πιστωτικών ιδρυμάτων που βρίσκονται υπό την εποπτεία της. Ο κύριος σκοπός της Διαδικασίας Εποπτικού Ελέγχου και Αξιολόγησης είναι να διασφαλίσει ότι τα πιστωτικά ιδρύματα διαθέτουν επαρκείς ρυθμίσεις, στρατηγικές, διαδικασίες, μηχανισμούς, κεφάλαια και ρευστότητα ώστε να εξασφαλίζεται η ορθή διαχείριση και κάλυψη των κινδύνων που έχουν αναλάβει ή στους οποίους ενδέχεται να εκτεθούν. Στους παραπάνω κινδύνους συμπεριλαμβάνονται εκείνοι που προέκυψαν από τις ασκήσεις προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων (stress testing) και οι κίνδυνοι που μπορεί το πιστωτικό ίδρυμα να δημιουργήσει στο χρηματοπιστωτικό σύστημα.

Σύμφωνα με την απόφαση SREP του 2021, ο Όμιλος υποχρεούνταν για το 2022 να τηρεί το δείκτη κεφαλαίου κοινών μετοχών της κατηγορίας 1 τουλάχιστον στο 9,58% και το συνολικό δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας τουλάχιστον στο 14,39% (Συνολική Κεφαλαιακή Απαίτηση - OCR), συμπεριλαμβανομένης της Συνδυασμένης Απαίτησης Αποθέματος Ασφαλείας ύψους 3,39% που καλύπτεται με μέσα κεφαλαίου κοινών μετοχών της κατηγορίας 1 (CET1), η οποία προστίθεται στο Σύνολο Κεφαλαιακής Απαίτησης SREP (TSCR). Τα μέτρα χαλάρωσης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας για τις κεφαλαιακές απαιτήσεις, για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της πανδημίας Covid-19, έληξαν την 31 Δεκεμβρίου 2022.

Η ανάλυση των CET1 και των συνολικών κεφαλαιακών απαιτήσεων του Ομίλου παρουσιάζεται παρακάτω.

	31 Δεκεμβρίου 2022	
	CET1	Σύνολο
	κεφαλαιακές	κεφαλαιακών
	απαιτήσεις	απαιτήσεων
Ελάχιστη κεφαλαιακή απαίτηση	4,50%	8,00%
Απαίτηση Πυλώνα 2 (P2R)	1,69%	3,00%
Σύνολο κεφαλαιακής απαίτησης SREP (TSCR)	6,19%	11,00%
<u>Συνδυασμένη απαίτηση αποθέματος ασφαλείας (CBR)</u>		
Απόθεμα ασφαλείας διατήρησης κεφαλαίου (CCoB)	2,50%	2,50%
Αντικυκλικό κεφαλαιακό απόθεμα ασφαλείας (CCyB)	0,14%	0,14%
Απόθεμα ασφαλείας των Λοιπών Συστημικά Σημαντικών Ιδρυμάτων (O-SII)	0,75%	0,75%
Συνολική Κεφαλαιακή Απαίτηση (OCR)	9,58%	14,39%

⁽¹⁾ Από την 1η Μαρτίου 2022, η Απαίτηση του Πυλώνα 2 (P2R), δεν ισχύει για την Τράπεζα, στις ατομικές της οικονομικές καταστάσεις.

Σύμφωνα με την απόφαση SREP του 2022, από τον Ιανουάριο 2023, η Απαίτηση του Πυλώνα 2 για τον Όμιλο μειώθηκε από 3% σε 2,75% σε επίπεδο συνολικού κεφαλαίου (ή από 1,69% σε 1,55% σε επίπεδο δείκτη κεφαλαίου κοινών μετοχών της Κατηγορίας 1) αντανακλώντας τη βελτιωμένη οικονομική θέση του Ομίλου σε όρους ποιότητας στοιχείων ενεργητικού. Συνεπώς, στο πρώτο τρίμηνο του 2023, ο Όμιλος υποχρεούται να τηρεί δείκτη κεφαλαίου κοινών μετοχών της Κατηγορίας 1 τουλάχιστον στο 9,75% και το συνολικό δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας τουλάχιστον στο 14,45% (Συνολική Κεφαλαιακή Απαίτηση - OCR), συμπεριλαμβανομένης της Συνδυασμένης Απαίτησης Αποθέματος Ασφαλείας 3,70% (Απόθεμα ασφαλείας διατήρησης κεφαλαίου (CCoB) 2,50%, Αντικυκλικό κεφαλαιακό απόθεμα ασφαλείας (CCyB) 0,20% και Απόθεμα ασφαλείας για άλλα συστημικά σημαντικά ιδρύματα (O-SII) 1,00%).

Επιπλέον, βάσει του Κανονισμού 2020/873 (CRR quick fix) προβλέπεται, μεταξύ άλλων, η παράταση κατά δύο έτη των μεταβατικών ρυθμίσεων για το ΔΠΧΑ 9 και περαιτέρω μέτρα ελάφρυνσης, επιτρέποντας στις τράπεζες την προσθήκη στα εποπτικά τους κεφάλαια της τυχόν αύξησης των προβλέψεων για νέες αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές που αναγνωρίστηκαν το 2020 και το 2021 για τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού, τα οποία δεν βρίσκονται υπό καθεστώς αθέτησης της αποπληρωμής τους. Συνεπώς, η ελάφρυνση που ισχύει για το 2022 είναι 75%, για το 2023 είναι 50%, και για το 2024 είναι 25%.

Περαιτέρω γνωστοποιήσεις σχετικά με την κεφαλαιακή επάρκεια σύμφωνα με τον Κανονισμό 575/2013, παρέχονται στην Ενοποιημένη Έκθεση του Πυλώνα 3, η οποία αναρτάται στην ιστοσελίδα της Εταιρείας.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Ελάχιστη Απαιτήση Ιδίων Κεφαλαίων και Επιλέξιμων Υποχρεώσεων (MREL)

Με βάση την Οδηγία 2014/59 (Οδηγία για την Ανάκαμψη και Εξυγίανση Πιστωτικών Ιδρυμάτων και Επιχειρήσεων Επενδύσεων), όπως ισχύει, η οποία ενσωματώθηκε στην Ελληνική νομοθεσία με το Νόμο 4335/2015, όπως ισχύει, οι ευρωπαϊκές τράπεζες υποχρεούνται να τηρούν την Ελάχιστη Απαιτήση Ιδίων Κεφαλαίων και Επιλέξιμων Υποχρεώσεων (MREL). Το Ενιαίο Συμβούλιο Εξυγίανσης (Single Resolution Board - SRB) έχει ορίσει την Τράπεζα Eurobank Α.Ε. ως την οντότητα εξυγίανσης του Ομίλου και ως στρατηγική για σκοπούς εξυγίανσης αυτή του Μοναδικού Σημείου Έναρξης (Single Point of Entry - SPE). Με βάση την τελευταία απόφαση του SRB, η πλήρης απαίτηση MREL (τελικός στόχος) που θα πρέπει να επιτευχθεί από την Τράπεζα σε ενοποιημένη βάση έως το τέλος του 2025 καθορίζεται σε 27,46% του συνόλου του σταθμισμένου ενεργητικού (Risk weighted assets – RWA), συμπεριλαμβανομένης της συνδυασμένης απαίτησης αποθέματος ασφαλείας (Combined buffer requirement - CBR) σε πλήρη εφαρμογή (fully loaded) ύψους 3,86%. Ο τελικός στόχος που πρέπει να επιτευχθεί για τον δείκτη MREL επικαιροποιείται από το SRB ετησίως. Ο ενδιάμεσος δεσμευτικός στόχος για το δείκτη MREL που ισχύει από την 1 Ιανουαρίου 2022, ανέρχεται σε 18,21% του σταθμισμένου ενεργητικού, συμπεριλαμβανομένης της συνδυασμένης απαίτησης αποθέματος ασφαλείας (CBR) ύψους 3,70%, ενώ ένας ενδιάμεσος μη δεσμευτικός στόχος για το δείκτη MREL ύψους 20,48%, συμπεριλαμβανομένης συνδυασμένης απαίτησης αποθέματος ασφαλείας (CBR) ύψους 3,70%, ισχύει από τον Ιανουάριο του 2023.

Την χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2022, στο πλαίσιο της υλοποίησης της μεσοπρόθεσμης στρατηγικής της για την κάλυψη των υποχρεώσεων της όσον αφορά στο MREL, η Τράπεζα προχώρησε σε έκδοση ομολόγου υψηλής εξοφλητικής προτεραιότητας ονομαστικής αξίας € 500 εκατ. και ένα κεφαλαιακό μέσο της κατηγορίας 2, ποσού € 300 εκατ. (σημ.34). Την 31 Δεκεμβρίου 2022, ο δείκτης MREL της Τράπεζας σε ενοποιημένη βάση ανέρχεται σε 23,07% του σταθμισμένου ενεργητικού, συμπεριλαμβανομένου του κέρδους της χρήσης που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2022 (31 Δεκεμβρίου 2021: 18,47%), υπερβαίνοντας σημαντικά τον προαναφερθέντα ενδιάμεσο στόχο MREL 20,48%.

Γεγονός μετά την ημερομηνία του ισολογισμού

Τον Ιανουάριο 2023, η Τράπεζα ολοκλήρωσε επιτυχώς την έκδοση ομολόγου υψηλής εξοφλητικής προτεραιότητας ονομαστικής αξίας € 500 εκατ. Τα κεφάλαια που αντλήθηκαν από την ανωτέρω έκδοση θα ενισχύσουν τη στρατηγική του Ομίλου εξασφαλίζοντας την διαρκή συμμόρφωση του όσον αφορά στο MREL και θα διατεθούν για γενικούς σκοπούς χρηματοδότησης της Eurobank (σημ.34).

Άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων («stress test») των τραπεζών της ΕΕ

Τον Ιανουάριο 2023, η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών (EAT) ξεκίνησε το stress test των τραπεζών της ΕΕ για το 2023, το οποίο έχει σχεδιαστεί να παράσχει σημαντικά στοιχεία για την αξιολόγηση της ανθεκτικότητας του Ευρωπαϊκού τραπεζικού τομέα στο τρέχων αβέβαιο και διαρκώς μεταβαλλόμενο μακροοικονομικό περιβάλλον.

Η άσκηση συντονίζεται από την EAT σε συνεργασία με την EKT και τις εθνικές εποπτικές αρχές και διεξάγεται σύμφωνα με τη μεθοδολογία της EAT. Πραγματοποιείται βάσει των στοιχείων του τέλους του 2022 και αξιολογεί την επίδοση των τραπεζών της ΕΕ σε ένα βασικό και ένα δυσμενές μακροοικονομικό σενάριο, που καλύπτει την περίοδο από το 2023 έως το 2025. Το βασικό σενάριο για τις χώρες της ΕΕ βασίζεται στις προβλέψεις των εθνικών κεντρικών τραπεζών της ΕΕ του Δεκεμβρίου 2022. Το δυσμενές σενάριο, αν και δεν είναι πιθανό να πραγματοποιηθεί, χρησιμοποιείται προκειμένου να αξιολογηθεί η ανθεκτικότητα των τραπεζών σε ένα υποθετικά δυσμενές σενάριο σημαντικής επιδείνωσης στη συνολική προοπτική της οικονομίας και των χρηματοοικονομικών αγορών τα επόμενα τρία χρόνια. Το ανωτέρω, ειδικότερα απεικονίζει ένα δυσμενές σενάριο που σχετίζεται με μία υποθετική επιδείνωση των γεωπολιτικών εξελίξεων, οδηγώντας σε σημαντική μείωση του ΑΕΠ με πληθωρισμό που εμμένει και υψηλά επιτόκια. Από πλευράς μείωσης του ΑΕΠ, το δυσμενές σενάριο του 2023 είναι το πιο αυστηρό που έχει χρησιμοποιηθεί σε άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων της ΕΕ έως τώρα. Ο Όμιλος της Eurobank Holdings θα συμμετάσχει στην άσκηση προσομοίωσης που διεξάγει η EAT.

Παράλληλα, η EKT θα πραγματοποιήσει τη δική της άσκηση προσομοίωσης για έναν αριθμό μεσαίου μεγέθους τραπεζών που είναι υπό την άμεση εποπτεία της και δεν περιλαμβάνονται στην άσκηση προσομοίωσης που διεξάγει η EAT.

Η EAT αναμένεται να δημοσιεύσει τα αποτελέσματα της άσκησης στα τέλη Ιουλίου 2023. Τα αποτελέσματα της άσκησης προσομοίωσης θα χρησιμοποιηθούν για να επικαιροποιήσουν την κεφαλαιακή Κατεύθυνση του Πυλώνα 2 της κάθε τράπεζας (Pillar 2 Guidance), στο πλαίσιο του SREP, ενώ τα ποιοτικά ευρήματα στις αδυναμίες που θα εντοπιστούν στις πρακτικές των ασκήσεων προσομοίωσης των τραπεζών θα μπορούσαν επιπροσθέτως να επηρεάσουν την Απαιτήση του Πυλώνα 2.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

5. Διαχείριση χρηματοοικονομικών κινδύνων και εύλογη αξία χρηματοοικονομικών στοιχείων

5.1 Χρήση χρηματοοικονομικών μέσων

Οι δραστηριότητες του Ομίλου σχετίζονται κυρίως με τη χρήση χρηματοοικονομικών μέσων, στα οποία περιλαμβάνονται και παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα. Ο Όμιλος αποδέχεται καταθέσεις από πελάτες, τόσο με σταθερό όσο και κυμαινόμενο επιτόκιο για διάφορες χρονικές περιόδους και επιδιώκει την επίτευξη κέρδους, επενδύοντας τα κεφάλαια αυτά σε υψηλής ποιότητας περιουσιακά στοιχεία με επιτοκιακά περιθώρια μεγαλύτερα από το μέσο όρο. Ο Όμιλος επιδιώκει την αύξηση αυτών των περιθωρίων, μέσω της συγκέντρωσης βραχυπρόθεσμων κεφαλαίων και της χορήγησης δανείων για μεγαλύτερες χρονικές περιόδους με υψηλότερα επιτόκια, διατηρώντας παράλληλα επαρκή ρευστότητα ώστε να ικανοποιεί όλες τις υποχρεώσεις του που μπορεί να καταστούν απαιτητές από τους δικαιούχους.

Επίσης, ο Όμιλος επιδιώκει την αύξηση των επιτοκιακών περιθωρίων, μέσω της επίτευξης περιθωρίων πάνω από το μέσο όρο, μετά από προβλέψεις, μέσω δανειοδοτήσεων προς επιχειρήσεις και πελάτες λιανικής τραπεζικής εντός ενός εύρους πιστωτικού κινδύνου. Τα πιστωτικά αυτά ανοίγματα περιλαμβάνουν τόσο δάνεια όσο και στοιχεία εκτός ισολογισμού όπως εγγυήσεις, ενέγγυες πιστώσεις και λουπές δεσμεύσεις.

Ο Όμιλος επενδύει σε χρηματοοικονομικά μέσα, τα οποία διαπραγματεύονται σε οργανωμένες χρηματοοικονομικές αγορές καθώς και σε εξωχρηματιστηριακά χρηματοοικονομικά μέσα, συμπεριλαμβανομένων παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων, με σκοπό την επίτευξη κέρδους από βραχυπρόθεσμες διακυμάνσεις στην αγορά μετοχών και ομολόγων, στις συναλλαγματικές ισοτιμίες και στα επιτόκια.

5.2 Παράγοντες Χρηματοοικονομικού Κινδύνου

Λόγω της φύσης των δραστηριοτήτων του, ο Όμιλος εκτίθεται σε διάφορους χρηματοοικονομικούς κινδύνους, όπως πιστωτικό κίνδυνο, κίνδυνο αγοράς (περιλαμβανομένου του συναλλαγματικού, επιτοκιακού κινδύνου, κινδύνων περιθωρίου, μετοχών και μεταβλητότητας), κίνδυνο ρευστότητας, καθώς και λειτουργικούς κινδύνους. Η στρατηγική διαχείρισης κινδύνων του Ομίλου αποσκοπεί στην ελαχιστοποίηση των αρνητικών επιπτώσεων που ενδέχεται να έχουν οι ανωτέρω κίνδυνοι στη χρηματοοικονομική επίδοση, στη χρηματοοικονομική θέση και στις ταμειακές ροές του Ομίλου.

Διαχείριση Κινδύνων στόχοι και πολιτικές

Ο Όμιλος αναγνωρίζει ότι η ανάληψη κινδύνων είναι ένα αναπόσπαστο μέρος των δραστηριοτήτων του για την επίτευξη των στρατηγικών και επιχειρηματικών του στόχων. Ως εκ τούτου, η Διοίκηση του Ομίλου θεσπίζει επαρκείς μηχανισμούς για την έγκαιρη αναγνώριση των κινδύνων και την αξιολόγηση των πιθανών επιπτώσεών τους στην επίτευξη των στόχων που έχει θέσει.

Λόγω του ότι οι οικονομικές, τραπεζικές, κανονιστικές και λειτουργικές συνθήκες διαρκώς εξελίσσονται και μεταβάλλονται, ο Όμιλος έχει υιοθετήσει τους μηχανισμούς διαχείρισης κινδύνων με στόχο τη συνεχή και βέλτιστη προσαρμογή του στο περιβάλλον αυτό. Η δομή, οι εσωτερικές διαδικασίες και οι υφιστάμενοι μηχανισμοί ελέγχου της Τράπεζας διασφαλίζουν τόσο την αρχή της ανεξαρτησίας όσο και την άσκηση επαρκούς εποπτείας.

Η αποτελεσματική διαχείριση κινδύνων αποτελεί βασική προτεραιότητα της Διοίκησης, όπως επίσης και ένα σημαντικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα για τον Όμιλο. Ως εκ τούτου, ο Όμιλος έχει διαθέσει σημαντικά μέσα για την αναβάθμιση των πολιτικών, μεθόδων και υποδομών του, προκειμένου να εξασφαλιστεί η συμμόρφωση με τις απαιτήσεις της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ), και του Ενιαίου Συμβουλίου Εξυγίανσης (SRB), με τις κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών (European Banking Authority - EBA) και της Επιτροπής της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία, και τις βέλτιστες διεθνείς τραπεζικές πρακτικές. Ο Όμιλος εφαρμόζει μια σαφώς προσδιορισμένη εγκριτική διαδικασία πιστοδοτήσεων, ανεξάρτητες αξιολογήσεις της πιστοληπτικής ικανότητας των πελατών και αποτελεσματικές πολιτικές διαχείρισης για όλους τους σημαντικούς κινδύνους στους οποίους εκτίθεται, στην Ελλάδα και σε κάθε χώρα του εξωτερικού όπου δραστηριοποιείται. Οι πολιτικές διαχείρισης κινδύνων που εφαρμόζονται από τον Όμιλο αναθεωρούνται κυρίως σε ετήσια βάση.

Η Στρατηγική Κινδύνων και Κεφαλαίου, περιγράφει την κατεύθυνση του Ομίλου σχετικά με θέματα διαχείρισης κινδύνων και κεφαλαίων, την αποστολή και τους στόχους της διαχείρισης κινδύνων, τους ορισμούς των κινδύνων, τις βασικές αρχές διαχείρισης κινδύνων, το πλαίσιο διακυβέρνησης της διαχείρισης κινδύνων, τους στρατηγικούς στόχους και τις κύριες διοικητικές πρωτοβουλίες για την βελτίωση του υφιστάμενου πλαισίου διαχείρισης κινδύνων.

Το μέγιστο ύψος των κινδύνων που προτίθεται να αναλάβει ο Όμιλος για την επιδίωξη των στρατηγικών του στόχων καθορίζεται στο εσωτερικό έγγραφο «Πλαίσιο διάθεσης για ανάληψη κινδύνων» μέσω ποσοτικών και ποιοτικών διατυπώσεων, που συμπεριλαμβάνουν και συγκεκριμένα όρια ανοχής ανά είδος κινδύνου. Οι βασικοί στόχοι του προσδιορισμού της διάθεσης

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

ανάληψης κινδύνων είναι, η υποστήριξη της επιχειρηματικής ανάπτυξης του Ομίλου, η διατήρηση ισχυρής κεφαλαιακής επάρκειας σε συνδυασμό με την επίτευξη υψηλής αποδοτικότητας των ιδίων κεφαλαίων και η συμμόρφωση με τις εποπτικές απαιτήσεις.

Το επίπεδο ανάληψης κινδύνου επικοινωνείται με σαφήνεια σε όλο τον Όμιλο, καθορίζοντας την κουλτούρα διαχείρισης κινδύνου και διαμορφώνοντας τη βάση στην οποία οι πολιτικές κινδύνου και τα αντίστοιχα όρια αυτών καθορίζονται, τόσο σε επίπεδο Ομίλου όσο και σε περιφερειακό επίπεδο. Μέσα στα πλαίσια ανάληψης κινδύνου (Risk Appetite Framework), η Τράπεζα έχει περαιτέρω βελτιώσει την διαδικασία αναγνώρισης κινδύνων καθώς και την μεθοδολογία αξιολόγησης του βαθμού σημαντικότητάς τους.

Ο εντοπισμός και η αξιολόγηση όλων των κινδύνων είναι ο ακρογωνιαίος λίθος για την αποτελεσματική Διαχείριση Κινδύνων. Ο Όμιλος στοχεύοντας να εξασφαλίσει μια συνολική εικόνα για τους κινδύνους που συνδέονται με την υλοποίηση της στρατηγικής του, αναγνωρίζει τις νέες εξελίξεις έγκαιρα και αξιολογεί τις πιθανές επιπτώσεις. Σε αυτό το πλαίσιο, η Τράπεζα έχει αναγνωρίσει τον κίνδυνο κλιματικής αλλαγής ως σημαντικό κίνδυνο και με βάση τις εποπτικές οδηγίες είναι στη διαδικασία προσαρμογής των πολιτικών και μεθοδολογιών αναγνώρισης και παρακολούθησης των σχετικών κινδύνων (σημ 5.2.5).

Επιτροπή Κινδύνων (ΕΚ του ΔΣ) - (Board Risk Committee - BRC)

Η ΕΚ του ΔΣ έχει ως αρμοδιότητα να υποστηρίξει το ΔΣ και να διασφαλίσει ότι ο Όμιλος έχει μια σαφώς καθορισμένη στρατηγική διαχείρισης κινδύνων σύμφωνα με το επιχειρηματικό σχέδιο και τη διάθεση ανάληψης κινδύνου.

Η ΕΚ του ΔΣ αξιολογεί το προφίλ κινδύνων του Ομίλου, παρακολουθεί τη συμμόρφωση με τα εγκεκριμένα επίπεδα διάθεσης και ανεκτικότητας ανάληψης κινδύνων και διασφαλίζει ότι ο Όμιλος έχει εφαρμόσει ένα πλαίσιο διαχείρισης κινδύνου με τις κατάλληλες μεθοδολογίες, εργαλεία μοντελοποίησης, πηγές δεδομένων καθώς και επαρκές και καταρτισμένο ανθρώπινο δυναμικό για να εντοπίζει, αξιολογεί, παρακολουθεί και να μετριάξει τους κινδύνους. Επιπλέον στην ΕΚ έχουν παρασχεθεί συγκεκριμένες εγκριτικές αρμοδιότητες.

Η ΕΚ του ΔΣ αποτελείται από πέντε (5) μη εκτελεστικούς διευθυντές, συνεδριάζει τουλάχιστον σε μηνιαία βάση και αναφέρεται στο ΔΣ σε τριμηνιαία βάση και σε έκτακτες περιπτώσεις όταν κρίνεται αναγκαίο.

Εκτελεστική Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων (MRC)

Η Εκτελεστική Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων (Management Risk Committee - MRC) είναι μια διοικητική επιτροπή που συστήθηκε από τον Διευθύνοντα Σύμβουλο και η κύρια ευθύνη της είναι η επίβλεψη του πλαισίου διαχείρισης κινδύνων του Ομίλου. Στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της, η MRC υποβάλλει αναφορές προς την ΕΚ του ΔΣ για θέματα που σχετίζονται με κινδύνους και εμπίπτουν στην αρμοδιότητά της. Η MRC υποστηρίζει τον Γενικό Διευθυντή Διαχείρισης Κινδύνων του Ομίλου να αναγνωρίζει τους σημαντικούς κινδύνους, να τους θέτει άμεσα υπόψη της ΕΚ του ΔΣ, καθώς και να διασφαλίζει ότι οι ισχύουσες πολιτικές και διαδικασίες είναι επαρκείς για την ορθή διαχείριση των κινδύνων και τη συμμόρφωση με τις εποπτικές απαιτήσεις.

Γενική Διεύθυνση Διαχείρισης Κινδύνων του Ομίλου

Η Γενική Διεύθυνση Διαχείρισης Κινδύνων του Ομίλου, με επικεφαλής τον Group Chief Risk Officer (GCRO), ενεργεί ανεξάρτητα από τις επιχειρηματικές μονάδες και είναι υπεύθυνη για την αναγνώριση, αξιολόγηση, παρακολούθηση, την επιμέτρηση και τη διαχείριση των κινδύνων στους οποίους εκτίθεται ο Όμιλος. Αποτελείται από τη Γενική Διεύθυνση Πίστης του Ομίλου (GCGD), τον Τομέα Πιστωτικού Ελέγχου του Ομίλου (GCCS), τον Τομέα Ελέγχου Κεφαλαιακής Επάρκειας Πιστωτικού Κινδύνου του Ομίλου (GCRCACS), τον Τομέα Διαχείρισης Κινδύνων Αγοράς και Κινδύνου Αντισυμβαλλόμενου (GMCRS), τον Τομέα Λειτουργικού Κινδύνου του Ομίλου (GORS), τον Τομέα Επικύρωσης και Διακυβέρνησης Υποδειγμάτων του Ομίλου (GMVGS), τη Διεύθυνση Στρατηγικού Σχεδιασμού και Λειτουργιών Διαχείρισης Κινδύνου του Ομίλου (GRMSPO), τον Τομέα Εποπτικών Σχέσεων & Σχεδιασμού Εξυγίανσης (SRRPS), τη Διεύθυνση Κλιματικών Κινδύνων του Ομίλου (GCRD) και τη Διεύθυνση Ανάλυσης Κινδύνων (RAD).

Διαχείριση Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων (MEA)

Ο Όμιλος σε συνέχεια της στρατηγικής συνεργασίας με την doValue S.p.A. και την επιτυχημένη μετάβαση στο νέο μοντέλο λειτουργίας για τη διαχείριση των NPEs, υλοποιεί το Στρατηγικό πλάνο των NPE μέσω της εφαρμογής του από την doValue Greece για το εκχωρημένο χαρτοφυλάκιο και τις επιτυχημένες συναλλαγές τιτλοποίησης.

Επιτροπή Διαχείριση Προβληματικών Δανείων (Troubled Assets Committee – TAC)

Η Troubled Assets Committee (TAC) έχει συσταθεί σύμφωνα με τις κανονιστικές απαιτήσεις και ο κύριος σκοπός της είναι να λειτουργεί ως ένα ανεξάρτητο όργανο, που παρακολουθεί στενά το προβληματικό χαρτοφυλάκιο της Τράπεζας και την υλοποίηση της στρατηγικής διαχείρισης των MEA.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Remedial and Servicing Strategy (RSS)

Η Eurobank δημιούργησε τον Τομέα Remedial & Servicing Strategy (RSS) με αποστολή την εκπόνηση του σχεδίου μείωσης των NPE, τη στενή παρακολούθηση της συνολικής απόδοσης του NPE χαρτοφυλακίου καθώς και της σχέσης της Τράπεζας με την doValue Greece. Επιπρόσθετα, σε συνέχεια των δεσμεύσεων της Eurobank έναντι των εποπτικών απαιτήσεων παρακολούθησης του SRT σχετικά με τις συναλλαγές της Τράπεζας, ο RSS διαδραματίζει κεντρικό ρόλο στη διασφάλιση της ομαλής και έγκαιρης εκτέλεσης της σχετικής διαδικασίας και ότι τυχόν ελλείψεις επιλύονται κατάλληλα, παρέχοντας παράλληλα τυχόν απαιτούμενες διευκρινίσεις ή πρόσθετο υλικό που απαιτείται από τις εποπτικές αρχές.

Ο επικεφαλής του RSS αναφέρεται στο Γενικό Διευθυντή Στρατηγικής Ομίλου. Σε αυτό το πλαίσιο ο RSS, μεταξύ άλλων, είναι υπεύθυνος για τα ακόλουθα:

- Ανάπτυξη και ενεργή παρακολούθηση των MEA στόχων και του σχεδίου μείωσης τους
- Καθορισμός στρατηγικών αρχών, προτεραιοτήτων, πλαισίου πολιτικής και παρακολούθηση απόδοσης (Key Performance Indicators – KPIs) βάσει των οποίων η doValue Greece διαχειρίζεται το χαρτοφυλάκιο
- Στενή παρακολούθηση της υλοποίησης των εγκεκριμένων στρατηγικών, καθώς και όλων των συμβατικών διατάξεων στο πλαίσιο των συμβατικών συμφωνιών που αφορούν την ανάθεση του Eurobank χαρτοφυλακίου στην doValue Greece συμπεριλαμβανομένου του τιτλοποιημένου χαρτοφυλακίου του ERB Recovery DAC
- Παρακολούθηση της απόδοσης των τίτλων υψηλής διαβάθμισης των τιτλοποιήσεων και συνεργασία με το Group Risk, ώστε να διασφαλιστεί η συμμόρφωση με τη μεταφορά σημαντικού κινδύνου (SRT) και του Προγράμματος Εγγύησης Ελληνικών Τιτλοποιήσεων (HAPS).
- Προϋπολογισμός και παρακολούθηση των εξόδων και εσόδων της Τράπεζας που σχετίζονται με το ανατεθειμένο χαρτοφυλάκιο
- Στενή συνεργασία με την doValue Greece σε καθημερινή βάση για την επίτευξη των στόχων του Ομίλου
- Επικοινωνία με τις εποπτικές αρχές

Επιχειρησιακοί στόχοι για τα Μη Εξυπηρετούμενα Ανοίγματα (ΜΕΑ)

Σύμφωνα με το θεσμικό πλαίσιο και τις απαιτήσεις του SSM για τη διαχείριση των NPE, τον Μάρτιο του 2023 ο Όμιλος υπέβαλε την Στρατηγική Διαχείρισης των NPE (NPE Management Strategy) για το 2023-2025, μαζί με τους ετήσιους στόχους για τα μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα τόσο σε επίπεδο Τράπεζας όσο και σε επίπεδο Ομίλου. Το σχέδιο προβλέπει μείωση του δείκτη NPE του Ομίλου στο 5,2% στο τέλος του 2023 και στο 4,5% το 2025.

5.2.1 Πιστωτικός Κίνδυνος

Ο πιστωτικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος ζημιάς λόγω αδυναμίας του αντισυμβαλλόμενου να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις πληρωμών του κατά την ημερομηνία λήξης τους. Επίσης, ο πιστωτικός κίνδυνος συνδέεται με τον κίνδυνο της χώρας και τον κίνδυνο διακανονισμού, που αναλύονται παρακάτω:

A) Ο κίνδυνος χώρας είναι ο κίνδυνος ζημιών που προκύπτουν από διασυννοριακές δανειοδοτικές και επενδυτικές δραστηριότητες και αφορά στην αβεβαιότητα που συνδέεται με την έκθεση σε μια συγκεκριμένη χώρα. Αυτή η αβεβαιότητα μπορεί να σχετίζεται με διάφορους παράγοντες συμπεριλαμβανομένου του κινδύνου ζημιών λόγω εθνοποίησης, απαλλοτρίωσης, αναδιάρθρωσης του χρέους και μεταβολής των συναλλαγματικών ισοτιμιών.

B) Ο κίνδυνος διακανονισμού είναι ο κίνδυνος που προκύπτει κατά την εκκαθάριση των πληρωμών, για παράδειγμα για συναλλαγές σε χρηματοπιστωτικά μέσα, συμπεριλαμβανομένων των παραγώγων και των συναλλαγών νομισμάτων. Ο κίνδυνος προκύπτει όταν εμβάζονται χρηματικά ποσά προτού εξακριβωθεί ότι έχουν ληφθεί οι πληρωμές των αντισυμβαλλομένων.

Ο πιστωτικός κίνδυνος του Ομίλου προκύπτει κυρίως από το δανεισμό ιδιωτών και επιχειρήσεων, περιλαμβανομένων των μέτρων προστασίας που παρέχονται, όπως χρηματοοικονομικές εγγυήσεις και πιστωτικές επιστολές, καθώς και από άλλες δραστηριότητες, όπως επενδύσεις σε χρεωστικούς τίτλους, εμπορικές δραστηριότητες, δραστηριότητες σε κεφαλαιαγορές και δραστηριότητες διακανονισμού. Λαμβάνοντας υπόψη ότι ο πιστωτικός κίνδυνος είναι ο κυριότερος κίνδυνος στον οποίο εκτίθεται ο Όμιλος, η διαχείρισή του γίνεται ενεργά, και παρακολουθείται στενά από εξειδικευμένες μονάδες διαχείρισης κινδύνων, οι οποίες αναφέρονται στον GCRO.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

(α) Πιστοδοτική διαδικασία εγκρίσεων

Οι διαδικασίες έγκρισης των πιστοδοτήσεων και αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας των πιστούχων είναι κεντροποιημένες σε επίπεδο χώρας. Ο επαρκής διαχωρισμός των καθηκόντων διασφαλίζει την ανεξαρτησία μεταξύ των στελεχών που είναι υπεύθυνοι για την σχέση με τον πελάτη, την διαδικασία έγκρισης και εκταμίευσης του δανείου, καθώς και την παρακολούθηση αυτού σε όλη τη διάρκεια του.

Επιτροπές Πιστοδοτήσεων

Η διαδικασία έγκρισης των πιστοδοτήσεων των επιχειρηματικών δανείων είναι κεντροποιημένη και πραγματοποιείται μέσω επιτροπών πιστοδοτήσεων με κλιμακούμενα εγκριτικά όρια. Οι βασικές επιτροπές είναι οι εξής:

- Επιτροπές Πιστοδοτήσεων (κεντρικές και τοπικές), οι οποίες είναι εξουσιοδοτημένες να εγκρίνουν νέες πιστοδοτήσεις, να ανανεώνουν ή να τροποποιούν για τοπικούς ομίλους τα υπάρχοντα όρια στα επίπεδα εγκρίσεών τους, τα οποία καθορίζονται με βάση τη συνολική έκθεση στον πιστούχο, την κατηγορία κινδύνου (υψηλή, μεσαία ή χαμηλή), όπως επίσης και την αξία και το είδος των παρεχόμενων εξασφαλίσεων,
- Επιτροπές Πιστωτικών Χειρισμών (ΕΠΙΧ), οι οποίες λαμβάνουν αποφάσεις για θέματα πιστοδοτήσεων και ενεργειών που πρέπει να πραγματοποιηθούν για πελάτες σε δυσχερή οικονομική θέση,
- Διεθνείς Επιτροπές Πιστοδοτήσεων (Περιφερειακή και Χωρών), που έχουν συσταθεί για πιστοδοτήσεις σε επιχειρηματικούς πελάτες των θυγατρικών τραπεζών του Ομίλου στο εξωτερικό, εξουσιοδοτημένες να εγκρίνουν νέα όρια, να ανανεώνουν ή να τροποποιούν υφιστάμενα μέσα στα επίπεδα εγκριτικών ευχερειών τους, ανάλογα με τη συνολική έκθεση στον πιστούχο, την κατηγορία κινδύνου του (υψηλή, μεσαία ή χαμηλή), καθώς και με την αξία και το είδος των παρεχόμενων εξασφαλίσεων,
- Διεθνείς Επιτροπές Ειδικού Χειρισμού που έχουν συσταθεί για το χειρισμό επιχειρηματικών πιστούχων σε δυσχερή οικονομική θέση των θυγατρικών τραπεζών του Ομίλου στο εξωτερικό.

Οι επιτροπές πιστοδοτήσεων συνεδριάζουν σε εβδομαδιαία βάση ή και συχνότερα, όταν αυτό απαιτείται.

Γενική Διεύθυνση Πίστης του Ομίλου

Σε ένα περιβάλλον αυξανόμενων απαιτήσεων για την αντιμετώπιση των κινδύνων, η Γενική Διεύθυνση Πίστης Ομίλου (ΓΔΠΟ) έχει ως αποστολή τη διαφύλαξη των στοιχείων του ενεργητικού της Τράπεζας και των θυγατρικών τραπεζών του Ομίλου μέσω της αξιολόγησης του πιστωτικού κινδύνου, διατυπώνοντας τεκμηριωμένες συστάσεις ώστε ο αναλαμβανόμενος κίνδυνος ανά δανειζόμενο (οφειλέτη) να θεωρείται αποδεκτός σύμφωνα με το Πλαίσιο Διάθεσης για Ανάλυση Κινδύνων που έχει εγκριθεί. Η ΓΔΠΟ διευθύνεται από τον Γενικό Διευθυντή Πίστης του Ομίλου ο οποίος αναφέρεται στον Γενικό Διευθυντή Διαχείρισης Κινδύνων του Ομίλου.

Οι αρμοδιότητες της ΓΔΠΟ αποτελούνται από δύο λειτουργίες δηλ. τον τομέα Διαχείρισης Πιστωτικού κινδύνου, συμπεριλαμβανομένων των εγχώριων και αλλοδαπών δραστηριοτήτων (το τελευταίο μόνο για πελάτες που δραστηριοποιούνται διεθνώς και σημαντικά ανοίγματα των Διεθνών θυγατρικών), και του τομέα Πιστωτικού Κινδύνου Λιανικής αντίστοιχα, καλύπτοντας το φάσμα αναγκών του χαρτοφυλακίου SBB (Small Business Banking) και των ιδιωτών (στεγαστικά δάνεια, καταναλωτικά δάνεια, δάνεια αυτοκινήτων και πιστωτικές κάρτες).

1. Πιστωτικός Έλεγχος Επιχειρηματικής Πίστης Ομίλου

(α) Εγχώριο και Ελληνικό χαρτοφυλάκιο: ο σκοπός του περιλαμβάνει την αξιολόγηση των πιστωτικών αιτημάτων που προέρχονται από μονάδες επιχειρηματικής πίστης του Ομίλου οι οποίες χειρίζονται μεγάλες και μεσαίες επιχειρήσεις κάθε κατηγορίας κινδύνου και εξειδικευμένους τομείς δανεισμού όπως η Ναυτιλία και οι δομημένες χρηματοδοτήσεις (Structured Finance, Commercial Real Estate, Hotels & Leisure, Project Finance, M&A Financing) και Ιδιωτική Τραπεζική. Τα κύρια καθήκοντα της αντίστοιχης ρόλης εργασίας και των εμπλεκόμενων πιστωτικών μονάδων αφορούν τα ακόλουθα:

- Αξιολόγηση και σύνταξη ανεξάρτητης γνωμοδότησης κινδύνου για κάθε πιστωτικό αίτημα που περιλαμβάνει:
 - (i) αξιολόγηση του προφίλ κινδύνου του πιστούχου λαμβάνοντας υπόψη ποιοτικούς και ποσοτικούς παράγοντες κινδύνου (όπως κινδύνους αγοράς, λειτουργικούς, διαρθρωτικούς και οικονομικούς),
 - (ii) προτάσεις για τη διαμόρφωση πιστοδοτικών συναλλαγών που να είναι ικανοποιητικά καλυμμένες και επαρκώς ελεγχόμενες από την Τράπεζα και,
 - (iii) Αξιολόγηση και επιβεβαίωση των πιστοληπτικών διαβαθμίσεων για κάθε πιστούχο ώστε να αντικατοπτρίζουν τους αντίστοιχους κινδύνους

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

- Συμμετοχή με δικαίωμα ψήφου σε όλες τις επιτροπές πιστοδοτήσεων σύμφωνα με τις διαδικασίες εγκρίσεων Πιστοδοτήσεων
- Ενεργή συμμετοχή σε εποπτικούς ελέγχους και σε σημαντικά εσωτερικά έργα της Τράπεζας, παρέχοντας εξειδικευμένη γνώση, εμπειρία και υποστήριξη σε άλλες διευθύνσεις της Τράπεζας,
- Προετοιμασία εξειδικευμένων αναφορών προς τη Διοίκηση σε τακτική βάση, σε σχέση με τους 25 μεγαλύτερους πιστοδοτούμενους ομίλους της Τράπεζας και στατιστικά αναφορικά με τις εγκρίσεις νέων και μοχλευμένων χρηματοδοτήσεων

(β) **Χαρτοφυλάκιο Διεθνών Θυγατρικών:** Η ΓΔΠΟ μέσω του εξειδικευμένου Διεθνούς Πιστωτικού Τομέα (ICS) είναι υπεύθυνη να συμμετέχει ενεργά στο σχεδιασμό, την εφαρμογή και την επισκόπηση της λειτουργίας κάλυψης πιστώσεων για το εμπορικό χαρτοφυλάκιο των Διεθνών Θυγατρικών που καλύπτουν τη Βουλγαρία, την Κύπρο, τη Σερβία, το υπολειπόμενο χαρτοφυλάκιο της Ρουμανίας (Περίμετρος Β) και τμήμα του χαρτοφυλακίου δανείων του Λουξεμβούργου (συμπεριλαμβανομένου του Λονδίνου). Επιπλέον, τα καθήκοντα και οι ευθύνες της αντίστοιχης μονάδας επισημαίνονται παρακάτω:

- Συμμετοχή με δικαίωμα ψήφου σε όλες τις Διεθνείς επιτροπές (Περιφερειακή και Ειδικού Χειρισμού) και τις Επιτροπές Κινδύνου της χώρας (CRC) ,
- Συμμετοχή στις συνεδριάσεις των Επιτροπών Παρακολούθησης Ειδικού Χειρισμού για τη Βουλγαρία και τη Σερβία οι οποίες παρακολουθούν και αποφασίζουν την στρατηγική των προβληματικών επιχειρηματικών σχέσεων με δανειακά υπόλοιπα μεγαλύτερα ενός ορίου που από κοινού θέτει ο Τομέας Διεθνούς Πίστης και ο Τομέας TAG της κάθε χώρας,
- Παροχή συμβουλών για βέλτιστες πρακτικές στις μονάδες πιστοδοτήσεων των θυγατρικών στο εξωτερικό.

Η ΓΔΠΟ είναι επίσης υπεύθυνη για την προετοιμασία των θεμάτων των επιτροπών πιστώσεων, τη διανομή του αντίστοιχου υλικού και την τήρηση των πρακτικών συνεδριάσεων των αντίστοιχων Επιτροπών Πιστώσεων.

2. Πιστωτικός Έλεγχος Λιανικής Τραπεζικής Ομίλου

Ο σκοπός του Τομέα Διαχείρισης Πιστωτικού Κινδύνου και Πιστοδοτήσεων Λιανικής Τραπεζικής είναι η αξιολόγηση των αιτημάτων, που υποβάλλονται από τις μονάδες Λιανικής Τραπεζικής, σε σχέση με δανειζόμενους του λιανικού χαρτοφυλακίου (Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις και Ιδιώτες), για τις οποίες απαιτείται αξιολόγηση από την GCGD σύμφωνα με τις προβλέψεις της σχετικής Εγκριτικής Διαδικασίας. Τα κύρια καθήκοντα του Retail Credit Risk συνοψίζονται παρακάτω:

- Αξιολόγηση των πιστωτικών αιτημάτων σε ευθυγράμμιση με τα κριτήρια και τη μεθοδολογία αξιολόγησης πιστωτικού κινδύνου όπως αυτά περιγράφονται στο αντίστοιχο Εγχειρίδιο Πιστωτικής Πολιτικής
- Ανάλυση και αξιολόγηση παραγόντων κινδύνου ανάλογα με το είδος του πιστωτικού αιτήματος
- Προετοιμασία ανεξάρτητης Πιστωτικής Εισήγησης που θα περιλαμβάνει την επίσημη τοποθέτηση της GCGD για το αίτημα και θα επιβεβαιώνει, όπου απαιτείται, την Αξιολόγηση (Rating) για κάθε Δανειολήπτη στο χαρτοφυλάκιο του, διασφαλίζοντας ότι οι κίνδυνοι που εντοπίστηκαν αντικατοπτρίζονται δεόντως στην Αξιολόγηση
- Συμμετέχει με δικαίωμα ψήφου στις πιστοδοτικές επιτροπές με βάση τις εγκριτικές διαδικασίες, σύμφωνα με τα Εγκριτικά Κλιμάκια που ορίζονται στο Εγχειρίδιο Πιστωτικής Πολιτικής
- Μεταφορά πιστωτικών γνώσεων και εξειδίκευσης, καθώς και υποστήριξη σε στελέχη του Δικτύου για πιστωτικά θέματα

(β) Παρακολούθηση Πιστωτικού Κινδύνου

Τομέας Πιστωτικού Ελέγχου Ομίλου

Ο Τομέας Πιστωτικού Ελέγχου του Ομίλου παρακολουθεί και αξιολογεί την ποιότητα όλων των δανειακών χαρτοφυλακίων και λειτουργεί ανεξάρτητα από τις επιχειρησιακές μονάδες της Τράπεζας. Ο Τομέας Πιστωτικού Ελέγχου του Ομίλου αναφέρεται απευθείας στον GCRO.

Οι κύριες δραστηριότητες του Τομέα Πιστωτικού Ελέγχου του Ομίλου περιλαμβάνουν:

- επίβλεψη, υποστήριξη και συντήρηση των συστημάτων διαβάθμισης πιστοληπτικής ικανότητας και απομείωσης που χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση του επιχειρηματικού χαρτοφυλακίου,
- παρακολούθηση και αξιολόγηση της απόδοσης των δανειακών χαρτοφυλακίων του Ομίλου,

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

- επίβλεψη και έλεγχο των μονάδων διαχείρισης πιστωτικού κινδύνου των θυγατρικών του εξωτερικού,
- τακτική παρακολούθηση και παρουσίαση ανά τρίμηνο της συνολικής εικόνας των πιστωτικών ανοιγμάτων στο Διοικητικό Συμβούλιο και στην Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων, με συνοδευτικές αναλύσεις,
- παρακολούθηση και αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των υιοθετημένων στρατηγικών και προτεινόμενων λύσεων σχετικά με την αντιμετώπιση και επίτευξη των στόχων μείωσης των μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων (NPEs), όπως αυτοί κοινοποιήθηκαν και συμφωνήθηκαν με τις Εποπτικές Αρχές,
- πραγματοποίηση ελέγχων φακέλων πιστοδοτήσεων και σύνταξη γραπτών αναφορών προς τη Διοίκηση για την ποιότητα όλων των δανειακών χαρτοφυλακίων του Ομίλου και την τήρηση των υφιστάμενων κανονισμών της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών (EBA),
- επίβλεψη και έλεγχος ότι οι ταξινομήσεις ανοιγμάτων κατά EBA γίνονται σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις και οδηγίες,
- συμμετοχή στην έγκριση νέων πιστωτικών πολιτικών και νέων δανειακών προϊόντων,
- συμμετοχή στην Επιτροπή Διαχείρισης Προβληματικών Δανείων,
- παρουσία στις συνεδριάσεις των εγκριτικών Επιτροπών Πιστοδοτήσεων, καθώς επίσης και των Επιτροπών Πιστωτικών Χειρισμών χωρίς δικαίωμα ψήφου,
- χάραξη της πολιτικής προβλέψεων πιστωτικού κινδύνου του Ομίλου και επιμέτρηση των προβλέψεων των ελληνικών δανειακών χαρτοφυλακίων καθώς και δημιουργία σχετικών αναφορών προς τη Διοίκηση,
- τακτική αξιολόγηση της επάρκειας των προβλέψεων για όλα τα δανειακά χαρτοφυλάκια του Ομίλου,
- σύνταξη, σε συνεργασία με τις αρμόδιες δανειακές μονάδες, των εγχειριδίων πιστωτικής πολιτικής για τους ενήμερους πελάτες,
- παροχή καθοδήγησης και παρακολούθηση της διαδικασίας σχεδιασμού και αξιολόγησης των πιστωτικών πολιτικών πριν την έγκρισή τους από τη Διοίκηση,
- παρακολούθηση της τήρησης της συχνότητας των εκτιμήσεων των εξασφαλίσεων με ακίνητα, σύμφωνα με την πολιτική και τις διαδικασίες αποτίμησης των εξασφαλίσεων της τράπεζας,
- παρακολούθηση των εποπτικών, κανονιστικών εξελίξεων, νέων τάσεων και βέλτιστων πρακτικών στο πλαίσιο της αρμοδιότητας του προκειμένου να ενημερώνεται άμεσα η Διοίκηση και να προτείνει τις απαιτούμενες ενέργειες.

Τομέας Ελέγχου Κεφαλαιακής Επάρκειας Πιστωτικού Κινδύνου Ομίλου

Ο Τομέας Ελέγχου Κεφαλαιακής Επάρκειας Πιστωτικού Κινδύνου του Ομίλου αναπτύσσει και συντηρεί τα μοντέλα αξιολόγησης του πιστωτικού κινδύνου για τα δανειακά χαρτοφυλάκια του Ομίλου, υπολογίζει τις κεφαλαιακές απαιτήσεις, διενεργεί ασκήσεις προσομοίωσης (stress test) καθώς και μελλοντικές εκτιμήσεις (forecasts) των παραμέτρων κινδύνων. Ο Τομέας αναφέρεται στον GCRO.

Συγκεκριμένα, οι κύριες δραστηριότητες του Τομέα Ελέγχου Κεφαλαιακής Επάρκειας Πιστωτικού Κινδύνου περιλαμβάνουν:

- έλεγχο, επιμέτρηση και παρακολούθηση των κεφαλαιακών απαιτήσεων που απορρέουν από το δανειακό χαρτοφυλάκιο της Τράπεζας καθώς και των αναφορών προς τη Διοίκηση και τις εποπτικές αρχές (EKT/SSM),
- διαχείριση της ανάπτυξης, εφαρμογής, και παρακολούθησης των εσωτερικών μοντέλων αξιολόγησης πιστωτικού κινδύνου καθώς και των μοντέλων IFRS9 ,
- επιμέτρηση, παρακολούθηση των παραμέτρων κινδύνου (υποχρέωσης (probability of default - PD), της ζημιάς δεδομένης της αθέτησης υποχρέωσης (loss given default - LGD , και της έκθεσης κατά την αθέτηση υποχρέωσης (exposure at default - EAD) για σκοπούς αξιολόγησης της κεφαλαιακής επάρκειας, καθώς και την εκτίμηση σχετικών παραμέτρων κινδύνου (όπως αυτήν της πιθανότητας αθέτησης - PD κατά το επόμενο 12μηνο καθώς επίσης και για καθ' όλη τη διάρκεια ζωής των δανείων) για σκοπούς υπολογισμού απομείωσης,,
- αξιολόγηση της ομαδοποίησης των δανειακών ανοιγμάτων, διασφάλιση της ομοιογένειάς τους σύμφωνα με τις λογιστικές πολιτικές του Ομίλου και τα ΔΠΧΑ,
- επαναξιολόγηση και επανακαθορισμός του ορίου σχετικά με τη σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου (SICR threshold) σύμφωνα με το πρότυπο IFRS 9,
- μηνιαίος υπολογισμός της κεφαλαιακής επάρκειας (Pillar 1) και προετοιμασία των σχετικών αναφορών (Common Reporting - COREP, Supervisory Review and Evaluation Process - SREP) προς τη Διοίκηση και τις εποπτικές αρχές σε τριμηνιαία βάση,

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

- συμμετοχή στην προετοιμασία του επιχειρηματικού πλάνου, του πλάνου που αφορά τους στόχους μείωσης των ΜΕΑ και του πλάνου ανασυγκρότησης (recovery plan) του Ομίλου σε σχέση με την εξέλιξη της ποιότητας των στοιχείων ενεργητικού και των κεφαλαιακών απαιτήσεων για τα δανειακά χαρτοφυλάκια (εκτιμώμενες προβλέψεις και σταθμισμένο ενεργητικό - RWAs) καθώς επίσης και συμμετοχή στις αρμόδιες επιτροπές,
- διενέργεια stress tests για εσωτερικούς και εποπτικούς σκοπούς (EBA/SSM) και συντήρηση της υποδομής για τη διενέργεια αυτών των ασκήσεων,
- συντονισμός της διενέργειας των stress test για τα δανειακά χαρτοφυλάκια σε επίπεδο Ομίλου,
- προετοιμασία αναλύσεων πιστωτικού κινδύνου για την αξιολόγηση της επάρκειας του εσωτερικού κεφαλαίου (ICAAP) με βάση τον Πυλώνα 2,
- προετοιμασία των δημοσιοποιήσεων του Πυλώνα 3 για τον πιστωτικό κίνδυνο,
- προετοιμασία τακτικών αναφορών προς τον GCRO, την MRC και την BRC για: τα αποτελέσματα επικύρωσης των μοντέλων αξιολόγησης πιστωτικού κινδύνου, την εξέλιξη των παραμέτρων πιστωτικού κινδύνου (PD, LGD, EAD), τριμηνιαία αναφορά για τις ρυθμίσεις, vintage analysis και default/redefault statistics,
- καθοδήγηση, παρακολούθηση και επίβλεψη των διευθύνσεων Πιστωτικού Κινδύνου των θυγατρικών σε ό,τι αφορά τη μοντελοποίηση, τις μεθοδολογίες για την διενέργεια stress tests και άλλα θεσμικά θέματα αναφορικά με τον πιστωτικό κίνδυνο,
- παρακολούθηση και καθοδήγηση των θυγατρικών του εξωτερικού για θέματα που άπτονται του πιστωτικού κινδύνου ICAAP, διενέργεια stress tests και λοιπών εποπτικών θεμάτων, σύμφωνα με τα πρότυπα του Ομίλου, καθώς και την επισκόπηση ασκήσεων stress test σε τοπικό επίπεδο,
- υποστήριξη των επιχειρηματικών μονάδων στη χρήση μοντέλων πιστωτικού κινδύνου για λήψη επιχειρηματικών αποφάσεων και αποφάσεων για σκοπούς χρηματοδότησης, στην εκτίμηση της κεφαλαιακής επίπτωσης των στρατηγικών πρωτοβουλιών και στην ανάπτυξη και χρήση των μετρικών που σχετίζονται με κινδύνους όπως η προσαρμοσμένη τιμολόγηση βάση κινδύνων, ο δείκτης απόδοσης κεφαλαίου προσαρμοσμένης στον κίνδυνο (RAROC-Risk Adjusted Return on Capital) κλπ. και
- παροχή βοήθειας στον Τομέα Remedial Servicing Strategy (RSS) του Ομίλου στην αξιολόγηση της επίπτωσης του κινδύνου για διάφορα προγράμματα και προϊόντα.

Τομέας Επικύρωσης και Διακυβέρνησης Υποδειγμάτων Ομίλου

Ο Τομέας Επικύρωσης και Διακυβέρνησης Υποδειγμάτων του Ομίλου συστάθηκε το Σεπτέμβριο του 2018 έχοντας ως κύρια αποστολή:

- τη σύσταση ενός ολοκληρωμένου πλαισίου διακυβέρνησης και επικύρωσης των μοντέλων, και
- την ανεξάρτητη επικύρωση της τεχνικής και λειτουργικής αρτιότητας όλων των μοντέλων που χρησιμοποιούνται από τον Όμιλο και των παραμέτρων τους, καθώς και τη συμμόρφωσή τους με τις διατάξεις του κανονιστικού πλαισίου.

Πιο συγκεκριμένα, οι δραστηριότητες του τομέα περιγράφονται ως εξής:

- προετοιμασία και επικαιροποίηση του πλαισίου μοντέλων του Ομίλου (που περιλαμβάνει ορισμό μοντέλου, ρόλους ανά μοντέλο, αρχές και μεθοδολογία κατηγοριοποίησης μοντέλων, αρχές επικύρωσης μοντέλων, κατάταξη σημαντικότητας και καθορισμός ορίων σημαντικότητας, διαχείριση μητρώου μοντέλων, κλπ.),
- δημιουργία και επικαιροποίηση του Μητρώου Μοντέλων του Ομίλου,
- Ανασκόπηση της κατηγοριοποίησης των μοντέλων σύμφωνα με την προβλεπόμενη μεθοδολογία του Πλαισίου Μοντέλων του Ομίλου,
- προετοιμασία και επικαιροποίηση του Πλαισίου Επικύρωσης Μοντέλων του Ομίλου και παροχή υποστήριξης στις θυγατρικές του Ομίλου κατά την εφαρμογή του,
- παρακολούθηση για τυχόν τροποποιήσεις στις κατευθυντήριες γραμμές της ΕΚΤ σχετικά με την επικύρωση μοντέλων,
- υποβολή προτάσεων και παραπομπή για έγκριση των ποσοτικών ορίων με σκοπό την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων των ελέγχων επικύρωσης των μοντέλων,
- διενέργεια ελέγχων επικύρωσης μοντέλων σύμφωνα με το Πλαίσιο Επικύρωσης Μοντέλων του Ομίλου και τις εποπτικές απαιτήσεις,

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

- προετοιμασία λεπτομερών αναφορών για τα αποτελέσματα επικύρωσης των μοντέλων σύμφωνα με τις συγκεκριμένες απαιτήσεις του επικυρωμένου μοντέλου και υποβολή προς την Επιτροπή Κινδύνων (BRC) σε ετήσια βάση τυχόν προτεινόμενου σχεδίου αποκατάστασης,
- διανομή των αποτελεσμάτων σχετικά με τον έλεγχο επικύρωσης των μοντέλων στην BRC ή MRC του Ομίλου σε συνέχεια ενημέρωσης του CRO του Ομίλου, όπου κρίνεται αναγκαίο,
- προετοιμασία σχεδίου δράσης τυχόν ενεργειών αποκατάστασης ως αποτέλεσμα των ελέγχων που εφαρμοστήκαν σχετικά με την επικύρωση των μοντέλων και παραπομπή του σχεδίου προς έγκριση από την αρμόδια Διοικούσα Αρχή,
- συμμετοχή στη διαδικασία έγκρισης των νέων μοντέλων τα οποία αξιολογούν την ακρίβεια και καταλληλότητα των συστημάτων διαβάθμισης, και
- παρακολούθηση πρακτικών του κλάδου σχετικά με την ανάπτυξη και χρήση των μοντέλων καθώς και παρακολούθηση σχετικών κατευθυντήριων γραμμών της ΕΚΤ και περιορισμών.

Τομέας Διαχείρισης Κινδύνων Αγοράς και Κινδύνου Αντισυμβαλλόμενου

Ο Τομέας Διαχείρισης Κινδύνων Αγοράς και Κινδύνου Αντισυμβαλλόμενου (Group Market and Counterparty Risk-GMCRS) έχει την ευθύνη για την επιμέτρηση, παρακολούθηση και τακτική αναφορά της έκθεσης του Ομίλου στον κίνδυνο αντισυμβαλλόμενου (κίνδυνος εκδότη και κίνδυνος αντισυμβαλλόμενου αγοράς), ο οποίος είναι ο κίνδυνος ζημιάς λόγω αδυναμίας του αντισυμβαλλόμενου να εκπληρώσει τις συμβατικές του υποχρεώσεις στο πλαίσιο δραστηριοτήτων της μονάδας διαχείρισης διαθεσίμων, όπως συναλλαγές χρεογράφων και παραγώγων, συμφωνίες επαναγοράς και επαναπώλησης τίτλων, τοποθετήσεις στην διατραπεζική αγορά κλπ..

Επιπρόσθετα, ο τομέας Διαχείρισης Κινδύνων Αγοράς και Κινδύνου Αντισυμβαλλόμενου (GMCRS) παρακολουθεί και αναφέρει σε τακτά χρονικά διαστήματα τα πιστωτικά όρια χωρών, την αντίστοιχη έκθεσή σε κινδύνους και αναφέρει υπερβάσεις των ορίων στη Διοίκηση και τις Επιτροπές. Ο τομέας Διαχείρισης Κινδύνων Αγοράς και Κινδύνου Αντισυμβαλλόμενου (GMCRS) χρησιμοποιεί μια αναλυτική μέθοδο, η οποία έχει εγκριθεί από την Επιτροπή Κινδύνων (BRC), για τον προσδιορισμό του αποδεκτού επιπέδου κινδύνου ανά χώρα, συμπεριλαμβανομένων των χωρών στις οποίες ο Όμιλος έχει στρατηγική παρουσία.

Ο Όμιλος θεσπίζει όρια κινδύνου αντισυμβαλλόμενου, τα οποία βασίζονται κυρίως στην πιστοληπτική διαβάθμιση του αντισυμβαλλόμενου, όπως αυτή παρέχεται από διεθνείς οίκους αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας, στην κατηγορία του προϊόντος και τη ληκτότητα της συναλλαγής (π.χ. όρια ποσού και διάρκειας των καθαρών ανοιχτών θέσεων σε παράγωγα, της έκθεσης σε κυβερνητικά ομόλογα, εταιρικά χρεόγραφα, χρεόγραφα καλυμμένα με περιουσιακά στοιχεία κλπ.).

Ο τομέας Διαχείρισης Κινδύνων Αγοράς και Κινδύνου Αντισυμβαλλόμενου (GMCRS) διατηρεί και επικαιροποιεί τα συστήματα παρακολούθησης των ορίων και διασφαλίζει την ορθότητα και τη συμμόρφωση των ορίων όλων των πιστωτικών ιδρυμάτων με τις πολιτικές της Τράπεζας, όπως εγκρίθηκαν από τα αρμόδια διοικητικά όργανα του Ομίλου.

Η χρήση των ανωτέρω ορίων, τυχόν υπερβάσεις αυτών, καθώς και η συνολική έκθεση ανά θυγατρική Ομίλων, ανά αντισυμβαλλόμενο και κατηγορία προϊόντος παρακολουθούνται από τον τομέα Διαχείρισης Κινδύνων Αγοράς και Κινδύνου Αντισυμβαλλόμενου (GMCRS) σε καθημερινή βάση. Οι συμβάσεις αντιστάθμισης κινδύνων λαμβάνονται υπόψη για τον υπολογισμό της τελικής έκθεσης.

Επιπλέον, ο τομέας Διαχείρισης Κινδύνων Αγοράς και Κινδύνου Αντισυμβαλλόμενου (GMCRS) διασφαλίζει ότι η έκθεση που προκύπτει από αντισυμβαλλόμενους είναι σύμφωνη με το εγκεκριμένο πλαίσιο ορίων κάθε χώρας. Το σύστημα μέτρησης και αναφορών της έκθεσης στον κίνδυνο αντισυμβαλλόμενου που χρησιμοποιείται από τον τομέα Διαχείρισης Κινδύνων Αγοράς και Κινδύνου Αντισυμβαλλόμενου (GMCRS) είναι επίσης διαθέσιμο στις διευθύνσεις διαχείρισης διαθεσίμων των θυγατρικών του Ομίλου, επιτρέποντάς τους να παρακολουθούν τόσο την έκθεση όσο και τα διαθέσιμα όρια ανά αντισυμβαλλόμενο.

Επιπρόσθετα, για το χαρτοφυλάκιο εταιρικών ομολόγων της Τράπεζας, ο τομέας Διαχείρισης Κινδύνων Αγοράς και Κινδύνου Αντισυμβαλλόμενου (GMCRS) επιμετρά και επιβλέπει σε καθημερινή βάση τα συνολικά ονομαστικά όρια, την κλαδική συγκέντρωση και τη μέγιστη θέση ανά εκδότη. Επίσης, χρησιμοποιεί ένα εργαλείο επιμέτρησης για την παρακολούθηση πιθανών υποβαθμίσεων πιστωτικής διαβάθμισης και της ιδιάζουσας διεύρυνσης επιτοκιακού περιθωρίου (spread widening) από την αγορά ενημερώνοντας τη Διοίκηση και τις σχετικές Επιτροπές για κάθε υπέρβαση.

Ο τομέας Διαχείρισης Κινδύνων Αγοράς και Κινδύνου Αντισυμβαλλόμενου (GMCRS) εφαρμόζει τις βέλτιστες πρακτικές της αγοράς και διασφαλίζει την συμμόρφωση όλων των εμπλεκόμενων μερών στα όρια των πολιτικών και διαδικασιών. Σε αυτή την

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

κατεύθυνση, για διάφορες μονάδες και θυγατρικές εξωτερικού, ο τομέας GMCRS παρέχει υποστήριξη και καθοδήγηση για την εφαρμογή των οδηγιών και πολιτικών αναφορικά με τα όρια.

Επιπλέον, ο τομέας Διαχείρισης Κινδύνων Αγοράς και Κινδύνου Αντισυμβαλλόμενου (GMCRS) προετοιμάζει εξειδικευμένες αναφορές για τη Διοίκηση/Επιτροπές μαζί με τακτικές αναφορές που περιλαμβάνουν την αναφορά για την έκθεση στο Ελληνικό Δημόσιο και μία αναφορά που βασίζεται στον υπολογισμό των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών καθ' όλη τη διάρκεια ζωής (Lifetime Expected Losses) της έκθεσης προς το Ελληνικό Δημόσιο.

(γ) Δεσμεύσεις που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο

Ο κύριος σκοπός των δεσμεύσεων που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο, είναι η διασφάλιση της διαθεσιμότητας των συμφωνηθέντων κεφαλαίων στους πελάτες. Οι χρηματοοικονομικές εγγυήσεις φέρουν τον ίδιο πιστωτικό κίνδυνο όπως τα δάνεια, καθώς αντιπροσωπεύουν ανέκκλητες διαβεβαιώσεις ότι ο Όμιλος θα προβεί σε πληρωμές, σε περίπτωση που κάποιος πελάτης δεν μπορεί να εξοφλήσει τις υποχρεώσεις του προς τρίτους. Οι ενέγγυες πιστώσεις, οι οποίες είναι γραπτές δεσμεύσεις του Ομίλου, εκ μέρους ενός πελάτη που εξουσιοδοτεί κάποιον τρίτο να εκδίδει διαταγές πληρωμής εις βάρος του Ομίλου, μέχρι ενός προκαθορισμένου ποσού και υπό ειδικούς όρους και συνθήκες, είναι εξασφαλισμένες από το υποκείμενο φορτίο εμπορευμάτων που σχετίζονται και συνεπώς φέρουν μικρότερο κίνδυνο από ότι ένα δάνειο. Οι δεσμεύσεις για επέκταση της πίστωσης αντιπροσωπεύουν συμβατικές υποχρεώσεις για παροχή πίστωσης με προκαθορισμένους όρους και προϋποθέσεις (σημ. 42) σε μορφή δανείων, εγγυήσεων ή ενέγγυων πιστώσεων για τις οποίες ο Όμιλος συνήθως εισπράττει προμήθεια δέσμευσης. Οι δεσμεύσεις αυτές είναι ανέκκλητες μέχρι τη λήξη της πίστωσης ή μπορούν να ανακληθούν μόνο μετά από σημαντικό δυσμενές γεγονός.

(δ) Κίνδυνος συγκέντρωσης

Ο Όμιλος καθορίζει τα επίπεδα πιστωτικού κινδύνου που αναλαμβάνει, με την επιβολή ορίων έκθεσης ανά πιστούχο ή ομάδα πιστούχων και ανά κλάδο δραστηριότητας. Η έκθεση σε κάθε πιστούχο περιορίζεται περαιτέρω με υπό-όρια που καλύπτουν την έκθεση σε στοιχεία εντός και εκτός ισολογισμού, και με ημερήσια όρια κινδύνου διακανονισμού σε σχέση με εμπορεύσιμες συναλλαγές, όπως προθεσμιακά συμβόλαια ξένου συναλλάγματος.

Αυτού του είδους οι κίνδυνοι παρακολουθούνται σε περιοδική βάση και υπόκεινται σε ετήσια ή συχνότερη αναθεώρηση. Οι συγκεντρώσεις κινδύνου παρακολουθούνται τακτικά και αναφέρονται στην Επιτροπή Κινδύνων του Διοικητικού Συμβουλίου (Board Risk Committee – BRC). Οι αναφορές αυτές περιλαμβάνουν τα 25 μεγαλύτερα πιστωτικά ανοίγματα, τους κυριότερους πελάτες υπό επιτήρηση και προβληματικούς πελάτες, ανάλυση ανά κλάδο, ανάλυση ανά βαθμίδα διαβάθμισης πιστοληπτικής ικανότητας, βαθμού καθυστέρησης και τα δανειακά χαρτοφυλάκια ανά χώρα.

(ε) Συστήματα διαβάθμισης

Διαβάθμιση επιχειρηματικών δανείων

Ο Όμιλος χρησιμοποιεί διαφορετικά συστήματα αξιολόγησης των επιχειρήσεων-πιστούχων, προκειμένου να προσδιορίζονται ορθότερα οι κίνδυνοι από πιστούχους με διαφορετικά χαρακτηριστικά. Κατά συνέπεια, ο Όμιλος χρησιμοποιεί τα ακόλουθα συστήματα διαβάθμισης για το επιχειρηματικό χαρτοφυλάκιο:

- Το μοντέλο Moody's Risk Analyst («MRA») ή η «Θεμελιώδης Ανάλυση» («Fundamental Analysis» - «FA») χρησιμοποιείται για την αξιολόγηση του κινδύνου των δανειοληπτών Επιχειρηματικής Πίστης.
- Το μοντέλο της εσωτερικής πιστοληπτικής διαβάθμισης («Internal Credit Rating» – «ICR») για πελάτες που δεν είναι δυνατόν να αξιολογηθούν με το MRA.
- Το μοντέλο Αξιολόγησης Συναλλαγών («Transactional Rating», «TR») έχει αναπτυχθεί για την αξιολόγηση του κινδύνου συναλλαγών λαμβάνοντας υπόψη τις παρεχόμενες εξασφαλίσεις/εγγυήσεις.
- Τα μοντέλα της ειδικής (slotting) διαβάθμισης χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση του κινδύνου ειδικών εκθέσεων που αποτελούν μέρος των ειδικών χρηματοδοτήσεων επιχειρηματικού χαρτοφυλακίου.
- Τέλος, πραγματοποιείται αξιολόγηση της βιωσιμότητας του πιστούχου και προσδιορίζονται οι ενδείξεις απομείωσης χρησιμοποιώντας το υπόδειγμα «Πιθανή Αδυναμία Πληρωμής» (Unlikely to Pay – UTP) στον έλεγχο απομείωσης.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Οι λειτουργίες των MRA, ICR, slotting, UTP υποστηρίζονται από την υπολογιστική πλατφόρμα του CreditLens (“CL”) που παρέχεται από εξωτερικό πάροχο (Moody’s Analytics), ενώ το TR έχει αναπτυχθεί εσωτερικά και υποστηρίζεται από τις λειτουργικές εφαρμογές της Τράπεζας.

Το MRA ακολουθεί την προσέγγιση της «Θεμελιώδους Ανάλυσης» (FA) των Moody’s. Τα FA μοντέλα ανήκουν στην οικογένεια των μοντέλων που ορίζονται ως «Συστήματα Γνώσεων» (Knowledge Based Systems) και βασίζονται στην προσέγγιση της πιθανολογικής αιτιολογίας. Χρησιμοποιούν ποσοτικές και ποιοτικές πληροφορίες για τις επιχειρήσεις, προκειμένου να αξιολογήσουν την φερεγγυότητά τους και να διαβαθμίσουν την πιστοληπτική τους ικανότητα. Ειδικότερα, το MRA λαμβάνει υπόψη τους ισολογισμούς, τα οικονομικά αποτελέσματα και τις ταμειακές ροές της επιχείρησης, για να υπολογίσει βασικούς δείκτες. Η ανάλυση δεικτών περιλαμβάνει αξιολογήσεις της τάσης του κάθε δείκτη στην διάρκεια πολλαπλών περιόδων, τόσο σε επίπεδο κλίσης των μεταβολών όσο και μεταβλητότητας της τάσης. Επίσης, συγκρίνει την τιμή του δείκτη της πιο πρόσφατης περιόδου με τις τριμηνιαίες τιμές δεικτών για συγκρίσιμες ομάδες ομοειδών δραστηριοτήτων. Επιπρόσθετα, το MRA τροφοδοτείται με μία σειρά ποιοτικών παραγόντων που χρησιμοποιούνται ευρέως και σχετίζονται με την ποιότητα της διοίκησης της επιχείρησης, την διαβάθμιση της επιχείρησης στον κλάδο δραστηριοποίησής της και τον θεωρούμενο κίνδυνο του κλάδου. Το MRA χρησιμοποιείται για την αξιολόγηση όλων των επιχειρήσεων που τηρούν πλήρη φορολογικά βιβλία, ανεξάρτητα από την νομική τους μορφή, και προσαρμόζεται στο ελληνικό επιχειρηματικό περιβάλλον.

Το MRA δεν απευθύνεται σε ορισμένες κατηγορίες επιχειρήσεων που χρησιμοποιούν διαφορετικές λογιστικές μεθόδους για να συντάξουν τις οικονομικές τους καταστάσεις όπως οι ασφαλιστικές και οι χρηματιστηριακές εταιρείες. Επιπρόσθετα, νεοσύστατες επιχειρήσεις οι οποίες δεν έχουν παρουσιάσει οικονομικά στοιχεία για τουλάχιστον δύο ετήσιες οικονομικές περιόδους δεν μπορούν να αξιολογηθούν με το MRA. Στις περιπτώσεις αυτές, αξιοποιείται η «Εσωτερική Πιστοληπτική Διαβάθμιση» (“Internal Credit Rating”/“ICR”) η οποία συνίσταται στην αξιολόγηση ενός συνόλου παραγόντων ομαδοποιημένων σε τρεις κύριες ενότητες που αντιστοιχούν σε συγκεκριμένους τομείς ανάλυσης: Οικονομικών Στοιχείων, Ποιοτικά Κριτήρια και Ανάλυση Συμπεριφοράς. Επιπρόσθετα, ο Όμιλος διενεργεί συνολική αξιολόγηση των επιχειρήσεων, η οποία βασίζεται τόσο στη διαβάθμιση πιστοληπτικής ικανότητας του πιστούχου (MRA ή ICR) όσο και στις εξασφαλίσεις και εγγυήσεις της παρεχόμενης πίστωσης, τακτικά σε κάθε πιστοληπτική αξιολόγηση. Το 2021 σε συνδυασμό με την εφαρμογή του νέου ορισμού Αθέτησης, η Τράπεζα προχώρησε στην αναπροσαρμογή των παραμέτρων (calibration) των μοντέλων MRA και ICR, τα οποία εγκρίθηκαν από τις εποπτικές αρχές.

Αναφορικά με το χαρτοφυλάκιο των Ειδικών Χρηματοδοτήσεων (για το οποίο η Τράπεζα χρησιμοποιεί μοντέλα ειδικής διαβάθμισης) και σε συνάφεια με τους ορισμούς της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών (EBA), το οποίο περιλαμβάνει τα πιστωτικά ανοίγματα σε επιχειρήσεις που έχουν ειδικά δημιουργηθεί για να χρηματοδοτήσουν ή να χειριστούν φυσικά περιουσιακά στοιχεία, όπου η πρωταρχική πηγή εσόδου και αποπληρωμής της υποχρέωσης συνδέεται άμεσα με τα χρηματοδοτούμενα στοιχεία ενεργητικού. Κατά συνέπεια, τρεις κατηγορίες δανείων που συμπεριλαμβάνονται στις Ειδικές Χρηματοδοτήσεις είναι: Χρηματοδότηση Έργων (αξιολογούνται με το Υπόδειγμα της Χρηματοδότησης Έργων), Εμπορικά Ακίνητα (αξιολογούνται με τα Υποδείγματα των CRE για επενδύσεις και CRE για αξιοποιήσιμες ακινήτων) και Χρηματοδότηση Αντικειμένων (αξιολογούνται με το Υπόδειγμα της Χρηματοδότησης Αντικειμένων ειδικά προσαρμοσμένο για το χαρτοφυλάκιο Ναυτιλίας).

Επιπρόσθετα, ο Όμιλος έχει αναπτύξει έναν έλεγχο Πιθανής Αδυναμίας Πληρωμής/έλεγχο απομείωσης. Η αδυναμία πληρωμής αναφέρεται σε περιπτώσεις όπου ο Δανειολήπτης εκτιμάται ότι δεν είναι πιθανό να τηρήσει τις πιστωτικές του υποχρεώσεις χωρίς την ρευστοποίηση εξασφαλίσεων, ανεξάρτητα από την ύπαρξη οποιουδήποτε ληξιπρόθεσμου ποσού ή των ημερών καθυστέρησης (λιγότερο από 90 ημέρες). Ο έλεγχος απομείωσης ο οποίος διεξάγεται για όλους τους δανειολήπτες κατά τη διάρκεια της πιστοληπτικής αξιολόγησης, εφαρμόζεται στην πλατφόρμα αξιολόγησης κινδύνου (CreditLens) και περιλαμβάνει ορισμένες ξεκάθαρες ενδείξεις αδυναμίας πληρωμής. Αυτές διαχωρίζονται σε Hard και Soft ενδείξεις αδυναμίας πληρωμής (Hard και Soft UTP triggers).

- Hard UTP triggers οδηγούν άμεσα στην αναγνώριση ενός μη εξυπηρετούμενου δανείου (αυτόματη ταξινόμηση ως MEA), αφού στις περισσότερες περιπτώσεις αυτά τα γεγονότα, από τη φύση τους, εκπληρούν τον ορισμό της αδυναμίας πληρωμής και υπάρχει ελάχιστος χώρος για περαιτέρω διερμηνεία.
- Soft UTP triggers όταν ισχύουν, δε σημαίνει αυτόματα ότι το άνοιγμα είναι μη εξυπηρετούμενο, αλλά ότι πρέπει να πραγματοποιηθεί μια λεπτομερής αξιολόγηση (αξιολόγηση πριν την ταξινόμηση ως MEA).

Η Τράπεζα έχει περαιτέρω ενισχύσει την αξιολόγηση των μοντέλων πιστωτικού κινδύνου των επιχειρήσεων συνδέοντας την εκτίμηση των παραμέτρων κινδύνου με μακροοικονομικούς παράγοντες επιτρέποντας την πρόβλεψη μετάβασης των διαβαθμίσεων κάτω από διαφορετικά μακροοικονομικά σενάρια (βασικό, δυσμενές και αισιόδοξο).

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Τα συστήματα διαβάθμισης που αναφέρθηκαν παραπάνω αποτελούν αναπόσπαστο μέρος στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων και διαχείρισης κινδύνων στις πιστοδοτήσεις επιχειρήσεων:

- στην έγκριση ή απόρριψη πιστοδοτικών ορίων, τόσο στην αρχική έγκριση όσο και στην διαδικασία ανανέωσης ορίων,
- στην κατανομή επαρκών επιπέδων για την έγκριση πιστοδοτικών ορίων,
- στην τιμολόγηση η οποία προσαρμόζεται στον κίνδυνο
- στον υπολογισμό της προστιθέμενης αξίας από μια δανειακή σχέση (Economic Value Added) και την κατανομή εσωτερικού κεφαλαίου και
- στον υπολογισμό απομείωσης (κριτήρια για κατάταξη σε στάδια πιστωτικού κινδύνου και μεταγενέστερη εκτίμηση των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών βάσει των προβλεπόμενων παραμέτρων κινδύνου).

Διαβάθμιση δανείων λιανικής τραπεζικής

Ο Όμιλος αξιολογεί την διαβάθμιση των δανείων λιανικής τραπεζικής, βάσει στατιστικών μοντέλων τόσο κατά την έναρξη της χρηματοδότησης, όσο και σε διαρκή βάση, λαμβάνοντας υπόψη και τα υποδείγματα συμπεριφοράς (behavioral scorecards). Τα μοντέλα αυτά έχουν αναπτυχθεί για να προβλέπουν, με βάση τις διαθέσιμες πληροφορίες, την πιθανότητα αθέτησης υποχρέωσης (probability of default), την ζημία εφόσον υπάρξει αθέτηση (loss given default) και την έκθεση κατά την αθέτηση. Επίσης καλύπτουν ολόκληρο το φάσμα των προϊόντων της λιανικής τραπεζικής (πιστωτικές κάρτες, καταναλωτικά δάνεια, μη εξασφαλισμένες ανακυκλούμενες χρηματοδοτήσεις, δάνεια για αγορά αυτοκινήτου, προσωπικά δάνεια, στεγαστικά δάνεια και χρηματοδοτήσεις μικρών επιχειρήσεων).

Τα μοντέλα αναπτύχθηκαν βάσει ιστορικών στοιχείων τόσο της Τράπεζας όσο και εξωτερικών βάσεων πιστωτικών δεδομένων. Τα υποδείγματα συμπεριφοράς υπολογίζονται αυτόματα σε μηνιαία βάση, διασφαλίζοντας έτσι ότι η εκτίμηση για τον πιστωτικό κίνδυνο είναι επικαιροποιημένη.

Τα μοντέλα χρησιμοποιούνται στην εγκριτική διαδικασία, στη διαχείριση των πιστοδοτικών ορίων, καθώς και στο πλαίσιο της διαδικασίας είσπραξης για την προτεραιοποίηση των δανειακών λογαριασμών προς άμεση ενέργεια. Επίσης, συχνά τα μοντέλα χρησιμοποιούνται στην κατηγοριοποίηση των πελατών κατά πιστωτικό κίνδυνο και για την τιμολόγηση βάσει πιστωτικού κινδύνου συγκεκριμένων τομέων και νέων προϊόντων, καθώς επίσης και στον υπολογισμό της προστιθέμενης οικονομικής αξίας από μια δανειακή σχέση (Economic Value Added) και του δείκτη RAROC (Risk Adjusted Return on Capital).

Τα συστήματα διαβάθμισης που χρησιμοποιούνται από την Τράπεζα πληρούν τις απαιτήσεις της Μεθοδολογίας Εσωτερικής Αξιολόγησης της Βασιλείας III (Basel III IRB approach). Η Τράπεζα είναι πιστοποιημένη σε IRB από το 2008 για τα ελληνικά χαρτοφυλάκια, τόσο τα επιχειρηματικά όσο και τα χαρτοφυλάκια λιανικής τραπεζικής (όπως περιγράφεται στις γνωστοποιήσεις της Βασιλείας III, Πυλώνας 3, τα οποία είναι διαθέσιμα στον ιστότοπο της Τράπεζας).

Στο πλαίσιο της εφαρμογής του ΔΠΧΑ 9, η Τράπεζα έχει περαιτέρω ενισχύσει την αξιολόγηση των μοντέλων πιστωτικού κινδύνου της λιανικής πίστης, συνδέοντας την εκτίμηση των παραμέτρων κινδύνου με μακροοικονομικούς παράγοντες επιτρέποντας την πρόβλεψή τους για πάνω από ένα χρόνο και σε ορίζοντα συνολικής διάρκειας ζωής κάτω από διαφορετικά μακροοικονομικά σενάρια (βασικό, δυσμενές και αισιόδοξο) και υποστηρίζοντας την κατάταξη σε στάδια πιστωτικού κινδύνου και τον επιμερισμό σε κατηγορίες κινδύνου μέσα σε ομοιογενείς ομάδες.

Ο Τομέας Ελέγχου Κεφαλαιακής Επάρκειας Πιστωτικού Κινδύνου παρακολουθεί την δυνατότητα των συστημάτων διαβάθμισης και μοντέλων αξιολόγησης να κατηγοριοποιούν τους πιστούχους βάσει κινδύνου, καθώς και να προβλέπουν την πιθανότητα αθέτησης υποχρέωσης και την ζημία εφόσον υπάρξει αθέτηση και την έκθεση κατά την αθέτηση σε συνεχή βάση. Ο Τομέας Επικύρωσης και Διακυβέρνησης Υποδειγμάτων του Ομίλου εφαρμόζει την πολιτική επικύρωσης της Τράπεζας η οποία είναι σύμφωνη με τις διεθνείς βέλτιστες πρακτικές και τις απαιτήσεις των εποπτικών αρχών. Η Τράπεζα επιβεβαιώνει την εγκυρότητα των συστημάτων διαβάθμισης και υποδειγμάτων αξιολόγησης σε ετήσια βάση και η επιβεβαίωση αυτή περιλαμβάνει τόσο ποσοτικά όσο και ποιοτικά χαρακτηριστικά. Οι διαδικασίες επικύρωσης καταγράφονται και επισκοπούνται σε τακτική βάση και αναφέρονται στην Επιτροπή Κινδύνων.

Επιπλέον, η Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου του Ομίλου ελέγχει ανεξάρτητα σε ετήσια βάση τη διαδικασία επικύρωσης στα συστήματα διαβάθμισης των δανείων επιχειρήσεων και λιανικής τραπεζικής.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

(στ) Τεχνικές μείωσης πιστωτικού κινδύνου

Ένα βασικό στοιχείο της επιχειρηματικής στρατηγικής του Ομίλου είναι η μείωση του κινδύνου μέσω της χρήσης διαφόρων τεχνικών. Τα κυριότερα μέσα περιορισμού κινδύνων είναι οι ενεχυριάσεις περιουσιακών στοιχείων, οι εγγυήσεις και οι κύριες συμβάσεις συμψηφισμού.

Είδη εξασφαλίσεων που γίνονται αποδεκτά από τον Όμιλο

Ο Όμιλος έχει εσωτερικές πολιτικές που περιλαμβάνουν τους παρακάτω τύπους εξασφαλίσεων που συνήθως γίνονται αποδεκτοί σε μία δανειακή σχέση:

- οικιστικά και εμπορικά ακίνητα (γραφεία, εμπορικά κέντρα, κλπ.), βιομηχανικά κτίρια και οικόπεδα,
- εμπορικές απαιτήσεις, μεταχρονολογημένες επιταγές,
- χρέογραφα συμπεριλαμβανομένων εισηγμένων μετοχών και ομολόγων,
- καταθέσεις,
- εγγυήσεις και επιστολές υποστήριξης,
- ασφαλιστήρια συμβόλαια, και
- εξοπλισμός, κυρίως οχήματα και πλοία.

Ένα συγκεκριμένο ποσοστό εξασφάλισης είναι προαπαιτούμενο, τόσο κατά την έγκριση της δανειακής σχέσης όσο και σε διαρκή βάση για κάθε τύπο εξασφαλίσεων, όπως παρουσιάζεται στην πιστωτική πολιτική του Ομίλου.

Για πιστωτικά ανοίγματα, εκτός από δάνεια πελατών (δηλαδή συμφωνίες επαναγοράς, παράγωγα), ο Όμιλος αποδέχεται ως εξασφάλιση μόνο μετρητά ή άμεσα ρευστοποιήσιμα ομόλογα.

Αρχές αποτίμησης των αποδεκτών εξασφαλίσεων

Προκειμένου να προσδιοριστεί ο μέγιστος δείκτης εξασφάλισης για τα δάνεια, ο Όμιλος λαμβάνει υπόψη όλη τη σχετική διαθέσιμη πληροφόρηση, περιλαμβανομένων των συγκεκριμένων χαρακτηριστικών των εξασφαλίσεων, εφόσον οι συμμετέχοντες στην αγορά θα λάμβαναν υπόψη τα εν λόγω χαρακτηριστικά κατά την τιμολόγηση των αντίστοιχων περιουσιακών στοιχείων. Η αποτίμηση και οι προδιαγραφές των αποδεκτών εξασφαλίσεων στηρίζονται στις ακόλουθες αρχές:

- η εύλογη αξία της εξασφάλισης, δηλ. η τιμή εξόδου (exit price) που θα λάμβανε κάποιος για την πώληση του περιουσιακού στοιχείου σε μια κανονική συναλλαγή στις τρέχουσες συνθήκες της αγοράς,
- η εύλογη αξία αντιπροσωπεύει την ικανότητα των συμμετεχόντων στην αγορά να δημιουργούν οικονομικά οφέλη από την μέγιστη και βέλτιστη χρήση του περιουσιακού στοιχείου ή από την πώληση του,
- μείωση της αξίας της εξασφάλισης εξετάζεται όταν ο τύπος, η τοποθεσία ή η κατάσταση (όπως η φθορά και η απαξίωση) του περιουσιακού στοιχείου το υποδεικνύουν,
- δεν υπάρχει αξία εξασφάλισης εάν η ενεργοποίηση της ενεχυρίασης στο αντικείμενο που αποτελεί την εξασφάλιση δεν μπορεί να εκτελεστεί νόμιμα.

Ο Όμιλος διενεργεί εκτιμήσεις της αξίας των εξασφαλίσεων σύμφωνα με τις διαδικασίες και τις πολιτικές του. Εκτός ειδικών περιπτώσεων (π.χ. κοινοπρακτικά δάνεια), οι εκτιμήσεις των ακινήτων για όλες τις μονάδες πραγματοποιούνται από την Cerved Property Services S.A. («CPS») η οποία έχει διαδεχθεί την πρώην θυγατρική της Τράπεζας, Eurobank Υπηρεσίες Ακινήτων Α.Ε.Η CPS εποπτεύεται από το Royal Institute of Chartered Surveyors και χρησιμοποιεί εσωτερικούς ή εξωτερικούς πιστοποιημένους εκτιμητές σύμφωνα με προκαθορισμένα κριτήρια (πιστοποιήσεις και εμπειρία). Όλες οι εκτιμήσεις λαμβάνουν υπόψη την περιοχή που βρίσκεται το ακίνητο, την ηλικία του και την εμπορευσιμότητά του, ελέγχονται δε επιπρόσθετα και προσυπογράφονται από έμπειρο προσωπικό της θυγατρικής. Η μεθοδολογία που χρησιμοποιείται βασίζεται σε διεθνή πρότυπα εκτιμήσεων (International Valuation Standards), ενώ υπάρχουν μηχανισμοί ποιοτικού ελέγχου, όπως διαδικασίες επισκόπησης και ανεξάρτητοι έλεγχοι δείγματος από ανεξάρτητους και αξιόπιστους οίκους εκτιμήσεων.

Προκειμένου να παρακολουθείται η αποτίμηση των οικιστικών ακινήτων που κατέχονται ως εξασφάλιση, η Τράπεζα χρησιμοποιεί τον δείκτη μεταβολών αξιών οικιστικών ακινήτων της Τράπεζας της Ελλάδος. Ο δείκτης έχει δημιουργηθεί από το Τμήμα Ανάλυσης Αγοράς Ακινήτων της Τράπεζας της Ελλάδος, χρησιμοποιώντας αναλυτική πληροφόρηση από όλα τα πιστωτικά ιδρύματα καθώς και από τις Ανώνυμες Εταιρίες Επενδύσεων Ακίνητης Περιουσίας (ΑΕΕΑΠ) που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα. Ο δείκτης μεταβολών

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

αξιών οικιστικών ακινήτων χρησιμοποιείται σε συνδυασμό με φυσική αυτοψία και εκτιμήσεις με επισκόπηση εγγράφων, ανάλογα με το ποσό του δανείου ανά πιστούχο και την κατηγοριοποίηση κινδύνου του δανειολήπτη (EBA status)).

Για τα εμπορικά ακίνητα, η Τράπεζα χρησιμοποιεί τον δείκτη μεταβολών αξιών εμπορικών ακινήτων που αναπτύχθηκε από την CPS. Ο συγκεκριμένος δείκτης προκύπτει από συνδυασμό του CRE δείκτη της CPS και του αντίστοιχου της ΤτΕ και βασίζεται σε διεθνώς αποδεκτή μεθοδολογία. Αποτελεί εργαλείο για τη στατιστική παρακολούθηση πιθανών μεταβολών στις αξίες των εμπορικών ακινήτων, καθώς και στις τάσεις της εν λόγω αγοράς. Ο δείκτης επικαιροποιείται σε ετήσια βάση. Ο δείκτης μεταβολών αξιών εμπορικών ακινήτων χρησιμοποιείται σε συνδυασμό με φυσική αυτοψία και εκτιμήσεις με επισκόπηση εγγράφων, ανάλογα με το ποσό του δανείου ανά πιστούχο και την κατηγοριοποίηση κινδύνου του δανειολήπτη (EBA status).

Προκειμένου να διασφαλιστεί η ποιότητα των μεταχρονολογημένων επιταγών που γίνονται αποδεκτές ως εξασφάλιση, η Τράπεζα έχει αναπτύξει ένα σύστημα προεπισκόπησης, το οποίο λαμβάνει υπόψη έναν αριθμό κριτηρίων και παραμέτρων κινδύνου, ώστε να αξιολογηθεί η καταλληλότητά τους. Επιπρόσθετα, η αποτίμηση των μεταχρονολογημένων επιταγών παρακολουθείται με τη χρήση εξελιγμένων στατιστικών αναφορών και μέσω της επισκόπησης λεπτομερούς πληροφόρησης σχετικά με την εισπραξιμότητα, την αντικατάσταση και σφράγιση τους ανά εκδότη.

Πολιτική εξασφαλίσεων και καταγραφή

Αναφορικά με τις εξασφαλίσεις, η πολιτική του Ομίλου δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην ανάγκη οι εξασφαλίσεις καθώς και οι σχετικές διαδικασίες να πραγματοποιούνται εγκαίρως και με την δέουσα προσοχή προκειμένου να διασφαλίζεται ότι μπορούν νομίμως να εκτελεσθούν σε κάθε περίπτωση που αυτό απαιτηθεί. Ο Όμιλος διατηρεί το δικαίωμα να εκποιήσει τις εξασφαλίσεις όταν ο οφειλέτης βρίσκεται σε οικονομική δυσχέρεια και να είναι σε θέση να διεκδικήσει και να ελέγξει το προϊόν από τη διαδικασία εκποίησης.

Εγγυήσεις

Οι εγγυήσεις που χρησιμοποιούνται ως τεχνική μείωσης πιστωτικού κινδύνου από τον Όμιλο, παρέχονται σε μεγάλο βαθμό από τις κεντρικές και τοπικές κυβερνήσεις στις χώρες στις οποίες δραστηριοποιείται. Η Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα (HDB) και παρόμοια ταμεία, τράπεζες και ασφαλιστικές εταιρείες είναι επιπροσθέτως σημαντικοί εγγυητές πιστωτικού κινδύνου.

Διαχείριση ανακτηθέντων ακινήτων

Ο αντικειμενικός σκοπός της διαχείρισης των ανακτηθέντων περιουσιακών στοιχείων από τον Όμιλο είναι να ελαχιστοποιηθεί η χρονική περίοδος μέχρι την εκποίηση του περιουσιακού στοιχείου και να μεγιστοποιηθεί η ανάκτηση του δεσμευμένου κεφαλαίου.

Για τον σκοπό αυτό, η διαχείριση των ανακτηθέντων περιουσιακών στοιχείων στοχεύει στη βελτίωση του εσόδου από ενοίκια και των άλλων εσόδων, μέσω της εκμετάλλευσης αυτών των περιουσιακών στοιχείων, και ταυτόχρονα στη μείωση του κόστους διακράτησης και συντήρησής τους. Επιπροσθέτως, Ο Όμιλος ασχολείται ενεργά με τον εντοπισμό κατάλληλων ενδεχόμενων αγοραστών για το χαρτοφυλάκιο των ανακτηθέντων ακινήτων (περιλαμβανομένων εξειδικευμένων εταιρειών που ασχολούνται με την εξαγορά ειδικών χαρτοφυλακίων ανακτηθέντων ακινήτων), τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό, προκειμένου να μειώσει το απόθεμα των ακινήτων σε έναν χρονικό ορίζοντα 3-5 ετών.

Τα ανακτηθέντα ακίνητα παρακολουθούνται στενά μέσω τεχνικών και νομικών αναφορών, προκειμένου η εμπορική τους αξία να αναφέρεται με ακρίβεια και να είναι επικαιροποιημένη σύμφωνα με τις τάσεις της αγοράς.

Κίνδυνος Αντισυμβαλλόμενου

Ο Όμιλος περιορίζει τον κίνδυνο αντισυμβαλλόμενου που απορρέει από τις δραστηριότητες διαχείρισης διαθεσίμων μέσω της σύναψης γενικών συμβάσεων συμψηφισμού και παρόμοιων συμφωνιών, καθώς και συμβάσεων ενεχυρίασης με τους αντισυμβαλλόμενους με τους οποίους διενεργεί ένα μεγάλο όγκο συναλλαγών. Οι γενικές συμβάσεις συμψηφισμού δεν καταλήγουν συνήθως στο συμψηφισμό των στοιχείων ενεργητικού και παθητικού του ισολογισμού, καθώς οι συναλλαγές συνήθως διακανονίζονται σε μικτή βάση (gross basis). Εντούτοις, ο πιστωτικός κίνδυνος κάθε αντισυμβαλλόμενου μειώνεται μέσω των συμβάσεων-πλαίσιας συμψηφισμού, στο βαθμό όπου σε περίπτωση αδυναμίας του αντισυμβαλλόμενου να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του, όλες οι ανοιχτές θέσεις με τον αντισυμβαλλόμενο κλείνουν και διακανονίζονται αφού ληφθεί υπόψη ο συμψηφισμός (net basis).

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Στην περίπτωση των παραγώγων, ο Όμιλος χρησιμοποιεί συμβάσεις της Διεθνούς Ένωσης Συμφωνιών Ανταλλαγής και Παραγώγων (ISDA -International Swaps and Derivatives Association), οι οποίες περιορίζουν την έκθεσή του μέσω του συμψηφισμού των ανοικτών θέσεων, και συμβάσεις κάλυψης πιστωτικού κινδύνου (CSAs - Credit Support Annex) οι οποίες μειώνουν περαιτέρω τη συνολική έκθεση ανά αντισυμβαλλόμενο. Κατά την εφαρμογή αυτών των συμβάσεων, η συνολική έκθεση με τον αντισυμβαλλόμενο υπολογίζεται σε ημερήσια βάση λαμβάνοντας υπόψη τυχόν συμψηφισμούς και εξασφαλίσεις.

Η ίδια διαδικασία εφαρμόζεται και στην περίπτωση των συμφωνιών επαναγοράς χρεογράφων (repos), στις οποίες χρησιμοποιούνται συμβάσεις GMRA (Global Master Repurchase Agreements). Η έκθεση (η καθαρή διαφορά μεταξύ του ποσού που συμφωνήθηκε στην συμφωνία επαναγοράς (repo) και της τρέχουσας αξίας των χρεογράφων) υπολογίζεται σε ημερήσια βάση, ενώ το υπόλοιπο των εξασφαλίσεων αναπροσαρμόζεται μεταξύ των αντισυμβαλλόμενων, ελαχιστοποιώντας με αυτόν τον τρόπο την έκθεση.

Σύμφωνα με τον Ευρωπαϊκό Κανονισμό Υποδομών για τις Χρηματοοικονομικές Αγορές (European Market Infrastructure Regulation – EMIR), η Τράπεζα πραγματοποιεί συναλλαγές για επιλεγμένες συμβάσεις παραγώγων καταχωρημένες στα αρχεία καταγραφής συναλλαγών (trade repositories) που εκκαθαρίζονται κεντροποιημένα μέσω ενός εξουσιοδοτημένου κεντρικού αντισυμβαλλόμενου (central counterparty – CCP) της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ). Η χρήση του CCP αυξάνει τη διαφάνεια στην αγορά και μειώνει τον κίνδυνο του αντισυμβαλλόμενου και τους λειτουργικούς κινδύνους που σχετίζονται με την αγορά των παραγώγων.

Η Τράπεζα χρησιμοποιεί ένα σύστημα διαχείρισης εξασφαλίσεων για την παρακολούθηση των συμβάσεων της Διεθνούς Ένωσης Συμφωνιών Ανταλλαγής και Παραγώγων (ISDA), συμβάσεων κάλυψης πιστωτικού κινδύνου (CSAs) και παγκόσμιων συμφωνιών κύριας επαναγοράς (GMRA), δηλαδή η ημερήσια αποτίμηση των παραγώγων και η τρέχουσα αξία των χρεογράφων χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό της έκθεσης με κάθε αντισυμβαλλόμενο. Οι εξασφαλίσεις που θα πρέπει να δοθούν επιπρόσθετα ή να απαιτηθούν από τον αντισυμβαλλόμενο υπολογίζονται καθημερινά.

Με αυτό το σύστημα η Τράπεζα παρακολουθεί και ελέγχει τη ροή των εξασφαλίσεων στην περίπτωση των παραγώγων και των συμφωνιών επαναγοράς χρεογράφων, ανεξάρτητα από τον αντισυμβαλλόμενο. Η επίδραση κάθε διακύμανσης της αγοράς που αυξάνει την έκθεση της Τράπεζας αναφέρεται και η Τράπεζα προχωρά αντίστοιχα, σε αίτημα για αύξηση της εξασφάλισης.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις
5.2.1.1 Μέγιστη έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο προ εξασφαλίσεων

	2022		2021	
	€ εκατ.		€ εκατ.	
Η έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο των στοιχείων ενεργητικού εντός ισολογισμού έχει ως εξής:				
Απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	1.330		2.511	
Μείον: πρόβλεψη απομείωσης	<u>(1)</u>	1.329	<u>(1)</u>	2.510
Χρεωστικοί τίτλοι εμπορικού χαρτοφυλακίου		87		69
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα		1.185		1.949
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες στο αποσβέσιμο κόστος				
- Επιχειρηματικά δάνεια ⁽¹⁾	26.054		23.716	
- Στεγαστικά δάνεια	10.201		10.105	
- Καταναλωτικά δάνεια	3.353		3.242	
- Μικρές επιχειρήσεις	3.842		3.753	
Μείον: πρόβλεψη απομείωσης	<u>(1.626)</u>	41.824	<u>(1.872)</u>	38.943
Μεταβολές εύλογης αξίας δανείων λόγω αντιστάθμισης επιτοκιακού κινδύνου σε επίπεδο χαρτοφυλακίου		(163)		-
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες επιμετρούμενα στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων		16		23
Επενδυτικοί τίτλοι:				
- Χρεωστικοί τίτλοι επιμετρούμενοι στο αποσβέσιμο κόστος	9.214		4.672	
Μείον: πρόβλεψη απομείωσης	<u>(22)</u>	9.192	<u>(6)</u>	4.666
Χρεωστικοί τίτλοι επιμετρούμενοι στην εύλογη αξία μέσω λουτών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση		3.828		6.509
Επενδυτικοί τίτλοι επιμετρούμενοι στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων		241		141
Λοιπές χρηματοοικονομικές απαιτήσεις ⁽²⁾	202		190	
Μείον: πρόβλεψη απομείωσης	<u>(23)</u>	179	<u>(28)</u>	162
Έκθεση πιστωτικού κινδύνου η οποία σχετίζεται με ανοίγματα εκτός ισολογισμού (σημ. 42):				
- Δανειακές δεσμεύσεις		7.611		5.139
- Χρηματοοικονομικές εγγυήσεις και λοιπές δεσμεύσεις		2.860		1.702
Σύνολο		68.189		61.814

⁽¹⁾ Περιλαμβάνει δάνεια και απαιτήσεις προς το Δημόσιο τομέα.

⁽²⁾ Αφορά χρηματοοικονομικές απαιτήσεις για τις οποίες υπολογίζονται προβλέψεις απομείωσης με βάση τις απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 9, οι οποίες αναγνωρίζονται στα λοιπά στοιχεία ενεργητικού.

Ο παραπάνω πίνακας απεικονίζει τη μέγιστη έκθεση του Ομίλου σε πιστωτικό κίνδυνο την 31 Δεκεμβρίου 2022 και 31 Δεκεμβρίου 2021 αντίστοιχα, χωρίς να ληφθούν υπ' όψιν τυχόν εξασφαλίσεις ή άλλα μέτρα προστασίας που δεν πληρούν τα κριτήρια για συμψηφισμό στις οικονομικές καταστάσεις.

Σχετικά με τα εντός ισολογισμού στοιχεία του ενεργητικού, τα ποσά έκθεσης που αναφέρονται παραπάνω βασίζονται στα λογιστικά υπόλοιπα του ισολογισμού κατά την ημερομηνία αναφοράς. Για τα εκτός ισολογισμού στοιχεία, η μέγιστη έκθεση αφορά τα ονομαστικά ποσά που ενδέχεται να απαιτηθεί να καταβληθούν από τον Όμιλο εάν τα συμβόλαια χρηματοοικονομικών εγγυήσεων και λουτών δεσμεύσεων ενεργοποιηθούν και οι δανειακές δεσμεύσεις εκταμειωθούν. Οι εκτός ισολογισμού δανειακές δεσμεύσεις που παρουσιάζονται παραπάνω, περιλαμβάνουν ανακλητές δανειακές δεσμεύσεις αξίας € 3,7 δις (2021: €3,6 δις) για τις οποίες υπολογίζονται αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές.

5.2.1.2 Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες

Παρακάτω παρατίθεται μια επισκόπηση της έκθεσης του Ομίλου σε πιστωτικό κίνδυνο προερχόμενο από δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες, σύμφωνα με τις δημοσιευμένες, την 30 Σεπτεμβρίου 2013, οδηγίες της Ελληνικής Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς και της Τράπεζας της Ελλάδος (ΤτΕ) όπως επικαιροποιήθηκαν από τον Όμιλο με σκοπό να συμμορφωθεί με τις αναθεωρημένες γνωστοποιήσεις του ΔΠΧΑ 7 «Χρηματοοικονομικά Μέσα: Γνωστοποιήσεις» σε συνέχεια της υιοθέτησης του ΔΠΧΑ 9 από το 2018.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Επιπρόσθετα, τα είδη ρύθμισης δανείων του Ομίλου είναι σύμφωνα με την Πράξη Εκτελεστικής Επιτροπής της ΤτΕ 42/30.05.2014 και τις τροποποιήσεις της.

(α) Ποιότητα του χαρτοφυλακίου των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες

Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες που επιμετρούνται στο αποσβέσιμο κόστος, κατηγοριοποιούνται σύμφωνα με τον τρόπο επιμέτρησης των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών.

Ως εκ τούτου, τα δάνεια που παρουσιάζονται ως μη απομειωμένα, περιλαμβάνουν δάνεια για τα οποία αναγνωρίζεται 12μηνη πρόβλεψη απομείωσης για αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθώς δεν παρουσιάζουν σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου, και δάνεια για τα οποία αναγνωρίζεται πρόβλεψη απομείωσης ίση με τους αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές για τη συνολική διάρκεια τους καθώς παρουσιάζουν σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου από την αρχική τους αναγνώριση χωρίς, ωστόσο, να θεωρούνται ότι βρίσκονται σε κατάσταση αθέτησης.

Η κατηγορία των απομειωμένων δανείων περιλαμβάνει δάνεια τα οποία βρίσκονται σε κατάσταση αθέτησης (default) για τα οποία αναγνωρίζεται πρόβλεψη απομείωσης ίση με τους αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές για τη συνολική διάρκεια τους, καθώς και τα δάνεια που κατηγοριοποιούνται ως «Αγορασμένα ή κατά την αρχική τους αναγνώριση πιστωτικά απομειωμένα» (POCI), των οποίων πάντοτε η πρόβλεψη απομείωσης θα επιμετράται με βάση τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές για το σύνολο της διάρκειας τους. Από την 1η Ιανουαρίου 2021 και έπειτα, ο Όμιλος εφαρμόζει τον ορισμό αθέτησης για λογιστικούς σκοπούς που είναι συνεπής με τον ορισμό για τα μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών (EBA) και με τον ορισμό αθέτησης (Definition of Default-DoD) για εποπτικούς σκοπούς.

Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες επιμετρώμενα στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων δεν υπόκεινται σε επιμέτρηση αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών και επομένως δε συμπεριλαμβάνονται στα ποσοτικά στοιχεία που παρατίθενται στις κάτωθι ενότητες των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες τα οποία επιμετρούνται στο αποσβέσιμο κόστος, εκτός και αν υποδεικνύεται διαφορετικά.

Η λογιστική πολιτική του Ομίλου σχετικά με την απομείωση των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού παρατίθεται στη σημείωση 2.2.13.

Ποσοτικά στοιχεία

Η παρακάτω ποσοτική ανάλυση παρουσιάζει πληροφόρηση για τη συνολική λογιστική αξία των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες συμπεριλαμβανομένων των τιτλοποιημένων ομολόγων που έχουν εκδοθεί από εταιρείες ειδικού σκοπού που έχουν συσταθεί από τον Όμιλο, και την ονομαστική αξία των δεσμεύσεων που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο, καθώς και την κατηγοριοποίηση αυτών σε μη απομειωμένα (Στάδιο 1 και Στάδιο 2) και απομειωμένα (Στάδιο 3 και POCI). Επίσης, παρουσιάζει το υπόλοιπο της πρόβλεψης απομείωσης που έχει αναγνωρισθεί ανά κατηγορία δανείων και απαιτήσεων από πελάτες καθώς και των δεσμεύσεων που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο, βάσει του τρόπου υπολογισμού της (δηλ. «ατομική» ή συλλογική» αξιολόγηση), τη λογιστική αξία των δανείων και απαιτήσεων, καθώς και την αξία των εξασφαλίσεων που κατέχονται για την μείωση του πιστωτικού κινδύνου, η οποία έχει ανώτατο όριο το ύψος του δανείου, προ απομείωσης. Ειδικότερα, οι παρακάτω τέσσερις πίνακες για το 2022 και το 2021 παρέχουν:

- στοιχεία για την ποιότητα του χαρτοφυλακίου των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες και των δεσμεύσεων που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο, βάσει της κατηγοριοποίησης ανά προϊόν, στάδιο αναμενόμενης πιστωτικής ζημιάς, την αντίστοιχη πρόβλεψη απομείωσης και την αξία των εξασφαλίσεων που κατέχονται για τη μείωση του πιστωτικού κινδύνου,
- την κατηγοριοποίηση των δανειακών ανοιγμάτων και των δεσμεύσεων που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο με βάση τα εσωτερικά συστήματα διαβάθμισης,
- την κίνηση των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες προ απομείωσης ανά κατηγορία προϊόντος και ανά στάδιο,
- την χρονοανάλυση των πιστωτικά απομειωμένων (Στάδιο 3 και POCI) δανείων και απαιτήσεων από πελάτες,

Τα δανειακά ανοίγματα του Δημοσίου Τομέα, τα οποία παρουσιάζονται ξεχωριστά στους ακόλουθους πίνακες, περιλαμβάνουν ανοίγματα προς την κεντρική κυβέρνηση, τις τοπικές αρχές, σε εταιρείες που συνδέονται με το κράτος και εταιρείες που ελέγχονται μερικώς ή πλήρως από το κράτος, εξαιρώντας τις δημόσιες και ιδιωτικές επιχειρήσεις με εμπορική δραστηριότητα. Για σκοπούς διαχείρισης πιστωτικού κινδύνου, ο Δημόσιος Τομέας συμπεριλαμβάνεται στα επιχειρηματικά δάνεια.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν συνοπτικά στοιχεία για την ποιότητα (κατάταξη ανά στάδιο, πρόβλεψη απομείωσης και αξία εξασφάλισης ανά κατηγορία προϊόντος) των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες που επιμετρώνται στο αποσβέσιμο κόστος και των δεσμεύσεων που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο. Επιπρόσθετα, περιλαμβάνουν τις μεταβολές της εύλογης αξίας δανείων λόγω αντιστάθμισης επιτοκιακού κινδύνου σε επίπεδο χαρτοφυλακίου και την αξία των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες που επιμετρώνται σε εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων (FVTPL) για σκοπούς συμφωνίας με τη συνολική λογιστική αξία των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες:

	31 Δεκεμβρίου 2022										
	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων-Στάδιο 3 και ΡΟCI ⁽¹⁾					Πρόβλεψη απομείωσης				Συνολική λογιστική αξία μετά την απομείωση	
	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων-Στάδιο 2		ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων-Στάδιο 3 και ΡΟCI ⁽¹⁾			ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων-Στάδιο 1		ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων-Στάδιο 2			
	ECL 12μήνου -Στάδιο 1	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων -Στάδιο 2	Ατομική αξιολόγηση	Συλλογική αξιολόγηση	Συνολική λογιστική αξία προ απομείωσης/ονομαστική αξία ανοίγματος	ECL 12μήνου -Στάδιο 1	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων -Στάδιο 2	Ατομική αξιολόγηση	Συλλογική αξιολόγηση	Συνολική λογιστική αξία μετά την απομείωση	Αξία εξασφαλίσεων
€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	
Λιανική Τραπεζική	12.169	3.992	105	1.131	17.396	(81)	(280)	(73)	(571)	16.392	11.598
-Στεγαστικά δάνεια	6.832	2.825	50	495	10.201	(21)	(160)	(41)	(188)	9.792	
Αξία εξασφαλίσεων	6.563	2.378	22	385							9.348
-Καταναλωτικά δάνεια	2.028	357	0	214	2.599	(31)	(42)	(0)	(149)	2.376	
Αξία εξασφαλίσεων	125	2	0	3							130
- Πιστωτικές κάρτες	642	70	0	42	755	(6)	(6)	(0)	(37)	705	
Αξία εξασφαλίσεων	0	0	0	0							0
-Μικρές επιχειρήσεις	2.668	740	54	380	3.842	(23)	(72)	(32)	(197)	3.518	
Αξία εξασφαλίσεων	1.347	550	25	198							2.120
Επιχειρηματικά	23.424	1.581	841	182	26.028	(68)	(75)	(368)	(109)	25.408	16.836
-Μεγάλες επιχειρήσεις	14.865	794	284	19	15.961	(40)	(27)	(139)	(11)	15.744	
Αξία εξασφαλίσεων	7.890	551	165	11							8.618
-Μικρομεσαίες ΜΜΕ	3.658	787	557	163	5.166	(28)	(48)	(228)	(99)	4.763	
Αξία εξασφαλίσεων	2.238	601	387	91							3.317
- Ομόλογα τιτλοποίησης ⁽²⁾	4.901	-	-	-	4.901	(0)	-	-	-	4.901	
Αξία εξασφαλίσεων	4.901	-	-	-							4.901
Δημόσιος τομέας	25	0	1	0	26	(0)	(0)	(1)	(0)	25	0
- Ελλάδα	25	-	-	0	25	(0)	-	-	(0)	24	
Αξία εξασφαλίσεων	0	-	-	0							0
- Λοιπές χώρες	0	0	1	-	1	(0)	(0)	(1)	-	1	
Αξία εξασφαλίσεων	0	-	-	-							0
Μεταβολές εύλογης αξίας δανείων λόγω αντιστάθμισης επιτοκιακού κινδύνου σε επίπεδο χαρτοφυλακίου										(163)	
Δάνεια και απαιτήσεις που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων										16	16
Σύνολο	35.618	5.573	946	1.313	43.450	(149)	(355)	(441)	(680)	41.677	28.450
Συνολική αξία εξασφαλίσεων	23.065	4.082	599	688							
Δεσμεύσεις που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο	10.129	289	36	17	10.471	(20)	(6)	(24)	(7)		
Δανειακές δεσμεύσεις	7.429	178	3	1	7.611	(12)	(5)	(1)	(0)		
Χρηματοοικονομικές εγγυήσεις και λοιπές δεσμεύσεις	2.701	110	33	16	2.860	(8)	(2)	(23)	(7)		
Αξία εξασφαλίσεων	1.113	56	9	5							

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

	31 Δεκεμβρίου 2021											
	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 3 και POCI ⁽¹⁾					Πρόβλεψη απομείωσης				ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 3 και POCI ⁽¹⁾		
	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων		Ατομική αξιολόγηση	Συλλογική αξιολόγηση	Συνολική λογιστική αξία προ απομείωσης/ ονομαστική αξία ανοίγματος	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων		Ατομική αξιολόγηση	Συλλογική αξιολόγηση	Συνολική λογιστική αξία μετά την απομείωση		Αξία εξασφαλίσεων
	ECL 12μήνου -Στάδιο 1	διαρκεία των δανείων -Στάδιο 2				ECL 12μήνου -Στάδιο 1	διαρκεία των δανείων -Στάδιο 2			εξακτ.	εξακτ.	
€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	
Λιανική Τραπεζική	11.984	3.790	119	1.205	17.099	(102)	(235)	(73)	(581)	16.108	11.360	
- Στεγαστικά δάνεια	6.871	2.735	54	444	10.105	(17)	(138)	(36)	(134)	9.780		
Αξία εξασφαλίσεων	6.474	2.245	27	337							9.083	
- Καταναλωτικά δάνεια	1.905	267	2	217	2.391	(35)	(31)	(1)	(136)	2.188		
Αξία εξασφαλίσεων	107	1	2	3							112	
- Πιστωτικές κάρτες	667	45	0	138	850	(9)	(7)	(0)	(120)	714		
Αξία εξασφαλίσεων	1	0	0	0							1	
- Μικρές επιχειρήσεις	2.540	744	63	406	3.753	(41)	(58)	(36)	(190)	3.427		
Αξία εξασφαλίσεων	1.391	555	29	190							2.164	
Επιχειρηματικά	20.564	1.668	1.168	282	23.681	(68)	(76)	(599)	(137)	22.802	16.118	
- Μεγάλες επιχειρήσεις	11.694	726	389	23	12.831	(39)	(37)	(183)	(13)	12.559		
Αξία εξασφαλίσεων	6.474	478	255	9							7.217	
- Μικρομεσαίες ΜΜΕ	3.764	941	779	259	5.744	(29)	(38)	(416)	(124)	5.137		
Αξία εξασφαλίσεων	2.501	717	449	128							3.795	
- Ομόλογα τιτλοποίησης ⁽²⁾	5.106	-	-	-	5.106	(0)	-	-	-	5.106		
Αξία εξασφαλίσεων	5.106	-	-	-							5.106	
Δημόσιος τομέας	31	3	-	2	35	(1)	(0)	-	(1)	33	2	
- Ελλάδα	30	2	-	1	33	(1)	(0)	-	(1)	31		
Αξία εξασφαλίσεων	1	1	-	0							2	
- Λοιπές χώρες	1	0	-	1	2	(0)	(0)	-	(0)	1		
Αξία εξασφαλίσεων	0	-	-	-							0	
Δάνεια και απαιτήσεις που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων										23	23	
Σύνολο	32.578	5.461	1.287	1.489	40.815	(171)	(311)	(672)	(718)	38.967	27.503	
Συνολική αξία εξασφαλίσεων	22.055	3.998	762	666								
Δεσμεύσεις που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο	6.397	393	32	19	6.841	(14)	(6)	(23)	(5)			
Δανειακές δεσμεύσεις	4.871	263	3	2	5.139	(9)	(3)	(1)	(0)			
Χρηματοοικονομικές εγγυήσεις και λοιπές δεσμεύσεις	1.526	130	29	17	1.702	(5)	(3)	(22)	(5)			
Αξία εξασφαλίσεων	935	51	6	7								

⁽¹⁾ Την 31 Δεκεμβρίου 2022, η συνολική λογιστική αξία προ απομείωσης των πιστωτικά απομειωμένων δανείων πελατών περιλαμβάνει POCI ποσού € 43 εκατ. και για τα οποία έχει αναγνωριστεί € 6,5 εκατ. πρόβλεψη απομείωσης (2021: € 44 εκατ. συνολική λογιστική αξία, εκ των οποίων € 9,3 εκατ. προέκυψαν από την συγχώνευση της Eurobank A.D. Beograd με τη Direktna και € 6,4 εκατ. πρόβλεψη απομείωσης).

⁽²⁾ Αφορά τις ομολογίες υψηλής διαβάθμισης των τιτλοποιήσεων Pillar, Cairo και Mexico, οι οποίες καλύπτονται από εξασφάλιση με το υποκείμενο χαρτοφυλάκιο δανείων, που διακρατούν οι εκάστοτε εταιρείες ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίου (σημ. 20). Η αξία των τιτλοποιημένων δανειακών χαρτοφυλακίων έχει ανώτατο όριο το ύψος των ομολογιών υψηλής διαβάθμισης προ απομείωσης. Επιπλέον, οι ομολογίες υψηλής διαβάθμισης των τιτλοποιήσεων Cairo και Mexico είναι εγγυημένες από την Ελληνική Δημοκρατία στο πλαίσιο του Προγράμματος Παροχής Εγγυήσεων σε Τιτλοποιήσεις Πιστωτικών Ιδρυμάτων (σημ. 20).

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Ο Όμιλος αξιολογεί την ποιότητα του χαρτοφυλακίου των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες και των δεσμεύσεων που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο, που υπόκεινται σε αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές κάνοντας χρήση των εσωτερικών μοντέλων αξιολόγησης του επιχειρηματικού χαρτοφυλακίου, τα οποία στηρίζονται σε διάφορους ποσοτικούς και ποιοτικούς παράγοντες, ενώ η αξιολόγηση της ποιότητας του χαρτοφυλακίου λιανικής τραπεζικής στηρίζεται στην κατανομή των βαθμίδων κινδύνου σε ομοιογενείς ομάδες.

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν τη κατανομή των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες προ απομείωσης και της ονομαστικής αξίας των ανοιγμάτων των δεσμεύσεων που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο, βάσει της κατηγοριοποίησης της πιστωτικής τους ποιότητας και της κατάταξης σε στάδια:

	31 Δεκεμβρίου 2022				31 Δεκεμβρίου 2021			
	ECL 12μήνου - Στάδιο 1 € εκατ.	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 2 € εκατ.	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 3 και POCI € εκατ.	Συνολική λογιστική αξία προ απομείωσης € εκατ.	ECL 12μήνου - Στάδιο 1 € εκατ.	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 2 € εκατ.	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 3 και POCI € εκατ.	Συνολική λογιστική αξία προ απομείωσης € εκατ.
Λιανική Τραπεζική								
- Στεγαστικά δάνεια								
PD <2,5 %	6.460	1.167	-	7.627	5.738	417	-	6.155
2,5%<=PD<4%	265	284	-	549	554	465	-	1.019
4%<=PD<10%	66	437	-	502	504	1.134	-	1.638
10%<=PD<16%	20	553	-	573	39	282	-	321
16%<=PD<99,99%	21	384	-	405	37	436	-	473
100%	-	-	545	545	-	-	498	498
- Καταναλωτικά δάνεια								
PD <2,5 %	287	8	-	294	131	13	-	144
2,5%<=PD<4%	707	34	-	742	805	22	-	827
4%<=PD<10%	964	133	-	1.097	903	83	-	987
10%<=PD<16%	46	11	-	57	50	12	-	62
16%<=PD<99,99%	23	172	-	194	15	137	-	152
100%	-	-	214	214	-	-	219	219
- Πιστωτικές κάρτες								
PD <2,5 %	372	5	-	377	429	4	-	433
2,5%<=PD<4%	263	41	-	304	233	27	-	260
4%<=PD<10%	6	4	-	11	4	5	-	9
10%<=PD<16%	0	5	-	5	0	1	-	1
16%<=PD<99,99%	0	15	-	15	0	8	-	9
100%	-	-	42	42	-	-	139	139
- Μικρές επιχειρήσεις								
PD <2,5 %	1.328	48	-	1.376	1.413	26	-	1.439
2,5%<=PD<4%	498	63	-	561	232	12	-	244
4%<=PD<10%	652	47	-	699	657	81	-	738
10%<=PD<16%	47	165	-	213	78	137	-	214
16%<=PD<99,99%	143	417	-	559	161	488	-	649
100%	-	-	434	434	-	-	469	469
Επιχειρηματικά								
- Μεγάλες επιχειρήσεις								
Υψηλής διαβάθμισης	10.572	0	-	10.572	7.417	16	-	7.434
Ικανοποιητικής διαβάθμισης	4.127	432	-	4.559	4.070	427	-	4.497
Υπό παρακολούθηση (υψηλότερου κινδύνου)	165	362	-	527	206	283	-	489
Απομειωμένα (Defaulted)	-	-	303	303	-	-	411	411
- Μικρομεσαίες ΜΜΕ								
Υψηλής διαβάθμισης	1.090	9	-	1.098	1.049	20	-	1.069
Ικανοποιητικής διαβάθμισης	2.318	321	-	2.639	2.399	356	-	2.755
Υπό παρακολούθηση (υψηλότερου κινδύνου)	250	458	-	708	316	565	-	882
Απομειωμένα (Defaulted)	-	-	720	720	-	-	1.039	1.039
- Ομόλογα τιτλοποίησης								
Υψηλής διαβάθμισης	4.901	-	-	4.901	5.106	-	-	5.106
Δημόσιος τομέας								
Όλες οι χώρες								
Υψηλής διαβάθμισης	25	-	-	25	22	-	-	22
Ικανοποιητικής διαβάθμισης	-	-	-	-	3	0	-	3
Υπό παρακολούθηση (υψηλότερου κινδύνου)	-	0	-	0	6	2	-	8
Απομειωμένα (Defaulted)	-	-	1	1	-	-	2	2
Σύνολο	35.618	5.573	2.259	43.450	32.578	5.461	2.776	40.815

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Εσωτερικά συστήματα διαβάθμισης	31 Δεκεμβρίου 2022				31 Δεκεμβρίου 2021			
	ECL 12μήνου-Στάδιο 1 € εκατ.	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων-Στάδιο 2 € εκατ.	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 3 και POCI € εκατ.	Ονομαστική αξία € εκατ.	ECL 12μήνου-Στάδιο 1 € εκατ.	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων-Στάδιο 2 € εκατ.	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 3 και POCI € εκατ.	Ονομαστική αξία € εκατ.
Δεσμεύσεις που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο								
Λιανική Τραπεζική								
Δανειακές δεσμεύσεις								
PD <2,5 %	1.455	14	-	1.469	1.479	5	-	1.484
2,5%<=PD<4%	1.025	62	-	1.088	845	45	-	890
4%<=PD<10%	541	30	-	571	415	96	-	511
10%<=PD<16%	33	3	-	37	39	10	-	49
16%<=PD<99,99%	1	13	-	14	0	6	-	6
100%	-	-	1	1	-	-	2	2
Χρηματοοικονομικές εγγυήσεις και λουτέες δεσμεύσεις								
PD <2,5 %	81	0	-	81	92	-	-	92
2,5%<=PD<4%	77	1	-	78	39	-	-	39
4%<=PD<10%	22	0	-	22	11	0	-	11
10%<=PD<16%	-	0	-	0	-	0	-	0
16%<=PD<99,99%	0	2	-	2	1	0	-	1
100%	-	-	1	1	-	-	1	1
Επιχειρηματικά								
Δανειακές δεσμεύσεις								
Υψηλής διαβάθμισης	3.126	0	-	3.126	1.145	34	-	1.179
Ικανοποιητικής διαβάθμισης	1.241	37	-	1.278	902	58	-	960
Υπό παρακολούθηση (υψηλότερου κινδύνου)	6	18	-	24	47	9	-	56
Απομειωμένα (Defaulted)	-	-	3	3	-	-	3	3
Χρηματοοικονομικές εγγυήσεις και λουτέες δεσμεύσεις								
Υψηλής διαβάθμισης	1.940	10	-	1.950	883	1	-	884
Ικανοποιητικής διαβάθμισης	552	36	-	588	466	64	-	530
Υπό παρακολούθηση (υψηλότερου κινδύνου)	28	62	-	90	34	65	-	99
Απομειωμένα (Defaulted)	-	-	48	48	-	-	45	45
Σύνολο	10.129	289	53	10.471	6.397	393	51	6.841

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει τις κατηγορίες εσωτερικής πιστοληπτικής διαβάθμισης (το MRA ή αντίστοιχο σύστημα διαβάθμισης) του επιχειρηματικού χαρτοφυλακίου που αντιστοιχούν στις κατηγορίες πιστωτικής ποιότητας όπως παρουσιάζονται στους παραπάνω πίνακες:

Κατηγορίες κατάταξης πιστωτικής ποιότητας	Επιχειρηματικά δάνεια	
	Εσωτερικά συστήματα διαβάθμισης σε Μεγάλες επιχειρήσεις	Εσωτερικά συστήματα διαβάθμισης σε Μικρομεσαίες ΜΜΕ
Υψηλής διαβάθμισης	1-4	1-3
Ικανοποιητικής διαβάθμισης	5-6	4-6
Υπό παρακολούθηση (υψηλότερου κινδύνου)	7-9	7-9
Απομειωμένα (Defaulted)	10	10

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν την κίνηση των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες προ απομείωσης ανά κατηγορία προϊόντος και ανά στάδιο η οποία υπολογίστηκε βάσει του αρχικού και τελικού υπολοίπου για τις περιόδους αναφοράς από την 1 Ιανουαρίου 2022 έως 31 Δεκεμβρίου 2022 και από την 1 Ιανουαρίου 2021 έως 31 Δεκεμβρίου 2021 :

	31 Δεκεμβρίου 2022													Σύνολο € εκατ.
	Επιχειρηματικά			Στεγαστικά			Καταναλωτικά			Μικρές επιχειρήσεις				
	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 1 € εκατ.	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 2 € εκατ.	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 3 και POCI € εκατ.	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 1 € εκατ.	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 2 € εκατ.	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 3 και POCI € εκατ.	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 1 € εκατ.	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 2 € εκατ.	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 3 και POCI € εκατ.	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 1 € εκατ.	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 2 € εκατ.	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 3 και POCI € εκατ.		
Λογιστική αξία προ απομείωσης την 1 Ιανουαρίου	20.594	1.670	1.452	6.871	2.735	498	2.572	311	358	2.540	744	469	40.815	
Νέα δάνεια αναγνωρισθέντα ή αγορασθέντα	6.986	-	8	809	-	-	840	-	-	725	-	-	9.368	
Μεταφορές μεταξύ σταδίων -σε αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου	576	(575)	(1)	333	(318)	(15)	92	(82)	(10)	154	(143)	(12)	-	
-σε αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων	(802)	819	(17)	(506)	611	(105)	(272)	303	(31)	(183)	235	(52)	-	
-σε αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων	(41)	(85)	125	(60)	(151)	210	(71)	(44)	115	(38)	(75)	113	-	
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες που αποαναγνωρίστηκαν /ταξινομήθηκαν ως κατεχόμενα προς πώληση κατά τη διάρκεια της χρήσης	(2)	(2)	(276)	(2)	-	(0)	(0)	-	-	-	-	(1)	(282)	
Διαγραφές ⁽¹⁾	-	-	(87)	-	-	(10)	-	-	(141)	-	-	(53)	(290)	
Αποπληρωμές	(4.060)	(293)	(184)	(820)	(179)	(45)	(507)	(87)	(61)	(615)	(70)	(38)	(6.959)	
Συναλλαγματικές διαφορές και λοιπές κινήσεις	198	46	2	204	127	11	15	26	26	84	49	8	798	
Λογιστική αξία προ απομείωσης την 31 Δεκεμβρίου	23.448	1.581	1.024	6.832	2.825	545	2.669	427	257	2.668	740	434	43.450	
Πρόβλεψη απομείωσης	(68)	(75)	(478)	(21)	(160)	(229)	(37)	(48)	(186)	(23)	(72)	(229)	(1.626)	
Λογιστική αξία την 31 Δεκεμβρίου	23.380	1.506	546	6.810	2.665	316	2.633	379	70	2.645	668	205	41.824	

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

	31 Δεκεμβρίου 2021 ⁽²⁾												
	Επιχειρηματικά			Στεγαστικά			Καταναλωτικά			Μικρές επιχειρήσεις			Σύνολο € εκατ.
	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 1	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 2	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 3 και POCI	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 1	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 2	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 3 και POCI	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 1	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 2	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 3 και POCI	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 1	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 2	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 3 και POCI	
€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	
Λογιστική αξία προ απομείωσης την 1 Ιανουαρίου	17.204	2.012	2.125	7.081	2.791	1.779	2.230	445	732	2.200	1.189	1.087	40.874
Νέα δάνεια αναγνωρισθέντα ή αγορασθέντα	4.978	-	-	642	-	-	663	-	-	558	-	-	6.840
Υπόλοιπο από την απόκτηση εταιρειών	94	-	2	45	-	3	164	-	3	10	-	1	322
Ομόλογα τιτλοποίησης	1.621	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1.621
Μεταφορές μεταξύ σταδίων -σε αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου	460	(441)	(20)	549	(540)	(9)	149	(144)	(5)	437	(433)	(4)	-
-σε αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων	(600)	638	(39)	(748)	966	(218)	(141)	168	(28)	(152)	216	(64)	-
-σε αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων	(35)	(190)	225	(89)	(223)	312	(66)	(99)	165	(59)	(142)	202	-
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες που αποαναγνωρίστηκαν /ταξινομήθηκαν ως κατεχόμενα προς πώληση κατά τη διάρκεια της χρήσης	(30)	(34)	(529)	(24)	(220)	(1.255)	(3)	(14)	(336)	(5)	(81)	(637)	(3.167)
Διαγραφές ⁽¹⁾	-	-	(166)	-	-	(73)	-	-	(145)	-	-	(85)	(469)
Αποπληρωμές	(3.373)	(360)	(166)	(771)	(152)	(69)	(458)	(65)	(65)	(451)	(46)	(45)	(6.020)
Συναλλαγματικές διαφορές και λουπές κινήσεις	276	46	17	187	115	28	34	19	37	1	41	13	814
Λογιστική αξία προ απομείωσης την 31 Δεκεμβρίου	20.594	1.670	1.452	6.871	2.735	498	2.572	311	358	2.540	744	469	40.815
Πρόβλεψη απομείωσης	(69)	(76)	(737)	(17)	(138)	(170)	(44)	(39)	(257)	(41)	(58)	(227)	(1.872)
Λογιστική αξία την 31 Δεκεμβρίου	20.526	1.595	715	6.854	2.597	328	2.529	273	101	2.499	685	242	38.943

⁽¹⁾ Το συμβατικά απαιτητό ποσό από δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες που είχαν διαγραφεί κατά τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2022 και ο Όμιλος βρίσκεται ακόμα σε διαδικασίες ανάκτησης ανέρχεται σε € 111 εκατ. (2021: € 217 εκατ.).

⁽²⁾ Όπου ενδείκνυται, τα συγκριτικά στοιχεία έχουν αναπροσαρμοστεί ώστε η παρουσίασή τους να εναρμονιστεί με την παρουσίαση της κίνησης των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες κατά την τρέχουσα χρήση.

Σημείωση 1: Η κατηγορία του επιχειρηματικού χαρτοφυλακίου περιλαμβάνει και τα δάνεια του Δημοσίου Τομέα.

Σημείωση 2: Τα «Δάνεια και οι απαιτήσεις από πελάτες που αποαναγνωρίστηκαν /ταξινομήθηκαν ως κατεχόμενα προς πώληση κατά τη διάρκεια της χρήσης» περιλαμβάνουν αυτά που αποαναγνωρίστηκαν λόγω α) σημαντικών τροποποιήσεων των συμβατικών τους όρων, β) συναλλαγών πώλησης και τιτλοποίησης, γ) συναλλαγών ανταλλαγής χρέους με απόκτηση μετοχών του οφειλέτη, και εκείνα που έχουν ταξινομηθεί ως κατεχόμενα προς πώληση κατά τη διάρκεια της χρήσης (σημ.20 και 30).

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις
Πιστωτικά απομειωμένα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν την χρονοανάλυση των πιστωτικά απομειωμένων (Στάδιο 3 και POCI) δανείων και απαιτήσεων από πελάτες ανά κατηγορία δανείου προ απομείωσης, την πρόβλεψη απομείωσης καθώς και την αξία των εξασφαλίσεων που κατέχονται για τη μείωση του πιστωτικού κινδύνου.

Για τα καταγγεμένα δάνεια, ο Όμιλος παύει να παρακολουθεί την κατάσταση καθυστέρησής τους και συνεπώς τα υπόλοιπα τους περιλαμβάνονται στην κατηγορία «άνω των 360 ημερών», με εξαίρεση τα καταναλωτικά δάνεια τα οποία παρακολουθούνται μέχρι τις 360 μέρες καθυστέρησης.

	31 Δεκεμβρίου 2022							
	Λιανική Τραπεζική				Επιχειρηματικά		Δημόσιος τομέας	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων
	Στεγαστικά δάνεια € εκατ.	Καταναλωτικά δάνεια € εκατ.	Πιστωτικές κάρτες € εκατ.	Μικρές επιχειρήσεις € εκατ.	Μεγάλες επιχειρήσεις € εκατ.	Μικρομεσαίες ΜΜΕ € εκατ.	Ελλάδα και λοιπές χώρες € εκατ.	
έως 90 ημέρες	192	68	7	120	138	308	0	832
90 έως 179 ημέρες	38	23	7	19	16	31	-	133
180 έως 360 ημέρες	82	38	9	47	1	52	-	228
άνω των 360 ημερών	233	86	20	248	149	329	1	1.066
Λογιστική αξία προ απομείωσης	545	214	42	434	303	720	1	2.259
Πρόβλεψη απομείωσης	(229)	(149)	(37)	(229)	(150)	(327)	(1)	(1.121)
Λογιστική αξία	316	65	5	205	153	393	0	1.138
Αξία εξασφαλίσεων	407	3	0	223	177	478	0	1.287

	31 Δεκεμβρίου 2021							
	Λιανική Τραπεζική				Επιχειρηματικά		Δημόσιος τομέας	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων
	Στεγαστικά δάνεια € εκατ.	Καταναλωτικά δάνεια € εκατ.	Πιστωτικές κάρτες € εκατ.	Μικρές επιχειρήσεις € εκατ.	Μεγάλες επιχειρήσεις € εκατ.	Μικρομεσαίες ΜΜΕ € εκατ.	Ελλάδα και λοιπές χώρες € εκατ.	
έως 90 ημέρες	208	74	24	127	208	341	0	981
90 έως 179 ημέρες	49	26	7	26	1	4	-	113
180 έως 360 ημέρες	88	42	9	45	0	44	0	228
άνω των 360 ημερών	153	77	99	271	203	649	2	1.453
Λογιστική αξία προ απομείωσης	498	219	139	469	411	1.039	2	2.776
Πρόβλεψη απομείωσης	(170)	(137)	(120)	(227)	(196)	(539)	(1)	(1.391)
Λογιστική αξία	328	82	18	242	215	499	1	1.386
Αξία εξασφαλίσεων	365	4	0	218	264	577	0	1.428

Σημείωση: Την 31 Δεκεμβρίου 2022, η λογιστική αξία προ απομείωσης των απομειωμένων δανείων περιλαμβάνει και τα δάνεια της κατηγορίας POCI ποσού € 43 εκατ. (2021: € 44 εκατ.).

(β) Εξασφαλίσεις και ανακτηθέντα περιουσιακά στοιχεία
Εξασφαλίσεις

Ο δείκτης δανείων προς αξία εξασφάλισης των στεγαστικών δανείων προσδιορίζει τη σχέση μεταξύ του δανειακού υπολοίπου, προ απομείωσης, και της τρέχουσας αξίας των ακινήτων που κατέχονται ως εξασφάλιση κατά την ημερομηνία του ισολογισμού.

Ο δείκτης δανείων προς αξία εξασφάλισης των στεγαστικών δανείων παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα:

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

	2022 € εκατ.	2021 € εκατ.
Στεγαστικά Δάνεια		
Μικρότερο από 50%	2.881	2.630
50%-70%	2.373	2.100
71%-80%	1.524	1.508
81%-90%	1.042	1.010
91%-100%	825	994
101%-120%	604	680
121%-150%	437	516
Μεγαλύτερο από 150%	516	666
Συνολική έκθεση	10.201	10.105
Μέσος όρος του δείκτη δανείων προς αξία εξασφάλιση	57,30%	61.82%

Η ανάλυση των εξασφαλίσεων και εγγυήσεων για δάνεια και απαιτήσεις πελατών στο αποσβέσιμο κόστος παρουσιάζεται στους παρακάτω πίνακες:

	31 Δεκεμβρίου 2022				
	Αξία εξασφαλίσεων				Ληφθείσες Εγγυήσεις ⁽¹⁾ € εκατ.
	Ακίνητη περιουσία € εκατ.	Χρηματ/κές € εκατ.	Λοιπές € εκατ.	Σύνολο € εκατ.	
Λιανική Τραπεζική	10.760	443	396	11.598	721
Επιχειρηματικά	5.544	923	10.368	16.836	744
Δημόσιος τομέας	0	0	0	0	-
Σύνολο	16.304	1.366	10.764	28.434	1.465

	31 Δεκεμβρίου 2021				
	Αξία εξασφαλίσεων				Ληφθείσες Εγγυήσεις ⁽¹⁾ € εκατ.
	Ακίνητη περιουσία € εκατ.	Χρηματ/κές € εκατ.	Λοιπές € εκατ.	Σύνολο € εκατ.	
Λιανική Τραπεζική	10.522	504	335	11.360	616
Επιχειρηματικά	4.795	1.139	10.184	16.118	376
Δημόσιος τομέας	1	1	0	2	-
Σύνολο	15.318	1.644	10.519	27.480	992

⁽¹⁾ Επιπλέον των ανωτέρω εγγυήσεων, από το Δεκέμβριο 2021, ο Όμιλος έχει υπογράψει δύο συμβάσεις χρηματοοικονομικών εγγυήσεων «Wave I» και «Wave II» που σχετίζονται με χαρτοφυλάκια εξυπηρετούμενων δανείων προς ΜΜΕ και μεγάλων επιχειρηματικών δανείων ύψους € 1,4 δις. την 31 Δεκεμβρίου 2022 (31 Δεκεμβρίου 2021: € 1,7 δις) και από το Δεκέμβριο 2022 έχει υπογράψει σύμβαση χρηματοοικονομικών εγγυήσεων «Wave III» που σχετίζεται με χαρτοφυλάκιο εξυπηρετούμενων δανείων προς τη ναυτιλία ύψους € 1,6 δις (\$ 1,7 δις) (σημ. 20).

Οι εξασφαλίσεις που παρουσιάζονται στον ανωτέρω πίνακα στην κατηγορία «Λοιπές», περιλαμβάνουν εκχωρημένες απαιτήσεις, εξοπλισμό, αποθέματα, πλωτά μέσα κλπ. Περιλαμβάνουν επίσης την αξία των τιτλοποιημένων δανείων που διακρατούνται από τις εταιρείες ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων που εξέδωσαν τις ομολογίες υψηλής διαβάθμισης Pillar, Cairo και Mexico. Η αξία των τιτλοποιημένων δανείων έχει ανώτατο όριο το ύψος των ομολογιών υψηλής διαβάθμισης προ απομείωσης. Επιπλέον, οι ομολογίες υψηλής διαβάθμισης των τιτλοποιήσεων Cairo και Mexico είναι εγγυημένες από την Ελληνική Δημοκρατία στο πλαίσιο του Προγράμματος Παροχής Εγγυήσεων σε Τιτλοποιήσεις Πιστωτικών Ιδρυμάτων (σημ.20).

Ανακτηθέντα περιουσιακά στοιχεία

Ο Όμιλος αναγνωρίζει στον ισολογισμό τα περιουσιακά στοιχεία που κρατούνται ως εξασφαλίσεις, όταν αυτά έρχονται στην κατοχή του συνήθως μέσω νομικών διαδικασιών ή επικαλούμενος άλλες πιστωτικές ενισχύσεις. Την 31 Δεκεμβρίου 2022, η λογιστική αξία των ανακτηθέντων περιουσιακών στοιχείων τα οποία συμπεριλαμβάνονται στα «Λοιπά Στοιχεία Ενεργητικού» ανήλθε σε € 559 εκατ. (2021: € 572 εκατ.) (σημ. 29). Τα εν λόγω στοιχεία ενεργητικού παρουσιάζονται στη χαμηλότερη αξία μεταξύ του κόστους κτήσης και της καθαρής ρευστοποιήσιμης αξίας (σημ. 2.2.18).

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Η κύρια κατηγορία εξασφαλίσεων που ανακτάται από τον Όμιλο, για την αποπληρωμή ή μείωση του υπολοίπου των δανείων, αφορά σε ακίνητα. Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει την κίνηση των ανακτηθέντων ακινήτων κατά τη διάρκεια της χρήσης, συμπεριλαμβανομένων (α) εκείνων που μεταφέρθηκαν στην κατάλληλη κατηγορία με βάση τη χρήση τους από τον Όμιλο ως μέρος των δραστηριοτήτων του, δηλαδή επενδύσεις σε ακίνητα ή ιδιοχρησιμοποιούμενα ακίνητα (σημ. 2.2.6, 26, και 27) και (β) εκείνα που αναταξινομήθηκαν στην κατηγορία «διακρατούμενα προς πώληση» (σημ. 30).

	2022			2021		
	Ακίνητη περιουσία			Ακίνητη περιουσία		
	Κατοικίες	Εμπορικά ακίνητα	Σύνολο	Κατοικίες	Εμπορικά ακίνητα	Σύνολο
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	209	362	571	208	377	585
Προσθήκες ⁽¹⁾	14	22	36	12	23	35
Μεταφορές προς επενδυτικά ακίνητα	(3)	(8)	(11)	(1)	(2)	(3)
Πωλήσεις	(4)	(22)	(26)	(4)	(12)	(16)
Ζημιές αποτίμησης ακινήτων	(4)	(9)	(13)	(2)	(3)	(5)
Ταξινομημένα ως κατεχόμενα προς πώληση (σημ. 30)	-	-	-	(3)	(21)	(24)
Λοιπά	0	(0)	0	(1)	-	(1)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	212	345	557	209	362	571

⁽¹⁾ Η λογιστική αξία των ακινήτων που αποκτήθηκαν κατά τη διάρκεια της χρήσης 2022 και κατέχονταν στο τέλος της χρήσης ανήλθε σε € 32 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2021: €34 εκατ.).

Επιπρόσθετα, ο Όμιλος ανακτά λοιπούς τύπους εξασφαλίσεων που αφορούν κυρίως σε μετοχικούς τίτλους λόγω της συμμετοχής του σε συναλλαγές ανταλλαγής χρέους με μετοχές, ως μέρος μέτρων ρύθμισης (βλ. παρακάτω «Ανταλλαγή χρέους με απόκτηση μετοχών του οφειλέτη»). Κατά τη διάρκεια της χρήσης δεν αποκτήθηκαν μέσω πλειστηριασμού λοιποί τύποι εξασφαλίσεων από τον Όμιλο (31 Δεκεμβρίου 2021: € 2.9 εκατ.).

(γ) Γεωγραφική κατανομή και τομέας δραστηριότητας των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες

Όπως αναφέρεται στη σημ. 5.2.1, ο Όμιλος κατέχει διαφοροποιημένα χαρτοφυλάκια σε διαφορετικές αγορές και χώρες και εφαρμόζει όρια στη συγκέντρωση ανά γεωγραφική περιοχή ή τομέα δραστηριότητας των ομάδων των πιστούχων που μπορεί να επηρεαστούν παρόμοια από αλλαγές στις οικονομικές ή άλλες συνθήκες, ώστε να περιορίσει τον πιστωτικό κίνδυνο.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν τα ανοίγματα του Ομίλου σε δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες και δεσμεύσεις που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο στη λογιστική αξία προ απομείωσης και σε ονομαστική αξία αντίστοιχα, ανά στάδιο αναμενόμενης πιστωτικής ζημιάς, κατηγορία δανείων, τομέα δραστηριότητας και γεωγραφική περιοχή και την πρόβλεψη απομείωσης ανά κατηγορία δανείων, τομέα δραστηριότητας και γεωγραφική περιοχή:

	31 Δεκεμβρίου 2022											
	Ελλάδα				Λοιπές Ευρωπαϊκές χώρες				Λοιπές χώρες			
	Λογιστική αξία προ απομείωσης/Ονομαστική αξία				Λογιστική αξία προ απομείωσης/Ονομαστική αξία				Λογιστική αξία προ απομείωσης/Ονομαστική αξία			
	ECL 12μήνου - Στάδιο 1	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 2	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 3 και POCI ⁽¹⁾	Πρόβλεψη απομείωσης	ECL 12μήνου - Στάδιο 1	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 2	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 3 και POCI ⁽¹⁾	Πρόβλεψη απομείωσης	ECL 12μήνου - Στάδιο 1	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 2	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 3 και POCI ⁽¹⁾	Πρόβλεψη απομείωσης
€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	
Λιανική Τραπεζική	8.547	3.571	1.024	(807)	3.614	420	210	(197)	7	0	1	(1)
- Στεγαστικά δάνεια	4.978	2.677	463	(337)	1.848	147	81	(72)	6	0	1	(1)
- Καταναλωτικά δάνεια	835	177	126	(141)	1.191	180	88	(82)	1	0	0	(0)
- Πιστωτικές κάρτες	543	51	36	(43)	98	19	6	(6)	0	0	0	(0)
- Μικρές επιχειρήσεις	2.191	665	399	(286)	477	74	35	(38)	0	-	-	(0)
Επιχειρηματικά	10.579	1.001	804	(479)	9.676	572	207	(131)	3.169	8	12	(11)
-Εμπόριο και Υπηρεσίες ⁽²⁾	4.135	331	393	(242)	6.215	106	62	(47)	535	0	6	(6)
-Βιομηχανία	2.658	292	130	(96)	969	39	26	(16)	5	-	-	(0)
-Ναυτιλία	8	2	44	(44)	241	-	15	(16)	2.455	-	6	(5)
-Κατασκευές	1.279	51	57	(45)	616	62	17	(14)	65	8	-	(0)
-Τουρισμός	962	308	176	(48)	228	118	44	(2)	-	-	-	-
-Ενέργεια	1.474	1	2	(3)	234	31	16	(8)	-	-	-	-
-Λοιπές	64	17	1	(0)	1.174	215	28	(28)	109	-	-	(0)
Δημόσιος τομέας	25	-	0	(0)	0	0	1	(1)	-	-	-	-
Σύνολο	19.151	4.572	1.829	(1.286)	13.291	992	418	(328)	3.176	9	13	(11)
Δεσμεύσεις που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο	7.352	175	48	(47)	2.489	114	4	(10)	288	0	0	(0)
-Δανειακές δεσμεύσεις	5.493	109	2	(12)	1.654	70	2	(6)	281	0	0	(0)
-Χρηματοοικονομικές εγγυήσεις και λοιπές δεσμεύσεις	1.859	66	46	(35)	835	44	2	(4)	7	-	0	(0)

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

	31 Δεκεμβρίου 2021											
	Ελλάδα				Λοιπές Ευρωπαϊκές χώρες				Λοιπές χώρες			
	Λογιστική αξία προ απομείωσης/Ονομαστική αξία				Λογιστική αξία προ απομείωσης/Ονομαστική αξία				Λογιστική αξία προ απομείωσης/Ονομαστική αξία			
	ECL 12μήνου - Στάδιο 1	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 2	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 3 και POCI ⁽¹⁾	Πρόβλεψη απομείωσης	ECL 12μήνου - Στάδιο 1	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 2	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 3 και POCI ⁽¹⁾	Πρόβλεψη απομείωσης	ECL 12μήνου - Στάδιο 1	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 2	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 3 και POCI ⁽¹⁾	Πρόβλεψη απομείωσης
€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	
Λιανική Τραπεζική	8.873	3.433	1.092	(812)	3.103	357	232	(178)	8	0	1	(1)
- Στεγαστικά δάνεια	5.300	2.609	403	(257)	1.565	126	95	(68)	6	0	1	(1)
- Καταναλωτικά δάνεια	850	125	135	(138)	1.054	142	84	(66)	2	0	0	(0)
- Πιστωτικές κάρτες	566	34	132	(132)	101	11	7	(5)	0	0	0	(0)
- Μικρές επιχειρήσεις	2.158	665	423	(286)	383	79	46	(40)	0	0	-	(0)
Επιχειρηματικά	8.365	1.104	1.204	(744)	9.369	551	223	(124)	2.830	13	22	(12)
-Εμπόριο και Υπηρεσίες ⁽²⁾	3.159	516	606	(384)	6.373	109	72	(49)	727	-	9	(7)
-Βιομηχανία	2.520	247	178	(147)	772	46	28	(15)	0	-	-	-
-Ναυτιλία	6	3	50	(49)	224	-	19	(15)	1.931	3	13	(4)
-Κατασκευές	952	80	142	(92)	477	31	20	(16)	65	8	-	(0)
-Τουρισμός	975	248	224	(62)	274	128	18	(2)	-	-	-	-
-Ενέργεια	682	3	0	(5)	177	23	20	(5)	-	-	-	-
-Λοιπές	70	6	3	(5)	1.072	215	46	(22)	107	2	-	(0)
Δημόσιος τομέας	30	2	1	(2)	1	0	1	(0)	-	-	-	-
Σύνολο	17.268	4.539	2.298	(1.557)	12.473	908	456	(302)	2.838	14	23	(12)
Δεσμεύσεις που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο	4.125	271	46	(41)	2.073	120	5	(7)	199	2	0	(0)
-Δανειακές δεσμεύσεις	3.085	168	2	(8)	1.591	94	3	(4)	196	2	0	(0)
-Χρηματοοικονομικές εγγυήσεις και λοιπές δεσμεύσεις	1.041	104	45	(33)	482	26	1	(2)	3	-	0	(0)

⁽¹⁾ Περιλαμβάνει πιστωτικά απομειωμένα κατά την αρχική αναγνώριση δάνεια πελατών (POCI) ποσού €8,3 εκατ. από δραστηριότητες στην Ελλάδα, € 34,3 εκατ. από δραστηριότητες σε Λοιπές Ευρωπαϊκές Χώρες και € 0,1 εκατ. από δραστηριότητες σε Λοιπές Χώρες (2021: € 44,1 εκατ. σε Λοιπές Ευρωπαϊκές Χώρες).

⁽²⁾ Οι δραστηριότητες σε Λοιπές Ευρωπαϊκές Χώρες περιλαμβάνουν € 4.901 εκατ. τα οποία σχετίζονται με τα ομόλογα των τιτλοποιήσεων Pillar, Cairo και Mexico (2021: € 5.106 εκατ. σε Λοιπές Ευρωπαϊκές Χώρες τα οποία σχετίζονται με τα ομόλογα των τιτλοποιήσεων Pillar, Cairo και Mexico).

Την 31 Δεκεμβρίου 2022, η λογιστική αξία των δανείων του Ομίλου που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων ύψους € 16 εκατ. (2021: € 23 εκατ.) περιλαμβάνεται στο χαρτοφυλάκιο επιχειρηματικών δανείων, τα οποία αφορούν δραστηριότητες στην Ελλάδα (2021: € 20 εκατ. αφορούν δραστηριότητες στην Ελλάδα και € 3,5 εκατ. αφορούν δραστηριότητες στην Υπόλοιπη Ευρώπη).

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

(δ) Μέτρα ρύθμισης δανείων και απαιτήσεων από πελάτες

Οι συμβατικοί όροι των δανείων ενδέχεται να τροποποιηθούν λόγω διαφόρων παραγόντων, όπως αλλαγές στις συνθήκες της αγοράς, διακράτηση πελατείας και λοιπών παραγόντων, καθώς και λόγω ενδεχόμενης επιδείνωσης στην οικονομική κατάσταση του οφειλέτη. Ο Όμιλος εφαρμόζει διάφορα προγράμματα ρύθμισης δανείων, προκειμένου να ενισχύσει τη διαχείριση των σχέσεων του με τους πελάτες και την αποτελεσματικότητα των μηχανισμών είσπραξης των απαιτήσεων του, καθώς και να βελτιώσει την ανακτησιμότητα των αντίστοιχων ταμιακών ροών και να περιορίσει τις ζημιές από πιστωτικούς κινδύνους που προέρχονται τόσο από τα δάνεια λιανικής τραπεζικής όσο και από το επιχειρηματικό χαρτοφυλάκιο.

Κατηγοριοποίηση Μέτρων Ρύθμισης

Οι πρακτικές ρύθμισης δανείων, όπως παρακολουθούνται και γνωστοποιούνται από τον Όμιλο, βάσει των εκτελεστικών τεχνικών προτύπων της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Αρχής περιλαμβάνουν μόνο τις περιπτώσεις τροποποίησης των συμβατικών όρων αποπληρωμής του δανείου λόγω οικονομικής αδυναμίας του οφειλέτη να ανταποκριθεί στις δανειακές του υποχρεώσεις βάσει των υφιστάμενων όρων, και ο Όμιλος παρέχει διευκολύνσεις, μέσω ευνοϊκής τροποποίησης των όρων και προϋποθέσεων που προβλέπονται από την δανειακή σύμβαση, ενέργεια στην οποία δεν θα προέβαινε εάν ο οφειλέτης δεν βρισκόταν σε οικονομική δυσχέρεια.

Όλα τα άλλα είδη τροποποιήσεων που παρέχονται από τον Όμιλο και δεν οφείλονται στην οικονομική αδυναμία του οφειλέτη, αλλά καθορίζονται από παράγοντες επιχειρηματικής φύσεως, δεν αποτελούν μέτρα ρύθμισης.

Λύσεις Ρύθμισης Δανείων

Οι λύσεις ρύθμισης παρέχονται κατόπιν αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας του πελάτη και της πρόθεσής του να αποπληρώσει την οφειλή του, και μπορεί να είναι προσωρινής φύσης ή μεγαλύτερης διάρκειας. Ο σκοπός των προγραμμάτων αυτών είναι η διευκόλυνση των οφειλετών που αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσχέρειες μέσω επαναπροσδιορισμού των όρων αποπληρωμής των δανείων τους με βιώσιμο τρόπο και ταυτόχρονα η προστασία του Ομίλου από ενδεχόμενες πιστωτικές ζημιές. Ο Όμιλος αναπτύσσει στοχευμένες στρατηγικές κατηγοριοποίησης οφειλετών με σκοπό την εξεύρεση κατάλληλων βραχυπρόθεσμων ή μακροπρόθεσμων και βιώσιμων λύσεων, οι οποίες θα ανταποκρίνονται σε συγκεκριμένες οικονομικές ανάγκες των εν λόγω επιλεγμένων ομάδων οφειλετών.

Τα μέτρα ρύθμισης δανείων μπορεί να περιλαμβάνουν, αλλά δεν περιορίζονται απαραίτητα σε ένα ή και περισσότερα από τα παρακάτω:

- κεφαλαιοποίηση ληξιπρόθεσμων οφειλών,
- τακτοποίηση ληξιπρόθεσμων οφειλών,
- καταβολή δόσης μεγαλύτερης των οφειλόμενων τόκων,
- καταβολή μόνο τόκων,
- καταβολή δόσης μικρότερης των οφειλόμενων τόκων,
- περίοδος χάριτος,
- μείωση επιτοκίου,
- παράταση διάρκειας,
- διαχωρισμός οφειλής και σταδιακή αύξηση στο σχέδιο πληρωμής δόσεων,
- μερική διαγραφή οφειλής,
- λειτουργική αναδιάρθρωση και
- συμφωνίες ανταλλαγής χρέους με μετοχικό κεφάλαιο.

Ειδικά για τα καταναλωτικά δάνεια χωρίς εξασφάλιση (περιλαμβανομένων των πιστωτικών καρτών), τα προγράμματα ρύθμισης (π.χ. παράταση διάρκειας) πραγματοποιούνται κυρίως μέσω της ενοποίησης των δανειακών υποχρεώσεων, όπου όλα τα υφιστάμενα υπόλοιπα καταναλωτικών δανείων συγκεντρώνονται σε ένα. Αυτές οι ρυθμίσεις εφαρμόζονται τόσο για να επιτυγχάνεται η επαρκής μείωση των δόσεων του δανείου όσο και ο βιώσιμος χαρακτήρας της ρύθμισης για τον οφειλέτη. Σε επιλεγμένες περιπτώσεις, η ενοποίηση των δανειακών υποχρεώσεων μπορεί να συνδυάζεται με εγγραφή προσημείωσης σε ακίνητα, μετατρέποντας έτσι τα μη εξασφαλισμένα ανοίγματα του Ομίλου σε εξασφαλισμένα.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Στην περίπτωση των στεγαστικών δανείων, η μείωση της δόσης μπορεί να επιτευχθεί μέσω διαφόρων προγραμμάτων ρύθμισης, όπως η παράταση διάρκειας της αποπληρωμής του δανείου, η κεφαλαιοποίηση των ληξιπρόθεσμων οφειλών, ο διαχωρισμός οφειλής και η σταδιακή αύξηση στο σχέδιο πληρωμής δόσεων.

Τα επιχειρηματικά δάνεια υπόκεινται σε ρύθμιση, όταν υπάρχουν ενδείξεις οικονομικών δυσχερειών του οφειλέτη, η οποία στοιχειοθετείται από ένα συνδυασμό παραγόντων μεταξύ των οποίων η επιδείνωση των οικονομικών του στοιχείων, η υποβάθμιση της πιστοληπτικής του αξιολόγησης, οι καθυστερήσεις πληρωμών και λοιποί παράγοντες.

Κατά τη διάρκεια του 2020 για την αντιμετώπιση της πανδημίας COVID-19, η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών (EBA) δημοσίευσε οδηγίες για την αναστολή πληρωμών σύμφωνα με τις οποίες η εφαρμογή μίας γενικής αναστολής πληρωμών που πληροί τις απαιτήσεις των κατευθυντήριων γραμμών, δεν θα οδηγούσε από μόνη της σε αναταξινόμηση βάσει του ορισμού των μέτρων ρύθμισης. Ωστόσο, τα πιστωτικά ιδρύματα θα πρέπει να συνεχίσουν να κατηγοριοποιούν τα ανοίγματα ως εξυπηρετούμενα ή μη εξυπηρετούμενα σύμφωνα με τις ισχύουσες απαιτήσεις. Πιο συγκεκριμένα, ως γενική αρχή, πριν από την εφαρμογή ενός προγράμματος ρύθμισης, τα πιστωτικά ιδρύματα θα πρέπει να διενεργούν ατομική αξιολόγηση της ικανότητας αποπληρωμής του δανειολήπτη και να χορηγούν μέτρα ρύθμισης προσαρμοσμένα στις συγκεκριμένες συνθήκες του εν λόγω δανειολήπτη.

Με βάση αυτό, και ακολουθώντας την εσωτερική διαδικασία μεμονωμένων αξιολογήσεων, η Τράπεζα χαρακτήρισε ως μέτρα ρύθμισης συγκεκριμένα προγράμματα αναστολής πληρωμών για περιπτώσεις του ξενοδοχειακού τομέα, για τις οποίες θεωρήθηκε ότι υπήρχαν αυξημένες οικονομικές δυσκολίες.

Ανταλλαγή χρέους με απόκτηση μετοχών του οφειλέτη

Για τα χαρτοφυλάκια επιχειρηματικών δανείων, ο Όμιλος συμμετέχει σε ορισμένες περιπτώσεις σε συναλλαγές ανταλλαγής χρέους με μετοχές, ως μέρος των λύσεων ρύθμισης, όπως περιγράφεται στη σημ. 2.2.9. Το 2022, οι μετοχικοί τίτλοι που αποκτήθηκαν και διακρατούνται από τον Όμιλο την 31 Δεκεμβρίου 2022 σχετίζονται με τη συμμετοχή ποσοστού 3% στην Καλογήρου Ανώνυμη Εμπορική Εταιρία υποδημάτων, ενδυμάτων και δερμάτινων ειδών για μηδενικό τίμημα. Παρομοίως το 2021 οι μετοχικοί τίτλοι που αποκτήθηκαν και διακρατούνταν από τον Όμιλο κατά την 31 Δεκεμβρίου 2021 σχετίζονται με (α) τη συμμετοχή ποσοστού 100% στην Village Roadshow Operations Ελλάς Α.Ε. για € 1 εκατ. και (β) τη συμμετοχή ποσοστού 29,48% στην INTERTEK Α.Ε. – Διεθνείς Τεχνολογίες για τίμημα € 1,9 εκατ. σε μετρητά.

i. Ταξινόμηση ρυθμισμένων δανείων

Τα ρυθμισμένα δάνεια κατηγοριοποιούνται ως μη απομειωμένα (Στάδιο 2) ή ως απομειωμένα (Στάδιο 3) αξιολογώντας τον βαθμό καθυστέρησης και την πιστοληπτική τους διαβάθμιση.

Τα απομειωμένα ρυθμισμένα δάνεια υπόκεινται αρχικά σε περίοδο επιτήρησης ενός έτους, κατά την οποία η συναλλακτική συμπεριφορά των οφειλετών παρακολουθείται επισταμένως. Εάν, στο τέλος της ανωτέρω περιόδου, οι οφειλέτες έχουν ανταποκριθεί στους όρους του προγράμματος και δεν υπάρχουν καθόλου ποσά σε καθυστέρηση, καθώς και αμφιβολίες για την πλήρη εξόφληση των δανείων, τότε αυτά γνωστοποιούνται ως μη απομειωμένα ρυθμισμένα δάνεια (Στάδιο 2). Επιπροσθέτως, τα μη απομειωμένα ρυθμισμένα δάνεια, συμπεριλαμβανομένων αυτών που προγενέστερα κατηγοριοποιήθηκαν ως απομειωμένα και τήρησαν του όρους της ρύθμισης, υπόκεινται σε διετή παρακολούθηση. Εάν, στο τέλος αυτής της περιόδου, οι οφειλέτες έχουν προβεί σε τακτικές πληρωμές κατά ένα σημαντικό ποσό σωρευτικά, δεν υπάρχουν ποσά σε καθυστέρηση μεγαλύτερη των 30 ημερών και τα δάνεια δεν είναι ούτε απομειωμένα ούτε πληρούνται άλλα κριτήρια αύξησης πιστωτικού κινδύνου, τότε αυτά εξέρχονται από το καθεστώς ρύθμισης και ταξινομούνται στο Στάδιο 1.

Ειδικότερα, η κατηγορία των απομειωμένων ρυθμισμένων δανείων περιλαμβάνει εκείνα που (α) κατά την ημερομηνία της ρύθμισης ήταν σε καθυστέρηση μεγαλύτερη των 90 ημερών ή θεωρούνταν πιθανό να μην αποπληρωθούν, (β) στο τέλος της περιόδου επιτήρησης του ενός έτους ικανοποίησαν τα κριτήρια για την μεταφορά τους στην κατηγορία των μη απομειωμένων δανείων και κατά την διετή περίοδο παρακολούθησης τα νέα μέτρα ρύθμισης είχαν παραταθεί ή υπήρξαν ποσά σε καθυστέρηση μεγαλύτερη των 30 ημερών και (γ) κατηγοριοποιήθηκαν αρχικά ως μη απομειωμένα και κατά την διάρκεια της διετούς περιόδου παρακολούθησης ικανοποίησαν τα κριτήρια για την μεταφορά τους στην κατηγορία των απομειωμένων.

Επίσης, τα ρυθμισμένα δάνεια που δεν εξυπηρετούνται σύμφωνα με τους νέους τροποποιημένους όρους και τα οποία μεταγενέστερα καταγγέλλονται, παύουν να παρακολουθούνται ξεχωριστά βάσει των διαδικασιών που ο Όμιλος εφαρμόζει για τα προγράμματα ρύθμισης, και γνωστοποιούνται ως καταγγελλόμενα απομειωμένα δάνεια (Στάδιο 3) σύμφωνα με τις διαδικασίες του Ομίλου για την διαχείριση και παρακολούθηση των καταγγελλόμενων δανείων.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις
ii. Αξιολόγηση απομείωσης

Στις περιπτώσεις που παρέχονται μέτρα ρύθμισης, ο Όμιλος αξιολογεί την οικονομική κατάσταση του πιστούχου και την ικανότητα αποπληρωμής των υποχρεώσεων του βάσει των πολιτικών απομείωσης του Ομίλου που περιγράφονται στις σημειώσεις 2.2.13 και 5.2.1. Συγκεκριμένα, τα ρυθμισμένα επιχειρηματικά δάνεια, τα ανοίγματα λιανικής τραπεζικής, τα οποία είναι από μόνα τους σημαντικά καθώς και αυτά προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα αξιολογούνται σε ατομική βάση. Επιπροσθέτως, τα ρυθμισμένα δάνεια λιανικής τραπεζικής αξιολογούνται σε συλλογική βάση ξεχωριστά από τα υπόλοιπα χαρτοφυλάκια λιανικής καθώς συμπεριλαμβάνουν μεγάλη ομογενή ομάδα δανείων.

iii. Αναδιρθώσεις δανείων

Όταν οι τροποποιήσεις στους συμβατικούς όρους ενός ρυθμισμένου δανείου είναι σημαντικές, το αρχικό ρυθμισμένο δάνειο αποαναγνωρίζεται και αναγνωρίζεται ένα καινούργιο. Ο Όμιλος αναγνωρίζει το τροποποιημένο χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού ως «καινούργιο» σε εύλογη αξία και η διαφορά μεταξύ της λογιστικής αξίας του παλιού δανείου και της εύλογης αξίας του νέου αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων ως κέρδος ή ζημιά από από-αναγνώριση.

Στις περιπτώσεις κατά τις οποίες η τροποποίηση ως αποτέλεσμα λύσεων ρύθμισης δεν θεωρείται σημαντική, ο Όμιλος υπολογίζει εκ νέου την λογιστική αξία προ απομείωσης του δανείου και αναγνωρίζει τη διαφορά ως κέρδος ή ζημιά από τροποποίηση στα αποτελέσματα χρήσης. Ο Όμιλος συνεχίζει να παρακολουθεί το τροποποιημένο ρυθμισμένο δάνειο κατά τη περίοδο επιτήρησης για να προσδιορίσει κατά πόσο έχει αυξηθεί ο πιστωτικός κίνδυνος από την αρχική του αναγνώριση.

Την 31 Δεκεμβρίου 2022, ο Όμιλος δεν έχει στη κατοχή του ρυθμισμένα δάνεια τα οποία επιμετρούνται σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων (2021: € 3,5 εκατ.).

Οι παρακάτω πίνακες εμπεριέχουν ανάλυση των δανείων που επιμετρούνται σε αποσβέσιμο κόστος σχετικά με τις δραστηριότητες ρύθμισης του Ομίλου. Για λόγους συγκρισιμότητας με τις ποσοτικές πληροφορίες στην ενότητα (α) οι οποίες βασίζονται στις αναθεωρημένες απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 7, τα ποσά στους πίνακες παρακάτω παρατίθενται σε λογιστικές αξίες προ πρόβλεψης απομείωσης ενώ οι συσσωρευμένες προβλέψεις απομείωσης παρουσιάζονται ξεχωριστά, σύμφωνα με τον εσωτερικό τρόπο παρακολούθησης και αναφοράς του πιστωτικού κινδύνου στον Όμιλο.

Ο παρακάτω πίνακας συμπεριλαμβάνει μια σύνοψη των ρυθμισμένων δανείων ανά είδος ρύθμισης του Ομίλου:

	2022	2021
	€ εκατ.	€ εκατ.
Μέτρα ρύθμισης δανείων:		
Διαχωρισμός οφειλής	234	423
Παράταση διάρκειας	1.044	1.468
Κεφαλαιοποίηση ληξιπρόθεσμων οφειλών	137	183
Μειωμένη δόση μικρότερη των οφειλόμενων τόκων	71	112
Μείωση επιτοκίου	136	237
Μειωμένη δόση μεγαλύτερη των οφειλόμενων τόκων	111	121
Τακτοποίηση ληξιπρόθεσμων οφειλών	109	163
Καταβολή μόνο τόκων	35	33
Περίοδος χάριτος	55	77
Συμφωνίες ανταλλαγής χρέους με μετοχικό κεφάλαιο	8	16
Μερική διαγραφή οφειλής	1	27
Λειτουργική αναδιάρθρωση επιχείρησης	14	10
Λουπά	54	75
Λογιστική αξία προ πρόβλεψης απομείωσης	2.012	2.946
Μείον: Συσσωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης	(401)	(465)
Λογιστική αξία	1.611	2.481

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει την κίνηση των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες που υπόκεινται σε μέτρα ρύθμισης:

	2022	2021
	€ εκατ.	€ εκατ.
Λογιστική αξία προ απομείωσης την 1 Ιανουαρίου	2.946	4.826
Δάνεια που εντάχθηκαν σε καθεστώς ρύθμισης εντός της χρήσης	299	481
Δάνεια σε καθεστώς ρύθμισης που αποαναγνωρίστηκαν/ταξινομήθηκαν ως κατεχόμενα προς πώληση κατά τη διάρκεια της χρήσης ⁽¹⁾	(56)	(1.128)
Διαγραφές δανείων που ήταν σε καθεστώς ρύθμισης	(22)	(33)
Αποπληρωμές δανείων	(233)	(260)
Δάνεια και απαιτήσεις που εξήλθαν από το καθεστώς της ρύθμισης ⁽²⁾	(965)	(992)
Λοιπά	42	53
Μείον: Συσσωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης	(401)	(465)
Λογιστική αξία την 31 Δεκεμβρίου	1.611	2.481

⁽¹⁾ Τα «Δάνεια και απαιτήσεις σε καθεστώς ρύθμισης που αποαναγνωρίστηκαν/ταξινομήθηκαν ως κατεχόμενα προς πώληση κατά τη διάρκεια της χρήσης» περιλαμβάνουν δάνεια τα οποία αποαναγνωρίστηκαν κατά τη διάρκεια της χρήσης λόγω α) συναλλαγών τιλοποίησης/πώλησης και β) σημαντικών τροποποιήσεων των συμβατικών τους όρων και εκείνων που έχουν ταξινομηθεί ως διακρατούμενα προς πώληση κατά τη διάρκεια της χρήσης.

⁽²⁾ Το 2022, ποσό € 88 εκατ. δανείων και απαιτήσεων τα οποία εξήλθαν από το καθεστώς ρύθμισης αναφέρεται σε καταγεγραμμένα δάνεια (2021: € 48 εκατ.).

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει τα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες που υπόκεινται σε μέτρα ρύθμισης ανά είδος δανείου:

	2022	2021
	€ εκατ.	€ εκατ.
Λιανική Τραπεζική	1.153	1.985
- Στεγαστικά δάνεια	751	1.358
- Καταναλωτικά δάνεια	106	123
- Πιστωτικές κάρτες	16	47
- Μικρές επιχειρήσεις	280	456
Επιχειρηματικά	859	961
- Μεγάλες επιχειρήσεις	277	295
- Μικρομεσαίες ΜΜΕ	582	667
Λογιστική αξία προ πρόβλεψης απομείωσης	2.012	2.946
Μείον: Συσσωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης	(401)	(465)
Λογιστική αξία	1.611	2.481

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει τα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες που υπόκεινται σε μέτρα ρύθμισης ανά γεωγραφική κατανομή:

	2022	2021
	€ εκατ.	€ εκατ.
Ελλάδα	1.638	2.591
Λοιπές Ευρωπαϊκές χώρες	374	351
Λοιπές Χώρες	0	5
Λογιστική αξία προ πρόβλεψης απομείωσης	2.012	2.946
Μείον: Συσσωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης	(401)	(465)
Λογιστική αξία	1.611	2.481

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Ο παρακάτω πίνακας εμπεριέχει πληροφορίες σχετικά με τροποποιήσεις δανείων λόγω μέτρων ρύθμισης, οι οποίες δεν συνιστούν αποαναγνώριση. Τα εν λόγω χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία τροποποιήθηκαν ενώ είχαν πρόβλεψη για αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές υπολογισμένη καθ' όλη τη διάρκεια τους.

Τροποποιημένα δανειακά ανοίγματα	2022 € εκατ.	2021 € εκατ.
Τροποποιημένα κατά τη διάρκεια της χρήσης δάνεια με πρόβλεψη απομείωσης ίση με τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές για τη συνολική διάρκεια τους		
Λογιστική αξία προ πρόβλεψης απομείωσης την 31 Δεκεμβρίου	449	745
Κέρδος / (Ζημιά) από την τροποποίηση	2	18
Τροποποιημένα δάνεια, μετά την αρχική τους αναγνώριση, των οποίων η πρόβλεψη απομείωσης βασιζόταν στις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές για τη συνολική διάρκεια τους		
Λογιστική αξία δανείων προ πρόβλεψης την 31 Δεκεμβρίου για τα οποία η πρόβλεψη απομείωσης άλλαξε στη χρήση, μετά την τροποποίηση, σε αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου	370	614

Για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2022, η λογιστική αξία προ προβλέψεων δανείων που είχαν τροποποιηθεί στο παρελθόν και για τα οποία η πρόβλεψη απομείωσης για πιστωτικές ζημιές επανήλθε σε υπολογισμό καθ' όλη τη διάρκεια τους, ανήλθε σε € 371 εκατ. (2021: € 504 εκατ.).

5.2.1.3 Χρεωστικοί τίτλοι

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν τα ομόλογα του εμπορικού και του επενδυτικού χαρτοφυλακίου ανά κατηγορία πιστωτικής διαβάθμισης την 31 Δεκεμβρίου 2022 και 2021 σύμφωνα με τις διαβαθμίσεις της Moody's ή αντίστοιχες διαβαθμίσεις:

	31 Δεκεμβρίου 2022			
	ECL 12μήνου –	ECL καθ' όλη τη	ECL καθ' όλη τη	Σύνολο
	Στάδιο 1	διάρκειά τους -	διάρκειά τους -	
	€ εκατ.	Στάδιο 2	Στάδιο 3	€ εκατ.
Χρεωστικοί τίτλοι στο αποσβέσιμο κόστος (AC)				
Aaa	2.617	-	-	2.617
Aa1 έως Aa3	140	-	-	140
A1 έως A3	133	-	-	133
Χαμηλότερα από A3	6.211	6	7	6.224
Χωρίς διαβάθμιση	74	-	26	100
Αξία προ απομείωσης	9.175	6	33	9.214
Πρόβλεψη απομείωσης	(12)	(0)	(10)	(22)
Λογιστική αξία	9.163	6	23	9.192
Χρεωστικοί τίτλοι που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση (FVOCI)				
Aaa	339	-	-	339
Aa1 έως Aa3	212	-	-	212
A1 έως A3	398	-	-	398
Χαμηλότερα από A3	2.605	121	-	2.726
Χωρίς διαβάθμιση	58	-	-	58
Λογιστική αξία	3.612	121	-	3.733

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

	31 Δεκεμβρίου 2021		
	ECL 12μήνου – Στάδιο 1	ECL καθ' όλη τη διάρκειά τους - Στάδιο 2	Σύνολο
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Χρεωστικοί τίτλοι στο αποσβέσιμο κόστος (AC)			
Aaa	636	-	636
Aa1 έως Aa3	108	-	108
Χαμηλότερα από A3	3.928	-	3.928
Αξία προ απομείωσης	4.672	-	4.672
Πρόβλεψη απομείωσης	(6)	-	(6)
Λογιστική αξία	4.666	-	4.666
Χρεωστικοί τίτλοι που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση (FVOCI)			
Aaa	591	-	591
Aa1 έως Aa3	271	-	271
A1 έως A3	567	-	567
Χαμηλότερα από A3	4.899	9	4.908
Χωρίς διαβάθμιση	128	-	128
Λογιστική αξία	6.456	9	6.465

Χρεωστικοί τίτλοι που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων (FVTPL)

Χαμηλότερα από A3
Χωρίς διαβάθμιση
Λογιστική αξία

31 Δεκεμβρίου 2022	
Χρεωστικοί τίτλοι εμπορικού χαρτοφυλακίου	Χρεωστικοί τίτλοι που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων
€ εκατ.	€ εκατ.
86	0
1	-
87	0

Χρεωστικοί τίτλοι που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων (FVTPL)

Aa1 έως Aa3
Χαμηλότερα από A3
Λογιστική αξία

31 Δεκεμβρίου 2021	
Χρεωστικοί τίτλοι εμπορικού χαρτοφυλακίου	Χρεωστικοί τίτλοι που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων
€ εκατ.	€ εκατ.
-	1
69	0
69	1

Η λογιστική αξία των ομολόγων με διαβάθμιση χαμηλότερη από A3 περιλαμβάνει: α) ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου αξίας € 5.413 εκατ., (2021: € 5.322 εκατ.), β) κρατικά ομόλογα χωρών μελών της Ευρωζώνης αξίας € 921 εκατ., (2021: € 1.246 εκατ.) γ) κρατικά ομόλογα αξίας € 841 εκατ. που έχουν εκδοθεί κυρίως από λοιπά μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και υποψήφια μέλη (2021: € 763 εκατ.) εκ των οποίων € 517 εκατ. εκδόσεων χωρών στις οποίες έχει παρουσία ο Όμιλος (Βουλγαρία και Σερβία) (2021: € 460 εκατ.) και δ) € 1.846 εκατ. εταιρικά και τραπεζικά ομόλογα (2021: € 1.568 εκατ.) εκ των οποίων € 958 εκατ. Ελληνικών εκδόσεων (2021: € 726 εκατ.) και € 701 εκατ. εκδόσεων λοιπών Ευρωπαϊκών χωρών (2021: € 689 εκατ.). Τα ομόλογα χωρίς διαβάθμιση λογιστικής αξίας € 152 εκατ. (2021: € 128 εκατ.) αποτελούνται από € 133 εκατ. Ελληνικά εταιρικά ομόλογα (2021: € 128 εκατ.) και € 19 εκατ. Ρωσικά εταιρικά ομόλογα (βλ. παρακάτω).

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Σε συνέχεια των σημαντικών περιορισμών και κυρώσεων που επιβλήθηκαν έναντι της Ρωσίας σε παγκόσμιο επίπεδο, δημιουργώντας σημαντική αβεβαιότητα για την ικανότητα των εκδοτών χρεωστικών τίτλων προερχόμενων από τη Ρωσία να αποπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους από ομόλογα σε ξένο νόμισμα, από την 31 Μαρτίου 2022 ο Όμιλος έχει ταξινομήσει τις θέσεις του σε ρωσικά ομόλογα ως πιστωτικά απομειωμένες. Κατόπιν της αποπληρωμής ενός ρωσικού κρατικού ομολόγου λογιστικής αξίας € 12 εκατ. τον Απρίλιο του 2022, η λογιστική αξία των εν λόγω χρεωστικών τίτλων την 31 Δεκεμβρίου 2022 ήταν € 19 εκατ., συμπεριλαμβανομένης πρόβλεψης απομείωσης ποσού € 7 εκατ.

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν τα ομόλογα του επενδυτικού χαρτοφυλακίου ανά στάδιο, ανά γεωγραφική περιοχή με βάση τη χώρα εγκατάστασης των αντισυμβαλλόμενων και τον τομέα δραστηριότητας.

31 Δεκεμβρίου 2022								
	Ελλάδα		Λοιπές Ευρωπαϊκές χώρες			Λοιπές Χώρες		Σύνολο
	ECL καθ' όλη τη διάρκεια τους - Στάδιο 1	ECL καθ' όλη τη διάρκεια τους - Στάδιο 3	ECL καθ' όλη τη διάρκεια τους - Στάδιο 1	ECL καθ' όλη τη διάρκεια τους - Στάδιο 2	ECL καθ' όλη τη διάρκεια τους - Στάδιο 3	ECL καθ' όλη τη διάρκεια τους - Στάδιο 1	ECL καθ' όλη τη διάρκεια τους - Στάδιο 2	
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	
Χρεωστικοί τίτλοι AC								
Δημόσιο	4.379	-	756	-	-	1.165	-	6.300
Τράπεζες	736	-	276	-	-	-	-	1.012
Επιχειρήσεις	241	7	989	3	26	633	3	1.902
Λογιστική αξία προ πρόβλεψης	5.356	7	2.021	3	26	1.798	3	9.214
Πρόβλεψη απομείωσης	(9)	(3)	(3)	(0)	(7)	(0)	(0)	(22)
Λογιστική αξία	5.347	4	2.018	3	19	1.798	3	9.192
Χρεωστικοί τίτλοι FVOCI								
Δημόσιο	976	-	1.046	94	-	451	-	2.567
Τράπεζες	12	-	209	7	-	-	-	228
Επιχειρήσεις	163	-	475	15	-	280	5	938
Λογιστική αξία	1.151	-	1.730	116	-	731	5	3.733

31 Δεκεμβρίου 2021						
	Ελλάδα		Λοιπές Ευρωπαϊκές χώρες	Λοιπές Χώρες		Σύνολο
	ECL καθ' όλη τη διάρκεια τους - Στάδιο 1	ECL καθ' όλη τη διάρκεια τους - Στάδιο 2	ECL καθ' όλη τη διάρκεια τους - Στάδιο 1	ECL καθ' όλη τη διάρκεια τους - Στάδιο 1	ECL καθ' όλη τη διάρκεια τους - Στάδιο 2	
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	
Χρεωστικοί τίτλοι AC						
Δημόσιο	3.162	-	519	-	-	3.681
Τράπεζες	311	-	196	-	-	507
Επιχειρήσεις	-	-	299	185	-	484
Λογιστική αξία προ πρόβλεψης	3.473	-	1.014	185	-	4.672
Πρόβλεψη απομείωσης	(5)	-	(1)	(0)	-	(6)
Λογιστική αξία	3.468	-	1.013	185	-	4.666
Χρεωστικοί τίτλοι FVOCI						
Δημόσιο	2.149	-	1.859	615	-	4.623
Τράπεζες	166	-	311	-	-	477
Επιχειρήσεις	373	7	707	276	2	1.365
Λογιστική αξία	2.688	7	2.877	891	2	6.465

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

	31 Δεκεμβρίου 2022			
	Ελλάδα € εκατ.	Λοιπές Ευρωπαϊκές χώρες € εκατ.	Λοιπές χώρες € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Χρεωστικοί τίτλοι FVTPL				
Επιχειρήσεις	0	-	-	0
Λογιστική αξία	0	-	-	0
Χρεωστικοί τίτλοι εμπορικού χαρτοφυλακίου				
Δημόσιο	63	23	-	86
Επιχειρήσεις	1	-	-	1
Λογιστική αξία	64	23	-	87
	31 Δεκεμβρίου 2021			
	Ελλάδα € εκατ.	Λοιπές Ευρωπαϊκές χώρες € εκατ.	Λοιπές χώρες € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Χρεωστικοί τίτλοι FVTPL				
Επιχειρήσεις	0	1	-	1
Λογιστική αξία	0	1	-	1
Χρεωστικοί τίτλοι εμπορικού χαρτοφυλακίου				
Δημόσιο	14	19	-	33
Επιχειρήσεις	-	23	13	36
Λογιστική αξία	14	42	13	69

5.2.1.4 Συμψηφισμός χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων συμψηφίζονται στον ισολογισμό του Ομίλου σύμφωνα με τα κριτήρια του ΔΛΠ 32 και το καθαρό ποσό αυτών παρουσιάζεται στον ισολογισμό, όταν υπάρχει νόμιμο δικαίωμα συμψηφισμού και πρόθεση διακανονισμού του καθαρού ποσού αυτών ή πρόθεση ταυτόχρονης είσπραξης της απαίτησης και εξόφλησης της υποχρέωσης («τα κριτήρια συμψηφισμού»), όπως παρατίθενται και στην λογιστική αρχή του Ομίλου 2.2.4.

Το 2022, λόγω της μεταβολής του όγκου των συναλλαγών και των συνθηκών της αγοράς αναφορικά με τα εξωχρηματιστηριακά παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα του Ομίλου, τα οποία εκκαθαρίζονται από κεντρικό αντισυμβαλλόμενο (CCP), υπήρξε σημαντική αύξηση στα υπόλοιπα των σχετιζόμενων λογαριασμών χρηματικών εγγυήσεων που αφορούν σε κάλυψη του περιθωρίου διαφορών αποτίμησης, τα οποία ανήλθαν σε € 1 δις περίπου υποχρέωση την 31 Δεκεμβρίου 2022 (2021: € 0,2 δις περίπου απαίτηση). Ο Όμιλος εξέτασε τους όρους των συμφωνιών εκκαθάρισης των παραγώγων που έχουν συναφθεί με τα Εκκαθαριστικά Μέλη την 31 Δεκεμβρίου 2022 και συμπέρανε ότι πληρούνται τα κριτήρια του συμψηφισμού στον ισολογισμό αναφορικά με τους λογαριασμούς χρηματικών εγγυήσεων που αφορούν σε κάλυψη του περιθωρίου διαφορών αποτίμησης για τα εν λόγω παράγωγα, οι οποίοι επίσης χρησιμοποιούνται για την εκκαθάριση όλων των πληρωμών που διενεργούνται για αυτά. Ως εκ τούτου, την 31 Δεκεμβρίου 2022, απαιτήσεις από παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα ποσού € 1.376 εκατ. και υποχρεώσεις από παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα ποσού € 444 εκατ. (σημ. 19) συμψηφίστηκαν έναντι € 932 εκατ. χρηματικών εγγυήσεων που έχουν ληφθεί (σημ. 32). Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία τα οποία πληρούν τα κριτήρια του συμψηφισμού στον ισολογισμό περιλαμβάνουν επίσης συγκεκριμένες συμφωνίες επαναγοράς και επαναπώλησης χρεογράφων οι οποίες υπάγονται σε συμβάσεις “GMRA’s” (Global Master Repurchase Agreements).

Χρηματοοικονομικά στοιχεία που υπόκεινται σε εφαρμοστέες κύριες συμβάσεις συμψηφισμού και παρόμοιες συμφωνίες οι οποίες δεν πληρούν τα κριτήρια του συμψηφισμού στον ισολογισμό, περιλαμβάνουν παράγωγα (διμερείς συμφωνίες) καθώς και συμφωνίες επαναγοράς και επαναπώλησης χρεογράφων για τις οποίες α) το δικαίωμα συμψηφισμού τίθεται σε ισχύ μόνο σε περίπτωση αθέτησης, χρεοκοπίας ή πτώχευσης του Ομίλου ή των αντισυμβαλλόμενων ή μετά από άλλα προκαθορισμένα γεγονότα

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

και/ή β) ο Όμιλος και οι αντισυμβαλλόμενοι του μπορεί να μην έχουν πρόθεση διακανονισμού του καθαρού ποσού των συναλλαγών ή πρόθεση ταυτόχρονης είσπραξης της απαίτησης και εξόφλησης της υποχρέωσης.

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων που πληρούν τα κριτήρια του συμψηφισμού και συνεπώς στον ισολογισμό παρουσιάζεται το καθαρό ποσό αυτών, καθώς και ποσά που υπόκεινται σε εφαρμοστέες κύριες συμβάσεις συμψηφισμού και παρόμοιες συμφωνίες για τα οποία τα κριτήρια συμψηφισμού που αναφέρονται παραπάνω δεν πληρούνται. Όσον αφορά αυτές τις συναλλαγές, ο Όμιλος μπορεί να λαμβάνει και να παρέχει εξασφαλίσεις με την μορφή χρεογράφων και ταμειακών διαθεσίμων, τα οποία περιλαμβάνονται στους παρακάτω πίνακες στις στήλες «Χρηματοοικονομικά μέσα» και «Εγγυήσεις σε μετρητά».

31 Δεκεμβρίου 2022						
		Σχετιζόμενα υπόλοιπα που δεν συμψηφίστηκαν στον ισολογισμό				
Λογιστική αξία χρηματ/μικρών στοιχείων ενεργητικού προ συμψηφισμού	Λογιστική αξία χρηματ/μικρών υποχρεώσεων που συμψηφίστηκαν	Καθαρή αξία χρηματ/μικρών στοιχείων ενεργητικού	Χρηματ/μικά μέσα (περιλαμβ. μη-ταμειακών εξασφαλίσεων)	Ληφθείσες εγγυήσεις σε μετρητά	Καθαρό υπόλοιπο	
€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού						
Συμφωνίες επαναπώλησης χρεογράφων με τράπεζες	116	(114)	2	(2)	-	-
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	2.540	(1.376)	1.164	(685)	(232)	247
Λοιπά χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού	9	(9)	-	-	-	-
Σύνολο	2.665	(1.499)	1.166	(687)	(232)	247

31 Δεκεμβρίου 2022						
		Σχετιζόμενα υπόλοιπα που δεν συμψηφίστηκαν στον ισολογισμό				
Λογιστική αξία χρηματ/μικρών υποχρεώσεων προ συμψηφισμού	Λογιστική αξία χρηματ/μικρών στοιχείων ενεργητικού που συμψηφίστηκαν	Καθαρή αξία χρηματ/μικρών υποχρεώσεων	Χρηματ/μικά μέσα (περιλαμβ. μη-ταμειακών εξασφαλίσεων)	Δεσμευμένες εγγυήσεις σε μετρητά	Καθαρό υπόλοιπο	
€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Χρηματοοικονομικά στοιχεία υποχρεώσεων						
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	2.043	(444)	1.599	(685)	(237)	677
Συμφωνίες επαναγοράς χρεογράφων με τράπεζες	877	(114)	763	(763)	-	-
Λοιπά χρηματοοικονομικά στοιχεία υποχρεώσεων	9	(9)	-	-	-	-
Καταθέσεις από τράπεζες που λαμβάνονται ως εγγύηση	1.226	(932)	294	(232)	-	62
Σύνολο	4.155	(1.499)	2.656	(1.680)	(237)	739

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

	31 Δεκεμβρίου 2021					
	Σχετιζόμενα υπόλοιπα που δεν συμψηφίστηκαν στον ισολογισμό					
Λογιστική αξία χρηματ/μικρών στοιχείων ενεργητικού προ συμψηφισμού	Λογιστική αξία χρηματ/μικρών υποχρεώσεων που συμψηφίστηκαν	Καθαρή αξία χρηματ/μικρών στοιχείων ενεργητικού	Χρηματ/μικά μέσα (περιλαμβ. μη-ταμειακών εξασφαλίσεων)	Ληφθείσες εγγυήσεις σε μετρητά	Καθαρό υπόλοιπο	
€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού						
Συμφωνίες επαναπώλησης χρεογράφων με τράπεζες	622	(591)	31	(31)	-	-
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	1.942	-	1.942	(1.803)	(40)	99
Λοιπά χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού	13	(13)	-	-	-	-
Σύνολο	2.577	(604)	1.973	(1.834)	(40)	99

	31 Δεκεμβρίου 2021					
	Σχετιζόμενα υπόλοιπα που δεν συμψηφίστηκαν στον ισολογισμό					
Λογιστική αξία χρηματ/μικρών υποχρεώσεων προ συμψηφισμού	Λογιστική αξία χρηματ/μικρών στοιχείων ενεργητικού που συμψηφίστηκαν	Καθαρή αξία χρηματ/μικρών υποχρεώσεων	Χρηματ/μικά μέσα (περιλαμβ. μη-ταμειακών εξασφαλίσεων)	Δεσμευμένες εγγυήσεις σε μετρητά	Καθαρό υπόλοιπο	
€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Χρηματοοικονομικά στοιχεία υποχρεώσεων						
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	2.386	-	2.386	(695)	(1.642)	49
Συμφωνίες επαναγοράς χρεογράφων με τράπεζες	861	(591)	270	(270)	-	-
Λοιπά χρηματοοικονομικά στοιχεία υποχρεώσεων	13	(13)	-	-	-	-
Σύνολο	3.260	(604)	2.656	(965)	(1.642)	49

Οι απαιτήσεις και υποχρεώσεις από παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα οι οποίες δεν υπόκεινται σε εφαρμοστέες κύριες συμβάσεις συμψηφισμού και παρόμοιες συμφωνίες, εύλογης αξίας € 21 εκατ. και € 62 εκατ., αντίστοιχα, (2021: € 7 εκατ. και € 8 εκατ., αντίστοιχα) δεν παρουσιάζονται στους ανωτέρω πίνακες.

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων παρατίθενται στους παραπάνω πίνακες στην αξία με την οποία αναγνωρίστηκαν, είτε την εύλογη αξία (παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα) είτε στην αποσβέσιμη αξία κτήσης (όλα τα υπόλοιπα χρηματοοικονομικά στοιχεία), ανάλογα με τον τύπο του χρηματοοικονομικού μέσου.

5.2.2 Κίνδυνος αγοράς

Ο Όμιλος εκτίθεται σε κίνδυνο αγοράς ο οποίος είναι ο κίνδυνος πιθανής ζημιάς λόγω δυσμενών αλλαγών στις μεταβλητές της αγοράς. Μεταβολές σε επιτόκια, συναλλαγματικές ισοτιμίες, περιθώρια φερεγγυότητας (credit spreads), τιμές μετοχών και σε άλλους σχετικούς παράγοντες, όπως στην τεκμαρτή μεταβλητότητα των προηγούμενων, μπορούν να επηρεάσουν τα έσοδα του Ομίλου ή την εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών μέσων του. Ο Τομέας Διαχείρισης Κινδύνων Αγορών και Αντισυμβαλλόμενων Ομίλου (GMCRS) παρακολουθεί, ελέγχει και αποτιμάει τους κινδύνους αγοράς στους οποίους εκτίθεται ο Όμιλος.

Ο Τομέας Διαχείρισης Κινδύνων Αγορών και Αντισυμβαλλόμενων Ομίλου είναι υπεύθυνος για την επιμέτρηση, παρακολούθηση, έλεγχο και αναφορά όλων των κινδύνων αγοράς συμπεριλαμβανομένου του επιτοκιακού κινδύνου του Επενδυτικού χαρτοφυλακίου του Ομίλου (Interest rate risk in the Banking Book – IRRBB). Ο Τομέας αναφέρεται στον GCRO και οι κύριες δραστηριότητές του περιλαμβάνουν:

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

- Την παρακολούθηση όλων των βασικών ενδείξεων που οδηγούν σε κίνδυνο αγοράς και επιτοκιακό κίνδυνο του Επενδυτικού χαρτοφυλακίου του Ομίλου (μέθοδο αξίας σε κίνδυνο/VaR, αναλύσεις ευαισθησίας, κλπ.),
- Εφαρμογή μεθοδολογιών για την προσομοίωση ακραίων καταστάσεων (stress testing) για τον κίνδυνο αγοράς και τον επιτοκιακό κίνδυνο του Επενδυτικού χαρτοφυλακίου του Ομίλου (ιστορικό και υποθετικό),
- Παρακολούθηση και αναφορά της χρήσης των πιστωτικών ορίων αναφορικά με τον κίνδυνο αγοράς και τον επιτοκιακό κίνδυνο του επενδυτικού χαρτοφυλακίου του Ομίλου,
- Ανάπτυξη, συντήρηση και διεύρυνση των υποδομών διαχείρισης κινδύνου.

Οι κίνδυνοι αγοράς στους οποίους εκτίθεται ο Όμιλος είναι οι ακόλουθοι:

(α) Επιτοκιακός κίνδυνος

Οι ταμειακές ροές και η εύλογη αξία της χρηματοοικονομικής θέσης του Ομίλου εκτίθενται σε κίνδυνο λόγω των διακυμάνσεων στα ισχύοντα επιτόκια αγοράς. Ο κίνδυνος επιτοκίου ταμιακών ροών, είναι ο κίνδυνος οι μελλοντικές ταμειακές ροές ενός χρηματοοικονομικού μέσου να διακυμανθούν λόγω των αλλαγών στα επιτόκια της αγοράς. Ο κίνδυνος επιτοκίου εύλογης αξίας είναι ο κίνδυνος η αξία ενός χρηματοοικονομικού μέσου να διακυμανθεί λόγω των αλλαγών στα επιτόκια της αγοράς. Ο κίνδυνος επιτοκίου εύλογης αξίας αναλύεται περαιτέρω σε «Γενικό» και «Ειδικό». Ο πρώτος αναφέρεται σε αλλαγές στην εύλογη αξία θέσεων λόγω μεταβολών των επιτοκίων αναφοράς, ενώ ο τελευταίος αναφέρεται σε αλλαγές στην εύλογη αξία θέσεων λόγω κινήσεων σε συγκεκριμένες αποδόσεις εκδοτών και σε περιθώρια φερεγγυότητας (credit spreads).

(β) Συναλλαγματικός κίνδυνος

Η χρηματοοικονομική θέση και οι ταμειακές ροές του Ομίλου εκτίθενται σε κίνδυνο από την επίδραση των διακυμάνσεων στις ισχύουσες συναλλαγματικές ισοτιμίες.

(γ) Μετοχικός κίνδυνος

Ο κίνδυνος τιμής μετοχών ορίζεται ως ο κίνδυνος μείωσης της εύλογης αξίας τους, ως αποτέλεσμα της μεταβολής των μετοχικών δεικτών και της αξίας μεμονωμένων μετοχών. Η έκθεση στον κίνδυνο διακύμανσης των τιμών των μετοχών προέρχεται κυρίως από το επενδυτικό χαρτοφυλάκιο.

(δ) Τεκμαρτή μεταβλητότητα

Ο Όμιλος εκτίθεται σε περιορισμένο κίνδυνο τεκμαρτής μεταβλητότητας (implied volatility (vega) risk), κυρίως ως αποτέλεσμα των θέσεων του σε δικαιώματα προαίρεσης.

Η Επιτροπή Κινδύνων (Board Risk Committee) καθορίζει τα όρια της έκθεσης σε κινδύνους αγοράς, τα οποία παρακολουθούνται σε καθημερινή βάση.

Ο Όμιλος εφαρμόζει κυρίως τη μέθοδο της Αξίας σε Κίνδυνο (Value at Risk - VaR) για τη διαχείριση και παρακολούθηση του κινδύνου αγοράς στην Ελλάδα και τις διεθνείς θυγατρικές. Επιπροσθέτως, πραγματοποιούνται αναλύσεις ευαισθησίας καθώς και προσομοιώσεις ακραίων καταστάσεων (stress testing).

(i) VaR για 2022 και 2021

Η μέθοδος VaR χρησιμοποιείται για την επιμέτρηση του χρηματοοικονομικού κινδύνου, υπολογίζοντας την πιθανή αρνητική μεταβολή της αγοραίας αξίας ενός χαρτοφυλακίου σε συγκεκριμένο διάστημα εμπιστοσύνης και για προκαθορισμένη διάρκεια. Το VaR που υπολογίζει ο Όμιλος είναι βασισμένο σε διάστημα εμπιστοσύνης 99% και περίοδο διακράτησης 1 ημέρας, υπολογισμένο με τη μέθοδο προσομοίωσης Monte Carlo (διεξάγεται ολοκληρωμένη επανατιμολόγηση των θέσεων).

Τα μοντέλα VaR είναι σχεδιασμένα για την επιμέτρηση του κινδύνου αγοράς σε ομαλές συνθήκες. Γίνεται η υπόθεση ότι οι ενδεχόμενες μεταβολές στους παράγοντες κινδύνου που επηρεάζουν τις ομαλές συνθήκες αγοράς, θα ακολουθήσουν κανονική κατανομή.

Παρόλο που το VaR είναι ένα σημαντικό εργαλείο για την επιμέτρηση του κινδύνου αγοράς, οι υποθέσεις πάνω στις οποίες βασίζεται εγείρουν συγκεκριμένους περιορισμούς. Για το λόγο αυτό τα πραγματικά αποτελέσματα παρακολουθούνται συστηματικά μέσω της διενέργειας εκ των υστέρων ελέγχων («back testing»), ώστε να ελεγχθεί η εγκυρότητα των υποθέσεων και των παραμέτρων που χρησιμοποιήθηκαν για τον υπολογισμό του VaR.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Η περίμετρος της ανάλυσης VaR περιλαμβάνει τις Eurobank Ergasias Υπηρεσιών και Ανώνυμης Εταιρίας Συμμετοχών, Eurobank A.E. και τις τραπεζικές θυγατρικές της, λαμβάνοντας υπόψη τα χαρτοφυλάκια εύλογης αξίας μέσω αποτελεσμάτων (FVTPL), συμπεριλαμβανομένων των εμπορικών χαρτοφυλακίων και χαρτοφυλακίων επιμέτρησης στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση (FVOCI). Κατά συνέπεια, ο πιθανός αντίκτυπος όπως απεικονίζεται στα στοιχεία του VaR θα επηρεάσει άμεσα τα Κεφάλαια του Ομίλου (κατάσταση αποτελεσμάτων ή ίδια κεφάλαια).

Επειδή η μέθοδος VaR αποτελεί βασικό εργαλείο για την παρακολούθηση του κινδύνου αγοράς που είναι εκθεσιμμένος ο Όμιλος, έχουν θεσπιστεί όρια VaR για όλες τις ανωτέρω δραστηριότητες (εμπορικά και επενδυτικά χαρτοφυλάκια, επιμετρούμενα στην εύλογη αξία), ενώ η πραγματική έκθεση του Ομίλου επισκοπείται από τη διοίκηση σε καθημερινή βάση. Παρόλα αυτά, η χρήση αυτής της μεθοδολογίας δεν αποτρέπει ζημιές έξω από αυτά τα όρια σε περίπτωση ακραίων μεταβολών στην αγορά.

VaR ανά κατηγορία κινδύνου - Ελλάδα και διεθνείς θυγατρικές ⁽¹⁾

	2022 (Μέσος όρος) € εκατ.	2022 € εκατ.	2021 (Μέσος όρος) € εκατ.	2021 € εκατ.
Κίνδυνος Επιτοκίου	22	9	14	14
Κίνδυνος Συναλλάγματος	0	0	1	1
Μετοχικός Κίνδυνος	2	4	0	0
Σύνολο VaR	23	11	14	14

⁽¹⁾ Περιλαμβάνει όλα τα χαρτοφυλάκια που επιμετρώνται στην εύλογη αξία.

Η διαφοροποίηση κινδύνων επιδρά θετικά στο συνολικό VaR από τον επιτοκιακό, συναλλαγματικό και μετοχικό κίνδυνο. Το μεγαλύτερο μέρος του VaR επιτοκιακού κινδύνου του Ομίλου, οφείλεται στον κίνδυνο που σχετίζεται με τα χρεόγραφα και τα παράγωγα τα οποία επιδεικνύουν ευαισθησία σε μεταβολές των επιτοκίων και των πιστωτικών περιθωρίων. Ο μέσος όρος VaR του 2022 είναι σημαντικά μεγαλύτερος, συγκρινόμενος με τον αντίστοιχο μέσο όρο VaR του έτους 2021, λόγω της γεωπολιτικής κρίσης (πόλεμος στην Ουκρανία) και της συνεπακόλουθης ακραίας μεταβλητότητας που παρατηρήθηκε στις αγορές (κυρίως μεταξύ Μαρτίου και Μαΐου), σε συνδυασμό με την γενικότερη αντίληψη που επικρατεί στις αγορές, σχετικά με την νομισματική πολιτική που πρόκειται να εφαρμοστεί από τις Κεντρικές Τράπεζες τα επόμενα χρόνια. Το VaR για τον μετοχικό κίνδυνο έχει επίσης αυξηθεί, λόγω της επένδυσης στην Ελληνική Τράπεζα, η οποία συνάδει με την ευρύτερη στρατηγική του Ομίλου για την περαιτέρω ενδυνάμωση της παρουσίας του στις αγορές όπου έχει στρατηγική παρουσία.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις
(ii) Κίνδυνος διαφορών και ευαισθησία των επιτοκίων

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει τη διαφορά επανατιμολόγησης των επιτοκίων (Interest Rate Repricing Gap) του Ομίλου, ο οποίος αναλύει τη δομή των αναντιστοιχιών των επιτοκίων εντός του ισολογισμού. Τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία/υποχρεώσεις του Ομίλου, περιλαμβάνονται στα ονομαστικά/αναπόσβεστα ποσά τους και κατηγοριοποιούνται με βάση είτε (α) την επόμενη συμβατική ημερομηνία επανατιμολόγησης, σε περίπτωση κυμαινόμενου επιτοκίου ή (β) την ημερομηνία λήξης/ανάκλησης (όποια προηγείται), σε περίπτωση σταθερού επιτοκίου. Η παρακάτω ανάλυση αποτελεί μια εκτίμηση της έκθεσης σε επιτοκιακό κίνδυνο, καθώς συναλλαγές με διαφορετική διάρκεια παρουσιάζονται συγκεντρωτικά ανά κατηγορία. Η ανάλυση της διαφοράς επανατιμολόγησης των επιτοκίων καταρτίζεται από την 31 Δεκεμβρίου 2022 και έπειτα.

	31 Δεκεμβρίου 2022				
	Εντός 1 μήνα € εκατ.	1-3 μήνες € εκατ.	3-12 μήνες € εκατ.	1-5 έτη € εκατ.	Άνω των 5 ετών € εκατ.
Διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες	14.481	-	-	-	-
Απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	1.012	64	27	-	-
Χρεωστικοί τίτλοι ⁽¹⁾	390	215	371	5.513	5.797
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	18.658	10.244	8.034	2.536	2.538
	34.541	10.523	8.432	8.049	8.335
Υποχρεώσεις προς κεντρικές τράπεζες	(8.872)	-	-	-	-
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	(575)	(968)	(299)	(1)	(14)
Υποχρεώσεις προς πελάτες	(48.934)	(3.754)	(3.991)	(336)	(2)
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	(2)	-	(5)	(1.916)	(1.700)
	(58.383)	(4.721)	(4.295)	(2.253)	(1.716)
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	4.844	(155)	(471)	69	(4.360)
Διαφορά επιτοκίων (interest rate gap)	(18.998)	5.647	3.666	5.865	2.259

⁽¹⁾ Περιλαμβάνει θέσεις πώλησης ομολόγων (σημ. 35).

Ο Όμιλος διενεργεί ανάλυση ευαισθησίας, για να εκτιμήσει την επίδραση που θα είχε μια υποθετική αλλαγή των επιτοκίων της αγοράς, στα καθαρά έσοδα από τόκους (NII) και στα λοιπά συνολικά έσοδα (OCI).

Η επίπτωση στα καθαρά έσοδα από τόκους υπολογίζεται με το σενάριο μιας στιγμιαίας παράλληλης μετατόπισης όλων των επιτοκίων κατά +/- 100 μονάδες βάσης, για περίοδο 1 έτους ακολουθώντας την προσέγγιση του στατικού ισολογισμού. Για την 31 Δεκεμβρίου 2022, η επίπτωση στα καθαρά έσοδα από τόκους στο σενάριο παράλληλης μετατόπισης της καμπύλης των επιτοκίων, ανέρχεται σε € 232 εκατ. (+100 μονάδες βάσης) και σε € -279 εκατ. (-100 μονάδες βάσης).

Η επίδραση στα λοιπά συνολικά έσοδα (OCI) υπολογίζεται ως η μεταβολή της εύλογης αξίας όλων των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων που περιλαμβάνονται στο FVOCI, μετά την λογιστική αντιστάθμιση, συμπεριλαμβανομένης της μεταβολής στα λοιπά έσοδα που οφείλεται στα μέσα που προσδιορίζονται για την αντιστάθμιση των ταμειακών ρών που πληρούν τις προϋποθέσεις λογιστικής αντιστάθμισης. Για την 31 Δεκεμβρίου 2022, ο αντίκτυπος στο OCI, υπό το σενάριο παράλληλης μετατόπισης της καμπύλης επιτοκίων, ανέρχεται στα € -49 εκατ. (+100 μονάδες βάσης) και στα € 51 εκατ. (-100 μονάδες βάσης).

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις
(iii) Συναλλαγματικός κίνδυνος

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν την έκθεση του Ομίλου σε συναλλαγματικό κίνδυνο για την 31 Δεκεμβρίου 2022 και 2021:

	31 Δεκεμβρίου 2022							Σύνολο € εκατ.
	USD € εκατ.	CHF € εκατ.	RON € εκατ.	RSD € εκατ.	BGN € εκατ.	Λοιπά € εκατ.	ΕΥΡΩ € εκατ.	
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ								
Ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες	29	4	0	375	472	9	14.105	14.994
Απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	330	20	33	0	0	63	883	1.329
Τίτλοι εμπορικού χαρτοφυλακίου	0	-	-	-	18	0	116	134
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	23	0	0	0	0	0	1.162	1.185
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	3.068	1.999	8	616	3.975	555	31.456	41.677
Χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων	1.743	-	-	99	81	264	11.074	13.261
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού ⁽¹⁾	16	75	5	99	213	6	8.382	8.796
Στοιχεία ενεργητικού προς πώληση (σημ. 30)	-	-	-	-	-	-	84	84
Σύνολο ενεργητικού	5.209	2.098	46	1.189	4.759	897	67.262	81.460
ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ								
Υποχρεώσεις προς κεντρικές τράπεζες και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	200	0	0	45	8	9	10.326	10.588
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	21	1	0	129	0	1	1.509	1.661
Υποχρεώσεις προς πελάτες	5.929	95	1	666	4.313	604	45.631	57.239
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	73	73	-	-	-	5	3.401	3.552
Λοιπές υποχρεώσεις	25	1	18	20	51	3	1.583	1.701
Υποχρεώσεις σχετιζόμενες με στοιχεία ενεργητικού προς πώληση (σημ. 30)	-	-	-	-	-	-	1	1
Σύνολο υποχρεώσεων	6.248	170	19	860	4.372	622	62.451	74.742
Συναλλαγματική θέση στοιχείων ισολογισμού	(1.039)	1.928	27	329	387	275	4.811	6.718
Προθεσμιακές συμβάσεις συναλλάγματος	778	(1.927)	(15)	(54)	(0)	(281)	819	(680)
Σύνολο συναλλαγματικής θέσης	(261)	1	12	275	387	(6)	5.630	6.038

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

	31 Δεκεμβρίου 2021							Σύνολο € εκατ.
	USD € εκατ.	CHF € εκατ.	RON € εκατ.	RSD € εκατ.	BGN € εκατ.	Λοιπά € εκατ.	ΕΥΡΩ € εκατ.	
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ								
Ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες	13	5	0	237	686	8	12.565	13.515
Απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	211	88	41	0	0	103	2.067	2.510
Τίτλοι εμπορικού χαρτοφυλακίου	3	-	-	-	20	0	97	119
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	39	1	-	0	0	0	1.908	1.949
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	2.832	2.124	11	640	3.276	469	29.615	38.967
Χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων	909	-	0	120	56	102	10.129	11.316
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού ⁽¹⁾	23	1	8	103	179	2	9.015	9.330
Στοιχεία ενεργητικού προς πώληση (σημ. 30)	-	-	-	-	-	-	146	146
Σύνολο ενεργητικού	4.029	2.219	59	1.100	4.218	684	65.543	77.852
ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ								
Υποχρεώσεις προς κεντρικές τράπεζες και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	27	1	0	26	11	16	12.556	12.636
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	42	0	0	182	0	1	2.170	2.394
Υποχρεώσεις προς πελάτες	5.373	131	0	538	3.906	569	42.651	53.168
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	38	-	-	-	-	-	2.514	2.552
Λοιπές υποχρεώσεις	35	1	19	18	55	5	1.225	1.358
Υποχρεώσεις σχετιζόμενες με στοιχεία ενεργητικού προς πώληση (σημ. 30)	-	-	-	-	-	-	109	109
Σύνολο υποχρεώσεων	5.515	133	19	764	3.972	590	61.224	72.217
Συναλλαγματική θέση στοιχείων ισολογισμού	(1.485)	2.086	40	336	246	94	4.319	5.635
Προθεσμιακές συμβάσεις συναλλάγματος	1.280	(2.084)	(24)	(53)	20	(95)	(60)	(1.015)
Σύνολο συναλλαγματικής θέσης	(205)	2	16	283	266	(1)	4.259	4.620

⁽¹⁾ Τα λοιπά στοιχεία ενεργητικού περιλαμβάνουν τις επενδύσεις σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες, τα ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία, τις επενδύσεις σε ακίνητα, άλλα πάγια στοιχεία, αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και λοιπές απαιτήσεις.

5.2.3 Κίνδυνος ρευστότητας

Ο Όμιλος εκτίθεται καθημερινά σε κινδύνους ρευστότητας από αναλήψεις καταθέσεων, λήξεις τίτλων μεσοπρόθεσμης ή μακροπρόθεσμης διάρκειας, λήξεις εξασφαλισμένης ή μη εξασφαλισμένης χρηματοδότησης (συμφωνίες επαναγοράς χρεογράφων («repos») και διατραπεζικός δανεισμός), χρηματοδοτήσεις δανείων και καταπτώσεις εγγυήσεων. Επιπρόσθετα, οι υποχρεώσεις

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

κάλυψης των λογαριασμών περιθωρίου για συναλλαγές εξασφαλισμένης χρηματοδότησης (από την ΕΚΤ και την αγορά), για συμβόλαια μείωσης κινδύνου (συμβάσεις κάλυψης πιστωτικού κινδύνου-CSAs, συμφωνίες κύριας επαναγοράς-GMRAs) και για εκκαθάριση συναλλαγών από κεντρικό αντισυμβαλλόμενο (CCPs) έχουν ως αποτέλεσμα τη μείωση των επιπέδων ρευστότητας. Ο Όμιλος διατηρεί διαθέσιμα για να καλύψει όλες αυτές τις ανάγκες. Η Επιτροπή Κινδύνων της Τράπεζας καθορίζει επαρκή όρια ρευστότητας για να καλυφθούν οι ενδεχόμενες ανάγκες.

Η προηγούμενη εμπειρία έχει δείξει ότι οι ανάγκες ρευστότητας που δημιουργούνται από καταπτώσεις εγγυητικών και πιστωτικών επιστολών είναι σημαντικά λιγότερες από το ποσό της δέσμευσης. Το ίδιο ισχύει και για τις δεσμεύσεις για αύξηση της πίστωσης, όπου το συνολικό συμβατικό ποσό δεν αντιπροσωπεύει κατ' ανάγκη μελλοντικές ανάγκες μετρητών, καθώς αρκετές από αυτές τις δεσμεύσεις θα λήξουν ή θα τερματιστούν χωρίς να χρηματοδοτηθούν.

Θεμελιώδης αρχή της διοίκησης του Ομίλου, είναι η αντιστοίχιση (matching) και η ελεγχόμενη αναντιστοιχία (mismatch) των ημερομηνιών λήξης και των επιτοκίων των στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων. Είναι ασυνήθιστο για τράπεζες να έχουν πλήρη αντιστοίχιση, καθώς οι συναλλαγές είναι συχνά αβέβαιης διάρκειας και διαφορετικής φύσεως. Όταν οι λήξεις δε συμπίπτουν, η αποδοτικότητα μπορεί να αυξηθεί αλλά ταυτόχρονα μπορεί να αυξηθεί και ο κίνδυνος ζημιών.

Οι λήξεις των στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων και η δυνατότητα αντικατάστασης, με αποδεκτό κόστος, των τοκοφόρων υποχρεώσεων κατά τη λήξη τους, αποτελούν σημαντικούς παράγοντες για την αξιολόγηση της ρευστότητας του Ομίλου.

Πλαίσιο Διαχείρισης Κινδύνου Ρευστότητας

Η Πολιτική Διαχείρισης Κινδύνου Ρευστότητας του Ομίλου ορίζει την ακόλουθη εποπτική και ελεγκτική δομή:

- Η Επιτροπή Κινδύνων είναι υπεύθυνη για τη λήψη στρατηγικών αποφάσεων για τη διαχείριση του κινδύνου ρευστότητας και για την παρακολούθηση των ποσοτικών και ποιοτικών διαστάσεων του κινδύνου ρευστότητας.
- Η Επιτροπή Διαχείρισης Ενεργητικού και Υποχρεώσεων του Ομίλου (Group Assets and Liabilities Committee) είναι εξουσιοδοτημένη να διαμορφώνει και να εφαρμόζει την πολιτική διαχείρισης ρευστότητας με βάση το υφιστάμενο επίπεδο διάθεσης ανάληψης κινδύνων (risk appetite) και να ελέγχει τη διαθέσιμη ρευστότητα του Ομίλου τουλάχιστον σε μηνιαία βάση.
- Η Διεύθυνση Διαχείρισης Διαθεσίμων του Ομίλου (Treasury) είναι υπεύθυνη για την εφαρμογή της στρατηγικής ρευστότητας του Ομίλου, λαμβάνοντας υπόψη το πιο πρόσφατο πλάνο χρηματοδότησης καθώς και για την ημερήσια διαχείριση της ρευστότητας του Ομίλου.
- Ο Τομέας Group Market and Counterparty Risk Sector (GMCRS) είναι υπεύθυνος για την επιμέτρηση, έλεγχο, παρακολούθηση και ενημέρωση σχετικά με τον κίνδυνο ρευστότητας του Ομίλου.

Τα κύρια στοιχεία αναφορικά με τον κίνδυνο ρευστότητας που παρακολουθούνται σε περιοδική βάση συνοψίζονται ως εξής:

- Ανάλυση του αποθέματος ρευστότητας (liquidity buffer) σε επίπεδο Ομίλου ανά τύπο προϊόντος και ανά θυγατρική,
- Δείκτης κάλυψης ρευστότητας (LCR) σε ατομική και ενοποιημένη βάση,
- Δείκτης καθαρής σταθερής χρηματοδότησης (NSFR) σε ατομική και ενοποιημένη βάση,
- Ασκήσεις προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων ρευστότητας. Οι ασκήσεις αυτές αξιολογούν τον αντίκτυπο ενός αριθμού έκτακτων γεγονότων στη ρευστότητα του Ομίλου,
- Ανάλυση της ευαισθησίας παραμέτρων της αγοράς στην ρευστότητα,
- Πρόσθετοι δείκτες παρακολούθησης ρευστότητας (ALMM) σε ατομική και ενοποιημένη βάση,
- Σύσταση βαρών επί στοιχείων ενεργητικού (Asset Encumbrance - AE) σε ατομική και ενοποιημένη βάση,
- Επισκόπηση της εφαρμογής του πλάνου χρηματοδότησης.

Χρονοανάλυση στοιχείων ενεργητικού και στοιχεία ενεργητικού διακρατούμενα για την αντιμετώπιση του κινδύνου ρευστότητας

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν ανάλυση της ληκτότητας των στοιχείων ενεργητικού του Ομίλου την 31 Δεκεμβρίου 2022 και 2021, βασισμένη στις λογιστικές τους αξίες. Τα δάνεια μη ορισμένης λήξης παρουσιάζονται στην «εντός ενός μηνός» κατηγορία. Ο Όμιλος έχει συνάψει συμβάσεις μείωσης πιστωτικού κινδύνου με αντισυμβαλλόμενους στη διατραπεζική αγορά (ISDA/CSA). Με βάση τις συμβάσεις αυτές, ο Όμιλος έχει δώσει ή λάβει εξασφαλίσεις, οι οποίες καλύπτουν τις αντίστοιχες καθαρές υποχρεώσεις ή απαιτήσεις από συναλλαγές παραγώγων. Οι εξασφαλίσεις που έχουν δοθεί δεν παρουσιάζονται στους παρακάτω πίνακες. Για τις απαιτήσεις από παράγωγα που δεν καλύπτονται από συμβάσεις ISDA/CSA, η θετική αποτίμηση παρουσιάζεται στην εύλογη αξία στην «άνω του ενός έτους» κατηγορία.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

	31 Δεκεμβρίου 2022				
	Εντός 1	1 - 3 μήνες	3 μήνες	Άνω του 1	Σύνολο
	μήνα	έως 1 έτος	έως 1 έτος	έτους	
€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	
- Ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες	14.994	-	-	-	14.994
- Απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	398	28	-	167	593
- Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	3.164	1.271	3.549	33.693	41.677
- Ομόλογα	115	137	349	12.411	13.012
- Μετοχές	-	-	-	383	383
- Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	-	-	-	9	9
- Λοιπά στοιχεία ενεργητικού ⁽¹⁾	62	16	8	8.710	8.796
- Στοιχεία ενεργητικού προς πώληση (σημ. 30)	-	-	84	-	84
Σύνολο	18.733	1.452	3.990	55.373	79.548

	31 Δεκεμβρίου 2021				
	Εντός 1	1 - 3	3 μήνες	Άνω του 1	Σύνολο
	μήνα	μήνες	έως 1 έτος	έτους	
€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	
- Ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες	13.515	-	-	-	13.515
- Απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	484	-	-	140	624
- Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	2.857	799	3.680	31.631	38.967
- Ομόλογα	309	179	789	9.924	11.201
- Μετοχές	-	-	-	234	234
- Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	-	-	-	104	104
- Λοιπά στοιχεία ενεργητικού ⁽¹⁾	66	17	9	9.238	9.330
- Στοιχεία ενεργητικού προς πώληση	-	6	140	-	146
Σύνολο	17.231	1.001	4.618	51.271	74.121

⁽¹⁾ Τα λοιπά στοιχεία ενεργητικού περιλαμβάνουν συμμετοχές σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες, τα ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία, τις επενδύσεις σε ακίνητα, τα άυλα πάγια στοιχεία, τις αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και τα λοιπά στοιχεία του ενεργητικού.

Ο Όμιλος κατέχει ένα διαφοροποιημένο χαρτοφυλάκιο μετρητών και στοιχείων ενεργητικού υψηλής ρευστοποίησης, προκειμένου να εξυπηρετήσει τις υποχρεώσεις του και ενδεχόμενες αναλήψεις καταθέσεων σε συνθήκες πίεσης αγοράς. Τα διακρατούμενα στοιχεία ενεργητικού του Ομίλου για την αντιμετώπιση του κινδύνου ρευστότητας περιλαμβάνουν τα παρακάτω:

(α) Ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες,

(β) Ομόλογα υψηλής ρευστοποίησης και λοιπά χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού αποδεκτά ως εγγύηση, και

(γ) Τρεχούμενοι λογαριασμοί και διατραπεζικές καταθέσεις λήξης εντός ενός μήνα.

Τα μη χρησιμοποιηθέντα στοιχεία ενεργητικού, τα οποία περιλαμβάνουν στοιχεία ενεργητικού υψηλής ρευστοποίησης και αποδεκτά από τις κεντρικές τράπεζες, παρέχουν δυνητικό απόθεμα ρευστότητας αξίας € 20,1 δις την 31 Δεκεμβρίου 2022 (2021: € 16,9 δις). Αυτή η αύξηση του αποθέματος ρευστότητας οφείλεται κυρίως στην i) μεγάλη εισροή καταθέσεων (ετήσια αύξηση € 4 δις) και ii) στην έκδοση ιδίου χρέους (ετήσια αύξηση € 1,1 δις). Επιπρόσθετα, ο Όμιλος κατέχει και άλλους τύπους ρευστοποιήσιμων στοιχείων ενεργητικού, όπως ορίζονται από τις εποπτικές αρχές, αξίας € 7,5 δις (ρευστοποιήσιμη αξία) (2021: € 7,5 δις). Πρέπει να σημειωθεί ότι ένα μέρος των διαθέσιμων εξασφαλίσεων για την ΕΚΤ ποσού € 3,8 δις (ρευστοποιήσιμη αξία) (2021: € 1,3 δις) διακρατείται από τις θυγατρικές του Ομίλου και για τις εξασφαλίσεις αυτές έχουν εφαρμοστεί προσωρινοί περιορισμοί από τις τοπικές εποπτικές αρχές και προσωρινά περιορίζεται η μεταφορά τους μεταξύ των εταιρειών του Ομίλου.

Χρονοανάλυση των υποχρεώσεων

Στους παρακάτω πίνακες παρουσιάζονται οι συμβατικές μη προεξοφλημένες ταμειακές ροές για το 2022 και το 2021. Τα στοιχεία των υποχρεώσεων μη ορισμένης λήξης (καταθέσεις όψεως και ταμειυτηρίου) εμφανίζονται στην «εντός ενός μηνός» κατηγορία. Ο Όμιλος έχει συνάψει συμβάσεις μείωσης πιστωτικού κινδύνου με αντισυμβαλλόμενους στη διατραπεζική αγορά (ISDA/CSA). Λόγω αυτών των συμβάσεων, ο Όμιλος έχει ήδη δώσει εξασφαλίσεις οι οποίες καλύπτουν την αποτίμηση των καθαρών του υποχρεώσεων από παράγωγα στη διατραπεζική αγορά. Για τις υποχρεώσεις από παράγωγα που δεν καλύπτονται από συμβάσεις Διεθνούς Ένωσης

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Συμφωνιών Ανταλλαγής και Παραγώνων (ISDA) και συμβάσεις κάλυψης πιστωτικού κινδύνου (CSA) η υποχρέωση παρουσιάζεται στην εύλογη αξία στην «εντός ενός μηνός» κατηγορία.

Πρέπει να σημειωθεί ότι ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει το χειρότερο πιθανό σενάριο αφού βασίζεται στην παραδοχή ότι όλες οι υποχρεώσεις θα αποπληρωθούν στη λήξη τους και δε θα ανανεωθούν (π.χ. όλες οι προθεσμιακές καταθέσεις αποσύρονται στη συμβατική τους λήξη). Το πρόσφατο παρελθόν έχει δείξει ότι ακόμη και σε περιόδους συστημικής χρηματοοικονομικής κρίσης, η πιθανότητα ενός τέτοιου γεγονότος είναι απομακρυσμένη.

	31 Δεκεμβρίου 2022				
	Εντός 1 μήνα € εκατ.	1 - 3 μήνες € εκατ.	3 μήνες έως 1 έτος € εκατ.	Άνω του 1 έτους € εκατ.	(εισροές)/ εκροές € εκατ.
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις εκτός παραγώνων:					
- Υποχρεώσεις προς κεντρικές τράπεζες και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	996	812	4.815	4.379	11.002
- Υποχρεώσεις προς πελάτες	49.755	3.220	4.038	250	57.263
- Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	37	7	141	4.395	4.580
- Υποχρεώσεις από μισθώσεις	3	6	28	192	229
- Λοιπές υποχρεώσεις	863	416	217	-	1.496
- Υποχρεώσεις σχετιζόμενες με στοιχεία ενεργητικού προς πώληση (σημ.30)	-	-	1	-	1
	51.654	4.461	9.240	9.216	74.571
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	25	-	-	-	25

Στοιχεία εκτός ισολογισμού

	Εντός 1 έτους € εκατ.	Άνω του 1 έτους € εκατ.
Δεσμεύσεις που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο	4.898	5.573
Συμβατικές δεσμεύσεις ⁽¹⁾	46	-
Σύνολο	4.944	5.573

	31 Δεκεμβρίου 2021				
	Εντός 1 μήνα € εκατ.	1 - 3 μήνες € εκατ.	3 μήνες έως 1 έτος € εκατ.	Άνω του 1 έτους € εκατ.	(εισροές)/ εκροές € εκατ.
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις εκτός παραγώνων:					
- Υποχρεώσεις προς κεντρικές τράπεζες και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	442	23	2.756	9.301	12.522
- Υποχρεώσεις προς πελάτες	44.934	3.661	4.386	195	53.176
- Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	31	1	60	2.737	2.829
- Υποχρεώσεις από μισθώσεις	3	6	27	221	257
- Λοιπές υποχρεώσεις	416	456	239	-	1.111
- Υποχρεώσεις σχετιζόμενες με στοιχεία ενεργητικού προς πώληση	-	-	109	-	109
	45.826	4.147	7.577	12.454	70.004
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	16	-	-	-	16

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις
Στοιχεία εκτός ισολογισμού

	Εντός 1 έτους € εκατ.	Άνω 1 έτους € εκατ.
Δεσμεύσεις που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο	1.757	5.084
Συμβατικές δεσμεύσεις ⁽¹⁾	43	-
Σύνολο	1.800	5.084

⁽¹⁾ Αφορά συμβατικές δεσμεύσεις για την εξαγορά ιδιοχρησιμοποιούμενων και επενδυτικών ακινήτων καθώς και άυλων πάγιων στοιχείων (σημ. 42).

5.2.4 Μεταρρύθμιση επιτοκίων αναφοράς-«IBOR reform»

Κατά τη διάρκεια του 2022, το πρόγραμμα μετάβασης IBOR του Ομίλου διαχειρίστηκε επιτυχώς τη μετάβαση των επιτοκίων αναφοράς IBOR (USD 1 εβδομάδας και 2 μηνών, CHF, GBP, JPY και EUR LIBOR) που έληξαν μετά την 31 Δεκεμβρίου 2021, στα νέα επιτόκια αναφοράς χωρίς κίνδυνο («RFR»). Συγκεκριμένα, τα συνδεδεμένα με τα παραπάνω IBOR επιτόκια χρηματοοικονομικά μέσα του Ομίλου, έχουν μεταβεί στα νέα επιτόκια αναφοράς RFR κατά την πρώτη ημερομηνία εκτοκισμού τους κατά την διάρκεια του 2022 για δάνεια και καταθέσεις, ενώ για τα παράγωγα, η μετάβαση πραγματοποιήθηκε μέσω της ενεργοποίησης των συμβατικών όρων τους που αφορούν σε εναλλακτικά επιτόκια.

Ο Όμιλος επικεντρώνεται επί του παρόντος στη μετάβαση των θέσεων που κατέχει σε χρηματοοικονομικά μέσα που συνδέονται με τα υπόλοιπα USD LIBOR επιτόκια ενόψει της προγραμματισμένης διακοπής τους, την 30 Ιουνίου 2023.

Την 31 Δεκεμβρίου 2022, η έκθεση του Ομίλου σε χρηματοοικονομικά μέσα που σχετίζονται με την μετάβαση στα νέα RFR και λήγουν μετά την προαναφερθείσα ημερομηνία διακοπής των IBOR, παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα :

	31 Δεκεμβρίου 2022
	Επιτόκια αναφοράς που επηρεάζονται από τη μεταρρύθμιση IBOR USD LIBOR ⁽⁴⁾
	€ εκατ.
Μη παράγωγα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού⁽¹⁾	
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	1.943
	1.943
Μη παράγωγα χρηματοοικονομικά στοιχεία υποχρεώσεων⁽²⁾	
Υποχρεώσεις προς πελάτες	29
	29
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα⁽³⁾	
Παράγωγα που έχουν προσδιοριστεί σε σχέσεις αντιστάθμισης	309
Παράγωγα για εμπορικούς σκοπούς	1.892
	2.201

⁽¹⁾ Τα υπόλοιπα αφορούν την λογιστική αξία προ πρόβλεψης.

⁽²⁾ Υπόλοιπα στο αποσβέσιμο κόστος.

⁽³⁾ Τα υπόλοιπα αφορούν ονομαστικές αξίες.

⁽⁴⁾ Εξαιρουμένων των χρηματοοικονομικών μέσων που έχουν συμβατική ημερομηνία λήξης πριν την σχεδιαζόμενη ημερομηνία παύσης τους.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

5.2.5 Κίνδυνος από κλιματικές αλλαγές

Ο Όμιλος έχει αναγνωρίσει την κλιματική αλλαγή ως σημαντικό κίνδυνο και με βάση τις εποπτικές οδηγίες προσαρμόζει τις πολιτικές και μεθοδολογίες αναγνώρισης και παρακολούθησης των σχετικών κινδύνων.

Συγκεκριμένα, ο κλιματικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος που προέρχεται από πιθανή απώλεια ή αρνητική επίδραση στον Όμιλο, συμπεριλαμβανομένων ζημιών/καταστροφών σε φυσικά περιουσιακά στοιχεία, διακοπής εργασιών ή αστοχιών συστημάτων, ως αποτέλεσμα των αρνητικών επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής και των φυσικών καταστροφών.

Οι κλιματικοί και περιβαλλοντικοί κίνδυνοι περιλαμβάνουν δύο βασικές κατηγορίες κινδύνου:

- Ο φυσικός κίνδυνος, ο οποίος αναφέρεται στις οικονομικές επιπτώσεις ενός μεταβαλλόμενου κλίματος, συμπεριλαμβανομένων συχνότερων ακραίων καιρικών φαινομένων και σταδιακών αλλαγών του κλίματος, καθώς και της υποβάθμισης του περιβάλλοντος, όπως η ρύπανση του αέρα, των υδάτων και της γης, η έλλειψη νερού, η απώλεια βιοποικιλότητας και η αποψίλωση των δασών και
- Ο κίνδυνος μετάβασης αναφέρεται στη χρηματοοικονομική ζημία ενός οργανισμού, η οποία μπορεί να επέλθει, άμεσα ή έμμεσα, από τη διαδικασία προσαρμογής προς μια οικονομία χαμηλότερων εκπομπών άνθρακα και πιο περιβαλλοντολογικά βιώσιμη.

Ο Όμιλος υιοθετεί μία στρατηγική προσέγγιση προς τη βιωσιμότητα, την αναγνώριση και διαχείριση κινδύνων από την κλιματική αλλαγή, υπογραμμίζοντας τη μεγάλη σημασία που δίνεται στους κινδύνους και τις ευκαιρίες που προκύπτουν από τη μετάβαση σε μια πιο κυκλική οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα. Σε αυτό το πλαίσιο, η Τράπεζα βρίσκεται στη διαδικασία ολοκλήρωσης της ESG στρατηγικής για τις χρηματοδοτήσεις (Financed Impact Strategy), η οποία θα εστιάζει στα ακόλουθα:

- Δέσμευση και ευαισθητοποίηση των πελατών για να προσαρμόσουν την επιχείρησή τους έτσι ώστε να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις της κλιματικής αλλαγής
- Δράσεις για την υποστήριξη των πελατών στις προσπάθειες μετάβασης τους προς ένα οικονομικό περιβάλλον πιο φιλικό προς το ESG
- Δυνατότητες και εργαλεία, όπως πλαίσια και προϊόντα για τη στήριξη της Βιώσιμης Χρηματοδότησης
- Αξιολόγηση κινδύνου σημαντικών ανοιγμάτων ως προς τους κλιματικούς κινδύνους

Σε συμφωνία με τις καλές πρακτικές που έχει αναγνωρίσει η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ), η ESG στρατηγική της Τράπεζας για τις χρηματοδοτήσεις (Financed Impact Strategy) θα επικεντρωθεί σε βιώσιμους χρηματοδοτικούς στόχους / δεσμεύσεις. Ειδικότερα, η Τράπεζα προσδιόρισε συνολικούς στόχους σε επίπεδο χαρτοφυλακίου και επίπεδο κλάδου όσον αφορά τη χρηματοδότηση της πράσινης μετάβασης των πελατών της. Για τη διευκόλυνση της ταξινόμησης των ευκαιριών βιώσιμης/πράσινης χρηματοδότησης με δομημένο τρόπο, η Τράπεζα έχει αναπτύξει το Πλαίσιο Βιώσιμης Χρηματοδότησης (Sustainable Finance Framework - SFF). Μέσω του SFF της, η Τράπεζα ταξινομεί τις λύσεις βιώσιμου δανεισμού που προσφέρονται στους πελάτες της, προσδιορίζοντας την προσέγγιση ταξινόμησης που εφαρμόζει και τις δραστηριότητες που ορίζονται ως επιλέξιμες για πρόσβαση σε βιώσιμη χρηματοδότηση (επιλέξιμα πράσινα και κοινωνικά περιουσιακά στοιχεία). Ανάλογες πρωτοβουλίες για τη δημιουργία SFF πλαισίου βρίσκονται σε εξέλιξη και στις θυγατρικές.

Επιπλέον, ο Όμιλος έχει επικαιροποιήσει τη δομή διακυβέρνησής του ενσωματώνοντας και καθορίζοντας ρόλους και αρμοδιότητες σε σχέση με τους κινδύνους που αφορούν το κλίμα και το περιβάλλον, ενσωματώνοντας ρυθμιστικές κατευθυντήριες γραμμές και πρακτικές της αγοράς.

Η Διακυβέρνηση Κλιματικών και Περιβαλλοντικών Κινδύνων περιλαμβάνει διάφορα βασικά ενδιαφερόμενα μέρη (π.χ. Επιχειρηματικές Λειτουργίες, Μονάδες και Επιτροπές). Ο Όμιλος εφαρμόζει ένα μοντέλο καθορισμένων ρόλων και αρμοδιοτήτων σχετικά με τη διαχείριση των κλιματικών και περιβαλλοντικών κινδύνων στις 3 Γραμμές Άμυνας.

Η Διεύθυνση Κλιματικών Κινδύνων του Ομίλου (GCRD) έχει την ευθύνη για την επίβλεψη, την παρακολούθηση και τη διαχείριση κλιματικών και περιβαλλοντικών κινδύνων. Ειδικότερα, λειτουργεί ως γραφείο διαχείρισης έργου ('Project Office') υπεύθυνο για την εφαρμογή του σχεδίου δράσης σχετικά με τους περιβαλλοντικούς και κλιματικούς κινδύνους, με συντονιστικό και εποπτικό ρόλο σε όλα τα σχετικά έργα με σκοπό τη διασφάλιση της ευθυγράμμισης με την επιχειρηματική στρατηγική της Τράπεζας και τις προσδοκίες των εποπτικών αρχών. Στο πλαίσιο αυτό, η εν λόγω Διεύθυνση διασφαλίζει την υλοποίηση των πρωτοβουλιών σχετικά με το περιβάλλον και τη βιωσιμότητα (πλαίσια, πολιτικές, διαδικασίες και προϊόντα) καθώς και την συμμόρφωση με τους υφιστάμενους και τους επερχόμενους κανονισμούς που σχετίζονται με την βιωσιμότητα, στο πλαίσιο του τρέχοντος προγράμματος στο επίπεδο

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

της Τράπεζας, σε ευθυγράμμιση με το πλάνο που έχει συμφωνηθεί σε εποπτικό επίπεδο, το οποίο επιταχύνεται όπου αυτό είναι εφικτό. Επίσης, η Διεύθυνση Κλιματικών Κινδύνων είναι υπεύθυνη για το συντονισμό με τις Επιχειρηματικές Μονάδες και τις Μονάδες των Κινδύνων, την προετοιμασία και υποβολή προς έγκριση της ESG στρατηγικής για τις χρηματοδοτήσεις, καθώς και την παρακολούθηση της εφαρμογής της. Επιπλέον, η εν λόγω Διεύθυνση ηγείται της ανεξάρτητης διαδικασίας επαναξιολόγησης βιώσιμου δανεισμού σε επίπεδο 2ης γραμμής άμυνας. Συγκεκριμένα, στο πλαίσιο της εφαρμογής του εγκεκριμένου Πλαισίου Βιώσιμης Χρηματοδότησης (SFF), η Διεύθυνση Κλιματικών Κινδύνων είναι υπεύθυνη για την αξιολόγηση των χαρακτηριστικών βιωσιμότητας νέων δανείων και προϊόντων σύμφωνα με τα κριτήρια που ορίζονται στο SFF.

Άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων σε σχέση με τον κλιματικό κίνδυνο

Ο Όμιλος συμμετείχε στην εποπτική άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων σε σχέση με τους κλιματικούς κινδύνους της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ), που πραγματοποιήθηκε το πρώτο εξάμηνο του 2022. Η εν λόγω εποπτική άσκηση του 2022 για τους κλιματικούς κινδύνους, αξιολόγησε κατά πόσο οι τράπεζες είναι προετοιμασμένες να αντιμετωπίσουν τους κινδύνους που σχετίζονται με το κλίμα. Συνολικά 104 σημαντικές τράπεζες συμμετείχαν στην άσκηση η οποία αποτελούνταν από τρεις ενότητες στις οποίες οι τράπεζες παρείχαν πληροφόρηση αναφορικά με: α) τις δυνατότητες τους αναφορικά με την προσομοίωση ακραίων καταστάσεων σε σχέση με τους κλιματικούς κινδύνους, β) την εξάρτησή τους από κλάδους που εκπέμπουν διοξείδιο του άνθρακα και γ) την απόδοσή τους κάτω από διαφορετικά σενάρια και διάφορους χρονικούς ορίζοντες.

Η άσκηση, η οποία ήταν μέρος του ευρύτερου σχεδίου δράσης της ΕΚΤ για το κλίμα, δεν ήταν άσκηση κεφαλαιακής επάρκειας, αλλά περισσότερο άσκηση εκμάθησης για τις τράπεζες και τις εποπτικές αρχές, που αποσκοπούσε στον εντοπισμό αδύναμων σημείων και βέλτιστων πρακτικών καθώς και στην παροχή καθοδήγησης στις τράπεζες για την πράσινη μετάβαση. Σε αυτό το πλαίσιο, ο Όμιλος ολοκλήρωσε επιτυχώς την άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων σε σχέση με τους κλιματικούς κινδύνους για το 2022.

Τον Ιούλιο του 2022, η ΕΚΤ εξέδωσε συγκεντρωτικά αποτελέσματα για την άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων σε σχέση με τους κλιματικούς κινδύνους, βάσει των οποίων οι τράπεζες θα πρέπει να εστιάσουν περισσότερο στον κλιματικό κίνδυνο. Επιπροσθέτως, όλες οι οντότητες που συμμετείχαν, συμπεριλαμβανομένου του Ομίλου, έλαβαν ξεχωριστή ανατροφοδότηση και αναμένεται να ενεργήσουν ακολούθως, σύμφωνα με τις βέλτιστες πρακτικές για την διαχείριση των κλιματικών και περιβαλλοντικών κινδύνων που δημοσίευσε η ΕΚΤ το Νοέμβριο του 2022 και τις βέλτιστες πρακτικές για ασκήσεις προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων σε σχέση με τους κλιματικούς κινδύνους που δημοσιεύθηκαν το Δεκέμβριο του 2022. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα, ο Όμιλος σημείωσε σημαντική πρόοδο ως προς την ενσωμάτωση ενός πλαισίου άσκησης προσομοίωσης για τους κλιματικούς κινδύνους, με μία συνολική απόδοση σύμφωνη με την μέση απόδοση των Ευρωπαϊκών Τραπεζών. Ο Όμιλος συνεχίζει να εργάζεται για την εφαρμογή του σχεδίου δράσης του αναφορικά με τους κλιματικούς κινδύνους και την περαιτέρω ενσωμάτωση τους στην επιχειρηματική του στρατηγική και στις πρακτικές διαχείρισης κινδύνων καθώς και να υποστηρίζει του πελάτες του ως προς την κλιματική μετάβαση και την βιώσιμη επιχειρηματική ανάπτυξη.

5.3 Εύλογη αξία χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων

Η εύλογη αξία είναι η τιμή που μία οντότητα θα λάμβανε κατά την πώληση ενός περιουσιακού στοιχείου ή θα κατέβαλε για τη μεταβίβαση μιας υποχρέωσης σε μια κανονική συναλλαγή μεταξύ συμμετεχόντων στην κύρια (ή πιο συμφέρουσα) αγορά, κατά την ημερομηνία της επιμέτρησης και υπό τις τρέχουσες συνθήκες της αγοράς (δηλ. τιμή εξόδου). Όταν δεν υπάρχει παρατηρήσιμη τιμή για πανομοιότυπο περιουσιακό στοιχείο ή υποχρέωση, η εύλογη αξία επιμετράται με τη χρήση άλλων κατάλληλων τεχνικών αποτίμησης μεγιστοποιώντας τη χρήση συναφών παρατηρήσιμων δεδομένων και ελαχιστοποιώντας τη χρήση μη παρατηρήσιμων δεδομένων. Τα παρατηρήσιμα δεδομένα προκύπτουν χρησιμοποιώντας στοιχεία της αγοράς, όπως πληροφορίες διαθέσιμες στο κοινό σχετικά με πραγματικά γεγονότα ή συναλλαγές, και αντανακλούν τις παραδοχές που θα χρησιμοποιούσαν οι συμμετέχοντες στην αγορά για την τιμολόγηση χρηματοοικονομικών μέσων, όπως διαθέσιμες επίσημες τιμές σε ενεργές αγορές για παρόμοια μέσα, επιτόκια και καμπύλες επιτοκίων, τεκμαρτή μεταβλητότητα και περιθώρια φερεγγυότητας (credit spreads).

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του Ομίλου που επιμετρώνται στην εύλογη αξία ή στην αποσβέσιμη αξία κτήσης και η εύλογη αξία τους έχει γνωστοποιηθεί, κατηγοριοποιούνται σε ένα από τα τρία επίπεδα ιεραρχίας εύλογης αξίας ανάλογα με το αν η αποτίμησή τους βασίζεται σε παρατηρήσιμα ή μη παρατηρήσιμα δεδομένα, ως ακολούθως:

- α) Επίπεδο 1 - Χρηματοοικονομικά στοιχεία που αποτιμώνται βάσει επίσημων τιμών (μη προσαρμοσμένες) σε ενεργές αγορές για πανομοιότυπα χρηματοοικονομικά στοιχεία στα οποία ο Όμιλος μπορεί να έχει πρόσβαση κατά την ημερομηνία επιμέτρησης. Ενεργή θεωρείται η αγορά στην οποία οι τιμές αυτές είναι άμεσα και σε τακτά χρονικά διαστήματα διαθέσιμες από κάποιο χρηματιστήριο, χρηματιστή, διαπραγματευτή, βιομηχανικό κλάδο, υπηρεσία τιμών ή ρυθμιστική

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

αρχή και αντιπροσωπεύουν πραγματικές και συχνές συναλλαγές. Στο επίπεδο 1 περιλαμβάνονται ενεργά διαπραγματεύσιμοι χρεωστικοί τίτλοι κατοχής ή έκδοσης του Ομίλου, μετοχές και παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα που διαπραγματεύονται σε χρηματιστήρια, καθώς επίσης και αμοιβαία κεφάλαια τα οποία έχουν τακτικά και συχνά δημοσιευμένες τιμές.

- β) Επίπεδο 2 - Χρηματοοικονομικά στοιχεία αποτιμώμενα χρησιμοποιώντας τεχνικές αποτίμησης με δεδομένα, διαφορετικά των επίσημων τιμών του Επιπέδου 1, τα οποία είναι παρατηρήσιμα είτε απευθείας ή έμμεσα, όπως : i) επίσημες τιμές για παρεμφερή χρηματοοικονομικά μέσα σε ενεργές αγορές, ii) επίσημες τιμές για πανομοιότυπα ή παρεμφερή χρηματοοικονομικά μέσα σε αγορές που δεν είναι ενεργές, iii) δεδομένα, εκτός των επίσημων τιμών, που είναι άμεσα ή έμμεσα παρατηρήσιμα, όπως επιτόκια και καμπύλες επιτοκίων παρατηρήσιμα σε τακτά χρονικά διαστήματα, επιτόκια προθεσμιακών συμβολαίων ξένου συναλλάγματος, τιμές μετοχών, περιθώρια φερεγγυότητας και τεκμαρτή μεταβλητότητα που λαμβάνονται από διεθνείς οργανισμούς παροχής τιμών αγοράς και iv) άλλα μη παρατηρήσιμα δεδομένα που δεν είναι σημαντικά για τη συνολική επιμέτρηση της εύλογης αξίας. Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του Επιπέδου 2 περιλαμβάνουν εξωχρηματιστηριακά παράγωγα, μη άμεσα ρευστοποιήσιμους χρεωστικούς τίτλους, που κατέχονται ή εκδίδονται από τον Όμιλο και μετοχές.
- γ) Επίπεδο 3 - Χρηματοοικονομικά στοιχεία αποτιμώμενα χρησιμοποιώντας τεχνικές αποτίμησης στις οποίες τα σημαντικότερα δεδομένα είναι μη παρατηρήσιμα. Κατά τη συλλογή των μη παρατηρήσιμων δεδομένων, χρησιμοποιούνται οι καλύτερες διαθέσιμες πληροφορίες, συμπεριλαμβανομένων δεδομένων του Ομίλου, ενώ ταυτόχρονα αντανακλώνονται οι υποθέσεις των συμμετεχόντων στην αγορά (π.χ. παραδοχές σχετικά με τον κίνδυνο). Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του Επιπέδου 3 περιλαμβάνουν μη διαπραγματευόμενους μετοχικούς τίτλους ή μετοχικούς τίτλους που διαπραγματεύονται σε αγορές οι οποίες δεν θεωρούνται ενεργές, συγκεκριμένα εξωχρηματιστηριακά παράγωγα, δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες συμπεριλαμβανομένων τιτλοποιήσεων δανειακών χαρτοφυλακίων που προέρχονται από τον Όμιλο και αναγνωρίστηκαν στα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού καθώς και συγκεκριμένους χρεωστικούς τίτλους που εκδόθηκαν ή διακρατούνται από τον Όμιλο.

Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων που επιμετρώνται στην εύλογη αξία

Η κατηγοριοποίηση των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων του Ομίλου που επιμετρώνται στην εύλογη αξία τους, παρουσιάζεται στους παρακάτω πίνακες:

	31 Δεκεμβρίου 2022			
	Επίπεδο 1 € εκατ.	Επίπεδο 2 € εκατ.	Επίπεδο 3 € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Τίτλοι εμπορικού χαρτοφυλακίου	134	-	-	134
Επενδυτικοί τίτλοι αποτιμώμενοι στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	93	15	133	241
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα ⁽¹⁾	1	1.178	6	1.185
Επενδυτικοί τίτλοι αποτιμώμενοι στην εύλογη αξία μέσω λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση	3.600	228	-	3.828
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες αποτιμώμενα υποχρεωτικά στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	-	-	16	16
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που επιμετρώνται στην εύλογη αξία	3.828	1.421	155	5.404
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα ⁽¹⁾	1	1.660	-	1.661
Υποχρεώσεις συναλλαγών	419	-	-	419
Χρηματοοικονομικά στοιχεία υποχρεώσεων που επιμετρώνται στην εύλογη αξία	420	1.660	-	2.080

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

	31 Δεκεμβρίου 2021			
	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	Σύνολο
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Τίτλοι εμπορικού χαρτοφυλακίου	119	-	-	119
Επενδυτικοί τίτλοι αποτιμώμενοι στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	78	16	47	141
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	0	1.949	0	1.949
Επενδυτικοί τίτλοι αποτιμώμενοι στην εύλογη αξία μέσω λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση	6.212	297	-	6.509
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες αποτιμώμενα υποχρεωτικά στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	-	-	23	23
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που επιμετρώνται στην εύλογη αξία	6.409	2.262	70	8.741
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	1	2.393	-	2.394
Υποχρεώσεις συναλλαγών	43	-	-	43
Χρηματοοικονομικά στοιχεία υποχρεώσεων που επιμετρώνται στην εύλογη αξία	44	2.393	-	2.437

⁽¹⁾ Μετά τον συμψηφισμό έναντι ταμιακών διαθεσίμων € 1.376 εκατ. και € 444 εκατ. παράγωγων χρηματοοικονομικών απαιτήσεων και υποχρεώσεων, αντίστοιχα, τα οποία έχουν κατηγοριοποιηθεί στο επίπεδο 2 (σημ.5.2.1.4).

Ο Όμιλος αναγνωρίζει μεταφορές εντός και εκτός των επιπέδων ιεραρχίας της εύλογης αξίας στην αρχή του τριμήνου κατά το οποίο έχει πραγματοποιηθεί η μεταφορά ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου. Κατά την χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2022 ο Όμιλος μετέφερε εξωχρηματιστηριακά παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα αξίας € 9 εκατ. από το Επίπεδο 2 στο Επίπεδο 3 κατόπιν της εκτίμησης για τη σημαντικότητα του πιστωτικού κινδύνου (Credit Risk Valuation Adjustment -CVA) στο σύνολο της εύλογης αξίας τους, ο υπολογισμός του οποίου πραγματοποιήθηκε βάσει εσωτερικών μοντέλων αποτίμησης.

Συμφωνία των χρηματοοικονομικών στοιχείων του Επιπέδου 3

	2022	2021
	€ εκατ.	€ εκατ.
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	70	86
Μεταφορά σε Επίπεδο 3	9	0
Μεταφορά από Επίπεδο 3	(0)	(0)
Προσθήκες, μετά από πωλήσεις και λήξεις (σημ. 24) ⁽¹⁾	87	(18)
Σύνολο κερδών/(ζημιών) περιόδου που περιλαμβάνονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων	(11)	3
Συναλλαγματικές διαφορές και λοιπές κινήσεις	0	(1)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	155	70

⁽¹⁾ Περιλαμβάνει επιστροφές κεφαλαίου αναφορικά με επενδύσεις σε συμμετοχικούς τίτλους.

Διαδικασίες και τεχνικές αποτίμησης του Ομίλου

Ο τομέας Group Market Counterparty Risk Sector (GMCRS) θεσπίζει τις διαδικασίες που διέπουν την επιμέτρηση της εύλογης αξίας, σύμφωνα με τις λογιστικές πολιτικές του Ομίλου. Ο Όμιλος χρησιμοποιεί ευρέως αναγνωρισμένα μοντέλα αποτίμησης για τον προσδιορισμό της εύλογης αξίας των κοινών χρηματοοικονομικών μέσων για τα οποία δεν υπάρχουν διαθέσιμες επίσημες τιμές σε ενεργές αγορές, όπως τις ανταλλαγές επιτοκίων και τις ανταλλαγές συναλλάγματος (interest and cross currency swaps), που χρησιμοποιούν μόνο παρατηρήσιμα δεδομένα της αγοράς και δεν απαιτούν σε μεγάλο βαθμό τη διενέργεια εκτιμήσεων από τη Διοίκηση. Οι παρατηρήσιμες τιμές ή τα δεδομένα των μοντέλων αποτίμησης είναι συνήθως διαθέσιμα στην αγορά για τους εισηγμένους χρεωστικούς και μετοχικούς τίτλους, τα διαπραγματεύσιμα και τα απλά εξωχρηματιστηριακά παράγωγα. Η διαθεσιμότητα παρατηρήσιμων τιμών της αγοράς και των δεδομένων των μοντέλων αποτίμησης μειώνει την ανάγκη διενέργειας εκτιμήσεων από τη Διοίκηση και επίσης μειώνει την αβεβαιότητα σχετικά με τον προσδιορισμό των εύλογων αξιών.

Όπου χρησιμοποιούνται τεχνικές αποτίμησης για τον προσδιορισμό της εύλογης αξίας των χρηματοοικονομικών μέσων για τα οποία δεν υπάρχουν διαθέσιμες επίσημες τιμές σε ενεργές αγορές, αυτές επιβεβαιώνονται για την ορθότητά τους έναντι ιστορικών στοιχείων και, όπου είναι εφικτό, έναντι τρεχουσών ή πρόσφατων παρατηρούμενων συναλλαγών σε διάφορα χρηματοοικονομικά

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

μέσα, και επανεξετάζονται περιοδικά από κατάλληλο προσωπικό ανεξάρτητο από το προσωπικό που τα δημιουργήσε. Όλα τα μοντέλα πιστοποιούνται πριν να χρησιμοποιηθούν και προσαρμόζονται έτσι ώστε να επιβεβαιώνεται ότι τα αποτελέσματα αντικατοπτρίζουν τα πραγματικά δεδομένα και συγκριτικές τιμές αγοράς. Οι εκτιμήσεις των εύλογων αξιών που λαμβάνονται από τα μοντέλα προσαρμόζονται με τυχόν άλλους παράγοντες, όπως τον κίνδυνο ρευστότητας ή την αβεβαιότητα των μοντέλων, στο βαθμό που οι συμμετέχοντες στην αγορά θα τους λάβουν υπόψη κατά την τιμολόγηση του χρηματοοικονομικού μέσου. Οι εύλογες αξίες, επίσης, αντανακλούν τον πιστωτικό κίνδυνο του μέσου και περιλαμβάνουν προσαρμογές ώστε να ληφθούν υπόψη ο πιστωτικός κίνδυνος της εταιρείας του Ομίλου και του αντισυμβαλλομένου, όπου κρίνεται αναγκαίο.

Οι διαδικασίες ελέγχου των μοντέλων αποτίμησης που εφαρμόζονται από τον Όμιλο, περιλαμβάνουν: επιβεβαίωση των παρατηρήσιμων τιμολογήσεων, επαναυπολογισμό των αποτιμήσεων του μοντέλου, επισκόπηση και διαδικασία έγκρισης για τα νέα μοντέλα ή/και αλλαγές στα υφιστάμενα, προσαρμογή και διενέργεια εκ των υστέρων ελέγχων (back-testing) έναντι παρατηρήσιμων συναλλαγών στην αγορά, όπου είναι εφικτό, ανάλυση σημαντικών μεταβολών αποτίμησης, κλπ. Όταν για την επιμέτρηση της εύλογης αξίας χρησιμοποιούνται οι αποτιμήσεις τρίτων, αυτές ελέγχονται προκειμένου να εξασφαλιστεί η συμμόρφωση με τις απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 13.

Τα εξωχρηματιστηριακά παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα επιμετρώνται στην εύλογη αξία με προεξόφληση των αναμενόμενων ταμειακών ροών, χρησιμοποιώντας επιτόκια της αγοράς κατά την ημερομηνία επιμέτρησης. Αναπροσαρμογές για τον πιστωτικό κίνδυνο του αντισυμβαλλομένου και τον πιστωτικό κίνδυνο του Ομίλου εφαρμόζονται στα εξωχρηματιστηριακά παράγωγα, όπου κρίνεται απαραίτητο. Για τις εν λόγω αναπροσαρμογές του πιστωτικού κινδύνου λαμβάνονται υπόψη οι αναμενόμενες ταμειακές ροές μεταξύ του Ομίλου και των αντισυμβαλλομένων με βάση τους σχετικούς όρους των συναλλαγών παραγώγων και η επίδραση του πιστωτικού κινδύνου στην αποτίμηση αυτών των ταμειακών ροών. Ανάλογα με τις συνθήκες, ο Όμιλος λαμβάνει επίσης υπόψη την επίδραση τυχόν διακανονισμών μείωσης του πιστωτικού κινδύνου, συμπεριλαμβανομένων, συμβάσεων εξασφάλισης και σύναψης κύριων συμβάσεων συμψηφισμού για την αποτίμηση του πιστωτικού κινδύνου (Credit Risk Valuation Adjustment - CVA). Για τον υπολογισμό του CVA χρησιμοποιούνται οι πιθανότητες αθέτησης υποχρεώσεων, βασισμένες σε παρατηρήσιμα δεδομένα της αγοράς όπως τα περιθώρια των συμβολαίων ανταλλαγής πιστωτικών κινδύνων (Credit Default Swaps - CDS), ανάλογα με την περίπτωση, ή τα εσωτερικά μοντέλα αξιολόγησης. Ο Όμιλος εφαρμόζει παρόμοια μεθοδολογία για τον υπολογισμό του δικού του πιστωτικού κινδύνου (Debit Value Adjustments - DVA) όταν μπορεί να εφαρμοστεί. Όπου οι τεχνικές αποτίμησης βασίζονται σε εσωτερικά μοντέλα αξιολόγησης και το αντίστοιχο CVA είναι σημαντικό στο σύνολο της επιμέτρησης της εύλογης αξίας, τότε τα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα κατηγοριοποιούνται στο Επίπεδο 3 της ιεραρχίας εύλογης αξίας. Μια εύλογα πιθανή μεταβολή του κύριου μη παρατηρήσιμου δεδομένου (δηλ. του ποσοστού ανάκτησης) που χρησιμοποιείται στην αποτίμησή τους, δεν θα είχε σημαντική επίδραση στην επιμέτρηση της εύλογης αξίας τους.

Ο Όμιλος προσδιορίζει την εύλογη αξία των χρεωστικών τίτλων που κατέχει με βάση επίσημες τιμές σε ενεργές αγορές για τίτλους με παρόμοιο επίπεδο πιστωτικού κινδύνου, λήξη και απόδοση, τιμές διαπραγμάτευσης σε μη ενεργές αγορές για πανομοιότυπα ή παρόμοια χρηματοοικονομικά στοιχεία, ή με τη μέθοδο προεξόφλησης μελλοντικών ταμειακών ροών.

Η αξία των μη διαπραγματευόμενων μετοχικών τίτλων που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων σύμφωνα με το ΔΧΠΑ 9 προσδιορίζεται κυρίως χρησιμοποιώντας (i) εκθέσεις αποτίμησης τρίτων, οι οποίες βασίζονται στην καθαρή θέση των εταιρειών όπου η Διοίκηση δεν εκτελεί περαιτέρω σημαντικές προσαρμογές, και (ii) αποτιμήσεις καθαρής θέσης προσαρμοσμένες, όπου αυτό κρίνεται αναγκαίο.

Τα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες συμπεριλαμβανομένων των τιτλοποιήσεων δανειακών χαρτοφυλακίων που προέρχονται από τον Όμιλο με συμβατικές ταμειακές ροές που δεν αφορούν αποκλειστικά σε πληρωμές κεφαλαίου και τόκων (που δεν πληρούν τα κριτήρια αξιολόγησης του SPPI), επιμετρώνται υποχρεωτικά στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων. Τιμές αγοράς δεν υπάρχουν καθώς δεν υπάρχουν ενεργές αγορές στις οποίες διαπραγματεύονται. Οι εύλογες αξίες τους εκτιμώνται σε ατομική βάση ανά δάνειο προεξοφλώντας τις μελλοντικές αναμενόμενες ταμειακές ροές για το χρονικό διάστημα που αναμένεται να ανακτηθούν, χρησιμοποιώντας κατάλληλα προεξοφλητικά επιτόκια ή με αναφορά σε άλλα συγκρίσιμα περιουσιακά στοιχεία ίδιου τύπου για τα οποία έχουν πραγματοποιηθεί συναλλαγές στην ίδια περίοδο. Οι αναμενόμενες ταμειακές ροές, που ενσωματώνουν τον πιστωτικό κίνδυνο, αποτελούν σημαντικά μη παρατηρήσιμα δεδομένα στον υπολογισμό της εύλογης αξίας με αποτέλεσμα το σύνολο της εύλογης αξίας τους να κατηγοριοποιείται στο Επίπεδο 3 της ιεραρχίας εύλογης αξίας.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων που δεν επιμετρώνται στην εύλογη αξία

Η κατηγοριοποίηση ιεραρχίας της της εύλογης αξίας των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων του Ομίλου που δεν επιμετρώνται στην εύλογη αξία στον ισολογισμό παρουσιάζεται στους ακόλουθους πίνακες:

	31 Δεκεμβρίου 2022				
	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	Εύλογη αξία	Λογιστική αξία
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	-	-	41.767	41.767	41.661
Επενδυτικοί τίτλοι αποτιμώμενοι στο αποσβέσιμο κόστος	6.185	699	1.271	8.155	9.192
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που δεν επιμετρώνται στην εύλογη αξία	6.185	699	43.038	49.922	50.853
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	1.343	1.503	553	3.399	3.552
Χρηματοοικονομικά στοιχεία υποχρεώσεων που δεν επιμετρώνται στην εύλογη αξία	1.343	1.503	553	3.399	3.552

	31 Δεκεμβρίου 2021				
	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	Εύλογη αξία	Λογιστική αξία
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	-	-	38.369	38.369	38.943
Επενδυτικοί τίτλοι αποτιμώμενοι στο αποσβέσιμο κόστος	2.824	1.489	-	4.313	4.666
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που δεν επιμετρώνται στην εύλογη αξία	2.824	1.489	38.369	42.682	43.609
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	962	1.028	549	2.539	2.552
Χρηματοοικονομικά στοιχεία υποχρεώσεων που δεν επιμετρώνται στην εύλογη αξία	962	1.028	549	2.539	2.552

Οι υποθέσεις και οι τεχνικές που χρησιμοποιούνται για την επιμέτρηση της εύλογης αξίας των χρηματοοικονομικών μέσων που δεν αποτιμώνται στην εύλογη αξία τους είναι σύμφωνες με αυτές που χρησιμοποιήθηκαν για την επιμέτρηση των εύλογων αξιών των χρηματοοικονομικών μέσων που αποτιμώνται στην εύλογη αξία. Συγκεκριμένα:

- α) Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες συμπεριλαμβανομένων τιτλοποιήσεων δανειακών χαρτοφυλακίων που προέρχονται από τον Όμιλο: δεν υπάρχουν τιμές αγοράς, καθώς δεν υπάρχουν ενεργές αγορές στις οποίες διαπραγματεύονται. Οι εύλογες αξίες εκτιμώνται προεξοφλώντας τις μελλοντικές αναμενόμενες ταμειακές ροές για το χρονικό διάστημα που αναμένεται να ανακτηθούν, χρησιμοποιώντας κατάλληλα επιτόκια προσαρμοσμένα με τον κίνδυνο. Τα δάνεια ομαδοποιούνται σε κατηγορίες περιουσιακών στοιχείων με παρόμοια χαρακτηριστικά, όπως αυτά παρακολουθούνται από τη Διοίκηση ανά προϊόν, τύπο δανειολήπτη και βαθμό καθυστέρησης, προκειμένου να βελτιωθεί η ακρίβεια των εκτιμώμενων αποτελεσμάτων αποτίμησης. Κατά την εκτίμηση των μελλοντικών ταμειακών ροών, ο Όμιλος κάνει υποθέσεις σχετικά με αναμενόμενες προκαταβολές, τα περιθώρια του προϊόντος και το χρονοδιάγραμμα εκποίησης των εξασφαλίσεων. Τα προεξοφλητικά επιτόκια για δάνεια σε πελάτες ενσωματώνουν δεδομένα για τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές και τα επιτόκια, κατά περίπτωση.
- β) Επενδυτικοί τίτλοι που αποτιμώνται στο αποσβέσιμο κόστος: η εύλογη αξία τους προσδιορίζεται με βάση τις επίσημες τιμές σε ενεργές αγορές, όταν αυτές είναι διαθέσιμες. Στις υπόλοιπες περιπτώσεις, η εύλογη αξία προσδιορίζεται με βάση τις επίσημες τιμές σε ενεργές αγορές για τίτλους με παρόμοια χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου, διάρκεια και απόδοση, τις τιμές διαπραγμάτευσης σε μη ενεργές αγορές για πανομοιότυπα ή παρόμοια χρηματοοικονομικά στοιχεία, ή χρησιμοποιώντας τη μέθοδο της προεξόφλησης των ταμειακών ροών. Επιπρόσθετα, για συγκεκριμένα εταιρικά ομόλογα υψηλής ποιότητας για τα οποία δεν είναι διαθέσιμες τιμές σε αγορές, η εύλογη αξία προσδιορίζεται μέσω τιμών οι οποίες

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

αντλούνται από αξιόπιστες πλατφόρμες διαχείρισης δεδομένων, ενώ μέρος αυτών επιβεβαιώνεται από συμμετέχοντες στην αγορά (π.χ. διαπραγματευτές). Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι τιμές υπολογίζονται μέσω συμφωνιών για την άντληση ρευστότητας (π.χ. συμφωνίες επαναγοράς χρεογράφων, ενεχυριάσεις) με πιστωτικά ιδρύματα.

- γ) Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους: η εύλογη αξία τους προσδιορίζεται με βάση τις επίσημες τιμές σε ενεργές αγορές, όταν αυτές είναι διαθέσιμες. Αν οι τιμές της αγοράς δεν είναι διαθέσιμες, η εύλογη αξία προσδιορίζεται από αποτιμήσεις εξωτερικών εκτιμητών με βάση επίσημες τιμές αγοράς για πιστωτικούς τίτλους με παρόμοια χαρακτηριστικά ή προεξοφλώντας τις αναμενόμενες ταμειακές ροές με επιτόκιο προσαρμοσμένο για τον κίνδυνο, όπου ο πιστωτικός κίνδυνος του Ομίλου προσδιορίζεται χρησιμοποιώντας στοιχεία έμμεσα παρατηρήσιμα, δηλαδή επίσημες τιμές παρόμοιων τίτλων που εκδίδονται από τον Όμιλο ή από άλλους Έλληνες εκδότες.

Για τα υπόλοιπα χρηματοοικονομικά μέσα που είναι βραχυπρόθεσμα ή επανατιμολογούνται ανά τακτά χρονικά διαστήματα (ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες, απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, υποχρεώσεις προς κεντρικές τράπεζες και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και υποχρεώσεις προς πελάτες), η λογιστική αξία τους προσεγγίζει την εύλογη αξία τους.

6. Καθαρά έσοδα από τόκους

	2022	2021
	€ εκατ.	€ εκατ.
Τόκοι έσοδα		
Πελάτες	1.394	1.234
- επιμετρούμενοι στο αποσβέσιμο κόστος	1.393	1.232
- επιμετρούμενοι στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	1	2
Χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και λοιπά στοιχεία ενεργητικού ⁽¹⁾⁽³⁾	75	11
Χρεωστικοί τίτλοι	258	151
- επιμετρούμενοι στο αποσβέσιμο κόστος	141	39
- επιμετρούμενοι στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση	107	109
- επιμετρούμενοι στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	10	3
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα (λογιστική αντιστάθμισης κινδύνου)	94	40
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα (χωρίς λογιστική αντιστάθμισης κινδύνου)	494	406
	2.315	1.842
Τόκοι έξοδα		
Πελάτες ⁽¹⁾	(93)	(50)
Χρηματοπιστωτικά ιδρύματα ⁽¹⁾⁽²⁾⁽³⁾	(2)	35
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους ⁽¹⁾	(118)	(83)
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα (λογιστική αντιστάθμισης κινδύνου)	(89)	(58)
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα (χωρίς λογιστική αντιστάθμισης κινδύνου)	(460)	(362)
Υποχρεώσεις από μισθώσεις- ΔΠΧΑ 16	(3)	(3)
	(765)	(521)
Σύνολο	1.550	1.321

⁽¹⁾ Επιμετρώνται στο αποσβέσιμο κόστος.

⁽²⁾ Για τη χρήση 2022, περιλαμβάνει καθαρά έσοδα € 53 εκατ. που αφορούν σε στοχευμένες πράξεις μακροπρόθεσμης αναχρηματοδότησης (TLTRO III) της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) (2021: € 91 εκατ.) (σημ. 31).

⁽³⁾ Ο τόκος από χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία με αρνητικά επιτόκια, τα οποία είχαν εφαρμοστεί το 2021 και μέχρι τον Ιούνιο του 2022, αναγνωρίστηκε ως έξοδο τόκων.

Το 2022, τα καθαρά έσοδα από τόκους αυξήθηκαν κατά 17,4% σε € 1.550 εκατ., κυρίως λόγω των υψηλότερων επιτοκίων, της αύξησης των χορηγήσεων δανείων και των αυξημένων εσόδων από το χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων. Η εν λόγω αύξηση, αντισταθμίστηκε εν μέρει από το υψηλότερο κόστος των εκδοθέντων πιστωτικών τίτλων και των καταθέσεων.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν τα έσοδα από τόκους από δάνεια και απαιτήσεις πελατών ανά κατηγορία δανείου και ποιοτική διαβάθμιση:

	31 Δεκεμβρίου 2022		
	Τόκοι έσοδα από μη-απομειωμένα δάνεια και απαιτήσεις € εκατ.	Τόκοι έσοδα από απομειωμένα δάνεια και απαιτήσεις € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Λιανική Τραπεζική	634	27	661
Επιχειρηματικά ⁽¹⁾	699	34	733
Σύνολο τόκων εσόδων από πελάτες	1.333	61	1.394

	31 Δεκεμβρίου 2021		
	Τόκοι έσοδα από μη-απομειωμένα δάνεια και απαιτήσεις € εκατ.	Τόκοι έσοδα από απομειωμένα δάνεια και απαιτήσεις € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Λιανική Τραπεζική	570	65	635
Επιχειρηματικά ⁽¹⁾	551	48	599
Σύνολο τόκων εσόδων από πελάτες	1.121	113	1.234

⁽¹⁾ Περιλαμβάνονται τόκοι έσοδα από δάνεια και απαιτήσεις προς το Δημόσιο τομέα.

7. Καθαρά έσοδα από τραπεζικές αμοιβές και προμήθειες

Οι παρακάτω πίνακες περιλαμβάνουν τα καθαρά έσοδα από τραπεζικές αμοιβές και προμήθειες από συμβάσεις με πελάτες στο πεδίο εφαρμογής του ΔΠΧΑ 15, αναλυμένα στις βασικές κατηγορίες ανά υπηρεσία και επιχειρηματικό τομέα (σημ. 43).

	31 Δεκεμβρίου 2022					
	Λιανική Τραπεζική € εκατ.	Τραπεζική Επιχειρήσεων € εκατ.	Διεθνείς Αγορές και Διαχείριση Κεφαλαίων € εκατ.	Διεθνείς Δραστηριότητες € εκατ.	Λοιπά και κέντρο απαλοιφής € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Χρηματοδοτικές δραστηριότητες	9	98	14	19	(0)	139
Αμοιβαία κεφάλαια και διαχείριση περιουσίας	13	1	41	11	5	71
Δραστηριότητες δικτύου και λοιπά ⁽¹⁾	70	7	31	105	(1)	213
Υπηρεσίες κεφαλαιαγοράς	-	9	13	6	(3)	26
Σύνολο	92	115	99	141	1	449

	31 Δεκεμβρίου 2021					
	Λιανική Τραπεζική € εκατ.	Τραπεζική Επιχειρήσεων € εκατ.	Διεθνείς Αγορές και Διαχείριση Κεφαλαίων € εκατ.	Διεθνείς Δραστηριότητες € εκατ.	Λοιπά και κέντρο απαλοιφής € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Χρηματοδοτικές δραστηριότητες	9	62	10	12	(0)	93
Αμοιβαία κεφάλαια και διαχείριση περιουσίας	16	1	40	9	7	73
Δραστηριότητες δικτύου και λοιπά ⁽¹⁾	55	6	24	91	(7)	168
Υπηρεσίες κεφαλαιαγοράς	-	6	14	5	(2)	24
Σύνολο	80	75	88	117	(3)	358

⁽¹⁾ Περιλαμβάνει προμήθειες από υπηρεσίες που σχετίζονται με πιστωτικές κάρτες.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις
8. Έσοδα από μη τραπεζικές υπηρεσίες

Τα έσοδα από μη τραπεζικές υπηρεσίες περιλαμβάνουν έσοδα από εκμίσθωση ακινήτων ποσού € 92,4 εκατ. (2021: € 95,9 εκατ.) και λοιπά έσοδα ποσού € 2,0 εκατ. (2021: € 1,9 εκατ.) από υπηρεσίες IT που παρέχονται από τις εταιρείες του Ομίλου.

9. Αποτελέσματα χαρτοφυλακίου συναλλαγών και επενδυτικών τίτλων

	2022	2021
	€ εκατ.	€ εκατ.
Αποτελέσματα χαρτοφυλακίου συναλλαγών		
Ομόλογα, συμπεριλαμβανομένων των θέσεων πώλησης (short positions)	98	(2)
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα (σημ. 19)	628	(29)
Μετοχές και αμοιβαία κεφάλαια	(1)	3
Συναλλαγματικές διαφορές	2	20
Σύνολο	727	(8)
Αποτελέσματα χαρτοφυλακίου επενδυτικών τίτλων		
Ομόλογα επιμετρούμενα στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση ⁽¹⁾	(26)	93
Μετοχές και αμοιβαία κεφάλαια	17	8
Σύνολο	(9)	101

⁽¹⁾ Περιλαμβάνει € 4 εκατ. έσοδα από τη ρευστοποίηση σχετιζόμενων παραγώγων (2021 : € 6 εκατ. ζημιά).

Το αποτέλεσμα του χαρτοφυλακίου συναλλαγών ποσού € 98 εκατ. κέρδη που αφορά στα ομόλογα, περιλαμβάνει € 9 εκατ. ζημιά (2021: € 3 εκατ. ζημιά) από ομόλογα εμπορικού χαρτοφυλακίου και € 107 εκατ. κέρδη από θέσεις πώλησης χρεωστικών τίτλων τις οποίες ο Όμιλος έλαβε στο πλαίσιο των στρατηγικών οικονομικής αντιστάθμισης (σημ. 35).

Τα κέρδη από παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα ποσού € 628 εκατ. περιλαμβάνουν κυρίως α) € 390 εκατ. πραγματοποιηθέντα κέρδη από τη ρευστοποίηση συμβάσεων ανταλλαγής επιτοκίων στο πλαίσιο της επικαιροποιημένης στρατηγικής αντιστάθμισης του Ομίλου, β) € 160 εκατ. πραγματοποιηθέντα κέρδη από την ρευστοποίηση συμβάσεων ανταλλαγής επιτοκίων μετά την υποχρεωτική διακοπή ορισμένων σχέσεων λογιστικής αντιστάθμισης και γ) € 70 εκατ. κέρδη σχετιζόμενα με την αντιστάθμιση επιτοκιακού κινδύνου σε επίπεδο χαρτοφυλακίου (macro hedging), εκ των οποίων € 20 εκατ. προκύπτουν από το μη αποτελεσματικό μέρος της αντιστάθμισης και € 50 εκατ. από τις μεταβολές στην εύλογη αξία των παραγώγων που χρησιμοποιούνται ως μέσα αντιστάθμισης που προκύπτουν ως μέρος της δυναμικής διαχείρισης της ομάδας των εν λόγω μέσων αντιστάθμισης σε μηνιαία βάση, και περιλαμβάνουν τις μεταβολές στην εύλογη αξία τους πριν από τον αρχικό προσδιορισμό ή τον μη προσδιορισμό τους μετέπειτα ως μέσα αντιστάθμισης (σημ. 2.2.3(i) και 19).

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις
10. Λοιπά έσοδα/(έξοδα)

	2022	2021
	€ εκατ.	€ εκατ.
Κέρδη/ (ζημιές) από μεταβολή στην εύλογη αξία των επενδυτικών ακινήτων (σημ. 27) ⁽¹⁾	34	32
Πώληση της μονάδας υπηρεσιών αποδοχής και εκκαθάρισης συναλλαγών καρτών της Eurobank – Project «Triangle» (σημ. 30)	325	-
Κέρδη/(ζημιές) από την αποαναγνώριση δανείων επιμετρούμενων στο αποσβέσιμο κόστος (σημ. 20)	2	(3)
Προμήθεια έξοδο που σχετίζεται με αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις (σημ. 13)	(6)	(6)
Κέρδη/ (ζημιές) από την πώληση/εκκαθάριση θυγατρικών και συγγενών εταιρειών (σημ. 23 και 24)	(34)	1
Έσοδα από μερίσματα	2	2
Κέρδη/ (ζημιές) δανείων στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	3	1
Λοιπά	(2)	3
Σύνολο	324	30

⁽¹⁾ Περιλαμβάνει κέρδος περίπου € 2 εκατ. που σχετίζεται με την επαναμέτρηση των ακινήτων που μεταφέρθηκαν από το χαρτοφυλάκιο ακινήτων ανακτηθέντων από πλειστηριασμούς στα επενδυτικά ακίνητα το 2022. Για το 2021, περιλαμβάνει κέρδος € 1,7 εκατ. που σχετίζεται με την επαναμέτρηση της συμμετοχής του Ομίλου στην πρώην κοινοπραξία του Value Touristiki S.A. (σημ. 23.1).

11. Λειτουργικά έξοδα

	2022	2021
	€ εκατ.	€ εκατ.
Αμοιβές και έξοδα προσωπικού	(447)	(434)
Διοικητικά έξοδα	(272)	(253)
Εισφορές στα ταμεία εξυγίανσης και εγγύησης των καταθέσεων	(74)	(75)
Αποσβέσεις ενσώματων παγίων στοιχείων	(46)	(40)
Αποσβέσεις δικαιωμάτων χρήσης μισθωμένων στοιχείων ενεργητικού	(40)	(38)
Αποσβέσεις άυλων παγίων στοιχείων	(38)	(36)
Σύνολο	(917)	(876)

Για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2022 το ποσό των λειτουργικών εξόδων (εξαιρουμένων των εισφορών σε ταμείο εγγύησης καταθέσεων ή ταμείο εξυγίανσης) για τις Ελληνικές δραστηριότητες του Ομίλου ανήλθε σε € 590 εκατ. (2021: € 583 εκατ.).

Εισφορές στα ταμεία εξυγίανσης και εγγύησης των καταθέσεων

Το 2016, ο Ενιαίος Μηχανισμός Εξυγίανσης (EME) (Single Resolution Mechanism – SRM), ο οποίος αποτελεί έναν από τους πυλώνες της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Ένωσης στην Ευρωζώνη μαζί με τον Ενιαίο Εποπτικό Μηχανισμό (Single Supervisory Mechanism – SSM), τέθηκε σε εφαρμογή. Το Ενιαίο Ταμείο Εξυγίανσης (Single Resolution Fund – SRF) δημιουργήθηκε με την Οδηγία 2014/806/ΕΕ, προκειμένου να διασφαλίσει ενιαία πρακτική στις χρηματοδοτήσεις εξυγίανσης εντός EME και υπάγεται στο Ενιαίο Συμβούλιο Εξυγίανσης (Single Resolution Board – SRB). Ο EME προβλέπει ότι το SRF θα δημιουργηθεί κατά την διάρκεια μιας περιόδου οκτώ ετών με «εκ των προτέρων» εισφορές του τραπεζικού τομέα, οι οποίες μπορεί να περιλαμβάνουν αμετάκλητες δεσμεύσεις πληρωμής ως μέρος του συνολικού ποσού της εισφοράς (σημ. 42).

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις
Αμοιβές και έξοδα προσωπικού

	2022	2021
	€ εκατ.	€ εκατ.
Μισθοί, ημερομίσθια και έκτακτες αμοιβές	(335)	(326)
Εισφορές κοινωνικής ασφάλισης	(50)	(51)
Αμοιβές συνταξιοδότησης και λοιπές παροχές λόγω εξόδου από την υπηρεσία	(18)	(17)
Λοιπά έξοδα	(44)	(40)
Σύνολο	(447)	(434)

Ο μέσος όρος του αριθμού των εργαζομένων του Ομίλου κατά τη διάρκεια της χρήσης ανήλθε σε 11,615 (2021: 11.495). Την 31 Δεκεμβρίου 2022, ο αριθμός των καταστημάτων και των κέντρων επιχειρηματικής και ιδιωτικής τραπεζικής του Ομίλου, ανήλθε σε 616 (2021: 668).

12. Λοιπές ζημιές απομείωσης, έξοδα αναδιάρθρωσης και προβλέψεις

	2022	2021
	€ εκατ.	€ εκατ.
Ζημιές απομείωσης και αποτίμησης ακινήτων	(15)	(17)
Ζημιές απομείωσης ομολόγων (σημ. 5.2.1.3)	(21)	(4)
Λοιπές ζημιές απομείωσης και προβλέψεις	(72)	(31)
Λοιπές ζημιές απομείωσης και προβλέψεις	(108)	(52)
Κόστος προγραμμάτων εθελουσίας εξόδου και λοιπές σχετικές δαπάνες (σημ. 35)	(60)	(10)
Λοιπά έξοδα αναδιάρθρωσης	(42)	(15)
Έξοδα αναδιάρθρωσης	(102)	(25)
Σύνολο	(210)	(77)

Για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2022, ο Όμιλος αναγνώρισε λοιπές ζημιές απομείωσης και προβλέψεις ποσού € 72 εκατ. (2021: € 31 εκατ.), εκ των οποίων € 49 εκατ. σχετίζονται με ζημιές απομείωσης απαιτήσεων και προβλέψεις για δικαστικές υποθέσεις και λοιπούς λειτουργικούς κινδύνους (2021: € 14 εκατ.), και € 23 εκατ. σχετίζονται κυρίως με ζημιές απομείωσης ηλεκτρονικών υπολογιστών και λογισμικών προγραμμάτων (2021: € 16 εκατ.) (σημ. 26 και 28).

Επίσης, για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2022, ο Όμιλος αναγνώρισε έξοδα αναδιάρθρωσης ποσού € 42 εκατ. (2021: € 15 εκατ.), εκ των οποίων € 14 εκατ. σχετίζονται με τη συγχώνευση της Eurobank a.d. Beograd με την Direktna Banka a.d. και τις μετέπειτα ενέργειες για τη λειτουργική ενσωμάτωσή της στον Όμιλο (2021: € 5 εκατ.), ενώ τα υπολειπόμενα έξοδα και για τις δύο περιόδους σχετίζονται κυρίως με τις δράσεις για το μετασχηματισμό του Ομίλου.

13. Φόρος εισοδήματος

	2022	2021
	€ εκατ.	€ εκατ.
Τρέχων φόρος	(45)	(40)
Αναβαλλόμενος φόρος	(360)	(116)
Σύνολο φόρου εισοδήματος	(405)	(156)

Σύμφωνα με το Νόμο 4172/2013, όπως ισχύει, ο φορολογικός συντελεστής στην Ελλάδα για τα πιστωτικά ιδρύματα που υπάγονται στις διατάξεις του άρθρου 27Α του Ν. 4172/2013 αναφορικά με τις αποδεκτές αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις έναντι του Ελληνικού Δημοσίου είναι 29%. Ο φορολογικός συντελεστής για τις νομικές οντότητες στην Ελλάδα, πλην των προαναφερθέντων πιστωτικών ιδρυμάτων, είναι 22%. Επιπρόσθετα, ο παρακρατούμενος φόρος επί των διανεμόμενων μερισμάτων, πλην των

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

ενδοομιλικών μερισμάτων, είναι 5%. Ειδικότερα, τα ενδοομιλικά μερίσματα απαλλάσσονται, υπό προϋποθέσεις, τόσο του παρακρατούμενου φόρου όσο και του φόρου εισοδήματος.

Οι φορολογικοί συντελεστές που ισχύουν για τα τραπεζικά ιδρύματα του Ομίλου, τα οποία περιλαμβάνονται στον επιχειρηματικό τομέα των διεθνών δραστηριοτήτων (σημ. 43) είναι οι ακόλουθοι: Βουλγαρία 10%, Σερβία 15%, Κύπρος 12,5% και Λουξεμβούργο 24,94%.

Φορολογικό πιστοποιητικό και ανέλεγκτες φορολογικές χρήσεις

Η Εταιρεία και οι θυγατρικές της, οι συγγενείς εταιρείες και οι κοινοπραξίες, οι οποίες δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα (σημ. 23 και 24) έχουν έως 6 ανέλεγκτες φορολογικές χρήσεις, σύμφωνα με τη γενική αρχή. Για τις χρήσεις που ξεκινούν από την 1 Ιανουαρίου 2016 και έπειτα, σύμφωνα με τον Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας, προβλέπεται σε προαιρετική βάση, η λήψη Ετήσιου Φορολογικού Πιστοποιητικού από τις ελληνικές εταιρείες των οποίων οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις υπάγονται σε υποχρεωτικό έλεγχο. Το εν λόγω πιστοποιητικό, εκδίδεται μετά τη διενέργεια σχετικού φορολογικού ελέγχου από το νόμιμο ελεγκτή ή ελεγκτικό γραφείο που ελέγχει τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις. Η Εταιρεία και, κατά γενικό κανόνα, οι ελληνικές εταιρείες του Ομίλου έχουν επιλέξει να λαμβάνουν το εν λόγω πιστοποιητικό.

Μετά την ολοκλήρωση το 2022, του φορολογικού ελέγχου της Εταιρείας από τις φορολογικές αρχές για τη φορολογική χρήση 2016, οι ανέλεγκτες φορολογικές χρήσεις της είναι 2017-2022, ενώ οι ανέλεγκτες φορολογικές χρήσεις της Τράπεζας είναι 2020-2022.

Η Εταιρεία, η Τράπεζα και οι λοιπές εταιρείες του Ομίλου που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα, έχουν λάβει φορολογικά πιστοποιητικά χωρίς διατύπωση επιφύλαξης για τις ανέλεγκτες φορολογικές χρήσεις μέχρι το 2021. Επιπλέον, για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2022, οι φορολογικοί έλεγχοι από εξωτερικούς ελεγκτές είναι σε εξέλιξη.

Σύμφωνα με την Ελληνική φορολογική νομοθεσία και τις αντίστοιχες Υπουργικές Αποφάσεις, οι εταιρείες για τις οποίες εκδίδεται φορολογικό πιστοποιητικό χωρίς επισημάνσεις για παραβάσεις της φορολογικής νομοθεσίας δεν εξαιρούνται από την επιβολή επιπρόσθετων φόρων και προστίμων από τις Ελληνικές φορολογικές αρχές μετά την ολοκλήρωση του φορολογικού ελέγχου στο πλαίσιο των νομοθετικών περιορισμών (ως γενική αρχή, πέντε έτη από τη λήξη της χρήσης στην οποία η φορολογική δήλωση θα πρέπει να έχει υποβληθεί). Υπό το πρίσμα των ανωτέρω την 31 Δεκεμβρίου 2022, κατά γενικό κανόνα, το δικαίωμα του Ελληνικού Δημοσίου να επιβάλλει φόρους μέχρι και το φορολογικό έτος 2016 (συμπεριλαμβανομένου) έχει παρέλθει χρονικά για τις εταιρείες του Ομίλου που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα.

Οι ανέλεγκτες φορολογικές χρήσεις των τραπεζικών ιδρυμάτων του Ομίλου στο εξωτερικό έχουν ως εξής: (α) Eurobank Cyprus Ltd, 2018-2022, (β) Eurobank Bulgaria A.D., 2017-2022, (γ) Eurobank Direktna a.d. (Σερβία), 2017-2022 και (δ) Eurobank Private Bank Luxembourg S.A., 2018-2022. Οι λοιπές εταιρείες του Ομίλου (σημ. 23 και 24), οι οποίες εδρεύουν σε χώρες του εξωτερικού, όπου προβλέπεται από τη νομοθεσία τακτικός φορολογικός έλεγχος, έχουν έως 6 ανέλεγκτες φορολογικές χρήσεις, σύμφωνα με τη γενική αρχή και τις προϋποθέσεις της φορολογικής νομοθεσίας που ισχύει σε κάθε χώρα.

Αναφορικά με τις συνολικές αβέβαιες φορολογικές θέσεις του, ο Όμιλος αξιολογεί όλες τις σχετικές εξελίξεις (δηλ. νομοθετικές αλλαγές, νομολογίες, φορολογικές/νομικές απόψεις, διοικητικές πρακτικές) και σχηματίζει επαρκείς προβλέψεις.

Αναβαλλόμενος φόρος

Ο αναβαλλόμενος φόρος υπολογίζεται με τη μέθοδο της υποχρέωσης (liability method) επί όλων των εκπιπτόμενων προσωρινών διαφορών, καθώς επίσης και επί των μη χρησιμοποιημένων φορολογικών ζημιών με το φορολογικό συντελεστή που αναμένεται να ισχύει στην περίοδο κατά την οποία θα τακτοποιηθεί η απαίτηση ή η υποχρέωση.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Ο αναβαλλόμενος φόρος αναλύεται παρακάτω:

	2022	2021
	€ εκατ.	€ εκατ.
Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις	4.161	4.422
Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις	(31)	(26)
Σύνολο αναβαλλόμενου φόρου	4.130	4.396

Η κίνηση του λογαριασμού αναβαλλόμενης φορολογίας παρουσιάζεται παρακάτω:

	2022	2021
	€ εκατ.	€ εκατ.
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	4.396	4.498
Έσοδο/(έξοδο) στην κατάσταση αποτελεσμάτων	(360)	(116)
Επενδυτικοί τίτλοι επιμετρούμενοι στην εύλογη αξία μέσω λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση	96	30
Αντιστάθμιση ταμειακών ροών	(0)	(15)
Αναλογιστικά κέρδη/(ζημιές)	(1)	-
Λοιπά	(1)	(1)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	4.130	4.396

Ο αναβαλλόμενος φόρος (έξοδο)/έσοδο προκύπτει από τα στοιχεία που αναφέρονται παρακάτω:

	2022	2021
	€ εκατ.	€ εκατ.
Προβλέψεις για πιστωτικούς κινδύνους, αποτίμηση, πωλήσεις και διαγραφές δανειακών απαιτήσεων	(128)	13
Μη χρησιμοποιηθείσες φορολογικές ζημιές	(0)	(1)
Ζημιές που σχετίζονται με το πρόγραμμα PSI+	(50)	(50)
Μεταφερόμενη χρεωστική διαφορά του Ν. 4831/2021	(73)	73
Μεταβολή στην εύλογη αξία και λοιπές προσωρινές διαφορές	(109)	(151)
Σύνολο αναβαλλόμενου φόρου εισοδήματος (έξοδο)/ έσοδο	(360)	(116)

Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις/(υποχρεώσεις) προκύπτουν από τα στοιχεία που αναφέρονται παρακάτω:

	2022	2021
	€ εκατ.	€ εκατ.
Προβλέψεις για πιστωτικούς κινδύνους, αποτίμηση και λογιστικές διαγραφές δανειακών απαιτήσεων	1.030	1.034
Ζημιές που σχετίζονται με το πρόγραμμα PSI+	951	1.001
Ζημιές από πωλήσεις και οριστικές διαγραφές δανείων	2.242	2.365
Μεταφερόμενη χρεωστική διαφορά του Ν. 4831/2021 ⁽¹⁾	-	73
Λοιπές απομειώσεις/μεταβολές στην εύλογη αξία που αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων	(120)	(38)
Αντιστάθμιση ταμειακών ροών	5	5
Υποχρεώσεις καθορισμένων παροχών	5	6
Ακίνητα, εξοπλισμός και άυλα πάγια στοιχεία	(78)	(61)
Επενδυτικοί τίτλοι επιμετρούμενοι στην εύλογη αξία μέσω λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση	(15)	(112)
Λοιπά ⁽²⁾	110	123
Σύνολο αναβαλλόμενου φόρου	4.130	4.396

⁽¹⁾ Το μη χρησιμοποιηθέν ποσό της απόσβεσης κατά την 31 Δεκεμβρίου 2021, των οριστικών φορολογικών ζημιών των δανείων, σύμφωνα με το νόμο 4831/2021 (βλέπε παρακάτω), συμψηφίστηκε με φορολογητέα κέρδη για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2022.

⁽²⁾ Περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις επί εκπιπτόμενων προσωρινών διαφορών που σχετίζονται με προβλέψεις για λειτουργικούς κινδύνους και δραστηριότητες χρηματοδοτικής μίσθωσης.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Περαιτέρω πληροφορίες σε σχέση με τις προαναφερθείσες κατηγορίες αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων την 31 Δεκεμβρίου 2022, παρατίθενται κατωτέρω:

- (α) € 1.030 εκατ. αφορούν σε εκπιπτόμενες προσωρινές διαφορές λόγω προβλέψεων απομείωσης/αποτίμησης για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια συμπεριλαμβανομένων των λογιστικών διαγραφών χρέους σύμφωνα με τον Ελληνικό φορολογικό νόμο 4172/2013, όπως είναι σε ισχύ. Αυτές οι προσωρινές διαφορές μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε μελλοντικές περιόδους χωρίς καθορισμένο χρονικό περιορισμό και σύμφωνα με τη φορολογική νομοθεσία που ισχύει σε κάθε χώρα που δραστηριοποιείται ο Όμιλος,
- (β) € 951 εκατ. αφορούν σε φορολογικές ζημιές από τη συμμετοχή του Ομίλου στο πρόγραμμα PSI+ και στο πρόγραμμα επαναγοράς των νέων τίτλων του Ελληνικού Δημοσίου, οι οποίες υπόκεινται σε απόσβεση για φορολογικούς σκοπούς εντός περιόδου τριάντα ετών, δηλ. 1/30 των ζημιών ετησίως αρχίζοντας από τη χρήση 2012 και εφεξής (βλέπε παρακάτω – ενότητα DTCs),
- (γ) € 2.242 εκατ. αφορούν στο αναπόσβεστο υπόλοιπο οριστικών φορολογικών ζημιών από διαγραφές και πωλήσεις δανείων, που υπόκεινται σε απόσβεση εντός περιόδου είκοσι ετών.

Αξιολόγηση της ανακτησιμότητας των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων

Η αναγνώριση των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων στηρίζεται στην εκτίμηση της Διοίκησης ότι οι εταιρείες του Ομίλου θα έχουν επαρκή μελλοντικά φορολογητέα κέρδη, έναντι των οποίων οι εκπιπτόμενες προσωρινές διαφορές και οι μη χρησιμοποιηθείσες φορολογικές ζημιές, θα μπορούν να χρησιμοποιηθούν. Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις προσδιορίζονται με βάση τη φορολογική μεταχείριση της κάθε κατηγορίας αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης, σύμφωνα με τη φορολογική νομοθεσία που ισχύει σε κάθε χώρα που δραστηριοποιείται ο Όμιλος και τη δυνατότητα συμψηφισμού των μεταφερόμενων φορολογικών ζημιών με μελλοντικά φορολογητέα κέρδη. Επιπλέον, η αξιολόγηση του Ομίλου σχετικά με την ανακτησιμότητα των αναγνωρισμένων αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων βασίζεται (α) στις εκτιμήσεις για τη μελλοντική επίδοση (προβλέψεις λειτουργικών αποτελεσμάτων) και τις προοπτικές ανάπτυξης που έχουν αντίκτυπο στα εκτιμώμενα μελλοντικά φορολογητέα κέρδη, (β) στο αναμενόμενο χρονοδιάγραμμα ανάκτησης ή διακανονισμού των εκπιπτόμενων και των φορολογητέων προσωρινών διαφορών, (γ) στην πιθανότητα ότι οι εταιρείες του Ομίλου θα έχουν επαρκή μελλοντικά φορολογητέα κέρδη, κατά την ίδια περίοδο που θα πραγματοποιηθεί η ανάκτηση ή ο διακανονισμός των εκπιπτόμενων και των φορολογητέων προσωρινών διαφορών ή κατά τα έτη στα οποία μπορούν να μεταφερθούν οι φορολογικές ζημιές και (δ) στην ιστορική εξέλιξη των αποτελεσμάτων (ιστορικές επιδόσεις) των εταιρειών του Ομίλου σε συνδυασμό με τις φορολογικές ζημιές προγενέστερων ετών που προκλήθηκαν από έκτακτα γεγονότα.

Ειδικότερα, την 31 Δεκεμβρίου 2022, η αξιολόγηση της ανακτησιμότητας των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων έχει βασιστεί στο τριετές Επιχειρηματικό Σχέδιο που εγκρίθηκε από το Διοικητικό Συμβούλιο τον Δεκέμβριο 2022, για την περίοδο έως το τέλος του 2025, και υποβλήθηκε στον Ενιαίο Εποπτικό Μηχανισμό (EEM-SSM). Για τα έτη μετά το 2025, η πρόβλεψη των λειτουργικών αποτελεσμάτων βασίστηκε στις εκτιμήσεις της Διοίκησης λαμβάνοντας υπόψη τις προοπτικές ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας, του τραπεζικού τομέα, και του Ομίλου. Συγκεκριμένα, οι προβλέψεις της Διοίκησης για τη μελλοντική κερδοφορία του Ομίλου που υιοθετήθηκαν στο Επιχειρηματικό Σχέδιο έχουν λάβει υπόψη, μεταξύ άλλων, α) την αύξηση των επιτοκίων, β) τη διατηρήσιμη αύξηση των δανείων και την ανάπτυξη, με σχετικά χαμηλότερο ρυθμό, των καταθέσεων των πελατών, γ) την αύξηση στα έσοδα από προμήθειες, προερχόμενη κυρίως από περιουσιακά στοιχεία υπό διαχείριση, από τραπεζοασφαλιστικές δραστηριότητες, από το δίκτυο καταστημάτων και τις δραστηριότητες που σχετίζονται με τις δανειοδοτήσεις, έκδοση καρτών και εκμίσθωση επενδυτικών ακινήτων, δ) την πειθαρχία στους στόχους των λειτουργικών εξόδων, ε) την περαιτέρω μείωση του δείκτη NPE σύμφωνα με τη στρατηγική διαχείρισης των Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων (NPE) που υποβλήθηκε στον Ενιαίο Εποπτικό Μηχανισμό (SSM) (σημ. 5.2), στ) το κόστος κινδύνου που αναμένεται να επηρεαστεί από τη μακροοικονομική αβεβαιότητα και τις επιπτώσεις των πληθωριστικών πιέσεων στο διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών και ζ) την εκπλήρωση των ενδιάμεσων MREL στόχων, καθ' όλη τη διάρκεια του σχεδίου. Οι σημαντικότερες ενέργειες που έχουν προβλεφθεί στο πλαίσιο του σχεδίου μετασχηματισμού του Ομίλου «Eurobank 2030», θα συμβάλουν στην επίτευξη των ανωτέρω οικονομικών στόχων.

Ο Όμιλος παρακολουθεί στενά και αξιολογεί συνεχώς τις εξελίξεις στο μακροοικονομικό και γεωπολιτικό πεδίο (σημ. 2) συμπεριλαμβανομένου των πληθωριστικών πιέσεων και την πιθανή επίπτωσή τους στην επίτευξη των στόχων του Επιχειρηματικού Σχεδίου, σε όρους ποιότητας ενεργητικού και κερδοφορίας και θα συνεχίσει να επικαιροποιεί τις εκτιμήσεις του αναλόγως.

Αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση έναντι του Ελληνικού Δημοσίου και φορολογικό καθεστώς για ζημιές από δάνεια

Την 31 Δεκεμβρίου 2022, σύμφωνα με το Νόμο 4172/2013 όπως ισχύει, οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις της Τράπεζας που πληρούν τα κριτήρια για μετατροπή τους σε οριστικές και εκκαθαρισμένες απαιτήσεις έναντι του Ελληνικού Δημοσίου (deferred

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

tax credits – DTCs) ανέρχονται σε € 3.402 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2021: € 3.547 εκατ.). Τα DTCs υπολογίζονται επί: (α) του αναπόσβεστου υπολοίπου των ζημιών από τη συμμετοχή της Τράπεζας στο πρόγραμμα PSI+ και στο πρόγραμμα επαναγοράς των νέων τίτλων του Ελληνικού Δημοσίου, οι οποίες υπόκεινται σε απόσβεση εντός περιόδου τριάντα ετών και (β) του συνολικού ποσού (i) του αναπόσβεστου υπολοίπου των οριστικών ζημιών από διαγραφές και πωλήσεις δανείων για τις οποίες πληρούνται τα κριτήρια ένταξής τους στο πλαίσιο DTCs και οι οποίες υπόκεινται σε απόσβεση εντός περιόδου είκοσι ετών, (ii) των λογιστικών διαγραφών δανείων ή πιστώσεων και (iii) των υπολειπόμενων συσσωρευμένων προβλέψεων και λοιπών ζημιών γενικά λόγω πιστωτικού κινδύνου που είχαν λογισθεί έως την 30 Ιουνίου 2015. Η μετατροπή των DTCs προϋποθέτει ότι το λογιστικό αποτέλεσμα της Τράπεζας, μετά από φόρους, για τη χρήση είναι ζημιογόνο.

Σύμφωνα με το νόμο 4831/2021 (άρθρο 125), ο οποίος τροποποίησε το νόμο 4172/2013, η απόσβεση των φορολογικών ζημιών από το PSI εκπίπτει από το φορολογητέο εισόδημα κατά προτεραιότητα έναντι της απόσβεσης της χρεωστικής διαφοράς που προκύπτει από διαγραφές και πωλήσεις δανείων. Επιπλέον, το ποσό της ετήσιας απόσβεσης της ανωτέρω χρεωστικής διαφοράς περιορίζεται στο ποσό των ετήσιων φορολογητέων κερδών, που υπολογίζονται πριν από την αφαίρεση αυτής της απόσβεσης και μετά την ετήσια φορολογική έκπτωση των ζημιών που σχετίζονται με το PSI. Το υπολειπόμενο ποσό της ετήσιας απόσβεσης της χρεωστικής διαφοράς που δεν συμψηφίστηκε, μπορεί να μεταφερθεί για έκπτωση εντός περιόδου είκοσι ετών. Εάν στο τέλος της εικοσαετούς περιόδου, κατά την οποία επιτρέπεται η χρήση των ανωτέρω αποσβέσεων των χρεωστικών διαφορών, απομένουν υπόλοιπα τα οποία δεν έχουν εκπέσει, αυτά θα αποτελούν φορολογική ζημιά, η οποία υπόκειται στον κανόνα της πενταετούς μεταφοράς. Οι ανωτέρω διατάξεις εφαρμόζονται από την 1 Ιανουαρίου 2021 και περιλαμβάνουν τις χρεωστικές διαφορές που έχουν προκύψει από διαγραφές και πωλήσεις δανείων που πραγματοποιήθηκαν από την 1 Ιανουαρίου 2016 και έπειτα.

Λαμβάνοντας υπόψη το φορολογικό καθεστώς που ισχύει, η ανακτησιμότητα της αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης της Τράπεζας που συνδέεται με δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες και η κεφαλαιακή της διάρθρωση για εποπτικούς σκοπούς διασφαλίζονται περαιτέρω, συνεισφέροντας σημαντικά στην επίτευξη των στόχων για τη διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων μέσω των διαγραφών και πωλήσεων δανείων, σύμφωνα με το κανονιστικό πλαίσιο και τις απαιτήσεις του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού (SSM).

Σύμφωνα με το φορολογικό νόμο 4172/2013, όπως ισχύει, επιβάλλεται μια ετήσια προμήθεια ποσοστού 1,5% για το υπερβάλλον ποσό των εγγυημένων από το Ελληνικό Δημόσιο αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων, που προκύπτει από τη διαφορά μεταξύ του ισχύοντος συντελεστή φορολόγησης για τα πιστωτικά ιδρύματα που υπάγονται στις διατάξεις του άρθρου 27Α του Ν. 4172/2013 (δηλ. 29%) και του συντελεστή φορολόγησης ο οποίος ίσχυε την 30 Ιουνίου 2015 (δηλ. 26%). Για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2022, έχουν αναγνωρισθεί στα «Λοιπά έσοδα/(έξοδα)» € 5,9 εκατ.

Συμφωνία του φόρου εισοδήματος και μη χρησιμοποιηθείσες φορολογικές ζημιές

Ο φόρος εισοδήματος επί των καθαρών (προ φόρου) κερδών του Ομίλου, διαφέρει από το θεωρητικό ποσό που θα προέκυπτε με βάση τον ισχύοντα φορολογικό συντελεστή, όπως αναλύεται παρακάτω:

	2022	2021
	€ εκατ.	€ εκατ.
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρου	1.735	483
Φόρος βάσει των ισχυόντων φορολογικών συντελεστών	(503)	(140)
Φορολογική επίδραση από:		
- έσοδα απαλλασσόμενα από φόρο και έξοδα μη εκπιπτόμενα	1	(5)
- διαφορετικούς φορολογικούς συντελεστές σε διάφορες χώρες	44	30
- αλλαγή στον ισχύοντα φορολογικό συντελεστή	-	1
- λοιπά	53	(42)
Σύνολο φόρου εισοδήματος	(405)	(156)

Την 31 Δεκεμβρίου 2022, η Εταιρεία και η Τράπεζα δεν έχουν αναγνωρίσει αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις επί μη χρησιμοποιημένων φορολογικών ζημιών € 470 εκατ. (2021: € 517 εκατ.). Συγκεκριμένα, μέρος των μεταφερόμενων φορολογικών ζημιών της Τράπεζας συμψηφίστηκε με τα φορολογητέα κέρδη για την περίοδο που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2022, οδηγώντας τον πραγματικό φορολογικό συντελεστή του Ομίλου στο 23% (32% τη συγκριτική περίοδο, συμπεριλαμβανομένης της επίπτωσης από

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

τη μη αναγνώριση αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης για τις ζημιές απομείωσης του δανειακού χαρτοφυλακίου «Mexico» στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις της Eurobank Holdings). Η ανάλυση του μη αναγνωρισμένου αναβαλλόμενου φόρου επί των μη χρησιμοποιημένων φορολογικών ζημιών της Εταιρείας και της Τράπεζας ανά έτος ληκτότητας των εν λόγω φορολογικών ζημιών παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα:

	Μη αναγνωρισμένες αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις € εκατ.
Έτη ληκτότητας μη χρησιμοποιημένων φορολογικών ζημιών	
2023	44
2024	62
2025	351
2026	12
2027	1
Σύνολο	470

14. Κέρδη ανά μετοχή

Τα βασικά κέρδη ανά μετοχή υπολογίζονται διαιρώντας τα καθαρά κέρδη που αναλογούν στους κατόχους κοινών μετοχών, με το μέσο σταθμισμένο αριθμό κοινών μετοχών σε κυκλοφορία κατά τη διάρκεια της χρήσης, εξαιρώντας το μέσο αριθμό ιδίων μετοχών που είχε στην κατοχή του Όμιλος κατά τη διάρκεια της χρήσης.

Τα προσαρμοσμένα (diluted) κέρδη ανά μετοχή υπολογίζονται προσαρμόζοντας το μέσο σταθμισμένο αριθμό κοινών μετοχών σε κυκλοφορία με την παραδοχή ότι όλοι οι δυνητικοί τίτλοι μετατρέψιμοι σε κοινές μετοχές, μετατρέπονται σε μετοχές. Την 31 Δεκεμβρίου 2022, οι δυνητικοί τίτλοι μετατρέψιμοι σε κοινές μετοχές του Ομίλου αφορούν στα δικαιώματα προαίρεσης αγοράς μετοχών, τα οποία παραχωρήθηκαν σε βασικά στελέχη τον Ιούλιο 2021 (σημ. 39). Ο μέσος σταθμισμένος αριθμός μετοχών προσαρμόζεται για τα δικαιώματα προαίρεσης αγοράς μετοχών με τον υπολογισμό του μέσου σταθμισμένου αριθμού των μετοχών που θα μπορούσε να αγοραστεί στην εύλογη αξία (καθορίζεται ως ο μέσος όρος της χρηματιστηριακής τιμής της μετοχής της Εταιρείας για τη χρήση). Ο αριθμός των μετοχών που προκύπτει από τον ανωτέρω υπολογισμό, προστίθεται στο μέσο σταθμισμένο αριθμό κοινών μετοχών σε κυκλοφορία για να καθοριστεί ο μέσος σταθμισμένος αριθμός κοινών μετοχών που θα χρησιμοποιηθεί για τον υπολογισμό των προσαρμοσμένων κερδών ανά μετοχή.

	€ εκατ.	Χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου	
		2022	2021
Καθαρά κέρδη χρήσης που αναλογούν στους κατόχους κοινών μετοχών		1.330	328
Μέσος σταθμισμένος αριθμός κοινών μετοχών σε κυκλοφορία για τα βασικά κέρδη ανά μετοχή	Αριθμός μετοχών	3.708.988.032	3.707.975.186
Μέσος σταθμισμένος αριθμός κοινών μετοχών σε κυκλοφορία για τα προσαρμοσμένα κέρδη ανά μετοχή	Αριθμός μετοχών	3.714.564.870	3.708.992.794
Κέρδη ανά μετοχή			
-Βασικά και προσαρμοσμένα κέρδη ανά μετοχή	€	0,36	0,09

15. Ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες

	2022	2021
	€ εκατ.	€ εκατ.
Ταμείο	504	478
Διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες	14.490	13.037
Σύνολο	14.994	13.515

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Η Τράπεζα και τα τραπεζικά ιδρύματα του Ομίλου στην Ευρωζώνη (Κύπρος και Λουξεμβούργο), υποχρεούνται να διακρατούν ένα ελάχιστο μέσο υπόλοιπο καταθέσεων στην εθνική κεντρική τους τράπεζα (απαίτηση τήρησης ελαχίστων αποθεματικών- MRR), κατά τη διάρκεια κάθε περιόδου τήρησης (δηλ. περιόδους έξι εβδομάδων). Οι εν λόγω καταθέσεις υπολογίζονται ως ποσοστό 1% επί συγκεκριμένων υποχρεώσεων, κυρίως καταθέσεων πελατών και μπορούν να αποσυρθούν οποιαδήποτε χρονική στιγμή, υπό την προϋπόθεση ότι πληρείται η απαίτηση τήρησης ελαχίστων αποθεματικών στην καθορισμένη περίοδο. Παρόμοιες υποχρεώσεις για την τήρηση ελαχίστων αποθεματικών στις εθνικές κεντρικές τους τράπεζες ισχύουν και για τα τραπεζικά ιδρύματα του Ομίλου σε Βουλγαρία και Σερβία. Την 31 Δεκεμβρίου 2022, τα υποχρεωτικά αποθεματικά (δηλ. εκείνα τα οποία οι εταιρείες του Ομίλου διατηρούν προκειμένου να πληρούνται οι απαιτήσεις τήρησης ελαχίστων αποθεματικών) με τις κεντρικές τράπεζες, ανήλθαν σε € 1.040 εκατ. (2021: € 871 εκατ.). Το επιτόκιο των πράξεων κύριας αναχρηματοδότησης (MRO) εφαρμόστηκε για τα υποχρεωτικά αποθεματικά (MRR) που τοποθετήθηκαν στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) μέχρι το Δεκέμβριο 2022 και το επιτόκιο καταθέσεων (DFR) που είναι σε ισχύ, εφαρμόστηκε μετέπειτα.

Το 2019, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) είχε αποφασίσει για τα πιστωτικά ιδρύματα που εντάσσονταν στο σχετικό πλαίσιο να εισάγει ένα σύστημα δύο βαθμίδων για την αποζημίωση των αποθεματικών τους, σύμφωνα με το οποίο εξαιρούνταν από την εφαρμογή αρνητικού επιτοκίου μέρος της κατατεθείσας υπερβάλλουσας ρευστότητας τους (δηλαδή των αποθεματικών τους που υπερέβαιναν τα ελάχιστα απαιτούμενα). Το ανωτέρω σύστημα δύο βαθμίδων άρθηκε από την (ΕΚΤ) τον Σεπτέμβριο 2022 και το (θετικό) επιτόκιο καταθέσεων (DFR) που είναι σε ισχύ, εφαρμόζεται μετέπειτα για την υπερβάλλουσα ρευστότητα που κατατίθεται στην ΕΚΤ.

16. Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα και λοιπές πληροφορίες για την κατάσταση ταμειακών ροών

Για σκοπούς σύνταξης της κατάστασης ταμειακών ροών, στα ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα περιλαμβάνονται τα ακόλουθα υπόλοιπα, με αρχική λήξη μικρότερη ή ίση των τριών μηνών:

	2022 € εκατ.	2021 € εκατ.
Ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες (εξαιρουμένων των υποχρεωτικών και ενεχυριασμένων καταθέσεων σε κεντρικές τράπεζες)(σημ. 15)	13.954	12.644
Απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	418	505
Τίτλοι εμπορικού χαρτοφυλακίου	16	-
Σύνολο	14.388	13.149

Τα λοιπά αποτελέσματα από επενδυτικούς τίτλους που παρουσιάζονται στις ταμειακές ροές από λειτουργικές δραστηριότητες αναλύονται ως εξής:

	2022 € εκατ.	2021 € εκατ.
Απόσβεση διαφοράς υπέρ/υπό το άρτιο και δεδουλευμένοι τόκοι (Κέρδη)/ζημιές από επενδυτικούς τίτλους	(21)	26
Έσοδα από μερίσματα	9	(101)
	(2)	(1)
Σύνολο	(14)	(76)

Για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2022, οι λοιπές προσαρμογές ποσού € 244 εκατ., που παρουσιάζονται στην κατάσταση ταμειακών ροών, περιλαμβάνουν κυρίως α) κέρδος € 325 εκατ. που προέκυψε από την πώληση της μονάδας υπηρεσιών αποδοχής και εκκαθάρισης συναλλαγών καρτών της Eurobank στην Worldline (σημ. 30), β) κέρδος € 34 εκατ. λόγω της πώλησης ποσοστού συμμετοχής 5,1% στην πρώην κοινοπραξία του Ομίλου Grivalia Hospitality S.A. και της επιμέτρησης την ημερομηνία της πώλησης της διακρατούμενης συμμετοχής στην εταιρεία ως χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων (FVTPL) (σημ. 24) και γ) € 76 εκατ. ζημιές που προήλθαν από τη μεταφορά στην κατάσταση αποτελεσμάτων των συναλλαγματικών διαφορών, οι οποίες προηγουμένως είχαν αναγνωριστεί στα λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση, λόγω εκκαθάρισης της ERB Istanbul Holding A.S. (σημ. 23.1).

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις
Μεταβολές στις υποχρεώσεις που απορρέουν από χρηματοδοτικές δραστηριότητες

Κατά τη διάρκεια της χρήσης που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2022, οι μεταβολές των υποχρεώσεων του Ομίλου που απορρέουν από χρηματοδοτικές δραστηριότητες, πέραν των υποχρεώσεων από μισθώσεις (σημ. 41), οφείλονται σε: α) εκδόσεις πιστωτικών τίτλων € 1.070 εκατ. (2021: € 1.141 εκατ.) (μετά από έξοδα έκδοσης) β) αποπληρωμή χρέους ποσού € 11 εκατ. (2021: € 156 εκατ.) και γ) απόσβεση των εξόδων έκδοσης και σε δεδουλευμένους τόκους ύψους € 57,1 εκατ. (2021: € 10,4 εκατ.).

17. Απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα

	2022	2021
	€ εκατ.	€ εκατ.
Δεσμευμένες καταθέσεις σε τράπεζες	911	2.002
Τοποθετήσεις σε τράπεζες και λοιπές απαιτήσεις έναντι τραπεζών	196	206
Τρεχούμενοι λογαριασμοί και υπόλοιπα σε διακανονισμό με τράπεζες	222	302
Σύνολο	1.329	2.510

Την 31 Δεκεμβρίου 2022, οι δεσμευμένες καταθέσεις του Ομίλου σε τράπεζες περιλαμβάνουν κυρίως: α) € 873 εκατ. που αφορούν κυρίως εξασφαλίσεις σε μετρητά σχετικές με τις συμβάσεις μείωσης πιστωτικού κινδύνου για συναλλαγές σε παράγωγα προϊόντα και για συμφωνίες επαναγοράς χρεογράφων (CSAs, GMRAs) και β) € 37 εκατ. εξασφαλίσεις σε μετρητά οι οποίες σχετίζονται με τη πώληση των πρώην θυγατρικών εταιρειών στη Ρουμανία.

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει την γεωγραφική κατανομή των απαιτήσεων από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα του Ομίλου:

	2022	2021
	€ εκατ.	€ εκατ.
Ελλάδα	42	36
Λοιπές Ευρωπαϊκές χώρες	1.217	2.249
Λοιπές χώρες	70	225
Σύνολο	1.329	2.510

18. Τίτλοι εμπορικού χαρτοφυλακίου

	2022	2021
	€ εκατ.	€ εκατ.
Ομόλογα (σημ. 5.2.1.3)	87	69
Μετοχές και αμοιβαία κεφάλαια	47	50
Σύνολο	134	119

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις
19. Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα και λογιστική αντιστάθμιση κινδύνων

Ο Όμιλος χρησιμοποιεί παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα για αντιστάθμιση χρηματοπιστωτικών κινδύνων και για εμπορικούς σκοπούς.

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει την εύλογη αξία των παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων που κατέχονται από τον Όμιλο ανά κατηγορία προϊόντος και τη σχέση αντιστάθμισης μαζί με την ονομαστική τους αξία. Η ονομαστική αξία των παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων είναι ενδεικτική της αξίας των χρηματοοικονομικών μέσων που αναγνωρίζονται στον ισολογισμό, χωρίς να προσδιορίζει απαραίτητα τα ποσά των μελλοντικών ταμειακών ροών, που σχετίζονται με αυτά τα μέσα ή την εύλογη αξία τους και για το λόγο αυτό δεν αντικατοπτρίζει τον κίνδυνο στον οποίο εκτίθεται ο Όμιλος κατά την περίοδο αναφοράς.

	31 Δεκεμβρίου 2022			31 Δεκεμβρίου 2021		
	Ονομαστική αξία	Εύλογη αξία		Ονομαστική αξία	Εύλογη αξία	
	€ εκατ.	Απαιτήσεων € εκατ.	Υποχρεώσεων € εκατ.	€ εκατ.	Απαιτήσεων € εκατ.	Υποχρεώσεων € εκατ.
Παράγωγα για τα οποία δεν εφαρμόζεται λογιστική αντιστάθμιση /διακρατούμενα για εμπορικούς σκοπούς						
- Συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων	35.481	1.778	1.372	29.758	1.738	1.352
- Δικαιώματα προαίρεσης επιτοκίων ⁽¹⁾	3.616	74	96	3.599	41	97
- Συμβάσεις ανταλλαγής συναλλάγματος και επιτοκίων	-	-	-	41	3	3
- Συμβόλαια ανταλλαγής συναλλάγματος ⁽²⁾	3.686	62	71	3.682	53	25
- Λοιπά ⁽³⁾	154	2	2	195	2	2
		1.916	1.541		1.837	1.479
Παράγωγα διακρατούμενα για αντιστάθμιση εύλογης αξίας						
- Συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων	7.277	463	431	3.732	82	804
- Συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων (μακρο-αντιστάθμιση)	4.792	180	-	-	-	-
- Συμβάσεις κατώτατων ορίων διακύμανσης επιτοκίων	7.791	-	55	-	-	-
		643	486		82	804
Παράγωγα διακρατούμενα για αντιστάθμιση ταμειακών ροών						
- Συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων	-	-	-	1.852	30	54
- Συμβάσεις ανταλλαγής συναλλάγματος και επιτοκίων	1.646	2	78	1.632	0	57
		2	78		30	111
Συμφηφισμός (σημ. 5.2.1.4 και 32)						
- Συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων		(1.376)	(444)			
Σύνολο παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων		1.185	1.661		1.949	2.394

⁽¹⁾ Τα δικαιώματα προαίρεσης επιτοκίων περιλαμβάνουν συμβάσεις ανώτατων και κατώτατων ορίων διακύμανσης επιτοκίων και δικαιώματα προαίρεσης επί συμφωνιών ανταλλαγής επιτοκίων.

⁽²⁾ Περιλαμβάνει προθεσμιακές συμβάσεις συναλλάγματος/ανταλλαγής συναλλάγματος και δικαιώματα προαίρεσης αγοράς και πώλησης συναλλάγματος,

⁽³⁾ Περιλαμβάνουν συμβόλαια ανταλλαγής πιστωτικών κινδύνων (Credit default swaps), τίτλους παραστατικών δικαιωμάτων κτήσης μετοχών (warrants), παράγωγα επί εμπορευμάτων (commodity derivatives), προθεσμιακά συμβόλαια (futures) και δικαιώματα προαίρεσης μετοχών, που διαπραγματεύονται σε χρηματιστήριο.

Πληροφορίες ως προς την επιμέτρηση της εύλογης αξίας και τον συμφηφισμό των παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων ενεργητικού και υποχρεώσεων παρατίθενται στις σημειώσεις 5.3 και 5.2.1.4, αντίστοιχα.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Για την αντιμετώπιση της υψηλής αστάθειας στην αγορά και συγκεκριμένα της αύξησης των επιπέδων των επιτοκίων και των αποδόσεων ομολόγων που υφίσταται από τις αρχές του 2022, ο Όμιλος αποφάσισε την παύση συγκεκριμένων σχέσεων αντιστάθμισης ορισμένες ως αντισταθμιστικές εύλογης αξίας και ταμειακών ροών, οι οποίες είχαν συμφωνηθεί σε περιβάλλον χαμηλών επιτοκίων και είχαν εκπληρώσει σε σημαντικό βαθμό τον αντισταθμιστικό σκοπό τους. Οι εν λόγω θέσεις σε παράγωγα ρευστοποιήθηκαν σταδιακά κατά το πρώτο τρίμηνο του 2022, ενώ παράλληλα χρησιμοποιήθηκαν νέα παράγωγα για σκοπούς οικονομικής αντιστάθμισης για τη διαχείριση του επιτοκιακού κινδύνου του Ομίλου σε επίπεδο χαρτοφυλακίου. Τα εν λόγω παράγωγα τελικά ρευστοποιήθηκαν προς το τέλος του δεύτερου τριμήνου του 2022, καθώς η Διοίκηση, στο πλαίσιο των επικαιροποιημένων στρατηγικών της για αντισταθμίσεις και των στόχων διαχείρισης κινδύνων, αποφάσισε να συνάψει νέες συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων οι οποίες καθορίστηκαν κατά την έναρξή τους ως μέσα αντιστάθμισης για τα οποία εφαρμόζεται λογιστική αντιστάθμισης. Τα πραγματοποιηθέντα κέρδη από τις προαναφερθείσες ενέργειες στο πλαίσιο των στρατηγικών αντιστάθμισης του Ομίλου, λόγω της αύξησης των επιτοκίων, ανήλθαν σε περίπου € 390 εκατ. (σημ. 9).

Επιπλέον, οι σημαντικές μεταβολές στους δείκτες επιτοκίων και πληθωρισμού, κυρίως σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα, αύξησε την αποτελεσματικότητα ορισμένων μακροπρόθεσμων σχέσεων αντιστάθμισης για τις οποίες χρησιμοποιούνται διαφορετικά προεξοφλητικά επιτόκια για το αντισταθμιζόμενο στοιχείο και το μέσο αντιστάθμισης. Για αυτές τις σχέσεις αντιστάθμισης, ο λόγος αντιστάθμισης βγήκε εκτός του καθορισμένου εύρους 80%-125% που επιτρέπει το ΔΛΠ 39, τόσο μελλοντικά όσο και αναδρομικά, γεγονός που οδήγησε στην υποχρεωτική διακοπή της λογιστικής αντιστάθμισης καθώς οι εν λόγω σχέσεις δεν πληρούσαν πλέον τα κριτήρια λογιστικής αντιστάθμισης. Ως εκ τούτου, η Τράπεζα προχώρησε στη σταδιακή ρευστοποίηση των σχετικών συμβάσεων ανταλλαγής επιτοκίων, πραγματοποιώντας κέρδη περίπου € 160 εκατ. (σημ. 9), ενώ ταυτόχρονα σύναψε νέες συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων μικρότερης διάρκειας, ώστε εφεξής να διασφαλίσει την αποτελεσματικότητα της αντιστάθμισης.

Ο Όμιλος χρησιμοποιεί παράγωγα προϊόντα και άλλα χρηματοοικονομικά μέσα, τα οποία έχουν οριστεί ως μέσα αντιστάθμισης, προκειμένου να μειώσει την έκθεσή του σε κινδύνους αγοράς. Οι πρακτικές αντιστάθμισης και η λογιστική απεικόνισή τους παρουσιάζονται στη σημείωση 2.2.3. Συγκεκριμένα:

(α) Αντιστάθμιση εύλογης αξίας

Ο Όμιλος χρησιμοποιεί συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων και συμβάσεις ανταλλαγής συναλλάγματος και επιτοκίων προκειμένου να αντισταθμίσει μέρος του υφιστάμενου επιτοκιακού κινδύνου από πιθανή μεταβολή της εύλογης αξίας των χρεωστικών και πιστωτικών τίτλων σταθερού επιτοκίου ή των δανείων και απαιτήσεων σταθερού επιτοκίου, τα οποία εκφράζονται σε εγχώρια και ξένα νομίσματα. Το 2022, ο Όμιλος αναγνώρισε κέρδη € 886 εκατ. (2021: € 60 εκατ. ζημιά) από μεταβολές στην λογιστική αξία των μέσων αντιστάθμισης και € 862 εκατ. ζημιά (2021: € 68 εκατ. κέρδη) από μεταβολές στην λογιστική αξία των αντισταθμιζόμενων στοιχείων που αποδίδονται στον αντισταθμιζόμενο κίνδυνο. Το ποσό του μη αποτελεσματικού μέρους των συναλλαγών αντιστάθμισης το οποίο αναγνωρίστηκε το 2022 στα «Αποτελέσματα χαρτοφυλακίου συναλλαγών» ήταν € 24 εκατ. κέρδη (2021: € 8 εκατ. κέρδη).

(β) Αντιστάθμιση εύλογης αξίας – χαρτοφυλάκιο στοιχείων ενεργητικού

Ο Όμιλος χρησιμοποιεί ομάδες από συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων προκειμένου να αντισταθμίσει μέρος του υφιστάμενου επιτοκιακού κινδύνου από πιθανή μεταβολή της εύλογης αξίας ενός χαρτοφυλακίου δανείων και απαιτήσεων σταθερού επιτοκίου, περιλαμβανομένων των χρεωστικών τίτλων ομολόγων που πρωτίστως εκδόθηκαν και διακρατήθηκαν από τον Όμιλο (Μακρο-αντιστάθμιση). Ο Όμιλος κατά κύριο λόγο προσδιορίζει την μεταβολή της εύλογης αξίας που οφείλεται στις μεταβολές του επιτοκίου αναφοράς ως τον αντισταθμιζόμενο κίνδυνο χρησιμοποιώντας παραδοχές για τον κίνδυνο πρόωρων αποπληρωμών των δανείων και κατ' επέκταση συνάπτει συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων στις οποίες το σταθερό σκέλος αντικατοπτρίζει τους οικονομικούς κινδύνους των αντισταθμιζόμενων στοιχείων. Το 2022, ο Όμιλος αναγνώρισε κέρδη € 180 εκατ. από μεταβολές στην λογιστική αξία των μέσων αντιστάθμισης, και € 159 εκατ. ζημιά από μεταβολές στην λογιστική αξία των αντισταθμιζόμενων στοιχείων που αποδίδονται στον αντισταθμιζόμενο κίνδυνο. Συνεπώς, το ποσό του μη αποτελεσματικού μέρους των συναλλαγών αντιστάθμισης το οποίο αναγνωρίστηκε το 2022 στα «Αποτελέσματα χαρτοφυλακίου συναλλαγών» ήταν € 21 εκατ. κέρδη.

Ο Όμιλος επίσης συνάπτει στην αγορά πωλήσεις δικαιωμάτων προαίρεσης κατώτατων επιτοκίων για να αντισταθμίσει τον κίνδυνο μεταβολής που απορρέει από τις μεταβολές της εύλογης αξίας των αγορασθέντων δικαιωμάτων προαίρεσης κατώτατων επιτοκίων τα οποία ενσωματώνονται σε χαρτοφυλάκια δανείων και απαιτήσεων καθώς και χρεωστικών τίτλων κυμαινόμενου επιτοκίου. Το 2022, ο Όμιλος αναγνώρισε κέρδη € 20 εκατ. από μεταβολές στην λογιστική αξία των μέσων αντιστάθμισης, και € 20 εκατ. ζημιά από μεταβολές στην λογιστική αξία των αντισταθμιζόμενων στοιχείων που αποδίδονται στον αντισταθμιζόμενο κίνδυνο.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

(γ) Αντιστάθμιση ταμειακών ροών

Ο Όμιλος χρησιμοποιεί συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων και συμβάσεις ανταλλαγής συναλλάγματος και επιτοκίων προκειμένου να αντισταθμίσει μέρος του υφιστάμενου επιτοκιακού και συναλλαγματικού κινδύνου που απορρέει από τις διακυμάνσεις των ταμειακών ροών των κυμαινόμενου επιτοκίου ενήμερων δανείων και απαιτήσεων από πελάτες ή καταθέσεων κυμαινόμενου επιτοκίου, τα οποία εκφράζονται σε εγχώρια και ξένα νομίσματα, ή των μη αναγνωρισμένων πιθανών μελλοντικών συναλλαγών. Για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2022, αναγνωρίστηκαν κέρδη ποσού € 19 εκατ. στα λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση σχετικά με παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα τα οποία είχαν οριστεί από τον Όμιλο ως μέσα αντιστάθμισης ταμειακών ροών (2021: € 51 εκατ. κέρδη). Επιπλέον, το 2022, το μη αποτελεσματικό μέρος των συναλλαγών αντιστάθμισης ταμειακών ροών που αναγνωρίστηκε στην κατάσταση αποτελεσμάτων ήταν μηδέν (2021: μηδέν).

Επιπρόσθετα, ο Όμιλος χρησιμοποιεί άλλα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα τα οποία δεν έχουν οριστεί ως μέσα αντιστάθμισης, για να διαχειριστεί την έκθεσή του κατά κύριο λόγο σε επιτοκιακό και συναλλαγματικό κίνδυνο. Τα παράγωγα αυτά που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις λογιστικής αντιστάθμισης, χρησιμοποιούνται για σκοπούς οικονομικής αντιστάθμισης στοιχείων ενεργητικού και παθητικού. Τα αναφερθέντα παράγωγα, παρακολουθούνται και έχουν κατηγοριοποιηθεί για σκοπούς λογιστικής απεικόνισης μαζί με εκείνα που κατέχονται για εμπορικούς σκοπούς.

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν την έκθεση του Ομίλου σε παράγωγα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού, ανά γεωγραφικό τομέα και κλάδο δραστηριότητας:

	31 Δεκεμβρίου 2022			
	Ελλάδα € εκατ.	Λοιπές Ευρωπαϊκές	Λοιπές	Σύνολο € εκατ.
		χώρες € εκατ.	χώρες € εκατ.	
Δημόσιο	249	-	-	249
Τράπεζες	12	291	570	873
Επιχειρήσεις	51	12	-	63
Σύνολο	312	303	570	1.185

	31 Δεκεμβρίου 2021			
	Ελλάδα € εκατ.	Λοιπές Ευρωπαϊκές	Λοιπές	Σύνολο € εκατ.
		χώρες € εκατ.	χώρες € εκατ.	
Δημόσιο	1.105	-	-	1.105
Τράπεζες	4	466	261	731
Επιχειρήσεις	109	0	4	113
Σύνολο	1.218	466	265	1.949

Την 31 Δεκεμβρίου 2022 η συνολική λογιστική αξία των θέσεων σε παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα με το Ελληνικό Δημόσιο ανήλθε σε € 489 εκατ., υποχρέωση (31 Δεκεμβρίου 2021: € 1.100 εκατ., απαίτηση).

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Την 31 Δεκεμβρίου 2022 και 2021, η ανάλυση ληκτότητας της ονομαστικής αξίας των χρηματοοικονομικών μέσων που ορίζει ο Όμιλος ως μέσα αντιστάθμισης παρουσιάζεται στους παρακάτω πίνακες:

	31 Δεκεμβρίου 2022									
	Αντιστάθμιση εύλογης αξίας					Αντιστάθμιση ταμειακών ροών				
	1 - 3 μήνες € εκατ.	3 - 12 μήνες € εκατ.	1-5 χρόνια € εκατ.	Πάνω από 5 χρόνια € εκατ.	Σύνολο € εκατ.	3 - 12 μήνες € εκατ.	1-5 χρόνια € εκατ.	Πάνω από 5 χρόνια € εκατ.	Σύνολο € εκατ.	
Συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων ⁽¹⁾	255	24	2.884	4.114	7.277	-	-	-	-	
Δικαιώματα προαίρεσης επιτοκίων	-	-	800	6.991	7.791	-	-	-	-	
Συμβάσεις ανταλλαγής συναλλάγματος και επιτοκίων	-	-	-	-	-	101	1.545	-	1.646	
Σύνολο	255	24	3.684	11.105	15.068	101	1.545	-	1.646	

	31 Δεκεμβρίου 2021									
	Αντιστάθμιση εύλογης αξίας					Αντιστάθμιση ταμειακών ροών				
	1 - 3 μήνες € εκατ.	3 - 12 μήνες € εκατ.	1-5 χρόνια € εκατ.	Πάνω από 5 χρόνια € εκατ.	Σύνολο € εκατ.	3 - 12 μήνες € εκατ.	1-5 χρόνια € εκατ.	Πάνω από 5 χρόνια € εκατ.	Σύνολο € εκατ.	
Συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων	39	13	500	3.180	3.732	19	728	1.105	1.852	
Συμβάσεις ανταλλαγής συναλλάγματος και επιτοκίων	-	-	-	-	-	48	1.584	-	1.632	
Σύνολο	39	13	500	3.180	3.732	67	2.312	1.105	3.484	

⁽¹⁾ Η ονομαστική αξία των συμβάσεων ανταλλαγής επιτοκίων τα οποία ορίζονται ως μέσα αντιστάθμισης της εύλογης αξίας σε χαρτοφυλάκια στοιχείων ενεργητικού δεν περιλαμβάνεται.

(α) Αντιστάθμιση εύλογης αξίας

Οι παρακάτω πίνακες παρέχουν πληροφορίες σχετικά με αντισταθμιζόμενα στοιχεία τα οποία υπόκεινται σε αντιστάθμιση εύλογης αξίας για τις χρήσεις που έληξαν την 31 Δεκεμβρίου 2022 και 2021:

	31 Δεκεμβρίου 2022		
	Λογιστική αξία/Αντισταθμιζόμενη έκθεση € εκατ.	Σωρευτικό ποσό των προσαρμογών της αντιστάθμισης εύλογης αξίας το οποίο σχετίζεται με το αντισταθμιζόμενο στοιχείο € εκατ.	Μεταβολή στην αξία που χρησιμοποιήθηκε ως βάση για το μη αποτελεσματικό μέρος της λογιστικής αντιστάθμισης € εκατ.
	Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες ⁽¹⁾	12.693	(216)
Χρεωστικοί τίτλοι στο αποσβέσιμο κόστος ⁽¹⁾	3.978	(17)	(431)
Χρεωστικοί τίτλοι στην εύλογη αξία μέσω των λουτών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση	1.336	(157)	(266)
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	2.373	(120)	(120)
Σύνολο	20.380	(510)	(1.042)

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

	31 Δεκεμβρίου 2021		Μεταβολή στην αξία που χρησιμοποιήθηκε ως βάση για το μη αποτελεσματικό μέρος της λογιστικής αντιστάθμισης
	Σωρευτικό ποσό των προσαρμογών της αντιστάθμισης εύλογης αξίας το οποίο σχετίζεται με το λογιστικό /Αντισταθμιζόμενο η έκθεση	αντισταθμιζόμενο στοιχείο	
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες ⁽¹⁾	470	16	(5)
Χρεωστικοί τίτλοι στο αποσβέσιμο κόστος	2.208	531	179
Χρεωστικοί τίτλοι στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση	2.573	94	(105)
Σύνολο	5.251	641	69

⁽¹⁾ Για αντισταθμίσεις κινδύνου δανείων και απαιτήσεων από πελάτες, και χρεωστικών τίτλων στο αποσβέσιμο κόστος που περιλαμβάνονται σε αντισταθμίσεις κινδύνου χαρτοφυλακίων, παρουσιάζεται το ποσό που ορίζεται ως αντισταθμιζόμενο.

Την 31 Δεκεμβρίου 2022, τα σωρευμένα ποσά προσαρμογών αντιστάθμισης εύλογης αξίας που παραμένουν στον Ισολογισμό για στοιχεία τα οποία έχουν παύσει να προσαρμόζονται για κέρδη και ζημιές αντιστάθμισης ήταν € 279 εκατ. απαιτήσεις για χρεωστικούς τίτλους στο αποσβέσιμο κόστος, € 4 εκατ. υποχρεώσεις για πιστωτικούς τίτλους και € 19 εκατ. υποχρεώσεις από προσαρμογές που σχετίζονται με χρεωστικούς τίτλους αποτιμώμενους στην εύλογη αξία μέσω λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση (2021: € 190 εκατ. απαιτήσεις για χρεωστικούς τίτλους στο αποσβέσιμο κόστος).

(β) Αντιστάθμιση ταμειακών ροών

Το αποθεματικό αντιστάθμισης ταμειακών ροών για συνεχιζόμενες αντισταθμίσεις την 31 Δεκεμβρίου 2022 ήταν € 4 εκατ. κέρδη, (2021: € 3 εκατ. κέρδη), τα οποία αφορούν δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες (2021: € 4 εκατ. κέρδη αφορούν δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες και € 1 εκατ. ζημιά καταθέσεις).

Την 31 Δεκεμβρίου 2022, τα υπόλοιπα που παραμένουν στο αποθεματικό αντιστάθμισης ταμειακών ροών από σχέσεις αντιστάθμισης ταμειακών ροών για τις οποίες δεν εφαρμόζεται πλέον λογιστική αντιστάθμιση κινδύνου ήταν € 20 εκατ. ζημιά (2021: € 19 εκατ. ζημιά).

Η συμφωνία των στοιχείων των ειδικών αποθεματικών του Ομίλου, συμπεριλαμβανομένων των αντισταθμίσεων των ταμειακών ροών, παρέχεται στη σημ. 38.

20. Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες

	2022 € εκατ.	2021 € εκατ.
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες στο αποσβέσιμο κόστος		
- Λογιστική αξία προ πρόβλεψης	43.450	40.815
- Πρόβλεψη απομείωσης	(1.626)	(1.872)
Λογιστική αξία	41.824	38.943
Μεταβολές εύλογης αξίας δανείων λόγω αντιστάθμισης επιτοκιακού κινδύνου σε επίπεδο χαρτοφυλακίου	(163)	-
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	16	23
Σύνολο	41.677	38.967

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει τη λογιστική αξία και την έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες ανά κατηγορία προϊόντος και ανά στάδιο την 31 Δεκεμβρίου 2022:

	31 Δεκεμβρίου 2022				31 Δεκεμβρίου 2021
	ECL 12μήνου - Στάδιο 1 € εκατ.	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 2 € εκατ.	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 3 και POCI ⁽¹⁾ € εκατ.	Συνολική αξία € εκατ.	Συνολική αξία € εκατ.
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες στο αποσβέσιμο κόστος					
Στεγαστικά δάνεια:					
- Λογιστική αξία προ πρόβλεψης	6.832	2.825	545	10.201	10.105
- Πρόβλεψη απομείωσης	(21)	(160)	(229)	(409)	(325)
Λογιστική αξία	6.810	2.665	316	9.792	9.780
Καταναλωτικά δάνεια:					
- Λογιστική αξία προ πρόβλεψης	2.669	427	257	3.353	3.242
- Πρόβλεψη απομείωσης	(37)	(48)	(186)	(271)	(340)
Λογιστική αξία	2.633	379	70	3.082	2.902
Δάνεια σε μικρές επιχειρήσεις:					
- Λογιστική αξία προ πρόβλεψης	2.668	740	434	3.842	3.753
- Πρόβλεψη απομείωσης	(23)	(72)	(229)	(324)	(326)
Λογιστική αξία	2.645	668	205	3.518	3.427
Επιχειρηματικά δάνεια:⁽²⁾⁽³⁾					
- Λογιστική αξία προ πρόβλεψης	23.448	1.581	1.024	26.054	23.716
- Πρόβλεψη απομείωσης	(68)	(75)	(478)	(621)	(881)
Λογιστική αξία	23.380	1.506	546	25.432	22.835
Σύνολο δανείων και απαιτήσεων από πελάτες στο αποσβέσιμο κόστος					
- Λογιστική αξία προ πρόβλεψης	35.618	5.573	2.259	43.450	40.815
- Πρόβλεψη απομείωσης	(149)	(355)	(1.121)	(1.626)	(1.872)
Λογιστική αξία	35.468	5.218	1.138	41.824	38.943
Μεταβολές εύλογης αξίας δανείων λόγω αντιστάθμισης επιτοκιακού κινδύνου σε επίπεδο χαρτοφυλακίου				(163)	-
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων					
Λογιστική αξία ⁽⁴⁾				16	23
Σύνολο				41.677	38.967

⁽¹⁾ Την 31 Δεκεμβρίου 2022 πιστωτικά απομειωμένα κατά την αρχική αναγνώριση δάνεια πελατών (POCI) λογιστικής αξίας προ απομείωσης € 43 εκατ. (εκ των οποίων € 41 εκατ. περιλαμβάνονται στα μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα) και € 6,5 εκατ. προβλέψεων απομείωσης περιλαμβάνονται στην κατηγορία «Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ' όλη τη διάρκεια των δανείων – Στάδιο 3 και POCI» (31 Δεκεμβρίου 2021: € 44 εκατ. λογιστική αξία προ απομείωσης και € 6,4 εκατ. πρόβλεψη απομείωσης).

⁽²⁾ Περιλαμβάνει ποσό € 4.901 εκατ. που αφορά στα ομόλογα υψηλής διαβάθμισης των τιτλοποιήσεων Pillar, Cairo και Mexico, τα οποία έχουν ταξινομηθεί στο Στάδιο 1.

⁽³⁾ Περιλαμβάνει δάνεια στο Δημόσιο.

⁽⁴⁾ Περιλαμβάνει ποσό € 9,9 εκατ. που αφορά στα ομόλογα ενδιάμεσης διαβάθμισης των τιτλοποιήσεων Pillar, Cairo και Mexico.

Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες - Project Solar

Στο πλαίσιο της στρατηγικής διαχείρισης των NPE, ο Όμιλος έχει σχεδιάσει μία νέα τιτλοποίηση NPE (project «Solar») ως μέρος μιας κοινής πρωτοβουλίας με άλλες Ελληνικές συστημικές τράπεζες, η οποία έχει ξεκινήσει από το 2018, ώστε να μειώσει περαιτέρω τον δείκτη NPE και να ενισχύσει την εξυγίανση του ισολογισμού του. Επιπλέον, ο Όμιλος στοχεύει στην εποπτική και λογιστική αποαναγνώριση του υποκείμενου επιχειρηματικού δανειακού χαρτοφυλακίου από τον ισολογισμό του, μέσω της επίτευξης της

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

μεταφοράς σημαντικού κινδύνου (SRT) και της ένταξης της τιτλοποίησης «Solar» στο Ελληνικό Πρόγραμμα Προστασίας Περιουσιακών Στοιχείων («HAPS»), προκειμένου ο τίτλος υψηλής διαβάθμισης της τιτλοποίησης να καταστεί δικαιούχος της εγγύησης του Ελληνικού Δημοσίου. Παράλληλα, η Διοίκηση μαζί με τις υπόλοιπες συμμετέχουσες τράπεζες, έχουν ξεκινήσει ενέργειες για την πώληση της πλειοψηφίας των τίτλων ενδιάμεσης (mezzanine) και χαμηλής (junior) διαβάθμισης που θα εκδοθούν στο πλαίσιο της προαναφερθείσας τιτλοποίησης.

Κατά συνέπεια, από την 30 Ιουνίου 2022, ο Όμιλος ταξινόμησε ως κατεχόμενο προς πώληση το υποκείμενο επιχειρηματικό δανειακό χαρτοφυλάκιο, ενώ η επαναμέτρηση των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών του χαρτοφυλακίου σύμφωνα με τη λογιστική πολιτική του Ομίλου για την απομείωση των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού, δεν είχε σημαντική επίπτωση στις προβλέψεις απομείωσης δανείων και απαιτήσεων από πελάτες. Ο υπολογισμός της πρόβλεψης απομείωσης βασίστηκε στην εκτιμώμενη εύλογη αξία των ομολόγων που θα διακρατηθούν από τον Όμιλο με την ολοκλήρωση της συναλλαγής και στην εκτιμώμενη τιμή πώλησης των τίτλων ενδιάμεσης και χαμηλής διαβάθμισης. Την 31 Δεκεμβρίου 2022, η λογιστική αξία του προαναφερθέντος δανειακού χαρτοφυλακίου ανήλθε σε € 69 εκατ., αποτελούμενο από δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες λογιστικής αξίας προ προβλέψεων € 268 εκατ. με πρόβλεψη απομείωσης € 199 εκατ. Επιπλέον, η πρόβλεψη απομείωσης για εγγυητικές επιστολές που συμπεριλαμβάνονταν στο υποκείμενο χαρτοφυλάκιο ανήλθε σε € 1 εκατ. και περιλαμβάνεται στις «Υποχρεώσεις σχετιζόμενες με στοιχεία ενεργητικού προς πώληση» (σημ. 30).

Την 31 Δεκεμβρίου 2022, μετά την ταξινόμηση του υποκείμενου δανειακού χαρτοφυλακίου της συναλλαγής «Solar» ως κατεχόμενο προς πώληση, το υπόλοιπο των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων του Ομίλου ανέρχεται σε € 2,3 δις (31 Δεκεμβρίου 2021: € 2,8 δις), οδηγώντας το δείκτη των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων στο 5,2% (31 Δεκεμβρίου 2021: 6,8%), ενώ ο δείκτης κάλυψης των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων διαμορφώθηκε στο 74,6% (31 Δεκεμβρίου 2021: 69,2%).

Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες - Project Wave

Τον Δεκέμβριο του 2022, η Τράπεζα προχώρησε στην ολοκλήρωση της τρίτης συνθετικής συναλλαγής μεταφοράς κινδύνου (συναλλαγή «Wave III») με τη μορφή χρηματοοικονομικής εγγύησης, η οποία παρέχει πιστωτική προστασία επί του μεσαίου τμήματος ζημιών χαρτοφυλακίου ενήμερων δανείων προς τη ναυτιλία ύψους \$ 1,7 δις. (χαρτοφυλάκιο αναφοράς). Παρομοίως με τις δύο προηγούμενες συνθετικές συναλλαγές μεταφοράς κινδύνου (συναλλαγές «Wave I» και «Wave II») που ολοκληρώθηκαν τον Δεκέμβριο 2021 επί χαρτοφυλακίου αναφοράς ενήμερων δανείων προς μικρομεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις ύψους € 1,7 δις., η συναλλαγή «Wave III» λογιστικοποιήθηκε ως αγορασθείσα σύμβαση χρηματοοικονομικής εγγύησης που δεν αποτελεί αναπόσπαστο μέρος των συμβατικών όρων του χαρτοφυλακίου αναφοράς, για την οποία αναγνωρίζεται ένα δικαίωμα αποζημίωσης που προκύπτει από τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές των προστατευόμενων δανείων, στο βαθμό που θεωρείται κατ' ουσίαν βέβαιο ότι ο Όμιλος θα αποζημιωθεί για τις πραγματοποιηθείσες πιστωτικές ζημιές. Το χαρτοφυλάκιο αναφοράς των συναλλαγών Wave συνέχισε να αναγνωρίζεται στον ισολογισμό του Ομίλου.

Την 31 Δεκεμβρίου 2022, η συναλλαγή Wave III, η οποία πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο των πρωτοβουλιών του Ομίλου για την βελτιστοποίηση των εποπτικών του κεφαλαίων, είχε ως αποτέλεσμα κεφαλαιακό όφελος 40 μονάδων βάσης.

Οι τιτλοποιήσεις του δανειακού χαρτοφυλακίου του Ομίλου

Ο Όμιλος στο πλαίσιο της επίτευξης των στόχων μείωσης των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων του (NPEs) προχώρησε σε τιτλοποιήσεις διαφόρων κατηγοριών κυρίως μη εξυπηρετούμενων δανείων μέσω της έκδοσης τίτλων υψηλής (senior), ενδιάμεσης (mezzanine) και χαμηλής (junior) διαβάθμισης, που είχε ως αποτέλεσμα, όπως περιγράφεται παρακάτω, την αποαναγνώριση των υποκείμενων δανειακών χαρτοφυλακίων και την αναγνώριση των διακρατούμενων τίτλων.

Τιτλοποίηση “Mexico”

Το Μάιο 2021, η Τράπεζα, μέσω της εταιρείας ειδικού σκοπού (SPV) «Mexico Finance Designated Activity Company», εξέδωσε ομόλογα υψηλής διαβάθμισης (senior notes), ενδιάμεσης διαβάθμισης (mezzanine) και χαμηλής διαβάθμισης (junior) συνολικής ονομαστικής αξίας € 5,2 δις περίπου, με τιτλοποίηση μικτού χαρτοφυλακίου κυρίως μη εξυπηρετούμενων δανείων συνολικής ονομαστικής αξίας € 5,2 δις περίπου και λογιστικής αξίας € 3,2 δις περίπου, τα οποία διακρατήθηκαν πλήρως από την Τράπεζα. Οι τίτλοι υψηλής διαβάθμισης της τιτλοποίησης είναι εγγυημένοι από την Ελληνική Δημοκρατία στο πλαίσιο του Προγράμματος Παροχής Εγγυήσεων σε Τιτλοποιήσεις Πιστωτικών Ιδρυμάτων.

Τον Ιούνιο 2021, η Γενική Συνέλευση των Μετόχων (Γ.Σ.) της Τράπεζας, ενέκρινε την διανομή του 95% των τίτλων ενδιάμεσης και χαμηλής διαβάθμισης της τιτλοποίησης «Mexico» στη μητρική εταιρεία μέσω της μείωσης σε είδος του μετοχικού της κεφαλαίου.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Η Τράπεζα εφάρμοσε τη λογιστική αξία στις ενδοεταιρικές διανομές μη-ταμειακών περιουσιακών στοιχείων, σε συνέπεια με τις λογιστικές πολιτικές που ήδη εφαρμόζονται σε άλλους τύπους συναλλαγών μεταξύ εταιρειών που τελούν υπό κοινό έλεγχο. Ως εκ τούτου, η μείωση της καθαρής θέσης της Τράπεζας καθορίστηκε από τη λογιστική αξία των περιουσιακών στοιχείων που διανεμήθηκαν.

Η ολοκλήρωση της παραπάνω διανομής σε είδος, που πραγματοποιήθηκε το Σεπτέμβριο 2021, είχε ως αποτέλεσμα την αποαναγνώριση του υποκείμενου δανειακού χαρτοφυλακίου και των σχετικών στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων από τον ισολογισμό της Τράπεζας, καθώς η τελευταία ουσιαστικά μετέφερε όλους τους κινδύνους και τα οφέλη που απορρέουν από τη διακράτηση του χαρτοφυλακίου και παρέδωσε τον έλεγχό του. Επιπροσθέτως, η Τράπεζα έπαψε να κατέχει τον έλεγχο του SPV και της σχετιζόμενης εταιρείας επενδύσεων ακίνητης περιουσίας που ανήκει στον κάτοχο της πλειοψηφίας των ομολογιών της σειράς Β. Ταυτόχρονα, η Eurobank Holdings λογιστικοποίησε ως μέρος της διανομής σε είδος, αναγνωρίζοντας στα αποτελέσματα της την εύλογη αξία των διανεμηθέντων τίτλων, δηλ. το 95% των τίτλων ενδιάμεσης και χαμηλής διαβάθμισης. Επιπλέον, η Eurobank Holdings απέκτησε τον άμεσο έλεγχο του SPV και της σχετιζόμενης εταιρείας επενδύσεων ακίνητης περιουσίας.

Το Σεπτέμβριο 2021, το Δ.Σ. της Eurobank Holdings ενέκρινε να προχωρήσει η πώληση του 95% των τίτλων ενδιάμεσης και χαμηλής διαβάθμισης της τιτλοποίησης Mexico στην doValue S.p.A. καθώς και η διαχείριση του χαρτοφυλακίου από τον όμιλο doValue. Κατόπιν των ανωτέρω, ο Όμιλος προχώρησε την 30 Σεπτεμβρίου 2021 στην επαναμέτρηση των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών του δανειακού χαρτοφυλακίου, λαμβάνοντας υπόψη την εκτιμώμενη ημερομηνία αποαναγνώρισης του δανειακού χαρτοφυλακίου Mexico από τον ισολογισμό του, σύμφωνα με την λογιστική πολιτική του για την απομείωση των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και αναγνώρισε το τρίτο τρίμηνο του 2021 πρόβλεψη απομείωσης ύψους € 72 εκατ.

Η συναλλαγή με τον όμιλο doValue για την πώληση του 95% των ομολογιών ενδιάμεσης και χαμηλής διαβάθμισης τα οποία διακρατούσε η Eurobank Holdings ολοκληρώθηκε τον Δεκέμβριο 2021, κατόπιν της εκπλήρωσης του συνόλου των προϋποθέσεων και της λήψης των απαιτούμενων εγκρίσεων. Ως αποτέλεσμα της προαναφερόμενης πώλησης, ο Όμιλος έπαψε να κατέχει τον έλεγχο του SPV καθώς και της σχετιζόμενης εταιρείας επενδύσεων ακίνητης περιουσίας και αποαναγνώρισε το υποκείμενο δανειακό χαρτοφυλάκιο από τον ισολογισμό του, καθώς ουσιαστικά μετέφερε όλους τους κινδύνους και τα οφέλη που απορρέουν από την διακράτηση του χαρτοφυλακίου και έπαψε να κατέχει τον έλεγχο των τιτλοποιημένων δανείων, που ανήκει στον κάτοχο της πλειοψηφίας των ομολογιών της σειράς Β. Επιπροσθέτως, ο Όμιλος αναγνώρισε στα βιβλία του τις ομολογίες που διακρατεί, δηλαδή το 100% των ομολογιών υψηλής διαβάθμισης και το 5% των ομολογιών ενδιάμεσης και χαμηλής διαβάθμισης με λογιστική αξία € 1.539 εκατ. την 31 Δεκεμβρίου 2022 (31 Δεκεμβρίου 2021: € 1.624 εκατ.). Η αποαναγνώριση του υποκείμενου δανειακού χαρτοφυλακίου από τον ισολογισμό του Ομίλου είχε ως αποτέλεσμα ζημιά αποαναγνώρισης ποσού € 5 εκατ., που περιλαμβάνονταν στα «Λοιπά έσοδα/(έξοδα)».

Τιτλοποίηση «Cairo»

Τον Ιούνιο 2019, ο Όμιλος, μέσω των εταιρειών ειδικού σκοπού (SPVs) «Cairo No. 1 Finance Designated Activity Company», «Cairo No. 2 Finance Designated Activity Company» και «Cairo No. 3 Finance Designated Activity Company», εξέδωσε τίτλους υψηλής (senior), ενδιάμεσης (mezzanine) και χαμηλής (junior) διαβάθμισης συνολικής ονομαστικής αξίας περίπου € 7,5 δις, με τιτλοποίηση μικτού χαρτοφυλακίου κυρίως μη εξυπηρετούμενων δανείων (NPE) («τιτλοποίηση Cairo»). Τον Δεκέμβριο 2019, ο Όμιλος ανακοίνωσε ότι σύναψε με την doValue S.p.A δεσμευτική συμφωνία για την πώληση του 20% των τίτλων ενδιάμεσης διαβάθμισης και του 50,1% των τίτλων χαμηλής διαβάθμισης της «τιτλοποίησης Cairo». Οι τίτλοι υψηλής διαβάθμισης της τιτλοποίησης είναι εγγυημένοι από την Ελληνική Δημοκρατία στο πλαίσιο του Προγράμματος Παροχής Εγγυήσεων σε Τιτλοποιήσεις Πιστωτικών Ιδρυμάτων.

Τον Ιούνιο 2020, η πώληση των προαναφερθέντων τίτλων ολοκληρώθηκε, και ως αποτέλεσμα, ο Όμιλος έπαψε να έχει τον έλεγχο των Cairo SPVs δεδομένου ότι δεν έχει τη δυνατότητα να διευθύνει τις συναφείς δραστηριότητές τους. Επιπλέον, τον Ιούνιο 2020, η Eurobank Holdings, κατόπιν απόφασης του Διοικητικού Συμβουλίου (Δ.Σ.), προχώρησε στην εισφορά των διακρατούμενων τίτλων του Cairo, δηλ. 75% των τίτλων ενδιάμεσης διαβάθμισης και 44,9% των τίτλων χαμηλής διαβάθμισης, καθώς και ποσού € 1,5 εκατ. σε μετρητά στη θυγατρική της εταιρεία με έδρα την Κύπρο Mairanus Ltd, η οποία μετονομάστηκε σε «Cairo Mezz Plc», ως αντάλλαγμα για τις νεοεκδοθείσες μετοχές της προαναφερθείσας θυγατρικής. Τον Ιούλιο 2020, η Γενική Συνέλευση των Μετόχων της Εταιρείας ενέκρινε τη διανομή των μετοχών έκδοσης της Cairo Mezz Plc στους μετόχους της Eurobank Holdings μέσω της μείωσης σε είδος του μετοχικού της κεφαλαίου.

Τον Σεπτέμβριο 2020, κατόπιν της ολοκλήρωσης της διανομής των μετοχών της Cairo Mezz Plc, το υποκείμενο δανειακό χαρτοφυλάκιο και οι σχετικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις αποαναγνώριστηκαν από τον ισολογισμό του Ομίλου, εφόσον εκείνη τη

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

χρονική στιγμή ο Όμιλος μετέφερε ουσιαστικά όλους τους κινδύνους και τα οφέλη της κυριότητας του χαρτοφυλακίου και έπαψε να έχει τον έλεγχο του τιτλοποιημένου χαρτοφυλακίου. Επιπροσθέτως, ο Όμιλος αναγνώρισε στον ισολογισμό του τους διακρατούμενους τίτλους δηλ. το 100% των τίτλων υψηλής διαβάθμισης και το 5% των τίτλων ενδιάμεσης και χαμηλής διαβάθμισης με λογιστική αξία € 2.332 εκατ. την 31 Δεκεμβρίου 2022 (31 Δεκεμβρίου 2021: € 2.432 εκατ.).

Τιτλοποίηση «Pillar»

Τον Ιούνιο 2019, ο Όμιλος, μέσω της εταιρείας ειδικού σκοπού (SPV) «Pillar Finance Designated Activity Company» εξέδωσε τίτλους υψηλής (senior), ενδιάμεσης (mezzanine) και χαμηλής (junior) διαβάθμισης συνολικής αξίας περίπου € 2 δις, μέσω τιτλοποίησης χαρτοφυλακίου στεγαστικών κυρίως μη εξυπηρετούμενων δανείων. Το Σεπτέμβριο 2019, ο Όμιλος πούλησε το 95% των προαναφερόμενων τίτλων ενδιάμεσης και χαμηλής διαβάθμισης στην Celidoria S.A R.L. Με την ολοκλήρωση της πώλησης, ο Όμιλος έπαψε να έχει τον έλεγχο του SPV και αποαναγνώρισε το υποκείμενο δανειακό χαρτοφυλάκιο στο σύνολό του, δεδομένου ότι μεταβίβασε ουσιαστικά όλους τους κινδύνους και τα οφέλη που απορρέουν από την κυριότητα του υποκείμενου δανειακού χαρτοφυλακίου. Επιπρόσθετα, ο Όμιλος αναγνώρισε στον ισολογισμό του τους διακρατούμενους τίτλους, δηλ. το 100% των τίτλων υψηλής διαβάθμισης, καθώς και το 5% των τίτλων ενδιάμεσης και χαμηλής διαβάθμισης με λογιστική αξία € 1.039 εκατ. την 31 Δεκεμβρίου 2022 (31 Δεκεμβρίου 2021: € 1.060 εκατ.).

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις
21. Προβλέψεις απομείωσης για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις πελατών

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν την μεταβολή της πρόβλεψης απομείωσης για πιστωτικούς κινδύνους των δανείων και απαιτήσεων πελατών :

	31 Δεκεμβρίου 2022												Σύνολο € εκατ.
	Επιχειρηματικά			Στεγαστικά			Καταναλωτικά			Μικρές επιχειρήσεις			
	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 1		ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 2	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 1		ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 2	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 1		ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 2	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 1		ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 2	
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	
Πρόβλεψη απομείωσης την 1 Ιανουαρίου	69	76	737	17	138	170	44	39	257	41	58	227	1.872
Νέα δάνεια και απαιτήσεις αναγνωρισθέντα ή αγορασθέντα	29	-	-	2	-	-	21	-	-	6	-	-	58
Μεταφορές μεταξύ σταδίων - σε αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου	20	(20)	(0)	10	(9)	(1)	14	(8)	(5)	13	(10)	(3)	-
- σε αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων	(12)	13	(1)	(4)	24	(20)	(8)	24	(15)	(7)	19	(12)	-
- σε αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων	(6)	(8)	14	(1)	(9)	10	(5)	(7)	11	(2)	(7)	9	-
Επίπτωση επαναμέτρησης των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών	(35)	13	(1)	(3)	12	100	(25)	(0)	91	(30)	12	69	202
Ανακτήσεις από διαγραφέντα δάνεια και απαιτήσεις	-	-	23	-	-	9	-	-	12	-	-	9	53
Δάνεια και απαιτήσεις που από-αναγνωρίστηκαν / ταξινομήθηκαν ως κατεχόμενα προς πώληση κατά τη διάρκεια της χρήσης ⁽²⁾	-	(0)	(202)	-	-	(0)	-	-	-	-	-	(1)	(203)
Διαγραφές δανείων ⁽³⁾	-	-	(87)	-	-	(10)	-	-	(141)	-	-	(53)	(290)
Μεταβολή της παρούσας αξίας	-	-	(11)	-	-	(1)	-	-	(3)	-	-	(2)	(18)
Συναλλαγματικές διαφορές και λοιπά	4	1	5	(0)	3	(27)	(4)	1	(21)	2	1	(14)	(49)
Πρόβλεψη απομείωσης την 31 Δεκεμβρίου	68	75	478	21	160	229	37	48	186	23	72	229	1.626

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

	31 Δεκεμβρίου 2021													Σύνολο € εκατ.
	Επιχειρηματικά			Στεγαστικά			Καταναλωτικά			Μικρές επιχειρήσεις				
	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 1	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 2	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 3 και POCI ⁽¹⁾	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 1	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 2	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 3 και POCI ⁽¹⁾	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 1	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 2	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 3 και POCI ⁽¹⁾	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 1	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 2	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 3 και POCI ⁽¹⁾		
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.		
Πρόβλεψη απομείωσης την 1 Ιανουαρίου	83	108	1.052	24	152	665	41	61	617	35	119	520	3.477	
Νέα δάνεια και απαιτήσεις αναγνωρισθέντα ή αγορασθέντα	17	-	-	1	-	-	22	-	-	5	-	-	45	
Μεταφορές μεταξύ σταδίων - σε αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου	16	(11)	(5)	18	(15)	(2)	21	(17)	(4)	38	(37)	(2)	-	
- σε αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων	(6)	13	(7)	(7)	80	(73)	(3)	23	(20)	(3)	23	(20)	-	
- σε αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων	(1)	(22)	22	(1)	(16)	17	(3)	(16)	18	(3)	(19)	22	-	
Επίπτωση επαναμέτρησης των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών	(35)	(10)	138	(15)	(26)	232	(31)	(12)	138	(30)	(5)	138	480	
Ανακτήσεις από διαγραφέντα δάνεια και απαιτήσεις	-	-	7	-	-	3	-	-	10	-	-	5	25	
Δάνεια και απαιτήσεις που από-αναγνωρίστηκαν / ταξινομήθηκαν ως κατεχόμενα προς πώληση κατά τη διάρκεια της χρήσης ⁽²⁾	(0)	(3)	(271)	(0)	(34)	(604)	(0)	(1)	(306)	(0)	(25)	(327)	(1.571)	
Διαγραφές δανείων ⁽³⁾	-	-	(166)	-	-	(73)	-	-	(145)	-	-	(85)	(469)	
Μεταβολή της παρούσας αξίας	-	-	(21)	-	-	(8)	-	-	(7)	-	-	(9)	(46)	
Συναλλαγματικές διαφορές και λουπά	(5)	1	(13)	(3)	(2)	12	(3)	0	(42)	(2)	3	(15)	(69)	
Πρόβλεψη απομείωσης την 31 Δεκεμβρίου	69	76	737	17	138	170	44	39	257	41	58	227	1.872	

⁽¹⁾ Η πρόβλεψη απομείωσης για τα πιστωτικά απομειωμένα κατά την αρχική αναγνώριση δάνεια (POCI) ποσού € 6,5 εκατ. περιλαμβάνεται στο στάδιο «Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ' όλη τη διάρκεια των δανείων – Στάδιο 3 και POCI» (2021: € 6,4 εκατ.).

⁽²⁾ Απεικονίζει την πρόβλεψη απομείωσης των δανείων τα οποία αποαναγνωρίστηκαν λόγω α) σημαντικών τροποποιήσεων των συμβατικών τους όρων, β) συναλλαγών πώλησης και τιτλοποίησης, γ) συναλλαγών ανταλλαγής χρέους με απόκτηση μετοχών του οφειλέτη και εκείνων που έχουν ταξινομηθεί ως κατεχόμενα προς πώληση (σημ. 20 και 30).

⁽³⁾ Το συμβατικά απαιτητό ποσό από δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες που είχαν διαγραφεί κατά τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2022 και ο Όμιλος βρίσκεται ακόμα σε διαδικασίες ανάκτησης ανέρχεται σε €111 εκατ. (2021: € 217 εκατ.).

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Οι προβλέψεις απομείωσης για δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες, οι οποίες αναγνωρίστηκαν στην κατάσταση αποτελεσμάτων του Ομίλου για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2022 ανήλθαν σε € 291 εκατ. (2021: € 490 εκατ., συμπεριλαμβανομένης της ζημιάς € 72 εκατ. που σχετίζεται με το project Mexico (σημ. 20)) και αναλύονται ως εξής:

	2022	2021
	€ εκατ.	€ εκατ.
Προβλέψεις απομείωσης δανείων και απαιτήσεων από πελάτες	(261)	(525)
Κέρδη/(ζημιές) από χρηματοοικονομικές εγγυήσεις ⁽¹⁾	(22)	-
Κέρδη / (Ζημιές) από τροποποιήσεις δανείων και απαιτήσεων πελατών (Πρόβλεψη απομείωσης) /αντιλογισμός πρόβλεψης απομείωσης για δεσμεύσεις που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο	2	18
Σύνολο	(10)	17
	(291)	(490)

⁽¹⁾ Αφορά αποκτηθείσες χρηματοοικονομικές εγγυήσεις, που δεν αποτελούν αναπόσπαστο μέρος των εγγυημένων δανείων (συναλλαγές Wave).

22. Χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων

	2022	2021
	€ εκατ.	€ εκατ.
Επενδυτικοί τίτλοι στην εύλογη αξία μέσω λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση (FVOCI)	3.828	6.509
Επενδυτικοί τίτλοι στο αποσβέσιμο κόστος (AC)	9.192	4.666
Επενδυτικοί τίτλοι στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων (FVTPL)	241	141
Σύνολο	13.261	11.316

Σημείωση: πληροφορίες για τους χρεωστικούς τίτλους του επενδυτικού χαρτοφυλακίου παρουσιάζονται στη σημείωση 5.2.1.3.

Τον Δεκέμβριο 2022, η Τράπεζα απέκτησε επιπλέον ποσοστό 3,2% στην Ελληνική Τράπεζα Δημόσια Εταιρεία («Ελληνική Τράπεζα»), ένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα με έδρα στην Κύπρο έναντι τιμήματος € 16,74 εκατ. Σε συνέχεια αυτής της συναλλαγής, την 31 Δεκεμβρίου 2022, η συμμετοχή της Τράπεζας στην Ελληνική Τράπεζα ανέρχεται σε 15,8%. Η εν λόγω επένδυση είναι εναρμονισμένη με τη στρατηγική του Ομίλου να ενισχύσει περαιτέρω την παρουσία του στις βασικές αγορές στις οποίες διατηρεί στρατηγικό ενδιαφέρον και ως εκ τούτου έχει κατηγοριοποιηθεί ως επιμετρούμενη στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση (FVOCI). Η εύλογη αξία της την 31 Δεκεμβρίου 2022 ανερχόταν σε € 94,6 εκατ. (2021: € 44,4 εκατ.).

Επιπλέον, την 1 Δεκεμβρίου 2022, η Τράπεζα ανακοίνωσε τη σύναψη σύμβασης αγοραπωλησίας μετοχών με τη Wargaming Group Limited, βάσει της οποίας συμφώνησε να αποκτήσει πρόσθετο ποσοστό 13,41% στην Ελληνική Τράπεζα έναντι τιμήματος € 70 εκατ. Η ολοκλήρωση της εν λόγω απόκτησης υπόκειται σε κανονιστικές εγκρίσεις.

Γεγονός μετά την ημερομηνία του ισολογισμού

Την 4 Απριλίου 2023, η Τράπεζα ανακοίνωσε ότι μετά τη λήψη των σχετικών κανονιστικών εγκρίσεων, η ανωτέρω απόκτηση ολοκληρώθηκε και συνεπώς η συμμετοχή της στην Ελληνική Τράπεζα ανήλθε σε 29,2%. Κατόπιν αυτού, από το δεύτερο τρίμηνο του 2023, η Ελληνική Τράπεζα θα λογιστικοποιείται στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις ως συγγενής εταιρεία του Ομίλου.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις
22.1 Κίνηση των επενδυτικών τίτλων

Οι κατωτέρω πίνακες παρουσιάζουν την κίνηση της λογιστικής αξίας των επενδυτικών τίτλων ανά κατηγορία επιμέτρησης, καθώς και ανά στάδιο αναμενόμενης πιστωτικής ζημιάς (ECL).

	31 Δεκεμβρίου 2022									
	Χρεωστικοί τίτλοι FVOCI			Επενδυτικοί τίτλοι AC			Επενδυτικοί τίτλοι FVTPL	Μετοχικοί τίτλοι FVOCI	Σύνολο	
	ECL 12μήνου-Στάδιο 1	ECL καθ'όλη τη διάρκεια τους-Στάδιο 2	ECL καθ'όλη τη διάρκεια τους-Στάδιο 3	ECL 12μήνου-Στάδιο 1	ECL καθ'όλη τη διάρκεια τους-Στάδιο 2	ECL καθ'όλη τη διάρκεια τους-Στάδιο 3				
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	
Λογιστική αξία προ πρόβλεψης απομείωσης την 1 Ιανουαρίου	6.456	9	-	4.672	-	-	141	44	11.322	
Αγορές, πωλήσεις και λήξεις	(1.979)	(6)	(14)	4.904	-	-	80	17	3.002	
Μεταφορές μεταξύ σταδίων	(131)	117	14	(40)	6	34	-	-	-	
Καθαρά κέρδη/(ζημιές) χρήσης από μεταβολή στην εύλογη αξία	(740)	3	-	-	-	-	16	34	(687)	
Απόσβεση διαφοράς υπέρ/υπό το άρτιο και τόκοι	(42)	(2)	-	64	-	2	0	-	22	
Μεταβολή στην εύλογη αξία λόγω αντιστάθμισης ⁽¹⁾	-	-	-	(449)	-	(4)	-	-	(453)	
Συναλλαγματικές διαφορές και λοιπές μεταβολές	48	(0)	-	24	-	1	4	-	77	
Λογιστική αξία προ πρόβλεψης απομείωσης την 31 Δεκεμβρίου	3.612	121	-	9.175	6	33	241	95	13.283	
Πρόβλεψη απομείωσης	-	-	-	(12)	(0)	(10)	-	-	(22)	
Λογιστική αξία την 31 Δεκεμβρίου	3.612	121	-	9.163	6	23	241	95	13.261	

	31 Δεκεμβρίου 2021					
	Χρεωστικοί τίτλοι FVOCI		Επενδυτικοί τίτλοι AC	Επενδυτικοί τίτλοι FVTPL	Μετοχικοί τίτλοι FVOCI	Σύνολο
	ECL 12μήνου-Στάδιο 1	ECL καθ'όλη τη διάρκεια τους-Στάδιο 2	ECL 12μήνου-Στάδιο 1	€ εκατ.	€ εκατ.	
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	
Λογιστική αξία προ πρόβλεψης απομείωσης την 1 Ιανουαρίου	5.444	10	2.789	127	-	8.370
Υπόλοιπο από απόκτηση εταιρειών (σημ. 23.2)	78	-	-	0	-	78
Αγορές, πωλήσεις και λήξεις	1.020	-	1.676	8	41	2.745
Μεταφορές μεταξύ σταδίων	2	(2)	-	-	-	-
Καθαρά κέρδη/(ζημιές) χρήσης από μεταβολή στην εύλογη αξία	(132)	1	-	4	3	(124)
Απόσβεση διαφοράς υπέρ/υπό το άρτιο και τόκοι	(21)	(0)	(5)	0	-	(26)
Μεταβολή στην εύλογη αξία λόγω αντιστάθμισης	-	-	179	-	-	179
Συναλλαγματικές διαφορές και λοιπές μεταβολές	65	0	33	2	-	100
Λογιστική αξία προ πρόβλεψης απομείωσης την 31 Δεκεμβρίου	6.456	9	4.672	141	44	11.322
Πρόβλεψη απομείωσης	-	-	(6)	-	-	(6)
Λογιστική αξία την 31 Δεκεμβρίου	6.456	9	4.666	141	44	11.316

⁽¹⁾ Η μεταβολή στην εύλογη αξία από συνεχιζόμενες σχέσεις αντιστάθμισης ανέρχεται σε € 548 εκατ., ζημιά.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις
22.2 Κίνηση των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών

Ο κατωτέρω πίνακας παρουσιάζει την κίνηση των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών (ECL) ανά κατηγορία επενδυτικών τίτλων, περιλαμβανομένης ανάλυσης για την κίνηση ECL ανά στάδιο.

	31 Δεκεμβρίου 2022			31 Δεκεμβρίου 2021		
	Επενδυτικοί τίτλοι AC € εκατ.	Επενδυτικοί τίτλοι FVOCI € εκατ.	Σύνολο € εκατ.	Επενδυτικοί τίτλοι AC € εκατ.	Επενδυτικοί τίτλοι FVOCI € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	6	12	18	5	10	15
Νέα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού αγορασθέντα	16	2	18	8	8	16
- εκ των οποίων ECL 12μήνου - Στάδιο 1	16	2	18	8	8	16
Μεταφορές μεταξύ σταδίων						
- (από)/σε ECL 12μήνου - Στάδιο 1	(6)	(11)	(17)	-	0	0
- (από)/σε ECL καθ' όλη τη διάρκεια - Στάδιο 2	0	0	0	-	(0)	(0)
- (από)/σε ECL καθ' όλη τη διάρκεια - Στάδιο 3	6	11	17	-	-	-
Επαναμέτρηση λόγω αλλαγής των παραμέτρων κινδύνου των ECL	3	13	16	(6)	(6)	(12)
- εκ των οποίων ECL 12μήνου - Στάδιο 1	(2)	9	7	(6)	(6)	(12)
- εκ των οποίων ECL καθ' όλη τη διάρκεια - Στάδιο 2	1	4	5	-	(0)	(0)
- εκ των οποίων ECL καθ' όλη τη διάρκεια - Στάδιο 3	4	-	4	-	-	-
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού τα οποία πουλήθηκαν κατά τη διάρκεια της χρήσης	(3)	(4)	(7)	(0)	(1)	(1)
- εκ των οποίων ECL 12μήνου - Στάδιο 1	(3)	(4)	(7)	(0)	(1)	(1)
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού τα οποία αποπληρώθηκαν κατά τη διάρκεια της χρήσης	-	(10)	(10)	(0)	(0)	(0)
- εκ των οποίων ECL καθ' όλη τη διάρκεια - Στάδιο 3	-	(10)	(10)	-	-	-
Συναλλαγματικές διαφορές και λοιπές κινήσεις	(0)	(1)	(1)	(1)	1	-
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	22	12	34	6	12	18

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις
22.3 Αποθεματικό ιδίων κεφαλαίων: αναπροσαρμογή επενδυτικών τίτλων που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση (FVOCI)

Τα κέρδη/(ζημιές) από τη μεταβολή στην εύλογη αξία του χαρτοφυλακίου των επενδυτικών τίτλων που επιμετρώνται σε FVOCI αναγνωρίζονται στο αντίστοιχο αποθεματικό αναπροσαρμογής των επενδυτικών τίτλων. Η κίνηση του αποθεματικού αναλύεται παρακάτω:

	2022	2021
	€ εκατ.	€ εκατ.
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	322	415
Καθαρά κέρδη/(ζημιές) από μεταβολή στην εύλογη αξία	(702)	(128)
(Εξοδο) / ωφέλεια φόρου	180	33
Αποθεματικό αναπροσαρμογής από συμμετοχές σε συγγενείς εταιρείες, μετά από φόρο	(33)	(4)
	(555)	(99)
Καθαρά (κέρδη)/ζημιές που μεταφέρθηκαν στο λογαριασμό αποτελεσμάτων λόγω πώλησης	29	(99)
Μεταφορά αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών στο λογαριασμό αποτελεσμάτων	4	3
(Εξοδο)/ωφέλεια φόρου σε καθαρά (κέρδη)/ζημιές που μεταφέρθηκαν στο λογαριασμό αποτελεσμάτων λόγω πώλησης	(7)	28
(Εξοδο)/ωφέλεια φόρου επί αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών, που μεταφέρθηκαν στο λογαριασμό αποτελεσμάτων	(1)	(1)
	25	(69)
Καθαρά (κέρδη)/ζημιές που μεταφέρθηκαν στο λογαριασμό αποτελεσμάτων από αντιστάθμιση της εύλογης αξίας	270	105
(Εξοδο)/ωφέλεια φόρου	(73)	(30)
	197	75
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	(10)	322

23. Σύνθεση του Ομίλου
23.1 Συμμετοχές σε θυγατρικές εταιρείες

Παρακάτω παρατίθενται οι θυγατρικές εταιρείες της Eurobank Holdings την 31 Δεκεμβρίου 2022, που περιλαμβάνονται στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2022:

Επωνυμία Εταιρείας	Σημείωση	Ποσοστό Συμμετοχής	Χώρα Εγκατάστασης	Τομέας Δραστηριότητας
Τράπεζα Eurobank Ανώνυμη Εταιρεία		100,00	Ελλάδα	Τράπεζα
Be Business Exchanges A.E. Δικτύων Διεταιρικών Συναλλαγών και Παροχής Λογιστικών και Φορολογικών Υπηρεσιών		98,01	Ελλάδα	Ηλεκτρονικό εμπόριο μέσω διαδικτύου, παροχή λογιστικών, φορολογικών και λοιπών υπηρεσιών
Eurobank Asset Management Μονοπρόσωπη Α.Ε.Δ.Α.Κ.		100,00	Ελλάδα	Υπηρεσίες διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων και περιουσίας
Eurobank Equities Μονοπρόσωπη Α.Ε.Π.Ε.Υ.		100,00	Ελλάδα	Χρηματιστηριακές και συμβουλευτικές υπηρεσίες
Eurobank Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Μονοπρόσωπη Α.Ε.		100,00	Ελλάδα	Χρηματοδοτικές μισθώσεις
Eurobank Factors Μονοπρόσωπη Α.Ε.Π.Ε.Α.		100,00	Ελλάδα	Πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων
Herald Ελλάς Μονοπρόσωπη Ανώνυμη Εταιρεία Ανάπτυξης Ακινήτων και Υπηρεσιών 1		100,00	Ελλάδα	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Herald Ελλάς Μονοπρόσωπη Ανώνυμη Εταιρεία Ανάπτυξης Ακινήτων και Υπηρεσιών 2		100,00	Ελλάδα	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Στάνταρντ Μονοπρόσωπη Ανώνυμη Κτηματική Εταιρεία		100,00	Ελλάδα	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Cloud Hellas Μονοπρόσωπη Κτηματική Ανώνυμη Εταιρεία		100,00	Ελλάδα	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Piraeus Port Plaza 1 Μονοπρόσωπη Ανώνυμη Εταιρεία Αξιοποίησης και Εκμετάλλευσης Ακινήτων, Ξενοδοχειακών Εγκαταστάσεων και Επιχειρήσεων		100,00	Ελλάδα	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
(Υπό εκκαθάριση) Anchor Ελληνική Επενδυτική Μονοπρόσωπη Ανώνυμη Εταιρεία Συμμετοχών		100,00	Ελλάδα	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Αθηναϊκές Εκμεταλλεύσεις Ακινήτων Μονοπρόσωπη Α.Ε.		100,00	Ελλάδα	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Piraeus Port Plaza 2 Μονοπρόσωπη Ανώνυμη Εταιρεία Αξιοποίησης και Εκμετάλλευσης Ακινήτων, Ξενοδοχειακών Εγκαταστάσεων και Επιχειρήσεων		100,00	Ελλάδα	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Piraeus Port Plaza 3 Μονοπρόσωπη Ανώνυμη Εταιρεία Αξιοποίησης και Εκμετάλλευσης Ακινήτων, Ξενοδοχειακών Εγκαταστάσεων και Επιχειρήσεων		100,00	Ελλάδα	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Τενμπέρκο Ανάπτυξη και Εκμετάλλευση Ακινήτων Μονοπρόσωπη Ανώνυμη Εταιρεία		100,00	Ελλάδα	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Value Τουριστική Μονοπρόσωπη Ανώνυμη Εταιρεία Αξιοποίησης και Εκμετάλλευσης Ακινήτων, Ξενοδοχειακών Εγκαταστάσεων και Επιχειρήσεων		100,00	Ελλάδα	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Eurobank Bulgaria A.D.		99,99	Βουλγαρία	Τράπεζα
IMO Property Investments Sofia E.A.D.		100,00	Βουλγαρία	Επενδυτικές υπηρεσίες ακίνητης περιουσίας
ERB Hellas (Cayman Islands) Ltd	κ	100,00	Νησιά Cayman	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων
Berberis Investments Ltd		100,00	Νησιά Channel	Εταιρεία Χαρτοφυλακίου
Eurobank Cyprus Ltd		100,00	Κύπρος	Τράπεζα
ERB New Europe Funding III Ltd		100,00	Κύπρος	Παροχή Πιστώσεων
Foramonio Ltd		100,00	Κύπρος	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
NEU 03 Property Holdings Ltd		100,00	Κύπρος	Εταιρεία Χαρτοφυλακίου
NEU Property Holdings Ltd		100,00	Κύπρος	Εταιρεία Χαρτοφυλακίου
Lenevino Holdings Ltd		100,00	Κύπρος	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Rano Investments Ltd		100,00	Κύπρος	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Neviko Ventures Ltd		100,00	Κύπρος	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Zivar Investments Ltd		100,00	Κύπρος	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Amvanero Ltd		100,00	Κύπρος	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Revasono Holdings Ltd		100,00	Κύπρος	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Volki Investments Ltd		100,00	Κύπρος	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Adariano Investments Ltd		100,00	Κύπρος	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Elerovio Holdings Ltd		100,00	Κύπρος	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Sagiol Ltd	ι	100,00	Κύπρος	Εταιρεία Χαρτοφυλακίου
Macoliq Holdings Ltd	ι	100,00	Κύπρος	Εταιρεία Χαρτοφυλακίου
Senseco Trading Limited	ι	100,00	Κύπρος	Εταιρεία Χαρτοφυλακίου
Eurobank Private Bank Luxembourg S.A.		100,00	Λουξεμβούργο	Τράπεζα
Eurobank Fund Management Company (Luxembourg) S.A.		100,00	Λουξεμβούργο	Διαχείριση κεφαλαίων
ERB Lux Immo S.A.		100,00	Λουξεμβούργο	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
ERB New Europe Funding B.V.		100,00	Ολλανδία	Παροχή πιστώσεων
ERB New Europe Funding II B.V.		100,00	Ολλανδία	Παροχή πιστώσεων
ERB New Europe Holding B.V.		100,00	Ολλανδία	Εταιρεία Χαρτοφυλακίου
ERB IT Shared Services S.A.		100,00	Ρουμανία	Επεξεργασία στοιχείων πληροφορικής
IMO Property Investments Bucuresti S.A.		100,00	Ρουμανία	Επενδυτικές υπηρεσίες ακίνητης περιουσίας
IMO-II Property Investments S.A.		100,00	Ρουμανία	Επενδυτικές υπηρεσίες ακίνητης περιουσίας
Retail Development S.A.		99,99	Ρουμανία	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Seferco Development S.A.		99,99	Ρουμανία	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Eurobank Direktna a.d.		70,00	Σερβία	Τράπεζα
ERB Leasing A.D. Beograd-in Liquidation		85,15	Σερβία	Χρηματοδοτικές μισθώσεις
IMO Property Investments A.D. Beograd		100,00	Σερβία	Επενδυτικές υπηρεσίες ακίνητης περιουσίας
Reco Real Property A.D. Beograd		100,00	Σερβία	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
ERB Hellas Plc	στ	100,00	Ηνωμένο Βασίλειο	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων
Karta II Plc		-	Ηνωμένο Βασίλειο	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων
Astarti Designated Activity Company		-	Ιρλανδία	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων
ERB Recovery Designated Activity Company		-	Ιρλανδία	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Οι ακόλουθες εταιρείες δεν περιλαμβάνονται στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις λόγω μη σημαντικότητας:

(i) εταιρείες ειδικού σκοπού του Ομίλου για τη συγκέντρωση κεφαλαίων και οι σχετιζόμενες εταιρείες χαρτοφυλακίου, οι οποίες είναι αδρανείς και/ή υπό εκκαθάριση: Themeleion III Holdings Ltd, Themeleion IV Holdings Ltd, Themeleion Mortgage Finance Plc, Themeleion II Mortgage Finance Plc, Themeleion III Mortgage Finance Plc, Themeleion IV Mortgage Finance Plc, Themeleion V Mortgage Finance Plc, Themeleion VI Mortgage Finance Plc, Anaptychi APC Ltd και Byzantium II Finance Plc.

(ii) η εταιρεία χαρτοφυλακίου για την Karta II Plc: Karta II Holdings Ltd.

(iii) η αδρανής εταιρεία: Enalios Αξιοποιήσεις Ακινήτων Α.Ξ.Ε.

(iv) εταιρείες οι οποίες ελέγχονται από τον Όμιλο βάσει σχετικών συμφωνητικών ενεχυρίασης των μετοχών τους: Finas A.E., Rovinvest A.E. και Promivet A.E.

Το 2022, οι μεταβολές στη δομή του Ομίλου που οφείλονται: α) σε εξαγορές, συγχωνεύσεις και ίδρυση εταιρειών, β) σε πωλήσεις και άλλες εταιρικές πράξεις, οι οποίες είχαν ως αποτέλεσμα την απώλεια ελέγχου, γ) σε συναλλαγές με τα δικαιώματα τρίτων επί του μετοχικού κεφαλαίου των θυγατρικών εταιρειών, οι οποίες δεν οδήγησαν σε απώλεια ελέγχου και δ) σε εκκαθαρίσεις, έχουν ως εξής:

(α) IMO 03 E.A.D., Βουλγαρία

Τον Φεβρουάριο 2022, η Τράπεζα ολοκλήρωσε την πώληση σε τρίτους του ποσοστού συμμετοχής της 100% στην IMO 03 E.A.D. (η οποία από την 31 Δεκεμβρίου 2021 είχε ταξινομηθεί ως κατεχόμενη προς πώληση) έναντι τιμήματος € 5,8 εκατ. Από την πώληση προέκυψε ζημιά, η οποία δεν ήταν ουσιώδης.

(β) (Υπό εκκαθάριση) Real Estate Management Μονοπρόσωπη Α.Ε., Ελλάδα

Το Φεβρουάριο 2022, η εκκαθάριση της εταιρείας ολοκληρώθηκε.

(γ) Hellenic Post Credit Ανώνυμη Εταιρία Παροχής Πιστώσεων, Ελλάδα

Τον Φεβρουάριο 2022, η Τράπεζα υπέγραψε συμφωνία αγοραπωλησίας μετοχών με τον άλλο μέτοχο για την απόκτηση των υπόλοιπων μετοχών (50% επί του μετοχικού κεφαλαίου) της Hellenic Post Credit A.E. Παροχής Πιστώσεων, η οποία διακανονίστηκε με συμψηφισμό απαιτήσεων που κατείχε έναντι του άλλου μετόχου (σημ. 42). Τον Νοέμβριο 2022, μετά τη λήψη των απαιτούμενων εγκρίσεων από τις αρμόδιες αρχές, η συγχώνευση της Τράπεζας με την Hellenic Post Credit A.E. Παροχής Πιστώσεων ολοκληρώθηκε με απορρόφηση της δεύτερης από την πρώτη. Σύμφωνα με την λογιστική πολιτική του Ομίλου για επιχειρηματικές συνενώσεις μεταξύ εταιρειών που τελούν υπό κοινό έλεγχο, η μεταβίβαση των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων της εταιρείας στην Τράπεζα πραγματοποιήθηκε στη λογιστική τους αξία πριν τη συνένωση με τη μέθοδο της συνένωσης συμφερόντων (γνωστή και ως λογιστική συγχώνευσης). Η συγχώνευση δεν είχε κάποια επίπτωση στις οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου.

(δ) Staynia Holdings Limited, Κύπρος

Το Φεβρουάριο 2022, αποφασίστηκε η εκκαθάριση της εταιρείας. Τον Ιούνιο 2022, ολοκληρώθηκε η διανομή του τελικού προϊόντος εκκαθάρισης της εταιρείας στην Τράπεζα (ο μοναδικός της μέτοχος) χωρίς να επηρεαστούν ουσιωδώς τα αποτελέσματα του Ομίλου, ενώ η λύση της ολοκληρώθηκε τον Οκτώβριο 2022.

(ε) ERB Istanbul Holding A.S. in liquidation, Τουρκία

Τον Ιούνιο 2022, η εκκαθάριση της εταιρείας ολοκληρώθηκε. Ο Όμιλος αναγνώρισε α) ζημιά € 76,3 εκατ. στα «Λοιπά έσοδα/(έξοδα)», που προήλθε κυρίως από τη μεταφορά στην κατάσταση αποτελεσμάτων ζημιών από συναλλαγματικές διαφορές € 75,9 εκατ., οι οποίες προηγουμένως είχαν καταχωρηθεί στα λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση και β) φόρο € 2,5 εκατ. επί του προϊόντος της εκκαθάρισης.

στ) ERB Hellas Plc, Ηνωμένο Βασίλειο

Τον Ιούνιο 2022, αποφασίστηκε η εκκαθάριση της εταιρείας.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις**ζ) Vouliagmeni Residence Μονοπρόσωπη Α.Ε., Ελλάδα**

Το Μάρτιο 2022, η Τράπεζα υπέγραψε συμφωνία για την πώληση σε τρίτους του συνολικού ποσοστού συμμετοχής της (100%) στην εταιρεία Vouliagmeni Residence Μονοπρόσωπη Α.Ε. Λαμβάνοντας υπόψη την ανωτέρω συμφωνία, από την 31 Μαρτίου 2022, η εταιρεία ταξινομήθηκε ως διακρατούμενη προς πώληση και αναγνωρίστηκε ζημιά απομείωσης ποσού € 0,7 εκατ. στις «Λοιπές ζημιές απομείωσης και προβλέψεις» της κατάστασης αποτελεσμάτων. Τον Ιούλιο του 2022, ολοκληρώθηκε η πώληση της εταιρείας έναντι τιμήματος € 9,7 εκατ., χωρίς επίπτωση στην κατάσταση αποτελεσμάτων του Ομίλου.

η) Eliade Tower S.A., Ρουμανία

Τον Σεπτέμβριο 2022, ο Όμιλος αποφάσισε να προχωρήσει στην πώληση του συνολικού ποσοστού συμμετοχής του 99,99% στην εταιρεία Eliade Tower Α.Ε. Σε αυτό το πλαίσιο, την 30 Σεπτεμβρίου 2022, η εταιρεία ταξινομήθηκε ως κατεχόμενη προς πώληση και αναγνωρίστηκε ζημιά απομείωσης ποσού € 1,5 εκατ. στις «Λοιπές ζημιές απομείωσης και προβλέψεις» της κατάστασης αποτελεσμάτων. Τον Οκτώβριο 2022, ολοκληρώθηκε η πώληση της Eliade Tower Α.Ε. έναντι τιμήματος € 4,4 εκατ. με μη ουσιώδη επίδραση στα αποτελέσματα του Ομίλου.

θ) Village Roadshow Operations Ελλάς Α.Ε., Ελλάδα

Στο τρίτο τρίμηνο του 2021, η Τράπεζα είχε αποκτήσει την «Village Roadshow Operations Ελλάς Α.Ε.» λόγω ενεργοποίησης ενεχρών επί των μετοχών της εταιρείας βάσει δανειακής σύμβασης. Η εταιρεία από την απόκτησή της είχε ταξινομηθεί ως κατεχόμενη προς πώληση. Την 2 Αυγούστου 2022, στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων του Ομίλου σχετιζόμενων με δανειακές αναδιαρθρώσεις, η Τράπεζα υπέγραψε συμφωνία για την πώληση του συνολικού ποσοστού συμμετοχής της 100% στη Village Roadshow Operations Ελλάς Α.Ε. σε τρίτο και την αναδιάρθρωση των υφιστάμενων δανείων της υπό ορισμένες προϋποθέσεις, οι οποίες εκπληρώθηκαν τον Νοέμβριο του 2022. Κατόπιν της ολοκλήρωσης της συμφωνίας, ο Όμιλος αναγνώρισε: α) € 21,5 εκατ. όφελος, στην κατάσταση αποτελεσμάτων στις «Προβλέψεις για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις πελατών», λόγω αντιλογισμού δανειακών προβλέψεων που είχαν καταχωρηθεί στην Τράπεζα, και β) € 2 εκατ. ζημιά, στην κατάσταση αποτελεσμάτων στα «Λοιπά έσοδα/(έξοδα)», λόγω της διάθεσης των μετοχών της εταιρείας, συμπεριλαμβανομένων των εξόδων που συνδέονται άμεσα με τη συμφωνία.

ι) Sagiol Ltd, Macoliq Holdings Ltd and Senseco Trading Limited, Κύπρος

Τον Οκτώβριο 2022, αποφασίστηκε η εκκαθάριση των εταιρειών.

κ) ERB Hellas (Cayman Islands) Ltd, Νησιά Cayman

Τον Δεκέμβριο 2022, αποφασίστηκε η εκκαθάριση της εταιρείας.

Το 2021, οι μεταβολές στη δομή του Ομίλου που οφείλονται: α) σε εξαγορές, συγχωνεύσεις και ίδρυση εταιρειών, β) σε πωλήσεις και άλλες εταιρικές πράξεις, οι οποίες είχαν ως αποτέλεσμα την απώλεια ελέγχου, γ) σε συναλλαγές με τα δικαιώματα τρίτων επί του μετοχικού κεφαλαίου των θυγατρικών εταιρειών, οι οποίες δεν οδήγησαν σε απώλεια ελέγχου και δ) σε εκκαθαρίσεις, έχουν ως εξής:

(i) Grivalia New Europe S.A., Λουξεμβούργο

Τον Ιανουάριο του 2021 η εκκαθάριση της εταιρείας ολοκληρώθηκε.

(ii) Senseco Trading Ltd, Κύπρος και Value Τουριστική Α.Ε., Ελλάδα

Τον Απρίλιο 2021, η Τράπεζα απέκτησε το 100% των μετοχών και των δικαιωμάτων ψήφου της Senseco Trading Limited, έναντι τιμήματος € 6,7 εκατ. Η απόκτηση λογιστικοποιήθηκε ως συνένωση επιχειρήσεων με τη μέθοδο της εξαγοράς. Κατά την ημερομηνία της απόκτησης, η εύλογη αξία του συνολικού καθαρού ενεργητικού ανερχόταν σε € 6,4 εκατ. που κυρίως αφορούσε στο 51% των μετοχών και των δικαιωμάτων ψήφου της τότε κοινοπραξίας του Ομίλου, Value Τουριστική Α.Ε. Συνεπώς, προέκυψε υπεραξία ποσού € 0,3 εκατ. Ως συνέπεια της ανωτέρω συναλλαγής, η Value Τουριστική Α.Ε. κατέστη κατά 100% θυγατρική εταιρεία της Τράπεζας. Σύμφωνα με τις απαιτήσεις για τις επιχειρηματικές συνενώσεις που επιτυγχάνονται σταδιακά, ο Όμιλος επανεκτίμησε το προηγούμενο ποσοστό συμμετοχής του στην Value Τουριστική Α.Ε., 49%, στην εύλογη αξία των € 6,1 εκατ., με συνέπεια να προκύψει κέρδος € 1,7 εκατ. το οποίο αναγνωρίστηκε στα «Λοιπά έσοδα/(έξοδα)».

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις**(iii) Εταιρεία ειδικού σκοπού συγκέντρωσης κεφαλαίων για την τιτλοποίηση των δανείων της Τράπεζας και σχετιζόμενη εταιρεία επενδύσεων ακίνητης περιουσίας**

Το Μάιο 2021, στο πλαίσιο της διαχείρισης των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων του Ομίλου (NPE), η Τράπεζα, μέσω της θυγατρικής εταιρείας ειδικού σκοπού «Mexico Finance Designated Activity Company», προχώρησε στην τιτλοποίηση ενός μεικτού χαρτοφυλακίου κυρίως μη εξυπηρετούμενων δανείων και ίδρυσε τη σχετιζόμενη εταιρεία επενδύσεων ακίνητης περιουσίας «Mexico Estate Κτηματική Μονοπρόσωπη Α.Ε.». Το Σεπτέμβριο 2021, το Δ.Σ. της Eurobank Holdings ενέκρινε να προχωρήσει η πώληση του 95% των τίτλων ενδιάμεσης και χαμηλής διαβάθμισης της τιτλοποίησης Mexico στον όμιλο doValue, υπό την προϋπόθεση εκπλήρωσης συγκεκριμένων όρων. Την 20 Δεκεμβρίου 2021, κατόπιν της ολοκλήρωσης της συναλλαγής Mexico, ο Όμιλος έπαψε να ελέγχει την εταιρεία ειδικού σκοπού «Mexico Finance Designated Activity Company» και τη σχετιζόμενη εταιρεία επενδύσεων ακίνητης περιουσίας «Mexico Estate Κτηματική Μονοπρόσωπη Ανώνυμη Εταιρεία», και ως εκ τούτου δεν συμπεριλήφθηκαν στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2021 (σημ. 20).

(iv) Eurobank A.D. Beograd και ERB Leasing A.D. Beograd – In Liquidation, Σερβία

Το Δεκέμβριο 2021, η συγχώνευση της θυγατρικής της Eurobank στη Σερβία, Eurobank a.d. Beograd («Eurobank Serbia») με την Direktna Banka a.d. Kragujevac («Direktna») ολοκληρώθηκε, αφού ελήφθησαν όλες οι απαραίτητες εγκρίσεις από τις αρμόδιες αρχές και η συνενωμένη Τράπεζα μετονομάστηκε σε Eurobank Direktna a.d. Ως αποτέλεσμα της συγχώνευσης, το ποσοστό συμμετοχής του Ομίλου στις κατά 100% προηγούμενως θυγατρικές του Eurobank Direktna a.d. και ERB Leasing A.D. Beograd – Υπό Εκκαθάριση μειώθηκε σε 70% και στο 85,15% αντίστοιχα.

(v) Ragisena Ltd, Κύπρος

Τον Ιούλιο 2021, η Eurobank Cyprus Ltd πούλησε τη συμμετοχή της (100%) στη Ragisena Ltd σε τρίτους έναντι τιμήματος € 0,8 εκατ. Το κέρδος που προέκυψε από την πώληση δεν ήταν σημαντικό.

(vi) Eurobank Holding (Luxembourg) S.A. under liquidation, Λουξεμβούργο

Το Σεπτέμβριο 2021, αποφασίστηκε η εκκαθάριση της εταιρείας και η λύση της ολοκληρώθηκε το Δεκέμβριο 2021.

(vii) Κοινή διάσπαση της Eurobank Ergasias Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Μονοπρόσωπη Α.Ε.

Τον Ιούνιο 2021, στο πλαίσιο της βελτιστοποίησης της οργανωτικής δομής του Ομίλου και της ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητάς του στην αγορά των χρηματοδοτικών μισθώσεων, οι Έκτακτες Γενικές Συνελεύσεις των Μετόχων της Τράπεζας και της κατά 100% θυγατρικής της Eurobank Ergasias Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Μονοπρόσωπη Α.Ε. αποφάσισαν την έγκριση της κοινής διάσπασης της Eurobank Ergasias Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Μονοπρόσωπη Α.Ε. («Διασπώμενη») με (i) μεταβίβαση μέρους των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων της στην Τράπεζα και (ii) μεταβίβαση των υπολοίπων περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων της Διασπώμενης σε νέα, για τον σκοπό αυτό συνιστώμενη, εταιρεία.

Η προαναφερόμενη κοινή διάσπαση ολοκληρώθηκε τον Οκτώβριο 2021, μετά τη λήψη των αναγκαίων εγκρίσεων από τις αρμόδιες Αρχές, ενώ συστάθηκε νέα εταιρεία «Eurobank Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Μονοπρόσωπη Α.Ε.» για τον σκοπό αυτό, όπως αναφέρεται ανωτέρω. Επιπροσθέτως, η διαγραφή της διασπώμενης εταιρείας «Eurobank Ergasias Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Μονοπρόσωπη Α.Ε.» καταχωρήθηκε στο Γενικό Εμπορικό Μητρώο.

Σύμφωνα με τη λογιστική πολιτική του Ομίλου για τις επιχειρηματικές συνενώσεις μεταξύ εταιρειών που τελούν υπό κοινό έλεγχο, η μεταβίβαση των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων της Διασπώμενης εταιρείας προς την Τράπεζα πραγματοποιήθηκε στην λογιστική τους αξία προ συνενώσεως με τη μέθοδο της συνένωσης συμφερόντων, ενώ η μεταβίβαση των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων της Διασπώμενης εταιρείας προς τη νέα εταιρεία λογιστικοποιήθηκε ως εσωτερική κεφαλαιακή αναδιοργάνωση, συνεπώς επίσης μεταβιβάστηκαν χρησιμοποιώντας τις λογιστικές αξίες τους. Η κοινή διάσπαση δεν είχε κάποια επίπτωση στις οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου.

(viii) Στάνταρντ Μονοπρόσωπη Ανώνυμη Κτηματική Εταιρεία, Ελλάδα

Το Δεκέμβριο 2021, η Τράπεζα υπέγραψε συμφωνία αγοραπωλησίας μετοχών με τον άλλο μέτοχο της Στάνταρντ Ανώνυμη Κτηματική Εταιρεία για την απόκτηση των υπόλοιπων μετοχών (5,90%) της εταιρείας έναντι τιμήματος € 0,1 εκατ.. Το αποτέλεσμα της συναλλαγής ήταν μη ουσιώδες και αναγνωρίστηκε απευθείας στα ίδια κεφάλαια που αναλογούν στους μετόχους της Eurobank Holdings. Ως αποτέλεσμα, η Στάνταρντ Μονοπρόσωπη Ανώνυμη Κτηματική Εταιρεία κατέστη κατά 100% θυγατρική της Τράπεζας. Τον Ιανουάριο 2022, κατόπιν της ανωτέρω συναλλαγής, η επωνυμία της εταιρείας τροποποιήθηκε με την προσθήκη του όρου «Μονοπρόσωπη».

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις**(ix) ERB Istanbul Holding A.S. in liquidation, Τουρκία**

Το Δεκέμβριο 2021, αποφασίστηκε η εκκαθάριση της εταιρείας και ως συνέπεια η επωνυμία της τροποποιήθηκε σε ERB Istanbul Holding A.S. in liquidation.

Συμφωνία για την απόκτηση της BNP Paribas Personal Finance Bulgaria από την Eurobank Bulgaria A.D.

Την 9 Δεκεμβρίου 2022, η Eurobank Holdings ανακοίνωσε την επίτευξη συμφωνίας για την απόκτηση της BNP Paribas Personal Finance Bulgaria (η Επιχείρηση) από τη θυγατρική της Eurobank στη Βουλγαρία, Eurobank Bulgaria A.D. («Postbank»). Ειδικότερα, η «Postbank» είχε υπογράψει επιστολή που παρείχε στην BNP Paribas Personal Finance το δικαίωμα πώλησης (put option) του υποκαταστήματός της στη Βουλγαρία με βάση συμφωνηθέντες όρους. Στο πλαίσιο της ανωτέρω συμφωνίας, πραγματοποιήθηκε διαβούλευση με το Γαλλικό Συμβούλιο Εργασίας, η ολοκλήρωση της οποίας οδήγησε στην υπογραφή “Σύμβασης Μεταβίβασης Επιχείρησης” τον Ιανουάριο του 2023.

Η συναλλαγή είναι εναρμονισμένη με τη στρατηγική του Ομίλου για περαιτέρω ενίσχυση της θέσης της «Postbank» στον κλάδο της λιανικής τραπεζικής στη Βουλγαρία και αναμένεται να επιβαρύνει τους δείκτες εποπτικών κεφαλαίων του Ομίλου κατά περίπου 25 μονάδες βάσης, που αντανακλά κυρίως την αύξηση του συνόλου του σταθμισμένου ενεργητικού του Ομίλου Eurobank Holdings. Στο τέλος του Σεπτεμβρίου 2022, η BNP Paribas Personal Finance Bulgaria, που λειτουργεί μέσω ενός δικτύου 44 υποκαταστημάτων, είχε σύνολο περιουσιακών στοιχείων € 450 εκατ., καταθέσεις πλησίον των € 100 εκατ. και πελατειακή βάση που υπερβαίνει τους 270 χιλιάδες πελάτες. Η ολοκλήρωση της συναλλαγής αναμένεται να πραγματοποιηθεί κατά το πρώτο εξάμηνο του 2023 υπό την αίρεση λήψης των απαιτούμενων κανονιστικών εγκρίσεων.

Λοιπά γεγονότα μετά την ημερομηνία ισολογισμού**Retail Development S.A. Ρουμανία**

Τον Φεβρουάριο 2023, η Τράπεζα υπέγραψε συμφωνία για την πώληση του ποσοστού συμμετοχής της 99,99% στη Retail Development S.A. σε τρίτο.

Eurobank Direktna a.d., Serbia

Την 2 Μαρτίου 2023, η Τράπεζα ανακοίνωσε ότι υπέγραψε δεσμευτική συμφωνία (συμφωνία αγοράς μετοχών) με την AIK Banka a.d. Beograd («AIK») για την πώληση του ποσοστού 70% συμμετοχής που κατέχει στη θυγατρική της στη Σερβία, Eurobank Direktna a.d. (η «Συναλλαγή»). Ως εκ τούτου, η θυγατρική θα ταξινομηθεί ως κατεχόμενη προς πώληση και τα αποτελέσματά της θα αναγνωριστούν στις μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες. Η Συναλλαγή είναι σύμφωνη με τη στρατηγική της Eurobank για να κατευθύνει κεφάλαια σε επενδύσεις με προοπτικές υψηλότερων αποδόσεων (απόδοση καθαρής λογιστικής αξίας ενσώματων στοιχείων ενεργητικού - RoTBV) και να ενισχύσει περαιτέρω την παρουσία της στις κύριες αγορές που δραστηριοποιείται. Σε αυτό το πλαίσιο, με βάση τη συμφωνία, το 100% της Eurobank Direktna αποτιμήθηκε σε € 280 εκατ.

Η Συναλλαγή εκτιμάται ότι θα συνεισφέρει περίπου 50 μονάδες βάσης στον δείκτη CET1 του Ομίλου Eurobank Holdings (με βάση τον δείκτη του τρίτου τριμήνου του 2022), που αντανακλά κυρίως τη μείωση του σταθμισμένου ενεργητικού. Η ολοκλήρωση της συναλλαγής αναμένεται εντός του έτους 2023, υπό την αίρεση της λήψης των απαιτούμενων κανονιστικών εγκρίσεων.

ERB Hellas (Cayman Islands) Ltd, Νησιά Cayman

Τον Φεβρουάριο του 2023, ολοκληρώθηκε η επιστροφή του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρείας στην Τράπεζα, μέσω της επαναγοράς από την εταιρεία του συνόλου των ιδίων μετοχών της.

Σημαντικοί περιορισμοί στην δυνατότητα του Ομίλου αναφορικά με την πρόσβαση ή χρήση των περιουσιακών του στοιχείων και τον διακανονισμό των υποχρεώσεών του

Ο Όμιλος δεν έχει σημαντικούς περιορισμούς αναφορικά με τη δυνατότητα πρόσβασης ή χρήσης των περιουσιακών του στοιχείων και διακανονισμού των υποχρεώσεών του, εκτός από αυτούς που απορρέουν από κανονιστικές ή νομοθετικές απαιτήσεις, από συμβατικούς όρους, ως ακολούθως:

- Οι θυγατρικές τράπεζες και οι λοιπές θυγατρικές εταιρείες του χρηματοπιστωτικού τομέα του Ομίλου, υπόκεινται σε εποπτικούς περιορισμούς και στις απαιτήσεις των κεντρικών τραπεζών των χωρών στις οποίες δραστηριοποιούνται. Το εποπτικό αυτό πλαίσιο απαιτεί από τις θυγατρικές εταιρείες να τηρούν ελάχιστα κεφαλαιακά αποθέματα και συγκεκριμένους δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας και ρευστότητας, συμπεριλαμβανομένων των περιορισμών αναφορικά με την έκθεση τους και/ή τη μεταφορά κεφαλαίων προς την Εταιρεία και τις άλλες θυγατρικές εντός του Ομίλου. Κατά συνέπεια, ακόμη και όταν

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού των θυγατρικών εταιρειών δεν είναι ενεχυριασμένα σε επίπεδο εταιρείας, η μεταφορά τους εντός του Ομίλου μπορεί να υπόκειται σε περιορισμούς λόγω του υπάρχοντος εποπτικού πλαισίου. Την 31 Δεκεμβρίου 2022, η λογιστική αξία του ενεργητικού και των υποχρεώσεων των θυγατρικών εταιρειών χρηματοπιστωτικού τομέα, προ ενδοεταιρικών απαλοιφών, ανήλθε σε € 89,7 δις και € 80,3 δις, αντίστοιχα, συμπεριλαμβάνοντας την Eurobank A.E. (2021: € 83,6 δις και € 76,9 δις).

- Οι θυγατρικές εταιρείες λειτουργούν βάσει καθορισμένου νομικού πλαισίου, το οποίο αφορά κυρίως στο ύψος του μετοχικού τους κεφαλαίου και στα συνολικά ίδια κεφάλαια που πρέπει να τηρούν, στη διανομή κεφαλαίων και ειδικών αποθεματικών, καθώς και στην πληρωμή μερισμάτων στους κατόχους κοινών μετοχών.
- Ο Όμιλος χρησιμοποιεί τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού ως εξασφάλιση για συναλλαγές συμφωνιών επαναγοράς (gero) και παραγώγων, εξασφαλισμένες υποχρεώσεις προς κεντρικές και άλλες τράπεζες, εκδόσεις καλυμμένων ομολογιών, καθώς και για τιτλοποιήσεις. Ως εκ τούτου, τα δεσμευμένα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού δεν επιτρέπεται να μεταφερθούν εντός του Ομίλου. Πληροφορίες σχετικά με τα δεσμευμένα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού του Ομίλου παρατίθενται στις σημ. 17, 29 και 40.
- Ο Όμιλος υποχρεούται να διατηρεί υποχρεωτικές και ενεχυριασμένες καταθέσεις σε κεντρικές τράπεζες. Πληροφορίες για αυτές τις καταθέσεις παρατίθενται στη σημ. 15.

23.2 Θυγατρική εταιρεία του Ομίλου με σημαντικά δικαιώματα τρίτων

Τον Δεκέμβριο 2021, η συγχώνευση της Direktna Banka a.d. Kragujevac («Direktna») με τη θυγατρική της Eurobank στη Σερβία, Eurobank a.d. Beograd («Eurobank Serbia») (η «Συναλλαγή») ολοκληρώθηκε, με απορρόφηση της Direktna από την Eurobank Serbia. Μετά την ολοκλήρωση της συναλλαγής, η Eurobank ελέγχει το 70% της συνενωμένης τράπεζας, ενώ οι μέτοχοι της Direktna κατέχουν το υπόλοιπο 30%. Μέρος της Συναλλαγής ήταν η διανομή μερίσματος και η επιστροφή κεφαλαίου στον Όμιλο Eurobank ύψους περίπου € 232 εκατ., μετά από φόρους, συνολικά.

Την 31 Δεκεμβρίου 2022, η συνενωμένη τράπεζα «Eurobank Direktna a.d.» είναι η μόνη εταιρεία του Ομίλου με σημαντικά δικαιώματα τρίτων. Χρηματοοικονομικές πληροφορίες σχετικά με τη συνενωμένη τράπεζα, πριν την απαλοιφή διεταιρικών συναλλαγών με άλλες εταιρείες του Ομίλου, παρέχονται στον παρακάτω πίνακα.

	2022	2021
	€ εκατ.	€ εκατ.
Συνολικά λειτουργικά έσοδα	93,5	66,6
Καθαρά κέρδη	0,4	0,3
Λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση	(4,2)	(0,8)
Συνολικό αποτέλεσμα	(3,8)	(0,5)
Συνολικό αποτέλεσμα που αναλογεί σε τρίτους	(1,1)	(1,4)
Σύνολο ενεργητικού	2.580	2.469
Σύνολο υποχρεώσεων	2.265	2.150
Καθαρό ενεργητικό	315	319
Καθαρό ενεργητικό που αναλογεί σε τρίτους	95	96
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα έναρξης χρήσης	224	153
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα λήξης χρήσης	208	224

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις
24. Επενδύσεις σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες

Την 31 Δεκεμβρίου 2022, οι επενδύσεις του Ομίλου σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες ανήλθαν σε € 173 εκατ. (2021: € 267 εκατ.). Παρακάτω παρατίθενται οι συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες του Ομίλου την 31 Δεκεμβρίου 2022:

<u>Επωνυμία εταιρείας</u>	<u>Σημείωση</u>	<u>Χώρα εγκατάστασης</u>	<u>Τομέας δραστηριότητας</u>	<u>Μερίδιο Ομίλου</u>
Femion Ltd		Κύπρος	Εταιρεία επενδύσεων ειδικού σκοπού	66,45
(Υπό εκκαθάριση) TEFIN, Ανώνυμος Εταιρεία Εμπορίας Αυτοκινήτων και Μηχανημάτων		Ελλάδα	Εμπορία αυτοκινήτων και μηχανημάτων	50,00
Global Χρηματοδοτήσεις Επενδύσεων Α.Ε. ⁽¹⁾		Ελλάδα	Εταιρεία χρηματοδότησης επενδύσεων	33,82
Rosequeens Properties Ltd ⁽²⁾		Κύπρος	Εταιρεία επενδύσεων ειδικού σκοπού	33,33
Odyssey GP S.a.r.l.		Λουξεμβούργο	Εταιρεία επενδύσεων ειδικού σκοπού	20,00
Eurolife FFH Insurance Group Ανώνυμος Εταιρεία Συμμετοχών ⁽¹⁾		Ελλάδα	Εταιρεία χαρτοφυλακίου	20,00
Alpha Επενδυτικής Περιουσίας Αθηναϊκών Εμπορικών Καταστημάτων Α.Ε.		Ελλάδα	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας	30,00
Πείργκα Κύθνου ΙΚΕ		Ελλάδα	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας	50,00
doValue Greece Ανώνυμη Εταιρεία Διαχείρισης Απαιτήσεων από Δάνεια και Πιστώσεις		Ελλάδα	Διαχείριση Απαιτήσεων από Δάνεια και Πιστώσεις	20,00
Περιγένης Επαγγελματικών Ακινήτων Ανώνυμη Εταιρεία		Ελλάδα	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας	18,90

⁽¹⁾ Ο όμιλος Eurolife (Eurolife FFH Insurance Group Ανώνυμος Εταιρεία Συμμετοχών και οι θυγατρικές της) και ο όμιλος Global Χρηματοδοτήσεις Επενδύσεων (Global Χρηματοδοτήσεις Επενδύσεων Α.Ε. και οι θυγατρικές της) θεωρούνται συγγενείς εταιρείες του Ομίλου.

⁽²⁾ Η Rosequeens Properties Ltd (συμπεριλαμβανομένης της θυγατρικής της Rosequeens Properties SRL έως τον Δεκέμβριο 2022) θεωρείται κοινοπραξία του Ομίλου.

Η Ωμέγα Μεσίτες Ασφαλίσεων και Αντασφαλίσεων Α.Ε. στην οποία ο Όμιλος συμμετέχει κατά 26,05% δεν λογιστικοποιείται με τη μέθοδο της καθαρής θέσης στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις. Ο Όμιλος δεν εκπροσωπείται στο Διοικητικό Συμβούλιο της εταιρείας και συνεπώς δεν ασκεί ουσιώδη επιρροή στην εταιρεία.

Η Femion Ltd. λογιστικοποιείται ως κοινοπραξία του Ομίλου σύμφωνα με την ουσία και το σκοπό της κοινοπρακτικής σύμβασης και τους όρους συμφωνίας των μετόχων, που απαιτούν την ομόφωνη συναίνεση των μετόχων για τις σημαντικές αποφάσεις και ορίζουν από κοινού έλεγχο μέσω της ίσης εκπροσώπησης των μετόχων στα διοικητικά όργανα της εταιρείας.

Η Περιγένης Επαγγελματικών Ακινήτων Ανώνυμη Εταιρεία λογιστικοποιείται ως συγγενής εταιρεία του Ομίλου με βάση την εκπροσώπηση της Τράπεζας στο Διοικητικό Συμβούλιο και τη διαδικασία λήψης αποφάσεων όπως ορίζεται στο καταστατικό της εταιρείας.

(α) Grivalia Hospitality S.A., Λουξεμβούργο

Την 24 Μαρτίου 2022 η Τράπεζα υπέγραψε συμφωνία για την πώληση ποσοστού συμμετοχής 5,1% στην κοινοπραξία του Ομίλου Grivalia Hospitality S.A. έναντι συνολικού τιμήματος € 15,9 εκατ. Ως αποτέλεσμα της συναλλαγής, το ποσοστό συμμετοχής της Τράπεζας στην Grivalia Hospitality S.A. μειώθηκε από 25% σε 19,9% και σε συνδυασμό με τους όρους της αναθεωρημένης συμφωνίας μετόχων που υπεγράφη με τους άλλους μετόχους την ίδια ημερομηνία, η Τράπεζα έπαψε να έχει από κοινού έλεγχο στην εταιρεία και ως εκ τούτου δεν χρησιμοποιείται πλέον η μέθοδος της καθαρής θέσης για τη λογιστικοποίησή της. Κατόπιν της προαναφερθείσας πώλησης, την 31 Μαρτίου 2022 η διακρατούμενη συμμετοχή στην εταιρεία επιμετρήθηκε ως χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων (FVTPL) με τη μεταβολή στη λογιστική της αξία να αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Κατά συνέπεια, η διαφορά μεταξύ: (i) της εύλογης αξίας της διακρατούμενης συμμετοχής, την προαναφερθείσα ημερομηνία, η οποία ανερχόταν σε € 71,2 εκατ. πλέον του τιμήματος που εισπράχθηκε από την ανωτέρω πώληση, και (ii) της προηγούμενης λογιστικής αξίας της συμμετοχής στην εταιρεία σύμφωνα με τη μέθοδο της καθαρής θέσης η οποία ανερχόταν σε € 54,2 εκατ., είχε ως αποτέλεσμα συνολικό κέρδος € 32,3 εκατ., συμπεριλαμβανομένων ζημιών από συναλλαγματικές διαφορές € 0,6 εκατ., οι οποίες προηγουμένως είχαν αναγνωριστεί στα λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση. Το εν λόγω κέρδος, αναγνωρίστηκε στην κατάσταση αποτελεσμάτων στα «Λοιπά έσοδα/(έξοδα)». Για την χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2022, το παραπάνω κέρδος αναπροσαρμόστηκε περαιτέρω σε € 34 εκατ.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις
(β) Information Systems Impact Ανώνυμη Εταιρεία Παροχής Υπηρεσιών Πληροφορικής, Ελλάδα

Τον Ιούλιο 2022, η Τράπεζα ολοκλήρωσε την πώληση σε τρίτους του ποσοστού συμμετοχής της στην Information Systems Impact Ανώνυμη Εταιρεία Παροχής Υπηρεσιών Πληροφορικής έναντι τιμήματος € 3,9 εκατ. Από την πώληση προέκυψε κέρδος ποσού € 1,1 εκατ. και αναγνωρίστηκε στα «Λοιπά έσοδα/(έξοδα)».

(γ) INTERTEK Ανώνυμος Εταιρεία – Διεθνείς Τεχνολογίες, Ελλάδα

Το Σεπτέμβριο 2022, η Τράπεζα ολοκλήρωσε την πώληση σε τρίτους του ποσοστού συμμετοχής της στην INTERTEK Ανώνυμος Εταιρεία – Διεθνείς Τεχνολογίες (η οποία από την ημερομηνία της απόκτησής της το τρίτο τρίμηνο του 2021 είχε ταξινομηθεί ως κατεχόμενη προς πώληση) σε τρίτο έναντι τιμήματος € 1,9 εκατ. με μη ουσιώδη επίδραση στην κατάσταση αποτελεσμάτων του Ομίλου.

(δ) Sinda Enterprises Company Ltd, Κύπρος

Τον Οκτώβριο 2022, η Τράπεζα ολοκλήρωσε την πώληση σε τρίτους του ποσοστού συμμετοχής της στην Sinda Enterprises Company Ltd έναντι τιμήματος € 3,2 εκατ. Η προκύπτουσα ζημιά ανήλθε σε € 1,1 εκατ. και αναγνωρίστηκε στα «Λοιπά έσοδα/(έξοδα)».

(ε) Rosequeens Properties Ltd, Ρουμανία

Τον Δεκέμβριο 2022, η κοινοπραξία του Ομίλου Rosequeens Properties Ltd, ολοκλήρωσε την πώληση της θυγατρικής της εταιρείας Rosequeens Properties SRL σε τρίτους.

Συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες σημαντικές για τον Όμιλο

Όσον αφορά τις συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες του Ομίλου, η Eurolife FFH Insurance Group Ανώνυμος Εταιρεία Συμμετοχών και η doValue Greece Ανώνυμη Εταιρεία Διαχείρισης Απαιτήσεων από Δάνεια και Πιστώσεις θεωρούνται σημαντικές για τον Όμιλο. Τα οικονομικά στοιχεία και των δύο εταιρειών παρατίθενται στους παρακάτω πίνακες:

Eurolife FFH Insurance Group Ανώνυμος Εταιρεία Συμμετοχών

	2022	2021
	€ εκατ.	€ εκατ.
Κυκλοφορούντα στοιχεία ενεργητικού	3.148	3.451
Μη κυκλοφορούντα στοιχεία ενεργητικού	226	132
Σύνολο ενεργητικού	3.374	3.583
Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις	403	391
Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις	2.410	2.491
Σύνολο υποχρεώσεων	2.813	2.882
Ίδια Κεφάλαια	561	701
Η συνολική λογιστική αξία της συμμετοχής	112	140
Λειτουργικά έσοδα	169	129
Καθαρά κέρδη	94	65
Λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση	(163)	(19)
Συνολικό αποτέλεσμα μετά από φόρο	(69)	46
Μερίσματα που πληρώθηκαν στον Όμιλο	14	17

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις
doValue Greece Ανώνυμη Εταιρεία Διαχείρισης Απαιτήσεων από Δάνεια και Πιστώσεις

	2022	2021
	€ εκατ.	€ εκατ.
Κυκλοφορούντα στοιχεία ενεργητικού	90	128
Μη κυκλοφορούντα στοιχεία ενεργητικού	347	361
Σύνολο ενεργητικού	437	489
Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις	95	157
Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις	121	140
Σύνολο υποχρεώσεων	216	297
Ίδια Κεφάλαια	221	192
Η αναλογία του Ομίλου επί των ιδίων κεφαλαίων	44	38
Υπεραξία και λοιπές προσαρμογές ⁽¹⁾	1	12
Η συνολική λογιστική αξία της συμμετοχής	45	50
Λειτουργικά έσοδα ⁽¹⁾	72	77
Καθαρά κέρδη ⁽¹⁾	53	54
Συνολικό αποτέλεσμα μετά από φόρο ⁽¹⁾	53	54
Μερίσματα που πληρώθηκαν στον Όμιλο	5	3

⁽¹⁾ Κατά τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2022, οι λοιπές προσαρμογές ποσού € 11 εκατ. (έξοδα) αφορούν κυρίως στην απαλοιφή της αναλογίας του Ομίλου στα κέρδη της συγγενούς εταιρείας που σχετίζονται με συναλλαγές με την τράπεζα. Η αναλογία του Ομίλου στα λειτουργικά έσοδα, στα καθαρά κέρδη και στο συνολικό αποτέλεσμα μετά από φόρο της συγγενούς εταιρείας μετά από τις ανωτέρω προσαρμογές ανέρχεται σε € 3 εκατ., € 0.5 εκατ. ζημιά, € 0.5 εκατ. ζημιά αντίστοιχα.

Η συνολική λογιστική αξία των κοινοπραξιών του Ομίλου την 31 Δεκεμβρίου 2022, ανερχόταν σε € 6 εκατ. (2021: € 65 εκατ. συμπεριλαμβανομένης και της Grivalia Hospitality S.A.). Η αναλογία του Ομίλου επί των κερδών ή ζημιών και των συνολικών αποτελεσμάτων των παραπάνω εταιρειών δεν ήταν σημαντική (2021: € 1 εκατ.).

Η συνολική λογιστική αξία των συγγενών επιχειρήσεων του Ομίλου, εξαιρουμένης της Eurolife FFH Insurance Group Ανώνυμος Εταιρεία Συμμετοχών και της doValue Greece Ανώνυμη Εταιρεία Διαχείρισης Απαιτήσεων από Δάνεια και Πιστώσεις, η οποία παρουσιάζεται παραπάνω, (δηλ. οι Global Χρηματοδοτήσεις Επενδύσεων Α.Ε., Odyssey GP S.a.r.l. και Περιγένης Επαγγελματικών Ακινήτων Ανώνυμη Εταιρεία) την 31 Δεκεμβρίου 2022 ανερχόταν σε € 9 εκατ. (2021: € 12 εκατ.). Η αναλογία του Ομίλου επί των κερδών ή ζημιών και των συνολικών εσόδων των παραπάνω εταιρειών δεν ήταν σημαντική (2021: δεν ήταν σημαντική).

Ο Όμιλος δεν έχει αναγνωρίσει ζημιές από τη συμμετοχή του στις κοινοπραξίες του, καθώς το ποσό της αναλογίας του επί των ζημιών ήταν μεγαλύτερο από τη συμμετοχή του σε αυτές και δεν έχει υφιστάμενες υποχρεώσεις ή δεν έχει πραγματοποιήσει πληρωμές για λογαριασμό τους. Για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2022, το ποσό των μη αναγνωρισμένων ζημιών για τις κοινοπραξίες του Ομίλου ανερχόταν σε € 2 εκατ. (2021: € 2 εκατ.). Το σωρευτικό ποσό των μη αναγνωρισμένων ζημιών για τις κοινοπραξίες ανερχόταν σε € 4 εκατ. (2021: € 24 εκατ.).

Την 31 Δεκεμβρίου 2022, ο Όμιλος δεν έχει μη αναγνωρισμένες δεσμεύσεις σε σχέση με τη συμμετοχή του σε κοινοπραξίες ή ενδεχόμενες υποχρεώσεις αναφορικά με τη συμμετοχή του σε συγγενείς εταιρείες ή κοινοπραξίες, οι οποίες θα μπορούσαν να προκαλέσουν μελλοντική εκροή διαθεσίμων ή λοιπών στοιχείων.

Η συγγενής εταιρεία του Ομίλου, η Eurolife FFH Insurance Group Ανώνυμος Εταιρεία Συμμετοχών, υπόκειται σε περιορισμούς βάσει του ισχύοντος εποπτικού και νομικού πλαισίου και οφείλει να τηρεί επαρκή κεφάλαια προκειμένου να ικανοποιήσει τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τις ασφαλιστικές της δραστηριότητες.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Πέραν των ανωτέρω, δεν υπάρχουν σημαντικοί περιορισμοί (π.χ. που να προκύπτουν από δανειακές συμβάσεις, κανονιστικές απαιτήσεις ή συμβατικές ρυθμίσεις) σχετικά με τη δυνατότητα των συγγενών επιχειρήσεων ή των κοινοπραξιών να μεταφέρουν κεφάλαια στον Όμιλο, είτε με τη μορφή μερισμάτων ή για την αποπληρωμή δανείων που έχουν χορηγηθεί από τον Όμιλο.

25. Οικονομικές οντότητες ειδικής διάρθρωσης

Ο Όμιλος συμμετέχει σε διαφόρους τύπους οικονομικών οντοτήτων, όπως φορείς τιτλοποίησης, αμοιβαία κεφάλαια και ιδιωτικά επενδυτικά κεφάλαια.

Οικονομική οντότητα ειδικής διάρθρωσης είναι η οικονομική οντότητα που έχει σχεδιαστεί ώστε τα δικαιώματα ψήφου ή παρόμοια δικαιώματα να μην αποτελούν τον κυρίαρχο παράγοντα για την άσκηση ελέγχου, όπως όταν τα τυχόν δικαιώματα ψήφου αφορούν μόνο διοικητικά καθήκοντα και οι σχετικές δραστηριότητες κατευθύνονται μέσω συμβατικών ρυθμίσεων. Μία οικονομική οντότητα ειδικής διάρθρωσης συχνά έχει περιορισμένες δραστηριότητες, έναν περιορισμένο και σαφώς καθορισμένο σκοπό, ανεπαρκή κεφάλαια για τη χρηματοδότηση των δραστηριοτήτων της χωρίς τη χρήση χρηματοδότησης μειωμένης εξασφάλισης και χρηματοδότησης με την μορφή πολλαπλών, συμβατικά συνδεδεμένων, τίτλων προς επενδυτές που δημιουργούν συγκεντρώσεις σε πιστωτικό ή άλλους κινδύνους.

Ως συμμετοχή σε μία οικονομική οντότητα ειδικής διάρθρωσης ορίζεται η συμβατική και μη συμβατική σχέση που εκθέτει τον Όμιλο σε μεταβλητές αποδόσεις από την δραστηριότητα της οικονομικής οντότητας ειδικής διάρθρωσης. Παραδείγματα συμμετοχής σε Οικονομικές οντότητες ειδικής διάρθρωσης περιλαμβάνουν την διακράτηση χρεωστικών και συμμετοχικών τίτλων, συμβατικές ρυθμίσεις, ενίσχυση της ρευστότητας, πιστωτική ενίσχυση, υπολειμματικές συμμετοχές.

Οι οικονομικές οντότητες ειδικής διάρθρωσης μπορεί να έχουν συσταθεί από τον Όμιλο ή από τρίτα μέρη και ενοποιούνται όταν η ουσία της σχέσης είναι τέτοια ώστε οι οικονομικές οντότητες ειδικής διάρθρωσης να ελέγχονται από τον Όμιλο όπως φαίνεται στην σημ. 2.2.1(i). Ως αποτέλεσμα της αξιολόγησης που πραγματοποιείται αναφορικά με την ύπαρξη υποχρέωσης ενοποίησης, ο Όμιλος συμμετέχει τόσο σε ενοποιούμενες όσο και μη ενοποιούμενες οικονομικές οντότητες ειδικής διάρθρωσης, όπως περιγράφεται παρακάτω.

Ενοποιούμενες οικονομικές οντότητες ειδικής διάρθρωσης

Ο Όμιλος, στα πλαίσια της εξεύρεσης πηγών χρηματοδότησης, συμμετέχει σε συναλλαγές τιτλοποίησης διαφόρων κατηγοριών δανείων (επιχειρηματικών, δανείων μικρομεσαίων επιχειρήσεων, στεγαστικών, καταναλωτικών, πιστωτικών καρτών και ομολογιακών δανείων) οι οποίες συνήθως έχουν ως αποτέλεσμα τη μεταβίβαση των παραπάνω στοιχείων ενεργητικού στις οικονομικές οντότητες ειδικής διάρθρωσης (φορείς τιτλοποίησης), οι οποίες με την σειρά τους εκδίδουν χρεωστικούς τίτλους διακρατούμενους από επενδυτές και τις εταιρείες του Ομίλου. Ο Όμιλος παρακολουθεί την πιστωτική ποιότητα των τιτλοποιημένων δανείων, καθώς και τη πιστωτική διαβάθμιση των εκδοθέντων χρεωστικών τίτλων, κατά περίπτωση και παρέχει πιστωτική ενίσχυση στους φορείς τιτλοποίησης και/ή μεταφέρει νέα δάνεια στην ομάδα των τιτλοποιημένων δανείων, όπου κρίνεται απαραίτητο, σύμφωνα με τους όρους των ισχυόντων σχετικών συμβατικών ρυθμίσεων.

Απαρίθμηση των οικονομικών οντοτήτων ειδικής διάρθρωσης του Ομίλου παρέχεται στη σημείωση 23.

Την 31 Δεκεμβρίου 2022, η ονομαστική αξία των χρεωστικών τίτλων που εκδόθηκαν από τους φορείς τιτλοποίησης που ιδρύθηκαν από τον Όμιλο ανήλθε σε € 5.258 εκατ., εκ των οποίων € 4.705 εκατ., διακρατούνταν από την Τράπεζα (2021: € 5.916 εκατ., εκ των οποίων € 5.364 εκατ. διακρατούνταν από την Τράπεζα) (σημ. 20 και 34).

Ο Όμιλος δεν παρείχε μη συμβατική οικονομική ή άλλη στήριξη σε αυτές τις οικονομικές οντότητες ειδικής διάρθρωσης ανάλογα με την περίπτωση και επί του παρόντος δεν έχει πρόθεση να προβεί σε τέτοια στο προσεχές μέλλον.

Μη ενοποιούμενες οικονομικές οντότητες ειδικής διάρθρωσης

Ο Όμιλος συμμετέχει σε συναλλαγές με μη ενοποιούμενες οικονομικές οντότητες ειδικής διάρθρωσης, που δεν ελέγχονται από τον Όμιλο, μέσα στα συνήθη πλαίσια των εργασιών, προκειμένου να παράσχει υπηρεσίες διαχείρισης κεφαλαίων ή να εκμεταλλευτεί συγκεκριμένες επενδυτικές ευκαιρίες.

Επιπρόσθετα, ο Όμιλος στα πλαίσια του σχεδίου επιτάχυνσης διαχείρισης των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων του (ΜΕΑ) έχει προχωρήσει σε τιτλοποιήσεις μη εξυπηρετούμενων διαφόρων κατηγοριών δανείων μέσω της έκδοσης τίτλων υψηλής, ενδιάμεσης και χαμηλής διαβάθμισης (Cairo, Pillar και Mexico, σημ. 20).

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Κεφάλαια που διαχειρίζεται ο Όμιλος

Ο Όμιλος συστήνει και διαχειρίζεται οικονομικές οντότητες ειδικής διάρθρωσης προκειμένου να παρέχει στους πελάτες, θεσμικούς ή όχι, επενδυτικές ευκαιρίες. Αντίστοιχα, ο Όμιλος μέσω των θυγατρικών του εταιρειών Eurobank Asset Management A.E.Δ.Α.Κ. και της Eurobank Fund Management Company (Luxembourg) S.A, μετέχει στη διαχείριση διαφόρων τύπων αμοιβαίων κεφαλαίων, περιλαμβανομένων αμοιβαίων κεφαλαίων σταθερού εισοδήματος, μετοχικών, funds of funds και διαχείρισης διαθεσίμων.

Επιπρόσθετα, ο Όμιλος δικαιούται να λαμβάνει αμοιβή διαχείρισης και άλλες προμήθειες και μπορεί να έχει επενδύσεις σε αυτά τα αμοιβαία κεφάλαια για ιδίους επενδυτικούς σκοπούς καθώς και προς όφελος των πελατών του.

Ο Όμιλος εμπλέκεται στον αρχικό σχεδιασμό των αμοιβαίων κεφαλαίων και, με την ιδιότητά του ως διαχειριστής κεφαλαίων, λαμβάνει επενδυτικές αποφάσεις αναφορικά με την επιλογή των επενδύσεων, εντούτοις εντός ενός προκαθορισμένου, από νόμους και κανονισμούς, πλαισίου αποφάσεων. Ως εκ τούτου, ο Όμιλος έχει καταλήξει ότι δεν ασκεί εξουσία επί αυτών των κεφαλαίων.

Επιπρόσθετα, με την ιδιότητά του ως διαχειριστής κεφαλαίων, ο Όμιλος πρωταρχικά ενεργεί ως εκπρόσωπος (agent) στην άσκηση των αποφάσεων επί αυτών. Βάσει των ανωτέρω, ο Όμιλος έχει αξιολογήσει ότι δεν έχει έλεγχο επί αυτών των αμοιβαίων κεφαλαίων και ως αποτέλεσμα δεν τα ενοποιεί. Ο Όμιλος δεν έχει καμία συμβατική υποχρέωση να παράσχει οικονομική ενίσχυση στα υπό διαχείριση κεφάλαια και η απόδοση τους δεν είναι εγγυημένη.

Κεφάλαια που δεν διαχειρίζεται ο Όμιλος

Ο Όμιλος αγοράζει και διακρατεί μερίδια κεφαλαίων τρίτων περιλαμβανομένων αμοιβαίων κεφαλαίων καθώς και ιδιωτικών και λοιπών επενδυτικών κεφαλαίων.

Τιτλοποιήσεις

Ο Όμιλος συμμετέχει σε μη ενοποιούμενους φορείς τιτλοποίησης, μέσω επενδύσεων σε τιτλοποιημένα στεγαστικά δάνεια και λοιπά τιτλοποιημένα ομόλογα που εκδίδονται από αυτές τις εταιρείες.

Ο παρακάτω πίνακας απεικονίζει την λογιστική αξία των συμμετοχών του Ομίλου σε μη ενοποιούμενες οικονομικές οντότητες ειδικής διάρθρωσης, που έχουν αναγνωριστεί στον ενοποιημένο ισολογισμό την 31 Δεκεμβρίου 2022, η οποία αντιπροσωπεύει τη μέγιστη δυνατή έκθεσή του σε ζημιά από αυτές τις συμμετοχές. Επιπλέον, ο πίνακας παρέχει πληροφορίες αναφορικά με το συνολικό έσοδο από τις συμμετοχές σε μη ενοποιούμενες οικονομικές οντότητες ειδικής διάρθρωσης που αναγνωρίστηκαν είτε στα αποτελέσματα είτε στα λοιπά αποτελέσματα χρήσης απευθείας στην καθαρή θέση, κατά την διάρκεια του 2022 (όπως προμήθειες, έσοδα τόκων, καθαρά κέρδη ή ζημιές από επαναμέτρηση και αποαναγνώριση):

	31 Δεκεμβρίου 2022			
	Τύπος μη ενοποιούμενης οικονομικής οντότητας ειδικής διάρθρωσης			
	Κεφάλαια που διαχειρίζεται ο Όμιλος		Κεφάλαια που δεν διαχειρίζεται ο Όμιλος	
Τιτλοποιήσεις	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Συμμετοχή του Ομίλου - στοιχεία ενεργητικού				
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες ⁽¹⁾	4.911	-	-	4.911
Χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων	1.486	71	17	1.574
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	-	2	-	2
Σύνολο	6.397	73	17	6.487
Συνολικό έσοδο από συμμετοχές του Ομίλου	77	48	2	127

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

	31 Δεκεμβρίου 2021			
	Τύπος μη ενοποιούμενης οικονομικής οντότητας ειδικής διάρθρωσης			
	Τιτλοποιήσεις	Κεφάλαια που διαχειρίζεται ο Όμιλος	Κεφάλαια που δεν διαχειρίζεται ο Όμιλος	Σύνολο
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Συμμετοχή του Ομίλου - στοιχεία ενεργητικού				
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες ⁽¹⁾	5.116	-	-	5.116
Χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων	691	63	19	773
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	-	2	-	2
Σύνολο	5.807	65	19	5.891
Συνολικό έσοδο από συμμετοχές του Ομίλου	64	70	3	137

⁽¹⁾ Περιλαμβάνει τα υψηλής και ενδιάμεσης διαβάθμισης ομόλογα των τιτλοποιήσεων Pillar, Cairo και Mexico (σημ. 20).

Για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2022, το συνολικό έσοδο από τις συμμετοχές του Ομίλου αναφορικά με τιτλοποιήσεις περιλαμβάνει κυρίως: (i) € 81 εκατ., € 2 εκατ. και € 0,7 εκατ. έσοδα τόκων χρεωστικών τίτλων, οι οποίοι διακρατούνται από τον Όμιλο και επιμετρώνται στο αποσβέσιμο κόστος, στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση (FVOCI) και στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων (FVTPL), αντίστοιχα και (ii) € 6,9 εκατ. από κέρδη ή ζημιές από αποτίμηση τα οποία έχουν αναγνωριστεί στα λοιπά αποτελέσματα απ' ευθείας στην καθαρή θέση. Το συνολικό έσοδο από τις συμμετοχές σε κεφάλαια που διαχειρίζεται ο Όμιλος αποτελείται από : (i) € 50,1 εκατ., από αμοιβές διαχείρισης και λοιπές προμήθειες αναφορικά με την διαχείριση των κεφαλαίων και (ii) € 2,5 εκατ. από κέρδη ή ζημιές από αποτίμηση ή πωλήσεις των συμμετοχών του Ομίλου σε κεφάλαια τα οποία έχουν αναγνωριστεί στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Επιπροσθέτως, το συνολικό αποτέλεσμα που προέρχεται από τα κεφάλαια που δεν διαχειρίζεται ο Όμιλος, περιλαμβάνει κυρίως κέρδη ή ζημιές αποτίμησης ή από πωλήσεις των συμμετοχών του Ομίλου σε κεφάλαια τα οποία αναγνωρίστηκαν στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Την 31 Δεκεμβρίου 2022, το σύνολο ενεργητικού των κεφαλαίων που διαχειρίζεται ο Όμιλος όπως επίσης και η ονομαστική αξία των ομολόγων που έχουν εκδοθεί από μη ενοποιούμενους φορείς τιτλοποίησης ανήλθε σε € 3.163 εκατ. (2021: € 3.303 εκατ.) και € 33.227 εκατ. (2021: € 24.856 εκατ.), αντίστοιχα.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις
26. Ιδιοχρησιμοποιούμενα ενσώματα πάγια στοιχεία

	31 Δεκεμβρίου 2022				
	Οικόπεδα, κτίρια και βελτιώσεις σε ακίνητα τρίτων € εκατ.	Έπιπλα, εξοπλισμός, οχήματα € εκατ.	Ηλεκτρονικοί υπολογιστές, λογισμικά προγράμματα € εκατ.	Δικαιώματα χρήσης μισθωμένων στοιχείων ενεργητικού ⁽¹⁾ € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Αξία κτήσεως:					
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	675	198	507	336	1.716
Μεταφορές	(10)	0	6	-	(4)
Μεταφορές από/προς ανακτηθέντα περιουσιακά στοιχεία	1	(2)	-	-	(1)
Αγορές	24	18	29	18	89
Πωλήσεις, διαγραφές και προσαρμογή των δικαιωμάτων χρήσης μισθωμένων στοιχείων ενεργητικού ⁽²⁾	(9)	(8)	(5)	(26)	(48)
Απομείωση	(6)	(0)	(11)	-	(17)
Ταξινομημένα ως κατεχόμενα προς πώληση (σημ. 30)	1	-	-	-	1
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	676	206	526	328	1.736
Συσσωρευμένες αποσβέσεις:					
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	(217)	(155)	(423)	(106)	(901)
Μεταφορές	1	0	-	-	1
Πωλήσεις, διαγραφές και προσαρμογή των δικαιωμάτων χρήσης μισθωμένων στοιχείων ενεργητικού ⁽²⁾	8	8	4	6	26
Αποσβέσεις χρήσεως	(13)	(9)	(24)	(41)	(87)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	(221)	(156)	(443)	(141)	(961)
Αναπόσβεστη αξία την 31 Δεκεμβρίου	455	50	83	187	775

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

	31 Δεκεμβρίου 2021				
	Οικόπεδα, κτίρια και βελτιώσεις σε ακίνητα τρίτων € εκατ.	Έπιπλα, εξοπλισμός, οχήματα € εκατ.	Ηλεκτρονικοί υπολογιστές, λογισμικά προγράμματα € εκατ.	Δικαιώματα χρήσης μισθωμένων στοιχείων ενεργητικού ⁽¹⁾ € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Αξία κτήσεως:					
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	685	198	477	274	1.634
Υπόλοιπο από την απόκτηση εταιρειών/ συγχώνευση	6	1	-	9	16
Μεταφορές	(15)	(2)	12	-	(5)
Αγορές	14	9	27	10	60
Πωλήσεις, διαγραφές και προσαρμογή των δικαιωμάτων χρήσης μισθωμένων στοιχείων ενεργητικού ⁽²⁾	(12)	(8)	(8)	43	15
Απομείωση	(2)	(0)	(1)		(3)
Ταξινομημένα ως κατεχόμενα προς πώληση (σημ. 30)	(1)	-	-	-	(1)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	675	198	507	336	1.716
Συσσωρευμένες αποσβέσεις:					
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	(216)	(157)	(411)	(72)	(856)
Μεταφορές	2	1	-	-	3
Πωλήσεις, διαγραφές και προσαρμογή των δικαιωμάτων χρήσης μισθωμένων στοιχείων ενεργητικού ⁽²⁾	10	8	8	4	30
Αποσβέσεις χρήσεως	(13)	(7)	(20)	(38)	(78)
Ταξινομημένα ως κατεχόμενα προς πώληση (σημ. 30)	0	-	-	0	0
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	(217)	(155)	(423)	(106)	(901)
Αναπόσβεστη αξία την 31 Δεκεμβρίου	458	43	84	230	815

⁽¹⁾ Οι σχετικές υποχρεώσεις από μισθώσεις παρουσιάζονται στις «Λοιπές υποχρεώσεις» (σημ. 35).

⁽²⁾ Αφορά τη λήξη, τις τροποποιήσεις και τις επαναμετρήσεις των δικαιωμάτων χρήσης μισθωμένων στοιχείων ενεργητικού. Περιλαμβάνει την επαναμέτρηση από αναθεωρημένες εκτιμήσεις της περιόδου μίσθωσης κατά τη διάρκεια του έτους, λαμβάνοντας υπόψη όλα τα γεγονότα και τις συνθήκες που επηρεάζουν τις ανάγκες στέγασης του Ομίλου.

Την 31 Δεκεμβρίου 2022, από τα € 187 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2021: € 230 εκατ.) δικαιώματα χρήσης μισθωμένων στοιχείων ενεργητικού τα € 180 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2021: € 223 εκατ.) αφορούσαν μισθωμένα γραφεία, καταστήματα, τοποθεσίες ATM και κατοικίες και τα € 7 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2021: € 7 εκατ.) οχήματα.

Οι βελτιώσεις σε ακίνητα τρίτων αφορούν κτίρια που χρησιμοποιούνται από τον Όμιλο για τις δραστηριότητές του.

27. Επενδύσεις σε ακίνητα

Ο Όμιλος εφαρμόζει τη μέθοδο της εύλογης αξίας για την επιμέτρηση των επενδύσεων σε ακίνητα σύμφωνα με το ΔΛΠ 40 «Επενδύσεις σε ακίνητα».

Η κίνηση των επενδύσεων σε ακίνητα αναλύεται παρακάτω:

	2022 € εκατ.	2021 € εκατ.
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	1.492	1.459
Προσθήκες	4	3
Υπόλοιπο από απόκτηση εταιρειών/ συγχώνευση	-	33
Μεταφορές από/ προς ανακτηθέντα περιουσιακά στοιχεία	13	3
Λοιπές μεταφορές	9	13
Πωλήσεις	(119)	(31)
Καθαρό κέρδος/(ζημιά) από τις προσαρμογές της εύλογης αξίας	32	30
Ταξινομημένα ως κατεχόμενα προς πώληση (σημ. 30)	(21)	(18)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	1.410	1.492

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Την 31 Δεκεμβρίου 2022, τα δικαιώματα χρήσης των μισθωμένων στοιχείων ενεργητικού που πληρούν τον ορισμό της επένδυσης σε ακίνητα ανέρχονται σε € 14 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2021: € 14 εκατ.). Οι αντίστοιχες μισθωτικές υποχρεώσεις παρουσιάζονται στις «λοιπές υποχρεώσεις» (σημ. 35).

Οι μεταβολές στην εύλογη αξία των επενδύσεων σε ακίνητα αναγνωρίζονται ως κέρδη/(ζημιές) στα αποτελέσματα και περιλαμβάνονται στα «Λοιπά έσοδα/έξοδα» (σημ. 10). Όλα τα κέρδη/(ζημιές) θεωρούνται ως μη πραγματοποιηθέντα.

Κατά τη διάρκεια της χρήσης που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2022, αναγνωρίστηκε στο λογαριασμό εσόδων από μη τραπεζικές υπηρεσίες της κατάστασης αποτελεσμάτων ποσό € 88 εκατ. (2021: € 93 εκατ.), το οποίο αφορά ενοίκια από επενδύσεις σε ακίνητα (σημ. 8). Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2022, οι συμβατικές υποχρεώσεις σχετικά με τις επενδύσεις σε ακίνητα είναι περίπου € 4 εκατ. και σχετίζονται με εκ νέου ανάπτυξη, επισκευές και συντηρήσεις ακινήτων.

Οι κύριες κατηγορίες επενδύσεων σε ακίνητα έχουν προσδιοριστεί με βάση τη φύση, τα χαρακτηριστικά και τους κινδύνους που ενσωματώνουν τα ακίνητα αυτά. Οι εύλογες αξίες των επενδύσεων σε ακίνητα του Ομίλου, οι οποίες κατηγοριοποιούνται στο επίπεδο 3 της ιεραρχίας εύλογης αξίας, παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα:

	2022	2021
	€ εκατ.	€ εκατ.
Οικιστικά	11	21
Εμπορικά ακίνητα	1.358	1.420
Οικόπεδα	32	35
Βιομηχανικά	9	16
Σύνολο	1.410	1.492

Οι βασικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται για την επιμέτρηση της εύλογης αξίας των επενδύσεων σε ακίνητα του Ομίλου είναι η προσέγγιση βάσει του εισοδήματος (κεφαλαιοποίηση εσόδων/μέθοδος προεξοφλημένων ταμειακών ροών), η προσέγγιση βάσει της αγοράς (συγκρίσιμων συναλλαγών) και η προσέγγιση βάσει κόστους, οι οποίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν και συνδυαστικά, ανάλογα με την κατηγορία του ακινήτου που αποτιμάται.

Η μέθοδος των προεξοφλημένων ταμειακών ροών χρησιμοποιείται για την επιμέτρηση της εύλογης αξίας των επενδύσεων του Ομίλου σε εμπορικά ακίνητα. Η εύλογη αξία υπολογίζεται μέσω της εκτίμησης μίας σειράς μελλοντικών ταμειακών ροών, χρησιμοποιώντας συγκεκριμένες υποθέσεις σχετικά με τα οφέλη και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την ιδιοκτησία των ακινήτων (λειτουργικά έσοδα και έξοδα, δείκτες κενών ακινήτων, αύξηση εισοδήματος), συμπεριλαμβανομένης και της υπολειμματικής αξίας που αναμένεται να έχει το ακίνητο στο τέλος της προεξοφλητικής περιόδου. Για τον υπολογισμό της παρούσας αξίας των εν λόγω ταμειακών ροών εφαρμόζεται κατάλληλο προεξοφλητικό επιτόκιο της αγοράς.

Με την προσέγγιση βάσει εισοδήματος, η οποία χρησιμοποιείται επίσης και για την κατηγορία των επενδύσεων σε εμπορικά ακίνητα, η εύλογη αξία του ακινήτου είναι το αποτέλεσμα από την διαίρεση των καθαρών λειτουργικών εσόδων που παράγονται από το ακίνητο με το επιτόκιο κεφαλαιοποίησης (επιτόκιο απόδοσης).

Η προσέγγιση βάσει της αγοράς χρησιμοποιείται για επενδύσεις σε οικιστικά, εμπορικά ακίνητα και οικόπεδα. Η εύλογη αξία εκτιμάται βάσει δεδομένων για συγκρίσιμες συναλλαγές, είτε αναλύοντας τις πραγματικές συναλλαγές για παρόμοια ακίνητα, είτε χρησιμοποιώντας τις τιμές οι οποίες προκύπτουν μετά την διενέργεια των απαραίτητων προσαρμογών.

Η προσέγγιση βάσει κόστους χρησιμοποιείται για την εκτίμηση της εύλογης αξίας των επενδύσεων του Ομίλου σε οικιστικά και βιομηχανικά ακίνητα. Η προσέγγιση αυτή αναφέρεται στον υπολογισμό της εύλογης αξίας βάσει του τρέχοντος κόστους ανακατασκευής/αντικατάστασης (εκτιμώμενο κόστος κατασκευής), το οποίο εν συνεχεία μειώνεται βάσει κατάλληλου συντελεστή, προκειμένου να αντανakλά τις αποσβέσεις του ακινήτου.

Οι αποτιμήσεις επενδύσεων σε ακίνητα του Ομίλου πραγματοποιούνται λαμβάνοντας υπόψη την μεγαλύτερη και βέλτιστη χρήση του κάθε περιουσιακού στοιχείου που είναι υλικά, νομικά και οικονομικά εφικτή.

Η κύρια μέθοδος που χρησιμοποιείται για την επιμέτρηση της εύλογης αξίας του χαρτοφυλακίου των επενδυτικών ακινήτων του Ομίλου την 31 Δεκεμβρίου 2022, είναι η μέθοδος των προεξοφλημένων ταμειακών ροών. Τα σημαντικότερα μη παρατηρήσιμα δεδομένα που χρησιμοποιούνται στην επιμέτρηση της εύλογης αξίας του σχετικού χαρτοφυλακίου είναι ο ρυθμός αύξησης του εσόδου από μισθώσεις και το προεξοφλητικό επιτόκιο. Αύξηση στο ρυθμό αύξησης του εσόδου από μισθώσεις θα επέφερε αύξηση της λογιστικής αξίας ενώ αύξηση του προεξοφλητικού επιτοκίου θα είχε το αντίθετο αποτέλεσμα. Το προεξοφλητικό επιτόκιο που

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

χρησιμοποιήθηκε κυμαίνεται μεταξύ 7% και 12%. Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2022, μια αύξηση ή μείωση του προεξοφλητικού επιτοκίου που χρησιμοποιήθηκε στην ανάλυση των προεξοφλημένων ταμειακών ροών κατά 5%, θα κατέληγε σε μια πτωτική ή ανοδική προσαρμογή της λογιστικής αξίας των σχετικών επενδύσεων σε ακίνητα της τάξης των € 31 εκατ.

Το 2022, η αγορά ακινήτων στην Ελλάδα προσέλκυσε σημαντικά επενδυτικά κεφάλαια, κυρίως κατά το πρώτο μισό του έτους, όταν ο ρυθμός της εγχώριας και της ξένης επενδυτικής δραστηριότητας επέστρεψε στα επίπεδα προ της πανδημίας του Covid-19. Ωστόσο, προς τα τέλη του έτους, η άνοδος του πληθωρισμού και των επιτοκίων, καθώς και η αύξηση στο κόστος της ενέργειας και των κατασκευών, ως αποτέλεσμα του πολέμου στην Ουκρανία, οδήγησε τους συμμετέχοντες στην αγορά να γίνουν πιο επιφυλακτικοί και επιλεκτικοί στις επενδυτικές τους αποφάσεις. Παρόλα αυτά, η ζήτηση για ποιοτικά βιώσιμα ακίνητα υπερβαίνει την τρέχουσα προσφορά στην αγορά, συνεπώς η αξία αυτών των περιουσιακών στοιχείων αναμένεται να συνεχίσει να επιδεικνύει ανθεκτικότητα, ακόμα και κατά τη διάρκεια μιας επιβράδυνσης στην οικονομία.

Σε αυτό το ευμετάβλητο οικονομικό περιβάλλον, η διαφοροποίηση του χαρτοφυλακίου επενδύσεων σε ακίνητα του Ομίλου, το οποίο αποτελείται κυρίως από ακίνητα στέγασης γραφείων και μεγάλα καταστήματα / υπεραγορές, αποδείχθηκε αποτελεσματικό μέσο προστασίας, καθώς παρά την αύξηση στα επιτόκια το 2022, αναγνωρίστηκαν κέρδη € 34 εκατ. από την αποτίμηση του σε εύλογη αξία, κυρίως λόγω της αύξησης στην αξία συγκεκριμένων ακινήτων στέγασης γραφείων που έχουν εκμισθωθεί σε μισθωτές πρώτης κατηγορίας και ακινήτων εφοδιασμού (logistics) (σημ. 10).

Συγκεκριμένα, τα χαρακτηριστικά του χαρτοφυλακίου επενδύσεων σε ακίνητα του Ομίλου όσον αφορά την ποιότητα των μισθωτών (μισθωτές κατηγορίας AAA) και των διατηρήσιμων συμβάσεων μίσθωσης, οι οποίες ευνοήθηκαν και από τη σύνδεσή τους με τον ΔΤΚ, καθώς και οι προδιαγραφές των ακινήτων, ελήφθησαν υπόψη από τους εκτιμητές κατά τον προσδιορισμό της εύλογης αξίας των επενδυτικών ακινήτων του Ομίλου.

Επιπροσθέτως, οι τομείς ακινήτων στέγασης γραφείων και εφοδιασμού (logistics) συνεχίζουν να επιδεικνύουν ισχυρά θεμελιώδη στοιχεία προσφοράς/ζήτησης στην Ελλάδα, ενώ ο τομέας των εμπορικών ακινήτων, λαμβάνοντας υπόψη την ανάκαμψη της ιδιωτικής κατανάλωσης στο, μετά την πανδημία, περιβάλλον βιώνει ισχυρή μισθωτική και επενδυτική δραστηριότητα, κυρίως όσον αφορά τα μεγάλα καταστήματα, παρόλο που υστερεί στην αύξηση των ενοικίων σε σύγκριση με τους άλλους τομείς.

Ο Όμιλος θα συνεχίσει να παρακολουθεί στενά τις επιπτώσεις του οικονομικού περιβάλλοντος και τις τάσεις που θα αναδειχθούν στην αγορά των επενδυτικών ακινήτων κατά την προσεχή περίοδο στις αποτιμήσεις των επενδυτικών ακινήτων, ενώ παράλληλα θα εντατικοποιήσει τις προσπάθειές του προς την υλοποίηση επενδύσεων “πράσινης” ενέργειας στα ακίνητα του.

28. Άυλα πάγια στοιχεία

Η κίνηση των λογισμικών προγραμμάτων και των λοιπών άυλων πάγιων στοιχείων η οποία αφορά στην αγορά και στην ανάπτυξη λογισμικών προγραμμάτων αναλύεται παρακάτω:

	2022 € εκατ.	2021 € εκατ.
Αξία κτήσεως:		
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	587	539
Υπόλοιπο από την απόκτηση εταιρειών	-	2
Μεταφορές	(6)	(12)
Προσθήκες	94	77
Πωλήσεις και διαγραφές	(7)	(3)
Απομείωση	(10)	(16)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	658	587
Συσσωρευμένες αποσβέσεις:		
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	(320)	(287)
Μεταφορές	-	0
Αποσβέσεις χρήσεως	(49)	(36)
Πωλήσεις και διαγραφές	7	3
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	(362)	(320)
Αναπόσβεστη αξία την 31 Δεκεμβρίου	296	267

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Την 31 Δεκεμβρίου 2022, η υπολειπόμενη λογιστική αξία της υπεραξίας του Ομίλου ανέρχεται σε € 1,6 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2021: € 1,6 εκατ.), εκ των οποίων τα € 0,9 εκατ. αφορά την ERB Lux Immo S.A.

29. Λοιπά στοιχεία ενεργητικού

	2022	2021
	€ εκατ.	€ εκατ.
Απαιτήσεις από το Ταμείο Εγγύησης Καταθέσεων και Επενδύσεων	495	706
Ανακτηθέντα περιουσιακά στοιχεία από πλειστηριασμούς και σχετικές προκαταβολές	577	597
Ενεχυριασμένο ποσό που σχετίζεται με χρηματοοικονομική εγγύηση για τον πιστωτικό κίνδυνο Ελληνικού Δημοσίου	234	235
Υπόλοιπα σε διακανονισμό ⁽¹⁾	51	18
Έξοδα επομένων περιόδων και δεδουλευμένα έσοδα	92	104
Λοιπές εγγυήσεις	215	128
Απαιτήσεις από φόρο εισοδήματος ⁽²⁾	30	30
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	286	247
Σύνολο	1.980	2.065

⁽¹⁾ Περιλαμβάνει υπόλοιπα σε διακανονισμό με πελάτες, και χρηματιστηριακές δραστηριότητες.

⁽²⁾ Περιλαμβάνει παρακρατούμενους φόρους μετά από προβλέψεις.

Τον Σεπτέμβριο του 2022, ο νόμος 4370/2016 που αφορά στα συστήματα εγγύησης καταθέσεων των ελληνικών πιστωτικών ιδρυμάτων τροποποιήθηκε με τον νόμο 4972/2022. Σύμφωνα με τις τροποποιήσεις του νόμου, η απαίτηση από το Ταμείο Εγγύησης Καταθέσεων και Επενδύσεων (ΤΕΚΕ) που αναφέρεται στο «Πρόσθετο Κεφάλαιο Κάλυψης Καταθέσεων» θα αποδοθεί στα ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα σε τρεις ισόποσες δόσεις, αρχής γενομένης τρεις μήνες μετά την έναρξη ισχύος του νόμου και ετησίως εν συνεχεία, με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 25α του νόμου. Κατόπιν αυτού, τον Δεκέμβριο του 2022 αποδόθηκε στην Τράπεζα από το ΤΕΚΕ ποσό € 210 εκατ.

Την 31 Δεκεμβρίου 2022, τα λοιπά στοιχεία ενεργητικού ποσού € 286 εκατ., μετά από προβλέψεις αφορούν, μεταξύ άλλων, σε απαιτήσεις σχετιζόμενες με (α) προκαταβολές σε προμηθευτές, (β) δημόσιους οργανισμούς, (γ) δραστηριότητες διαχείρισης ακινήτων, (δ) νομικές υποθέσεις και ε) project Triangle (σημ.30).

30. Στοιχεία ενεργητικού προς πώληση και σχετιζόμενες υποχρεώσεις

	2022	2021
	€ εκατ.	€ εκατ.
Στοιχεία ενεργητικού προς πώληση		
Ακίνητα	15	31
Δάνεια που σχετίζονται με το project Solar (σημ. 20)	69	-
Village Roadshow Operations Ελλάς Α.Ε. και INTERTEK Α.Ε. - Διεθνείς Τεχνολογίες	-	81
IMO 03 Ε.Α.Δ.(σημ. 23)	-	6
Μονάδα υπηρεσιών αποδοχής και εκκαθάρισης συναλλαγών καρτών της Eurobank - project Triangle	-	28
Σύνολο	84	146
Υποχρεώσεις σχετιζόμενες με στοιχεία ενεργητικού προς πώληση		
Village Roadshow Operations Ελλάς Α.Ε.	-	72
Μονάδα υπηρεσιών αποδοχής και εκκαθάρισης συναλλαγών καρτών της Eurobank- project Triangle	-	37
Λοιπά στοιχεία παθητικού που σχετίζονται με το project Solar (σημ. 20)	1	-
Σύνολο	1	109

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις
Ακίνητα

Ξεκινώντας από τα τέλη του 2019, ο Όμιλος, στο πλαίσιο της στρατηγικής του για την ενεργή διαχείριση του χαρτοφυλακίου ακινήτων του (ανακτηθέντα από πλειστηριασμούς, επενδυτικά και ιδιοχρησιμοποιούμενα ακίνητα) έχει ταξινομήσει σταδιακά ως κατεχόμενα προς πώληση συγκεκριμένα χαρτοφυλάκια ακινήτων συνολικής υπολειπόμενης λογιστικής αξίας την 31 Δεκεμβρίου 2022 € 15 εκατ. περίπου (31 Δεκεμβρίου 2021: € 31 εκατ.), μετά την επαναμέτρησή τους σύμφωνα με τις απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 5. Η δέσμευση του Ομίλου για το σχέδιο πώλησης των εν λόγω ακινήτων παραμένει ενεργή, ενώ η ολοκλήρωσή του αναμένεται εντός του 2023 και ο Όμιλος πραγματοποιεί όλες τις απαραίτητες ενέργειες προς αυτή την κατεύθυνση.

Οι ανωτέρω μη επαναλαμβανόμενες επιμετρήσεις της εύλογης αξίας ταξινομήθηκαν στο Επίπεδο 3 της ιεραρχίας εύλογης αξίας λόγω της σημαντικότητας των μη παρατηρήσιμων δεδομένων που χρησιμοποιήθηκαν, χωρίς καμία αλλαγή να έχει υπάρξει μέχρι την 31 Δεκεμβρίου 2022.

Μονάδα υπηρεσιών αποδοχής και εκκαθάρισης συναλλαγών καρτών της Eurobank – Project «Triangle»

Την 7 Δεκεμβρίου 2021, η Εταιρεία ανακοίνωσε ότι η θυγατρική της Eurobank Α.Ε. («Τράπεζα») υπέγραψε δεσμευτική συμφωνία με την Worldline B.V. («Worldline») η οποία περιλάμβανε, μεταξύ άλλων, (α) την πώληση του 80% της μονάδας υπηρεσιών αποδοχής και εκκαθάρισης συναλλαγών καρτών της Eurobank («PayCo») στην Worldline και (β) μία μακροπρόθεσμη συμφωνία για την αποκλειστική διανομή των προϊόντων της PayCo στην Ελλάδα μέσω του δικτύου της Τράπεζας. Βάσει της ανωτέρω συμφωνίας, η PayCo από την 31 Δεκεμβρίου 2021 ταξινομήθηκε ως κατεχόμενη προς πώληση.

Την 30 Ιουνίου 2022, μετά τη λήψη όλων των απαραίτητων εγκρίσεων, ολοκληρώθηκε η απόσχιση του κλάδου αποδοχής και εκκαθάρισης συναλλαγών καρτών της Τράπεζας με απορρόφησή του από την Cardlink Ίδρυμα Πληρωμών Ανώνυμη Εταιρεία («Cardlink One»), ένα αδειοδοτημένο ίδρυμα πληρωμών, και η μεταβίβαση ποσοστού 80% των μετοχών της Cardlink One στη Worldline έναντι εισπραχθέντος τιμήματος € 254 εκατ., μετά από συγκεκριμένες προσαρμογές. Επιπροσθέτως, σύμφωνα με τη σχετική συμφωνία μετόχων, το υπολειπόμενο ποσοστό συμμετοχής 20% στην «Cardlink One» υπόκειται σε ένα συνδυασμό δικαιωμάτων προαίρεσης αγοράς και πώλησης, τα οποία καθίστανται ασκήσιμα μετά από περίπου 3 έτη.

Ως αποτέλεσμα της συναλλαγής πώλησης για το 80% της συμμετοχής και βάσει των όρων της συμφωνίας μετόχων αναφορικά με το συνδυασμό δικαιωμάτων προαίρεσης για το 20% της συμμετοχής, η Τράπεζα αποαναγνώρισε πλήρως τη μονάδα υπηρεσιών αποδοχής και εκκαθάρισης συναλλαγών καρτών, καθώς μέσω του συνδυασμού των δικαιωμάτων προαίρεσης, η πρόσβαση ουσιαστικά στο σύνολο των αποδόσεων που συνδέονται με την κατοχή του υπολειπόμενου ποσοστού συμμετοχής 20% θεωρείται ότι μεταβιβάστηκε στη Worldline κατά τη χρονική στιγμή της συναλλαγής.

Σε αυτή τη βάση, εκτός του εισπραχθέντος τιμήματος, την 30 Ιουνίου 2022 η Τράπεζα αναγνώρισε στα λοιπά στοιχεία ενεργητικού ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού που θα επιμετράται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων ίσο με € 68,5 εκατ., το οποίο αντιπροσωπεύει την παρούσα αξία του συμβατικού δικαιώματος να λάβει την εκτιμώμενη τιμή εξάσκησης των δικαιωμάτων προαίρεσης, κατά τη χρονική στιγμή που θα ασκηθούν. Επιπροσθέτως, την ίδια ημερομηνία, η Τράπεζα αναγνώρισε στα λοιπά στοιχεία ενεργητικού απαίτηση (deferred consideration) € 15,1 εκατ. βάσει των όρων της συμφωνίας.

Κατόπιν των ανωτέρω, το κέρδος που προέκυψε από την συναλλαγή και αναγνωρίστηκε στα «Λοιπά έσοδα/(έξοδα)» ανήλθε σε περίπου € 325 εκατ. προ φόρων (περίπου € 231 εκατ. μετά από φόρους), στα οποία περιλαμβάνονται και τα έξοδα που αποδίδονται άμεσα στη συναλλαγή.

31. Υποχρεώσεις προς κεντρικές τράπεζες

	2022	2021
	€ εκατ.	€ εκατ.
Εξασφαλισμένες υποχρεώσεις προς την ΕΚΤ	8.774	11.663

Την 31 Δεκεμβρίου 2022, ο Όμιλος είχε € 8,9 δις υπόλοιπο κεφαλαίου στο πλαίσιο του προγράμματος αναχρηματοδότησης TLTRO III της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ), μετά από τη λήξη € 1,9 δις και την πρόωρη αποπληρωμή € 1 δις κατά τη διάρκεια του

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

τέταρτου τριμήνου, ενώ τα καθαρά έσοδα από το πρόγραμμα που έχουν αναγνωρισθεί στα έξοδα από τόκους ανήλθαν σε € 53 εκατ. (σημ. 6). Καθώς ο Όμιλος, εκπλήρωσε τα απαιτούμενα κριτήρια αναφορικά με τη μεταβολή των χορηγήσεων, τα εν λόγω έσοδα υπολογίστηκαν με βάση τα ευνοϊκότερα επιτόκια του προγράμματος, δηλαδή επιτόκιο -1% για την περίοδο από 24 Ιουνίου 2020 έως 23 Ιουνίου 2022 και το μέσο επιτόκιο καταθέσεων (DFR) όπως αυτό ορίστηκε από αποφάσεις της ΕΚΤ.

32. Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα

	2022	2021
	€ εκατ.	€ εκατ.
Εξασφαλισμένες υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	764	270
Δανεισμός από διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και παρεμφερείς οργανισμούς	663	619
Καταθέσεις χρηματικών εγγυήσεων από τράπεζες ⁽¹⁾	294	27
Τρεχούμενοι λογαριασμοί και υπόλοιπα σε διακανονισμό με τράπεζες	76	54
Διατραπεζικός δανεισμός	17	3
Σύνολο	1.814	973

⁽¹⁾ Το ποσό που παρατίθεται για το 2022 είναι μετά τον συμψηφισμό € 932 εκατ. έναντι παράγωγων χρηματοοικονομικών απαιτήσεων και υποχρεώσεων (σημ. 5.2.1.4).

Την 31 Δεκεμβρίου 2022, ο δανεισμός από διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και παρεμφερείς οργανισμούς περιλαμβάνει δανεισμό από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (European Investment Bank), την Ευρωπαϊκή Τράπεζα για την Ανασυγκρότηση και την Ανάπτυξη (European Bank for Reconstruction and Development) και από λοιπούς παρεμφερείς οργανισμούς.

33. Υποχρεώσεις προς πελάτες

	2022	2021
	€ εκατ.	€ εκατ.
Καταθέσεις ταμειυτηρίου και τρεχούμενοι λογαριασμοί	42.840	40.601
Προθεσμιακές καταθέσεις	14.198	12.367
Συμφωνίες επαναγοράς χρεογράφων	201	200
Σύνολο	57.239	53.168

Για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2022, οι υποχρεώσεις προς πελάτες για τις ελληνικές και διεθνείς δραστηριότητες ανέρχονταν σε € 39.575 εκατ. και € 17.664 εκατ., αντίστοιχα (2021: € 37.016 εκατ. και € 16.152 εκατ., αντίστοιχα).

34. Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους

	2022	2021
	€ εκατ.	€ εκατ.
Ομόλογα από τιτλοποίηση	553	552
Ομόλογα μειωμένης εξασφάλισης (Tier 2)	1.259	948
Μεσοπρόθεσμοι τίτλοι (EMTN)	1.740	1.052
Σύνολο	3.552	2.552

Ομόλογα από τιτλοποίηση

Η λογιστική αξία των τίτλων υψηλής διαβάθμισης (τίτλοι κατηγορίας Α) εξασφαλισμένων με στοιχεία ενεργητικού που εκδόθηκαν μέσω των εταιρειών ειδικού σκοπού της Τράπεζας Karta II plc και Astarti DAC την 31 Δεκεμβρίου 2022, ανέρχονταν σε € 303 εκατ. και € 250 εκατ. αντίστοιχα.

Κεφαλαιακά μέσα κατηγορίας 2 (Tier 2)

Τον Νοέμβριο 2022, η Εταιρεία ανακοίνωσε την έκδοση ομολόγου μειωμένης εξασφάλισης κατηγορίας 2 ποσού € 300 εκατ. με λήξη τον Δεκέμβριο 2032, με δυνατότητα ανάκλησης τον Δεκέμβριο 2027, με ετήσιο τοκομερίδιο 10%, το οποίο διαπραγματεύεται στο Χρηματιστήριο του Λουξεμβούργου (στην αγορά Euro MTF). Την ίδια ημερομηνία, η Τράπεζα εξέδωσε ομόλογο μειωμένης εξασφάλισης με αντίστοιχους όρους το οποίο κατέχει η Εταιρεία. Τα κεφάλαια που θα αντληθούν θα συνεισφέρουν στην κάλυψη

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

των υποχρεώσεων της Eurobank Holdings όσον αφορά στον συνολικό δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας και θα διατεθούν για επιχειρηματικούς σκοπούς της Τράπεζας.

Περισσότερες πληροφορίες για την έκδοση παρέχονται στη σχετική ανακοίνωση που δημοσιεύτηκε στην ιστοσελίδα της Μητρικής Εταιρείας την 30 Νοεμβρίου 2022.

Τον Ιανουάριο του 2018, η Eurobank Ergasias A.E. προχώρησε στην έκδοση κεφαλαιακών μέσων κατηγορίας 2 ονομαστικής αξίας € 950 εκατ., σε αντικατάσταση των προνομιούχων μετοχών που είχαν εκδοθεί στο πλαίσιο του πρώτου πυλώνα του προγράμματος ενίσχυσης της Ρευστότητας της Ελληνικής Οικονομίας βάσει του Νόμου 3723/2008. Τα προαναφερθέντα κεφαλαιακά μέσα έχουν διάρκεια δέκα ετών (έως την 17 Ιανουαρίου 2028) με εξαμηνιαία καταβολή τόκων βάσει σταθερού ονομαστικού επιτοκίου 6,41%.

Καλυμμένες ομολογίες

Οι απαιτούμενες γνωστοποιήσεις σχετικά με τις εκδοθείσες καλυμμένες ομολογίες, βάσει της Π.Δ.Τ.Ε. 2620/28.08.2009, είναι διαθέσιμες στην ιστοσελίδα της Τράπεζας (Έκθεση προς Επενδυτές για τα Προγράμματα Καλυμμένων Ομολογιών).

Μεσοπρόθεσμοι τίτλοι (EMTN)

Τον Ιούνιο 2022, η Τράπεζα προχώρησε στην έκδοση ομολόγου υψηλής εξοφλητικής προτεραιότητας (senior preferred) ονομαστικής αξίας € 500 εκατ., εκ των οποίων € 7 εκατ. κατέχονταν από μία θυγατρική της Τράπεζας. Το ομόλογο, το οποίο είναι εισηγμένο στην αγορά Euro MTF του Χρηματιστηρίου του Λουξεμβούργου, λήγει τον Μάρτιο 2025 με δυνατότητα ανάκλησης στην ονομαστική αξία τον Μάρτιο 2024, με ετήσιο τοκομερίδιο 4,375%.

Η έκδοση αυτή αποτελεί ένα ακόμα βήμα προς την υλοποίηση της μεσοπρόθεσμης στρατηγικής της Eurobank για την κάλυψη των υποχρεώσεων της όσον αφορά στο MREL. Τα κεφάλαια που αντλήθηκαν από την ανωτέρω έκδοση θα διατεθούν για γενικούς σκοπούς χρηματοδότησης της Eurobank.

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την έκδοση παρέχονται στη σχετική ανακοίνωση που δημοσιεύθηκε στον ιστότοπο της Τράπεζας την 1 Ιουνίου 2022.

Κατά την χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2022, η Τράπεζα προχώρησε στην έκδοση μεσοπρόθεσμων τίτλων ονομαστικής αξίας € 286 εκατ. οι οποίοι προσδιορίζονται για τους πελάτες του Ομίλου.

Γεγονός μετά την ημερομηνία του ισολογισμού

Τον Ιανουάριο 2023, η Τράπεζα ολοκλήρωσε την έκδοση ομολόγου υψηλής εξοφλητικής προτεραιότητας ονομαστικής αξίας € 500 εκατ. Το ομόλογο, το οποίο είναι εισηγμένο στην αγορά Euro MTF του Χρηματιστηρίου του Λουξεμβούργου, λήγει τον Ιανουάριο 2029 με δυνατότητα ανάκλησης στην ονομαστική αξία τον Ιανουάριο 2028, προσφέροντας ετήσιο τοκομερίδιο 7%.

Τα κεφάλαια που αντλήθηκαν από την ανωτέρω έκδοση θα ενισχύσουν τη στρατηγική του Ομίλου για την διαρκή συμμόρφωση των υποχρεώσεων της όσον αφορά στο MREL και θα διατεθούν για γενικούς σκοπούς χρηματοδότησης της Eurobank.

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την έκδοση παρέχονται στη σχετική ανακοίνωση που δημοσιεύθηκε στον ιστότοπο της Τράπεζας την 20 Ιανουαρίου 2023.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις
35. Λοιπές υποχρεώσεις

	2022	2021
	€ εκατ.	€ εκατ.
Υποχρεώσεις από μισθώσεις	205	248
Υπόλοιπα σε διακανονισμό ⁽¹⁾	444	374
Έσοδα επομένων περιόδων και έξοδα δεδουλευμένα	165	157
Λοιπές προβλέψεις	71	95
Πρόβλεψη αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών για δεσμεύσεις που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο (σημ. 5.2.1.2)	57	48
Υποχρέωση αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία (σημ. 36)	19	23
Παροχές προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία	61	64
Πρόβλεψη χρηματοοικονομικής εγγύησης για πιστωτικό κίνδυνο Ελληνικού Δημοσίου	33	36
Φόρος εισοδήματος πληρωτέος	14	15
Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις (σημ. 13)	31	26
Υποχρεώσεις χαρτοφυλακίου συναλλαγών (Trading liabilities)	419	43
Λοιπές υποχρεώσεις	182	229
Σύνολο	1.701	1.358

⁽¹⁾Περιλαμβάνει υπόλοιπα σε διακανονισμό που σχετίζονται με τραπεζικές επιταγές και εμβάσματα, συναλλαγές πιστωτικών καρτών, λοιπές τραπεζικές και χρηματιστηριακές δραστηριότητες.

Την 31 Δεκεμβρίου 2022, οι λοιπές υποχρεώσεις ποσού € 182 εκατ. αφορούν κυρίως σε (α) υποχρεώσεις σε προμηθευτές και πιστωτές, (β) εισφορές σε ασφαλιστικούς οργανισμούς, και (γ) υποχρεώσεις από λοιπούς φόρους και τέλη.

Την 31 Δεκεμβρίου 2022, οι υποχρεώσεις χαρτοφυλακίου συναλλαγών (trading liabilities) ποσού € 419 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2021: € 43 εκατ.), αντικατοπτρίζουν τις αυξημένες θέσεις πώλησης (short positions) ομολόγων, τις οποίες ο Όμιλος έλαβε στο πλαίσιο των στρατηγικών οικονομικής αντιστάθμισης, στοχεύοντας στη διαχείριση σε επίπεδο συνολικού χαρτοφυλακίου των κινδύνων αγοράς λόγω της κατοχής στοιχείων ενεργητικού. Για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2022, τα κέρδη που αναγνωρίστηκαν στα «Αποτελέσματα χαρτοφυλακίου συναλλαγών» λόγω των προαναφερθεισών θέσεων πώλησης ανήλθαν σε € 107 εκατ.

Την 31 Δεκεμβρίου 2022, οι λοιπές προβλέψεις ποσού € 71 εκατ. (2021: € 95 εκατ.) περιλαμβάνουν κυρίως: (α) € 28 εκατ. για εκκρεμείς δικαστικές υποθέσεις έναντι του Ομίλου (σημ. 42) και (β) λοιπές προβλέψεις για λειτουργικούς κινδύνους ποσού € 43 εκατ., εκ των οποίων € 22 εκατ. σχετίζονται με την πώληση των πρώην θυγατρικών εταιρειών στη Ρουμανία.

Η κίνηση των λοιπών προβλέψεων του Ομίλου παρουσιάζεται παρακάτω:

	31 Δεκεμβρίου 2022		
	Εκκρεμείς δικαστικές υποθέσεις και απαιτήσεις υπό αμφισβήτηση		
	€ εκατ.	Λοιπά € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	64	31	95
Προβλέψεις χρήσης	13	12	25
Χρησιμοποιηθείσες προβλέψεις	(46)	(1)	(47)
Ανακτήσεις χρήσης	(3)	(2)	(5)
Συναλλαγματικές διαφορές και λοιπές κινήσεις	-	3	3
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	28	43	71

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

	31 Δεκεμβρίου 2021		
	Εκκρεμείς δικαστικές υποθέσεις και απαιτήσεις υπό αμφισβήτηση € εκατ.	Λοιπά € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	60	33	93
Υπόλοιπο από απόκτηση εταιρειών	2		2
Προβλέψεις χρήσης	9	3	12
Χρησιμοποιηθείσες προβλέψεις	(5)	(4)	(9)
Ανακτήσεις χρήσης	(2)	(1)	(3)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	64	31	95

Για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2022, αναγνωρίστηκε ποσό € 48 εκατ. στα αποτελέσματα του Ομίλου για παροχές προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία κυρίως σε σχέση με το νέο Πρόγραμμα Εθελούσιας Εξόδου (Voluntary Exit Scheme - VES), το οποίο ξεκίνησε από τον Όμιλο το Φεβρουάριο 2022 για συγκεκριμένες μονάδες στην Ελλάδα και απευθύνθηκε σε υπαλλήλους οι οποίοι υπερέβαιναν ένα συγκεκριμένο ηλικιακό όριο. Το νέο VES, εφαρμόζεται είτε με εφάπαξ αποζημιώσεις, είτε με χορήγηση αδειών μεγάλης διάρκειας όπου οι υπάλληλοι λαμβάνουν ένα ποσοστό του μηνιαίου μισθού, ή με συνδυασμό των προαναφερθέντων. Η εκτιμώμενη ετήσια εξοικονόμηση στα έξοδα προσωπικού ανέρχεται σε € 16 εκατ.

36. Υποχρέωση αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία

Ο Όμιλος σχηματίζει πρόβλεψη αποζημίωσης του προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία για τους υπαλλήλους του στην Ελλάδα και το εξωτερικό, που δικαιούνται εφάπαξ αποζημίωση όταν αυτοί παραμένουν στην υπηρεσία μέχρι τη συνήθη ηλικία συνταξιοδότησης. Η αποζημίωση αυτή υπολογίζεται βάσει των ετών υπηρεσίας και των απολαβών των υπαλλήλων κατά την ημερομηνία συνταξιοδότησης, σύμφωνα με την ισχύουσα εργατική νομοθεσία. Οι ανωτέρω υποχρεώσεις αποζημίωσης λόγω εξόδου από την υπηρεσία συνήθως εκθέτουν τον Όμιλο σε αναλογιστικούς κινδύνους, όπως ο κίνδυνος επιτοκίου και ο κίνδυνος μεταβολής των μισθών. Ως εκ τούτου, μια μείωση στο προεξοφλητικό επιτόκιο που χρησιμοποιείται στον υπολογισμό της παρούσας αξίας των αναμενόμενων μελλοντικών ταμειακών εκροών ή μια αύξηση στους μελλοντικούς μισθούς, θα αυξήσουν την υποχρέωση του Ομίλου.

Η μεταβολή της υποχρέωσης αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία παρουσιάζεται παρακάτω:

	2022 € εκατ.	2021 € εκατ.
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	23	22
Υπόλοιπο από απόκτηση εταιρειών	-	0
Κόστος τρέχουσας απασχόλησης	3	3
Τόκος στην υποχρέωση	0	0
Κόστος προϋπηρεσίας και (κέρδη)/ζημιές διακανονισμών	49	38
Επαναμετρήσεις:		
Αναλογιστικά (κέρδη)/ζημιές λόγω μεταβολής των χρηματοοικονομικών παραδοχών	(2)	(1)
Αναλογιστικά (κέρδη)/ζημιές λόγω μεταβολής των δημογραφικών παραδοχών	(0)	0
Αναλογιστικά (κέρδη)/ζημιές λόγω εμπειρικών και λοιπών αναπροσαρμογών	(2)	0
Αποζημιώσεις που πληρώθηκαν	(52)	(39)
Συναλλαγματικές διαφορές	0	(0)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	19	23

Οι αποζημιώσεις που πληρώθηκαν από τον Όμιλο το 2022 στο πλαίσιο της εφαρμογής του Προγράμματος Εθελούσιας Εξόδου (σημ. 35), ανήλθαν σε € 52 εκατ. Η πρόβλεψη αποζημίωσης προσωπικού λόγω συνταξιοδότησης που είχε σχηματιστεί για τους υπαλλήλους που συμμετείχαν στο Πρόγραμμα ανήλθε σε € 2 εκατ.

Οι πιο σημαντικές αναλογιστικές παραδοχές που χρησιμοποιήθηκαν (εκφρασμένες σε σταθμισμένους μέσους όρους) παρουσιάζονται παρακάτω:

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

	2022	2021
	%	%
Προεξοφλητικό επιτόκιο	3,4	0,6
Μελλοντική αύξηση μισθών	2,9	1,6

Την 31 Δεκεμβρίου 2022, η παραδοχή για τον πληθωρισμό (σταθμισμένος μέσος όρος) ανέρχεται σε 2,6% (2021: 2%) και έχει ληφθεί υπόψη στον καθορισμό της παραπάνω αναλογιστικής παραδοχής για την μελλοντική αύξηση μισθών.

Την 31 Δεκεμβρίου 2022, η μέση διάρκεια της υποχρέωσης αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία ήταν 8 έτη (2021: 8 έτη).

Η ανάλυση ευαισθησίας των σημαντικότερων παραδοχών, με βάση μια εύλογη μεταβολή αυτών, που χρησιμοποιήθηκαν την 31 Δεκεμβρίου 2022 παρουσιάζεται παρακάτω:

Η αύξηση/(μείωση) του προεξοφλητικού επιτοκίου κατά 50 μονάδες βάσης/(50 μονάδες βάσης), θα είχε ως αποτέλεσμα τη (μείωση)/αύξηση της υποχρέωσης κατά (€ 0,7 εκατ.)/€ 0,7 εκατ.

Η αύξηση/(μείωση) των μελλοντικών μισθών κατά 0.5%/(0.5%), θα είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση/(μείωση) της υποχρέωσης κατά € 0,7 εκατ./(€ 0,7 εκατ.).

Η παραπάνω ανάλυση ευαισθησίας βασίζεται στην αλλαγή μιας παραδοχής διατηρώντας τις υπόλοιπες σταθερές. Στην πράξη αυτό δεν είναι σύνηθες να συμβεί και οι μεταβολές σε κάποιες από τις παραδοχές μπορεί να συσχετίζονται.

Οι μέθοδοι και οι παραδοχές που χρησιμοποιήθηκαν για την προετοιμασία της παραπάνω ανάλυσης ευαισθησίας είναι συνεπείς με αυτές που χρησιμοποιήθηκαν για την εκτίμηση της υποχρέωσης καθορισμένων παροχών και δεν μεταβλήθηκαν συγκριτικά με την προηγούμενη χρήση.

37. Μετοχικό κεφάλαιο, διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο και ίδιες μετοχές

Την 31 Δεκεμβρίου 2022, η ονομαστική αξία των μετοχών της Εταιρείας είναι € 0,22 ανά μετοχή (2021: € 0,22). Το μετοχικό κεφάλαιο της Εταιρείας είναι πλήρως καταβεβλημένο. Η μεταβολή του μετοχικού κεφαλαίου των κοινών μετοχών και της διαφοράς από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο:

	Μετοχικό κεφάλαιο € εκατ.	Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο € εκατ.
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2021	815	8.055
Αναταξινόμηση των ιδίων μετοχών	1	1
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2021	<u>816</u>	<u>8.056</u>
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2022	816	8.056
Συμψηφισμός λογαριασμών ιδίων κεφαλαίων (σημ. 38)	-	(6.895)
Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου λόγω άσκησης δικαιωμάτων προαίρεσης αγοράς μετοχών	0	0
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2022	<u>816</u>	<u>1.161</u>

Τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2022, ο Όμιλος προχώρησε στην παρουσίαση στον Ισολογισμό του εκδοθέντος μετοχικού κεφαλαίου αντί του μετοχικού κεφαλαίου που αντιστοιχεί στις μετοχές σε κυκλοφορία και αντίστοιχα άλλαξε την παρουσίαση των ιδίων μετοχών. Ειδικότερα, ο Όμιλος προχώρησε στην αναταξινόμηση της ονομαστικής αξίας των ιδίων μετοχών και του υπέρ το άρτιο υπολοίπου τους, τα οποία προηγούμενως αφαιρούνταν από το «Μετοχικό κεφάλαιο» και τη «Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο», αντίστοιχα, στα «Αποθεματικά και αποτελέσματα εις νέον». Τα συγκριτικά στοιχεία έχουν αναπροσαρμοστεί από την 1 Ιανουαρίου 2021, με αποτέλεσμα τα υπόλοιπα του μετοχικού κεφαλαίου και της διαφοράς από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο να αυξηθούν κατά € 1 εκατ. το καθένα, έναντι μείωσης ποσού € 2 εκατ. στα «Αποθεματικά και αποτελέσματα εις νέον».

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις
Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου

Κατόπιν της άσκησης δικαιωμάτων προαίρεσης αγοράς μετοχών τα οποία έχουν παραχωρηθεί σε βασικά στελέχη του Ομίλου σε εφαρμογή του τρέχοντος προγράμματος διάθεσης δικαιωμάτων προαίρεσης για την απόκτηση μετοχών (σημ. 39), και δυνάμει της από 30 Αυγούστου 2022 απόφασης του Διοικητικού Συμβουλίου της Εταιρείας, το μετοχικό κεφάλαιο της Εταιρείας αυξήθηκε κατά € 333.444,32 με την έκδοση 1.515.656 νέων μετοχών, κοινών με δικαίωμα ψήφου, ονομαστικής αξίας € 0,22 η κάθε μία και τιμής διάθεσης € 0,23 η κάθε μία. Η διαφορά μεταξύ της τιμής διάθεσης των νέων μετοχών και της ονομαστικής τους αξίας, μετά από τα έξοδα που σχετίζονται άμεσα με την εν λόγω συναλλαγή καθαρής θέσης, ανήλθε σε € 2.136 και καταχωρήθηκε στο λογαριασμό «Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο». Κατόπιν της ανωτέρω αύξησης, την 31 Δεκεμβρίου 2022, το μετοχικό κεφάλαιο της Εταιρείας ανέρχεται σε € 816.349.051,76 και διαιρείται σε 3.710.677.508 κοινές μετοχές ονομαστικής αξίας € 0,22 η κάθε μία Οι εν λόγω νέες μετοχές εισήχθησαν προς διαπραγμάτευση στο Χρηματιστήριο Αθηνών την 14 Σεπτεμβρίου 2022.

Η μεταβολή του αριθμού των μετοχών της Εταιρείας παρουσιάζεται παρακάτω:

	Αριθμός μετοχών		
	Εκδοθείσες μετοχές	Ίδιες μετοχές	Καθαρό ποσό
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2021	3.709.161.852	(2.433.987)	3.706.727.865
Αγορά ιδίων μετοχών	-	(3.083.564)	(3.083.564)
Πώληση ιδίων μετοχών	-	4.733.011	4.733.011
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2021	3.709.161.852	(784.540)	3.708.377.312
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2022	3.709.161.852	(784.540)	3.708.377.312
Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου λόγω άσκησης δικαιωμάτων προαίρεσης αγοράς μετοχών	1.515.656	-	1.515.656
Αγορά ιδίων μετοχών	-	(1.745.293)	(1.745.293)
Πώληση ιδίων μετοχών	-	2.269.797	2.269.797
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2022	3.710.677.508	(260.036)	3.710.417.472

Στα συνήθη πλαίσια των εργασιών τους, οι θυγατρικές της Εταιρείας, εκτός της Τράπεζας, ενδέχεται να πραγματοποιήσουν αγορές και πωλήσεις ιδίων μετοχών. Σύμφωνα με την παρ.1 του άρθρου 16γ του Νόμου 3864/2010, για όσο συμμετέχει το ΤΧΣ στο μετοχικό κεφάλαιο της Εταιρείας, η Εταιρεία δεν επιτρέπεται να προβεί στην αγορά ιδίων μετοχών χωρίς την έγκρισή του. Την 31 Δεκεμβρίου 2022, το κόστος των ιδίων μετοχών που παρουσιάζονται παραπάνω, το οποίο συμπεριλαμβάνεται στα λοιπά αποθεματικά (σημ. 38), ανήλθε σε € 0,3 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2021: € 0,7 εκατ.).

Επιπλέον, την 31 Δεκεμβρίου 2022, ο αριθμός των μετοχών της Εταιρείας που κατείχαν οι συγγενείς εταιρείες του Ομίλου στα συνήθη πλαίσια των ασφαλιστικών και επενδυτικών δραστηριοτήτων τους ήταν συνολικά 64.163.790 (2021: 64.163.790).

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις
38. Αποθεματικά και αποτελέσματα εις νέον

	Τακτικό αποθεματικό € εκατ.	Αφορολόγητα αποθεματικά € εκατ.	Αποθεματικά εύλογης αξίας € εκατ.	Λοιπά Αποθεματικά € εκατ.	Αποτελέσματα εις νέον € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2021	396	831	415	8.212	(13.462)	(3.608)
Αναταξινόμηση των ιδίων μετοχών (σημ. 37)	-	-	-	(2)	-	(2)
Καθαρά κέρδη/(ζημιές)	-	-	-	-	328	328
Μεταφορές μεταξύ αποθεματικών	15	(1)	-	148	(162)	0
Μεταβολές των ποσοστών συμμετοχής σε θυγατρικές εταιρείες (σημ. 23.2)	-	-	-	82	(81)	1
Χρεωστικοί τίτλοι FVOCI	-	-	(91)	-	-	(91)
Αντιστάθμιση ταμειακών ροών	-	-	-	37	-	37
Συναλλαγματικές διαφορές	-	-	-	(0)	-	(0)
Κέρδη/(ζημιές) από μετοχές FVOCI	-	-	2	-	-	2
Συμμετοχές σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες	-	-	-	-	-	-
- μεταβολή αναλογίας λοιπών αποτελεσμάτων συγγενών εταιρειών και κοινοπραξιών, μετά από φόρους	-	-	(3)	(0)	-	(3)
Αναλογιστικά κέρδη/(ζημιές) υποχρέωσης αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία, μετά από φόρους	-	-	-	-	1	1
Πρόγραμμα διάθεσης δικαιωμάτων προαίρεσης αγοράς μετοχών	-	-	-	-	2	2
Αγορά/πώληση ιδίων μετοχών	-	-	-	1	-	1
Λοιπά	-	-	(1)	0	-	(1)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2021	411	830	322	8.479	(13.374)	(3.333)
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2022	411	830	322	8.479	(13.374)	(3.333)
Καθαρά κέρδη	-	-	-	-	1.330	1.330
Μεταφορές μεταξύ αποθεματικών	73	(1)	-	195	(267)	-
Συμψηφισμός λογαριασμών ιδίων κεφαλαίων	(214)	-	-	(6.705)	13.814	6.895
Χρεωστικοί τίτλοι FVOCI	-	-	(323)	-	-	(323)
Αντιστάθμιση ταμειακών ροών	-	-	-	(0)	-	(0)
Συναλλαγματικές διαφορές (σημ. 23.1)	-	-	-	77	-	77
Κέρδη/(ζημιές) από μετοχές FVOCI	-	-	24	-	-	24
Συμμετοχές σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες	-	-	-	-	-	-
- μεταβολή αναλογίας λοιπών αποτελεσμάτων συγγενών εταιρειών και κοινοπραξιών, μετά από φόρους	-	-	(33)	1	(0)	(32)
Αναλογιστικά κέρδη/(ζημιές) υποχρέωσης αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία, μετά από φόρους	-	-	-	-	4	4
Πρόγραμμα διάθεσης δικαιωμάτων προαίρεσης αγοράς μετοχών (σημ. 39)	-	-	-	-	4	4
Αγορά/πώληση ιδίων μετοχών (σημ. 37)	-	-	-	1	0	1
Λοιπά	-	-	-	(1)	-	(1)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2022	270	829	(10)	2.047	1.511	4.646

Την 31 Δεκεμβρίου 2022, τα λοιπά αποθεματικά αποτελούνται, μεταξύ άλλων, από: (α) αποθεματικά εταιρικού νόμου € 8 εκατ., σύμφωνα με τις διατάξεις του Ελληνικού εταιρικού νόμου όπως ισχύει (2021: € 6.714 εκατ.) – όπως φαίνεται παρακάτω, (β) € 1.568 εκατ. αποθεματικά που αφορούν σε μερίσματα και κέρδη από πώληση συμμετοχών (2021: € 1.373 εκατ.), (γ) € 125 εκατ. σωρευμένες ζημιές που αφορούν σε συναλλαγματικές διαφορές δραστηριοτήτων εξωτερικού, συμπεριλαμβανομένων € 24 εκατ. σωρευμένων κερδών που σχετίζονται με το αποτέλεσμα της αντιστάθμισης της καθαρής επένδυσης (2021: € 203 εκατ. σωρευμένες ζημιές, συμπεριλαμβανομένων € 27 εκατ. σωρευμένων κερδών που σχετίζονται με το αποτέλεσμα της αντιστάθμισης της καθαρής επένδυσης) και δ) € 12 εκατ. σωρευμένη ζημιά που σχετίζεται με αντιστάθμιση ταμειακών ροών (2021: € 12 εκατ. σωρευμένη ζημιά).

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις
Συμψηφισμός λογαριασμών ιδίων κεφαλαίων

Την 21 Ιουλίου 2022, η Τακτική Γενική Συνέλευση (ΤΓΣ) των μετόχων της Eurobank Holdings ενέκρινε, μεταξύ άλλων, τον συμψηφισμό α) του συνόλου του λογαριασμού «Αποθεματικά Εταιρικού νόμου» ύψους € 6.919,3 εκατ. και β) μέρους του λογαριασμού «Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο» ύψους € 6.894,4 εκατ. με ισόποσες συσσωρευμένες ζημιές ύψους € 13.813,7 εκατ., που περιλαμβάνονται στον λογαριασμό «Αποτελέσματα εις νέον». Ο ανωτέρω συμψηφισμός ο οποίος εγκρίθηκε από τις αρμόδιες Εποπτικές Αρχές τον Οκτώβριο 2022, δεν επηρέασε τα ίδια και εποπτικά κεφάλαια της Εταιρείας.

Μερίσματα

Σύμφωνα με τις διατάξεις του Νόμου περί Ανωνύμων Εταιρειών 4548/2018, οι εταιρείες υποχρεούνται σε διανομή ελάχιστου μερίσματος που ορίζεται σε ποσοστό 35% των καθαρών κερδών, ύστερα από αφαίρεση της κράτησης για τον σχηματισμό τακτικού αποθεματικού και λοιπών πιστωτικών κονδυλίων της κατάστασης αποτελεσμάτων, που δεν προέρχονται από πραγματοποιημένα κέρδη.

Για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2022, η Eurobank Holdings δεν είχε κέρδη και συνεπώς δεν θα διανείμει ελάχιστο μέρισμα. Επιπλέον, το 2023 ο Όμιλος ανακοίνωσε ότι το ποσό που προοριζόταν για διανομή μερίσματος θα χρησιμοποιηθεί κατά τον βέλτιστο τρόπο, προκειμένου να υποβληθεί προσφορά για την απόκτηση του ποσοστού 1,4% που κατέχει το ΤΧΣ στο μετοχικό κεφάλαιο της Εταιρείας μέσω προγράμματος επαναγοράς μετοχών (σημ. 45).

39. Δικαιώματα προαίρεσης αγοράς μετοχών

Η Ετήσια Γενική Συνέλευση των μετόχων της Eurobank Holdings την 28 Ιουλίου 2020 ενέκρινε τη θέσπιση πενταετούς προγράμματος διάθεσης μετοχών, ξεκινώντας από το 2021, με τη μορφή δικαιωμάτων προαίρεσης για την απόκτηση μετοχών με έκδοση νέων μετοχών και με αντίστοιχη αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 113 του Νόμου 4548/2018, τα οποία χορηγούνται σε στελέχη της Διοίκησης και του προσωπικού της Eurobank Holdings και των συνδεδεμένων με αυτήν εταιρειών σύμφωνα με το άρθρο 32 του Νόμου 4308/2014. Ο μέγιστος αριθμός των δικαιωμάτων που δύναται να εγκριθούν καθορίστηκε στα 55.637.000 δικαιώματα, κάθε ένα εκ των οποίων θα αντιστοιχεί σε μια νέα μετοχή. Η τιμή εξάσκησης για κάθε μια νέα μετοχή θα είναι ίση με € 0,23. Η Ετήσια Γενική Συνέλευση εξουσιοδότησε το Διοικητικό Συμβούλιο της Eurobank Holdings να ορίσει τους δικαιούχους και να καθορίσει τους λοιπούς όρους και προϋποθέσεις του προγράμματος.

Οι τελικοί όροι και η εφαρμογή του προγράμματος διάθεσης δικαιωμάτων προαίρεσης για την αγορά μετοχών, το οποίο αποτελεί ένα μακροπρόθεσμο κίνητρο με μελλοντική προοπτική, με στόχο την παραμονή βασικών στελεχών, καθορίζονται και εγκρίνονται κάθε έτος από το Διοικητικό Συμβούλιο, λαμβάνοντας υπόψη το ισχύον νομικό πλαίσιο και τις πολιτικές του Ομίλου.

Τα δικαιώματα προαίρεσης είναι εξασκίσιμα τμηματικά, σε ετήσια βάση για περίοδο από 1 έως 5 χρόνια. Κάθε τμήμα μπορεί να εξασκηθεί ολικώς ή μερικώς και να μετατραπεί σε μετοχές κατά την προαίρεση των εργαζομένων, με την προϋπόθεση ότι θα παραμείνουν απασχολούμενοι από τον Όμιλο μέχρι την πρώτη διαθέσιμη ημερομηνία εξάσκησης. Οι εταιρικές πράξεις που αναπροσαρμόζουν τον αριθμό και την τιμή των μετοχών αναπροσαρμόζουν αναλόγως και τα δικαιώματα προαίρεσης για αγορά μετοχών.

Επιπλέον, τα δικαιώματα προαίρεσης συμμορφώνονται με τους περιορισμούς σχετικά με τις αποδοχές του Νόμου 3864/2010, όπως ισχύει κάθε φορά.

Η κίνηση των δικαιωμάτων προαίρεσης κατά τη διάρκεια της περιόδου αναλύεται ως ακολούθως:

Παραχώρηση δικαιωμάτων προαίρεσης	2022
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2022	12.374.561
Δικαιώματα που χορηγήθηκαν κατά τη διάρκεια της χρήσης	11.654.117
Δικαιώματα που ακυρώθηκαν κατά τη διάρκεια της χρήσης	(244.700)
Δικαιώματα που εξασκήθηκαν κατά τη διάρκεια της χρήσης	(1.515.656)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2022	22.268.322

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Τα δικαιώματα προαίρεσης για αγορά μετοχών κατά το τέλος της περιόδου αναφοράς έχουν τις ακόλουθες ημερομηνίες λήξεως:

Ημερομηνία λήξεως ⁽¹⁾	Δικαιώματα προαίρεσης 31 Δεκεμβρίου 2022
2023	5.551.925
2024	7.131.580
2025	3.120.978
2026	2.595.139
2027	2.595.139
2028	1.273.561

Σταθμισμένη μέση υπολειπόμενη συμβατική διάρκεια των δικαιωμάτων προαίρεσης για αγορά μετοχών κατά το τέλος της περιόδου

24 μήνες

⁽¹⁾ Με βάση την εγγύτερη συμβατική ημερομηνία άσκησής τους.

Σύμφωνα με τη λογιστική πολιτική του Ομίλου για τις παροχές σε μετοχές προς το προσωπικό, η εύλογη αξία των δικαιωμάτων προαίρεσης κατά την ημερομηνία παραχώρησης αναγνωρίζεται ως έξοδο με αντίστοιχη αύξηση της καθαρής θέσης κατά την περίοδο κατοχύρωσης.

Η εύλογη αξία κατά την ημερομηνία παραχώρησης προσδιορίστηκε χρησιμοποιώντας μια προσαρμοσμένη μορφή του μοντέλου Black-Scholes για δικαιώματα προαίρεσης σε μετοχές τύπου Βερμούδων, το οποίο λαμβάνει υπόψη την τιμή εξάσκησης, τις ημερομηνίες εξάσκησης, τους όρους των δικαιωμάτων προαίρεσης, την τιμή της μετοχής κατά την ημερομηνία παραχώρησης και την αναμενόμενη διακύμανση της τιμής της υποκείμενης μετοχής, την αναμενόμενη μερισματική απόδοση και το επιτόκιο μηδενικού κινδύνου για τη διάρκεια των δικαιωμάτων προαίρεσης.

Επιπλέον, πρόσθετες προϋποθέσεις για συγκεκριμένα δικαιώματα προαίρεσης για αγορά μετοχών που χορηγήθηκαν σε βασικά στελέχη τα οποία υπόκεινται σε οποιουδήποτε περιορισμούς του Νόμου 3864/2010 τη στιγμή της χορήγησης, αντιμετωπίζονται ως προϋποθέσεις που δεν αφορούν στην κατοχύρωσή τους. Συνεπώς, η επιμέτρηση της εύλογης αξίας κατά την ημερομηνία παραχώρησης τέτοιου είδους δικαιωμάτων προαίρεσης για αγορά μετοχών λαμβάνει υπόψη την πιθανότητα να αρθούν οι σχετικοί περιορισμοί, με βάση την κρίση της Διοίκησης, και δεν αναθεωρείται μεταγενέστερα, ανεξαρτήτως εάν η προϋπόθεση τελικά ικανοποιηθεί.

Η σταθμισμένη μέση εύλογη αξία των δικαιωμάτων προαίρεσης για αγορά μετοχών που χορηγήθηκαν τον Δεκέμβριο 2022 ήταν € 0,63 (2021: € 0,42). Οι σημαντικές παράμετροι που χρησιμοποιήθηκαν στο μοντέλο ήταν μια τιμή μετοχής € 1,021 (2021: € 0,7823) κατά την ημερομηνία παραχώρησης, η τιμή εξάσκησης € 0,23, ετησιοποιημένη μερισματική απόδοση 3% (2021: 3%), αναμενόμενη μέση διακύμανση 38% (2021: 68%), η αναμενόμενη διάρκεια ζωής των δικαιωμάτων προαίρεσης από 1 έως 5 έτη και ένα επιτόκιο μηδενικού κινδύνου που αντιστοιχεί στις λήξεις των δικαιωμάτων προαίρεσης, με βάση την καμπύλη αποδόσεων των συμβολαίων ανταλλαγής (swap) σε Ευρώ. Η αναμενόμενη διακύμανση επιμετράται κατά την ημερομηνία παραχώρησης των δικαιωμάτων προαίρεσης και βασίζεται στη μέση ιστορική διακύμανση της τιμής της μετοχής κατά τη διάρκεια του τελευταίου ενάμιση έτους.

40. Μεταβιβάσεις χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων

Ο Όμιλος διενεργεί συναλλαγές με τις οποίες μεταβιβάζει χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που έχει αναγνωρίσει, απευθείας σε τρίτους ή σε εταιρείες ειδικού σκοπού.

(α) Ο Όμιλος πωλεί χρεόγραφα, έναντι μετρητών, στο πλαίσιο συμφωνιών επαναγοράς χρεογράφων («geros») και αναλαμβάνει την υποχρέωση να επιστρέψει στον αντισυμβαλλόμενο τα χρήματα που εισέπραξε. Επιπλέον, ο Όμιλος ενεχυριάζει, έναντι μετρητών, τίτλους, καλυμμένα ομόλογα, όπως επίσης δάνεια και απαιτήσεις πελατών και αναλαμβάνει την υποχρέωση να επιστρέψει στον αντισυμβαλλόμενο τα χρήματα που εισέπραξε. Ο Όμιλος μπορεί επίσης να μεταβιβάσει χρεόγραφα στο πλαίσιο του δανεισμού χρεογράφων χωρίς την ανταλλαγή μετρητών ή την δέσμευση άλλων χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων ως εγγύηση. Για όλες τις παραπάνω συναλλαγές, ο Όμιλος εκτιμά ότι διατηρεί ουσιαστικά όλους τους κινδύνους, συμπεριλαμβανομένων του σχετικού πιστωτικού και επιτοκιακού κινδύνου, και τις αποδόσεις αυτών των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και ως εκ τούτου δεν τα έχει αποαναγνωρίσει. Ως αποτέλεσμα, ο Όμιλος δεν είναι σε θέση να χρησιμοποιήσει, πουλήσει ή να ενεχυριάσει τα μεταβιβασθέντα περιουσιακά στοιχεία κατά τη διάρκεια της συναλλαγής. Η σχετική υποχρέωση, όπου υφίσταται, αναγνωρίζεται

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

ανάλογα στις Υποχρεώσεις προς κεντρικές τράπεζες και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα (σημ. 31 και 32), Υποχρεώσεις προς πελάτες (σημ. 33) και Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους (σημ. 34), ως ενδείκνυται.

Ο Όμιλος έχει προχωρήσει σε τιτλοποιήσεις διαφόρων κατηγοριών δανείων (επιχειρηματικών, καταναλωτικών, δανείων σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις και διάφορες κατηγορίες μη εξυπηρετούμενων δανείων), σύμφωνα με τις οποίες αναλαμβάνει την υποχρέωση να μεταβιβάσει τις ταμειακές ροές από τα δάνεια στους κατόχους των ομολογιών. Ο Όμιλος εκτιμά ότι διατηρεί ουσιαστικά όλους τους κινδύνους, συμπεριλαμβανομένων του σχετικού πιστωτικού και επιτοκιακού κινδύνου, και τις αποδόσεις αυτών των δανείων και ως εκ τούτου δεν τα έχει αποαναγνωρίσει. Ως αποτέλεσμα των παραπάνω συναλλαγών, ο Όμιλος δεν είναι σε θέση να χρησιμοποιήσει, πουλήσει ή να ενεχυριάσει τα μεταβιβασθέντα περιουσιακά στοιχεία κατά την περίοδο που διακρατούνται από τις εταιρείες ειδικού σκοπού. Επιπλέον, το δικαίωμα αναγωγής των κατόχων των ομολογιών περιορίζεται μόνο στα δάνεια που έχουν μεταβιβαστεί. Την 31 Δεκεμβρίου 2022, τα ομόλογα από τιτλοποιήσεις τα οποία διακρατούνται από τρίτους ανέρχονται σε € 553 εκατ. (2021: € 552 εκατ.) (σημ. 34).

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία του Ομίλου που έχουν πωληθεί ή μεταβιβαστεί, για τα οποία δεν πληρούνται τα κριτήρια αποαναγνώρισης τους από το ενεργητικό του Ομίλου:

	Λογιστική Αξία	
	2022	2021
	€ εκατ.	€ εκατ.
Τίτλοι εμπορικού χαρτοφυλακίου	44	11
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	14.186	14.344
- τιτλοποιημένα δάνεια ⁽¹⁾	3.411	4.232
- ενεχυριασμένα δάνεια στο πλαίσιο προγράμματος έκδοσης καλυμμένων ομολογιών	4.261	4.360
- ενεχυριασμένα δάνεια σε κεντρικές τράπεζες	6.309	5.545
- λοιπά ενεχυριασμένα δάνεια	205	207
Χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων	3.027	6.930
Σύνολο	17.257	21.285

⁽¹⁾ Περιλαμβάνει εκδόσεις από τιτλοποιήσεις δανείων που διακρατούνται από την Τράπεζα και δεν χρησιμοποιήθηκαν για χρηματοδότηση.

(β) Ο Όμιλος ενδέχεται να πωλήσει ή να ενεχυριάσει εκ νέου τίτλους που έχει δανειστεί ή αποκτήσει μέσω συμφωνιών επαναπώλησης τίτλων («reverse repos»), τους οποίους έχει την υποχρέωση να επιστρέψει. Ο αντισυμβαλλόμενος διατηρεί ουσιαστικά όλους τους κινδύνους και αποδόσεις των τίτλων αυτών και ως εκ τούτου δεν αναγνωρίζονται από τον Όμιλο. Την 31 Δεκεμβρίου 2022, ο Όμιλος είχε αποκτήσει μέσω συμφωνιών επαναπώλησης τίτλους ονομαστικής αξίας € 134 εκατ., εκ των οποίων € 15 εκατ. πωλήθηκαν βάσει συμφωνιών επαναγοράς και € 67 εκατ. δεσμεύτηκαν σε κεντρικές τράπεζες (2021: € 598 εκατ. ονομαστική αξία εκ των οποίων € 60 εκατ. πωλήθηκαν βάσει συμφωνιών επαναγοράς και € 505 εκατ. δεσμεύτηκαν σε κεντρικές τράπεζες). Επιπλέον, στο συγκριτικό έτος, ο Όμιλος είχε αποκτήσει έντοκα γραμμάτια Ελληνικού Δημοσίου ονομαστικής αξίας € 1.400 εκατ. ως ενέχυρα για συναλλαγές παραγώνων με το Ελληνικό Δημόσιο, εκ των οποίων € 324 εκατ. πωλήθηκαν βάσει συμφωνιών επαναπώλησης.

Την 31 Δεκεμβρίου 2022, η ρευστοποιήσιμη αξία των περιουσιακών στοιχείων που έχουν μεταβιβαστεί ή δανειστεί από τον Όμιλο μέσω συμφωνιών δανεισμού τίτλων, επαναπώλησης τίτλων και λοιπών συμφωνιών (σημεία α και β) ανήλθε σε € 10.512 εκατ., ενώ η σχετική υποχρέωση από τις ανωτέρω συναλλαγές ανήλθε σε € 10.412 εκατ. εκ των οποίων € 114 εκατ. επαναγορές χρεογράφων συμψηφίζονται στον ισολογισμό έναντι συμφωνιών επαναπώλησης (σημ. 31, 32, 33, 34 και 5.2.1.4) (2021: ρευστοποιήσιμη αξία € 13.583 εκατ. και η σχετική υποχρέωση € 13.287 εκατ., εκ των οποίων € 591 εκατ. επαναγορές χρεογράφων συμψηφίζονταν στον ισολογισμό). Επιπρόσθετα, τα λοιπά ενεχυριασμένα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού του Ομίλου, πέραν αυτών που παρουσιάζονται ανωτέρω, ως εγγυήσεις για συμφωνίες επαναγοράς χρεογράφων, παράγωγα, τιτλοποιήσεις και λοιπές συναλλαγές αναφέρονται στις σημειώσεις 17 και 29.

41. Μισθώσεις

Ο Όμιλος ως μισθωτής

Ο Όμιλος μισθώνει εγκαταστάσεις για γραφεία και υποκαταστήματα, τοποθεσίες για ATM, ακίνητα κατοικίας για το προσωπικό του Ομίλου και οχήματα.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Η πλειοψηφία των μισθώσεων του Ομίλου είναι βάσει μακροχρόνιων συμβάσεων (για περίοδο 12 ετών ή περισσότερων στην περίπτωση μισθωμένων ακινήτων), με δικαίωμα επέκτασης ή λήξης της μίσθωσης σύμφωνα με τους όρους κάθε συμβολαίου και των εμπορικών μισθώσεων που ισχύουν σε κάθε χώρα, ενώ τα οχήματα έχουν συνήθως συμβάσεις μίσθωσης έως 4 έτη. Τα δικαιώματα επέκτασης του Ομίλου συμπεριλαμβάνονται στη διάρκεια της μίσθωσης όταν, βάσει εκτίμησης, θεωρείται βέβαιο ότι θα ασκηθούν. Για τις συμβάσεις αορίστου υπολειπόμενης διάρκειας την 1 Ιανουαρίου 2022, η σύμβαση μίσθωσης έχει οριστεί, κατά μέσο όρο, στα 7 έτη για την Τράπεζα, λαμβάνοντας υπόψη όλα τα σχετικά δεδομένα. Ανάλογα με τους όρους του κάθε συμβολαίου μίσθωσης, τα μισθώματα αναπροσαρμόζονται σε ετήσια βάση σύμφωνα με το δείκτη τιμών καταναλωτή, όπως δημοσιεύεται από την ΕΛΣΤΑΤ, συν ένα συμφωνημένο σταθερό ποσοστό.

Πληροφορίες αναφορικά με τις μισθώσεις για τις οποίες ο Όμιλος είναι μισθωτής παρουσιάζονται παρακάτω:

Δικαιώματα χρήσης περιουσιακών στοιχείων

Την 31 Δεκεμβρίου 2022, τα δικαιώματα χρήσης περιουσιακών στοιχείων που περιλαμβάνονται στα ιδιοχρησιμοποιούμενα ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία ανέρχονται σε € 187 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2021: € 230 εκατ.) (σημ. 26), ενώ εκείνα που πληρούν τον ορισμό των επενδυτικών ακινήτων ανέρχονται σε € 14 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2021: € 14 εκατ.) (σημ. 27).

Υποχρεώσεις από μισθώσεις

Οι υποχρεώσεις από μισθώσεις οι οποίες περιλαμβάνονται στις λοιπές υποχρεώσεις ανέρχονται σε € 205 εκατ. την 31 Δεκεμβρίου 2022 (31 Δεκεμβρίου 2021: € 248 εκατ.) (σημ. 35). Η χρονοανάλυση των υποχρεώσεων από μισθώσεις την 31 Δεκεμβρίου 2022 σύμφωνα με τις συμβατικές μη προεξοφλημένες ταμειακές ροές, παρουσιάζεται στην σημείωση 5.2.3.

Ποσά που έχουν αναγνωριστεί στην κατάσταση αποτελεσμάτων

Οι τόκοι των υποχρεώσεων από μισθώσεις παρουσιάζονται στην σημείωση 6 και τα έξοδα μισθώσεων που σχετίζονται με βραχυπρόθεσμες μισθώσεις ανέρχονται σε περίπου € 3 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2021: € 3 εκατ.).

Ο Όμιλος το 2022 είχε συνολικά € 39 εκατ. ταμειακές εκροές για μισθώσεις (2021: € 39 εκατ.).

Ο Όμιλος ως εκμισθωτής

Χρηματοδοτικές μισθώσεις

Ο Όμιλος εκμισθώνει ακίνητα και εξοπλισμό με συμβάσεις χρηματοδοτικών μισθώσεων, με την ιδιότητά του ως εκμισθωτής.

Η χρονοανάλυση των απαιτήσεων από χρηματοδοτικές μισθώσεις, σύμφωνα με τα εισπρακτέα, μη προεξοφλημένα μισθώματα, μετά την ημερομηνία αναφοράς παρουσιάζεται παρακάτω :

	2022	2021⁽¹⁾
	€ εκατ.	€ εκατ.
Εντός ενός έτους	303	343
1-2 έτη	83	108
2-3 έτη	65	85
3-4 έτη	53	56
4-5 έτη	36	35
Άνω των πέντε ετών	164	178
Εισπρακτέα μισθώματα	704	805
Απαιτήσεις από χρηματοδοτικές μισθώσεις	704	805
Μείον: Μη δεδουλευμένα έσοδα από χρηματοδοτικές μισθώσεις	(66)	(51)
Καθαρό ποσό απαιτήσεων από χρηματοδοτικές μισθώσεις	638	754
Μείον: Συσσωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης	(139)	(217)
Σύνολο	499	537

⁽¹⁾ Τα συγκριτικά στοιχεία έχουν αναπροσαρμοστεί προκειμένου να εναρμονιστούν με την παρουσίαση των χρηματοδοτικών μισθώσεων κατά την τρέχουσα χρήση.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Λειτουργικές μισθώσεις

Ο Όμιλος εκμισθώνει τα επενδυτικά του ακίνητα σύμφωνα με τους όρους των εμπορικών μισθώσεων που ισχύουν σε κάθε χώρα. Όταν οι μισθώσεις αυτές δεν μεταφέρουν επί της ουσίας τους κινδύνους και τα οφέλη που συνεπάγεται η κυριότητα των μισθωμένων ακινήτων, ο Όμιλος κατηγοριοποιεί τις μισθώσεις αυτές ως λειτουργικές. Πληροφορίες σχετικά με τις λειτουργικές μισθώσεις των επενδυτικών ακινήτων, συμπεριλαμβανομένων και των εσόδων από μισθώματα τα οποία έχει αναγνωρίσει ο Όμιλος κατά τη διάρκεια του έτους, παρατίθενται στη σημείωση 27.

Η χρονοανάλυση των απαιτήσεων από λειτουργικές μισθώσεις, σύμφωνα με τις μη προεξοφλημένες καταβολές μισθωμάτων που πρόκειται να εισπραχθούν μετά την περίοδο αναφοράς, παρατίθεται παρακάτω :

	2022	2021
	€ εκατ.	€ εκατ.
Εντός ενός έτους	92	96
Από ένα έως δύο έτη	85	89
Από δύο έως τρία έτη	78	82
Από τρία έως τέσσερα έτη	70	75
Από τέσσερα έως πέντε έτη	64	70
Άνω των πέντε ετών	250	304
Σύνολο	639	716

42. Ενδεχόμενες υποχρεώσεις και λοιπές δεσμεύσεις

Ο Όμιλος παρουσιάζει τις δεσμεύσεις που σχετίζονται με πιστωτικό κίνδυνο και τις οποίες ανέλαβε στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων του που σχετίζονται με τις δανειοδοτήσεις στις ακόλουθες τρεις κατηγορίες: α) χρηματοοικονομικές εγγυήσεις, οι οποίες αναφέρονται σε εγγυήσεις και σε πιστωτικές επιστολές σε αναμονή που φέρουν τον ίδιο πιστωτικό κίνδυνο όπως τα δάνεια (υποκατάστατα πιστώσεων), β) δεσμεύσεις για την επέκταση της πίστωσης, οι οποίες περιλαμβάνουν ρητές δεσμεύσεις που είναι ανέκκλητες μέχρι τη λήξη της πίστωσης ή μπορούν να ανακληθούν μόνο μετά από σημαντικό δυσμενές γεγονός και γ) άλλες δεσμεύσεις που συνδέονται με πιστωτικό κίνδυνο, οι οποίες αφορούν ενέγγυες πιστώσεις και άλλες εγγυήσεις μεσαίου και χαμηλού κινδύνου σύμφωνα με τον Κανονισμό 575/2013/ΕΕ.

Οι δεσμεύσεις που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο αναλύονται παρακάτω:

	2022	2021
	€ εκατ.	€ εκατ.
Χρηματοοικονομικές εγγυήσεις	1.807	1.068
Ανέκκλητες δεσμεύσεις πιστωτικών ορίων	3.898	1.572
Λοιπές δεσμεύσεις που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο	1.053	634
Σύνολο	6.758	3.274

Οι δεσμεύσεις που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο οι οποίες εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ΔΠΧΑ 9 ποσού € 10,5 δις (2021: € 6,8 δις), περιλαμβάνουν ανακλητές δανειακές δεσμεύσεις ποσού € 3,7 δις (2021: € 3,6 δις), ενώ το ποσό της αντίστοιχης πρόβλεψης απομείωσης ανέρχεται σε € 57 εκατ. (2021: € 48 εκατ.).

Επιπλέον, ο Όμιλος έχει εκδώσει χρηματοοικονομική εγγύηση για τον πιστωτικό κίνδυνο Ελληνικού Δημοσίου ποσού € 0,23 δις (2021: € 0,24 δις) για την εξασφάλιση της οποίας έχει γίνει ισόποση κατάθεση βάσει σχετικής συμφωνίας ενεχυρίασης (σημ. 29).

Λοιπές δεσμεύσεις

(α) Η Τράπεζα υπέγραψε με το Ενιαίο Ταμείο Εξυγίανσης (Single Resolution Fund – SRB), συμβάσεις αμετάκλητης δέσμευσης πληρωμής και παροχής εξασφάλισης ποσού € 24,4 εκατ. την 31 Δεκεμβρίου 2022 (2021: € 20 εκατ.), το οποίο αντιπροσωπεύει το 15% της υποχρέωσης πληρωμής στο Ενιαίο Ταμείο Εξυγίανσης (Single Resolution Fund – SRF) για την εισφορά εξυγίανσης των ετών 2016-2022.

Βάσει των ανωτέρων συμβάσεων, στις οποίες προβλέπεται η παροχή ισόποσης εξασφάλισης σε μετρητά, η Τράπεζα ανέλαβε να καταβάλλει στο SRB ποσό ύψους έως το ποσό της αμετάκλητης δέσμευσης πληρωμής, σε περίπτωση αξίωσης εκτέλεσης και

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

απαίτησης για πληρωμή από αυτό αναφορικά με μια ενέργεια εξυγίανσης για μία άλλη ευρωπαϊκή τράπεζα. Η εν λόγω εξασφάλιση σε μετρητά έχει αναγνωριστεί ως χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού στον ισολογισμό του Ομίλου (σημ. 29).

(β) Την 31 Δεκεμβρίου 2022, οι συμβατικές δεσμεύσεις για την απόκτηση ιδιοχρησιμοποιούμενων ενσώματων και άυλων πάγιων στοιχείων ανήλθαν σε € 46 εκατ. (2021: € 43 εκατ.).

Γεγονός μετά την ημερομηνία του ισολογισμού

Τον Φεβρουάριο του 2023, η Τράπεζα υπέγραψε ένα δεσμευτικό προσύμφωνο με τρίτο μέρος για την απόκτηση μίας Κυπριακής εταιρείας συμμετοχών, που κατέχει εμμέσως ένα οικόπεδο, στο οποίο πρόκειται να ανεγερθεί σύγχρονο κτιριακό συγκρότημα γραφείων και κατέβαλε ως προκαταβολή ποσό € 15,2 εκατ., βάσει των όρων της συμφωνίας. Η ολοκλήρωση της συμφωνίας αναμένεται να πραγματοποιηθεί το 2024.

Επίδικες υποθέσεις

Κατά τη διάρκεια της χρήσης που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2022, η Τράπεζα ολοκλήρωσε μία συμφωνία για την εξαγορά του υπόλοιπου 50% του μετοχικού κεφαλαίου της Hellenic Post Credit A.E. Παροχής Πιστώσεων (σημ. 23.1), η οποία διακανονίστηκε με συμψηφισμό απαιτήσεων που κατείχε έναντι του άλλου μετόχου. Ως εκ τούτου, σχετικές προβλέψεις ποσού € 34 εκατ. που είχαν προηγουμένως αναγνωριστεί, χρησιμοποιήθηκαν για τον συμψηφισμό των αντίστοιχων απαιτήσεων, γεγονός που οδήγησε σε σημαντική μείωση των προβλέψεων για επίδικες υποθέσεις έναντι του Ομίλου, οι οποίες την 31 Δεκεμβρίου 2022 ανέρχονταν σε € 28 εκατ. (σημ. 35) (2021: € 64 εκατ.).

Επιπλέον, ο Όμιλος έχει εισέλθει σε μια σειρά από δίκες, στο πλαίσιο της ασκήσεως των συνήθων δραστηριοτήτων του, οι οποίες βρίσκονται είτε σε πρώιμο ακόμη είτε σε προχωρημένο δικαστικό στάδιο. Η οριστική διευθέτηση των υποθέσεων αυτών μπορεί να απαιτήσει ανά περίπτωση την πάροδο ορισμένου χρόνου με την εξάντληση των κατά νόμο προβλεπόμενων ενδίκων μέσων από τα διάδικα μέρη. Η Διοίκηση παρακολουθεί στενά τις εξελίξεις στις σχετικές υποθέσεις και, λαμβάνοντας υπόψη τη γνώμη της Γενικής Διεύθυνσης Νομικών Υπηρεσιών, δεν αναμένει ότι θα υπάρξει εκροή πόρων και συνεπώς θεωρεί ότι δεν απαιτείται η αναγνώριση πρόβλεψης.

43. Πληροφόρηση ανά επιχειρηματικό τομέα

Η Διοίκηση έχει καθορίσει τους επιχειρηματικούς τομείς με βάση τις εσωτερικές αναφορές που επισκοπούνται από την Επιτροπή Στρατηγικού Σχεδιασμού (Strategic Planning Committee). Οι ανωτέρω αναφορές χρησιμοποιούνται για τη διάθεση των πόρων και την αξιολόγηση της απόδοσης κάθε τομέα, προκειμένου να ληφθούν οι στρατηγικές αποφάσεις. Η Επιτροπή Στρατηγικού Σχεδιασμού εξετάζει τις επιχειρηματικές δραστηριότητες τόσο με βάση τους επιχειρηματικούς τομείς όσο και με γεωγραφικά κριτήρια. Γεωγραφικά, η Διοίκηση εξετάζει την απόδοση των δραστηριοτήτων που κατευθύνονται από την Ελλάδα και άλλες χώρες της Ευρώπης (Διεθνείς Δραστηριότητες).

Οι δραστηριότητες στην Ελλάδα διαχωρίζονται περαιτέρω σε λιανική τραπεζική, τραπεζική επιχειρήσεων, διεθνείς αγορές και διαχείριση κεφαλαίων και επενδυτικά ακίνητα. Οι Διεθνείς Δραστηριότητες παρακολουθούνται και αξιολογούνται σε επίπεδο χώρας. Ο Όμιλος ενοποιεί τους επιχειρηματικούς τομείς με κοινά οικονομικά χαρακτηριστικά, οι οποίοι αναμένεται να έχουν παρόμοια οικονομική ανάπτυξη μακροπρόθεσμα.

Ο Όμιλος είναι οργανωμένος στους ακόλουθους επιχειρηματικούς τομείς:

- Λιανική Τραπεζική: περιλαμβάνει λογαριασμούς όψεως πελατών, ταμειυτηρίου, καταθέσεις και καταθετικά-επενδυτικά προϊόντα, πιστωτικές και χρεωστικές κάρτες, καταναλωτικά δάνεια, χορηγήσεις μικρών επιχειρήσεων και στεγαστικά δάνεια.
- Τραπεζική Επιχειρήσεων: περιλαμβάνει λογαριασμούς όψεως, καταθέσεις, ανοιχτούς αλληλόχρεους λογαριασμούς, δάνεια και άλλες πιστωτικές διευκολύνσεις, προϊόντα συναλλάγματος και παράγωγα προϊόντα για εταιρείες, υπηρεσίες θεματοφυλακής και εκκαθάρισης συναλλαγών, υπηρεσίες συναλλακτικής τραπεζικής και υπηρεσίες επενδυτικής τραπεζικής, συμπεριλαμβανομένων χρηματοοικονομικών υπηρεσιών και παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών σε θέματα συγχωνεύσεων και εξαγορών.
- Διεθνείς αγορές και Διαχείριση κεφαλαίων: περιλαμβάνει υπηρεσίες διαπραγμάτευσης χρηματοοικονομικών μέσων, χρηματοοικονομικές υπηρεσίες σε θεσμικούς επενδυτές όπως επίσης και ειδικών χρηματοοικονομικών συμβουλών και διαμεσολαβήσεων. Επιπλέον, ο συγκεκριμένος τομέας ενσωματώνει τα προϊόντα αμοιβαίων κεφαλαίων καθώς και τη διαχείριση περιουσιακών στοιχείων και τις χρηματιστηριακές υπηρεσίες.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

- Διεθνείς Δραστηριότητες: περιλαμβάνουν δραστηριότητες σε Βουλγαρία, Σερβία, Κύπρο, Λουξεμβούργο και σε Ρουμανία.
- Επενδυτικά Ακίνητα: περιλαμβάνει δραστηριότητες επενδυτικών ακινήτων που σχετίζονται με ένα διαφοροποιημένο χαρτοφυλάκιο εμπορικών ακινήτων.

Οι λοιπές δραστηριότητες του Ομίλου αφορούν κυρίως (α) στη διαχείριση ακίνητης περιουσίας (συμπεριλαμβανομένων των ανακτηθέντων ακινήτων), (β) σε λοιπές επενδυτικές δραστηριότητες (συμπεριλαμβανομένων θέσεων σε μετοχές και αμοιβαία κεφάλαια), (γ) σε υπηρεσίες Private Banking σε μεσαίου και υψηλού εισοδήματος ιδιώτες, (δ) στην αναλογία στα αποτελέσματα του ομίλου Eurolife, (ε) στα αποτελέσματα που σχετίζονται με τις δράσεις για το μετασχηματισμό του Ομίλου, στα ομόλογα των τιτλοποιήσεων Cairo, Pillar και Mexico, τα οποία διακρατήθηκαν από τον Όμιλο και στην αναλογία στα αποτελέσματα της doValue Greece Ανώνυμη Εταιρεία Διαχείρισης Απαιτήσεων από Δάνεια και Πιστώσεις και (στ) στο αποτέλεσμα της ρευστοποίησης της «ERB Istanbul Holding A.S.» τον Ιούνιο του 2022 (σημ. 23.1).

Οι αναφορές προς τη Διοίκηση του Ομίλου βασίζονται στα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (ΔΠΧΑ) όπως υιοθετήθηκαν από την ΕΕ. Οι λογιστικές αρχές των επιχειρηματικών τομέων του Ομίλου είναι οι ίδιες με αυτές που περιγράφονται στις βασικές λογιστικές αρχές.

Τα έσοδα που προκύπτουν από τις συναλλαγές μεταξύ των επιχειρηματικών τομέων κατανέμονται με βάση αμοιβαίως συμφωνημένους όρους που προσεγγίζουν τις τιμές της αγοράς.

43.1 Επιχειρηματικοί τομείς

	31 Δεκεμβρίου 2022						
	Λιανική Τραπεζική € εκατ.	Τραπεζική Επιχειρήσεων € εκατ.	Διεθνείς Αγορές και Διαχείριση Κεφαλαίων € εκατ.	Επενδυτικά Ακίνητα € εκατ.	Διεθνείς Δραστηριότητες € εκατ.	Λοιπά και κέντρο απαλοιφής € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Καθαρά έσοδα από τόκους	437	374	284	(12)	457	10	1.550
Καθαρά έσοδα από τραπεζικές αμοιβές και προμήθειες	92	115	99	0	141	1	449
Λοιπά καθαρά έσοδα	324	2	703	183	(6)	(69)	1.136
Έσοδα από τρίτους	854	490	1.087	171	592	(58)	3.135
Έσοδα μεταξύ τομέων	23	38	(36)	2	(2)	(24)	-
Συνολικά έσοδα	876	528	1.051	173	589	(83)	3.135
Λειτουργικά έξοδα	(409)	(125)	(68)	(39)	(278)	0	(917)
Προβλέψεις για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις πελατών	(223)	(18)	-	-	(32)	(17)	(291)
Λοιπές ζημιές απομείωσης και προβλέψεις (σημ. 12)	(6)	(3)	(18)	(3)	(17)	(62)	(108)
Αναλογία κερδών/(ζημιών) από επενδύσεις σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες	(0)	0	(0)	-	-	18	18
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρου και εξόδων αναδιάρθρωσης	239	383	965	132	262	(143)	1.837
Έξοδα αναδιάρθρωσης (σημ. 12)	(24)	(1)	(1)	-	(14)	(62)	(102)
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρου	215	381	965	132	248	(205)	1.735
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρου που αναλογούν σε τρίτους	-	-	-	-	0	(0)	0
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρου που αναλογούν στους μετόχους	215	381	965	132	248	(205)	1.735

	31 Δεκεμβρίου 2022						
	Λιανική Τραπεζική € εκατ.	Τραπεζική Επιχειρήσεων € εκατ.	Διεθνείς Αγορές και Διαχείριση Κεφαλαίων € εκατ.	Επενδυτικά Ακίνητα € εκατ.	Διεθνείς Δραστηριότητες € εκατ.	Λοιπά και κέντρο απαλοιφής ⁽¹⁾ € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Ενεργητικό ανά τομέα	14.817	16.522	13.088	1.445	21.704	13.884	81.460
Υποχρεώσεις ανά τομέα	30.535	12.441	5.568	308	19.736	6.154	74.742

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Ο τομέας των Διεθνών Δραστηριοτήτων αναλύεται περαιτέρω ως ακολούθως:

	31 Δεκεμβρίου 2022					
	Βουλγαρία € εκατ.	Σερβία € εκατ.	Κύπρος € εκατ.	Λουξεμβούργο € εκατ.	Ρουμανία € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Καθαρά έσοδα από τόκους	215	70	136	34	2	457
Καθαρά έσοδα από τραπεζικές αμοιβές και προμήθειες	73	22	40	8	(1)	141
Λοιπά καθαρά έσοδα	(5)	1	1	0	(2)	(6)
Έσοδα από τρίτους	282	93	177	42	(2)	592
Έσοδα μεταξύ τομέων	0	(0)	0	(3)	-	(2)
Συνολικά έσοδα	283	93	177	39	(2)	589
Λειτουργικά έξοδα	(136)	(63)	(50)	(23)	(5)	(278)
Προβλέψεις για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις πελατών	(37)	(14)	(1)	(0)	20	(32)
Λοιπές ζημιές απομείωσης και προβλέψεις Αναλογία κερδών/(ζημιών) από επενδύσεις σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες	(5)	(4)	(1)	(0)	(7)	(17)
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρου και εξόδων αναδιάρθρωσης	-	-	-	-	0	0
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρου και εξόδων αναδιάρθρωσης (σημ. 12)	105	11	125	15	6	262
Έξοδα αναδιάρθρωσης (σημ. 12)	-	(14)	-	-	-	(14)
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρου	105	(3)	125	15	6	248
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρου που αναλογούν σε τρίτους	0	0	-	-	-	0
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρου που αναλογούν στους μετόχους	105	(3)	125	15	6	248

	31 Δεκεμβρίου 2022					
	Βουλγαρία € εκατ.	Σερβία € εκατ.	Κύπρος € εκατ.	Λουξεμβούργο € εκατ.	Ρουμανία € εκατ.	Διεθνείς Δραστηριότητες € εκατ.
Ενεργητικό ανά τομέα ⁽²⁾	7.944	2.504	8.793	2.304	159	21.704
Υποχρεώσεις ανά τομέα ⁽²⁾	7.146	2.217	8.031	2.112	230	19.736

	31 Δεκεμβρίου 2021						
	Λιανική Τραπεζική € εκατ.	Τραπεζική Επιχειρήσεων € εκατ.	Διεθνείς Αγορές και Διαχείριση Κεφαλαίων € εκατ.	Επενδυτικά Ακίνητα € εκατ.	Διεθνείς Δραστηριότητες € εκατ.	Λοιπά και κέντρο απαλοιφής € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Καθαρά έσοδα από τόκους	436	317	217	(21)	375	(3)	1.321
Καθαρά έσοδα από τραπεζικές αμοιβές και προμήθειες	80	75	88	1	117	(3)	358
Λοιπά καθαρά έσοδα	1	2	71	131	0	16	221
Έσοδα από τρίτους	518	394	376	110	492	10	1.900
Έσοδα μεταξύ τομέων	22	40	(33)	2	(3)	(28)	-
Συνολικά έσοδα	540	434	343	112	489	(19)	1.900
Λειτουργικά έξοδα	(412)	(126)	(59)	(38)	(240)	(2)	(876)
Προβλέψεις για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις πελατών	(251)	(94)	-	-	(73)	(71)	(490)
Λοιπές ζημιές απομείωσης και προβλέψεις (σημ. 12)	(5)	(1)	(6)	(3)	(9)	(28)	(52)
Αναλογία κερδών/(ζημιών) από επενδύσεις σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες	(0)	0	0	2	(0)	24	26
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρου και εξόδων αναδιάρθρωσης	(128)	213	279	72	168	(95)	508
Έξοδα αναδιάρθρωσης (σημ. 12)	(7)	(2)	(0)	-	(7)	(10)	(25)
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρου	(135)	211	279	72	161	(105)	483
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρου που αναλογούν σε τρίτους	-	-	-	0	(1)	0	(1)
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρου που αναλογούν στους μετόχους	(135)	211	279	72	163	(105)	484

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

	31 Δεκεμβρίου 2021						Σύνολο € εκατ.
	Λιανική Τραπεζική € εκατ.	Τραπεζική Επιχειρήσεων € εκατ.	Διεθνείς Αγορές και Διαχείριση Κεφαλαίων € εκατ.	Επενδυτικά Ακίνητα € εκατ.	Διεθνείς Δραστηριότητες € εκατ.	Λοιπά και κέντρο απαλοιφής ⁽¹⁾ € εκατ.	
	Ενεργητικό ανά τομέα	14.878	14.696	13.265	1.495	19.870	
Υποχρεώσεις ανά τομέα	29.562	10.869	6.828	356	18.183	72.217	

	31 Δεκεμβρίου 2021					Σύνολο € εκατ.
	Βουλγαρία € εκατ.	Σερβία € εκατ.	Κύπρος € εκατ.	Λουξεμβούργο € εκατ.	Ρουμανία € εκατ.	
Καθαρά έσοδα από τόκους	185	53	102	25	10	375
Καθαρά έσοδα από τραπεζικές αμοιβές και προμήθειες	63	14	33	8	(2)	117
Λοιπά καθαρά έσοδα	(1)	1	1	0	(0)	0
Έσοδα από τρίτους	247	68	136	34	7	492
Έσοδα μεταξύ τομέων	0	(0)	0	(3)	-	(3)
Συνολικά έσοδα	247	68	136	31	7	489
Λειτουργικά έξοδα	(118)	(50)	(45)	(21)	(5)	(240)
Προβλέψεις για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις πελατών	(43)	(11)	(4)	0	(15)	(73)
Λοιπές ζημιές απομείωσης και προβλέψεις Αναλογία κερδών/(ζημιών) από επενδύσεις σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες	(3)	(4)	0	(0)	(1)	(9)
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρου και εξόδων αναδιάρθρωσης	-	(0)	-	-	(0)	(0)
Έξοδα αναδιάρθρωσης	83	3	87	9	(15)	168
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρου	-	(5,11)	-	(1)	-	(7)
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρου που αναλογούν σε τρίτους	83	(2)	87	8	(15)	161
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρου που αναλογούν στους μετόχους	0	(1)	-	-	-	(1)
	83	(1)	87	8	(15)	163

	31 Δεκεμβρίου 2021					Διεθνείς Δραστηριότητες € εκατ.
	Βουλγαρία € εκατ.	Σερβία € εκατ.	Κύπρος € εκατ.	Λουξεμβούργο € εκατ.	Ρουμανία € εκατ.	
Ενεργητικό ανά τομέα ⁽²⁾	7.159	2.404	8.027	2.231	159	19.870
Υποχρεώσεις ανά τομέα ⁽²⁾	6.422	2.121	7.341	2.051	358	18.183

⁽¹⁾ Περιλαμβάνονται απαλοιφές μεταξύ του τομέα Διεθνών Δραστηριοτήτων και των λοιπών επιχειρηματικών τομέων του Ομίλου.

⁽²⁾ Τα διεταιρικά υπόλοιπα μεταξύ των χωρών έχουν εξαιρεθεί από το σύνολο του ενεργητικού και των υποχρεώσεων του τομέα Διεθνών Δραστηριοτήτων.

43.2 Γνωστοποιήσεις όσον αφορά στο σύνολο του Ομίλου

Η ανάλυση των εσόδων του Ομίλου από συνεχιζόμενες δραστηριότητες για κάθε κατηγορία προϊόντων και υπηρεσιών με παρόμοια χαρακτηριστικά παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα:

	2022 € εκατ.	2021 € εκατ.
Χρηματοδοτικές δραστηριότητες	1.445	1.522
Καταθέσεις και υπηρεσίες διαχείρισης επενδύσεων	323	(88)
Κεφαλαιαγορές	950	339
Μη τραπεζικές και λοιπές εργασίες	417	127
Σύνολο	3.135	1.900

Πληροφορίες σχετικά με την υποβολή εκθέσεων ανά χώρα, με βάση το Νόμο 4261/2014, παρατίθενται στο Παράρτημα.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

44. Γεγονότα μετά την ημερομηνία ισολογισμού

Πληροφορίες σχετικά με γεγονότα μετά την ημερομηνία ισολογισμού αναφέρονται στις εξής σημειώσεις:

Σημείωση 2.1 – Πλαίσιο σύνταξης οικονομικών καταστάσεων

Σημείωση 4 – Διαχείριση ιδίων κεφαλαίων

Σημείωση 5 – Διαχείριση χρηματοοικονομικών κινδύνων και εύλογη αξία χρηματοοικονομικών στοιχείων

Σημείωση 22 - Χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων

Σημείωση 23.1 - Συμμετοχές σε θυγατρικές εταιρείες

Σημείωση 34 - Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους

Σημείωση 42 - Ενδεχόμενες υποχρεώσεις και λοιπές δεσμεύσεις

Σημείωση 45 - Συνδεόμενα μέρη

45. Συνδεόμενα μέρη

Η Eurobank Ergasias Υπηρεσιών και Συμμετοχών Ανώνυμη Εταιρεία («Εταιρεία» ή «Eurobank Holdings») είναι η μητρική εταιρεία της εταιρείας «Τράπεζα Eurobank Ανώνυμη Εταιρεία» («Τράπεζα»).

Το Διοικητικό Συμβούλιο (ΔΣ) της Eurobank Holdings είναι το ίδιο με το ΔΣ της Τράπεζας, ενώ κάποια μέλη εκ των Βασικών Μελών Διοίκησης (ΒΜΔ) της Τράπεζας παρέχουν υπηρεσίες στην Eurobank Holdings σύμφωνα με τους όρους της σχετικής συμφωνίας μεταξύ των δύο εταιρειών. Την 31 Δεκεμβρίου 2022, το ποσοστό των κοινών μετοχών με δικαίωμα ψήφου της Εταιρείας που κατέχει το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΤΧΣ) ανέρχεται σε 1,40%. Το ΤΧΣ θεωρείται ότι ασκεί ουσιώδη επιρροή στην Εταιρεία βάσει των διατάξεων που προβλέπει ο Νόμος 3864/2010, όπως είναι σε ισχύ, συμπεριλαμβανομένων των τροποποιήσεων βάσει του Νόμου 4941/2022, και την Τριμερή Σύμβαση Πλαισίου Συνεργασίας μεταξύ της Τράπεζας, της Εταιρείας και του ΤΧΣ, η οποία υπεγράφη την 23 Μαρτίου 2020 και τροποποιήθηκε την 3 Φεβρουαρίου 2022. Περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με τα δικαιώματα του ΤΧΣ βάσει του προαναφερθέντος πλαισίου παρέχονται στην ενότητα «Έκθεση διαχείρισης και δήλωση εταιρικής διακυβέρνησης» της ετήσιας οικονομικής έκθεσης για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2022.

Το 2023, η Eurobank Holdings ανακοίνωσε την πρόθεσή της να υποβάλει προσφορά για την επαναγορά των 52,08 εκατ. μετοχών της (που αντιστοιχούν σε ποσοστό συμμετοχής 1,4% επί του μετοχικού της κεφαλαίου) οι οποίες επί του παρόντος κατέχονται από το ΤΧΣ, υπό την αίρεση της λήψης των απαιτούμενων εγκρίσεων από τις εποπτικές αρχές και τη Γενική Συνέλευση των μετόχων της.

Ο Όμιλος Fairfax, ο οποίος κατέχει το 32,99% των δικαιωμάτων ψήφου επί των κοινών μετοχών της Eurobank Holdings την 31 Δεκεμβρίου 2022 (31 Δεκεμβρίου 2021: 33%) θεωρείται ότι ασκεί ουσιώδη επιρροή στην Εταιρεία.

Τον Ιανουάριο του 2022, ιδρύθηκε ένα ταμείο επαγγελματικής ασφάλισης («Ίδρυμα επαγγελματικών συνταξιοδοτικών παροχών - ταμείο επαγγελματικής ασφάλισης προσωπικού Ομίλου Eurobank» εφεξής «το Ταμείο»), ως νομικό πρόσωπο μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα σύμφωνα με το νόμο 4680/2020, προς όφελος των εργαζομένων της Εταιρείας, της Τράπεζας και ορισμένων άλλων ελληνικών εταιρειών του Ομίλου, οι οποίες αποτελούν τους εργοδότες που χρηματοδοτούν το Ταμείο. Συνεπώς, σύμφωνα με το ΔΛΠ 24 Γνωστοποιήσεις συνδεδεμένων μερών, το Ταμείο θεωρείται συνδεόμενο μέρος με τον Όμιλο.

Ο Όμιλος πραγματοποιεί τραπεζικές συναλλαγές με τα συνδεόμενα μέρη στο σύνηθες πλαίσιο των εργασιών του και σε καθαρά εμπορική βάση. Οι συναλλαγές αυτές περιλαμβάνουν δάνεια, καταθέσεις και εγγυήσεις. Επιπλέον, στο σύνηθες πλαίσιο των επενδυτικών τραπεζικών εργασιών του, ο Όμιλος ενδέχεται να κατέχει χρεωστικούς και συμμετοχικούς τίτλους των συνδεδεμένων μερών.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Τα υπόλοιπα των συναλλαγών με (α) τον όμιλο Fairfax, (β) τα βασικά μέλη της Διοίκησης (ΒΜΔ) και τις εταιρείες που ελέγχονται ή ελέγχονται από κοινού από ΒΜΔ και (γ) λοιπά συνδεδεμένα μέρη, καθώς και τα αντίστοιχα έσοδα και έξοδα παρουσιάζονται παρακάτω:

	31 Δεκεμβρίου 2022			31 Δεκεμβρίου 2021		
	Όμιλος Fairfax ⁽²⁾ ⁽⁴⁾ € εκατ.	ΒΜΔ και Εταιρείες που ελέγχονται ή ελέγχονται από κοινού από ΒΜΔ ⁽¹⁾ € εκατ.	Λοιπά Συνδεδεμένα μέρη ⁽³⁾ € εκατ.	Όμιλος Fairfax ⁽²⁾ € εκατ.	ΒΜΔ και Εταιρείες που ελέγχονται ή ελέγχονται από κοινού από ΒΜΔ ⁽¹⁾ € εκατ.	Λοιπά Συνδεδεμένα μέρη ⁽³⁾ € εκατ.
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	73,45	5,69	0,14	0,01	4,95	26,52
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	0,39	-	87,07	0,37	0,19	76,04
Υποχρεώσεις προς πελάτες	34,22	20,98	97,50	0,24	21,90	80,68
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	81,98	1,27	102,47	-	0,20	-
Λοιπές υποχρεώσεις	0,13	0,20	10,35	-	0,32	40,86
Καθαρά έσοδα από τόκους	(0,69)	0,01	(4,68)	0,21	-	(2,52)
Καθαρά έσοδα από τραπεζικές αμοιβές και προμήθειες	0,02	0,11	10,89	-	0,16	14,74
Αποτελέσματα χαρτοφυλακίου συναλλαγών	-	-	0,01	-	-	0,45
Προβλέψεις για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις συμπεριλαμβανομένων σχετικών εξόδων	(0,55)	-	(62,75)	0,02	-	(89,75)
Λοιπά λειτουργικά έσοδα / (έξοδα)	9,56	(15,18)	(10,17)	5,93	(14,99)	(12,44)
Εκδοθείσες εγγυήσεις	1,97	-	-	-	0,01	4,65
Ληφθείσες εγγυήσεις	-	0,01	-	-	0,01	-

⁽¹⁾ Περιλαμβάνονται τα βασικά μέλη της Διοίκησης του Ομίλου και τα στενά συγγενικά τους πρόσωπα.

⁽²⁾ Τα υπόλοιπα με τη συγγενή εταιρεία του Ομίλου "Eurolife FFH Insurance Group Ανώνυμος Εταιρεία Συμμετοχών", η οποία ανήκει στον όμιλο Fairfax παρουσιάζονται στη στήλη Λοιπά συνδεδεμένα μέρη.

⁽³⁾ Τα λοιπά συνδεδεμένα μέρη περιλαμβάνουν συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες και από το πρώτο εξάμηνο του 2022 το προαναφερθέν ταμείο επαγγελματικής ασφάλισης προσωπικού Ομίλου Eurobank. Ειδικότερα, την 31 Δεκεμβρίου 2022 τα υπόλοιπα των συναλλαγών με το Ταμείο αφορούν κυρίως καταθέσεις ποσού € 1 εκατ. που έχουν ληφθεί από το Ταμείο.

⁽⁴⁾ Την 24 Μαρτίου 2022, η Τράπεζα έπαψε να έχει από κοινού έλεγχο στην πρώην κοινοπραξία της Grivalia Hospitality S.A. (σημ. 24). Επιπλέον, το τρίτο τρίμηνο του 2022, ο Όμιλος Fairfax απέκτησε έλεγχο επί της Grivalia Hospitality S.A.. Συνεπώς, την 31 Δεκεμβρίου 2022 η εταιρεία θεωρείται συνδεδεμένο μέρος του Ομίλου.

Για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2022, δεν υπήρξαν σημαντικές συναλλαγές με το ΤΧΣ.

Για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2022, λογίστηκε πρόβλεψη απομείωσης ποσού € 0,8 εκατ. (2021: € 0,2 εκατ.), έναντι δανείων σε συγγενείς εταιρείες και σε κοινοπραξίες του Ομίλου, ενώ η αντίστοιχη συνολική πρόβλεψη απομείωσης ανέρχεται σε € 0,02 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2021: € 0,4 εκατ.).

Παροχές προς τα βασικά μέλη της Διοίκησης (μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και λοιπά βασικά μέλη της Διοίκησης του Ομίλου)

Οι αμοιβές των βασικών μελών της Διοίκησης που αφορούν σε βραχυπρόθεσμες παροχές ανέρχονται σε € 7,52 εκατ. (2021: € 7,35 εκατ.), ενώ εκείνες που αφορούν σε μακροπρόθεσμες παροχές ανέρχονται σε € 1,24 εκατ. (2021: € 1,17 εκατ.). Επιπλέον, ο Όμιλος έχει αναγνωρίσει έξοδο ποσού € 1,94 εκατ. σχετικά με παροχές που διακανονίζονται με συμμετοχικούς τίτλους (2021: € 0,52 εκατ.) (σημ. 39). Επιπρόσθετα, την 31 Δεκεμβρίου 2022 ο Όμιλος έχει σχηματίσει μια υποχρέωση καθορισμένων παροχών για τα ΒΜΔ ποσού € 1,58 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2021: € 1,48 εκατ.) ενώ το αντίστοιχο κόστος για τη χρήση το οποίο έχει αναγνωρισθεί στην κατάσταση αποτελεσμάτων ανέρχεται σε € 0,12 εκατ. (2021: € 0,12 εκατ.) και τα αναλογιστικά κέρδη τα οποία αναγνωρίστηκαν στα λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση ανέρχονται σε € 0,07 εκατ. (2021: € 0,05 εκατ. αναλογιστικά κέρδη).

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις
46. Εξωτερικοί Ελεγκτές

Ο Όμιλος έχει υιοθετήσει Πολιτική για την Ανεξαρτησία των Εξωτερικών Ελεγκτών στην οποία ορίζονται, μεταξύ άλλων, οι επιτρεπόμενες και μη επιτρεπόμενες υπηρεσίες που μπορούν να παρασχεθούν από τους ελεγκτές του Ομίλου, πέρα από τις υπηρεσίες υποχρεωτικού τακτικού ελέγχου. Για οποιοσδήποτε τέτοιες υπηρεσίες που υφίσταται πρόθεση να ανατεθούν στους ελεγκτές του Ομίλου, υπάρχουν συγκεκριμένοι ελεγκτικοί μηχανισμοί προκειμένου η Επιτροπή Ελέγχου της Εταιρείας να διασφαλίζει ότι α) οι μη ελεγκτικές υπηρεσίες που ανατίθενται στην «KPMG Ορκωτοί Ελεγκτές Α.Ε.», καθώς και στο δίκτυο της KPMG (KPMG), έχουν αξιολογηθεί και εγκριθεί όπως απαιτείται και β) υπάρχει ικανοποιητική σχέση μεταξύ των ελεγκτικών και των επιτρεπόμενων μη ελεγκτικών εργασιών.

Οι συνολικές αμοιβές που κατέβαλλε ο Όμιλος στον κύριο ανεξάρτητο ελεγκτή KPMG για ελεγκτικές και λοιπές υπηρεσίες που του παρασχέθηκαν αναλύονται ως ακολούθως:

	2022	2021
	€ εκατ.	€ εκατ.
Τακτικός έλεγχος ⁽¹⁾	(3,0)	(2,8)
Φορολογικό πιστοποιητικό	(0,4)	(0,4)
Λοιπές ελεγκτικές υπηρεσίες	(1,1)	(1,2)
Μη ελεγκτικές υπηρεσίες	(0,1)	(0,2)
Σύνολο	(4,6)	(4,6)

⁽¹⁾ Περιλαμβάνει αμοιβές για τον τακτικό έλεγχο των ετήσιων ατομικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων.

Σημειώνεται ότι, οι αμοιβές για τις μη ελεγκτικές υπηρεσίες του τακτικού ελεγκτή του Ομίλου «KPMG Ορκωτοί Ελεγκτές Α.Ε.» Ελλάδα, ανήλθαν σε € 0,08 εκατ.

47. Διοικητικό Συμβούλιο

Το Διοικητικό Συμβούλιο (Δ.Σ.) εξελέγη από την Τακτική Γενική Συνέλευση (ΤΓΣ) των Μετόχων την 23 Ιουλίου 2021, για θητεία τριών ετών η οποία θα λήξει την 23 Ιουλίου 2024 παρατεινόμενη μέχρι τη λήξη της προθεσμίας εντός της οποίας θα συνέλθει η ΤΓΣ για το έτος 2024.

Σε συνέχεια της ανωτέρω απόφασης της ΤΓΣ, το Δ.Σ. συγκροτήθηκε σε σώμα κατά τη συνεδρίαση του Δ.Σ. την 23 Ιουλίου 2021, ως εξής:

Γ. Ζανιάς	Πρόεδρος, Μη Εκτελεστικό μέλος
Γ. Χρυσικός	Αντιπρόεδρος, Μη Εκτελεστικό μέλος
Φ. Καραβίας	Διευθύνων Σύμβουλος
Σ. Ιωάννου	Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος
Κ. Βασιλείου	Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος
Α. Αθανασόπουλος	Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος
B.P. Martin	Μη Εκτελεστικό μέλος
Α. Γρηγοριάδη	Μη Εκτελεστικό Ανεξάρτητο μέλος
Ε. Ρουβιθά Πάνου	Μη Εκτελεστικό Ανεξάρτητο μέλος
R. Kakar	Μη Εκτελεστικό Ανεξάρτητο μέλος
J. Mirza	Μη Εκτελεστικό Ανεξάρτητο μέλος
C. Basile	Μη Εκτελεστικό Ανεξάρτητο μέλος
Ε. Δελή	Μη Εκτελεστικό μέλος (εκπρόσωπος του ΤΧΣ σύμφωνα με τις διατάξεις του Νόμου 3864/2010)

Αθήνα, 6 Απριλίου 2023

Γεώργιος Π. Ζανιάς
Α.Δ.Τ. ΑΙ - 414343

ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Φωκίων Χ. Καραβίας
Α.Δ.Τ. ΑΙ - 677962

ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

Χάρης Β. Κοκολογιάννης
Α.Δ.Τ. ΑΝ - 582334

ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ FINANCE ΟΜΙΛΟΥ
CHIEF FINANCIAL OFFICER

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ – Γνωστοποιήσεις βάσει του Νόμου 4261/ 2014
Πληροφόρηση ανά χώρα

Σύμφωνα με το άρθρο 81 του Νόμου 4261/2014, που ενσωμάτωσε το άρθρο 89 της Οδηγίας 2013/36/ΕΕ στην Ελληνική νομοθεσία, ο Όμιλος παρέχει την παρακάτω πληροφόρηση για κάθε χώρα στην οποία δραστηριοποιείται:

- (i) Επωνυμίες, φύση δραστηριοτήτων και γεωγραφική θέση.
- (ii) Τα λειτουργικά έσοδα (κύκλος εργασιών), τα κέρδη/(ζημιές) προ φόρου, το φόρο επί των αποτελεσμάτων και τον τρέχοντα φόρο σε ενοποιημένη βάση για κάθε χώρα. Οι ενδοεταιρικές συναλλαγές μεταξύ των χωρών απαλείφονται στη γραμμή 'Ενδοομικά ποσά'. Η οικονομική πληροφόρηση που γνωστοποιείται, έχει προετοιμαστεί με βάση το ίδιο πλαίσιο με τις οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2022.
- (iii) Τον αριθμό εργαζομένων σε ισοδύναμο καθεστώς πλήρους απασχόλησης.
- (iv) Τις εισπραττόμενες δημόσιες επιδοτήσεις.

Οι θυγατρικές εταιρείες της Τράπεζας την 31 Δεκεμβρίου 2022, η χώρα εγκατάστασης και ο τομέας δραστηριότητας τους παρουσιάζονται στη σημ. 23.1.

Η πληροφόρηση ανά χώρα παρατίθεται παρακάτω:

	Χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2022				
	Λειτουργικά έσοδα € εκατ.	Κέρδη/(ζημιές) προ φόρου € εκατ.	Φόρος επί των αποτελεσμάτων € εκατ.	Τρέχων φόρος € εκατ.	Αριθμός εργαζομένων την 31 Δεκεμβρίου
Ελλάδα	2.632	1.561	(365)	(6)	6.265
Βουλγαρία	282	109	(12)	(12)	3.016
Ρουμανία	(3)	(9)	(0)	(1)	16
Κύπρος	164	115	(21)	(20)	450
Σερβία	92	(1)	0	(0)	1.477
Λουξεμβούργο ⁽¹⁾	48	22	(6)	(6)	104
Τουρκία (σημ. 23.1)	(79)	(79)	(1)	(1)	-
Ολλανδία	(0)	(1)	-	-	-
Ενδοομικά ποσά	(1)	-	-	-	-
Σύνολο	3.135	1.717	(405)	(46)	11.328

⁽¹⁾ Οι δραστηριότητες του υποκαταστήματος του Λονδίνου της Eurobank Private Bank Luxembourg S.A. περιλαμβάνονται στο Λουξεμβούργο.

Στη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2022 αναγνωρίστηκαν στην κατάσταση αποτελεσμάτων καθαρά έσοδα ποσού € 53 εκατ. που αφορούν στις στοχευμένες πράξεις μακροπρόθεσμης αναχρηματοδότησης (TLTRO III) της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (σημ. 31).

Άρθρο 82 του Νόμου 4261/2014

Για το 2022, ο δείκτης απόδοσης του ενεργητικού του Ομίλου (Return on Assets – RoA) ανήλθε σε 1,66%. Ο δείκτης RoA υπολογίζεται διαιρώντας τα καθαρά κέρδη για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2022 προς το μέσο όρο του συνόλου ενεργητικού του Ομίλου για τη χρήση.